

อภิญญา

เล่ม ๑

โดย

พร รัตน์สุวรรณ

● มโนปพพงคมา ฌมมา ●

สำนักคั่นคว่าทางวิญญาณ

หนังสือ

ผู้เขียน

ฉบับอิเล็กทรอนิกส์ครั้งที่ ๑

เจ้าของผลงาน

ผู้อำนวยการ

บรรณาธิการ

ผู้จัดการ

ผู้จัดทำทุน

ผู้จัดรูปเล่มหนังสืออิเล็กทรอนิกส์

ผู้ออกแบบปก

คณะพิสุจน์อักษร

ผู้ประสานงาน

ผู้ให้คำปรึกษาเรื่องหนังสืออิเล็กทรอนิกส์

เจ้าของลิขสิทธิ์

อภิญญา เล่ม ๑

พร รัตนสุวรรณ

กรกฎาคม ๒๕๖๓

สำนักคั่นคว่าทางวิญญาณ

ศรีเพ็ญ จัตตะศรี

ผ่องผิว พัฒนประภาพันธุ์

ทวี สีลาเวชบุตร

ชลิกา โรจนโกศล

ศมานันท์ ถนัดธรรมกุล

มนตรา ชาติาชัยสินทวี

สำนักคั่นคว่าทางวิญญาณ

สอาด แก้วเกษ

สุภาณี หงส์เงิน

ทวี สีลาเวชบุตร

กิตติ รัตนศรีวิจิตร

นริศ เรเชียงแสน

ศุภกฤต สีลาเวชบุตร

พงษ์เพชร อมรสัทธี

ดร.นันทพล โรจนโกศล

มูลนิธิพร รัตนสุวรรณ

๔๗/๒ ถ.สามเสน บางลำพู

กรุงเทพมหานคร ๑๐๒๐๐

โทร. ๐ ๒๒๘๒ ๒๐๒๕

อภิญา

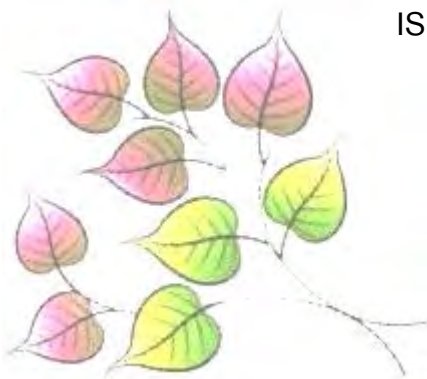
เล่ม ๑

พร รัตนสุวรรณ

จัดพิมพ์โดย
สำนักคั่นคว่าทางวิญญาณ
สงวนลิขสิทธิ์

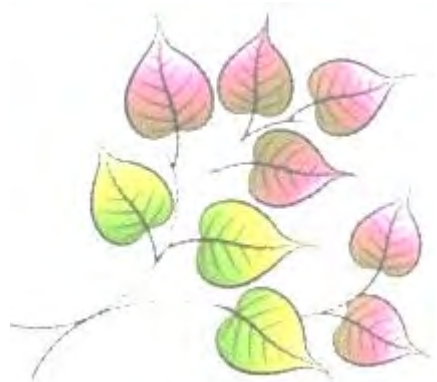
ISBN 974-89179-1-6

ราคา ๒๐๐ บาท

สถิติการพิมพ์

พิมพ์ครั้งที่หนึ่ง	พ.ศ. ๒๕๒๖	จำนวน ๑,๐๐๐ เล่ม
พิมพ์ครั้งที่สอง	” ๒๕๒๙	” ๑,๐๐๐ ”
พิมพ์ครั้งที่สาม	” ๒๕๓๖	” ๑,๐๐๐ ”
พิมพ์ครั้งที่สี่	” ๒๕๖๓	หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-Book)

คำนำ

เรื่องอภิญาทั้งหมคมืออยู่ ๖ หัวข้อ คือ:-

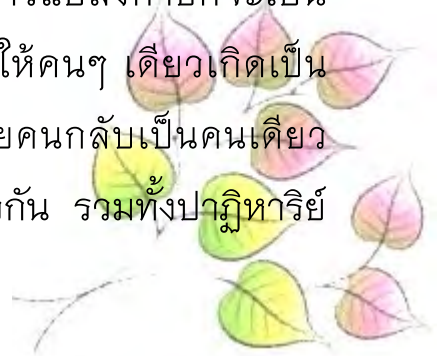
๑. อธิวิธี การแสดงฤทธิ์ต่างๆ
๒. ทิพยโสต หูทิพย์
๓. เจตปริยญาณ การรู้จักใจผู้อื่น
๔. บุพเพนิวาसानุสสติญาณ การระลึกชาติได้
๕. จุตูปปาตญาณ การรู้เรื่องจุติปฏิสนธิ ด้วยทิพยจักขุ
๖. อาสวัภขญาณ การทำให้กิเลสในสันดานหมดสิ้นไป

แต่ในหนังสือเล่มนี้ จะเห็นว่า เรื่องที่เขียนไว้ นั้น มีอยู่เพียง ๔ หัวข้อเท่านั้น คือเรื่อง การระลึกชาติ ตาทิพย์ การเนรมิตการทิพย์ และการแสดงฤทธิ์ต่างๆ และถ้าพิจารณาดูตามหัวข้อทั้ง ๖ นั้น จะเห็นว่าเรื่อง *มโนมยทิ การเนรมิตกายทิพย์ หรือ การถอดกายทิพย์* *ไม่มีอยู่ในหัวข้อเหล่านี้* ทั้งนี้ก็เพราะตามหลักโดยทั่วไปแล้ว เรื่องมโนมยทิ จะรวมอยู่ในหัวข้อเรื่องอิทธิวิธี

(ดูในเล่มนี้หน้า ๔๔๔) แต่การที่ข้าพเจ้าต้องแยกเรื่องนี้ ออกมาเขียนเพิ่มขึ้นเป็นอีกหัวข้อหนึ่งนั้น ก็เพราะเรื่องนี้เป็นเรื่องสำคัญ ซึ่งจะต้องอธิบายกันอย่างละเอียดมาก และจากตัวอย่างในเรื่องนี้แหละที่เป็นข้อพิสูจน์อย่าง ชัดเจนว่า “ร่างกายเกิดจากวิญญาณ” จริงๆ ไม่ใช่เกิด มาจากธรรมชาติ หรือเกิดขึ้นมาตามธรรมชาติอย่างที่ คนทั่วโลกเข้าใจกัน ฉะนั้นจึงต้องแยกออกมาเขียนไว้ เป็นอีกหัวข้อหนึ่ง

อนึ่งจากหลักฐานในคัมภีร์ปฏิสัมภิทามรรค (ดูใน เล่มนี้ หน้า ๔๔๔) นั้นเรื่อง วิกุพพนาอิทธิ คือ การแสดง ฤทธิ์แปลงกาย ก็รวมอยู่ในหัวข้อ อิทธิวิธีเหมือนกัน และ จากตัวอย่างในเรื่องนี้ ก็แสดงให้เห็นว่า “ร่างกายเกิด จากวิญญาณ” จริงๆ เพราะถ้าคนเราเกิดมาจากการ ผสมพันธุ์เพียงอย่างเดียว โดยไม่จำเป็นต้องมีวิญญาณ มาเกิดในไข่ที่ผสมเชื้อไว้แล้ว การแปลงกายก็จะเป็น สิ่งที่ทำไม่ได้ หรือการอธิษฐานให้คนๆ เดียวเกิดเป็น หลายคน หรืออธิษฐานให้หลายคนกลับเป็นคนเดียว เหมือนเดิม ก็จะทำไม่ได้เช่นเดียวกัน รวมทั้งปาฏิหาริย์

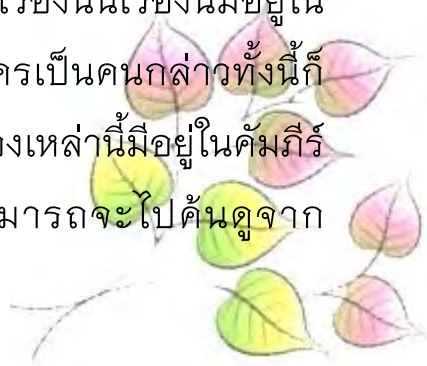
ข้ออื่นๆ เช่น การระลึกชาติ การมีตาทิพย์ ซึ่งสามารถ
 จะเห็นพวกโอบปาตีกะทั้งหลายได้ เห็นกายทิพย์ของคน
 ที่กำลังจะตายได้ ปาฏิหาริย์ต่างๆ เหล่านี้จะไม่มีความ
 เป็นไปได้เลย เพราะฉะนั้นจะเห็นว่า เรื่องอิทธิปาฏิหาริย์
 ต่างๆ นั้น เป็นสิ่งจำเป็นมากในทางศาสนาจะตัดออกไป
 ไม่ได้ จะทำเป็นไม่สนใจก็ทำไม่ได้ เพราะถ้าไม่สนใจที่
 จะเรียนรู้เรื่องนี้แล้ว ก็เป็นการแน่นอนว่าท่านจะเข้าถึง
 พระรัตนตรัยไม่ได้ คือผู้ที่ไม่ยอมรับในเรื่องปาฏิหาริย์
 ต่างๆ นั้น ถึงอย่างไรก็ไม่มีทางที่จะรู้แจ้ง รู้ซึ่งถึงคุณค่า
 ของพระรัตนตรัย ไม่ซึ่งในคุณค่าของศาสนา

อนึ่ง การเขียนเรื่องอภิญญาไว้ในหนังสือเล่มนี้นั้น
 แทนที่จะเขียนเรื่องอิทธิวิธีก่อน ข้าพเจ้ากลับไป
 เขียนเรื่อง บุปเพณิวาสนานุสติญาณ ก่อน ทั้งนี้ก็เพราะ
 ข้าพเจ้าได้ข้อมูล หรือตัวอย่างในเรื่องนี้ก่อน (ขอให้
 อ่านดูบทสรุปในเล่มนี้หน้า ๕๓๐) ส่วนเรื่องอิทธิวิธีที่
 ต้องมาเขียนในภายหลังก็เพราะเพิ่งได้ข้อมูล หรือ
 ตัวอย่างของคนที่มีปาฏิหาริย์ต่างๆ ซึ่งล้วนแต่เป็นเรื่อง
 เหลือเชื่อ แต่ก็เป็นเรื่องจริงทั้งหมด ข้อมูลหรือตัวอย่าง

ในเรื่องนี้ก็คือ องค์ภควัน คริสต์ยา ไส บาบ (ดูในเล่มนี้ หน้า ๕๓๑) เพราะฉะนั้นจะเห็นว่า การเขียนเรื่อง อภิญญาต่างๆ ตามที่บรรยายไว้ในหนังสือเล่มนี้ นอกจากจะเป็นการเขียนตรงตามตำรา คือตรงตาม คัมภีร์พระไตรปิฎกและคัมภีร์อื่นๆ ในทางพุทธศาสนาแล้ว ยังอธิบายให้เห็นอีกว่า *ปาฏิหาริย์แต่ละอย่างๆ นั้นมี ทางเป็นไปได้อย่างไร มีตัวอย่างหรือข้อพิสูจน์อย่างไร* ซึ่งจะทำให้เชื่อได้ว่า ปาฏิหาริย์ต่างๆ ตามที่มีบันทึกไว้ในคัมภีร์นั้นเป็นเรื่องจริง

แต่อย่างไรก็ดี การที่จะอธิบายให้เห็นว่า ปาฏิหาริย์ต่างๆ เป็นเรื่องจริงนั้น จะต้องบรรยายกันยืดยาวมาก ฉะนั้นในหนังสือเล่มนี้จึงยังไม่ได้เขียนไว้ โดยเฉพาะ เรื่องอิทธิวิธิ ข้าพเจ้ารวบรวมเอามาเฉพาะแต่ตัวอย่าง และหลักวิชาตามที่กล่าวไว้ในคัมภีร์ต่างๆ มาให้ศึกษากันก่อน แต่ก็ได้บอกไว้ด้วยว่า เรื่องนั้นเรื่องนี้มีอยู่ใน คัมภีร์เล่มไหน อยู่หน้าอะไร ใครเป็นคนกล่าวทั้งนี้ก็ เพื่อให้ผู้อ่านมีความแน่ใจว่า เรื่องเหล่านี้มีอยู่ในคัมภีร์ของพุทธศาสนาจริงๆ ผู้รู้ก็สามารถจะไปค้นดูจาก

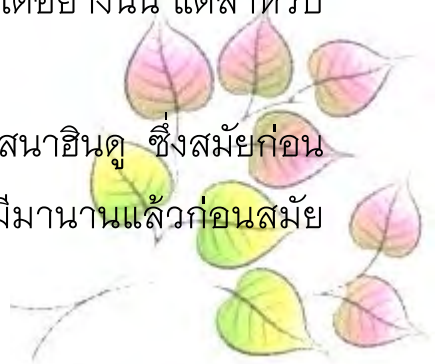
หนังสือที่ข้าพเจ้าได้อ่างไว้ได้ ซึ่งจะเป็นการสะดวก
สำหรับผู้ที่ศึกษาค้นคว้าในเรื่องเหล่านี้ด้วย

อนึ่งการเขียนเรื่องอภิญาแต่ละเรื่องนี้ ข้าพเจ้า
ได้เขียนเป็นตอนๆ แล้วนำมาลงในหนังสือวิญาณมา
ตั้งแต่ฉบับเดือนมกราคม-กุมภาพันธ์ พ.ศ.๒๕๒๓ และ
ก็เขียนโดยวิธีนี้เรื่อยมาจนกระทั่งถึงปี พ.ศ. ๒๕๒๖ ซึ่งก็
ยังไม่จบ แต่ก็ต้องหยุดไว้เพียงแค่เดือนกรกฎาคม-
สิงหาคม ๒๕๒๖ แล้วจึงได้รวบรวมพิมพ์เป็นเล่มดังที่
ท่านเห็นอยู่นี้ การเขียนแบบนี้จำเป็นที่จะต้องมีข้อความ
ที่ซ้ำๆ กันหลายแห่ง โดยเฉพาะในตอนต้นๆ ของแต่ละ
ตอน ทั้งนี้ก็เพื่อผู้อ่านจะได้ทราบเรื่องติดต่อกันโดย
ลำดับ เพราะหนังสือวิญาณแต่ละฉบับนั้นกว่าจะ
ออกมาจะเว้นระยะห่างกันประมาณ ๒ เดือนต่อเล่ม
ฉะนั้นเมื่อจะเริ่มเรื่องต่อไปใหม่ จึงต้องมีการทำความเข้าใจ
ถึงเรื่องที่เคยเขียนไว้แล้ว แต่ก็ตั้งใจไว้ว่าถ้าหากมีการ
พิมพ์ขึ้นมาใหม่อีกครั้ง ก็จะตัดข้อความที่ซ้ำๆ กันออก
และจัดลำดับเรื่องใหม่ตามหัวข้อของอภิญาทั้ง ๖ นั้น

อันที่จริง การที่จะศึกษาเรื่องอภิญญาให้เข้าใจ
 จริงๆ และยอมรับว่าปาฏิหาริย์ต่างๆ ตามที่กล่าวไว้ใน
 คัมภีร์เป็นเรื่องจริงนั้น ถ้าเราได้ศึกษาเรื่องราวต่างๆ
 ของท่านศรีสัตยาไส บาบา ตั้งแต่ต้นมาโดยตลอด และ
 รู้เรื่องของท่านทุกขั้นตอนแล้ว ก็จะทำให้เราเชื่อเรื่อง
 ปาฏิหาริย์ต่างๆ ในทางพุทธศาสนาได้เกือบจะทั้งหมด
 แต่ถึงกระนั้นก็คงจะไม่เข้าใจเหตุผลว่า ทำไมท่านศรีสัตยา
 ไส บาบา จึงแสดงปาฏิหาริย์อย่างนั้นๆ ได้ หรือถ้าเข้าใจ
 ก็อาจจะไม่ตรงกับความเป็นจริง ฉะนั้นจึงเป็นการจำเป็น
 อย่างยิ่งที่จะต้องศึกษาหลักวิชาให้เข้าใจ และถ้าเข้าใจ
 แต่เพียงหลักวิชาในทางพุทธศาสนาเท่านั้น แต่ไม่รู้หลัก
 วิชาในทางศาสนาพราหมณ์เลย ก็คงจะต้องเชื่อว่า
 ปาฏิหาริย์ต่างๆ ที่องค์ภควันศรีสัตยา ไส บาบา แสดงนั้น
 เป็นเพราะองค์ภควันเป็นพระเจ้าที่อวตารลงมาเกิด
 จึงสามารถแสดงปาฏิหาริย์ต่างๆ ได้อย่างนั้น แต่สำหรับ
 ชาวพุทธอย่าลืมว่า:-

เรื่องพระเจ้าต่างๆ ในทางศาสนาฮินดู ซึ่งสมัยก่อน
 เรียกว่าศาสนาพราหมณ์นั้น ได้มีมานานแล้วก่อนสมัย

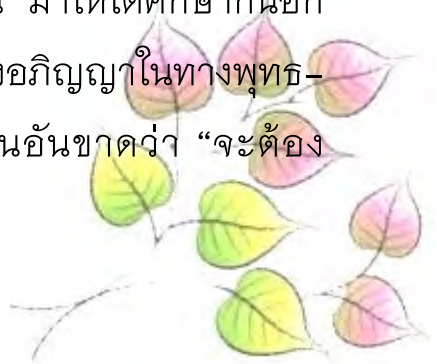

พระพุทธเจ้าเสียอีก และเรื่องพระเจ้านี้ พระพุทธองค์ก็ได้ทรงปฏิเสธมาแล้วว่าไม่มีจริง และยังกว่านั้นพระพุทธรูปองค์ซึ่งทรงมีปาฏิหาริย์มากมาย ก็ไม่เคยทรงอ้างว่าพระองค์เป็นพระเจ้าที่สร้างโลกและสร้างสิ่งทั้งปวงในโลก ที่อวตารลงมาเกิด ความเป็นพุทธเจ้าเกิดมาจากการสร้างบารมี ไม่ใช่เกิดขึ้นได้เอง

อนึ่งการที่ในสมัยครั้งพุทธกาลและในสมัยต่อมาอีกนานนับเป็นร้อยๆ ปีหรือพันปี ที่พระพุทธศาสนาได้แพร่หลายไปเกือบจะทั่วทุกดินแดนของอินเดียในปัจจุบัน และแผ่ไพศาลไปเกือบตลอดทั้งทวีปเอเชีย นั้น แสดงให้เห็นว่า ความเชื่อในเรื่องพระเจ้าตามที่กล่าวไว้ในศาสนาพราหมณ์นั้นได้ถูกลบล้างไปเกือบจะหมด แต่แล้วมาในยุคปัจจุบัน ความเชื่อในเรื่องพระเจ้าที่ว่านี้ก็ได้แพร่หลายขึ้นมาอีก ซึ่งเรื่องนี้สำหรับผู้ที่ไม่ได้ศึกษาเรื่องราวของศาสนาทั้งสองนี้ให้เข้าใจถึงแก่นแท้ของแต่ละศาสนาแล้ว ก็เป็นการแน่นอนว่า จะต้องมีความสับสนเกิดขึ้น แม้ว่าโดยความเป็นจริง องค์ภควันครีส์ตยา ไสบบาบ่า ท่านไม่รังเกียจศาสนาใดๆ เลย และสนับสนุนให้

คนทั้งหลายนับถือศาสนาเดิมๆ ของตน ไม่จำเป็นจะต้องเปลี่ยนศาสนาตาม แต่โดยข้อเท็จจริงแล้วในเมื่อนับถือว่า องค์ภควัน ศรีสัตยา ไส บาบา เป็นพระเจ้า คือเป็นพระกฤษณะ หรือเป็นพระศิวะ หรือเป็นพระนารายณ์ที่อวตารลงมาเกิด คนที่ยังยึดมั่นในศาสนาเดิมของตน ก็จะต้องมีความขัดแย้งในทางจิตใจในบางเรื่องอย่างแน่นอน แต่ถ้าเราได้ศึกษาหลักวิชาในทางศาสนาพราหมณ์โดยละเอียดแล้ว เราก็จะลงความเห็นได้เลยว่าทำไมองค์ภควันศรีสัตยาไส บาบา จึงสามารถมีปาฏิหาริย์อย่างนั้นๆ ได้ และจะรู้แจ้งด้วยตนเองว่าที่เชื่อกันว่า *“องค์ภควัน ศรี สัตยา ไส บาบา ก็คือพระเจ้าที่อวตารลงมาเกิดนั้น ความจริงแท้ๆ คืออะไร”* ซึ่งเรื่องนี้เป็นเรื่องที่ละเอียดอ่อนมาก แต่ก็ตั้งใจไว้ว่าถ้ามีโอกาสเมื่อไรข้าพเจ้าก็จะเขียนหลักวิชาเกี่ยวกับเรื่องปาฏิหาริย์ในทางศาสนาพราหมณ์ มาให้ได้ศึกษากันอีกสำหรับในตอนนี้ ขอให้ศึกษาเรื่องอภิญญาในทางพุทธศาสนาไปก่อน แต่ก็อย่าลืมเป็นอันขาดว่า “จะต้อง

ศึกษาเรื่องราวต่างๆ ของ ท่านองค์ภควัน ศรี สัตยา ไส
 บาบา ให้รู้โดยตลอดด้วย”

การเขียนเรื่องอภิญญา ชนิดที่จะต้องอธิบายให้
 เห็นด้วยว่า *ปารุฬหาริย์แต่ละอย่างเป็นไปได้อย่างไร
 มีหลักวิชาอย่างไร มีเหตุผลอะไร และมีตัวอย่างใน
 ปัจจุบันอย่างไรบ้างที่จะเป็นเครื่องพิสูจน์ให้เห็นว่า
 เรื่องเหล่านี้เป็นจริงนั้น* ไม่ใช่เป็นเรื่องที่ทำได้ง่ายๆ และ
 เท่าที่ทราบก็ยังไม่เคยเห็นใครเขียนเรื่องนี้ขึ้นมาก่อน
 หรืออาจจะมีอยู่บ้าง แต่ก็ไม่ได้อ้างหลักวิชา และตัวอย่าง
 จากในคัมภีร์มาให้ดูกันอย่างละเอียด ฉะนั้นเรื่องนี้
 จึงเขียนขึ้นมาด้วยความยากลำบากมาก

และอีกประการหนึ่ง ถ้าข้าพเจ้าไม่ได้เทพเจ้าต่างๆ
 ช่วยอธิบายเหตุผลให้ฟังแล้ว ก็เป็นการแน่นอนว่าเรื่องนี้
 เขียนขึ้นมาไม่ได้เลย เพราะความยากลำบากมีมากเช่นนี้
 การเขียนจึงต้องเป็นไปอย่างช้าๆ ซึ่งจะเห็นว่ากว่าจะ
 เขียนมาได้ถึงแค่นี้ก็ต้องใช้เวลาเกือบ ๔ ปี คือต้องศึกษา
 ไปเขียนไป ไม่ใช่ข้าพเจ้ารู้เรื่องตลอดแล้วและกำหนด
 หัวข้อไว้ก่อนแล้วก็เขียนไปตามลำดับหัวข้อนั้นๆ ฉะนั้น

หัวข้อเรื่องในสารบาญจึงไม่ได้ทำไว้ก่อน ต้องมาเขียนขึ้นภายหลัง ผู้อ่านเมื่อเห็นหัวข้อเรื่องในสารบาญแล้วจะต้องมาค้นหาเรื่องเอาเองตามที่บอกเลขหน้าไว้ แต่สำหรับเรื่องอิทธิวิธีซึ่งได้เขียนภายหลังนั้นได้ทำหัวข้อไว้ก่อน ฉะนั้นจึงสะดวกในการค้นหาเรื่อง แต่อย่างไรก็ตาม ในเมื่อเรื่องนี้มีการพิมพ์ใหม่อีกครั้งเรื่องต่างๆ จะเรียบร้อยกว่านี้มาก ขณะนี้ขอทำเพียงแค่นี้ก่อน

พร รัตนสุวรรณ

๒๙ กันยายน ๒๕๒๖

สำนักค้นคว้าทางวิญญาณ (ชั่วคราว)

๔๓/๒ ถนนสามเสน บางลำพู กรุงเทพมหานคร

โทร. ๐-๒๒๘๒-๒๐๒๕ เข้าตรอกข้างร้านตัดเสื้อมิตรชาย

ซึ่งอยู่ใกล้ๆ กับถนนลำพู ทางเข้าวัดสังเวช

*** หนังสือ “อภิญญา เล่ม ๑” เล่มนี้ จัดทำขึ้นใหม่ในรูปแบบของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-Book) ณ เดือนกรกฎาคม ๒๕๖๓

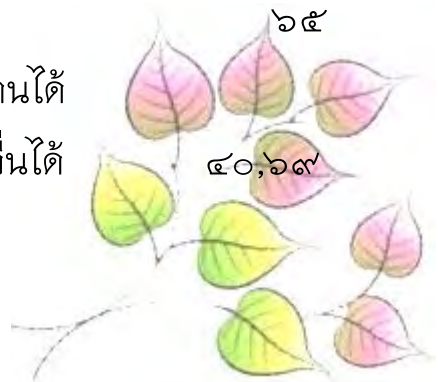
สารบัญ

หน้า

บุพเพนิวาสานุสติญาณ การระลึกชาติ	๑-๗๐
๑. การระลึกชาติเป็นสิ่งที่เป็นไปได้หรือไม่?	๑
๒. บาลีที่เป็นหลักในการระลึกชาติ	๑
๓. ข้อมูลในเรื่องการระลึกชาติ	๗
๔. เหตุการณ์และสภาพของสิ่งต่างๆ ของโลกมนุษย์ ในสมัยอดีตนับเป็นพันๆ ปี ทำไมจึงยังเหลืออยู่ ในโลกทิพย์?	๑๕
๕. ในโลกทิพย์ก็มีแผ่นดิน แม่น้ำ ภูเขา บ้าน ถนนหนทาง ฯลฯ สิ่งเหล่านี้เกิดขึ้นมาได้ อย่างไร?	๒๕, ๓๓
๖. พระพุทธเจ้าทรงทราบได้อย่างไรว่า เมือง- กุสินารา ซึ่งในสมัยนั้นเป็นเมืองเล็กๆ แต่ ในอดีตอันไกลเคยเป็นเมืองที่เจริญรุ่งเรือง	๔๐
๗. สภาพในโลกมนุษย์ทุกอย่างยังมีซากเหลือ อยู่ในโลกทิพย์	๔๕

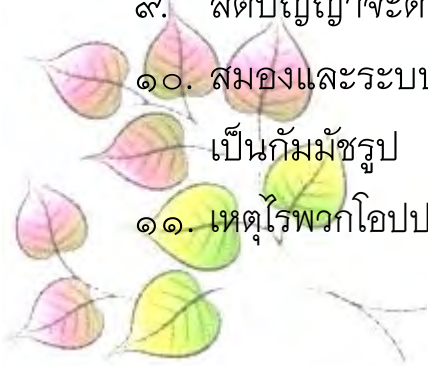
๘. ถ้าไม่รู้เรื่องโลกของวิญญาณ ก็ไม่มีทาง
ที่จะรู้ว่าโลกนี้เกิดขึ้นมาอย่างไร ๔๖
๙. การระลึกชาติเป็นสิ่งที่พุทธศาสนิกชนต้อง
ยอมรับว่าเป็นเรื่องจริง ซึ่งถ้าไม่ยอมรับจะ
มีผลเสียหายอย่างไรบ้าง ๔๘
๑๐. พระอรหันต์ทุกองค์รู้อยู่แก่ใจว่า ปรโลก
(คือชาติหน้า) มีจริง ๕๓
๑๑. ผู้ที่ไม่เชื่อว่าผู้ที่สำเร็จอภิญญามีนั้นเป็น
มิจฉาทิภูฏิ ๕๔
๑๒. เหตุไรบางคนจึงระลึกชาติได้ แต่ส่วนมาก
ระลึกชาติไม่ได้ ๕๗
๑๓. เหตุไรผู้ที่ได้สมาธิขั้นสูง จึงสามารถ
ระลึกชาติ ได้ทุกคน ๖๓
๑๔. เหตุไรคนบางคนนอนหลับแล้วเกิด
ระลึกชาติได้ ๖๕
๑๕. คนที่สามารถระลึกชาติของตนได้
ก็สามารถระลึกชาติของคนอื่นได้ ๔๐,๖๙

จตุปปาตญาณ ตาทิพย์

๓/๑-๑๕๖

๑. วิธีเขียนเรื่องจตุปปาตญาณ ๓/๑
๒. บาลีที่เป็นหลักในเรื่องจตุปปาตญาณ ๓/๓
๓. หลักสำคัญของผู้ที่ได้ตาทิพย์ ๓๖, ๔๔
๔. เหตุไรบางคนทั้งที่ได้สมาธิขั้นสูงแล้ว แต่ก็ไม่เห็น
หรือติดต่อกับพวกโอบปาติกะทั้งหลายได้ ๔๓
๕. ประเด็นต่างๆ ในอันที่จะทำให้เข้าใจว่า
เรื่องทิพยจักขุเป็นสิ่งที่เป็นไปได้ ๑๐๐-๑๒๐
๖. คนที่ฝึกสมาธิอยู่เสมอ คุณภาพของ
สมองย่อมจะดีขึ้นเรื่อยๆ ๑๒๐
๗. เหตุไรบางคนจึงสามารถเห็น
โอบปาติกะได้ โดยไม่ได้ฝึกสมาธิ ๑๒๑
๘. การฝึกสมาธิเพื่อให้ได้ทิพยจักขุนั้น
แม้จะไม่ได้ก็มีผลพลอยได้มากมาย ๑๒๒
๙. สติปัญญาจะดีได้ต้องอาศัยสมาธิ ๑๒๓
๑๐. สมองและระบบประสาททั้งหมด
เป็นกัมมัชรูป ๑๒๙, ๑๓๓
๑๑. เหตุไรพวกโอบปาติกะทั้งหลายจึงมีความจำดี ๑๓๑

๑๒. ทุกเซลล์ในร่างกายมีวิญญาณ ๑๓๕
๑๓. แสงสว่างที่เกิดในขณะจิตเป็นสมาธิ
คือปัจจัยสำคัญที่จะทำให้มีความจำดี ๑๓๖
๑๔. อะไรที่จิตได้สัมผัสแล้ว จะถูกบันทึก
ไว้ในจิตทั้งหมดเหมือนการถ่ายรูป ๑๓๘
๑๕. อะไรคือตัวการที่ทำให้ประสิทธิภาพ
ของสมองและประสาทของคนและ
สัตว์ทั้งหลายในโลกไม่เหมือนกัน ๑๔๑
๑๖. โครงสร้างของสมองและอวัยวะต่างๆ
ในร่างกายก็คือปรากฏการณ์ของวิญญาณ
ที่แสดงออกมาในทางวัตถุ ๑๔๒
๑๗. คนที่จะฝึกสมาธิได้ถึงขั้นอนิฏฐานั้น
จะต้องมีสมองพิเศษมาตั้งแต่เกิด ๑๔๕

มโนมยิทธิ การเนรมิตกายทิพย์ ๑๔๓-๑๔๘

๑. บาลีที่เป็นหลักในเรื่องมโนมยิทธิ ๑๔๓
๒. ความหมายของคำว่า กายทิพย์ ๑๔๘
๓. ถ้ายอมรับว่ากายทิพย์มีจริงและรู้ว่าเกิดมา
อย่างไรแล้ว จะสามารถเข้าใจเรื่อง

- ตายแล้วเกิด เรื่องกรรม เรื่องบุญ
เรื่องบาป เรื่องนรก-สวรรค์ และ
เรื่องอภิญญาต่างๆ ได้อย่างแจ่มแจ้ง ๑๔๘
๔. ถ้าเข้าใจเรื่องกายทิพย์ดีแล้ว ก็จะเข้าใจ
อย่างแจ่มแจ้งถึงเรื่องวิญญาณสร้างร่างกาย ๑๔๙
๕. กายทิพย์มีอวัยวะทุกอย่างเหมือนกายเนื้อ ๑๕๐
๖. ทุกคนก่อนจะตายจริงๆ จะต้องมีกายทิพย์
เกิดก่อน ๑๕๑
๗. ถ้าในปัจจุบันมีผู้สำเร็จมโนมยิทธิจริงๆ
และพิสูจน์ได้ จนกระทั่งคนทั่วๆ ไป
ยอมรับกันแล้ว ก็จะสามารถยับยั้งเหตุ
ร้ายแรงต่างๆ ในโลกได้เกือบจะทั้งหมด ๑๕๕, ๑๕๖
๘. โดยธรรมดาคนเราทุกคน เมื่อนอนหลับ
ก็จะมีกายทิพย์เกิดขึ้นเสมอ แต่ไม่สมบูรณ์ ๑๕๗
๙. คนที่ทำสมาธิแล้วรู้สึกตัวลอย นั่นก็คือ
กายทิพย์เกิด แต่ไม่สมบูรณ์ ๑๕๘

๑๐. คนที่จะได้กายทิพย์สมบูรณ์นั้นจะต้องได้
จตุตถฌาน ๑๖๐
๑๑. การเข้าทรงที่แท้จริง ก็เป็นการพิสูจน์
ถึงการมีอยู่ของพวกกายทิพย์ได้ ๑๖๑
๑๒. เหตุผลสำคัญที่จะทำให้ยอมรับว่าผู้ที่ได้
ฌานชั้นสูงสามารถเนรมิตกายทิพย์ขึ้นมาได้ ๑๖๕
๑๓. เมื่อเข้าใจว่า กายเนื้อเกิดมาจากวิญญาณ
ก็จะยอมรับว่า กายทิพย์ก็ย่อมจะต้องมี
อวัยวะทุกอย่างเหมือนกายเนื้อ ๑๖๖, ๑๗๔
๑๔. คำว่า “วิญญาณเป็นปัจจัยให้เกิดนามรูป”
มีความหมายอย่างไร ๑๖๗, ๑๘๕
๑๕. อะไรคือตัวการที่ทำให้โลหิตกลายเป็น
เป็นอวัยวะต่างๆ ๑๗๐
๑๖. สิ่งที่เกิดมาจากธรรมชาติล้วนๆ จะ
ไม่มีความหมาย แต่สิ่งที่เกิดมาจาก
วิญญาณ จะมีความหมาย ๑๗๑
๑๗. พระพุทธเจ้าทรงเห็นอะไร จึงได้ตรัสว่า
“วิญญาณเป็นปัจจัยให้เกิดนามรูป” ๑๗๓

๑๘. วิญญาณมีอยู่ในชีวิตทุกประเภท ชีวิต
ต่างกัน ก็เพราะมีวิญญาณต่างกัน ๑๓/๕
๑๙. ถ้ำร่างกายเกิดจากวิญญาณจริง เหตุไฉน
ทุกคนที่เกิดมาจึงเหมือนพ่อแม่ ๑๓/๖, ๑๔๘
๒๐. วิญญาณสร้างกายเนื้อจากโลหิตของแม่
แต่กายทิพย์ วิญญาณสร้างขึ้นมาจากอะไร ๑๔๑
๒๑. ในโลกทิพย์จะมีธาตุทั้ง ๔ หรือไม่ ๑๔๒
๒๒. ในอรุณภาพ ทำไมจึงไม่มีรูปร่างกายปรากฏ ๑๔๓
๒๓. กายทิพย์ของคนที่ตายก็มีเสื้อผ้าเกิดมา
พร้อมกัน สิ่งนี้เกิดขึ้นมาได้อย่างไร ๑๔๕
๒๔. อะไรคือตัวการที่ทำให้เกิดมาเหมือนพ่อแม่ ๑๔๙
๒๕. ตัณหา อุปาทาน คือตัวการสำคัญที่ก่อ-
ให้เกิดกรรมพันธุ์ ๑๙/๒

อิทธิวิธี การแสดงฤทธิ์ต่างๆ ๑๙/๙-๕๔๕

๑. สาเหตุที่เพิ่งเขียนเรื่องอิทธิวิธี ๑๙/๙
๒. ความหมายของคำว่าอิทธิวิธี ๒๐๑
๓. บาลีที่เป็นหลักในเรื่องอิทธิวิธี ๒๐๓
๔. อิทธิวิธีคือฤทธิ์ต่างๆ นั้นมีอะไรบ้าง ๒๐๕

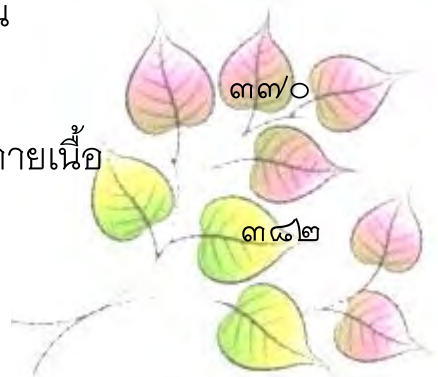
๕. คนเดียวทำให้เกิดเป็นหลายคน ตัวอย่าง
พระจุฬินทร ๒๐๙
๖. ของมากทำให้เป็นของน้อย ตัวอย่าง
พระมหากัสสป ๒๒๔
๗. ของน้อยทำให้เป็นของมาก ตัวอย่าง
พระผู้มีพระภาคเจ้า ๒๒๖
๘. ทำของไม่อร่อยให้อร่อย ทำแม่น้ำให้
กลายเป็นเนยใส ตัวอย่างพระอนุชัฏ ๒๒๗
๙. กระทำอาภิภาวนาปฏิหาริย์
ทำที่มืดให้สว่าง ทำสิ่งกำบังให้เปิดเผย
ตัวอย่างพระผู้มีพระภาคเจ้า ๒๒๙
๑๐. พระพุทธเจ้าเสด็จไปดาวดึงส์ ๒๓๖
๑๑. พระโมคคัลลานะดำดิน ๒๓๘
๑๒. พระพุทธเจ้าเสด็จลงจากดาวดึงส์ ๒๔๐
๑๓. กระทำติโรภาวนาปฏิหาริย์ คือทำที่สว่าง
ให้มืด ทำที่ไม่กำบังให้เป็นที่กำบัง
ตัวอย่าง พระพุทธเจ้าทำมิให้พ่อแม่
เห็นพระยสกุณฑลบุตร ๒๕๐

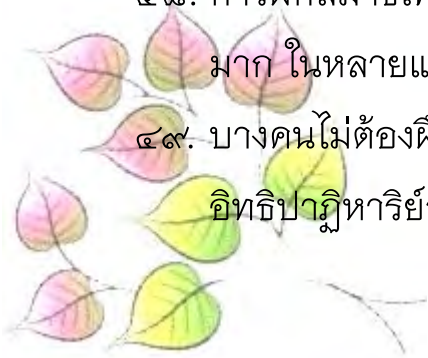
๑๔. พระพุทธเจ้าทรงเนรมิตบาตร
ไตรจีวรให้พระยสกุลบุตร ๒๖๑
๑๕. พระมหากัปปินะทรงขี่ม้าไปบนผิวน้ำได้ ๒๖๓
พระพุทธเจ้าทรงเปล่งฉัพพรรณรังสี
ครอบคลุมต้นไม้ไทรทั้งหมด ๒๖๙
๑๖. ปาฏิหาริย์เนรมิตของมาจากในอากาศ ๒๗๐
๑๗. ปาฏิหาริย์ซ่อนตัว ๒๘๒
๑๘. ปาฏิหาริย์บันดาลให้เกิดลมและฝน ๒๘๕
๑๙. ปาฏิหาริย์บันดาลให้เกิดไฟ ๒๘๗
๒๐. พระพุทธเจ้าเสด็จไปพรหมโลก
เพื่อทรมานพกะพรหม ๒๘๙
๒๑. ปาฏิหาริย์หายตัว ๒๙๒
๒๒. พระพุทธเจ้าทรงใช้อิทธิฤทธิ์ไป
พรหมโลกด้วยกายเนื้อก็ได้ ๓๑๑
๒๓. ปาฏิหาริย์เดินทะลุฝาทะลุกำแพง ๓๑๖
๒๔. ปาฏิหาริย์ผุดขึ้นและดำลงในแผ่นดิน ๓๒๑
๒๕. ปาฏิหาริย์เดินไปบนน้ำได้โดยที่น้ำไม่แตก ๓๒๖

๒๖. พระโมคคัลลานะจะแสดงปฎิหาริย์พลิกแผ่นดิน แต่พระพุทธเจ้าไม่ทรงอนุญาต ๓๓๐
๒๗. พระปิลินทวัจจะเนรมิตเสวียนหญ้าให้เป็นมาลัยทองคำ เนรมิตปราสาทธรรมดาให้เป็นปราสาททองคำ ๓๓๖
๒๘. ภิกษุผู้มีฤทธิ์จะอธิษฐานให้กองไม้กลายเป็นดิน น้ำ ไฟ หรือลมก็ได้ ๓๔๑
๒๙. ภิกษุผู้มีฤทธิ์จะอธิษฐานให้ภูเขาทะเลายก็ได้ ๓๔๒
๓๐. พระพุทธเจ้าจะทรงเนรมิตภูเขาศิลาทั้งลูกให้กลายเป็นทองคำทั้งหมดก็ได้ ๓๔๘
๓๑. ปาฏิหาริย์นั่งขัดสมาธิอยู่ในอากาศก็ได้ ๓๕๒
๓๒. พระพุทธเจ้าเสด็จจงกรมอยู่ในอากาศ ๓๕๓
๓๓. ปาฏิหาริย์จับต้องลูบคลำดวงจันทร์ดวงอาทิตย์ ๓๖๔
๓๔. พระมหาโมคคัลลานะทรงมานันโทปนันทนาคราช ๓๓/๐
๓๕. ปาฏิหาริย์ไปพรหมโลกด้วยกายเนื้อหรือกายทิพย์ก็ได้ ๓๘๒

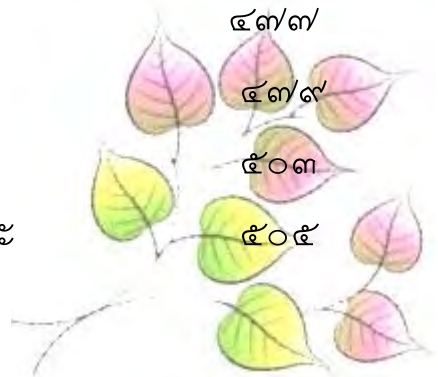

๓๖. คำอธิบายเรื่องการอธิษฐานสถานที่
อยู่ไกลให้อยู่ใกล้ ที่อยู่ใกล้ให้อยู่ไกล ๓๘๓/
๓๗. คำอธิบายเรื่องเห็นพรหมด้วยทิพยจักขุ ๓๘๙
๓๘. คำอธิบายเรื่องการน้อมจิตไปตามอำนาจกาย ๓๘๙
๓๙. อธิบายคำว่า ก้าวลงสู่สุขสัญญา สุขสัญญา ๓๙๒
๔๐. อธิบายคำว่า น้อมกายไปตามอำนาจจิต ๓๙๖
๔๑. จะไปพรหมโลกด้วยกายทิพย์ ก็จะต้อง
ก้าวลงสู่สุขสัญญา สุขสัญญา ๓๙๘
๔๒. วิภวณาทิทธิ ปาฏิหาริย์แปลงกาย ๔๐๓
๔๓. มโนมยาทิทธิ การเนรมิตกายทิพย์ ๔๐๘
๔๔. อธิบายคำว่า อธิษฐานด้วยญาณ ๔๑๒
๔๕. คุณสมบัติของผู้ที่จะกระทำอิทธิปาฏิหาริย์ ๔๑๙
๔๖. วิธีฝึกเพื่อให้ได้เกิดอิทธิปาฏิหาริย์ ๔๒๘
๔๗. สมบัติ ๘ กลิณ ๘ ๔๓๐
๔๘. การฝึกสมาธิเพื่ออิทธิฤทธิ์เป็นงานที่ยาก
มาก ในหลายแสนคนจะได้สักคนก็ยาก ๔๓๙
๔๙. บางคนไม่ต้องฝึกมาก แต่ก็สามารถได้
อิทธิปาฏิหาริย์ก็มี ๔๔๑

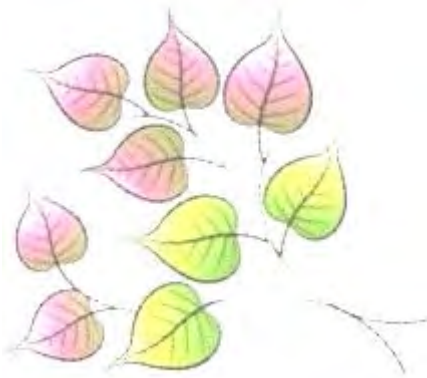

ฤทธิ ๑๐ อย่าง

๑. อธิษฐานาธิธิ ฤทธิที่เกิดจากการ
อธิษฐาน	๔๔๒
๔๔๓
๒. วิภพพนาธิธิ ฤทธิแปลงกาย	๔๔๓
๓. มโนเมยาธิธิ การเนรมิตกายทิพย์	๔๔๓
๔. ญาณวิปฬารธาธิธิ ฤทธิญาณปกป้อง
ตัวอย่างในเรื่องนี้ คือ : -	๔๔๕
ท่านพากุลละ	๔๔๖
ท่านสังกัจจละ	๔๔๙
ท่านภูตปาละ	๔๕๓
๕. สมหาธิวิปฬารธาธิธิ ฤทธิสมาธิปกป้อง
ตัวอย่างในเรื่องนี้ คือ :-	๔๖๓
พระสารีบุตร	๔๖๖
ท่านสังยุชชีวะ	๔๗/๑
ท่านขานุกโกณฑัญญะ	๔๗/๗
นางอุตตรา	๔๗/๙
พระนางสามาวดี	๕๐๓
๖. อริยาธิธิ ฤทธิของพระอริยะะ	๕๐๕

๓. กัมมวิปากชาอิทธิ
 ฤทธิ์ที่เกิดจากวิบากของกรรม ๕๑๒
๔. ปุณฺณวโตอิทธิ ฤทธิ์ของผู้มีบุญ
 ตัวอย่างในเรื่องนี้ ๕๑๕
 ฤทธิ์ของผู้มีบุญทั้งห้า ๕๑๖
๕. วิชฺชฌมยา อิทธิ ฤทธิ์ที่เกิดจากวิชาอาคม ๕๑๘
๑๐. ตตฺถ ตตฺถ อิชฺฌนญฺเฐน อิทธิ
 ฤทธิ์ที่เกิด ความสำเร็จในการงาน ๕๒๐
- บทสรุป** ๕๓๐

อภิธาน

เล่ม ๑

อภิญญา

อภิญญาต่างๆ ตามที่บรรยายไว้ในหนังสือเล่มนี้

นอกจากจะเป็นการเขียนตรงตาม

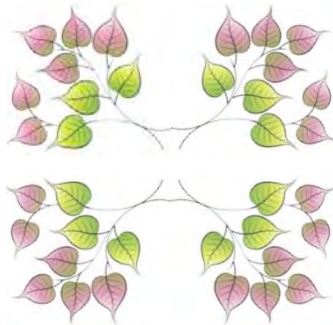
คัมภีร์พระไตรปิฎกและคัมภีร์อื่นๆ

ในทางพุทธศาสนาแล้ว

ยังอธิบายให้เห็นอีกว่า

ปฎิหาริย์แต่ละอย่างนั้นมีทางเป็นไปได้

มีตัวอย่างที่สามารถพิสูจน์ได้

อภิญญา

บุพเพนิวาสานุสติญาณ

การระลึกชาติ

๑ การระลึกชาติเป็นสิ่งที่เป็นไปได้หรือไม่? พระพุทธเจ้าทรงมีวิธีการระลึกชาติได้อย่างไร? เพื่อจะตอบปัญหาเหล่านี้ ขอให้เรามาศึกษาจากข้อความในคัมภีร์เสียก่อน ซึ่งพระพุทธเจ้าได้ตรัสไว้ดังนี้:-

ภิกษุฉันเมื่อมีจิตตั้งมั่นเป็นสมาธิ บริสุทธิ์ ผ่องแผ้ว ไม่มีกิเลสเครื่องยึดวน ปราศจากอุปกิเลสทั้งหลายเป็นจิตอ่อนโยน ควรแก่การงาน ดำรงอยู่อย่างมั่นคงไม่หวั่นไหวเช่นนี้แล้ว ก็น้อมจิตไปเพื่อบุพเพนิวาสานุสติ-ญาณ เราย่อมระลึกชาติก่อนได้เป็นอันมาก คือระลึกได้ชาติหนึ่งบ้าง สองชาติบ้าง สามชาติบ้าง สี่ชาติบ้าง ห้าชาติบ้าง สิบชาติบ้าง ยี่สิบชาติบ้าง สามสิบชาติบ้าง สี่สิบชาติบ้าง ห้าสิบชาติบ้าง ร้อยชาติบ้าง พันชาติบ้าง

๑ วิญญาน ฉบับที่ ๑-๒ มกราคม-กุมภาพันธ์ ๒๕๒๓

แสนชาติบ้าง ตลอดสังวัฏฏ์ก็เป็นอันมากบ้าง ตลอด
วิวัฏฏ์ก็เป็นอันมากบ้าง ตลอดสังวัฏฏ์กับวิวัฏฏ์
ก็เป็นอันมากบ้างว่า :-

ในภพนั้นเรามีชื่ออย่างนั้น มีโคตรอย่างนั้น
มีผิวพรรณอย่างนั้น มีอาหารอย่างนั้น เสวยสุขเสวยทุกข์
อย่างนั้นๆ มีกำหนดอายุเพียงเท่านั้น ครั้นจติจากภพนั้น
แล้วได้ไปเกิดในภพนั้น แม้ในภพนั้น เราก็ได้มีชื่ออย่างนั้น
มีโคตรอย่างนั้น มีผิวพรรณอย่างนั้น มีอาหารอย่างนั้น
เสวยสุขเสวยทุกข์อย่างนั้นๆ มีกำหนดอายุเพียงเท่านั้น
ครั้นจติจากภพนั้นแล้วได้มาเกิดในภพนี้ เธอย่อมระลึก
ถึงชาติก่อนได้เป็นอันมาก พร้อมทั้งอาการ พร้อมทั้งอุเทศ
ด้วยประการฉะนี้

ดูกรมหาบพิตร เปรียบเหมือนบุรุษจะพึงออกจาก
บ้านตนไปบ้านอื่น แล้วจากบ้านนั้นไปยังบ้านอื่นอีก
จากบ้านนั้นกลับมาสู่บ้านของตนตามเดิม เขาจะพึง
ระลึกได้เป็นอย่างนี้ว่า:-

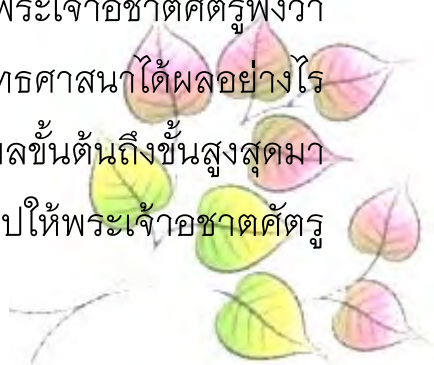
เราได้จากบ้านของเราไปบ้านนั้น ในบ้านนั้นเรา
ได้ยืนอย่างนั้น ได้นั่งอย่างนั้น ได้พูดอย่างนั้น ได้นิ่ง

อย่างนั้น เราได้จากบ้านแม่ไปยังบ้านโน้น แม่ในบ้านนั้น เราได้ยื่นอย่างนั้น ได้นั่งอย่างนั้น ได้พูดอย่างนั้น ได้นั่ง-
อย่างนั้น แล้วเรากลับจากบ้านนั้นมาสู่บ้านของตนตามเดิม
ดังนี้ ฉันทิ ภิภุก็ฉันทินั้นแล เมื่อจิตตั้งมั่นเป็นสมาธิ
บริสุทธิ์ผ่องแผ้ว ไม่มีกิเลสเครื่องยึดวนปราศจาก
อุปกิเลสทั้งหลาย เป็นจิตอ่อนโยน ควรแก่การงาน
ดำรงอยู่อย่างมั่นคงไม่หวั่นไหวเช่นนี้แล้ว ก็น้อมจิตไป
เพื่อบุพเพนิวาสานุสติญาณ เหยย้อมระลึกถึงชาติก่อน
ได้เป็นอันมาก คือระลึกได้หนึ่งชาติบ้าง ฯลฯ

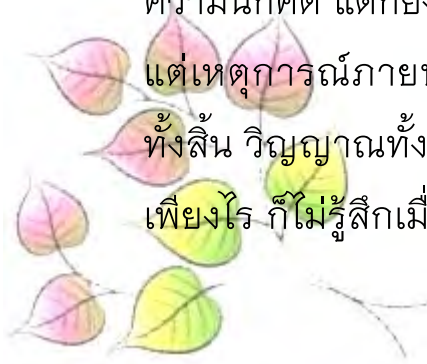
ดูกรมหาบพิตร นี้แหละสามัญผล (คือผลของ
ความเป็นสมณะ) ที่เห็นประจักษ์ ทั้งดียิ่งกว่าทั้งประณีต
ยิ่งกว่า สามัญผลที่เห็นประจักษ์ช้อยก่อนๆ

ข้อความที่คัดลอกมาให้ดูนี้ มีอยู่ในพระไตรปิฎก
ฉบับบาลีเล่มที่ ๙ หน้า ๑๐๗ (ทีฆนิกาย สีลขันธวรรค) เป็น
ข้อความที่พระพุทธเจ้า ทรงเล่าให้พระเจ้าอชาตศัตรูฟังว่า
การเข้ามาบวชเป็นสมณะในพระพุทธศาสนาได้ผลอย่างไร
บ้าง ซึ่งพระองค์ทรงเล่ามาตั้งแต่ผลขั้นต้นถึงขั้นสูงสุดมา
ทีละขั้นๆ เมื่อจบตอนหนึ่งก็ทรงสรุปให้พระเจ้าอชาตศัตรู

ฟังว่า นี่แหละสามัญผลที่เห็นประจักษ์คือเห็นได้ในชีวิตนี้ ไม่ต้องรอถึงชาติหน้า เป็นผลที่สูงกว่าประณิตกว่าที่แล้งๆ มา และเท่าที่คัดลอกมาให้ดูนี้ก็เพื่อจะชี้ให้เห็นว่า ผู้ที่สามารถระลึกชาติได้นั้น ไม่ใช่มีแต่พระพุทธองค์ สาวกทั้งหลายก็ทำได้ ในเมื่อสามารถเข้าสมาธิได้ถึงขั้นดังที่กล่าวมา

ขอชี้แจงให้ทราบก่อนว่า สมาธิขั้นนี้จะทำให้ระลึกชาติได้ดังที่กล่าวมานี้ นั่น คือสมาธิขั้นจตุตถฌานและต้องมีความชำนาญในการเข้าสมาธิขั้นนี้ด้วย จึงจะสามารถระลึกชาติได้ จตุตถฌาน ฌานที่ ๔ มีลักษณะอย่างไรบ้าง จะยังไม่อธิบายโดยละเอียด จะขอชี้แจงให้ทราบแต่เพียงย่อๆ ว่า ผู้ที่เข้าสมาธิขั้นนี้ได้ นั่น ก็คือผู้ที่เข้าสมาธิได้ลึกมาก หูดับสนิทเสียงดังขนาดฟ้าผ่าก็ไม่ได้ยิน ใครจะมาถูกตัวหรือจับเข่าก็ไม่รู้สึก จิตนิ่งและสงบมากโดยไม่มีความคิด แต่ก็ยังมีความรู้สึกอยู่ภายในซึ่งตัวเองรู้สึก แต่เหตุการณ์ภายนอกทุกอย่างไม่รู้สึก ไม่รับรู้สิ่งใดๆ ทั้งสิ้น วิญญาณทั้งห้าดับสนิท ฉะนั้น แม้จะนั่งนานสักเพียงไร ก็ไม่รู้สึกเมื่อย ไม่เป็นเหน็บ ขยุกกั๊ดไม่รู้สึก และ

สามารถสร้างมโนภาพได้ชัดทุกอย่างเหมือนกับเห็นด้วยตา
สร้างได้ว่องไว และแสงสว่างที่เกิดภายในก็มีมากคือ
สว่างมาก และสามารถบังคับแสงให้เป็นไปตามความ
ต้องการได้ทุกอย่าง ต้องสามารถเข้าสมาธิได้ถึงขั้นนี้
จึงจะสามารถระลึกชาติได้

อนึ่ง ก่อนที่จะยืนยันว่าตนเองสามารถระลึกชาติ
ก่อนๆ ได้นั้น ต้องสามารถระลึกถึงเหตุการณ์ที่ผ่านมา
แต่ละวันได้ชัดเจนหมดทุกอย่าง เมื่อวาน วันก่อน ตลอด
ถึงวันต่อๆ ไป นับเป็นเดือนเป็นปี เมื่อตั้งใจจะนึกถึงใน
วันไหนเวลาไหน เหตุการณ์ในวันนั้นๆ เวลานั้นๆ ก็จะมี
ปรากฏให้เห็นชัดในใจได้ทันที และพิสูจน์ได้ว่าถูกต้อง
ทุกอย่างด้วย ต้องทำได้อย่างนี้ก่อน จึงจะเชื่อได้ว่า
เหตุการณ์ในชาติก่อนๆ ที่ระลึกขึ้นมาได้นั้นเป็นเรื่องจริง
นี่คือหลักโดยย่อของการระลึกชาติได้ ส่วนวิธีฝึกนั้นจะ
ยังไม่กล่าวถึง เพราะในที่นี้ต้องการแต่จะแสดงให้เห็นว่า
การระลึกชาติเป็นสิ่งที่เป็นไปได้ และเป็นไปได้อย่างไร
ให้รู้หลักตามคัมภีร์ก่อน

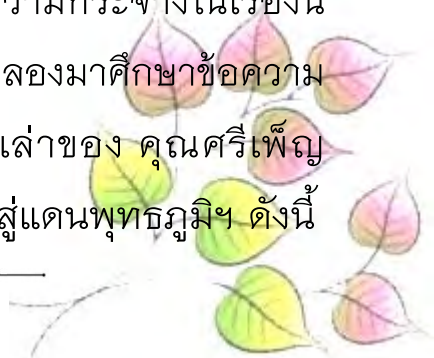
พระพุทธเจ้าทรงระลึกชาติได้ คือระลึกถึงชาติก่อนๆ ของพระองค์ก็ได้ ระลึกถึงชาติก่อนๆ ของคนอื่นก็ได้ เราเรียนรู้กันมาอย่างนี้ เช่นในหนังสือพุทธประวัติก็ได้บอกไว้ว่า ในคืนวันวิสาขบูชาซึ่งเป็นคืนที่พระพุทธเจ้าได้ตรัสรู้ นั้น ในยามที่หนึ่งพระพุทธเจ้าได้ทรงบรรลุนิพพานุสติญาณ คือการระลึกชาติได้ในยามที่สอง พระพุทธเจ้าได้ทรงบรรลุนจตุปบาทญาณ คือได้ตาทิพย์สามารถมองเห็นโลกของวิญญาณ คือโลกของโอปปาติกะได้ทั้งหมด ในยามที่สามพระองค์ได้บรรลุนิพพานุสติญาณ คือญาณที่ทำให้กิเลสในสันดานหมดสิ้น นี่คือหลักฐานอันหนึ่งที่รู้กันทั่วไป และอีกแห่งหนึ่งก็คือในบทสวดมนต์พุทธคุณก็มีคำว่า วิชชาจรณสมบรูณิน ซึ่งแปลว่า พระผู้มีพระภาคเจ้าเป็นผู้สมบรูณด้วยวิชาและจรณะ วิชาในที่นี้ก็คือญาณทั้งสามอันได้แก่บุพเพนิพพานุสติญาณ จตุปบาทญาณ และอาสวัคชญาณนั่นเอง แต่ความเป็นจริงคำว่า วิชาในที่นี้ในความหมายที่กว้างขวางแล้ว หมายถึงอภิญา ๖ คือเพิ่มเรื่องอิทธิวิธิการแสดงอิทธิปฏิหาริย์ได้ต่างๆ หลายอย่าง ทิพโสต ทุติย

และเจโตปริยญาณ การอ่านใจคนอื่นได้ พระพุทธเจ้าเป็นผู้สมบูรณ์ด้วยวิชาเหล่านี้ และคำว่า จรณะ นั้นแปลว่า ข้อปฏิบัติหรือความประพฤติ คือพระพุทธเจ้ามิใช่มีแต่ความรู้ แต่หากสมบูรณ์ไปด้วยการปฏิบัติดีปฏิบัติชอบทุกอย่างด้วย

จากหลักฐานที่อ้างมานี้เป็นอันสรุปได้ว่า พระพุทธองค์นั้นทรงสามารถระลึกชาติได้แน่นอน ข้อความที่พระองค์ตรัสเล่าให้พระเจ้าอชาตศัตรูฟังนั้น แม้ว่าจะเป็นการเล่าถึงเรื่องของสาวก ก็ขอให้เข้าใจว่า ในเมื่อสาวกของพระองค์ทำได้เช่นนั้น มีความสามารถอย่างนั้น พระพุทธเจ้าก็ต้องทรงทำได้ด้วย และทรงทำได้มากกว่า ดีกว่าพระสาวกทั้งหลายอีกด้วย

คราวนี้ก็มาถึงปัญหาว่า ทำไมคนที่มีสมาธิสูงถึงขั้นดังที่กล่าวมาจึงสามารถระลึกชาติได้? เรื่องนี้เป็นไปได้อย่างไร? ข้าพเจ้าคิดว่า เพื่อความกระจ่างในเรื่องนี้ ข้าพเจ้าก็ใคร่ที่จะให้ท่านทั้งหลายลองมาศึกษาข้อความดังต่อไปนี้ก่อน ซึ่งเป็นคำบอกเล่าของ คุณศรีเพ็ญ จัตตะศรี ที่ได้เขียนไว้ในหนังสือสู่แดนพุทธภูมิฯ ดังนี้

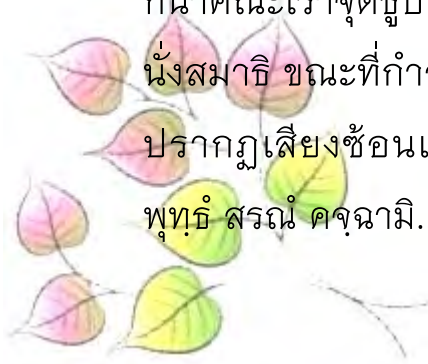
๐๕.๓๐ น. ของวันอาทิตย์ที่ ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๒๒ ออกจากที่พักที่โครักขปุร์ เพื่อไปยังสวนลุมพินีวัน ซึ่งอยู่ในเขตประเทศเนปาล มาถึงด่านเนาว์กรรา ตอน ๙.๓๐ น. คุณปิยะวรรณนำหนังสือเดินทางจากทุกคนไปขอผ่านเข้าเมืองจากเจ้าหน้าที่ด่าน ดังนั้นกว่าจะมาถึงบริเวณลุมพินีวันก็เกือบจะ ๑๑ นาฬิกา ระยะทางที่ผ่านมามีแต่ฝุ่นละอองมากมาย จนแทบจะหายใจไม่ออก บางคนบอกว่า เส้นทางนี้นั้นถ้าทัศนวิสัยดีๆ จะมองเห็นเทือกเขาหิมาลัย จะด้วยเป็นเพราะอากาศร้อน ฝุ่นมาก ทัศนวิสัยก็ไม่ค่อยจะดีนัก จึงทำให้มองไม่เห็นสิ่งใดที่เจริญตาเจริญใจได้เลย นอกจากความแห้งแล้ง ความสลดหดหู่แล่นเข้าสู่จิตใจอีก หวลรำลึกขึ้นมาได้ว่าการจะไปนมัสการสังเวชนียสถาน จะหาความรื่นรมย์มาจากที่ใดเล่า ถ้าจะมามัวนึกถึงแต่ความสะดวกสบายแล้ว สถานที่นี้จะเป็นสังเวชนียสถานได้อย่างไร นึกขึ้นมาเท่านั้นเอง ความรู้สึกก็วูบตึงลึกลงลึกถึงสิ่งแวดล้อมรอบข้าง มองเห็นเทือกเขาหิมาลัยสูงตระหง่านเป็นทิวยาวเหยียด แมกไม้หนาทึบปกปิดไหล่เขาเบื้องต่ำเสียหมดสิ้น และ

คงจะคลุ้มตื่นแม่น้ำหลายสายไว้มิดชิด แต่ถึงกระนั้นก็ยัง
 รู้สึกถึงความชุ่มชื้นเย็นฉ่ำ และเสียงไหลเอื่อยของลำน้ำ
 รอบข้างต้นไม้ใหญ่ใบดกหนานานาพันธุ์ออกดอกบาน
 สะพรั่งหลากสี ประดับป่าให้สวยงามและหอมหวล เมื่อ
 ลมพัดก็จะไปรยปรายดอกลงมาแซมกอหญ้าเขียวขจี
 ประดุจพรมอ่อนอ่อนนุ่มประดับด้วยดอกไม้เล็กบ้างใหญ่บ้าง
 สีต่างๆ บรรยากาศมีแต่ความสดชื่นรื่นรมย์ ในบรรดา
 เหล่าไม้นานาพันธุ์เหล่านี้ มีอยู่ต้นหนึ่ง ลำต้นใหญ่มหึมา
 แผ่กิ่งและใบเขียวชะอุ่มหนาทึบ และออกดอกขาวนวล
 กระจุกหิมะโปรยหล่นปกคลุมพื้นหญ้าให้ร่มรื่น และแล้ว
 แสงฉัพพรรณรังสีก็สว่างกระจ่างสดใสขึ้นทันใด ณ ร่มไม้
 นั้น ดอกไม้ทุกชนิดก็พลอยเปล่งประกายเจิดจ้าขึ้นด้วย
 แล้วทั้งบรรยากาศก็ก้องสะท้อนสะเทือนขึ้นด้วยคำว่า
พุทธ ธรรม คุจนามิ... ได้ยินเสียงของพระองค์รับสั่งว่า
 “จงนำดินศักดิ์สิทธิ์ ณ ตรงจุด ซึ่งรองรับพระบาทพระ-
 พุทธองค์จุดแรกนี้ ไปเป็นสิ่งแทนบรรจุภายในองค์พระ
 เจดีย์อิสิธรรภาพฯ ตำบลแคมป์สน อำเภอหล่มสัก จังหวัด
 เพชรบูรณ์ ประเทศไทย”

ข้าพเจ้ารู้สึกเป็นตัวของตัวเองอีกครั้งหนึ่ง รถได้
 เล่นมาเกือบถึงทางเข้าอาณาเขตบริเวณสวนลุมพินีวัน
 พอดี ลงจากรถยังรู้สึกตัวเบาและเลื่อนกลางเดินตาม
 คณะโดยไม่ค่อยรู้สึกตัวนัก กำลังนึกอยู่ในใจว่า ตรงจุด
 ไหนกันนะ ที่พระพุทธองค์ประทับรอยพระบาทบนพื้น
 พิภพเป็นจุดแรก พลันความรู้สึกก็ตั้งวูบลึกลง *มองเห็น*
แสงสว่างเป็นลำพุ่งตรงสูงขึ้น และมีลำแสงพุ่งลงมาสะท้อน
ย้อนรับกัน ณ ตรงต้นโพธิ์ใหญ่ริมสระน้ำเยื้องตรงกันข้าม
กับวิหารมยาเทวี ข้าพเจ้าบอกอาจารย์พบว่า พวกเรา
 จะต้องไปนำดินศักดิ์สิทธิ์จากตรงใกล้ต้นโพธิ์นั้น
 อาจารย์พรบอกว่า “ทำไมไม่เอาที่ต้นโพธิ์ต้นที่อยู่ติดกับ
 วิหารมยาเทวีนี้ล่ะ” ข้าพเจ้าไม่ได้พูดตอบสิ่งใด เพราะ
 ไม่ค่อยรู้สึกตัวนัก แต่ก็ได้เดินตรงไปยังต้นโพธิ์ริมสระที่
 สันนิษฐานกันว่า คือสระโบกขรณีนั้น แล้วอาจารย์พร
 ก็นำคณะเราจุดธูปเทียน ชุมนุมเทวดาสวดมนต์และนำ
 นิ่งสมาธิ ขณะที่กำลังนั่งสมาธิอยู่ที่ใต้ร่มโพธิ์นั้น พลันก็
 ปราบกฏเสียงซ้องเป็นคลื่นขึ้นมาผสมกับท่วงทำนอง
 พุทธฺ์ สรรณิ คจฺณามิ...ว่า “*ณ สถานที่พระพุทธองค์ประสูติ*

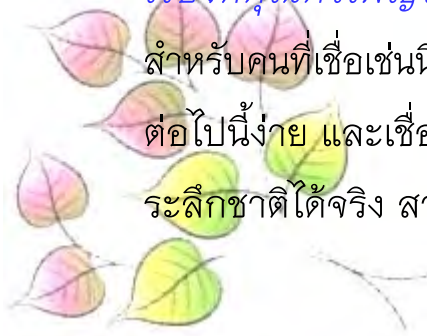
ซึ่งเป็นสังเวชนียสถานแห่งสุดท้ายนี้ เป็นนิมิตหมายต่อไปว่า พระธรรมคำสั่งสอน อันได้มาจากการตรัสรู้ของพระพุทธองค์จะเป็นประทีปส่องทางให้สัตว์โลกดำเนินตามไปสู่สันติ โลกซึ่งถึงถูกครอบคลุมด้วยความมืดมิดมานานจะสว่างไสวขึ้น ชีวิตของสิ่งงอกงามทั้งปวงตลอดจนชีวิตของพื้นพิภพภูเขาและท้องฟ้าอันศักดิ์สิทธิ์จะสดใสชุ่มฉ่ำเมื่อแสงแห่งธรรมฉายส่องสว่างขึ้น จงยึดมั่นพร่ำปณานาแต่คำว่า พุทธฺ สรรณํ คจฺฉามิ...” เมื่อได้คืนศักดิ์สิทธิ์เป็นที่เรียบร้อยแล้ว พวกเราก็พากันมารับประทานอาหารกลางวัน ซึ่งคุณปิยวรรณจัดหาไว้ให้ที่วัดเนपाल จากนั้นก็ได้รวบรวมจตุปัจจัยทอดผ้าป่าแล้วพวกเราก็จากลุมพินีวันสถานที่พระพุทธองค์ประสูติมาด้วยความคิดคำนึงที่แตกต่างกันออกไปตามพื้นเดิมของแต่ละคน

ข้อความที่คัดลอกออกมาจากหนังสือสู่แดนพุทธภูมิฯ นี้เป็นเพียงตอนหนึ่งของปรากฏการณ์ที่คุณศรีเพ็ญเห็นในโลกทิพย์ในบริเวณป่าลุมพินี **ซึ่งปรากฏการณ์**

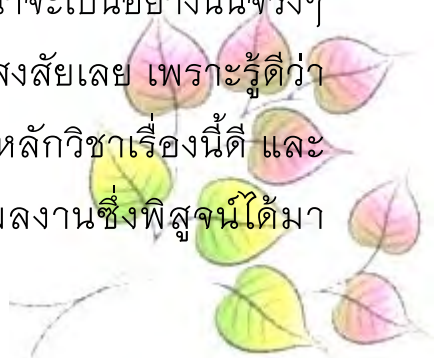

ที่เห็นนี้ คือสภาพดั้งเดิมของปาลุมพินีในวันที่พระ-
 พุทธเจ้าได้ประสูติ เมื่อสองพันห้าร้อยกว่าปีมาแล้ว
 และสำหรับผู้ที่ได้อ่านหนังสือเล่มนี้จบก็จะทราบได้ดีว่า
 ณ ที่สังเวชนียสถานทั้ง ๔ คุณครีเพ็ญได้เห็นสภาพ
 ดั้งเดิมในสมัยนั้นทุกแห่ง นี่คือข้อมูลหรือหลักฐาน
 อันสำคัญยิ่งที่จะยืนยันว่า การระลึกชาติได้เป็นสิ่งเป็น
 ไปได้แน่นอน แต่ปัญหาอาจจะมีความ *เหตุการณ์ต่างๆ ที่*
คุณครีเพ็ญเห็นนั้น พิสูจน์ได้อย่างไรว่า เป็นสภาพดั้งเดิม
ในสมัยนั้น? สำหรับประเด็นนี้จะไม่ชี้แจงในตอนนี
 เพราะเป็นเรื่องยาวมาก ถ้าคนไหนจะไม่เชื่อก็ขอได้
 โปรดสงบใจไว้ก่อน อย่าเพิ่งด่วนตัดสินใจอย่างนั้นอย่างนี้
 แต่สำหรับผู้ที่เคยทราบผลงานและความสามารถใน
 การเข้าสมาธิของคุณครีเพ็ญมานานแล้ว ทุกคนจะ
 ยอมรับว่า *เรื่องที่คุณครีเพ็ญเล่านั้นไม่ได้แต่งขึ้น แต่เป็น*
เรื่องที่คุณครีเพ็ญได้เห็นและได้ยืนยันเช่นนั้นจริงๆ ฉะนั้น
 สำหรับคนที่เชื่อเช่นนี้ จะเข้าใจเรื่องราวที่ข้าพเจ้าจะอธิบาย
 ต่อไปนี้ และเชื่อได้อย่างสนิทใจว่า พระพุทธเจ้าทรง
 ระลึกชาติได้จริง สาวกองค์อื่นๆ ที่สามารถระลึกชาติได้

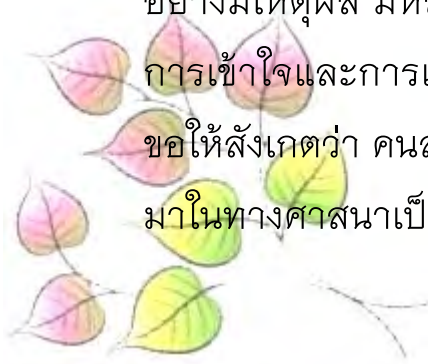

ก็มีจริงและมีมากด้วย และสำหรับผู้ที่เชื่อเช่นนี้แน่นอน เขาจะต้องมีสิทธิ์ในพระพุทธรูปศาสนา เพิ่มขึ้นอีกมาก สิทธิ์ในเรื่องเช่นนี้มีประโยชน์มีคุณค่ามากอย่างไร เรื่องนี้ก็จะยังไม่อธิบาย เพราะเป็นเรื่องใหญ่อีกเรื่องหนึ่ง ในที่นี้ขอให้ทราบแต่เพียงว่า สิทธิ์ที่ประกอบด้วยปัญญาในพุทธรูป ธรรมคุณ สังฆคุณนั้นในเมื่อมีอย่างลึกซึ้งและมั่นคงด้วยนั้น ย่อมมีคุณค่ายิ่งกว่ามีทรัพย์สินใด ๆ ในโลก

ข้าพเจ้าใคร่จะให้ท่านผู้อ่านได้กลับย้อนไปอ่านข้อความที่คุณศรีเพ็ญได้เล่าไว้ก่อนหน้านี้พิถีพิถันอีกครั้ง อีกสักครั้ง แล้วพยายามตั้งข้อสังเกตว่า เรื่องอย่างนี้คุณศรีเพ็ญจะแต่งขึ้นเองได้หรือไม่ ถ้าแต่งขึ้นเองได้ ก็ตอมนับว่าเธอได้เก่งมาก สร้างมโนภาพได้เก่งมาก เพราะเมื่ออ่านดูโดยละเอียดแล้ว แม้จะคิดว่าคุณศรีเพ็ญแต่งขึ้นมาเอง ก็ช่างวาดภาพได้เก่งมากถึงขนาดทำให้คล้อยตามว่าสภาพป่าในสมัยนั้นน่าจะเป็นอย่างนั้นจริงๆ แต่สำหรับข้าพเจ้าแล้วไม่ระแวงสงสัยเลย เพราะรู้ดีว่าสิ่งเหล่านี้เป็นไปได้ เพราะเข้าใจหลักวิชาเรื่องนี้ดี และข้าพเจ้าได้เคยทดสอบเคยเห็นผลงานซึ่งพิสูจน์ได้มา

มากมายจึงรู้ว่า สภาพที่เห็นนั่นคือสภาพที่เป็นจริงของ ปาลุมพินิในสมัยเมื่อ ๒๕๐๐ กว่าปีมาแล้ว และการไป อินเดียครั้งนี้ ซึ่งตั้งใจจะไปนมัสการสังเวชนียสถานทั้ง ๔ แห่ง และต้องการจะเอาดินศักดิ์สิทธิ์จากสังเวชนีย-สถานมาบรรจุไว้ในพระเจดีย์อิสรภาพ อนุสรณ์สมเด็จพระนเรศวรมหาราชนั้นได้ผลเกินความคาดหมายมาก ได้ผลล้ำค่ามาก ทั้งนี้ก็เพราะทั้งข้าพเจ้า คุณศรีเพ็ญ และใครๆ ในคณะที่ไป ไม่มีใครเคยนึกคิดมาก่อนว่าจะ ได้พบเห็นเหตุการณ์ที่ว่านี้ ซึ่งนอกจากจะเป็นประโยชน์ ในทางประวัติศาสตร์แล้ว ยังได้หลักฐานหรือข้อมูลที ล้ำคัญยิ่งในอันที่จะนำมาอธิบาย และยืนยันได้ว่า การ ระลึกชาติได้เป็นเรื่องจริง เป็นเรื่องที่พระพุทธเจ้าและ พระสาวกทั้งหลายกระทำได้จริง อันนี้มีประโยชน์มากมาย เพราะจากการเข้าใจและเชื่อในเรื่องนี้ ซึ่งเป็นการเชื่อ อย่างมีเหตุผล มีหลักวิชาอธิบายได้ด้วยนั้น จะนำไปสู่ การเข้าใจและการเชื่อในเรื่องอภิญาข้ออื่นๆ อีกด้วย ขอให้สังเกตว่า คนส่วนมากซึ่งรวมทั้งคนที่เคยบวชเรียน มาในทางศาสนาเป็นอย่างดี แต่ก็ไม่ค่อยจะเชื่อว่าพระ-

พุทธเจ้าทรงมีความสามารถเหนือมนุษย์เหนือธรรมชาติ เช่นนั้น ทั้งนี้ก็เพราะไม่เคยเห็นตัวอย่าง และอธิบาย เหตุผลในทางวิชาการไม่ได้ จึงไม่ค่อยจะยอมเชื่อในเรื่องนี้ และจากการไม่เชื่อเรื่องอย่างนี้ ผลเสียหายได้เกิดขึ้นอย่างมากมายเพียงไร ก็ไม่ค่อยจะรู้สึกกันด้วย ฉะนั้นในเมื่อการไปอินเดียครั้งนี้ ไปได้ข้อมูลในเรื่องการ ระลึกชาติมา ข้าพเจ้าจึงได้กล่าวว่า การไปอินเดียครั้งนี้ ได้ประโยชน์เกินความคาดหมายมาก

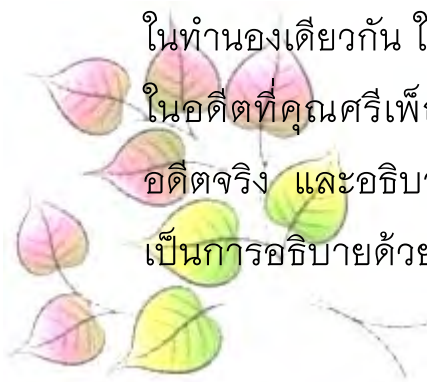
เหตุการณ์และสภาพของสิ่งต่างๆ ของโลกมนุษย์ ในอดีตนับเป็นพันๆ ปี ทำไมจึงยังเหลืออยู่ในโลกทิพย์ ?

สิ่งที่คุณศรีเพ็ญเห็นในขณะที่ความรู้สึกต่างๆ ค่อยๆ หดไป จนกระทั่งไม่รู้สึกตัวเลย ครั้นแล้วก็ไปเห็นสภาพต่าง ๆ ในอดีตนั้น สิ่งที่คุณศรีเพ็ญเห็นนั้นคือ ภาพเหตุการณ์ในอดีตที่เหล่ามวลเทพเจ้าทั้งหลายเนรมิต ให้เห็น? หรือว่าภาพเหตุการณ์เหล่านั้นแม่เทพเจ้าทั้งหลาย จะไม่เนรมิตขึ้นมา แต่ก็มีอยู่แล้วเป็นปกติ ซึ่งใครๆ ก็ตาม ถ้าสามารถเข้าสมาธิได้ลึกถึงขั้นที่จะเห็น ก็จะได้เห็นภาพ เหตุการณ์นั้นได้เหมือนกันและตรงกันหมดทุกคน?

และถ้าหากภาพเหตุการณ์ที่ว่านี้มีอยู่ก่อนแล้ว
มีมานานในโลกทิพย์ ตั้งแต่สมัยแรกที่เหตุการณ์อันนั้น
เกิดขึ้นในโลกมนุษย์ ซึ่งถ้าหากเป็นเช่นนี้ ภาพเหตุการณ์
ในโลกทิพย์นี้เกิดขึ้นได้อย่างไร?

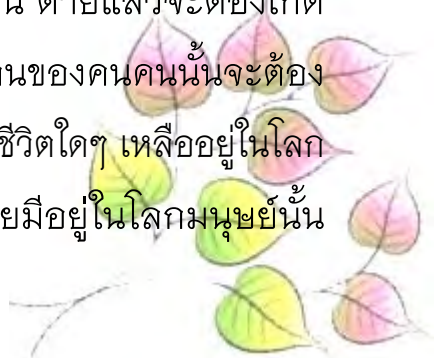
นี่คือปัญหาใหญ่ที่จะต้องทำความเข้าใจให้แจ่มแจ้ง
เพราะในเมื่อเข้าใจปัญหาเหล่านี้ได้แจ่มแจ้งแล้ว ปัญหา
ในเรื่องการระลึกชาติได้ของพระพุทธเจ้า ตลอดทั้งของ
พระสาวกทั้งหลายที่เคยกล่าวไว้ในคัมภีร์พระไตรปิฎกนั้น
ก็จะหมดไป ปัญหาเรื่องการระลึกชาติก็จะยุติ ไม่เป็น
ปัญหาของคนในโลกนี้อีกต่อไป คือเรื่องนี้ในที่สุดก็จะ
เป็นที่ยอมรับกันได้ทั่วไปว่า เรื่องนี้เป็นเรื่องจริงเป็นเรื่อง
ที่เป็นไปได้แน่นอน เช่นเดียวกับเวลานี้เกือบจะทั่วโลก
แม้ในหมู่คนชั้นปัญญาชนทั้งหลายต่างก็ยอมรับกันแล้วว่า
ผีและเทวดาคือโอบปาติกะทั้งหลายนั้นมีจริงแน่นอน
ในทำนองเดียวกัน ในเมื่อพิสูจน์ได้แล้วว่า ภาพเหตุการณ์
ในอดีตที่คุณศรีเพ็ญเห็นนั้นเป็นภาพของเหตุการณ์ใน
อดีตจริง และอธิบายได้ด้วยว่าสิ่งเหล่านี้มีขึ้นได้อย่างไร
เป็นการอธิบายด้วยหลักวิชาที่เป็นจริงเช่นเดียวกับหลัก

วิทยาศาสตร์ทั้งหลาย ถ้าทำได้เช่นนี้ ปัญหาในเรื่องการระลึกชาติก็จะยุติเหมือนกับปัญหาในเรื่องผีเทวดามีจริงหรือไม่ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว

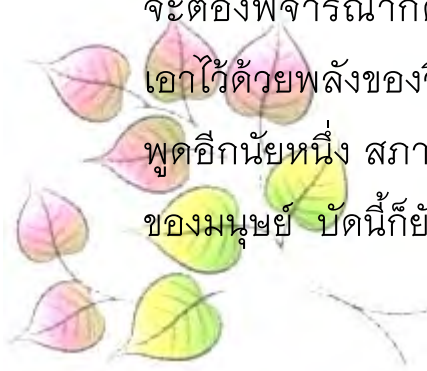
ก่อนที่จะตอบปัญหาต่างๆ ดังที่กล่าวมานั้น ขอให้ทุกคนโปรดนึกถึงข้อมูลอันนี้ก่อน กล่าวคือ คนที่ตายไปแล้วแม้จะนานนับเป็นร้อยๆ ปี หรือพันๆ ปี หรือนานนับเป็นหมื่น เป็นแสน เป็นล้าน เป็นโกฏิ เป็นกัปป์ ถ้าหากคนเหล่านั้นไม่ใช่เป็นพระอรหันต์ และยังไม่มาเกิดเป็นคนในโลกมนุษย์ ก็หมายถึงว่า เขาเหล่านั้นยังมีตัวตนปรากฏอยู่ในโลกทิพย์ ไม่ที่ใดก็ที่ไหน ในบรรดาภูมิต่างๆ เหล่านี้คือ ในอบายภูมิทั้ง ๔ หรือในกามาวจรสวรรค์ ๖ ชั้น หรือไม่ก็ในรูปพรหม ๑๖ ชั้น หรือในอรุปรหม ๔ ชั้น ที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะมีหลักวิชาคือหลักกรรมที่พระพุทธเจ้าได้ตรัสรู้ และได้ตรัสสอนไว้ว่า:-

“ผู้ที่ยังมีต้นเหตุอยู่ในสันดาน ตายแล้วจะต้องเกิดอีกตลอดไป ชีวิตไม่มีการสูญ ตัวตนของคนคนนั้นจะต้องมีอยู่ตลอดไป แม้โลกนี้จะพินาศไม่มีชีวิตใดๆ เหลืออยู่ในโลกนี้เลย แต่บรรดาชีวิตทั้งหลายที่เคยมีอยู่ในโลกมนุษย์นั้น

ก็ยังคงต้องมีชีวิตอยู่ต่อไปอีกในโลกของวิญญาณ และวันหนึ่งในเมื่อโลกมนุษย์ได้วิวัฒนาการเกิดมีสิ่งมีชีวิตขึ้นมาอีก ชีวิตในโลกของวิญญาณก็จะกลับมาเกิดในโลกมนุษย์อีก หมุนเวียนอยู่อย่างนี้ไม่มีวันสิ้นสุด トラปาโตที่ชีวิตเหล่านั้นยังมีต้นเหตุ” นี้คือหลักธรรมที่พระพุทธเจ้าได้ทรงประกาศเป็นครั้งแรกในเรื่องธรรมจักรกับปวัตตสูตร ปฐมเทศนาที่ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน เพราะฉะนั้นจะเห็นว่าหลักอันนี้เป็นเรื่องสำคัญมาก เป็นหลักความจริงที่จะต้องศึกษาให้เข้าใจก่อน เมื่อยอมรับหลักความจริงอันนี้แล้ว ปัญหาที่จะต้องพิจารณาต่อไปก็คือ:-

สภาพร่างกายซึ่งเคยมีอยู่ในโลกมนุษย์ แม้จะหายไปจากโลกมนุษย์แล้ว ก็ยังมีเหลืออยู่ในโลกของวิญญาณ ซึ่งถ้าคนไหนมีสมาธิสูง ก็สามารถจะพบชีวิตอันนั้นได้ เรื่องนี้เป็นที่ยอมรับกันทั่วไปแล้ว ประเด็นสำคัญที่จะต้องพิจารณาก็คือ สภาพร่างกายอันนั้นถูกบันทึกเอาไว้ด้วยพลังของวิญญาณ คือเกิดจากวิญญาณ หรือพูดอีกนัยหนึ่ง สภาพร่างกายซึ่งเป็นวัตถุที่หยาบในโลกของมนุษย์ บัดนี้ก็ยังเหลืออยู่ในสภาพที่เป็นกายละเอียด

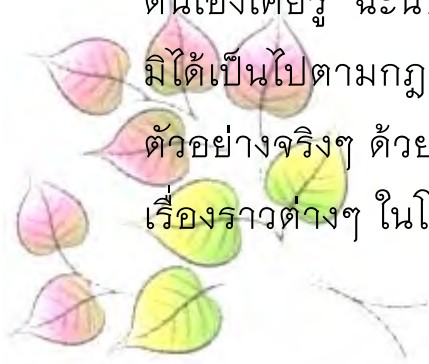
ซึ่งสภาพร่างกายที่ละเอียดนี้เกิดขึ้นและดำรงอยู่ได้ก็ด้วยพลังของวิญญาณและจะอยู่ได้นานแสนนานนับเป็นร้อยปีพันปีหมื่นปี หรือยิ่งกว่านั้นก็ได้อย่าลืมว่าทุกคนเมื่อตายไปแล้วจากโลกมนุษย์ เมื่อยังไม่มาเกิดเป็นมนุษย์ เขาก็จะมีตัวตนอยู่ในโลกของวิญญาณตลอดไป ฉะนั้นชีวิตในโลกของวิญญาณจึงมีมากกว่าชีวิตในโลกมนุษย์หลายร้อยหลายพันเท่า

อนึ่ง ไม่ใช่แต่มนุษย์เท่านั้นที่เมื่อหายไปจากโลกมนุษย์แล้ว ก็ไปมีตัวตนปรากฏอยู่ในโลกทิพย์ สัตว์ทั้งหลายทุกชนิด ตลอดทั้งแผ่นดิน ไม้ ภูเขา แม่น้ำลำธาร สิ่งต่างๆ เหล่านี้ในโลกของวิญญาณก็มีด้วย สิ่งเหล่านี้มีขึ้นมาได้อย่างไร ถ้าเข้าใจและเชื่อว่าสิ่งเหล่านี้มีจริง และยอมรับว่า “ทุกอย่างในโลกนั้นล้วนแต่เกิดมาจากวิญญาณทั้งสิ้น” ถ้ายอมรับและเชื่อดังที่กล่าวมา ปัญหาในเรื่องการระลึกชาติก็จะเข้าใจง่าย และยอมรับว่าเรื่องนี้เป็นไปได้แน่นอน

แต่อย่างไรก็ดี ข้าพเจ้าคิดว่า หลักวิชาต่างๆ ดังที่กล่าวมานั้น สำหรับผู้ที่ไม่เข้าใจหรือเข้าใจไม่ซึ่งก็ยังคง

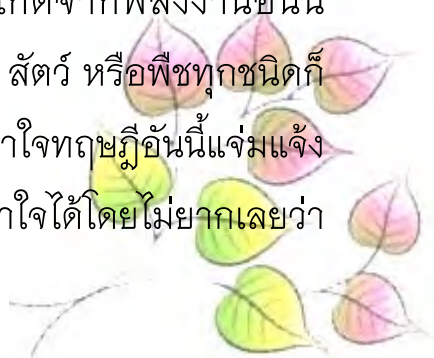

มองไม่เห็นอยู่นั่นเองว่า สภาพต่างๆ เช่น แผ่นดิน ป่าไม้ ภูเขา แม่น้ำ ลำธาร ในโลกทิพย์มีได้อย่างไร สำหรับคน และสัตว์ในโลกทิพย์อาจจะยอมรับได้ว่า อาจจะมีได้จริง คนและสัตว์ที่ตายจากโลกมนุษย์แล้วก็ไปเกิดเป็นคน และสัตว์ในโลกนั้นได้อีกจริง แต่ถึงกระนั้นก็ยังนับว่าเป็นเรื่องยากที่จะเชื่อและเข้าใจเหตุผลได้ ยิ่งมาบอกว่าในโลกของวิญญูณก็มีแผ่นดิน ป่าไม้ ภูเขา แม่น้ำ ลำธาร ด้วย ก็ยิ่งจะมองเห็นเลยว่าเป็นไปได้ ทั้งนี้ก็เพราะเรามองไม่เห็น สัมผัสไม่ได้ และก็คิดไม่ออกว่า ถ้าสิ่งเหล่านี้มีจริง มันมีได้อย่างไร มีอยู่ที่ไหน พยายามคิดเท่าไรก็ไม่ออก คือไม่อาจเข้าใจได้ ทั้งนี้ไม่ใช่เพราะเหตุอะไรที่คิดกันไม่ออกและไม่เชื่อว่ามิก็เนื่องมาจากตนเองเคยรู้แต่เรื่องในโลกมนุษย์ รู้จักแต่กฎเกณฑ์ต่างๆ ของโลกมนุษย์ และก็คิดว่า สิ่งต่างๆ จะต้องเป็นไปตามกฎเกณฑ์อย่างที่ตนเองเคยรู้ ฉะนั้นในเมื่อสภาพในโลกของวิญญูณมิได้เป็นไปตามกฎเกณฑ์อย่างที่เคยรู้ และไม่เคยเห็นตัวอย่างจริงๆ ด้วยตนเองมาก่อนจึงไม่อาจจะยอมรับเรื่องราวต่างๆ ในโลกทิพย์ว่าเป็นอย่างนั้นอย่างนี้จริง

คนที่มีความรู้แคบ มีประสบการณ์มาน้อย และยึดมั่น แต่ในทางที่ตัวเองเคยรู้เคยมีประสบการณ์มา อันนี้ก็คือ อุปาทานซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดอวิชชา ถ้าคนไหนจะไม่เข้าใจเรื่องราวในโลกทิพย์นี้ขอให้นึกถึงหลัก อันนี้ไว้บ้าง

อันที่จริง หากจะพูดกันถึงความจริงอย่างลึกซึ้ง ถึงที่สุด ซึ่งจะทำให้เข้าใจเรื่องราวต่างๆ ในโลกของ วิญญาณได้อย่างแจ่มแจ้งนั้น มีอยู่ทางเดียวเท่านั้น คือ จะต้องรู้ว่า ในสากลจักรวาลทั้งหมดนี้มีสิ่งๆ หนึ่งซึ่งมี อยู่เสมอ มีอยู่ตลอดเวลา มีอยู่ในทุกสิ่งทุกอย่าง โดยที่ สิ่งๆ นี้ เป็นเสมือนหนึ่งเป็นพลังงานที่ละเอียดสุขุมยิ่งกว่า พลังงานใดๆ และพลังงานอันนี้แหละคือตัวการที่ก่อให้เกิด สสารและพลังงานในทางวัตถุทุกชนิด ทุกขั้นตอนโดย ที่สุดกฎเกณฑ์ธรรมชาติ ซึ่งเป็นตัวการที่ควบคุมการ เปลี่ยนแปลงของสิ่งต่างๆ นั้น ก็เกิดจากพลังงานอันนี้ สิ่งที่มีชีวิตทั้งหลายไม่ว่าจะเป็นคน สัตว์ หรือพืชทุกชนิดก็ เกิดมาจากพลังงานอันนี้ ถ้าหากเข้าใจทฤษฎีอันนี้แจ่มแจ้ง และยอมรับความจริงตามนี้ ก็จะเข้าใจได้โดยไม่ยากเลยว่า

ยากเลยว่า ภาพเหตุการณ์ในอดีตแม้จะล่วงเลยมานานนับเป็นร้อยๆ ปี หรือพันปี หมื่นปี แสนปี ล้านปี จึงยังมีซากเหลืออยู่ในโลกของวิญญาณ

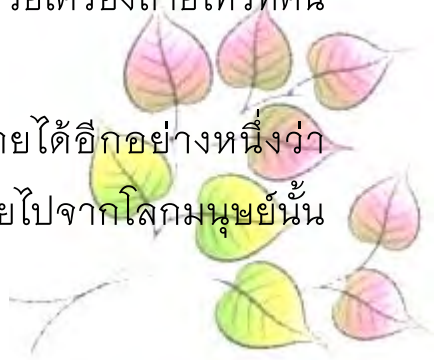
แต่อย่างไรก็ตามทฤษฎีดังที่กล่าวมานี้ น้อยคนมากที่จะเข้าใจและยอมรับทฤษฎีอันนี้ แต่ถ้าหากเรายอมรับว่าการระลึกชาติได้ของพระพุทธเจ้าเป็นเรื่องจริง ทฤษฎีดังที่กล่าวมานั้นก็ต้องยอมรับ เพราะไม่มีทางอื่นที่จะอธิบายได้ว่า ทำไมเหตุการณ์ในอดีตอันนานแสนนานรวมทั้งสภาพชีวิตต่างๆ ทั้งของคน สัตว์และพืชในอดีต จึงยังมีเหลืออยู่ ซึ่งผู้ที่มีสมาธิสูงทุกคนสามารถเข้าไปรู้เห็นได้ ถ้าหากพระพุทธเจ้าทรงระลึกชาติได้แต่เรื่องราวของพระองค์ ของคนอื่นทรงระลึกไม่ได้ ก็อาจจะอธิบายได้ว่า เพราะเรื่องราวต่างๆ ในอดีตนั้นยังมีซากฝังอยู่ในสันดาน เป็นเสมือนหนึ่งฟอสซิลของสัตว์หรือของพืชที่รู้จักดีในทางวิทยาศาสตร์ ฉะนั้นสำหรับผู้ที่มีสมาธิดีจึงสามารถจะรื้อฟื้นเอาซากต่างๆ เหล่านี้ออกมาได้ เหมือนคนที่มีสมาธิดีก็ย่อมจะมีความจำดี จำลึกถึงเหตุการณ์ที่ผ่านมาได้ง่าย แต่ในเมื่อพระพุทธองค์ทรง

ระลึกถึงชีวิตในอดีตของคนอื่นได้ด้วย รำลึกถึงเหตุการณ์ทุกอย่างในอดีต แม้จะล่วงเลยมานานสักเพียงไร ก็สามารถที่จะเห็นภาพเหตุการณ์เหล่านั้นได้ และเหตุการณ์หลายอย่างก็เป็นสิ่งที่ไม่มีชีวิต คือเป็นเพียงวัตถุ ก็ยังระลึกขึ้นมาได้ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า:-

ภาพเหตุการณ์ทุกอย่างในอดีต ไม่ว่าจะเป็นสิ่งมีชีวิตหรือไม่มีชีวิต ไม่ว่าจะเป็นอย่างไร มีรูปร่างลักษณะอย่างไร มีสีอย่างไร เสียงอย่างไร กลิ่นอย่างไร ทุกๆ อย่างที่เคยมีมาแล้ว จะต้องมีอยู่ในรูปใดรูปหนึ่ง ผู้ที่มีสมาธิสูง จึงสามารถมองเห็นภาพเหตุการณ์เหล่านั้นได้ทั้งหมด ฉะนั้นจากปรากฏการณ์อันนี้จึงแสดงให้เห็นว่า เหตุการณ์เหล่านั้นไม่ได้สูญหายไปไหน แต่จะต้องมีการบันทึกไว้ด้วยอะไรสักอย่าง เหมือนกับภาพในอดีตต่างๆ ที่ถูกบันทึกไว้ในฟิล์มด้วยกล้องถ่ายรูป หรือบันทึกไว้ด้วยเครื่องบันทึกเสียง บันทึกไว้ด้วยเครื่องถ่ายโทรทัศน์ อะไรทำนองนี้

อีกนัยหนึ่งก็อาจจะอธิบายได้อีกอย่างหนึ่งว่า ภาพเหตุการณ์ทุกอย่างที่สูญหายไปจากโลกมนุษย์นั้น

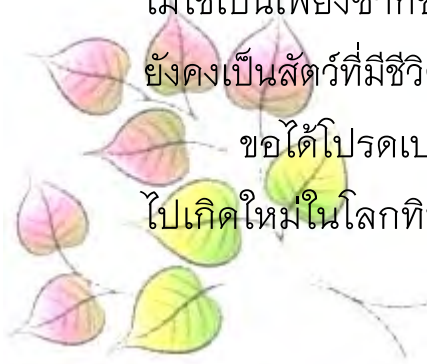

ความจริงมันไม่ได้สูญหายไปไหน แต่หากมันได้เปลี่ยนแปลงไปอยู่ในรูปของพลังงาน ซึ่งประกอบไปด้วยคลื่นต่างๆ มากมายนับไม่ถ้วน และตัวอย่างในเรื่องนี้ที่ยอมรับกันแล้วก็คือชีวิตของคนในโลกนี้ แม้จะหายไปจากโลกนี้ ก็ไม่ได้สูญหายไปไหน เพราะทุกคนยังจะพบได้ในโลกของวิญญาณทั้งสิ้น

“คนและสัตว์ในโลกมนุษย์เมื่อตายแล้ว ทุกชีวิตไม่มีการสูญเลย ในเมื่อชีวิตเหล่านั้นยังมีตัวตน เพราะทุกๆ ชีวิตที่หายไปจากโลกมนุษย์นั้น จะไปเกิดอีกในโลกของวิญญาณ ฉะนั้นในโลกของวิญญาณจึงมีทั้งคนและสัตว์ทุกชนิดอย่างที่เคยมีอยู่ในโลกของมนุษย์”

อนึ่ง ขอให้โปรดเข้าใจไว้ด้วยว่า “สัตว์โบราณในโลกมนุษย์ที่สูญพันธุ์ไปแล้วนั้น ทุกชนิดยังจะพบได้ในโลกของวิญญาณ และที่มีอยู่ในโลกของวิญญาณนั้นก็ไม่ใช่เป็นเพียงซากของสัตว์ที่ตายแล้ว ไม่ใช่เช่นนั้น หากยังคงเป็นสัตว์ที่มีชีวิตเหมือนเมื่ออยู่ในโลกมนุษย์นั่นเอง”

ขอได้โปรดเปรียบเทียบเรื่องคน “คนที่ตายไปแล้วไปเกิดใหม่ในโลกทิพย์ก็ยังมีลักษณะเหมือนคนเดิมเป็น

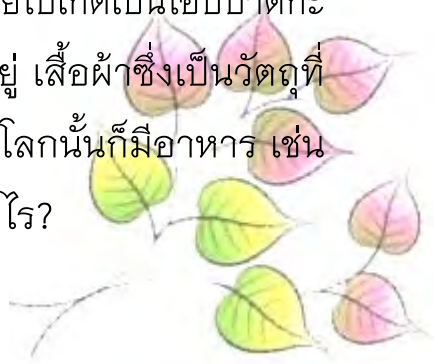

คนที่มีชีวิต ฉะนั้นในเมื่อเราติดต่อได้ทางสมาธิ เราจึง
จำได้ว่าเป็นคนนั้นคนนี้ พูดคุยกันได้ ถ้ามเรื่องราวต่างๆ
ให้เขาเล่าให้ฟังได้”

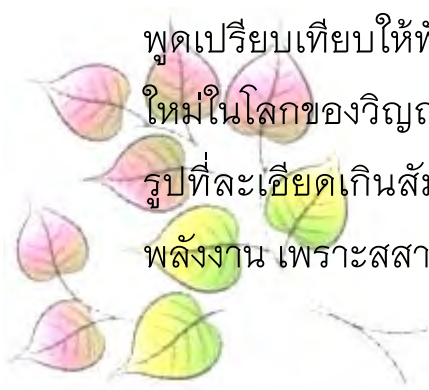
ประเด็นต่างๆ ที่สรุปมาให้ดูนี้โปรดอ่านทบทวน
หลายๆ ครั้ง เพราะจุดสำคัญที่จะทำให้เข้าใจเรื่องชาติหน้า
ประเด็นเหล่านี้แม้คนส่วนมากจะไม่เชื่อว่าเป็นไปได้
แต่ปัจจุบันก็มีคนเชื่อในประเด็นเหล่านี้ไม่น้อย แม้ในกลุ่ม
ของนักวิทยาศาสตร์ทั้งหลายที่เขาเชื่ออย่างนี้ก็มีมาก
เพราะสำหรับคนที่เคยศึกษาเรื่องนี้มานานแล้วย่อมเข้าใจ
ได้ดีว่า ชีวิตเหล่านี้ในโลกทิพย์มีแน่ และเข้าใจด้วยว่า
มีขึ้นมาได้อย่างไร

*แต่ในเมื่อในโลกนั้นก็ยังมีแผ่นดิน แม่น้ำ ภูเขา บ้าน
ถนนหนทาง และอะไรต่ออะไรอีกหลายอย่างด้วย สิ่งเหล่านี้
แหละที่เข้าใจยากกว่ามีขึ้นมาได้อย่างไร?*

ขอได้โปรดสังเกตว่า คนที่ตายไปเกิดเป็นโอบปาติกะ
นั้น อย่างน้อยก็ยังมีเสื้อผ้าสวมอยู่ เสื้อผ้าซึ่งเป็นวัตถุที่
ไร้อชีวิตมีขึ้นมาได้อย่างไร? และในโลกนั้นก็มอาหาร เช่น
ผลไม้ต่างๆ สิ่งเหล่านี้มีมาได้อย่างไร?

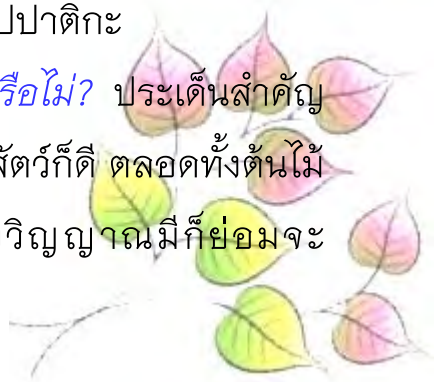

ถ้าค่อยๆ พิจารณาจากข้อเท็จจริงเหล่านี้ไปที่ละขั้นตอนแล้ว ในที่สุดก็จะยอมรับได้ว่าในโลกของวิญญาณนั้นย่อมมีแม้กระทั่งสิ่งที่ไร้ชีวิต คือไร้ชีวิตในความหมายของมนุษย์เท่านั้น แต่สำหรับคนที่อยู่ในโลกของวิญญาณแล้ว ทุกอย่างมีชีวิตทั้งหมดแม้กระทั่งแสงสี ต้นไม้ ดอกไม้ ดิน น้ำ ลม ไฟ มีชีวิตทั้งสิ้น โปรดนึกถึงหลักธรรม ซึ่งพระพุทธเจ้าได้ตรัสไว้ว่า **ร่างกายของพวกโอปปาติกะทั้งหลายก็ประกอบขึ้นมาจากธาตุทั้งสี่ โดยมีวิญญาณเป็นปัจจัยเหมือนกับมนุษย์** (ผู้ไม่เข้าใจโปรดไปอ่านรายละเอียดในหนังสือผีและเทวดามีจริงซึ่งได้เขียนไว้นานแล้ว) ธาตุทั้งสี่ที่เรารู้จักกันในโลกของมนุษย์นั้น ในโลกของวิญญาณก็มี แต่ประสาทสัมผัสของมนุษย์รับไม่ได้ เช่นมองไม่เห็น จับต้องไม่ได้ เสียงในโลกนั้นก็ไม่ได้ยิน ฉะนั้นเพื่อให้เข้าใจง่าย จึงได้พูดเปรียบเทียบให้ฟังว่าคนและสัตว์ที่ตายไปแล้วไปเกิดใหม่ในโลกของวิญญาณนั้น ไปอยู่ในรูปของสุขุมรูป คือรูปที่ละเอียดเกินสัมผัสของมนุษย์ หรือไปอยู่ในรูปของพลังงาน เพราะสสารก็มาจากพลังงานสสารเมื่อสลายตัว

ก็กลับเป็นพลังงาน พลังงานเมื่อรวมกันเข้มข้นก็กลายเป็น
 สสาร การอธิบายแบบนี้ก็เพื่อให้คนในโลกมนุษย์เข้าใจ
 แต่สำหรับคนในโลกของวิญญาณ สิ่งต่างๆ ที่มีอยู่เช่นตัวเขาก็
 ก็รู้สึกว่ามีตัวตน จับต้องได้ เห็นได้ มีคุณทรมุม มีผิวพรรณ
 เช่นบางคนขาว บางคนดำ อย่างนี้เป็นต้น เมื่อยืนอยู่บน
 แผ่นดินหรือสนามหญ้า เขาก็มีความรู้สึกเหมือนกับคน
 ในโลกมนุษย์คือรู้สึกว่าดินเป็นของแข็ง หญ้าเป็นของ
 อ่อนนุ่ม อะไรอย่างนี้เป็นต้น (คนที่ต้องการทราบ
 เรื่องราวในโลกทิพย์โดยละเอียด โปรดอ่านหนังสือเรื่อง
 โลกทิพย์ ซึ่งมีอยู่ ๔ เล่ม) ฉะนั้นโลกของวิญญาณเมื่อ
 พุดกันอีกนัยหนึ่งแล้ว ก็คือโลกมนุษย์ที่อยู่ในสภาพที่
 เป็นสุขุมโลกหรือโลกแห่งพลังงานนั่นเอง โลกทั้งสองนี้
 จะมีวิวัฒนาการกลับไปกลับมาเหมือนกับคน ซึ่งเดี๋ยวก็
 อยู่ในสภาพของกายหยาบคือเป็นมนุษย์ เดี่ยวก็อยู่ใน
 สภาพของกายละเอียด คือเป็นโอปปาติกะ

การระลึกชาติจะเป็นไปได้หรือไม่? ประเด็นสำคัญ
 อยู่ที่ว่าถ้าหากยอมรับว่า คนก็ดี สัตว์ก็ดี ตลอดทั้งต้นไม้
 และ ดิน น้ำ ลม ไฟ ในโลกของวิญญาณมีก็ย่อมจะ

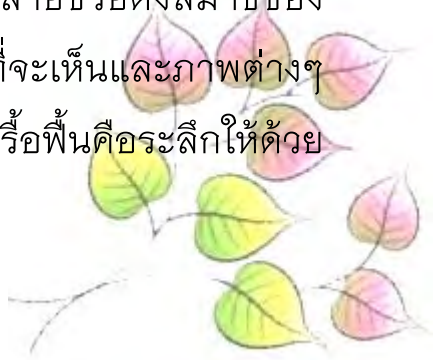

ยอมรับว่า การระลึกชาติเป็นเรื่องเป็นไปได้เพราะจาก ข้อมูลในเรื่องนี้แสดงว่า สิ่งต่างๆ ในอดีตที่สูญไปแล้ว ความจริงไม่ได้สูญ และที่ว่าไม่สูญนั้น ไม่ใช่แต่สิ่งที่มี ชีวิตเท่านั้น สิ่งที่ไม่มีชีวิต (ตามความหมายของมนุษย์) เช่นเสื้อผ้าก็ไม่สูญ เพราะคนที่ตายไปเกิดเป็นโอปปาติกะนั้น ส่วนมากเสื้อผ้าที่สวมอยู่มักจะเป็นชุดเดิมที่ใส่ก่อนตาย เสื้อผ้ามีขึ้นได้อย่างไร? ถ้าไม่เข้าใจว่าเกิดขึ้นได้อย่างไร ก็ปล่อยไว้ก่อน ยังไม่เข้าใจก็ได้ไม่เป็นไร ข้อสำคัญต้องยอมรับว่า คนเราตายไปแล้วก็ยังมมีชีวิตเป็นโอปปาติกะ และมีเสื้อผ้าสวมอยู่ด้วย ถ้าหากผู้ใดเข้าสมาธิไปเห็น พวกโอปปาติกะตลอดทั้งสิ่งแวดล้อมต่างๆ นั้นไม่เรียกว่า เป็นการระลึกชาติ แต่เป็นเรื่องอยู่ในแขนงของทิพยจักขุ หรือจตุปปาตญาณ ไม่ใช่เป็นบุพเพนิวาสานุสสติญาณ ในกรณีที่คุณศรีเพ็ญเห็นสภาพต่างๆ ในโลกของวิญญาน ดังเขียนไว้ในหนังสือสู่แดนพุทธภูมิฯ นั้น ไม่ใช่เห็นด้วย ทิพยจักขุ คุณศรีเพ็ญยังมีสมาธิไม่ถึงขั้นทิพยจักขุ เพราะถ้าได้ทิพยจักขุจริง คุณศรีเพ็ญจะมองฟ้ามอง กว้างทะลุไปเห็นสิ่งภายนอกได้ตามความเป็นจริง สิ่งที

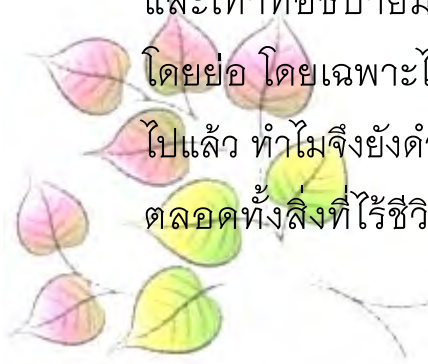
เล็กที่สุดหรือไกลสุดสายตาธรรมตามองไม่เห็น คนที่ได้
ทิพยจักขุจริงจะมองเห็นสมาธิขนาดที่คุณครีเพ็ญได้นั้น
เป็นเพียงขั้นต้นของทิพยจักขุ หรือเรียกอีกนัยหนึ่งว่า
เป็นการหลับในสมาธิเหมือนกับคนบางคนนอนหลับ
สนิทแล้วฝันเห็นคนที่ตายไปแล้วเท่านั้น จะต่างกับคนที่
นอนหลับเช่นนี้ก็ตรงที่คุณครีเพ็ญหลับอย่างมีสติเพราะ
เป็นการหลับด้วยสมาธิ และบังคับได้ควบคุมได้ที่จะให้
หลับเมื่อไร

อนึ่งการที่คุณครีเพ็ญเข้าสมาธิไปเห็นสภาพดั้งเดิม
ในบริเวณสังเวชนียสถานนั้นก็ไม่ใช่เป็นการระลึกชาติ
เพราะคนที่ระลึกชาติได้นั้นมีคุณลักษณะอย่างไร ก็ได้
อธิบายไว้ในตอนต้นแล้ว การที่คุณครีเพ็ญเข้าไปเห็น
สภาพดั้งเดิมในโลกทิพย์ได้นั้น โดยล้าพังอำนาจสมาธิ
ของคุณครีเพ็ญจริงๆ ไม่อยู่ในฐานะที่จะเห็นได้ แต่แล้วก็
เห็นได้นั้นเป็นเพราะเทพเจ้าทั้งหลายช่วยตั้งสมาธิของ
คุณครีเพ็ญ ให้ตั้งลึกลงไปถึงขั้นที่จะเห็นและภาพต่างๆ
ในอดีตนั้นเทพเจ้าทั้งหลายได้ช่วยรื้อฟื้นคือระลึกให้ด้วย
คุณครีเพ็ญจึงได้เห็น

สภาพการณ์ในอดีตซึ่งเคยมีอยู่จริงในโลกของมนุษย์ แต่บัดนี้ได้สูญหายไปหมดแล้ว เช่นบริเวณป่าลุมพินี ในสมัยครั้งพุทธกาลนั้น บัดนี้ไม่มีซากให้เห็นอยู่ในโลกมนุษย์เลย แต่ครั้นแล้วคุณศรีเพ็ญก็เข้าสมาธิไปเห็นสภาพดั้งเดิมของป่าลุมพินี ในสมัยเมื่อ ๒๕๐๐ กว่าปีมาแล้ว เป็นสภาพที่มีอยู่จริงและเหมือนกับสภาพในอดีตด้วยนั้น สภาพเหล่านี้มีขึ้นและดำรงอยู่ได้อย่างไร หรือเป็นสภาพที่เหล่ามวลเทพทั้งหลาย ซึ่งเคยเห็นสภาพป่าในบริเวณป่าลุมพินีในสมัยนั้นและจำได้ แล้วเนรมิตขึ้นมาให้คุณศรีเพ็ญเห็น ความจริงจะเป็นอย่างไรประเด็นแรกคือสภาพนั้นมีอยู่แล้ว คุณศรีเพ็ญเข้าไปเอง หรือจะเป็นอย่างไรในประเด็นหลัง คือสภาพนั้นหมดไปแล้ว แต่เหล่ามวลเทพทั้งหลายที่เคยเห็นและจำได้ ได้เนรมิตขึ้นมา

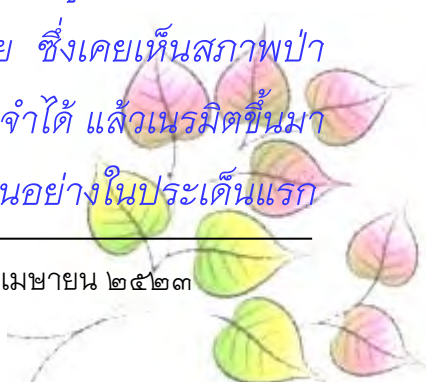
นี่คือปัญหาที่จะต้องทำความเข้าใจให้แจ่มแจ้ง และเท่าที่อธิบายมาแล้วนั้น เพียงแต่ให้แนวความคิดโดยย่อ โดยเฉพาะได้เทียบให้ดูว่า ทั้งคนและสัตว์ที่ตายไปแล้ว ทำไมจึงยังดำรงอยู่ได้ในโลกทิพย์ไม่สูญหายไปไหน ตลอดทั้งสิ่งไร้ชีวิตเช่นเสื้อผ้า ซึ่งที่เหมือนกับในโลก

มนุษย์ก็มี สิ่งเหล่านี้ก็ยังคงดำรงอยู่ได้ เมื่อเป็นเช่นนั้น สภาพการณ์ต่างๆ เช่นสภาพของป่าลุมพินีในสมัยครั้ง พุทธกาลก็น่าจะดำรงอยู่ในโลกทิพย์ได้เหมือนกัน ไม่เช่นนั้นคุณศรีเพ็ญจะเข้าไปเห็นได้อย่างไร เรื่องนี้ ถึงแม้จะได้อธิบายมาบ้างแล้ว แต่ก็ยังไม่ละเอียดพอ

ตอนที่ ๒

๑ สภาพการณ์ในอดีต ซึ่งเคยอยู่จริงในโลกของ มนุษย์ แต่บัดนี้ได้สูญหายไปหมดแล้ว เช่นบริเวณป่า ลุมพินีในสมัยครั้งพุทธกาลนั้น บัดนี้ไม่มีซากให้เห็นอยู่ ในโลกมนุษย์เลย แต่ครั้นแล้วคุณศรีเพ็ญก็เข้าสมาธิไป เห็นสภาพดั้งเดิมของป่าลุมพินีในสมัยเมื่อ ๒๕๐๐ กว่าปี มาแล้วเป็นสภาพที่มีอยู่จริงและเหมือนกับสภาพในอดีต ด้วยนั้น สภาพเหล่านี้มีขึ้นและดำรงอยู่ได้อย่างไร หรือ เป็นสภาพที่เหล่ามวลเทพทั้งหลาย ซึ่งเคยเห็นสภาพป่า ในบริเวณป่าลุมพินีในสมัยนั้นและจำได้ แล้วเนรมิตขึ้นมา ให้คุณศรีเพ็ญเห็น ความจริงจะเป็นอย่างไรในประเด็นแรก

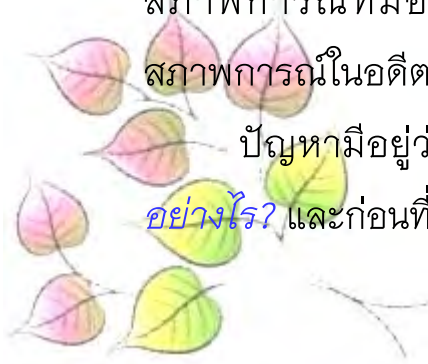

คือสภาพนั้นมีอยู่แล้ว คุณศรีเพ็ญเข้าไปมองเห็นเอง หรือจะเป็นอย่างในประเด็นหลังคือสภาพนั้นหมดไปแล้ว แต่เหล่ามวลเทพทั้งหลายที่เคยเห็นและจำได้ ได้เนรมิต ขึ้นมา

นี่คือข้อความตอนสุดท้ายที่ข้าพเจ้าได้เขียนไว้ใน เรื่องการระลึกชาติ ซึ่งได้นำลงในหนังสือวิญญาณฉบับ เดือนมกราคม-กุมภาพันธ์ ๒๕๒๓ และได้บอกไว้ว่านี่คือ ปัญหาที่จะต้องทำความเข้าใจให้แจ่มแจ้ง และข้าพเจ้า จะนำมาเขียนชี้แจงให้ละเอียด

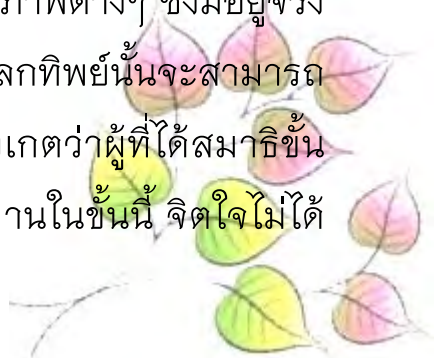
การระลึกชาติจะเป็นไปได้หรือไม่? ประเด็น สำคัญอยู่ที่ต้องทำความเข้าใจให้แจ่มแจ้งในปัญหา ดังที่ กล่าวมานั้น โดยเฉพาะก็คือขอให้ยอมรับไว้ก่อนว่า สภาพการณ์ในอดีตที่คุณศรีเพ็ญเข้าสมาธิไปเห็นนั้น ไม่ใช่ภาพจินตนาการที่คุณศรีเพ็ญคิดขึ้น แต่หากเป็น สภาพการณ์ที่มีอยู่ในโลกทิพย์จริง และเหมือนกับ สภาพการณ์ในอดีตทุกอย่างด้วย

ปัญหามีอยู่ว่า *สภาพเหล่านี้มีขึ้นและดำรงอยู่ได้ อย่างไร?* และก่อนที่ข้าพเจ้าจะได้อธิบายเรื่องนี้ ข้าพเจ้าได้

ให้คุณศรีเพ็ญเข้าสมาธิไปกราบเรียนถามเรื่องนี้กับ
เทพเจ้าต่างๆ แล้ว และท่านได้อธิบายให้ฟังดังนี้:-

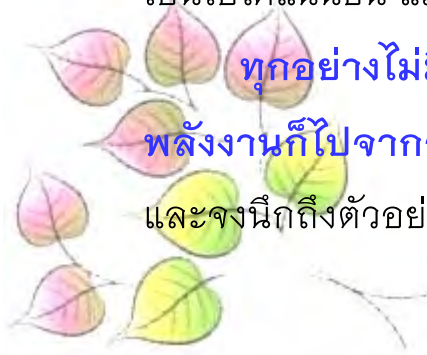
“สภาพต่างๆ ในโลกมนุษย์ เช่นบริเวณป่าลุมพินี
ในสมัยครั้งพุทธกาลนั้น แม้จะสูญหายไปจากโลกมนุษย์
แล้ว ก็ยังมีซากเหลืออยู่ในโลกทิพย์ทั้งหมด เพราะทุกสิ่ง
ทุกอย่างไม่ว่าจะเป็นสิ่งที่มีชีวิตหรือไม่มีชีวิตก็ตาม
ทุกอย่างล้วนแต่เกิดมาจากพลังงานทั้งสิ้น ฉะนั้นในเมื่อ
วัตถุนั้นๆ สลายตัวไป มันก็จะกลับไปอยู่ในสภาพพลังงาน
ที่ละเอียดยิ่งขึ้นโดยลำดับ ตามกาลเวลาที่ผ่านไป คือเวลา
ยิ่งผ่านไปนานเท่าไร พลังงานที่ก่อให้เกิดรูปร่างนั้นๆ ก็
จะละเอียดยิ่งขึ้น คือมองเห็นได้ยากสัมผัสได้ยากยิ่งขึ้นและ
ผู้ที่จะสามารถมองเห็นหรือสัมผัสได้ จะต้องเป็นผู้ที่ได้
สมาธิขั้นสูงหรืออยู่ในภูมิสูงพอที่จะมองเห็นหรือสัมผัสได้
ตามส่วนของความละเอียดหรือความประณีตของ
สภาพการณ์นั้นๆ และด้วยเหตุนี้สภาพต่างๆ ซึ่งมีอยู่จริง
ในโลกทิพย์นั้น ไม่ใช่ทุกคนในโลกทิพย์นั้นจะสามารถ
มองเห็นเหมือนกันหมด ขอให้สังเกตว่าผู้ที่ได้สมาธิขั้น
สูงสุดคือได้อรูปฌาน ซึ่งผู้ที่ได้ฌานในขั้นนี้ จิตใจไม่ได้

นึกถึงเรื่องรูปหรือเรื่องวัตถุเลย เมื่อจติจากมนุษย์ไปเกิดเป็นอรูปรพรม ก็ไปเกิดเป็นพรหมที่ไม่มีรูป คือถึงแม่ผู้ที่ได้ทิพยจักขุชั้นสูงสุด ก็ไม่อาจจะมองเห็นตัวหรือรูปร่างของอรูปรพรมได้ และในทำนองเดียวกันผู้ที่ไปเกิดเป็นโอบปาติกะอยู่ในภุมิที่สูงกว่าโอบปาติกะที่ต่ำกว่าก็ไม่สามารถจะมองเห็นรูปร่างหรือสภาพสิ่งแวดล้อมในภุมิที่สูงนั้นได้ เพราะสภาพสิ่งแวดล้อมในโลกของโอบปาติกะแต่ละภุมินั้นขึ้นอยู่กับสภาพจิตใจของโอบปาติกะที่อยู่ในภุมินั้นๆ”

ข้อความที่ท่านอธิบายให้ฟังมีดังที่กล่าวมานี้ และจากคำอธิบายเพียงสั้นๆ ของท่านนี้เอง ก็ทำให้ข้าพเจ้าเกิดความสว่างในเรื่องการระลึกชาติว่าเป็นไปได้อย่างไร ขอให้พิจารณาจากข้อมูลต่างๆ ดังที่จะกล่าวต่อไปนี้อีกแล้วก็จะเข้าใจได้ว่า เรื่องการระลึกชาตินั้นเป็นเรื่องที่เป็นไปได้แน่นอน และข้อมูลต่างๆ ที่ว่านั้นเช่น:-

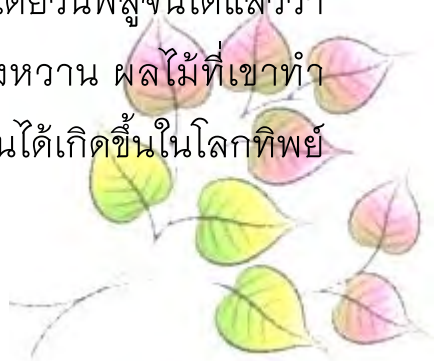
ทุกอย่างไม่มีการสูญ สสารก็มาจากพลังงาน พลังงานก็ไปจากสสาร หลักอันนี้ต้องศึกษาให้เข้าใจ และจงนึกถึงตัวอย่างที่ยอมรับกันได้แล้ว เช่น ร่างกาย

ของคนเราก็เกิดมาจากวิญญาณ เมื่อคนนั้นตายแล้วก็เกิดเป็นโอปปาติกะ และก็มีร่างกายเหมือนกับเมื่อครั้งอยู่ในโลกมนุษย์ทุกอย่างในเมื่อผู้นั้นยังไม่ได้เข้าภูมิในโลกทิพย์ เพราะเข้าภูมิในโลกทิพย์แล้ว ร่างกายก็จะเปลี่ยนไปตามภูมิ และเมื่อออกจากภูมิมาสู่โลกมนุษย์ ร่างกายก็จะเหมือนเดิมอีก ตัวอย่างอันนี้เป็นที่ยอมรับกันได้แล้ว

และขอให้พิจารณาถึงเรื่อง เสื้อผ้าที่ติดตัวด้วย เพราะเสื้อผ้าที่ใส่อยู่ในตอนที่ เป็นโอปปาติกะนั้น ก็ยังเหมือนกับเสื้อผ้าในโลกมนุษย์ สิ่งเหล่านี้มีได้อย่างไร?

และขอให้นึกถึงเรื่องอาหารที่คนในโลกโอปปาติกะรับประทาน ซึ่งอาหารเหล่านี้บางทีก็เหมือนกับอาหารในโลกมนุษย์ทุกอย่าง เช่นในกรณีของการเช่นสรวงหรือไหว้เจ้า หรือการทำบุญกับพระสงฆ์แล้วอุทิศส่วนกุศลให้คนที่ตาย ในกรณีอย่างนี้ เดียวนี้พิสูจน์ได้แล้วว่าอาหารต่างๆซึ่งมีทั้งของดาวของหวาน ผลไม้ที่เขาทำการเช่นสรวง หรือได้ถวายพระนั้นได้เกิดขึ้นในโลกทิพย์

และเหมือนกับอาหารในโลกมนุษย์ทุกอย่าง *สิ่งเหล่านี้มีได้อย่างไร?*

และในบางกรณีที่เคยได้พิสูจน์มาแล้ว เช่นที่วัดโขลง ตำบลคูบัว อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี สภากุฏิที่วัดนี้ ซึ่งสร้างไว้ในโลกมนุษย์เมื่อพันปีเศษมาแล้ว ในโลกมนุษย์ เหลือแต่เพียงฐาน และไม่รู้เสียด้วยซ้ำว่าเป็นฐานของโบสถ์ของวิหารหรือของอะไร แต่ในเมื่อเข้าสมาธิไปดูแล้ว ปรากฏว่า สภาพดั้งเดิมของวิหารที่วัดนี้ยังอยู่ครบบริบูรณ์ ถึงขนาดเขียนภาพออกมาได้และเทียบเคียงกับศิลปะในยุคนั้นได้ (เรื่องนี้เคยเขียนบรรยายไว้อย่างละเอียดในหนังสือแว่วเสียงสวรรค์ เล่ม ๕) *สิ่งเหล่านี้มีอยู่ได้อย่างไร?*

นอกจากเรื่องเล่ามานี้แล้ว ยังมีตัวอย่างอีกหลายเรื่องที่พิสูจน์ได้ว่า ในสมัยอดีตได้เคยมีสิ่งนั้นๆ มาแล้วในโลกมนุษย์ แต่ในปัจจุบันในโลกมนุษย์ไม่มีซากอะไรเหลืออยู่เลย ที่รู้ว่าในอดีตมีก็เพราะมีภาพให้เห็นในโลกของวิญญาณ

ตัวอย่างหรือข้อมูลต่างๆ เหล่านี้ล้วนแต่แสดงให้เห็นว่า “ทุกอย่างไม่มีการสูญ” และในเมื่อเราเข้าใจว่า “ทุกอย่างไม่ว่าจะเป็นสิ่งที่มีชีวิตหรือไม่มีชีวิต ก็ล้วนแต่เกิดมาจากพลังงาน” และพลังงานต่างๆ ที่ทางวิทยาศาสตร์ รู้กันยังอยู่ในวงแคบมาก เพราะยังไม่รู้ถึงพลังงานของ วิญญาณ ซึ่งเป็นตัวการที่ก่อให้เกิดทุกสิ่งทุกอย่างในโลกมนุษย์ **“วิญญาณเป็นปัจจัยให้เกิดรูป คือธาตุทั้งสี่ รูปคือธาตุทั้งสี่ก็เป็นปัจจัยให้เกิดวิญญาณ”** หลักอันนี้มีอยู่ในเรื่องปฏิจจสมุปบาท หลักอันนี้มีความหมายลึกซึ้งมาก และขอให้นึกถึงคำว่า **อนนโต อากาโส** อากาศคือความว่างไม่มีที่สิ้นสุด คือมีในทุกๆ อย่าง แม้กระทั่งในปรมาณูของวัตถุทุกชนิดก็มีอากาศธาตุ (อย่าลืมว่า อากาศในความหมายของพุทธศาสนาไม่ได้หมายถึง แก๊สต่างๆ เพราะแก๊สต่างๆ เรียกว่า วาโยธาตุ) แล้วจงนึกถึงคำว่า **อนนตํ วิญญาณํ** วิญญาณไม่มีที่สิ้นสุด คือวิญญาณก็มีอยู่ในวัตถุทุกๆ อย่างเหมือนกับอากาศธาตุ (เรื่องเหล่านี้ข้าพเจ้าเคยเขียนอธิบายไว้อย่างละเอียดใน

หนังสือพุทธวิทยา ซึ่งได้พิมพ์มา ๒๐ กว่าปีแล้ว) และ
 ประการสุดท้ายขอให้นึกถึงพุทธพจน์ที่ว่า:-

มโนปุพฺพคมา ธมฺมา มโนเสฏฺฐา มโนมยา

มโน คือ วิญญาณเป็นรากฐานของธรรมทั้งหลาย
 (ธรรมในที่นี้หมายถึงทั้งรูปธรรม นามธรรม และกฎ-
 ธรรมชาติทั้งหลาย) วิญญาณประเสริฐกว่าธรรมทั้งหลาย
 ธรรมทั้งหลายสำเร็จมาแต่วิญญาณ

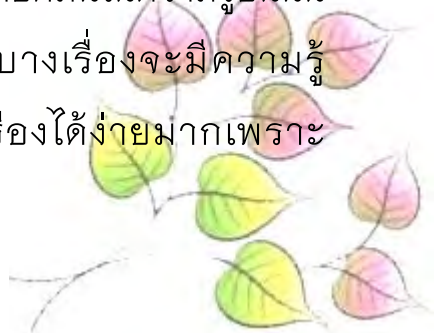
และจงนึกถึงเรื่องในคัมภีร์คริสต์ศาสนาที่กล่าวว่า
 พระเจ้าเป็นผู้สร้างโลกและสิ่งทั้งปวงในโลก และพระเจ้านั้น
 ก็มีอยู่ในทุกสิ่งทุกอย่างข้าพเจ้าคิดว่า ใครก็ตามถ้าได้
 ศึกษาถึงหลักวิชาต่างๆ ดังที่กล่าวมานี้เข้าใจแจ่มแจ้งแล้ว
 ก็จะเข้าใจได้โดยไม่ยากเลยว่า ทำไมคนเราตายแล้วจึง
 ยังต้องมีชีวิตอยู่อีก ทุกสิ่งทุกอย่างเมื่อสูญสลายไปจาก
 โลกมนุษย์แล้วทำไมจึงยังหาได้ในโลกของวิญญาณ

ทุกอย่างเกิดมาจากวิญญาณ และวิญญาณนั้นจะ
 ไม่มีการสูญ ถ้าหากในวิญญาณนั้นยังมีต้นเหตุ และเมื่อ
 วิญญาณเกิด ก็หมายถึงรูปก็ต้องเกิด หรือถ้าวิญญาณยังมี
 ก็หมายถึงรูปก็จะต้องมี และคำว่า รูป ในที่นี้อย่าเข้าใจว่า

หมายเหตุเฉพาะรูปที่มีชีวิตเท่านั้น อย่างน้อยก็ขอให้สังเกตว่า
ในโลกของโอบปาติกะ มีทั้งแผ่นดิน แม่น้ำ ภูเขา ต้นไม้
ผลไม้ เสื้อผ้า บ้านเรือน ถนนหนทาง **สิ่งเหล่านี้เกิดจาก
อะไร?**

อีกหนึ่งนอกจากชีวิตแบบคน คือมีรูปร่างเหมือนกับ
คนในโลกมนุษย์แล้ว พวกสัตว์ต่างๆ ในโลกของโอบปาติกะ
ก็มีทุกอย่างเหมือนกับในโลกมนุษย์ และพวกสัตว์
บางอย่างที่ในโลกมนุษย์สูญพันธุ์ไปแล้วก็ยังมีอยู่ในโลก
ของวิญญาณ อันที่จริงเรื่องราวต่างๆ เหล่านี้ การที่คน
ในโลกมนุษย์ไม่รู้หรือรู้แต่ก็ ไม่ยอมรับว่ามีจริงนั้น เป็น
เพราะคนในโลกมนุษย์มองไม่เห็น สัมผัสไม่ได้แต่ที่
สำคัญก็คือ **เป็นเพราะยึดมั่นอยู่แต่ในประสบการณ์
ที่ตนเคยรู้เคยเห็นเท่านั้น คนประเภทนี้เราเรียกกัน
ว่าพวกสมองจำกัด** สิ่งที่มีอยู่จริง แต่ไม่รู้นั้นมีมากเท่าไร
ฉะนั้นการยึดมั่นในทิฏฐิ คือรู้อะไรก็ยึดมั่นในความรู้อันนั้น
คิดในแง่อื่นไม่ได้ คนพวกนี้แม้บางเรื่องจะมีความรู้
ปราดเปรื่อง แต่ก็จะโง่ในบางเรื่องได้งายมากเพราะ
สติปัญญาถูกจำกัดด้วยอุปาทาน

เรายอมรับหรือไม่ว่า พระพุทธเจ้าทรงสามารถ
 ระลึกชาติของพระองค์เองได้ อดีตชาติของคนอื่นๆ ก็
 ทรงระลึกได้ คือสามารถเห็นภาพในอดีตของคนอื่นๆ ได้
 ทั้งหมด ระลึกย้อนหลังไปในอดีตได้นานมากนับเป็นพันปี
 หมื่นปี แสนปี ล้านปี และแม้ยาวนานนั้นก็ทรงระลึกได้
 การเห็นภาพในอดีตไม่ใช่เห็นได้เฉพาะตัวคน สภาพ-
 สิ่งแวดล้อม เสื้อผ้า อาหาร ก็สามารถระลึกเห็นได้ สิ่ง-
 เหล่านี้ได้มีอยู่จริง ไม่ใช่ภาพมายาหรือภาพจินตนาการ
 เช่นอย่างพระองค์รับสั่งกับพระอานนท์ว่า ที่เมืองกุสินาราคือ
 พระองค์จะเสด็จไปปรินิพพานนั้น ไม่ใช่เมืองเล็กๆ อย่าง
 ในปัจจุบัน ในอดีตเคยเป็นเมืองของพระเจ้าจักรพรรดิ
 มาแล้ว ซึ่งในสมัยนั้นมีผู้คนอยู่คับคั่งมากมาย สิ่งเหล่านี้
 พระองค์ทรงทราบได้อย่างไรว่า เคยเป็นเมืองของพระ-
 เจ้าจักรพรรดิ ถ้าสภาพของเมืองในอดีตไม่มีให้เห็นใน
 โลกของวิญญูณ พระองค์ก็ไม่อาจจะทรงทราบได้
 ฉะนั้นขอให้นึกถึงหลักที่เทพเจ้าท่านบอกว่า:-

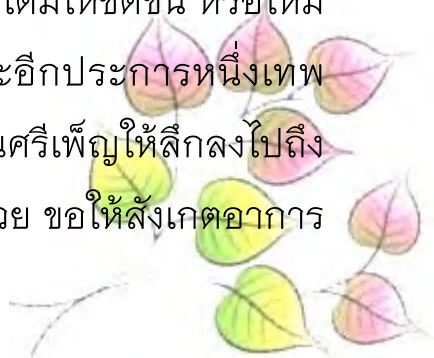
ทุกสิ่งทุกอย่างในโลกของมนุษย์นั้นล้วนแต่เกิดมา
 จากพลังงานทั้งสิ้น และเมื่อสิ่งเหล่านี้สูญสลายไปแล้ว

พลังงานที่ก่อให้เกิดสิ่งเหล่านั้นไม่สูญ แต่แล้วก็ไปก่อให้เกิดภาพเหล่านั้นในโลกของวิญญาณ ซึ่งพลังงานเหล่านี้ก็มีการเปลี่ยนแปลงเหมือนกัน คือเวลาซึ่งผ่านไปนานเท่าไร พลังงานเหล่านี้ก็จะยิ่งละเอียด ยากต่อการที่จะมองเห็น และสัมผัสได้มากยิ่งขึ้นเท่านั้น และอย่าลืมว่าผู้ที่สามารถจะมองเห็นและสัมผัสได้นั้น จะต้องเป็นคนที่มีสมาธิสูง หรือผู้ที่อยู่ในภูมิสูงพอๆ กับความละเอียดของสิ่งนั้นๆ

แต่อย่างไรก็ดี สำหรับในกรณีของคุณศรีเพ็ญที่เข้าสมาธิไปเห็นนั้น ท่านอธิบายเพิ่มเติมอีกว่า:-

ถ้าฟังสมาธิของคุณศรีเพ็ญไม่อยู่ในฐานะที่จะเห็นได้เท่าที่เห็นภาพในอดีตได้นั้น เป็นเพราะเทพเจ้าต่างๆ เคยเห็นสภาพเหล่านั้น และอยู่ในภูมิที่สามารถจะเนรมิตภาพเหล่านั้นขึ้นมาให้เห็นได้อย่างชัดเจน เทพเหล่านี้ได้ช่วยเนรมิตภาพจากซากที่มีอยู่แต่เดิมให้ชัดขึ้น หรือให้ความมหยาบมากขึ้นกว่าเดิม และอีกประการหนึ่งเทพทั้งหลายก็ได้ช่วยดึงสมาธิของคุณศรีเพ็ญให้ลึกลงไปถึงขั้นที่จะมองเห็นภาพเหล่านั้นได้ด้วย ขอให้สังเกตอาการ

ตอนที่คุณศรีเพ็ญจะเห็นภาพเหล่านั้นเช่นที่คุณศรีเพ็ญ
เล่าว่า:-

๕.๓๐ น. ของวันอาทิตย์ที่ ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๒๒
ออกจากที่พักที่โครักบัวร์ เพื่อไปยังสวนลุมพินีวันซึ่งอยู่ใน
เขตเนपाल ฯลฯ หวลรำลึกขึ้นมาได้ว่า กำลังจะไป
นมัสการสังเวชนียสถานจะหาความรื่นรมย์มาจากที่ใดเล่า
ถ้าจะมามัวนี่ถึงแต่ความสะอวสวายแล้ว สถานที่นี้
จะเป็นสังเวชนียสถานได้อย่างไร นี่ก็ขึ้นมาเท่านั้นเอง
ความรู้สึกก็วูบตึงลึกลง สัมผัสถึงแวดล้อมรอบข้าง
มองเห็นเทือกเขาหิมาลัยสูงตระหง่านเป็นทิวยาวเหยียด
 ฯลฯ

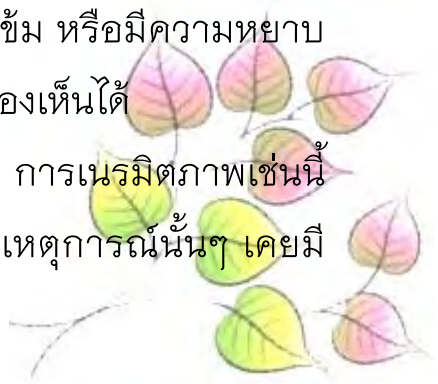
ขอให้สังเกตว่า ก่อนที่จะเห็นเทือกเขาหิมาลัยใน
อดีตเมื่อสมัย ๒๕๐๐ กว่าปีมาแล้วนั้น ความรู้สึกของ
คุณศรีเพ็ญได้วูบตึงลึกลง แล้วก็รู้สึกตัว ทุกครั้งที่
คุณศรีเพ็ญเห็นสภาพในอดีตในโลกทิพย์ จะต้องมี
อาการเช่นนี้เสมอ นี่คือภาวะที่เทพเจ้าทั้งหลายช่วยตั้ง
สมาธิของคุณศรีเพ็ญให้ลึกลงไป และการที่จะตั้งได้นั้นก็

ต้องมีพื้นสมาธิอยู่ในเกณฑ์ที่จะตั้งได้ ไม่ใช่เทพทั้งหลาย
จะตั้งจิตใจของใครๆ ก็ได้ให้เข้าสมาธิลึกลงไปอย่างนั้น

อนึ่งเทพองค์ที่อธิบายหลักวิชาเหล่านี้ให้ฟังนั้น
ท่านยังได้ย้ำอีกว่า "เทพที่ช่วยเนรมิตภาพจากเชื้อหรือ
ซากที่มีอยู่ในโลกทิพย์นั้น จะต้องเป็นเทพที่เคยอยู่ใน
สมัยนั้นเคยรู้เคยเห็นสภาพเหล่านั้น และคำว่า **ซาก** หรือ
เชื้อ ที่ยังเหลืออยู่ในโลกทิพย์นั้น โดยธรรมดาสภาพที่
เป็นซากอยู่นั้น แม้แต่เทพที่เคยรู้เคยเห็นสภาพในโลก
มนุษย์เหล่านั้นมาก่อน แต่ในขณะนั้นก็มองไม่เห็นสภาพ
เหล่านั้นแล้ว เนื่องจากซากในอดีตนั้นได้ละเอียดประณีต
หรือเกือบจะละลายหายสูญไปหมดแล้ว แต่เพราะเหตุที่
ยังจำได้ และซากเหล่านั้นความจริงก็ยังมีอยู่เหมือนเดิม
หากแต่ละเอียดมาก จึงมองไม่เห็น ครั้นแล้วท่านจึงได้
เนรมิตหรือพูดอีกนัยหนึ่ง คือใช้พลังจิตของท่านช่วยขยาย
หรือทำให้สภาพเหล่านั้นมีความเข้ม หรือมีความหยาบ
มากขึ้นถึงขั้นที่คุณครีเพ็ญจะฟังมองเห็นได้

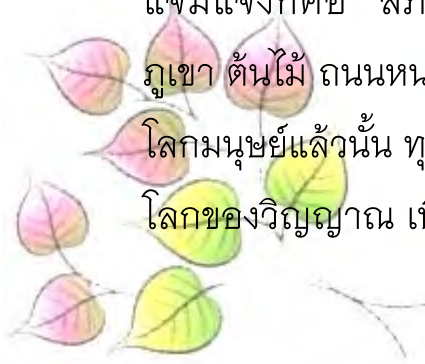
และท่านได้ย้ำแล้วย้ำอีกว่า การเนรมิตภาพเช่นนี้
จะทำได้ก็ต่อเมื่อต้องไปทำตรงที่เหตุการณ์นั้นๆ เคยมี

มาแล้วในอดีต เพราะต้องอาศัยเชื่อที่มีอยู่ตรงนั้น ถ้าหากไปเห็นภาพอย่างเดียวกันในที่อื่น ไม่ใช่ตรงกับสถานที่ซึ่งเคยมีมาในอดีต นั่นหมายถึงภาพที่เห็นนั้นเป็นภาพเนรมิตล้วนๆ ของเหล่าเทพเจ้าที่ช่วยกันบันดาลให้เห็นภาพที่เห็นตรงกับสถานที่เดิมในโลกมนุษย์กับภาพจำลองที่เห็นในที่อื่นนั้น ความจริงมีความแตกต่างกัน ซึ่งไม่สังเกตจริงๆ ก็จะไม่รู้ว่าต่างกันอย่างไร

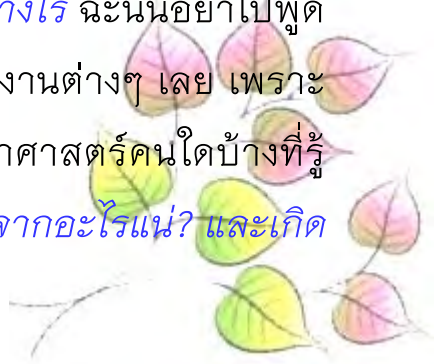
และอีกประการหนึ่ง เทพเจ้าที่เคยเนรมิตภาพจากสถานที่เดิมได้สักครั้งหนึ่ง โดยอาศัยเชื่อซึ่งมีอยู่ตรงที่เดิมนั้น เมื่อไปทำที่อื่นก็จะทำได้ง่ายขึ้น ถ้าสมมติว่าไม่เคยเนรมิตภาพในอดีตตรงกับสถานที่เดิมมาก่อนแล้วจะไปเนรมิตให้เห็นในที่อื่นๆ นั้น จะทำได้ยากอย่างยิ่งหรือบางทีก็ทำไม่ได้เลย

ประเด็นสำคัญที่สุดที่จะต้องทำความเข้าใจให้แจ่มแจ้งก็คือ “สภาพในโลกมนุษย์ ไม่ว่าจะเป็นม้ำ ภูเขา ต้นไม้ ถนนหนทาง หรืออะไรก็ตามที่สูญหายไปจากโลกมนุษย์แล้วนั้น ทุกอย่างยังคงมีปรากฏอยู่เหมือนเดิมในโลกของวิญญาณ เพียงแต่สภาพเหล่านี้ถ้าเพ็งสูญหายไป

จากโลกมนุษย์ สภาพเหล่านั้นก็ยังคงอยู่ในสภาพที่หยาบ มองเห็นได้ง่าย เมื่อเวลาสว่างไปนาน สภาพเหล่านี้ก็จะมี ความประณีตละเอียดมองเห็นได้ยากยิ่งขึ้น และ นอกจากนี้ ก็ยังมีสภาพในโลกมนุษย์ที่เกิดใหม่และก็ค่อยๆ สูญหายไป สภาพเหล่านี้ก็จะไปซ้อนๆ กันยิ่งขึ้น คนที่จะ มองเห็นจะต้องจูนหรือปรับสมาธิให้ตรงกับคลื่นของ สภาพเหล่านั้น อันนี้คือความยากอย่างยิ่งในการที่จะจูน หรือปรับสมาธิให้ตรงกับคลื่นของสภาพเหล่านั้น อย่าลืมว่า **“ทุกอย่างเมื่อมองกันให้ถึงที่สุดแล้วทุกอย่างอยู่ใน สภาพเป็นคลื่นซึ่งมีความถี่ต่างกันนับไม่ถ้วน”**

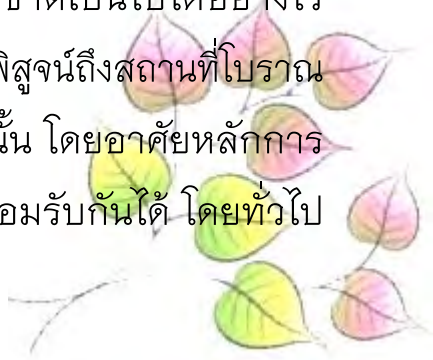
ข้าพเจ้าเคยคิดมานานแล้วว่า การเกิดของโลก และทุกสิ่งทุกอย่างในโลกนับตั้งแต่สมัยโลกเริ่มมีนั้น ถ้า ไม่รู้ความเป็นไปในโลกของวิญญาณแล้ว จะไม่มีใครรู้ได้ อย่างถูกต้องเลยว่า โลกและสิ่งต่างๆ ในโลก ซึ่งรวมทั้ง พืช สัตว์ และคนเกิดขึ้นมาได้อย่างไร ฉะนั้นอย่าไปพูด ถึงสิ่งที่ไร้ชีวิตเช่นสสารหรือพลังงานต่างๆ เลย เพราะ แม้แต่การเกิดของคน มีนักวิทยาศาสตร์คนใดบ้างที่รู้ ความจริงในเรื่องนี้ว่า **คนเกิดมาจากอะไรแน่? และเกิด**

มาได้อย่างไร? เรื่องที่จะรู้ว่า “ตัวเราคือร่างกายเกิดมาจากวิญญาณของเรานั้น” ความคิดอันนี้จะไม่ผ่านเข้าไปในสมองของนักวิทยาศาสตร์เลย ถ้าหากนักวิทยาศาสตร์ผู้นั้นไม่ได้ศึกษาหลักธรรมในพระพุทธศาสนาและเพราะเหตุที่ไม่รู้เรื่องนี้กัน เราจึงแก้ปัญหาเรื่องความทุกข์ยากลำบากต่างๆ กันไม่ได้ ก็ในเมื่อเรื่องอย่างนี้ ซึ่งเดี๋ยวนี้เรารู้กันไม่ยาก แต่คนส่วนใหญ่เกือบทั้งโลกก็ยังไม่มีการรู้ ฉะนั้นการที่จะไปเข้าใจเรื่องทฤษฎีต่างๆ ของการระลึกชาติดังที่กล่าวมาแล้วนั้น เห็นที่จะเป็นไปได้ยากมาก การที่ข้าพเจ้ากล้าเขียนเรื่องนี้ออกมา และแน่ใจด้วยว่าเรื่องทั้งหมดที่เขียนมานั้นคือเรื่องจริงทั้งหมด ก็เพื่อหวังผลในอนาคต ซึ่งเข้าใจว่าในชั่วระยะเวลาไม่เกิน ๒๐ ปี ตั้งแต่นี้ไป คนในโลกส่วนมาก โดยเฉพาะพวกชั้นปัญญาชน จะหันมาศึกษาเรื่องลึกลับอย่างนี้กันมาก พร้อมจะเข้าใจและเชื่อในความเป็นสัมพัทธ์ของพระพุทธเจ้าตามที่กล่าวไว้ในคัมภีร์ทุกประการ ข้าพเจ้าหวังว่าจะเป็นเช่นนี้ จึงได้พยายามเขียนเรื่องออกมา

แต่อย่างไรก็ดี ทฤษฎีเรื่องการระลึกชาติเท่าที่เขียนมานั้นเป็นการเขียนอย่างสั้นที่สุด เพราะคำอธิบายที่เทพเจ้าทั้งหลายได้อธิบายให้ฟังนั้น ท่านรู้ว่าข้าพเจ้าได้มีพื้นความรู้ในเรื่องวิญญาณมาอย่างไร ท่านจึงพูดแต่เพียงสั้นๆ เฉพาะในประเด็นที่ข้าพเจ้ายังไม่รู้หรือรู้ แต่ก็ยังไม่แน่ใจ เป็นการอธิบายเพื่อข้าพเจ้าโดยเฉพาะซึ่งเมื่อข้าพเจ้าฟังแล้วก็รู้สึกสว่างขึ้นมาในปัญหาต่างๆ และเกิดความแน่ใจว่าการระลึกชาติเป็นเรื่องเป็นไปได้แน่นอน และมองเห็นถึงหลักการในการที่จะอธิบายเรื่องอภิญญาข้ออื่นๆ ได้อีกด้วย และแน่นอนถ้าท่านไม่ได้อธิบายให้ฟังว่า “สภาพการณ์ต่างๆ ในโลกมนุษย์ แม้จะสูญไปแล้วก็ยังมีซากปรักหักพังอยู่ในโลกทิพย์ และมีได้เพราะอะไร” ข้าพเจ้าก็ยังคงจะอธิบายเรื่องการระลึกชาติไม่ได้แน่ เพราะอันนี้แหละ คือหลักสำคัญที่สุดที่จะทำให้มีความแน่ใจว่า การระลึกชาติเป็นไปได้อย่างไร และเชื่อว่าสักวันหนึ่งข้างหน้า การพิสูจน์ถึงสถานที่โบราณซึ่งในโลกมนุษย์ไม่มีเหลืออยู่เลยนั้น โดยอาศัยหลักการดังที่กล่าวมาแล้ว เรื่องนี้ก็จะได้ยอมรับกันได้ โดยทั่วไป

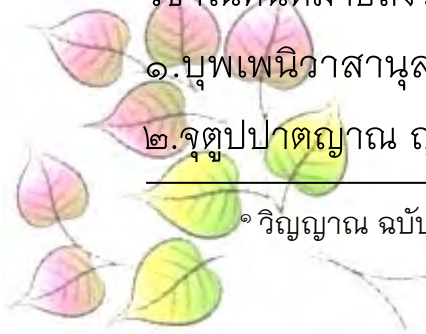

ซึ่งในเมื่อยอมรับเรื่องนี้ได้เพราะได้มีการพิสูจน์เรื่องนี้ ออกมากันอย่างชาวสะอาด และเพราะมีข้อมูลมากพอด้วย เรื่องอภิญาต่างๆ ในพระพุทธศาสนาก็จะเป็นเรื่องที่รู้กัน แพร่หลายและยอมรับว่าเป็นเรื่องจริงทั้งหมด

ตอนที่ ๓

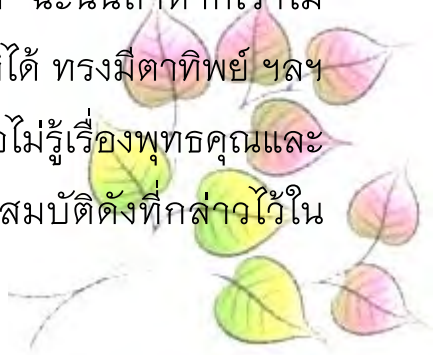
๑ การระลึกชาติ เป็นสิ่งที่พุทธศาสนิกชนทุกคน ควรจะต้องรู้ และยอมรับว่าเรื่องนี้เป็นเรื่องจริง คือเป็น เรื่องที่เป็นไปได้แน่นอน เพราะถ้าคนไหนไม่เชื่อว่าการ ระลึกชาติเป็นเรื่องที่เป็นไปได้ ก็เท่ากับไม่เชื่อว่าพระ- พุทธเจ้าทรงมีบุพเพนิวาสานุสติญาณ และในเมื่อไม่เชื่อ เช่นนี้ก็หมายถึงว่า ผู้นั้นไม่เชื่อในบทธสวตมมัตต์พุทธคุณ ข้อที่กล่าววว่า **วิชาจรณสมฺปนโน** ซึ่งแปลว่า พระผู้มี พระภาคเจ้าเป็นผู้สมบูรณ์ด้วยวิชาและจรณะเพราะ วิชาในที่นี้หมายถึงวิชา ๓ หรืออภิญา ๖ วิชา ๓ ก็คือ ๑.บุพเพนิวาสานุสติญาณ ญาณที่ทำให้ระลึกชาติได้ ๒.จตุปบาทญาณ ญาณที่รู้เรื่องจติและปฏิสนธิญาณนี้ก็

๑ วิชาจรณ สมบูรณ์ ฉบับที่ ๕-๖ พฤษภาคม-มิถุนายน ๒๕๒๓

คือทิพยจักขุ์นั่นเอง ๓. อาสวักขยญาณ ญาณที่ทำให้
กิเลสหมดสิ้น อภิญญา ๖ ก็คือ ๑. อิทธิวิธิการแสดง
อิทธิปฏิหาริย์ต่างๆ ได้ ๒. ทิพยโสต หูทิพย์ ๓. เจโต-
ปริยญาณ ญาณที่ทำให้อ่านใจคนอื่นได้ ส่วนอภิญญา
ข้อที่ ๔, ๕, ๖ ก็คือวิชา ๓ ดังที่กล่าวมาแล้วนั่นเอง

หนึ่งในบทสวดมนต์ทำวัตรเช้า จะมีข้อความ
อยู่ตอนหนึ่งว่า **“สยัม อภิญญา สจฺฉิกตฺวา ปเวเทสิ”**
ซึ่งแปลว่า พระตถาคตทรงรู้แจ้งซึ่งสิ่งต่างๆ ด้วยอภิญญา
ด้วยพระองค์เองแล้วจึงสอนให้คนอื่นรู้ ซึ่งคนที่พระองค์
ทรงสั่งสอนให้รู้แจ้งตามพระองค์นั้น มีทั้งมนุษย์และ
เทวดา มีทั้งสมณะและพราหมณ์ ทรงสั่งสอนทั้งในโลกนี้
ในเทวโลก มารโลก และพรหมโลก (โย อิมํ โลกํ สเทวํ
สมารํ สปุรหมํ สสุสมณปุราหฺมณํ ปชํ สเทวมนุสฺสํ
สยัม อภิญญา สจฺฉิกตฺวา ปเวเทสิ ฉะนั้นถ้าหากเราไม่
เชื่อว่า พระพุทธเจ้าทรงระลึกชาติได้ ทรงมีตาทิพย์ ฯลฯ
ก็แปลว่า เราเข้าไม่ถึงพุทธคุณ คือไม่รู้เรื่องพุทธคุณและ
ไม่เชื่อว่า พระพุทธเจ้าทรงมีคุณสมบัติดังที่กล่าวไว้ใน

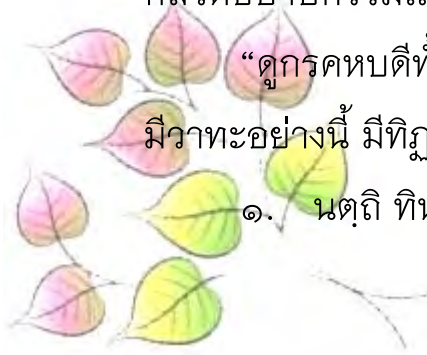

บทสวดมนต์นั้น สำหรับคนส่วนมากซึ่งแปลพุทธคุณไม่ได้ เวลาสวดมนต์ก็สวดไปตามพิตตามความเคยชิน โดยไม่รู้ความหมาย ส่วนผู้ที่แปลได้ส่วนมากก็ไม่เข้าใจ เหตุผลว่า ทำไมพระพุทธรูปเจ้าทรงระลึกชาติได้ และทำไมคนส่วนมากเกือบทั้งโลกจึงระลึกชาติกันไม่ได้เลย ฉะนั้นพวกนี้ก็มีอยู่ไม่น้อยเหมือนกันซึ่งไม่เชื่อว่าพระพุทธรูปเจ้าทรงสามารถระลึกชาติได้จริง ที่ไม่เชื่อก็เพราะไม่เข้าใจเหตุผลนั่นเอง

การไม่เชื่อเรื่องการระลึกชาติ และไม่เชื่อในเรื่องอภิญาข้ออื่นๆ นั้น มีผลร้ายเพียงใด คนส่วนมากทั้งที่เป็นพุทธศาสนิกชนมักจะไม่รู้สักกัน ฉะนั้นเพื่อเป็นการเตือนสติในเรื่องนี้ ข้าพเจ้าใคร่จะให้ท่านทั้งหลายได้โปรดพิจารณาดูพุทธพจน์ดังต่อไปนี้ เพื่อจะได้เป็นข้อคิดว่าเหตุไฉนคนในปัจจุบันนี้จึงได้ทำบาปกันมากนัก ไม่เกรงกลัวต่อบาปกรรมเลย พุทธพจน์ที่ว่านี้ก็คือ:-

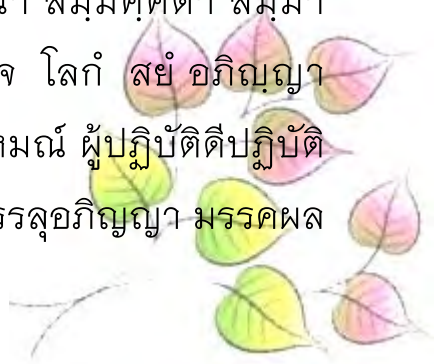
“ดูกรคหบดีทั้งหลาย มีอยู่สมณพราหมณ์บางพวก มีวาตะอย่างนี้ มีทิวลิปอย่างนี้ -

๑. นตฺถิ ทินฺนํ การให้ทานไม่มีผล

๒. นตฺถิ ยิฏฺฐํ การบูชาไม่มีผล
๓. นตฺถิ หุตํ การเคารพบูชาไม่มีผล
๔. นตฺถิ สุกฺกทุกฺกฺวานํ กมฺมานํ ผลํ วิปาโก
ผลและวิบากของกรรมดีกรรมชั่วไม่มี
๕. นตฺถิ อยํ โลกโ โลกนี้ไม่มี (คือเห็นว่าสัตว์
ในโลกอื่นมาเกิดในโลกนี้ไม่ได้ เพราะตาย
แล้วสูญ)
๖. นตฺถิ ปโร โลกโ โลกอื่นไม่มี (คือเห็นว่าสัตว์
ในโลกนี้ไปเกิดในโลกอื่นไม่ได้ เพราะตาย
แล้วสูญ)
๗. นตฺถิ มาตา คุณของมารดาไม่มี
๘. นตฺถิ ปิตา คุณของบิดาไม่มี
๙. นตฺถิ โอบปาติกา พวกโอบปาติกะไม่มี
(คือเห็นว่าพวกผีและเทวดาไม่มี)

๑๐. นตฺถิ สมณพฺราหฺมณา สมมคฺคตา สมฺมา
ปฏฺิปนฺนา เย อิมญฺจ โลกํ ปฺรณฺจ โลกํ สยํ อภิญฺญา
สจฺฉิกิตฺวา ปเวเทนฺติ สมณพฺราหฺมณํ ผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติ
ชอบได้บรรลุธรรมอันชอบ (คือบรรลุอภิญญา มรรคผล

และนิพพาน) กระทบทำให้แจ้งด้วยตนเอง ซึ่งโลกนี้และโลก
อื่นด้วยอภิญา แล้วสอนให้ผู้อื่นรู้ได้ด้วยไม่มี (คือเห็นว่า
ผู้หมดกิเลสเป็นพระอรหันต์ไม่มี หรือผู้ที่สำเร็จอภิญา
สามารถที่จะรู้เรื่องนรกสวรรค์ และสามารถที่จะมีหุทิพย์
ตาทิพย์เห็นเจรรชาติติดต่อกับโอปปาติกะได้ และมีอิทธิ-
ปฏิหาริย์อื่นๆ ไม่มี เพราะผิดวิสัยธรรมชาติ)

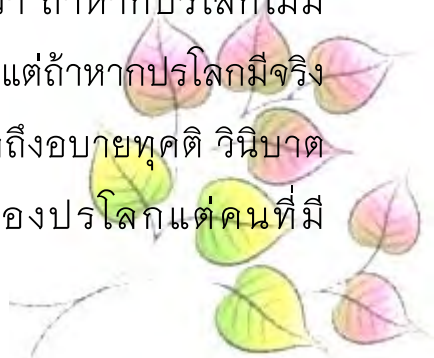
ดูกรท่านคหบดีทั้งหลาย สมณพราหมณ์เหล่าใดมี
วาทะอย่างนี้ มีความเห็นอย่างนี้ สมณพราหมณ์เหล่านั้น
เป็นอันหวังได้ว่า จะต้องเปื้อนหนายในกุศลธรรม ๓ คือ
กายสุจริต วจีสุจริต มโนสุจริต และจะยึดถือปฏิบัติอยู่
แต่ในอกุศลธรรม ๓ คือ กายทุจริต วจีสุจริต มโนทุจริต
ข้อนั้นเป็นเพราะเหตุไร? ก็เพราะสมณพราหมณ์ผู้เจริญ
เหล่านั้น ไม่เห็นโทษ ไม่เห็นความต่ำทราม ไม่เห็นความ
เศร้าหมองของอกุศลธรรมทั้งหลาย ไม่เห็นคุณค่าแห่ง
ความบริสุทธิ์ของกุศลธรรมทั้งหลาย ก็ปรโลกมีอยู่แท้ๆ
เขากลับมีความเห็นว่าปรโลกไม่มี ฉะนั้น ความเห็นของ
เขาจึงจัดเป็นมิจฉาทิฎฐิ ความคิดของเขาก็จัดเป็น

มิจฉาสังกัปปะ ก็ปรโลกมีอยู่แท้ๆ แต่เขากลับพูดว่า
ปรโลกไม่มี ฉะนั้น คำพูดของเขาจึงเป็นมิจฉาวาจา

อนึ่ง พระอรหันต์ทั้งหลายย่อมรู้อยู่แก่ใจว่าปรโลก
มีอยู่ ฉะนั้น ผู้ที่ถือว่า ปรโลกไม่มี จึงได้ชื่อว่า เป็นปฏิปักษ์
ต่อพระอรหันต์ทั้งหลายอีกด้วย ในเมื่อตนเองถือเช่นนั้น
และสอนให้คนอื่นเชื่อตาม จึงได้ชื่อว่าเป็นผู้ประกาศ
อสังขาร และด้วยอสังขารที่ตนเองประกาศออกมา
เช่นนั้น ย่อมจะเป็นเหตุให้ยกตนข่มคนอื่นอีกด้วย (อสัง-
ขารไม่คงทนต่อการพิสูจน์ และผู้ประกาศอสังขารใจ
ย่อมไม่สูง ฉะนั้นเมื่อถูกคัดค้านก็มักจะใช้วิธีข่มผู้อื่นเพื่อ
เอาชนะ) และย่อมละศีลได้ง่ายประพทุติอยู่แต่ในทาง
ทุศีล ตูกรคหบดีทั้งหลาย เพราะอาศัยมิจฉาภิภูฏฐิเป็น
ปัจจัย ย่อมก่อให้เกิดอกุศลธรรมไม่น้อยทีเดียว

อนึ่ง ในเรื่องปรโลกนี้ ท่านคหบดีทั้งหลายสำหรับ
คนที่ฉลาดทั้งหลายเขาย่อมคิดว่า ถ้าหากปรโลกไม่มี
คนที่ทำบาปไว้ก็นับว่าปลอดภัยไป แต่ถ้าหากปรโลกมีจริง
คนที่ทำบาปไว้ตายไปแล้วก็จะเข้าถึงอบายทุกคติ วินิบาต
นรก หรือถึงแม้จะไม่พูดถึงเรื่องปรโลกแต่คนที่มิ

ความเห็นผิดและเป็นผู้ทศิล ก็ย่อมจะถูกริณชนติเตียนในโลกนี้เอง เพราะฉะนั้นคนที่มีความเห็นผิดจึงต้องประสบผลร้ายถึง ๒ ทางคือ ถูกตีเตียนในโลกนี้ เมื่อตายไปแล้ว ก็จะเข้าถึงอบาย ทุคติ วินิบาต และนรกอีกด้วย

- อปฺณณกสูตร ม.ม. ๑๓/๑๐๑-๑๐๒

พุทธพจน์นี้ขอได้โปรดสังเกตให้มากตรงข้อความที่ว่า “สมณพราหมณ์เหล่าใดมีวาหะอย่างนี้ มีความเห็นอย่างนี้ สมณพราหมณ์เหล่านั้นเป็นอันหวังได้ว่า จะต้องเปื้อน่ายในกุศลธรรม ๓ คือ กายสุจริต วจีสุจริต มโนสุจริต และยึดถือปฏิบัติอยู่แต่ในอกุศลธรรม ๓ คือ กายทุจริต วจิตุจริต มโนทุจริต ฯลฯ และอีกตอนทีกล่าววว่า “เพราะอาศัยมิจฉาทิฏฐิเป็นปัจจัย ย่อมก่อให้เกิดอกุศลธรรมไม่น้อยทีเดียว”

ขอให้สังเกตดูข้อความในข้อที่ ๑๐ อีกครั้ง “ผู้ที่ไม่เชื่อว่าผู้ที่สำเร็จอภิญาได้ นั้น ได้ชื่อว่าเป็นมิจฉาทิฏฐิ เพราะคนส่วนมากเป็นมิจฉาทิฏฐิข้อนี้กันมากใช่หรือไม่? คนเหล่านี้จึงได้ทำความชั่ว ทำความทุจริตคอร์ปชั่นต่างๆ โดยไม่มีความละอาย ไม่มีความเกรงกลัวต่อบาปกรรมใดๆ”

ข้าพเจ้าเชื่อว่า ถ้าหากในปัจจุบันนี้ได้มีการพิสูจน์ เรื่องการระลึกชาติได้ให้เป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลาย พร้อมทั้งเข้าใจเหตุผลและหลักวิชาด้วย เรื่องนี้จะช่วย ทำให้คนทั้งหลายหันกลับมาประพฤติดีประพฤติชอบกัน มากขึ้นอย่างแน่นอน และในเมื่อยอมรับเรื่องการระลึก ชาติได้แล้ว อภิญญาข้ออื่นๆ ก็จะยอมรับกันง่ายขึ้น และ เชื่ออีกอย่างหนึ่งว่า:-

ถ้าสามารถสอนให้คนในปัจจุบันเข้าใจในเรื่อง พุทธคุณและยอมรับความจริงตามนี้ คนทั้งหลายก็จะเชื่อ คำสอนของพระพุทธเจ้าได้ทั้งหมด และพร้อมกันนั้นก็ จะเกิดศรัทธาในอันที่จะประพฤติแต่ความดีกันทั้งต่อหน้า และลับหลัง ปัญหาเรื่องการปราบปรามทุจริตในวงงาน ต่างๆ ก็จะหมดไปด้วย ผลที่จะพึงได้รับจากการสอนให้ เข้าใจและเชื่อในเรื่องพุทธคุณนั้น มีมากมายเกินกว่าที่ จะบรรยายออกมาเป็นคำพูดได้หมด

การระลึกชาติเป็นไปได้อย่างไร? มีหลักวิชาหรือ ทฤษฎีอธิบายไว้อย่างไร? ในปัจจุบันคนที่สามารถระลึก ชาติได้จริงนั้นมีบ้างหรือไม่?

ปัญหาต่างๆ ในเรื่องนี้ได้เคยอธิบายมาแล้ว ๒ ตอน
 ตอนนี้เป็นตอนที่ ๓ ซึ่งในตอนนี้จะได้อธิบายถึงข้อมูล
 ต่างๆ ที่เกี่ยวกับการระลึกชาติได้ ซึ่งจะทำให้เข้าใจใน
 ทฤษฎีต่างๆ ที่ได้อธิบายมาแล้วทั้ง ๒ ตอนนั้นดีขึ้น

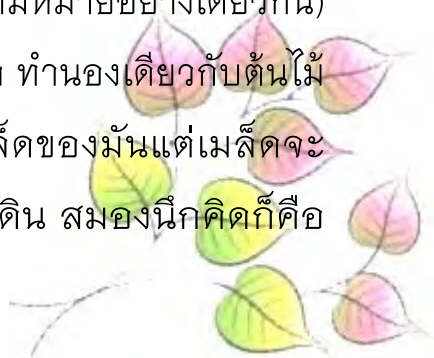
ข้อมูลอันหนึ่งซึ่งเป็นที่ยอมรับกันทั่วไปก็คือ **เหตุไร
 บางคนจึงระลึกชาติได้** ซึ่งส่วนมากจะระลึกได้ตอนที่
เป็นเด็ก พอโตขึ้นมาแล้วก็มักจะลืม? และตัวอย่างใน
 เรื่องนี้ในปัจจุบันมีมาก จนเป็นที่ยอมรับกันได้ทั่วไป
 ทั้งในประเทศและต่างประเทศ เมื่อหลายปีมาแล้วเคยมี
 ฝรั่งเศสอเมริกา สหรัฐศาสตราจารย์เอียน สตีเวนสัน เคย
 มาประเทศไทยและไปประเทศอื่นๆ อีกหลายประเทศ
 ทำการค้นคว้าหาตัวอย่างบุคคลที่ระลึกชาติได้ และ
 พบว่ามีคนที่สามารถระลึกชาติได้ถึง ๖๐๐ กว่าราย
 ซึ่งแต่ละรายได้ทำการสืบสวนหาหลักฐานเป็นที่แน่ชัดว่า
 คนเหล่านี้ระลึกชาติได้จริง และได้รวบรวมพิมพ์เป็น
 หนังสือขึ้นไว้ด้วย ปัญหาที่มีอยู่ว่า ทำไมเด็กบางคน
 จึงระลึกชาติก่อนได้? แต่คนส่วนมากทำไมจึงระลึก
 ไม่ได้?

คำตอบสั้นๆ จากการสังเกตตัวอย่างของคนที
ระลึกชาติได้นี้ก็คือ คนเหล่านี้เมื่อตายไปแล้ว อยู่ในโลก
ของวิญญาณไม่นาน ก็กลับมาเกิดเป็นคนในโลกนี้อีก
และอีกอย่างหนึ่งก่อนที่จะตายรู้ว่าตัวเองจะต้องตายแน่
และมีความรู้สึกประทับใจอย่างลึกซึ้งกับเหตุการณ์
บางอย่างก่อนตาย นี่คือข้อสังเกตจากตัวอย่างหลาย
สิบรายหรือหลายร้อยราย

ส่วนเหตุผลจริงๆ ที่จะอธิบายให้เข้าใจว่า เหตุไร
บางคนจึงระลึกชาติได้นั้นมีดังนี้:-

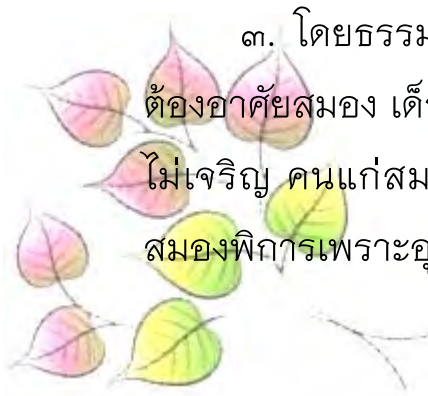
๑. การที่คนเราจำเรื่องราวต่างๆ ในอดีตได้นั้น
ไม่ใช่จำไว้ในสมอง แต่จำไว้ในจิตใต้สำนึกคือในภวังคจิต
ภวังคจิตก็คือคลังที่เก็บเรื่องราวต่างๆ ที่เคยรู้เคยเห็น
เคยมีประสบการณ์มาทางประสาทสัมผัสทั้งหมด สมอง
เป็นเพียงเครื่องมือของจิตเท่านั้น เช่นเดียวกับที่พูดว่า
ตาเห็น ก็คือใจเห็น (ใจกับจิตมีความหมายอย่างเดียวกัน)
แต่ใจจะเห็นอะไรได้ก็ต้องอาศัยตา ทำนองเดียวกับต้นไม้
ไม่ใช่เกิดจากดิน แต่เกิดจากเมล็ดของมันแต่เมล็ดจะ
เกิดขึ้นมาเป็นต้นได้ก็ต้องอาศัยดิน สมองนี่ก็คิดก็คือ

ใจนึกคิด จำไว้ในสมองก็คือจำไว้ในใจ สมองเป็นเพียงเครื่องมือช่วยให้ใจคิดอะไรได้ จำอะไรได้

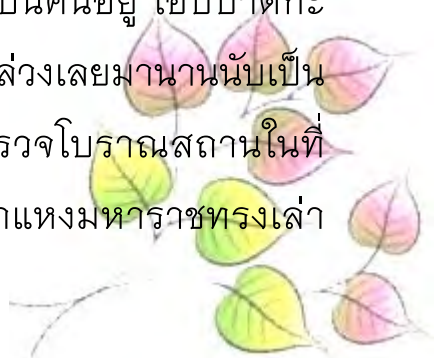
๒. ร่างกายกับจิตใจหรือวิญญาณไม่ใช่ของสิ่งเดียวกัน คนเราเมื่อตายก็ตายแต่ร่างกาย ส่วนจิตใจหรือวิญญาณไม่ตายและไม่สูญในเมื่อยังมีกิเลส วิญญาณเมื่อละทิ้งกายเนื้อก็จะสร้างกายทิพย์ขึ้นมาใหม่แทนกายเนื้อ และเมื่อจะมาเกิดเป็นคนในโลกมนุษย์ ก็ละทิ้งกายทิพย์มาสร้างกายเนื้อขึ้นมาอีก ซึ่งการสร้างนี้จะต้องสร้างมาตั้งแต่เริ่มปฏิสนธิในท้องของแม่ คือตั้งแต่ชีวิตยังเป็นจุดเล็กๆ มองด้วยตาเปล่าไม่เห็น เมื่อวิญญาณมาปฏิสนธิในไข่ที่ผสมเชื้อไว้แล้ว ไข่นั้นจึงจะเจริญเติบโตขึ้นมาเป็นคนได้ และวิญญาณที่มาปฏิสนธิก็คือจิตใต้สำนึกหรือภวังคจิตนั่นเอง ฉะนั้นความจำในอดีตชาติจึงสืบทอดมาถึงชาตินี้ได้

๓. โดยธรรมดาในวิสัยของมนุษย์จะจำอะไรได้ก็ต้องอาศัยสมอง เด็กทารกจำอะไรไม่ได้ก็เพราะสมองยังไม่เจริญ คนแก่สมองเสื่อมแล้วความจำก็เสื่อม คนที่สมองพิการเพราะอุบัติเหตุหรือเพราะเป็นโรคทางสมอง

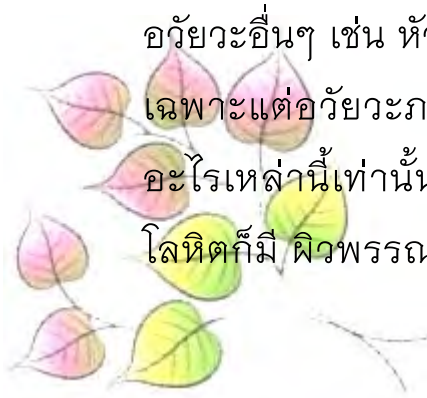
ก็อาจจะจำอะไรไม่ได้เลย แม้ว่าข้อเท็จจริงจะเป็นอย่างนี้ก็ตาม แต่ก็อย่าลืมว่า อวัยวะทุกส่วนในร่างกายซึ่งรวมทั้งสมองด้วย ภาวังกจิต จิตใต้สำนึกเป็นผู้สร้างขึ้นมาทั้งสิ้น ฉะนั้นสำหรับผู้ที่มีคุณสมบัติทางใจเป็นพิเศษ เช่นในกรณีของคนที่รู้ตัวว่า ตัวเองตายและมีความประทับใจเป็นพิเศษนั้น เมื่ออยู่ในโลกของวิญญาณไม่นานแล้วมาเกิดเป็นคน ในวัยเด็กซึ่งสมองเริ่มใช้งานได้ จึงมักจะระลึกถึงเหตุการณ์ในชาติก่อนได้ แต่ในเมื่อโตขึ้นจิตใจเริ่มรับสิ่งใหม่ๆ เข้าไปอยู่เสมอ สะสมอยู่ในใจมากขึ้น จึงทำให้ลืมเรื่องในอดีต

๔. มีข้อเท็จจริงอีกอย่างซึ่งแสดงให้เห็นว่า จิตใจเป็นผู้จดจำเหตุการณ์ต่างๆ อย่างแน่นอน ไม่ใช่สมองเป็นผู้จำ ก็คือ พวกโอบปาติกะทั้งหลายที่จิตใจเป็นปกติทุกคนจะจำเหตุการณ์เรื่องราวต่างๆ ในสมัยที่ตนเองเป็นมนุษย์ได้ เสมือนหนึ่งเขายังเป็นคนอยู่ โอบปาติกะบางคนจำได้แม้กระทั่งเหตุการณ์ล่วงเลยมานานนับเป็นร้อยๆ ปี ตัวอย่างเช่นการไปสำรวจโบราณสถานในที่ต่างๆ เช่นที่สุโขทัย พ่อขุนรามคำแหงมหาราชทรงเล่า

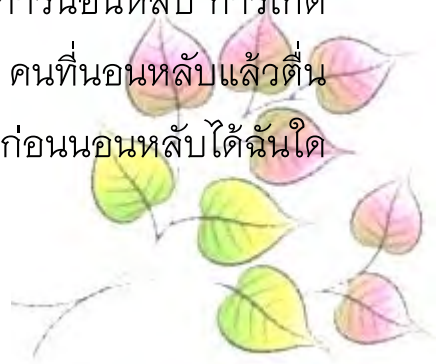

ประวัติต่างๆ ในสมัยนั้นให้ฟังได้เป็นอย่างดี ซึ่งเรื่องนี้ได้บันทึกเอาไว้แล้ว ขอให้อ่านดูจากหนังสือเรื่องแววเสียง-สวรรค์ เล่ม ๕ และนอกจากนี้คนที่เคยอยู่ร่วมกันมาในชาติก่อนๆ ซึ่งบัดนี้เขาเหล่านั้นได้มาเกิดเป็นคนแล้ว พวกโอบปาติกะที่ยังไม่ได้มาเกิดเป็นคนเลย ก็ยังจำได้ว่าเขาผู้นั้นคือใครในอดีตในสมัยที่เคยเป็นคนด้วยกัน ตัวอย่างเช่นนี้มีมากมาย พวกเจ้ากรรมนายเวรมีได้ก็เพราะเขาจำศัตรูของเขาได้ ทั้งๆ ที่คนที่เคยเป็นศัตรูกันนั้นได้มาเกิดเป็นคนอีกครั้งหนึ่งแล้ว *เหตุไรพวกโอบปาติกะทั้งหลาย จึงจำเหตุการณ์ในครั้งก่อนได้ดี?*

คำตอบก็คือ:- เพราะร่างกายของโอบปาติกะทั้งหมดเกิดจากวิญญาณล้วนๆ ซึ่งหมายถึงโอบปาติกะก็มีอวัยวะต่างๆ เหมือนร่างกายมนุษย์ สมอ ระบบประสาททาง ตา หู จมูก ลิ้น และทางร่างกายก็มีอวัยวะอื่นๆ เช่น หัวใจ ตับ ปอด เป็นต้นก็มี คือไม่ใช่มีเฉพาะแต่อวัยวะภายนอกเช่นรูปร่างหน้าตา มือ เท้า อะไรเหล่านี้เท่านั้น อุณหภูมิของพวกโอบปาติกะก็มี โสฬศก็มี ผิวพรรณต่างๆ ก็มี ถ้าเข้าใจหลักวิชาที่เคย

อธิบายไว้ว่า กายเนื้อก็คือกายทิพย์ที่หยาบ (ซึ่งเทียบได้กับพลังงาน ได้รวมตัวกันเข้มข้นจนกลายเป็นสสาร) และกายทิพย์คือกายเนื้อที่ละเอียด (ซึ่งเทียบได้กับสสารสลายตัวเป็นพลังงาน) เพราะฉะนั้นคนที่กำลังจะตายซึ่งอยู่ในชั้นโคมาหรือชั้นตริทูตนั้น ผู้ที่มีสมาธิสูงจึงสามารถมองเห็นกายทิพย์ซึ่งกำลังเกิดใหม่ และมีรูปร่างลักษณะเหมือนกายเนื้อที่กำลังจะตายทุกอย่าง กายทิพย์ที่เกิดใหม่นั้นเกิดจากภวังคจิตสร้างขึ้นมา เช่นเดียวกับตอนที่ภวังคจิตไปปฏิสนธิในท้องแม่ แล้วก็สร้างกายเนื้อขึ้นมาในเมื่อกายทิพย์เป็นกายที่เกิดจากใจล้วนๆ สภาพของร่างกายจึงขึ้นอยู่กับจิตใจร้อยเปอร์เซ็นต์ ร่างกายจะเกิดมาในรูปไหน ในลักษณะอย่างไร ดีหรือเลว ขึ้นอยู่กับสภาพจิตใจในขณะที่กำลังจะตายทั้งสิ้น คนเกิดใหม่ในสภาพกายทิพย์นั้น ในคัมภีร์ได้เปรียบไว้ว่าเหมือนกับคนนอนหลับแล้วตื่น การตายคือการนอนหลับ การเกิดใหม่ในสภาพกายทิพย์คือการตื่น คนที่นอนหลับแล้วตื่นขึ้นมา ย่อมจะจำเหตุการณ์ต่างๆ ก่อนนอนหลับได้ฉันใด

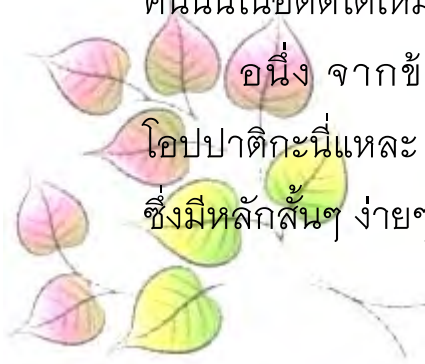

คนที่เกิดใหม่ในโลกของวิญญาณก็ย่อมจะจำเหตุการณ์ในสมัยเป็นคนได้ฉันนั้นเหมือนกัน

แต่อย่างไรก็ดี ปัญหาในเรื่องโอบปาติกะจำเรื่องราวจำบุคคลหรือเหตุการณ์ต่างๆ ในอดีตได้นั้น ข้าพเจ้าเคยถามเทพเจ้าองค์หนึ่ง ท่านอธิบายให้ฟังว่า:-

สำหรับโอบปาติกะผู้ที่ไม่ได้ฌาน เมื่อเห็นคนที่เคยอยู่ร่วมกันมาในชาติก่อน ทั้งๆ ที่รูปร่างหน้าตาได้เปลี่ยนไปจากคนเดิมโดยสิ้นเชิง แต่พอเห็นและสงสัยว่าเป็นใคร ก็จะนึกออกได้ทันที แต่ถ้าคนนั้นตายมานานแล้ว ก็จะนึกให้เห็นเป็นภาพของคนนั้นไม่ได้ เพียงแต่จำได้ว่าเป็นคนนั้นแน่นอน โดยอาศัยความรู้สึกนึกคิดต่างๆ ซึ่งมีเป็นเชื้ออยู่ในสันดานของคนคนนั้น แต่ถ้าตายมาไม่นานก็นึกออกว่ารูปร่างหน้าตาเป็นอย่างไร ส่วนโอบปาติกะที่ได้ฌานนั้น จะสามารถนึกออกมาเห็นเป็นภาพของคนนั้นในอดีตได้เหมือนตัวจริง

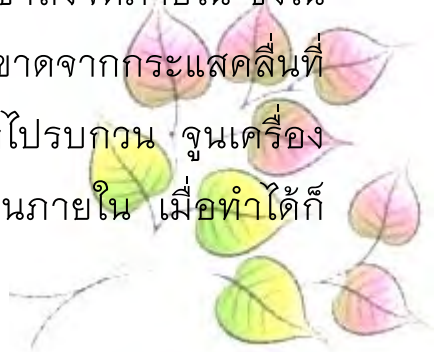
อนึ่ง จากข้อเท็จจริงหรือข้อมูลในเรื่องของโอบปาติกะนี้แหละ เราจึงเข้าใจทฤษฎีของการระลึกชาติ ซึ่งมีหลักสั้นๆ ง่ายๆ ว่า:-

ผู้ที่สามารถระลึกชาติได้ด้วยอำนาจของสมาธินั้น จะต้องเข้าสมาธิไปให้ลึกถึงขั้นจตุตถฌานเป็นอย่างน้อย จึงจะระลึกชาติได้ ถ้ายิ่งได้ถึงขั้นอรุปรฌานอีก ๔ คือได้ถึงขั้นเนวสัญญานาสัญญายตนะด้วยแล้ว การระลึกชาติได้ก็จะสามารถทำได้ดียิ่งขึ้น ขอให้สังเกตว่า การเข้าสมาธิยิ่งสูงขึ้นเท่าไร ก็หมายถึงการเข้าถึงจิตภายในคือจิตใต้สำนึกมากขึ้นเท่านั้น และที่ว่าเข้าได้ลึกก็คือ จะไม่รู้ถึงสิ่งภายนอกเลย เสียงดังขนาดฟ้าผ่าก็ไม่ได้ยิน สมาธิต้องลึกถึงขนาดนี้จึงจะสามารถระลึกชาติได้ และจงเทียบกันดู

โอบปาดิเกะเกิดขึ้นด้วยจิตใต้สำนึกล้วนๆ จิตใต้สำนึกคือคลังที่เก็บเรื่องราวต่างๆ เอาไว้เรื่องราวหรือประสบการณ์ต่างๆ ถูกเก็บไว้ในจิตใต้สำนึก ฉะนั้นพวกโอบปาดิเกะจึงจำเหตุการณ์หนหลังได้ง่าย

ผู้ที่ได้ฌานชั้นสูงก็คือผู้ที่เข้าถึงจิตภายใน ซึ่งในเมื่อเข้าได้อย่างสมบูรณ์ และตัดขาดจากกระแสคลื่นที่ผ่านมาจากประสาทสัมผัสให้เข้าไปรบกวน จุนเครื่องคือปรับสมาธิให้รับเฉพาะแต่คลื่นภายใน เมื่อทำได้ก็

ย่อมจะระลึกเหตุการณ์ในหนหลังได้เหมือนพวกโอบปาติกะ
ซึ่งจะระลึกได้มากน้อยแค่ไหน ย่อมขึ้นอยู่กับกำลังสมาธิ
สมาธิยิ่งลึกเท่าไร ก็หมายถึงสามารถตัดกระแสคลื่นที่
หยาบออกไปได้มาก และมุ่งจะรับแต่คลื่นซึ่งมีความถี่สูง
กล่าวคือเหตุการณ์ที่ผ่านมานานแล้ว ซึ่งทุกอย่างจะอยู่ใน
ในสภาพเป็นคลื่นทั้งสิ้น

ขอให้สังเกตว่า ที่เราเห็นภาพต่างๆ โดยอาศัยตา
และแสงสว่างนั้น ความจริงสิ่งที่เข้าไปสู่สมองโดยผ่าน
ไปทางเส้นช้ตาและประสาทตานั้น ก็คือคลื่นชนิดหนึ่ง
นั่นเอง จิตใจเป็นผู้แปลคลื่นเหล่านั้นออกมาเป็นภาพ
เหมือนเดิม ถ้าเข้าใจทฤษฎีเหล่านี้ดีก็จะเข้าใจได้โดยไม
ยากว่า ทำไมโอบปาติกะจึงจำเหตุการณ์ในหนหลังได้ดี
คนที่ได้สมาธิขั้นสูงทำไมจึงระลึกชาติได้

อนึ่งขอให้สังเกตอีกอย่างหนึ่งกล่าวคือ ในขณะที่
จิตใจว่าวุ่นไม่สงบ มีความไม่สบายใจ หรือมีความวิตก
กังวลมักจะจำอะไรไม่ค่อยได้ แต่ถ้าทำใจให้สงบเป็น
สมาธิแล้วจะระลึกถึงสิ่งที่ผ่านมาได้ง่าย

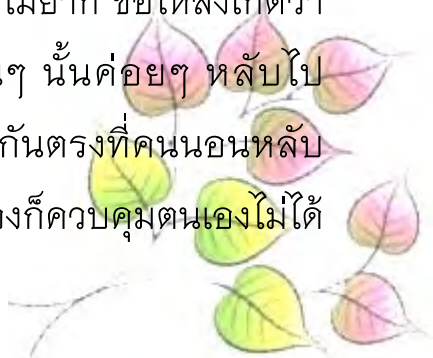

ข้อมูลอีกอันหนึ่งที่จะทำให้เข้าใจเรื่องการระลึกชาติก็คือ:-

มีบางคนนอนหลับแล้ว ผันเห็นเหตุการณ์ในอดีต ซึ่งบางอย่างก็เป็นเหตุการณ์ในชีวิตนี้เอง แต่ได้ผ่านมานานแล้วจนลืม แต่แล้วก็กลับไปปรากฏในความฝันอย่างนี้ก็มี และบางคนผันเห็นเหตุการณ์ในชาติก่อนเรียกว่าผันระลึกชาติ อย่างนี้ก็มี และยิ่งกว่านั้น เดียวนี้วิชาการสะกดจิตได้เจริญขึ้นมากถึงขั้นสะกดจิตให้คนระลึกถึงเหตุการณ์ย้อนหลังไปได้ไกลถึงสมัยที่เป็นเด็ก ซึ่งโดยธรรมดาเหตุการณ์เหล่านั้นลืมหมดแล้ว และบางทีระลึกได้ถึงชาติก่อนๆ อีกด้วย เรื่องราวในลักษณะนี้เชื่อถือได้ว่าเป็นเรื่องจริง ปัญหามีอยู่ว่า:-

เหตุไรคนที่หลับหรือคนที่ถูกสะกดจิตจึงระลึกชาติได้?

ความจริงปัญหาเรื่องนี้ตอบไม่ยาก ขอให้สังเกตว่าการสะกดจิตก็คือการทำให้คนๆ นั้นค่อยๆ หลับไปเหมือนกับคนที่เข้าสมาธิ แต่ต่างกันตรงที่คนนอนหลับธรรมดาไม่มีใครควบคุม และตนเองก็ควบคุมตนเองไม่ได้

เพราะคนนอนหลับย่อมไม่มีสติ ส่วนคนที่ถูกสะกดจิตมีคนอื่นควบคุมให้คิดอย่างนั้นอย่างนี้ โดยที่คนที่ถูกสะกดนั้นจะไม่มีความคิดอย่างอื่นแทรกเข้ามาเลย ฉะนั้นเมื่อคนสะกดสั่งให้คิดอย่างไร ให้ทำใจอย่างไร เขาก็ทำตามทุกอย่าง และในเมื่อคนที่ถูกสะกดจิตได้ดำเนินไปตามทางของผู้ที่เข้าสมาธิลึกได้ ในที่สุดก็สามารถจะระลึกชาติได้เหมือนกัน แต่อย่างไรก็ดี อย่าเข้าใจว่าการสะกดจิตจะสามารถทำให้คนที่ถูกสะกดระลึกชาติได้ทุกคน เรื่องนี้มีปัญหาที่จะต้องอธิบายอีกมากกว่า ทำไมบางคนระลึกได้ แต่ส่วนมากจะระลึกไม่ได้ ทั้งนี้เป็นเพราะเหตุไร? เรื่องนี้จะไม่อธิบาย ในที่นี้ขอให้เข้าใจแต่เพียงว่าการสะกดจิตที่ทำให้ระลึกชาติได้นั้นเป็นไปได้แน่นอน เช่นเดียวกับบางคนนอนหลับแล้วฝันเห็นชาติก่อนของตน

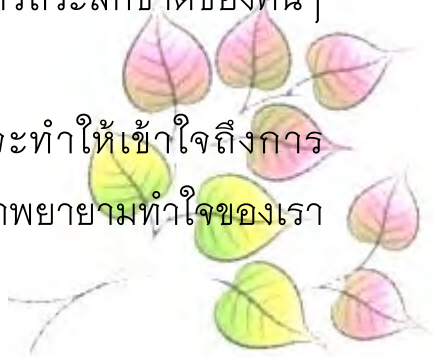
ทฤษฎีทั้งหมดที่อธิบายมานี้ พอจะทำให้เข้าใจว่า สำหรับการระลึกชาติได้ของตนเอง ซึ่งจะเป็นด้วยอำนาจของสมาธิ หรือด้วยการนอนหลับ หรือด้วยการสะกดจิตก็ตาม เป็นสิ่งที่เป็นไปได้แน่นอน แต่คราวนี้ยังมีปัญหาอีกว่า:-

ในกรณีที่พระพุทธเจ้าทรงระลึกชาติของคนอื่นได้ด้วยนั้น ข้อนี้เป็นไป ได้อย่างไร?

สำหรับคำตอบในปัญหาข้อนี้ ก็คือ ใครก็ตามถ้าสามารถระลึกชาติของตนเองได้ การระลึกชาติของคนอื่นก็จะทำได้ไม่ยาก เพราะการระลึกชาติของตนเองได้นั้น หมายถึงการใช้อำนาจสมาธิกำจัดคลื่นที่ไม่ต้องการออกได้ทั้งหมดมิให้เข้ามารบกวน ครั้นแล้วในเมื่อตั้งใจจะรู้เรื่องราวในชาติไหน ในตอนใด จิตก็จะพุ่งเข้าไปรับเฉพาะคลื่นของเหตุการณ์นั้นๆ ซึ่งในเมื่อรับคลื่นนั้นได้แล้ว ก็จะแปลคลื่นเหล่านั้นออกมาเป็นภาพได้ทั้งหมดในทำนองเดียวกัน เมื่อต้องการจะระลึกชาติของคนอื่น เขาก็จะพุ่งสมาธิเข้าไปสู่คนที่ต้องการ และด้วยอำนาจของสมาธิที่แรงกล้านั่นเอง เขาจะสามารถตัดคลื่นต่างๆ ซึ่งมีอยู่อย่างมากมายในจิตใจของคนๆ นั้น มุ่งเข้าไปรับคลื่นที่ต้องการได้ ฉะนั้น จึงสามารถระลึกชาติของคนๆ นั้นได้

ข้อสังเกตในเรื่องนี้ที่พอจะทำให้เข้าใจถึงการระลึกชาติของคนอื่นได้ก็คือ ถ้าเราพยายามทำใจของเรา

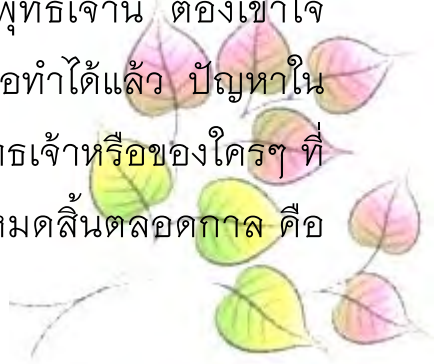
ให้ว่าง แล้วฟังความคิดไปยังคนที่เรากำลังสนทนาด้วย ซึ่งในขณะนั้นเขาจะคิดอย่างไร จะรู้สึกอย่างไร จะพูดอะไรก็ตาม แต่เราก็สามารถจะรู้ความในใจที่แท้จริงของเขาได้ ทายใจเขาได้ทุกอย่างที่เขาพยายามปิดบัง หรือแกล้งพูดแกล้งทำเป็นอย่างอื่นไม่ตรงกับความจริงใจ แต่เราก็รู้ความในใจที่แท้จริงของเขาได้ คนที่สามารถทำได้แบบนี้มีอยู่ และจากตัวอย่างอันนี้แสดงให้เห็นว่า คนที่มีสมาธิดีนั้น สามารถตัดกระแสคลื่นความคิดความรู้สึกที่ไม่ต้องการออกไปได้ มุ่งจะรับคลื่นอันไหนก็จะรับคลื่นอันนั้นได้ ทฤษฎีเรื่องเจโตปริยญาณก็มีหลักอย่างเดียวกันนี้ แต่ก็ต่างกันตรงที่คนที่สามารถอ่านใจคนอื่นได้จริงๆ โดยไม่ผิดพลาด โดยไม่ต้องเดา หรือคาดคะเนและอ่านได้ตลอดนั้น ต้องสามารถทำให้ใจให้ว่างได้ร้อยเปอร์เซ็นต์ และมีพลังสมาธิสูงมาก

คนที่สามารถระลึกชาติของตนเองได้ ก็สามารถระลึกชาติของคนอื่นได้ หลักสำคัญในเรื่องนี้มีอยู่อย่างเดียวคือ ต้องทำความเข้าใจให้แจ่มแจ้งว่า การเห็น การได้ยิน การรู้สึกกลิ่น การรู้สึกรส และการรู้สึกสัมผัสทาง

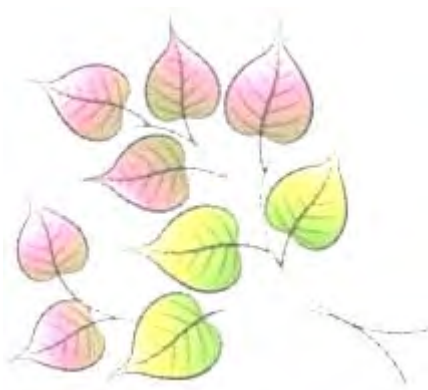

กายนั้น ทุกอย่างก็คือการรับกระแสคลื่นที่เข้าไปสู่จิตใจ ครั้นแล้วจิตใจก็ได้แปลคลื่นเหล่านั้นออกมาเหมือนเดิม ขอให้นึกถึงทฤษฎีเรื่องวิทย์ โทรทัศน์ เปรียบเทียบ จะทำให้เข้าใจง่ายขึ้น

และอีกประเด็นหนึ่งที่จะต้องทำความเข้าใจให้แจ่มแจ้งก็คือ จิตใจโดยเฉพาะจิตใต้สำนึกหรือภวังคจิตนั้นก็คือบุคลิกภาพ (individuality) ของแต่ละบุคคลซึ่งประกอบไปด้วยคลื่นต่างๆ มากมาย และสลับซับซ้อนอย่างยิ่ง เหตุการณ์แต่ละอย่างที่ผ่านมาเข้าไปสู่จิตใต้สำนึกนั้นได้เปลี่ยนแปลงเป็นคลื่นเป็นพลังงานวิญญาณ ซึ่งคลื่นเหล่านี้ก็พร้อมที่จะเปลี่ยนเป็นรูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ หรือเปลี่ยนมาเป็นรูปเป็นวัตถุ ซึ่งจะรู้ได้ทางประสาทสัมผัสอีก คำว่า **วิญญาณเป็นปัจจัยให้เกิดนามรูป นามรูปก็เป็นปัจจัยให้เกิดวิญญาณ** ทฤษฎีในเรื่องปฏิจจสมุปบาทของพระพุทธเจ้านี้ ต้องเข้าใจอย่างแจ่มแจ้งและลึกซึ้ง ซึ่งในเมื่อทำได้แล้ว ปัญหาในเรื่องการระลึกชาติได้ของพระพุทธเจ้าหรือของใครๆ ที่ได้ฉานสมาบัติขั้นสูงนั้นเป็นอันหมดสิ้นตลอดกาล คือ

เขาจะเชื่อและเข้าใจได้ตลอดตามที่พระพุทธเจ้าได้ตรัส
ไว้ในคัมภีร์ทุกประการ

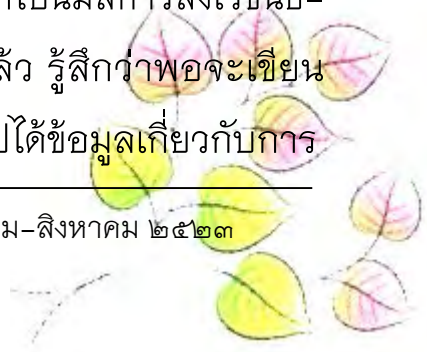
จตุปปาตญาณ

ทิพยจักขุ

ตอนที่ ๑

๑ ข้าพเจ้าได้เขียนบทความเรื่อง **การระลึกชาติได้** ลงในหนังสือวิญญาณมาตั้งแต่เดือนมกราคม จนกระทั่งถึงเดือนมิถุนายน ซึ่งได้เขียนมาแล้วทั้งหมด ๓ ตอน และเห็นว่าควรจะยุติไว้เพียงเท่านั้นก่อน และตั้งแต่เล่มนี้ไปตั้งใจว่าจะเขียนเรื่อง **จตุปปาตญาณ** หรือเรื่อง **ทิพยจักขุ** ลงเป็นตอนๆ ไปจนกว่าจะจบ ที่ต้องเขียนเรื่องนี้ ก็เพราะเป็นเวลาหลายปีมาแล้วที่ได้ตั้งใจว่าจะพยายามเขียนเรื่องอภิญาทั้ง ๖ ให้จบ แต่ก็ไม่อาจจะเขียนออกมาได้ เพราะตัวเองก็ไม่สู้จะเข้าใจเรื่องนี้เท่าไรนัก จึงได้แต่รอมมาเรื่อยๆ มาปีนี้หลังจากไปนมัสการสังเวชนียสถานในประเทศอินเดียกลับมาแล้ว รู้สึกว่าพอจะเขียนเรื่องนี้ออกมาได้บ้างแล้ว เพราะไปได้ข้อมูลเกี่ยวกับการ

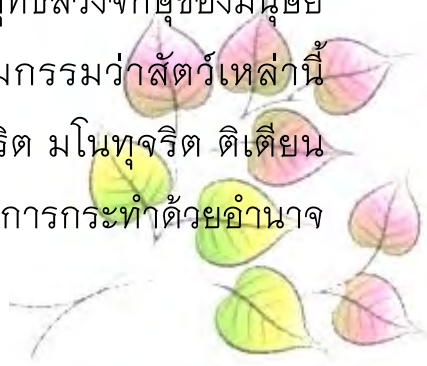
ระลึกชาติมาหลายอย่าง จึงทำให้เข้าใจเหตุผลและหลักวิชาที่พระพุทธเจ้าได้ตรัสไว้แจ่มแจ้งขึ้น จึงได้เริ่มเขียนเรื่อง **บุพเพนิวาสานุสติญาณ** คือ **การระลึกชาติได้** ก่อน ซึ่งในเมื่อเขียนเรื่องนี้ออกมาได้แล้ว ก็ทำให้เข้าใจเรื่อง **จตุปปตญาณ** หรือ **ทิพยจักขุ** ดีขึ้นกว่าเดิมมาก จึงได้ตั้งใจว่า จะลองเขียนอธิบายเรื่องนี้ออกมาเท่าที่ตัวเองเข้าใจอยู่ในขณะนี้ไปพลางก่อน ซึ่งถ้าจะรอให้รู้เรื่องนี้อย่างสมบูรณ์จริงๆ แล้ว ตลอดชีวิตนี้ก็อาจไม่มีโอกาสได้เขียนเรื่องนี้ออกมาเลย จะผิดถูกอย่างไรก็ลองเขียนออกมาก่อน นี่คือความตั้งใจในขณะนี้ และก็คิดว่า จะพยายามอธิบายเรื่องอภิญาไปที่ละข้อจนกว่าจะครบทั้ง ๖

อนึ่ง ขอทำความเข้าใจกันอีกครั้งว่า การเขียนเรื่องนี้โดยวิธีแปลตำราออกมานั้นทำไม่ยาก ใครๆ ก็ทำได้ในเมื่อมีความรู้ภาษาบาลี และการทำแบบนี้ก็มีผู้ทำกันมากแล้ว แต่ที่ข้าพเจ้าจะเขียนออกมานี้หมายความว่า ข้าพเจ้าต้องเข้าใจเหตุผลของเรื่องนี้ด้วยตนเองด้วยไม่ใช่เขียนด้วยการแปลออกมาจากตำราอย่างเดียว หรือพูด

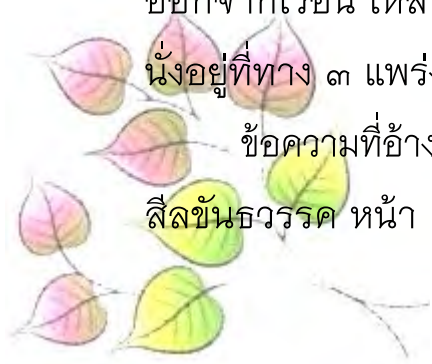
อีกนัยหนึ่งก็คือ เพราะข้าพเจ้าเชื่อด้วยเหตุผลจริงๆ ว่า พระพุทธเจ้าทรงมีตาทิพย์จริง ผู้ที่ได้ฌานชั้นสูงก็สามารถมีตาทิพย์ได้จริง ข้าพเจ้ามีเหตุผลอย่างไรจึงได้เชื่อ เรื่องที่จะเขียนขึ้นมานี้ก็คือการสาธยายถึงเหตุผลต่างๆ ที่ข้าพเจ้าเชื่อนั่นเอง และเข้าใจว่าในเมื่อคนทั้งหลายได้ทราบถึงเหตุผลต่างๆ ที่ข้าพเจ้าอธิบายไว้ในเรื่องนี้แล้ว ก็คงจะมีผู้เชื่อตามข้าพเจ้าบ้างไม่มากก็น้อย แต่อย่างไรก็ดี ก่อนอื่น ขอให้เรามาศึกษาจากข้อความในพระไตรปิฎก กันก่อน ดังต่อไปนี้ -

ภิกษุหนึ่งเมื่อมีจิตเป็นสมาธิ บริสุทธิ์ผ่องแผ้วไม่มีกิเลส ปราศจากอุปกิเลส อ่อนโยน ควรแก่การงานตั้งมั่นไม่หวั่นไหวอย่างนี้แล้ว ก็โน้มน้อมจิตไปเพื่อรู้จตุติ และอุปบัติของสัตว์ทั้งหลาย เหยย้อมเห็นหมู่สัตว์ที่กำลังจตุติ กำลังอุปบัติ เลว ประณีต มีผิวพรรณดี มีผิวพรรณทราม ได้ดี ตกยาก ด้วยทิพยจักขุอันบริสุทธิ์สว่างแจ่มของมนุษย์ ย่อมรู้ชัดซึ่งหมู่สัตว์ผู้เป็นไปตามกรรมว่าสัตว์เหล่านี้ประกอบด้วย กายหุจจริต วจีหุจจริต มโนหุจจริต ตีเตียน พระอริยเจ้า เป็นมิจฉาทิฎฐิ ยึดถือการกระทำด้วยอำนาจ

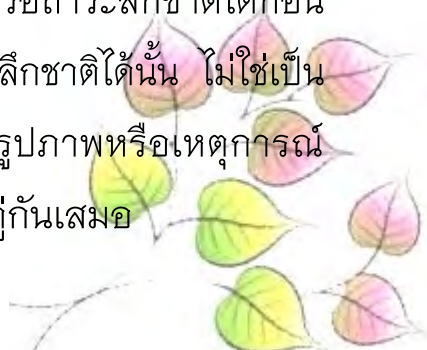

มิจฉาทิฏฐิ เป็องหน้าแต่ตายเพราะกายแตก เขาย่อมเข้าถึง
 อบาย ทุคติ วินิบาท นรก ส่วนสัตว์เหล่านี้ ประกอบด้วย
 กายสุจริต วจีสุจริต มโนสุจริต ไม่ติเตียนพระอริยเจ้า
 เป็นสัมมาทิฏฐิ ยึดถือการกระทำด้วยอำนาจสัมมาทิฏฐิ
 เป็องหน้าแต่ตายเพราะกายแตก เขาย่อมเข้าถึงสุคติโลก
 สวรรค์ดังนี้ เชอย่อมเห็นหมู่สัตว์ที่กำลังจุติ กำลังอุบัติ
 เลว ประณีต มีผิวพรรณดี มีผิวพรรณทราม ได้ดี ตกยาก
 ด้วยทิพยจักขุอันบริสุทธิ์ล่องจักขุของมนุษย์ย่อมรู้ชัดซึ่ง
 หมู่สัตว์ผู้เป็นไปตามกรรม ด้วยประการฉะนี้เปรียบเหมือน
 ปราสาทตั้งอยู่ ณ ทาง ๓ แพร่ง ท่ามกลางพระนคร
 บุรุษผู้มีจักขุยืนอยู่บนปราสาทนั้น จะพึงเห็นหมู่ชนกำลัง
 เข้าไปสู่เรือนบ้าง กำลังออกจากเรือนบ้าง กำลังสัญจร
 เป็นแถวอยู่ในถนนบ้าง นั่งอยู่ที่ทาง ๓ แพร่ง ท่ามกลาง
 พระนครบ้าง เขาจะพึงรู้ว่า คนเหล่านี้เข้าไปสู่เรือน เหล่านี้
 ออกจากเรือน เหล่านี้สัญจรเป็นแถวอยู่ในถนน เหล่านี้
 นั่งอยู่ที่ทาง ๓ แพร่ง ท่ามกลางพระนคร ฉะนั้น

ข้อความที่อ้างมานี้มีอยู่ในสามัญญผลสูตร ที่มณีกาย
 สิลขันธวรรค หน้า ๑๐๘ เป็นพระสูตรที่พระพุทธเจ้าได้

ตรัสเล่าให้พระเจ้าอชาตศัตรูฟังว่า ภิกษุที่ได้จตุตถฌานแล้วจะมีความสามารถเช่นนี้ และจากข้อความในพระสูตรนี้แสดงให้เห็นว่า การที่จะรู้ว่าคนที่ตายแล้วไปเกิดเป็นอะไรอยู่ที่ไหนนั้น จะต้องมิตาทิพย์คือมีญาณภายในที่สามารถจะมองเห็นโอปปาติกะทั้งหลายได้ แต่การที่จะรู้ว่า ผู้นั้นผู้นี้ไปเกิดในที่นั้นที่นี้ด้วยวิบากของกรรมอะไรนั้น จะต้องสามารถระลึกชาติของผู้นั้นได้ ด้วยเหตุนี้ตามหลักในคัมภีร์จึงได้กล่าววว่า ในคืนวันตรัสรู้นั้น ในยามที่หนึ่งพระพุทธเจ้าทรงได้บรรลุบุพเพนิวาสานุสติญาณคือ ญาณที่ทำให้ระลึกชาติได้ ต่อมาในยามที่สองจึงได้ทรงบรรลุจุตูปปาตญาณ คือ ญาณที่ทำให้รู้เห็นการจุติและปฏิสนธิของสัตว์ทั้งหลาย ฉะนั้นขอได้โปรดจำไว้ก่อนว่า ญาณทั้งสองนี้ต้องมาคู่กันเสมอกล่าวคือ สมมติว่าถ้าใครจะได้ทิพยจักขุก่อน ก็หมายความว่า ต่อมาไม่ช้าก็ต้องได้ญาณที่ทำให้ระลึกชาติได้ หรือถ้าระลึกชาติได้ก่อน ต่อมาก็ต้องได้ตาทิพย์ เพราะผู้ที่ระลึกชาติได้นั้น ไม่ใช่เป็นการระลึกขึ้นมาลอยๆ โดยไม่เห็นรูปภาพหรือเหตุการณ์ ด้วยเหตุนี้ญาณทั้งสองจึงต้องมาคู่กันเสมอ

อนึ่งโดยธรรมดาผู้ที่จะได้ตาทิพย์นั้น หลักสำคัญ ก็คือในเวลาเข้าสมาธิไปแล้ว **ในใจต้องมีแสงสว่างมาก** ถ้าไม่มีแสงสว่างปรากฏในใจเลย หรือปรากฏแต่ก็สว่าง ไม่มาก ถ้าเป็นเช่นนี้ก็ไม้อาจจะเห็นภาพอะไรตามความเป็นจริง ขอให้สังเกตจากหลักในเรื่องทิพยจักขุ ซึ่ง พระพุทธเจ้าได้ตรัสไว้ดังนี้:-

ภิกษุทั้งหลาย ก็สมาธิภาวนาอย่างไรที่บุคคล เจริญทำให้มากแล้ว ย่อมเป็นไปได้ญาณทัตตะ?

ภิกษุทั้งหลาย ภิกษุในธรรมวินัยนี้ย่อมกำหนดแสง สว่างไว้ในใจ (อาโลกสถยญฺญํ มนสิกโรติ) และอธิษฐานให้ สว่างเหมือนกลางวัน (ทิวาสถยญฺญํ อธิฏฺฐาติ) เธอ พยายามทำอยู่อย่างนั้น ทั้งกลางวันและกลางคืน กลางวันทำได้อย่างไร กลางคืนก็ทำได้อย่างนั้น หรือ กลางคืนทำได้อย่างไร กลางวันก็ทำได้อย่างนั้น เธอมีใจ สงบไม่มีนิวรณ์หุ้มห่อ ทำใจอันประกอบด้วยแสงสว่าง ให้เกิดขึ้น (สปปภาสํ จิตตํ ภาเวติ) ภิกษุทั้งหลายสมาธิ- ภาวนาอย่างนี้ ที่บุคคลเจริญทำให้มากแล้ว ย่อมเป็นไปได้ ญาณทัตตะ

อนึ่ง เพื่อผู้ที่รู้บาลีจะได้พิจารณาดูความหมายนี้ให้ชัดยิ่งขึ้น จึงขอคัดคำบาลีมาให้ดูด้วยดังต่อไปนี้ :-

กตมา จ ภิกขเว สมาธิภาวนา ภาวิตา พหุสีกตา
 ญาณทสฺสนปฏฺฐิลาภาย สํวตฺตติ. อิท ภิกขเว ภิกขุ
 อาโลกสญฺญํ มนสิกรโธติ ทิวาสญฺญํ อธิญฺฐาติ ยถา
 ทิวา ตถา รตฺตี ยถา รตฺตี ตถา ทิวา อิติ วิวิตฺเตน
 เจตสา อปริโยนทุเทน สปปภาสํ จิตฺตํ ภาเวติ. อयํ
 ภิกขเว สมาธิภาวนา ภาวิตา พหุสีกตา ญาณทสฺสน-
 ปฏฺฐิลาภาย สํวตฺตติ.

- อภ. จตุกก. ๒๑/๕๓

อนึ่งคำว่า ญาณทัสนะในที่นี้โปรดจำไว้ให้ตีว่า หมายถึงทิพยจักขุ ซึ่งจะเห็นได้จากเรื่องที่พระพุทธเจ้าได้ตรัสไว้เองดังต่อไปนี้ :-

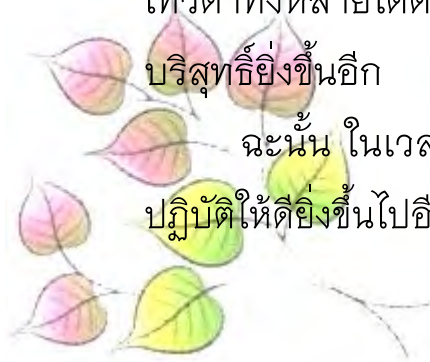
สมัยหนึ่ง พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงประทับอยู่ที่
 ภูเขาคินพินราบแห่งหนึ่งชื่อว่า คยาสีสะ ใกล้หมู่บ้าน
 คยา ณ ที่นั้น พระผู้มีพระภาคเจ้าได้ตรัสกับภิกษุทั้ง-
 หลายว่า :-

ภิกษุทั้งหลาย ก่อนที่เรายังไม่ได้ตรัสรู้ ยังเป็น
โง่เขลาอยู่ ครั้นนั้นเรากำหนดเห็นแสงสว่างได้ แต่ครั้งแรก
ยังไม่เห็นรูปทั้งหลาย เราจึงได้เกิดความคิดว่า ถ้าหาก
เราจะพึงกำหนดเห็นแสงสว่างได้ด้วย และเห็นรูป
ทั้งหลายได้ด้วย ญาณทัศนะของเราอันนี้ก็จะพึงบริสุทธิ์
ยิ่งขึ้นอีก

ฉะนั้น ในเวลาต่อมา เราจึงไม่ประมาท พยายาม
ปฏิบัติให้ดียิ่งขึ้น ครั้นแล้วเราก็กำหนดเห็นแสงสว่างได้
ด้วย และเห็นรูปทั้งหลายได้ด้วย แต่จะอยู่ในสมาธิ
เจรจาไต่ถามกับเทวดาทั้งหลายยังไม่ได้ (กล่าวคือ
พอจะถามอะไรกับเทวดา สมาธิก็ถอยออกมา แสงสว่าง
หายไป รูปของเทวดาก็หายไป) เราจึงได้เกิดความคิดว่า
ถ้าหากเราจะพึงกำหนดเห็นแสงสว่างได้ด้วย เห็นรูป
เทวดาทั้งหลายได้ด้วย และอยู่ในสมาธิเจรจาไต่ถามกับ
เทวดาทั้งหลายได้ด้วย ญาณทัศนะอันนี้ของเราก็กะพึง
บริสุทธิ์ยิ่งขึ้นอีก

ฉะนั้น ในเวลาต่อมาเราจึงไม่ประมาท พยายาม
ปฏิบัติให้ดียิ่งขึ้นไปอีก ครั้นแล้วเราก็กำหนดเห็นแสงสว่าง

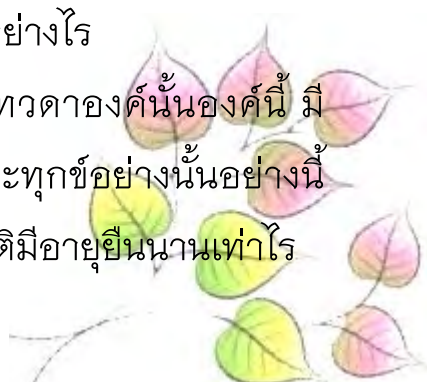

ได้ด้วย เห็นรูปทั้งหลายได้ด้วย และอยู่ในสมาธิเจรจา
ไต่ถามกับเทวดาทั้งหลายได้ด้วย แต่เราไม่รู้ว่าเทวดา
องค์นั้นองค์นี้มาจากเทพนิกายไหน เราจึงได้เกิด
ความคิดว่า ถ้าหากเราจะพึงรู้ว่า เทวดาองค์นั้นองค์นี้มา
จากเทพนิกายนั้นเทพนิกายนี้ ญาณทัศนะของเราอันนี้ก็
จะพึงบริสุทธิ์ยิ่งขึ้นอีก

ฉะนั้น ในเวลาต่อมา เราจึงไม่ประมาทพยายาม
ปฏิบัติให้ดียิ่งขึ้นอีก ครั้นแล้วเราก็ตีใจนึกเทวดาทั้งหลายว่า
เทวดาองค์นั้นองค์นี้ มาจากเทพนิกายนั้นเทพนิกายนี้
แต่ยังไม่รู้ว่าเทวดาองค์นั้นองค์นี้จุติจากที่นั้นหรือที่นี้แล้ว
จะไปเกิดในที่ไหน และด้วยวิบากของกรรมอะไร

ครั้นแล้วต่อมา เราก็ตีใจว่า เทวดาองค์นั้นองค์นี้
จุติจากที่นั้นที่นี้ แล้วไปเกิดในที่นั้นที่นี้ด้วยวิบากของ
กรรมอย่างนั้นอย่างนี้ แต่ไม่รู้ว่าเทวดาแต่ละองค์มี
อาหารอย่างไร เสวยสุขและทุกข์อย่างไร

ครั้นแล้วต่อมา เราก็ตีใจว่าเทวดาองค์นั้นองค์นี้ มี
อาหารอย่างนั้นอย่างนี้เสวยสุขและทุกข์อย่างนั้นอย่างนี้
แต่ไม่รู้ว่าเทวดาแต่ละองค์โดยปกติมีอายุยืนนานเท่าไร

ครั้นแล้วต่อมา เราก็รู้ว่าเทวดาองค์นั้นองค์นี้มีอายุยืนนานเท่านั้นเท่านี้ แต่ไม่รู้ว่า เราได้เคยอยู่ร่วมกับเทวดาเหล่านั้นในครั้งก่อนหรือไม่ เราจึงได้เกิดความคิดว่า ถ้าหากเราจะพึงรู้ด้วยว่า เราได้เคยอยู่ร่วมกับเทวดาเหล่านี้ในครั้งก่อนด้วยหรือไม่ ญาณทัสนะของเราอันนี้ก็ จะพึงบริสุทธิ์ยิ่งขึ้นอีก

ฉะนั้น ในเวลาต่อมา เราจึงไม่ประมาท พยายามปฏิบัติให้ดียิ่งขึ้น

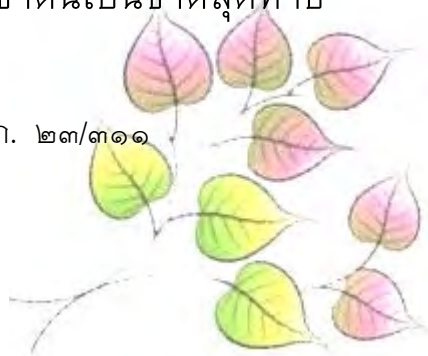
๑. ครั้นแล้วเราก็กำหนดเห็นแสงสว่างได้
๒. เห็นรูปทั้งหลายได้
๓. อยู่ในสมาธิเจรจาโต้ถามกับเทวดาทั้งหลายได้
๔. รู้ว่า เทวดาองค์นั้นองค์นี้มาจากเทพนิกายนั้น เทพนิกายนี้
๕. รู้ว่า เทวดาองค์นั้นองค์นี้ จุตติจากที่นั่นที่นี้ แล้วไปเกิดในที่นั่นที่นี้ ด้วยวิบากของกรรม อย่างนั้นอย่างนี้
๖. รู้ว่า เทวดาองค์นั้นองค์นี้มีอาหารอย่างนั้น อย่างนี้ เสวยสุขและทุกข์อย่างนั้นอย่างนี้

๓. รู้ว่า เทวดาองค์นั้นองค์นี้ มีอายุยืนนาน
เท่า นั้นเท่านี้
๔. และรู้ว่า เราได้อยู่ร่วมกับเทวดาเหล่านี้ใน
ครั้งก่อนด้วยหรือไม่

ภิกษุทั้งหลาย อริเทวญาณทัสนะ ซึ่งมีปริวัฏ ๘
ของเรา ถ้ายังไม่บริสุทธิดีเพียงใด เราก็ไม่ปฏิญาณว่า
เราได้บรรลุอนุตตรสัมมาสัมโพธิญาณ ในโลกนี้ ในเทวโลก
ในมารโลก ในพรหมโลก ในหมู่ประชาซึ่งมีทั้งสมณ-
พราหมณ์ เทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย แต่เพราะเหตุที่
อริเทวญาณทัสนะ ซึ่งมีปริวัฏ ๘ ของเราบริสุทธิดีแล้ว
ฉะนั้น เราจึงได้ปฏิญาณว่า เราได้บรรลุแล้วซึ่งอนุตตร-
สัมมาสัมโพธิญาณในโลกนี้ ในมารโลก ในพรหมโลก
ในหมู่ประชาซึ่งมีทั้งสมณพราหมณ์เทวดา และมนุษย์
ทั้งหลาย และญาณทัสนะได้บังเกิดแก่เราด้วยว่า ใจของ
เราได้หลุดพ้นแล้วโดยเด็ดขาด ชาตินี้เป็นชาติสุดท้าย
แต่นี้ต่อไป การเกิดใหม่ไม่มีอีก

-อง. นวก. ๒๓/๓๑๑

จากพระสูตรนี้แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า คำว่า **ญาณทัสนะ** นั้นหมายถึง **ทิพยจักขุ** แน่นนอน และการที่จะเห็นรูปคือเห็นโอปปาติกะทั้งหลายได้นั้น จะต้องมีแสงสว่างเกิดขึ้นในใจ และต้องสว่างมากเสมือนแสงสว่างในเวลากลางวัน ในขณะที่ท้องฟ้าปลอดโปร่งไม่มีเมฆ ขอให้นึกถึงข้อความในพระสูตรที่ได้อ้างมาแล้วว่า “ภิกษุในธรรมวินัยนี้ย่อมกำหนดแสงสว่างไว้ในใจ (อาโลกสณฺณมฺนสิกโรติ) และอธิษฐานให้สว่างเหมือนกลางวัน ฯลฯ”

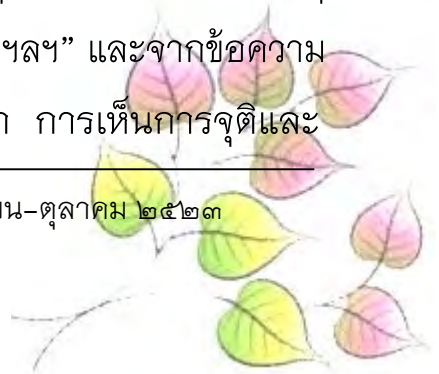
หนึ่งในตอนท้ายของพระสูตรที่กล่าวไว้ว่า “ภิกษุทั้งหลาย อธิเทวญาณทัสนะซึ่งมีปริวัฏ ๘ ของเรา ถ้ายังไม่บริสุทธิ์ดีเพียงใด เราก็จะไม่บัญญัติว่า เราได้บรรลุอนุตตรสัมมาสมโพธิญาณ ฯลฯ” คำว่า อธิเทวญาณทัสนะในที่นี้หมายความว่า ญาณทัสนะคือทิพยจักขุของพระองค์นั้นสูงกว่าทิพยจักขุของเทวดาทุกชั้นพระองค์ทรงรู้เรื่องราวของพวกโอปปาติกะทั้งหลายลึกซึ้งกว้างขวางยิ่งกว่าพวกโอปปาติกะชั้นใดๆ แม้จะเป็นชั้นสูงสุด พระองค์ก็ทรงรู้เหนือกว่า และที่ว่าปริวัฏ ๘ นั้น หมายความว่า ความรู้ในเรื่องนี้ได้ดำเนินสูงขึ้นมาที่ละชั้นที่ละตอน หรือ

ที่ละรอบ ซึ่งทั้งหมดมี ๘ ชั้น หรือ ๘ ตอน ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว ปฏิวัฏ แปลว่า ชั้น, ตอน, รอบ และจงสังเกตให้ดีว่า ถ้าพระองค์ไม่ได้ทิพยจักขุชั้นสูงสุด ไม่ทรงรอบรู้ในเรื่องของโอปปาติกะอย่างกว้างขวางทุกแง่ทุกมุมแล้ว พระองค์ก็จะไม่ทรงกล้ายืนยันว่า พระองค์ได้บรรลุอนุตรตรัสम्मามาสมโพธิญาณ ฉะนั้นเรื่องนี้จึงนับว่าเป็นเรื่องสำคัญมากเรื่องหนึ่งที่เดียว

ตอนที่ ๒

๑. จุฑูปปาตญาณ แปลว่า ญาณที่รู้การจุติและการอุบัติของสัตว์ทั้งหลาย ดังที่พระพุทธองค์ตรัสว่า “ภิกษุ นั้นเมื่อจิตเป็นสมาธิ ฯลฯ ตั้งมั่นไม่หวั่นไหวอย่างนี้แล้ว ก็โน้มโน้มจิตไปเพื่อรู้จุติและอุบัติของสัตว์ทั้งหลาย เหยย่อมเห็นหมู่สัตว์ที่กำลังจุติ กำลังอุบัติ ฯลฯ ด้วยทิพยจักขุ อันบริสุทธิ์ ก้าวล่วงจักขุของมนุษย์ ฯลฯ” และจากข้อความนี้ก็แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนแล้วว่า การเห็นการจุติและ

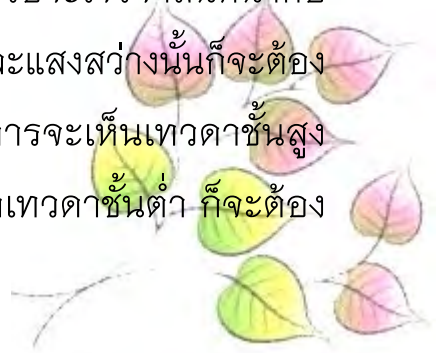

การอุปบัติของสัตว์ทั้งหลายนั้น เป็นการเห็นด้วยทิพยจักขุ ซึ่งเป็นจักขุที่บริสุทธิ์กว่าว่วงจักขุของมนุษย์ คำว่า ก้าวล่วง ในที่นี้แปลมาจากคำบาลีว่า อติกนฺตมานุสเกน ตามศัพท์แปลว่า ก้าวล่วงจักขุของมนุษย์ หมายความว่า การเห็นด้วยทิพยจักขุนี้ เป็นการเห็นที่อยู่เหนืออวิสัยตา ของมนุษย์ คือเห็นได้ไกลกว่าตาของมนุษย์มาก สิ่งทีเล็ก ที่สุดหรือละเอียดที่สุด หรือสิ่งซึ่งซ่อนเร้นอยู่ในที่ปิดบัง ซึ่งโดยธรรมดาตามนุษย์จะมองไม่เห็น แต่ผู้ที่มีทิพยจักขุ สามารถมองเห็นได้ในความหมายอย่างนี้แหละ ที่กล่าวว่า ทิพยจักขุเป็นจักขุที่ก้าวล่วงจักขุของมนุษย์

อนึ่ง จากหลักฐานในคัมภีร์ที่ได้อ้างมาแล้ว ก็แสดงให้เห็นว่า ผู้ที่จะมีทิพยจักขุได้นั้น จะต้องสามารถเข้าสมาธิ มีแสงสว่างเกิดขึ้นในใจ และแสงนั้นจะต้องสว่างมาก เหมือนแสงสว่างในเวลากลางวัน ดังที่พระองค์ตรัสว่า “ภิกษุในธรรมวินัยนี้ย่อมกำหนดแสงสว่างไว้ในใจ และ อธิษฐานให้สว่างเหมือนกลางวัน กลางวันทำได้อย่างไร กลางคืนก็ทำได้อย่างนั้น หรือกลางคืนทำได้อย่างไร กลางวันก็ทำได้อย่างนั้น เธอมีใจสงบไม่มีนิวรณ์หุ้มห่อ

ทำใจอันประกอบไปด้วยแสงสว่างให้เกิดขึ้น ฯลฯ” และข้อความอีกตอนหนึ่งที่พระองค์ตรัสว่า “ภิกษุทั้งหลาย ก่อนที่เรายังไม่ได้ตรัสรู้ ยังเป็นโภทิสต์อยู่ ครั้นนั้นเรากำหนดแสงสว่างได้ แต่ยังไม่เห็นรูปทั้งหลาย ฯลฯ หรือเห็นรูปแล้ว คือเห็นเทวดาแล้ว แต่ยังไม่เจรรจาใต้ถามกันไม่ได้ ฯลฯ หรือเจรรจาใต้ถามได้แล้วแต่ยังไม่รู้ว่า เทวดาองค์นั้นองค์นี้มาจากไหน ฯลฯ” ซึ่งข้อความที่อ้างมานี้ได้นำมาเขียนไว้ในฉบับก่อนแล้ว ที่ต้องนำมาลงอีกก็เพื่อต้องการจะให้เข้าใจอย่างแจ่มแจ้งว่าการที่จะเข้าสมาธิไปเห็นเทวดาหรือเห็นโอปปาติกะทั้งหลายได้นั้น จะต้องมิแสงสว่างเกิดขึ้นในใจ และแสงสว่างที่ปรากฏในใจนี้ ต้องสว่างมาก เหมือนแสงสว่างในเวลากลางวัน ในขณะที่ห้องฟ้าปลอดโปร่งไม่มีเมฆและจะต้องรักษาแสงสว่างนั้นไว้ได้นานตามความตั้งใจคือสมาธินั้นต้องแน่นและมั่นคงจริงๆ ไม่ว่าจะเห็นรูปอะไร หรือจะเจรรจาสนทนากับเทวดาอย่างไร สมาธิก็ไม่มีถอย และแสงสว่างนั้นก็จะต้องสว่างอยู่เรื่อยๆ และถ้าหากต้องการจะเห็นเทวดาชั้นสูงหรือเทวดาที่มีกายละเอียดยิ่งกว่าเทวดาชั้นต่ำ ก็จะต้อง

เพิ่มแสงสว่างให้สูงหรือให้ประณีตเท่าๆ กับแสงที่ออกมาจากเทวดาในภุมินั้นๆ จึงจะเห็นได้ ซึ่งถ้าทำไม่ได้ก็ไม่อาจจะเห็นได้ สำหรับพระพุทธเจ้า ซึ่งสามารถเห็นเทวดาทุกชั้นทุกภุมิ และเห็นไปได้ทั่วทุกหนทุกแห่ง ไม่ว่าจะเทวดาภุมินั้นจะอยู่ไกลแสนไกลแค่ไหน หรืออยู่คนละจักรวาล ก็สามารถเห็นได้ ทั้งนี้ก็เพราะแสงสว่างที่เกิดจากจิตอันบริสุทธิ์ของพระพุทธเจ้านั้นสูงกว่าประณีตกว่าแผ่ไปได้ไกลกว่าแสงของเทวดาชั้นใดๆ ทั้งหมดในสากลจักรวาล ขอให้สังเกตจากข้อความที่พระองค์ตรัสว่า:-

“ภิกษุทั้งหลาย อธิเทเวญาณทัสนะ ซึ่งมีปริวัฏ ๘ ของเรา ถ้ายังไม่บริสุทธิ์ดีเพียงพอ เราก็ไม่ปฏิญาณว่า เราได้บรรลุอนุตตรสัมมาสัมโพธิญาณ ฯลฯ”

อธิเทเวญาณทัสนะ ก็คือทิพยจักขุที่สูงกว่าทิพยจักขุของเทวดาทุกชั้นทุกภุมิ

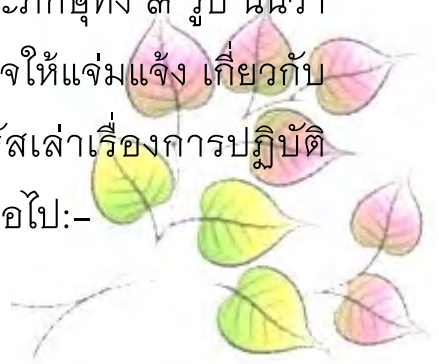
อนึ่ง เพื่อให้เข้าใจชัดถึงปัญหาที่ว่า ทำไมครั้งแรกพระองค์จึงเห็นแต่แสงสว่าง แต่ยังไม่เห็นรูปหรือเห็นรูป แต่ก็ยังเจรจาไต่ถามกับเทวดาทั้งหลายไม่ได้ ฯลฯ ทั้งนี้

เป็นเพราะอะไร? ก็ขอได้โปรดศึกษาจากข้อความซึ่งเป็นคำบอกเล่าของพระองค์เองดังต่อไปนี้:-

เมื่อคราวที่พระอนุรุทธได้ทำความเพียรอยู่ที่ป่าปาจิณวังสหายวัน พร้อมด้วยภิกษุอีก ๒ รูป คือ พระนันทิยะกับพระกิมพิละ สมัยนั้นพระอนุรุทธยังไม่ได้สำเร็จทิพยจักขุ กำลังพยายามปฏิบัติอยู่ พระผู้มีพระภาคเจ้าได้เสด็จไปหา และพระอนุรุทธได้ทูลพระพุทธรองค์ว่าท่านทั้ง ๓ องค์ไม่ประมาทพยายามปฏิบัติอย่างดี ประคองจิตให้อยู่ในกัมมัฏฐานเสมอ ซึ่งเดี๋ยวนี้ท่านกำหนดเห็นแสงสว่างได้แล้ว และเห็นรูปทั้งหลายได้ด้วยแต่แสงสว่างนั้นอยู่ได้ไม่นาน ปรากฏอยู่เพียงชั่วขณะแล้วก็อันตรธานหายไป เมื่อแสงสว่างหายไป การเห็นรูปก็หายไปด้วย ท่านไม่ทราบว่าเป็นเพราะอะไร แสงสว่างจึงปรากฏอยู่ได้ไม่นาน และเพราะเหตุใดเมื่อแสงสว่างหายไป การเห็นรูปก็หายไปด้วย

พระพุทธรองค์ได้ตรัสกับพระภิกษุทั้ง ๓ รูป นั้นว่า เธอทั้งหลายควรจะทำความเข้าใจให้แจ่มแจ้ง เกี่ยวกับเรื่องนี้ ครั้นแล้วพระองค์ก็ได้ตรัสเล่าเรื่องการปฏิบัติของพระองค์ให้ภิกษุทั้ง ๓ ฟังดังต่อไปนี้:-

อนรุทธ แม้เราเองเมื่อก่อนที่ยังไม่ได้ตรัสรู้ยังเป็นโพธิสัตว์อยู่ เราก็กำหนดเห็นแสงสว่างได้ และเห็นรูปทั้งหลายได้ แต่แสงสว่างและการเห็นรูปนั้นอยู่ได้ไม่นานก็อันตรธานหายไป เราจึงได้ความคิดว่า อะไรหนอเป็นเหตุเป็นปัจจัยให้แสงสว่างนั้น อันตรธานหายไป

ครั้นแล้วเราก็คิดได้ว่า เพราะวิจิกิจฉาความสงสัยเกิดสมาธิของเราจึงได้เคลื่อน เมื่อสมาธิเคลื่อนแสงสว่างก็หาย การเห็นรูปก็หาย เมื่อรู้อย่างนี้ เราจึงพยายามกระทำโดยวิธีมิให้วิจิกิจฉาเกิด

อนรุทธ บางที่ทั้งที่เราไม่ประมาท มีความเพียรพยายามปฏิบัติอยู่ แสงสว่างก็กำหนดเห็นได้ รูปทั้งหลายก็เห็นได้ แต่ครั้นแล้วแสงสว่างก็เกิดมาหายไป การเห็นรูปก็หายไป เราจึงได้เกิดความคิดว่า อะไรหนอเป็นเหตุเป็นปัจจัยให้แสงสว่างหาย การเห็นรูปหาย

ครั้นแล้วเราก็คิดได้ว่า คราวนี้เป็นเพราะไม่มีมณสิการ คือไม่ได้ใส่ใจกำหนดสมาธิให้ดี (อมณสิการ) สมาธิของเราจึงได้เคลื่อน เมื่อสมาธิเคลื่อน แสงสว่างก็

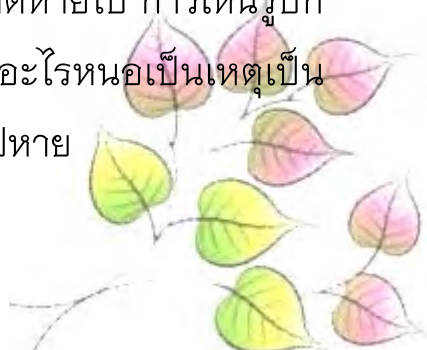

หายไป การเห็นรูปก็หายไป เมื่อรู้อย่างนี้ เราจึงได้พยายามกระทำให้นนสิการมีอยู่เสมอ

อนรุทธ บางที่หึ่งที่เราไม่ประมาท มีความเพียรพยายามปฏิบัติอยู่ แสงสว่างก็กำหนดเห็นได้ รูปทั้งหลายก็เห็นได้ แต่ครั้นแล้วแสงสว่างก็เกิดมาหายไป การเห็นรูปก็หายไป เราจึงได้เกิดความคิดว่า อะไรหนอเป็นเหตุเป็นปัจจัยให้แสงสว่างหาย การเห็นรูปหาย

ครั้นแล้วเราก็คิดได้ว่า คราวนี้เป็นเพราะมีถิ่น-มิตถะเกิด (คือมีความท้อแท้มีความง่วงเหงาหาวนอน) สมาธิของเราจึงได้เคลื่อน เมื่อสมาธิเคลื่อน แสงสว่างก็หาย การเห็นรูปก็หาย เมื่อรู้อย่างนี้ เราจึงได้พยายามทำโดยวิธีที่มีให้ถิ่นมิตถะเกิด

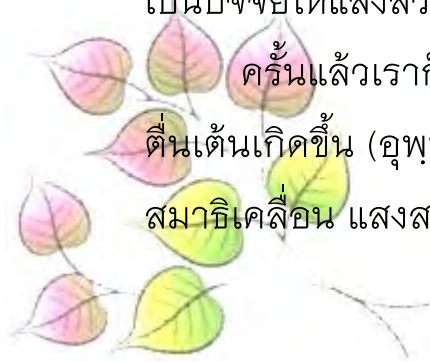
อนรุทธ บางที่หึ่งที่เราไม่ประมาท มีความเพียรพยายามปฏิบัติอยู่ แสงสว่างก็กำหนดเห็นได้ รูปทั้งหลายก็เห็นได้ แต่ครั้นแล้วแสงสว่างก็เกิดหายไป การเห็นรูปก็หายไป เราจึงได้เกิดความคิดว่าอะไรหนอเป็นเหตุเป็นปัจจัยให้แสงสว่างหาย การเห็นรูปหาย

ครั้นแล้วเราก็คิดได้ว่า คราวนี้เป็นเพราะมีความ
 สะดุ้งกลัวเกิดขึ้น (ฉมฤตตตัม) สมาธิของเราจึงได้เคลื่อน
 เมื่อสมาธิเคลื่อน แสงสว่างก็หาย การเห็นรูปก็หาย อนุรุธ
 เปรียบเหมือนคนเดินทางไกล ถ้ามีคนที่จะมาหาเขา ปรากฏ
 ตัวออกมาทั้งสองข้างทาง เขาจะฟังสะดุ้งกลัวฉันใด
 อนุรุธ บางคราวความสะดุ้งกลัวในลักษณะเช่นนี้ได้
 เกิดขึ้นแก่เรา เพราะมีความสะดุ้งกลัวเกิดขึ้นนี้แหละ
 สมาธิของเราจึงได้เคลื่อน เมื่อสมาธิเคลื่อนแสงสว่าง
 ก็หาย การเห็นรูปก็หาย เมื่อรู้เช่นนี้ เราจึงได้พยายาม
 กระทำโดยวิธีที่จะมิให้ความสะดุ้งกลัวเกิดขึ้น

อนุรุธ บางที่ทั้งที่เราไม่ประมาท มีความเพียร
 พยายามปฏิบัติอยู่ แสงสว่างก็กำหนดเห็นได้ รูปทั้งหลาย
 ก็เห็นได้ แต่ครั้นแล้วแสงสว่างก็เกิดมาหายไป การเห็น
 รูปก็หายไป เราจึงได้เกิดความคิดว่า อะไรหนอเป็นเหตุ
 เป็นปัจจัยให้แสงสว่างหาย การเห็นรูปหาย

ครั้นแล้วเราก็คิดได้ว่า คราวนี้เป็นเพราะมีความ
 ตื่นเต้นเกิดขึ้น (อุพพิลล์) สมาธิของเราจึงได้เคลื่อน เมื่อ
 สมาธิเคลื่อน แสงสว่างก็หาย การเห็นรูปก็หาย อนุรุธ

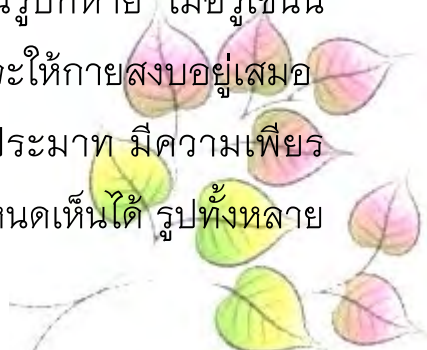

เปรียบเหมือนคนที่ยิวแสวงหาขุมทรัพย์ขุมหนึ่ง แต่ไปพบในคราวเดียวถึงห้าขุมทรัพย์ เขาก็จะพึงเกิดความตื่นเต้นฉับใด อนุรุทธ บางครั้งความตื่นเต้นในลักษณะเช่นนี้ได้เกิดขึ้นแก่เรา เพราะมีความตื่นเต้นเกิดขึ้นนี้แหละสมาธิของเราจึงได้เคลื่อน เมื่อสมาธิเคลื่อนแสงสว่างก็หาย การเห็นรูปก็หาย เมื่อรู้เช่นนี้ เราจึงได้พยายามกระทำโดยวิธีที่จะมิให้ความตื่นเต้นเกิดขึ้น

อนุรุทธ บางที่ทั้งที่เราไม่ประมาท มีความเพียรพยายามปฏิบัติอยู่ แสงสว่างก็กำหนดเห็นได้ รูปทั้งหลายก็เห็นได้ แต่ครั้นแล้วแสงสว่างก็เกิดมาหายไป การเห็นรูปก็หายไป เราจึงได้เกิดความคิดว่า อะไรหนอเป็นเหตุเป็นปัจจัยให้แสงสว่างหาย การเห็นรูปหาย

ครั้นแล้วเราก็คิดได้ว่า คราวนี้เป็นเพราะกายเราไม่สงบ (ทุฏฺฐจุลฺล) สมาธิของเราจึงได้เคลื่อน เมื่อสมาธิเคลื่อน แสงสว่างก็หาย การเห็นรูปก็หาย เมื่อรู้เช่นนี้ เราจึงได้พยายามกระทำโดยวิธีที่จะให้กายสงบอยู่เสมอ

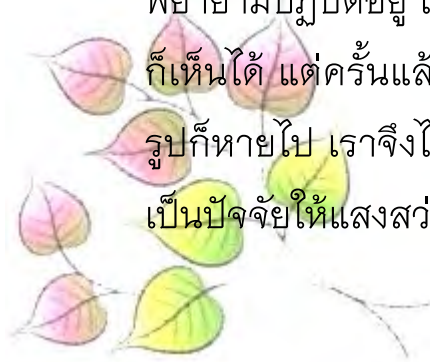
อนุรุทธ บางที่ทั้งที่เราไม่ประมาท มีความเพียรพยายามปฏิบัติอยู่ แสงสว่างก็กำหนดเห็นได้ รูปทั้งหลาย

ก็เห็นได้ แต่ครั้นแล้วแสงสว่างก็เกิดมาหายไป การเห็นรูปก็หายไป เราจึงได้เกิดความคิดว่า อะไรหนอเป็นเหตุเป็นปัจจัย ให้แสงสว่างหาย การเห็นรูปหาย

ครั้นแล้วเราก็คิดได้ว่า คราวนี้เป็นเพราะมีความเพียรจัดเกินไป (อจุจาทุทวิริย) สมาธิของเราจึงได้เคลื่อนเมื่อสมาธิเคลื่อน แสงสว่างก็หายไป การเห็นรูปก็หายไป อนรุทธ เปรียบเหมือนคนจับนกระจาบด้วยมือทั้งสอง บีบไว้แน่น นกระจาบนั้นก็พึ่งตายในมือนั่นเองฉันใด อนรุทธ บางครั้งเรามีความเพียรจัดเกินไป เหมือนกับคนจับนกระจาบไว้แน่นฉะนั้นเพราะมีความเพียรจัดเช่นนี้แหละ สมาธิของเขาจึงได้เคลื่อน เมื่อสมาธิเคลื่อน แสงสว่างก็หาย การเห็นรูปก็หาย เมื่อรู้เช่นนี้ เราจึงได้พยายามกระทำ โดยวิธีที่จะมิให้ความเพียรจัดเกินไป

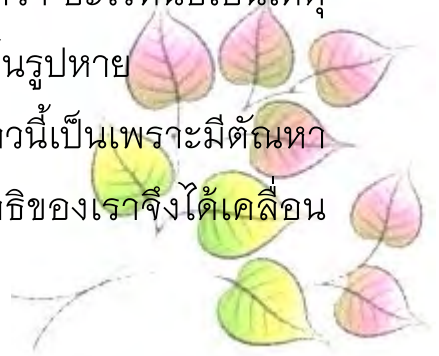
อนรุทธ บางที่ทั้งที่เราไม่ประมาท มีความเพียรพยายามปฏิบัติอยู่ แสงสว่างก็กำหนดเห็นได้ รูปทั้งหลายก็เห็นได้ แต่ครั้นแล้วแสงสว่างก็เกิดมาหายไป การเห็นรูปก็หายไป เราจึงได้เกิดความคิดว่า อะไรหนอเป็นเหตุเป็นปัจจัยให้แสงสว่างหาย การเห็นรูปหาย

ครั้นแล้วเราก็คิดได้ว่า คราวนี้เป็นเพราะมีความเพียรย่อหย่อนเกินไป (อติสินวิริยัม) สมาธิของเราจึงได้เคลื่อน เมื่อสมาธิเคลื่อน แสงสว่างก็หายไป การเห็นรูปก็หายไป อนุรุธ เปรียบเหมือนคนจับนกกกระจาบไว้ อย่างหลวมๆ นกกกระจาบนั้น ก็จะพังหลุดจากมือบินหนีไปฉับใด อนุรุธ บางครั้งเรามีความเพียรย่อหย่อน เหมือนกับคนจับนกกกระจาบไว้ อย่างหลวมๆ ฉะนั้น เพราะมีความเพียรย่อหย่อนเช่นนี้แหละ สมาธิของเรา จึงได้เคลื่อน เมื่อสมาธิเคลื่อน แสงสว่างก็หาย การเห็นรูปก็หาย เมื่อรู้เช่นนี้ เราจึงได้พยายามกระทำโดยวิธีที่จะมิให้ความเพียรอันย่อหย่อนเกินไปนั้นเกิดขึ้น

อนุรุธ บางทีทั้งที่เราไม่ประมาท มีความเพียรพยายามปฏิบัติอยู่ แสงสว่างก็กำหนดเห็นได้รูปทั้งหลาย ก็เห็นได้ แต่ครั้นแล้วแสงสว่างก็เกิดมาหายไป การเห็นรูปก็หายไป เราจึงได้เกิดความคิดว่า อะไรหนอเป็นเหตุเป็นปัจจัยให้แสงสว่างหาย การเห็นรูปหาย

ครั้นแล้วเราก็คิดได้ว่า คราวนี้เป็นเพราะมีตัณหา กระชิบเกิดขึ้น (อภิชปฺปา) สมาธิของเราจึงได้เคลื่อน

เมื่อสมาธิเคลื่อน แสงสว่างก็หายไป การเห็นรูปก็หายไป เมื่อรู้เช่นนั้น เราจึงได้พยายามกระทำโดยวิธีที่จะมิให้ ตัณหากระชิบเกิดขึ้น

อนรุทธ บางที่ทั้งที่เราไม่ประมาท มีความเพียร พยายามปฏิบัติอยู่ แสงสว่างก็กำหนดเห็นได้รูปทั้งหลาย ก็เห็นได้ แต่ครั้นแล้วแสงสว่างก็เกิดมาหายไป การเห็น รูปก็หายไป เราจึงได้เกิดความคิดว่า อะไรหนอเป็นเหตุ เป็นปัจจัยให้แสงสว่างหาย การเห็นรูปหาย

ครั้นแล้วเราก็คิดได้ว่า คราวนี้เป็นเพราะกำหนด อารมณ์หลายอย่างต่างๆ กัน คือใจส่ายไปในอารมณ์ต่างๆ (นานตฺ ตสณฺญา) สมาธิของเราจึงเคลื่อน เมื่อสมาธิเคลื่อน แสงสว่างก็หาย การเห็นรูปก็หาย เมื่อรู้เช่นนั้นเราจึงได้ พยายามกระทำโดยวิธีที่จะมิให้การกำหนดอารมณ์ หลายอย่างต่างๆ กันเกิดขึ้น

อนรุทธ บางที่ทั้งที่เราไม่ประมาท มีความเพียร พยายามปฏิบัติอยู่ แสงสว่างก็กำหนดเห็นได้ รูปทั้งหลาย ก็เห็นได้ แต่ครั้นแล้วแสงสว่างก็เกิดมาหายไป การเห็น

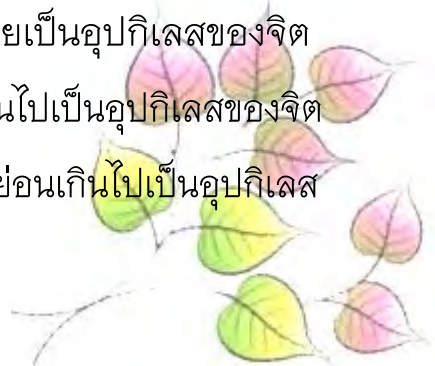

รูปก็หายไป เราจึงได้เกิดความคิดว่า อะไรหนอเป็นเหตุ เป็นปัจจัย ให้แสงสว่างหาย การเห็นรูปหาย

ครั้นแล้วเราก็คิดได้ว่า คราวนี้เป็นเพราะเพ่งรูป ทั้งหลายมากเกินไป (รูปานํ อตินิขุฌายิตตฺตํ) สมาธิของเราจึงได้เคลื่อน เมื่อสมาธิเคลื่อน แสงสว่างก็หาย การเห็นรูปก็หาย เมื่อรู้เช่นนี้เราจึงได้พยายามกระทำ โดยวิธี จะไม่ให้เกิดการเพ่งรูปเกินไปเกิดขึ้น

อนรุทฺธ เรารู้แจ้งว่า:-

- วิจิกิจฉา** ความสงสัยเป็นอุปกิเลสของจิต
- อมนสิการ** ความไม่ใส่ใจ เป็นอุปกิเลสของจิต
- ถีนมิตฺตะ** ความท้อแท้ ความง่วงเหงาหาวนอน เป็นอุปกิเลสของจิต
- ฉัมภิตฺตตะ** ความสะดุ้งกลัว เป็นอุปกิเลสของจิต
- อุพพิละ** ความตื่นเต้นเป็นอุปกิเลสของจิต
- ทฺฏฐุ ลละ** ความไม่สงบกายเป็นอุปกิเลสของจิต
- อัจจาร์ทฐวิริยะ** ความเพียรจัดเกินไปเป็นอุปกิเลสของจิต
- อติลีนวิริยะ** ความเพียรย่อหย่อนเกินไปเป็นอุปกิเลสของจิต

- อภิขัปปา** ตัณหากระชิบ เป็นอุปกิเลสของจิต
- นानัตตสังขยา** ความกำหนดอารมณ์หลายอย่างต่างๆ
กันเป็นอุปกิเลสของจิต
- รูปานํ อตินิขฌายิตัตตะ** ความเพ่งรูปทั้งหลายมากเกินไป
เป็นอุปกิเลสของจิต เพราะรู้แจ้งเช่นนี้
เราจึงได้ละอุปกิเลสเหล่านี้ทั้งหมด

อนรุทฺธ เรานั้นเมื่อไม่ประมาทพยายามปฏิบัติอยู่
บางครั้ง เราก็กำหนดเห็นแต่แสงสว่าง แต่ไม่เห็นรูป
ทั้งหลาย บางครั้งก็เห็นแต่รูปทั้งหลาย แต่ไม่เห็นแสงสว่าง
เราเป็นอยู่อย่างนี้ตลอดคืนบ้าง ตลอดวันบ้าง ตลอดทั้ง
วันทั้งคืน อนรุทฺธ เราจึงได้เกิดความคิดว่าอะไรหนอ
เป็นเหตุเป็นปัจจัยให้บางครั้งเห็นแต่แสงสว่างแต่รูป
ทั้งหลายไม่เห็น และบางครั้งเห็นแต่รูปทั้งหลายแต่แสง-
สว่างไม่เห็น ซึ่งเป็นอยู่อย่างนี้ตลอดคืนบ้างตลอดวันบ้าง
ตลอดทั้งคืนทั้งวันบ้าง

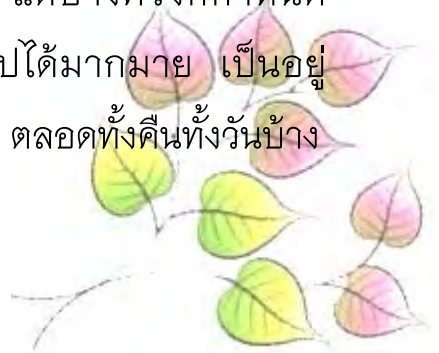
ครั้นแล้วเราก็คิดได้ว่า ในสมัยใดไม่ได้ใส่ใจกำหนด
ดูรูป ใส่ใจกำหนดดูแต่แสงสว่าง ในสมัยนั้นเราก็เห็นแต่
แสงสว่าง แต่ไม่เห็นรูปทั้งหลาย แต่ถ้าในสมัยใดไม่ได้ใส่ใจ

กำหนดดูแสงสว่าง ใส่ใจดูแต่รูปทั้งหลาย ในสมัยนั้นเราก็เห็นแต่รูปทั้งหลาย แต่ไม่เห็นแสงสว่าง (ความจริงแสงสว่างมีอยู่ แต่เนื่องจากไม่สนใจ จึงไม่รู้ว่าแสงสว่างมีหรือไม่มี เพราะโดยธรรมดาถ้าแสงสว่างไม่มี จะเห็นรูปทั้งหลายไม่ได้) เป็นอยู่อย่างนี้ตลอดคืนบ้าง ตลอดวันบ้าง ตลอดทั้งคืนทั้งวันบ้าง

อนรุทธานั้นเมื่อไม่ประมาท มีความเพียรพยายามปฏิบัติอยู่ บางครั้งกำหนดเห็นแสงสว่างได้น้อย และเห็นรูปได้น้อย (คือเห็นได้จำนวนน้อย และเห็นได้ไม่ชัด) แต่บางครั้งก็กำหนดเห็นแสงสว่างได้มากมาย เห็นรูปได้มากมาย (คือเห็นได้จำนวนมาก และเห็นได้ชัดมาก) เป็นอยู่อย่างนี้ตลอดคืนบ้าง ตลอดวันบ้าง ตลอดทั้งคืนทั้งวันบ้าง อนรุทธานั้นเราได้เกิดความคิดว่าอะไรหนอเป็นเหตุเป็นปัจจัยให้บางครั้ง ก็กำหนดเห็นแสงสว่างได้น้อย เห็นรูปได้น้อย แต่บางครั้งก็กำหนดเห็นแสงสว่างได้มากมาย เห็นรูปได้มากมาย เป็นอยู่อย่างนี้ตลอดคืนบ้าง ตลอดวันบ้าง ตลอดทั้งคืนทั้งวันบ้าง

ครั้นแล้วเราก็คิดได้ว่า:-

สมัยใด สมาธิของเราน้อย สมัยนั้นจักขุของเราก็น้อย เมื่อมีจักขุน้อย เราก็กำหนดเห็นแสงสว่างได้น้อย และเห็นรูปได้น้อย

แต่ถ้าสมัยใด สมาธิของเรามาก สมัยนั้นจักขุของเราก็มาก เมื่อมีจักขุมากเราก็กำหนดเห็นแสงสว่างได้มาก และเห็นรูปได้มาก เป็นอยู่อย่างนี้ตลอดคืนบ้าง ตลอดวันบ้าง ตลอดทั้งคืนทั้งวัน

- อุปกกิลีสสูตร ม. อุปรี ๑๔/๓๐๒

จากข้อความที่อ้างมานี้ ท่านจะเห็นว่า คนที่จะมีตาทิพย์เกิดขึ้นจริงๆ ซึ่งสามารถที่จะเห็นพวกโอปปาติกะทั้งหลายได้อย่างมากมายและกว้างขวางนั้น จะต้องปฏิบัติอย่างไร โดยเฉพาะก็คือ จะต้องปฏิบัติอย่างไร แสงสว่างจึงจะมีมาก อะไรคืออุปสรรคที่ทำให้แสงสว่างไม่เกิด หรือเกิดขึ้นแล้วอยู่ได้ไม่นาน แสงสว่างนั้นก็หายไป ขอให้พยายามอ่านข้อความในพระสูตรนี้หลายๆ เทียบ และจงพิจารณาให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ รวมทั้งต้องไปอ่านในพระสูตรที่ได้กล่าวมาแล้วในตอนต้นที่ว่า

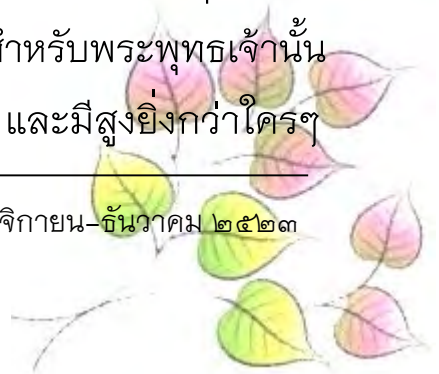

“บางครั้งแม้จะเห็นรูป แต่ก็ยังเจรจากับเทวดาไม่ได้ หรือ
 เสร็จได้ แต่ก็ยังไม่รู้ว่าเทวดาเหล่านี้มาจากไหน ฯลฯ”
 ที่เป็นเช่นนั้นเพราะอะไร ข้อความในอุปกิเลสสูตรนี้ก็
 ได้อธิบายไว้เป็นอย่างดีแล้ว ด้วยเหตุนี้จึงขอให้พยายาม
 อ่านทั้งสองพระสูตรนี้ให้เข้าใจอย่างถ่องแท้

ตอนที่ ๓

๑ เรื่องจุตูปปาตญาณหรือทิพยจักขุ ข้าพเจ้าได้
 เขียนลงในหนังสือวิญญาณมาแล้ว ๒ ตอน ซึ่งทั้ง ๒ ตอน
 ที่ได้เขียนมาแล้วนั้น เป็นเพียงการเขียนตามหลักวิชาที่
 พระพุทธเจ้าได้ตรัสไว้ในที่ต่างๆ แล้วนำมารวบรวมเอาไว้
 เพื่อท่านผู้อ่านจะได้เกิดความแน่ใจว่า เรื่องนี้พระพุทธเจ้า
 ได้ตรัสไว้อย่างไรบ้าง และที่สำคัญที่สุดผู้อ่านจะเกิด
 ความแน่ใจว่า เรื่องทิพยจักขุนั้นในสมัย ครั้นพุทธกาล
 มีผู้ปฏิบัติได้สำเร็จมากมาย และสำหรับพระพุทธเจ้านั้น
 พระองค์ทรงมีทิพยจักขุแน่นอน และมีสูงยิ่งกว่าใครๆ

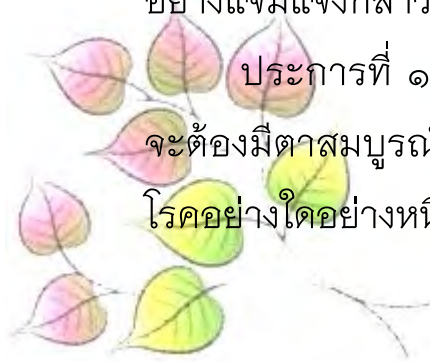
๑ วิญญาณ ฉบับที่ ๑๑-๑๒ พุทธจิตกายน-ธันวาคม ๒๕๒๓

ทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็มนมนุษย์หรือเทวดาชั้นสูงสุดเพียงไร พระองค์ก็ทรงมีญาณอันนี้สูงยิ่งกว่าใครๆ ทั้งหมด และพระองค์ได้ตรัสเล่าไว้ด้วยว่า ผู้ที่จะฝึกสมาธิจนได้ทิพย- จักษุมีวิธีปฏิบัติอย่างไร พระองค์ก็ทรงแสดงไว้แล้ว ทั้งหมด และหลักฐานสำคัญๆ ที่เกี่ยวกับเรื่องนี้ข้าพเจ้า ก็ได้รวบรวมมาให้ได้ศึกษากันทั้งหมดแล้ว รายละเอียด ที่สำคัญยิ่งกว่าที่กล่าวมาแล้วไม่มี ฉะนั้นสำหรับในตอนที่ ๓ ที่จะกล่าวต่อไปนี้ จะเป็นเรื่องของ การวินิจฉัยให้เห็นว่า เรื่องนี้เป็นไปได้ได้อย่างไรและคนประเภทไหนที่สามารถจะ ฝึกสมาธิให้ได้ถึงขั้นนี้

อนึ่ง การที่จะทำความเข้าใจกันด้วยเหตุผลใน เรื่องทิพยจักษุว่าเป็นไปได้จริงหรือไม่นั้น ท่านจะต้อง ศึกษาถึงประเด็นต่างๆ ดังที่จะกล่าวต่อไปนี้ให้เข้าใจ อย่างแจ่มแจ้งกล่าวคือ:-

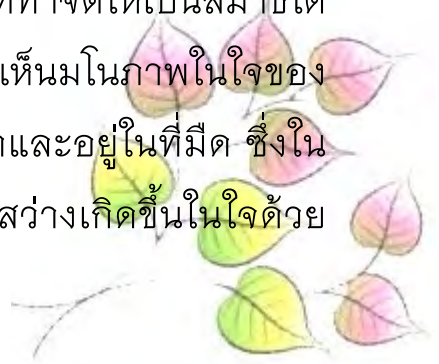
ประการที่ ๑ การที่คนเราจะเห็นสิ่งต่างๆ ได้นั้น จะต้องมิตาสมบูรณ์เป็นปกติ คือตาไม่พิการหรือไม่เป็น โรคอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งจะทำให้มองไม่เห็นอะไร

ประการที่ ๒ จะต้องมีแสงสว่างพอ ถ้าภายนอกมืดเกินไป จะมองไม่เห็นอะไร แม้ตาจะเป็นปกติ

ประการที่ ๓ ขอให้สังเกตว่า การเห็นสิ่งต่างๆ นั้นความจริงไม่ใช่เป็นการเห็นด้วยตา แต่เป็นการเห็นด้วยใจ ประเด็นนี้สำคัญมาก เพราะคนส่วนมากมักจะเข้าใจกันว่าเห็นด้วยตา เพราะสังเกตเห็นว่า ถ้าตาบอดก็จะมองไม่เห็นอะไร หรือถ้าตาพิการเป็นโรคบางอย่างใดอย่างหนึ่งซึ่งไม่ถึงกับตาบอด ก็จะมองเห็นอะไรไม่ชัด ซึ่งข้อสังเกตอันนี้แม้จะไม่ผิด แต่ก็ไม่ใช่หลักความจริงทั้งหมด เพราะในกรณีของความฝันซึ่งก็มีการเห็นอะไรได้ต่างๆ จนบางครั้งก็เห็นได้ชัดมาก จนกระทั่งคิดว่าเป็นเรื่องจริง ทั้งที่ตื่นขึ้นมาแล้ว จากปรากฏการณ์อันนี้แสดงให้เห็นว่า ที่เห็นสิ่งต่างๆ ในความฝันนั้นเป็นการเห็นด้วยใจ ไม่ใช่ด้วยตา

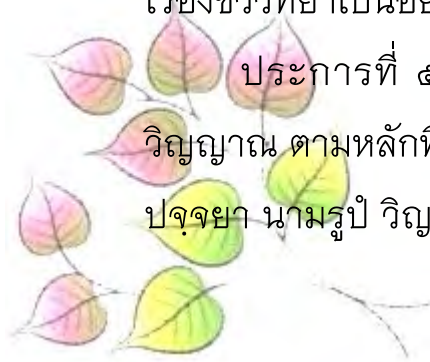
และอีกอย่างหนึ่งก็คือ คนที่ทำจิตให้เป็นสมาธิได้แน่วแน่จริงๆ นั้นจะสามารถมองเห็นมโนภาพในใจของตนเองได้ชัดมาก ทั้งๆ ที่หลับตาและอยู่ในที่มืด ซึ่งในกรณีเช่นนี้จะสังเกตได้ว่า มีแสงสว่างเกิดขึ้นในใจด้วย

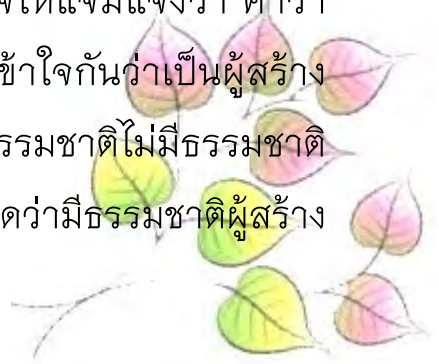
จากตัวอย่างอันนี้ก็แสดงให้เห็นว่า การเห็นสิ่งต่างๆ นั้น ไม่ใช่เห็นด้วยตา แต่เป็นการเห็นด้วยใจ และอย่าลืมว่า ใจหรือวิญญาณเป็นสิ่งที่มีอีกอย่างนอกจากร่างกาย ฉะนั้นการที่คนเราเห็นอะไรได้ ได้ยินอะไรได้ ฯลฯ ทั้งหมดนี้ ล้วนแต่เป็นการเห็นการได้ยินด้วยใจทั้งสิ้น ตา หู จมูก ลิ้น กาย สมอง เป็นเพียงเครื่องมือที่ทำให้วิญญาณได้มีปรากฏการณ์หรือแสดงออกมาเท่านั้น

ประการที่ ๔ ระบบประสาททั้งหมด ทางพุทธ-ศาสนาถือว่าเป็นกัมมัชรูปซึ่งหมายความว่า ประสาทเหล่านี้ซึ่งรวมทั้งอวัยวะเหล่านี้ทั้งหมดด้วย จะเกิดมาดี หรือไม่ดี จะมีประสิทธิภาพในการเห็น การได้ยิน ฯลฯ มีประสิทธิภาพในการคิดได้ดีแค่ไหนอย่างไร ทั้งหมดขึ้นอยู่กับกรรมของตัวเองในอดีต และนี่คือประเด็นที่สำคัญยิ่งอีกอย่างหนึ่ง ซึ่งแม้แต่คนที่มีความรอบรู้ในเรื่องชีววิทยาเป็นอย่างดีก็ยังไม่ค่อยจะรู้จักกัน

ประการที่ ๕ ทุกอย่างเกิดจากใจ คือเกิดจากวิญญาณ ตามหลักที่พระพุทธเจ้าได้ตรัสไว้ว่า “วิญญาณ-ปัจจุจยา นามรูป วิญญาณเป็นปัจจัยให้เกิดนามรูป” หลัก

อันนี้สำคัญมากที่สุด และมีความหมายกว้างขวางที่สุด
สิ่งที่มีชีวิตทุกอย่าง ซึ่งไม่เฉพาะแต่คนหรือสัตว์เท่านั้น
แต่หากรวมทั้งพืชหรือต้นไม้ทุกชนิด สัตว์ทุกชนิดนับ
ตั้งแต่สัตว์ที่เล็กที่สุดมองดูด้วยตาเปล่าไม่เห็น จนกระทั่ง
สัตว์ที่ใหญ่ที่สุด และรวมทั้งชีวิตในโลกที่ตาเรามองไม่เห็น
คือชีวิตของพวกโอปอปาติกะทั้งหลาย ไม่ว่าจะเห็นชั้นไหน
ภูมิไหน จะอยู่ในอบายภูมิหรือในสุคติภูมิ ชีวิตเหล่านี้
ทั้งหมดต่างก็เกิดมาจากวิญญาณของตน เกิดขึ้นมาตาม
กรรมหรือตามวิบากของตนทั้งสิ้น ผู้ที่ไม่เข้าใจหลักอันนี้
และไม่ยอมรับความจริงตามหลักอันนี้ ก็จะไม่มีความรู้แจ้ง
ด้วยตนเองเลยว่า เรื่องทิพย์จักขุนั้นเป็นเรื่องที่เป็นไปได้
แน่นอน และก็เป็นเรื่องธรรมดา เช่นเดียวกับที่เรารู้ว่า
ธรรมดาของนกจะต้องมีปีกและบินได้ในอากาศ แต่ก็
ไม่รู้กันเลยว่า นกชนิดนั้นชนิดนี้เกิดขึ้นมาจากวิญญาณ
ของมันเอง โปรดทำความเข้าใจให้แจ่มแจ้งว่า คำว่า
ธรรมชาติในความหมายอย่างที่เราเข้าใจกันว่าเป็นผู้สร้าง
นั้นไม่มี คือมันไม่ได้เกิดขึ้นจากธรรมชาติไม่มีธรรมชาติ
อะไรที่ไหนเป็นผู้สร้างนก ถ้าจะพูดว่ามีธรรมชาติผู้สร้าง

ธรรมชาติอันนั้นก็คือวิญญาณในตัวมันเองที่สร้างนก
นั้นขึ้นมา ในเรื่องนี้ขอให้พิจารณาจากพุทธพจน์ดังจะ
กล่าวต่อไปนี้ แล้วท่านก็จะเข้าใจเรื่องนี้แจ่มแจ้ง:-

ภิกษุทั้งหลาย เราพิจารณามองไม่เห็นเลยว่า ใน
บรรดาสິงวิจิตรทั้งหลาย จะมีอะไรวิจิตรยิ่งกว่าจิต ภิกษุ
ทั้งหลาย ความวิจิตรของวิจิตรกรรมก็ดี ความวิจิตรของ
สัตว์ใดๆ ก็ดีที่เกิดขึ้น เกิดขึ้นก็เพราะความวิจิตรของจิต
จิตซึ่งมีความวิจิตรเป็นอย่างยิ่งนี้สร้างสรรค์ขึ้น”

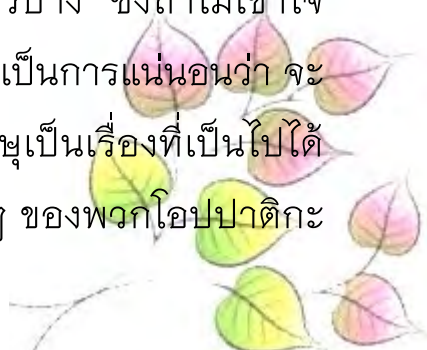
ข้อความที่อ้างมานี้มีอยู่ในพระไตรปิฎกฉบับบาลี
เล่มที่ ๑๗ หน้า ๑๘๔ และข้อความอันเดียวกันนี้ ข้าพเจ้า
ได้นำมาอ้างไว้ในหนังสือพุทธวิทยาเล่ม ๑ หน้า ๑๓๖
ฉะนั้นผู้ที่ต้องการจะทราบรายละเอียดเกี่ยวกับเรื่อง
วิญญาณเป็นปัจจัยให้เกิดนามรูป หรือวิญญาณเป็น
ผู้สร้างสรรค์ชีวิต ก็ขอให้อ่านจากหนังสือพุทธวิทยา

ประการที่ ๖ ชีวิตที่เรียกว่าโอปปาติกะนั้นมีแน่ ซึ่ง
ชีวิตประเภทนี้ ในเมื่อศึกษาให้เข้าใจเป็นอย่างดีแล้วจะ
ทำให้เข้าใจเรื่องอภิญาทั้งหมดได้อย่างแจ่มแจ้งที่เดียว
ขอให้สังเกตว่า ในเรื่องนัตถิกทิกฏฐิ ซึ่งมีหัวข้ออยู่ ๑๐

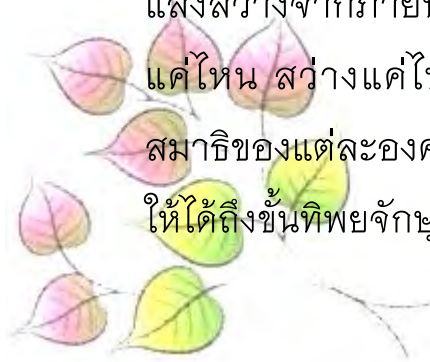
หัวข้อนั้น มีอยู่ข้อหนึ่งคือข้อที่ ๙ ว่า นตฺถิ โอบปาติกา ผู้ที่ไม่เชื่อว่า โอบปาติกะมี ได้เชื่อว่าเป็นมิจฉาทิฏฐิ และนับว่าเป็นมิจฉาทิฏฐิที่ร้ายแรง เพราะผู้ที่มีความเห็นอย่างนี้ก็คือผู้ที่ไม่เชื่อว่า ฝิสาางเทวดามี นรก-สวรรค์มี ซึ่งถ้ายังเชื่ออย่างนี้อยู่ จะไม่มีทางไปสวรรค์ ไม่มีทางที่จะบรรลุมรรคผลนิพพานได้เลย

และอีกข้อหนึ่งที่เคยอ้างมาแล้วก็คือ เรื่อง อติ-เทวญาณทัสสนะ ซึ่งพระพุทธเจ้าตรัสว่า “ถ้าอติเทว-ญาณทัสสนะซึ่งมีปริวัฏ ๘ ยังไม่บริสุทธิ์ดีแล้ว พระองค์ก็จะไม่ทรงปฏิญาณว่า พระองค์ได้บรรลุอนุตตรสัมมา-สัมโพธิญาณ ฯลฯ” อติเทวญาณทัสสนะ ก็คือญาณที่รู้เห็นเกี่ยวกับเรื่องเทวดาทั้งหมด (ดูในเล่มนี้ หน้า ๘๑) จากหลักฐานที่อ้างมานี้ จะเห็นได้ชัดว่า ผู้ที่ไม่ยอมเชื่อว่า โอบปาติกะมี หรือเชื่อว่ามีแต่ก็ไม่เข้าใจว่า ชีวิตเหล่านี้มีขึ้นมาได้อย่างไร และมีอยู่อย่างไรบ้าง ซึ่งถ้าไม่เข้าใจและไม่เชื่อเรื่องโอบปาติกะแล้ว ก็เป็นการแน่นอนว่า จะไม่มีทางยอมรับว่า เรื่องทิพยจักขุเป็นเรื่องที่เป็นไปได้ เพราะข้อมูลหรือข้อเท็จจริงต่างๆ ของพวกโอบปาติกะ

ทั้งหลายนั้น จะแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนเลยที่เดียวว่า เรื่องทิพยจักขุเป็นสิ่งที่เป็นไปได้อย่างไร เพราะคำว่า **ทิพยจักขุ** ตามศัพท์ก็แปลว่า **มีตาเหมือนกับตาเทวดา** คือโดยปกติเทวดาทุกชั้นนั้นเป็นชั้นกามาพจร คือพวกที่อยู่ในสวรรค์หกชั้นนั้น โดยปกติก็มีแสงสว่างออกจากตัว ซึ่งแสงสว่างที่ว่านี้จะแตกต่างกันออกไปตามความประณีตของจิตใจ คือถ้าเป็นเทวดาชั้นต่ำ แสงสว่างก็มีน้อย ถ้าเป็นเทวดาชั้นสูง แสงสว่างก็มีมาก และจะมากขึ้นโดยลำดับตามขีดชั้นของภูมิธรรม และนอกจากนี้ ภายของพวกเทวดาก็จะประณีต คือมีความละเอียดไปตามความประณีตของภูมิธรรมอีกด้วย จนกระทั่งในที่สุดไม่มีรูปร่างเลย คือ พวกอรุปรพพหุทั้งหลาย

อนึ่ง พวกเทวดาทั้งหลายนั้นจะสามารถมองเห็นสิ่งต่างๆ ได้ด้วยแสงที่เกิดจากตนเอง โดยไม่ต้องอาศัยแสงสว่างจากภายนอก และแสงที่ว่านี้จะพุ่งไปได้ไกลแค่ไหน สว่างแค่ไหน ก็ขึ้นอยู่กับภูมิธรรมและกำลังสมาธิของแต่ละองค์ ขอให้สังเกตว่ามนุษย์ที่จะฝึกสมาธิให้ได้ถึงขั้นทิพยจักขุ นั้น จะต้องสามารถฝึกให้มีแสงสว่าง

เกิดขึ้นในใจและจะต้องสว่างมากด้วย ซึ่งจะเป็นไปได้ก็ต่อเมื่อจิตใจจะต้องปราศจากนิวรณ์โดยสิ้นเชิงและจะต้องได้ฌานถึงขั้นที่สี่ด้วย จึงจะสามารถมีตาทิพย์เกิดขึ้น แต่สำหรับเทวดาแม้จะเป็นชั้นกามาพจร ซึ่งสมัยที่เป็นคนไม่เคยได้ฌาน แต่เพราะเหตุที่จิตใจมีคุณธรรมเคยบำเพ็ญทานถือศีลและทำความดีอื่นๆ อีกหลายอย่าง ตายแล้วได้เกิดเป็นเทวดาในสวรรค์ชั้นกามาพจร และเพราะเหตุที่กายเป็นกายทิพย์ คือเป็นกายที่เกิดจากใจ ของตัวเองล้วนๆ ประสาททุกอย่างเช่น ตา หู จมูก ลิ้น ก็เกิดจากใจ ทุกอย่างอยู่ในอำนาจของใจ ฉะนั้นจะสังเกตเห็นได้ว่า แม้จะเป็นเทวดาชั้นต่ำ ก็สามารถเหาะเหินเดินอากาศได้ หายตัวได้ แปลงตัวได้ และเนรมิตสิ่งต่างๆ ได้หลายอย่าง และความสามารถในการเห็นก็เห็นได้ไกลกว่า เห็นได้มากกว่าตาของมนุษย์หลายเท่า เรื่องต่างๆ เหล่านี้เป็นเรื่องจริงเป็นเรื่องที่มีหลักฐานปรากฏอยู่ในคัมภีร์พระไตรปิฎกมากมาย ฉะนั้นข้าพเจ้าจึงได้กล่าวว่ ถ้าผู้ใดไม่ยอมรับและไม่เชื่อว่าโอบปาติกะมี

จึงไม่มีทางที่จะรู้แจ้งด้วยตนเองว่าเรื่องทิพยจักขุเป็น
เรื่องที่เป็นไปได้ได้อย่างไร

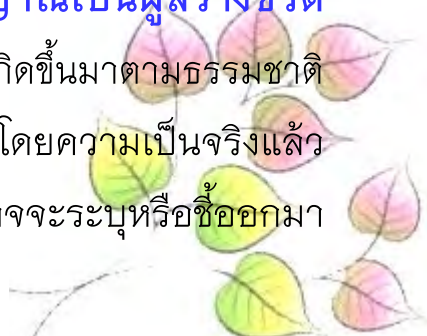
แต่อย่างไรก็ตาม ข้าพเจ้าใคร่จะหยิบประเด็นต่างๆ
ดังที่กล่าวมาแล้วนั้นเอามาวิวินิจฉัยให้ดูอีกครั้งหนึ่งเพื่อ
จะได้เข้าใจในเรื่องนี้ดีขึ้น

ประการแรกก็คือ จะต้องทำความเข้าใจให้แจ่ม
แจ้งว่า การเห็นทุกอย่างนั้นเป็นการเห็นด้วยใจหรือด้วย
วิญญาณ ไม่ใช่เห็นด้วยตา ลำพังกตาประสาทตา
รวมทั้งสมองที่เป็นศูนย์แห่งการเห็น ทั้งหมดที่ว่านี้ไม่ใช่
เป็นตัวการในการเห็น การเห็นจะเกิดจากวัตถุไม่ได้
เหมือนอย่างต้นไม้จะเกิดจากดินไม่ได้ เพราะต้นไม้ทุกชนิด
จะต้องเกิดจากเมล็ดของมัน แต่ก็ต้องอาศัยดิน ไม่มีดิน
เกิดไม่ได้ ตาเห็นคือวิญญาณเห็น แต่วิญญาณจะเห็น
ต้องอาศัยตา การได้ยิน การรู้สีกกลิ่น การรู้สีกรสการ
รู้สีกสัมผัส ตลอดจนทั้งความรู้สีกนึกคิดทั้งหมด สิ่งเหล่านี้
เกิดจากวิญญาณ คือวิญญาณเป็นผู้เห็นเป็นผู้ได้ยิน ฯลฯ
เป็นผู้นึกคิด แต่วิญญาณจะเห็นจะได้ยิน ฯลฯ จะนึกคิด

อะไรได้ ก็ต้องอาศัยอวัยวะเหล่านี้ นี่คือประเด็นแรกที่จะต้องทำความเข้าใจให้ถูกต้อง

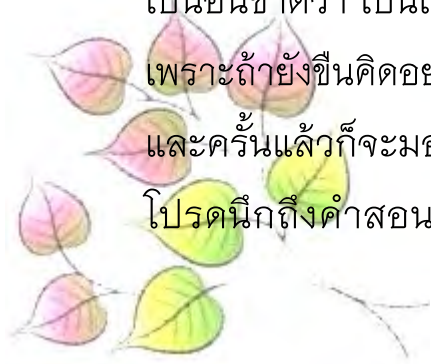
และประเด็นต่อมาก็คือ วิญญาณกับร่างกายไม่ใช่ของสิ่งเดียวกัน ร่างกายเป็นวัตถุเป็นรูปธรรม ส่วนวิญญาณเป็นนามธรรม ลำพังวัตถุล้วนๆ ไม่อาจจะรู้อะไรได้ นึกคิดอะไรไม่ได้ ยิ่งกว่านั้นร่างกายจะเกิดขึ้นมาได้ จะต้องอาศัยวิญญาณมาเกิดในท้องแม่ คือมาเกิดในไข่ที่ผสมเชื้อเอาไว้แล้ว ไข่นั้นจึงจะเจริญเติบโตขึ้นมาได้ และเมื่อตายก็ตายแต่ร่างกายเท่านั้น ส่วนวิญญาณไม่ตายไม่ดับสูญ ในเมื่อวิญญาณยังมีกิเลสอยู่ และคำว่าวิญญาณไม่ตายหรือไม่ดับสูญนั้นหมายความว่า วิญญาณจะต้องสร้างร่างกายขึ้นมาอีก ซึ่งร่างกายที่เกิดง่ายและเกิดได้ทันที บริบูรณ์ขึ้นมาทันที ก็คือเกิดเป็นโอบปาติกะ **คนที่จะไม่ยอมรับว่า เรื่องทิพยจักขุเป็นสิ่งที่เป็นไปได้นั้น ปัญหาสำคัญอยู่ที่ไม่เข้าใจเรื่องวิญญาณเป็นผู้สร้างชีวิต** แต่ไปเข้าใจว่าสิ่งที่มีชีวิตทั้งหลายเกิดขึ้นมาตามธรรมชาติ สดแล้วแต่ธรรมชาติจะสร้าง ซึ่งโดยความเป็นจริงแล้วตัวธรรมชาติที่เขาอ้างนั้นเขาไม่อาจจะระบุหรือชี้ออกมา

ให้ชัดได้ว่า มันคืออะไร ความตกเป็นทาสในเรื่องธรรมชาติ เช่นนี้แหละ คือความมืดที่ห่อหุ้มจิตใจของมวลมนุษย์ทั่วโลกไว้อย่างหนาแน่น จนมองไม่เห็นความจริงในเรื่องของวิญญาณ ทั้งๆ ที่เรื่องวิญญาณเป็นเรื่องที่มองเห็นได้ง่ายมาก และเป็นเรื่องที่พระพุทธเจ้าตรัสสอนเอาไว้ นานแล้ว แต่ไม่ค่อยมีใครสนใจศึกษาให้เข้าใจกันเลย

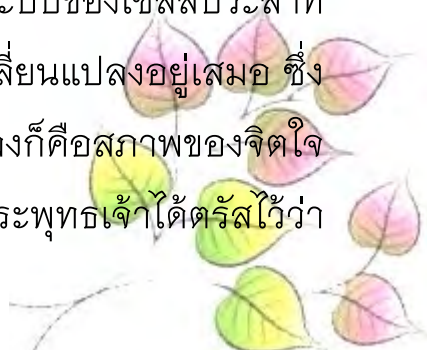
อนึ่ง ในเมื่อยอมรับว่า วิญญาณเป็นผู้สร้างร่างกาย การเห็นการได้ยิน ฯลฯ เป็นเรื่องของวิญญาณ ขึ้นต่อไป ที่จะต้องพิจารณาก็คือ:-

เหตุไรสัตว์ต่างๆ ในโลกนี้จึงมีตา หู จมูก ลิ้น และร่างกายไม่เหมือนกัน? สมองก็ไม่เหมือนกัน? ประสิทธิภาพในการเห็น ในการได้ยิน และการรับรู้ส่วนอื่นๆ ก็ไม่เหมือนกัน? การที่อายตนะคือระบบประสาทต่างๆ ของสัตว์ทั้งหลายไม่เหมือนกันนี้ โปรดอย่าได้คิดเป็นอันขาดว่า เป็นเพราะธรรมชาติสร้างมาไม่เหมือนกัน เพราะถ้ายังขึ้นคิดอย่างนี้ ก็เท่ากับยังไม่ยอมออกจากที่มีมืด และครั้นแล้วก็จะมองไม่เห็นความจริงในเรื่องเหล่านี้เลย โปรดนึกถึงคำสอนของพระพุทธเจ้าอีกครั้งที่พระองค์

ตรัสว่า “ความวิจิตรของสัตว์ทั้งหลายเกิดขึ้นก็เพราะความวิจิตรของจิต จิตซึ่งมีความวิจิตรเป็นอย่างยิ่งนี้ สร้างสรรค์ขึ้น” เพราะเหตุไร ประสิทธิภาพในการเห็นหรือรับรู้ของสัตว์ทั้งหลายจึงไม่เหมือนกัน? สัตว์บางประเภทตาเห็นได้ไกลมากเช่นนกเหยี่ยวเป็นต้น สัตว์บางประเภทก็เห็นสิ่งของในที่มืดได้ เช่นนกที่หากินเวลากลางคืน และการรับสัมผัสในด้านอื่นๆ ที่ไม่เหมือนกัน ยังมีอีก สิ่งเหล่านี้เกิดขึ้นเพราะอะไร? ฉะนั้นในเมื่อเข้าใจว่าระบบประสาททั้งหลายซึ่งรวมทั้งอวัยวะเครื่องรับสัมผัส สิ่งเหล่านี้เกิดขึ้นจากกรรมของตัวเอง ซึ่งหมายถึงว่าเป็นเพราะความสามารถในการสร้างสรรค์ของวิญญาณไม่เหมือนกัน ถ้าเข้าใจเช่นนี้ และเข้าใจถึงสภาพชีวิตในโลกของโอบปาติกะชัดเจนด้วย ก็จะเข้าใจได้โดยไม่ยากว่าเรื่องทิพยจักขุนั้นเป็นสิ่งที่เป็นไปได้แน่นอน

อนึ่ง ขอได้โปรดสังเกตว่า ระบบของเซลล์ประสาทในสมองโดยปกติย่อมจะมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ซึ่งตัวการที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงก็คือสภาพของจิตใจ ตามหลักของปฏิจจสมุปบาทซึ่งพระพุทธเจ้าได้ตรัสไว้ว่า

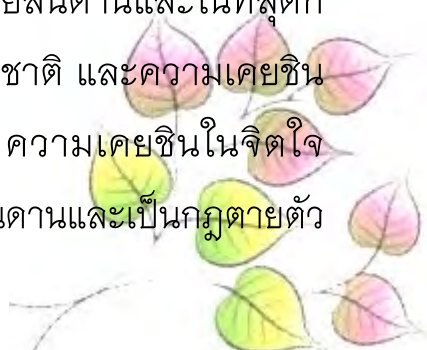

“วิญญาณเป็นปัจจัยให้เกิดนามรูป และนามรูปก็เป็นปัจจัยให้เกิดวิญญาณ” ฉะนั้นการที่จะพิจารณาดูว่าสมองของคนเราจะดีขึ้นหรือว่าเลวลง นอกจากจะพิจารณาในแง่ของวัตถุแล้ว อย่าลืมที่จะพิจารณาในแง่ของนามธรรมด้วย และในหลักของปฏิจจสมุปบาทก็มีอีกตอนหนึ่งว่า “นามรูปเป็นปัจจัยให้เกิดสพายตนะ” จากหัวข้อนี้ก็แสดงไว้ชัดว่า ระบบประสาทของคนเราจะพัฒนาไปในรูปไหนอย่างไรก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพของวิญญาณ ฉะนั้นเมื่อคนบางคนพยายามฝึกสมาธิอยู่เสมอ จนกระทั่งเข้าฌานได้ สมรรถภาพหรือคุณสมบัติของสมอง ก็ย่อมจะดีขึ้นๆ โดยลำดับ ถ้ายิ่งฝึกได้ถึงขั้นสูงคือได้ฌานขั้นที่ ๔ และสำเร็จทิพยจักขุด้วย ซึ่งในเมื่อฝึกได้ถึงขั้นนี้แล้ว ก็ยังเข้าสมาธิบ่อยๆ จนมีความชำนาญมาก คือสามารถเข้าสมาธิได้เร็วและเข้าได้ทุกเวลาทุกสถานที่ ถ้าทำได้ถึงขนาดนี้ก็แปลว่า สมองได้เปลี่ยนสภาพไปจากเดิมแล้ว สำหรับบุคคลประเภทนี้เมื่อตายแล้วก็จะไปเกิดเป็นพรหมหรือเป็นเทพเจ้าชั้นสูง และเมื่อมาเกิดเป็นมนุษย์จากวิบากของสมาธิซึ่งได้อบรมสะสมไว้มากนั้น ก็จะทำ

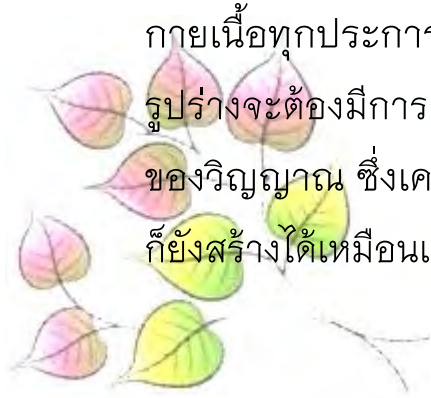

ให้เกิดมามีสมองเป็นอัจฉริยะ และเป็นสิ่งที่เป็นไปได้อีก
อย่างหนึ่งกล่าวคือ จะสามารถเห็นอุปปาติกะได้เอง
โดยไม่ต้องฝึกสมาธิมาก่อน โดยเฉพาะในวัยเด็ก ซึ่ง
อารมณ์ในปัจจุบันยังไม่ได้เข้าไปสะสมอยู่ในสันดานมาก
จิตใจยังบริสุทธิ์เหมือนกับเมื่อตอนที่เกิดเป็นพรหม ผู้ที่มี
ความสามารถเช่นนี้เรียกว่าตาเป็นสื่อ ซึ่งความเป็นสื่อนี้
ก็เกิดมาจากวิบากที่เคยอบรมมานั่นเอง หรือถ้าตาไม่
เป็นสื่อ แต่ในเมื่อมาฝึกสมาธิใหม่ให้ถูกกับวิบากเดิม
ก็จะสามารถเข้าสมาธิได้ดี และเข้าได้เร็วเหมือนชาติก่อน

อนึ่ง ใครจะขอชี้แจงให้เข้าใจอีกอย่างหนึ่ง กล่าวคือ
สัตว์ที่เกิดมาโดยธรรมชาติจะมีรูปร่างลักษณะอย่างไร
ประสาทจะมีประสิทธิภาพแค่ไหน ซึ่งได้เป็นมาตั้งแต่
กำเนิดนั้น ในเรื่องนี้ขอให้เข้าใจว่า ทั้งหมดที่เกิดขึ้นมานั้น
ก็เกิดมาจากการกระทำหรือพฤติกรรมที่เกิดขึ้นบ่อยๆ
จนกระทั่งเกิดความเคยชินเป็นนิสัยสันดานและในที่สุดก็
เป็นหลักตายตัวคือเป็นหลักธรรมชาติ และความเคยชิน
ที่กล่าวนี้จะเกิดขึ้นในจิตใจก่อน ความเคยชินในจิตใจ
กว่าจะสะสมจนกระทั่งกลายเป็นสันดานและเป็นกฎตายตัว

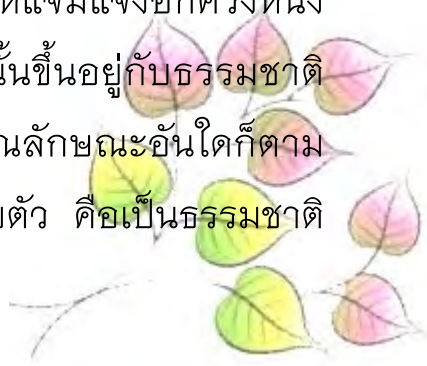

คือเป็นธรรมชาติของจิตใจเลยนั้น จะต้องอาศัยการสะสม หรือการกระทำ หลายร้อยหลายพันชาติ และความเคยชิน ที่ว่านี่ถ่ายถอดได้สองทาง คือทางหนึ่งถ่ายถอดทาง สายเลือดคือทางกรรมพันธุ์ อีกทางหนึ่งถ่ายถอดทาง วิญญาณจุติแล้วปฏิสนธิ การถ่ายถอดทางกรรมพันธุ์ นั้นเห็นได้ง่าย ส่วนการถ่ายถอดทางวิญญาณจุติแล้ว ปฏิสนธิ ถ้าจะให้รู้แน่ด้วยตนเอง ก็มีอยู่ทางเดียวคือ จะต้องมีความสูงถึงขั้นเห็นโอปปาติกะ เพราะสำหรับผู้ ที่มีสมาธิสูงถึงขั้นนี้เขาจะรู้ได้โดยไม่ยากเพียงแต่ เข้าสมาธิไปดูคนที่กำลังจะตาย เขาก็จะเห็นกายทิพย์ ของคนนั้นออกมา ซึ่งในเมื่อเห็นเช่นนั้นแล้วเขาก็จะรู้ได้ ทันทีว่า ธรรมชาติของจิตใจได้ถ่ายถอดทางวิญญาณจุติ- ปฏิสนธิได้แน่นอน เพราะร่างกายที่เกิดใหม่ซึ่งเป็น กายทิพย์นั้นเกิดขึ้นทันที และมีรูปร่างลักษณะเหมือน กายเนื้อทุกประการ และถึงแม้จะเข้าภุมิในโลกทิพย์ซึ่ง รูปร่างจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงใหม่ก็ตาม แต่ธรรมชาติ ของวิญญาณ ซึ่งเคยสร้างร่างกายมาอย่างไร ส่วนใหญ่ ก็ยังสร้างได้เหมือนเดิม สภาพของร่างกายที่แสดงออกมา

ทั้งหมดนั้นแหละ ถือการแสดงออกแห่งสมรรถภาพของจิตใจ ซึ่งมีอยู่เป็นหลักธรรมชาติคือเป็นหลักตายตัวเปลี่ยนแปลงได้ยากที่สุด เว้นไว้แต่จะมีอะไรซึ่งมีอิทธิพลเหนือกว่าธรรมชาติแห่งจิตใจอันนั้นเข้าไปสู่จิตใจภายใน จึงจะทำให้สภาพของจิตใจเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม แต่อย่างไรก็ดีเรื่องนี้เข้าใจยากที่สุด ผู้ที่จะสามารถเข้าใจเรื่องเร้นลับอันนี้ได้ จะต้องมีความรู้หลายอย่างมาก และแต่ละอย่างจะต้องรู้อย่างแจ่มแจ้งด้วย การละอุปาทานนั้นละได้ยากที่สุด และถ้าผู้ใดสามารถละได้หมดทุกอย่างไม่มีเหลือ ผู้นั้นก็จะได้เป็นพระอรหันต์ ฉะนั้นจะเห็นได้ว่า ความยึดมั่นถือมั่นอะไรกันมาอย่างผิดๆ โดยไม่รู้ตัวนั้น เป็นสิ่งที่ละได้ยากมาก โดยเฉพาะความยึดถืออย่างผิดๆ ในเรื่องธรรมชาติ ซึ่งได้เป็นกันทั่วโลกทุกชาติทุกศาสนา

อนึ่ง โปรดทำความเข้าใจให้แจ่มแจ้งอีกครั้งหนึ่ง กล่าวคือธรรมชาติของร่างกายนั้นขึ้นอยู่กับธรรมชาติของจิต และความเป็นไปหรือคุณลักษณะอันใดก็ตามของจิตใจกว่าจะกลายเป็นกฎตายตัว คือเป็นธรรมชาติ

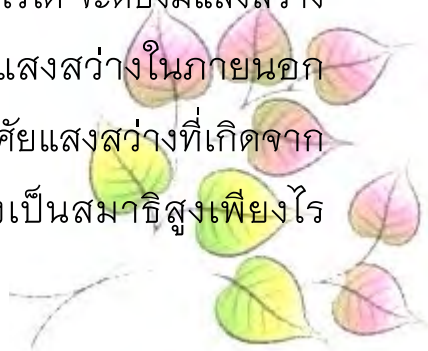
จนกระทั่งส่งผลออกมาในทางร่างกายคือก่อให้เกิดสภาพร่างกายออกมาในรูปที่เราเรียกว่า ธรรมชาติของร่างกายย่อมจะต้องเป็นอย่างนี้โดยกำเนิดนั้น จะต้องอาศัยเวลาสะสมนานยิ่งกว่าอายุของโลกนี้เสียด้วยซ้ำไป ซึ่งเรื่องเหล่านี้ ถ้าหากพระพุทธเจ้าไม่สามารถที่จะระลึกชาติได้นับเป็นกัปป์ๆ และไม่มีทิพยจักขุขั้นสูงสุดแล้ว พระองค์จะไม่ตรัสคำนี้คือ “วิญญาณเป็นปัจจัยให้เกิดนามรูป และนามรูปก็เป็นปัจจัยให้เกิดวิญญาณ” และในเรื่องการเกิดของวิญญาณก็ดี การเกิดของนามก็ดี พระพุทธองค์ไม่เคยใช้คำว่า **ธรรมชาติ** คำนี้ไม่มีในพุทธศาสนา เพราะพระองค์ตรัสว่า **“ทุกอย่างเกิดมาจากวิญญาณ (มโนมยา) อะไรจะเกิดมาเป็นอะไรสุดแล้วแต่วิญญาณ และวิญญาณจะเปลี่ยนไปเป็นรูปไหนอย่างไร มีสภาพอย่างไร ก็สุดแล้วแต่กรรม”** ชีวิตทุกชีวิตในสากลจักรวาล ไม่ว่าจะอยู่ในกำเนิดไหน (กำเนิดมี๔) ในสัตตาวาสอะไร (สัตตาวาสมี ๗) ไม่ว่าจะมีชีวิตในโลกของมนุษย์หรือในโลกของโอปปาติกะนั้นนับตั้งแต่ชีวิตที่เล็กที่สุด ซึ่งตาธรรมตามองไม่เห็น

จนกระทั่งชีวิตที่ใหญ่ที่สุด และแปลกประหลาดที่สุด ซึ่งชีวิตต่างๆ เหล่านี้ ซึ่งแต่ละประเภทมีธรรมชาติไม่เหมือนกันเลย ชีวิตเหล่านี้มีอยู่เท่าไร มีอยู่ที่ไหน ในจักรวาลนี้หรือในจักรวาลไหนๆ ก็ตาม พระพุทธเจ้า ทรงรู้เห็นตลอดทั้งหมด และแล้วพระองค์ก็ตรัสว่า **“ทุกชีวิตก็เกิดมาจากวิญญาณของตน”** หลักวิชานี้ คือหลักที่ยิ่งใหญ่ที่สุด ซึ่งถ้าผู้ใดเข้าใจแจ่มแจ้งแล้ว ปัญหาในเรื่องทิพยจักขุก็จะหมดไป คือจะเข้าใจได้อย่างแจ่มแจ้งด้วยตนเองว่า เรื่องทิพยจักขุดังที่พระพุทธเจ้าได้ตรัสไว้ นั้นเป็นความจริงร้อยเปอร์เซ็นต์แน่นอน

ที่นี่เมื่อได้เข้าใจหลักต่างๆ ดังที่กล่าวมาดีแล้ว ก็เหลืออีกประเด็นเดียวที่จะต้องเข้าใจ ซึ่งในเมื่อเข้าใจประเด็นนี้ดีแล้ว ปัญหาทุกอย่างที่เกี่ยวกับเรื่องทิพยจักขุ ก็จะหมดไปไม่มีเหลือ ประเด็นที่ว่านี้ก็คือ:-

โดยธรรมดาคนเราจะเห็นอะไรได้ จะต้องมิแสงสว่าง และตาของมนุษย์นั้นต้องอาศัยแสงสว่างในภายนอก แต่สำหรับผู้ที่ได้ทิพยจักขุ เขาอาศัยแสงสว่างที่เกิดจากภายใน คือเกิดจากสมาธิ จิตยังเป็นสมาธิสูงเพียงไร

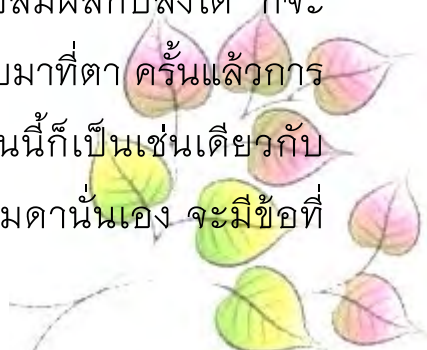

แสงสว่างก็มีมากเพียงนั้น เรื่องนี้ทุกคนสามารถพิสูจน์ได้ และจะเห็นผลได้ด้วยตนเอง กล่าวคือขอให้พยายามเข้าสมาธิ โดยเฉพาะในที่มืด ในเมื่อจิตเริ่มเป็นสมาธิแล้ว จะปรากฏเห็นแสงสว่างในใจ แต่แสงที่ว่านี้ครั้งแรก อาจจะไม่สว่างมาก แต่ถึงแม้จะสว่างน้อยก็แสดงให้เห็นว่า **แสงเกิดจากสมาธิจิตได้** ขอให้นึกถึงพุทธพจน์ที่เคยอ้างมาแล้วว่า “ผู้ที่จะเจริญสมาธิให้ได้ถึงขั้นทิพยจักขุ นั้นจะต้องสามารถทำใจอันประกอบด้วยแสงสว่างให้เกิดขึ้น (สปปภาสํ จิตฺตํ ภาเวติ)” และแสงที่ว่านี้จะต้องสว่างเหมือนเวลากลางวัน ทั้งจะทำให้เกิดขึ้นได้อย่างรวดเร็ว และทำได้ทุกเวลาทุกสถานที่ไม่ว่าจะเป็นกลางวันหรือกลางคืน ต้องทำให้ได้ถึงขนาดนี้จึงจะเกิดทิพยจักขุ

ขอได้โปรดจำไว้ให้แม่นยำ เมื่อจิตเป็นสมาธิแล้ว แสงสว่างย่อมเกิดขึ้น อันนี้เป็นหลักธรรมดา และแสงที่ว่านี้จะค่อยสว่างขึ้นโดยลำดับ และมีความถี่สูงขึ้นโดยลำดับด้วยในเมื่อสมาธิสูงขึ้น ขอให้เปรียบเทียบกับแสงต่าง ๆ เท่าที่ค้นพบในทางวิทยาศาสตร์เช่นแสงเอ็กซ์เรย์ ซึ่งสามารถผ่านเนื้อหนังได้ และในเมื่อคลื่นแสงมีความถี่

สูงขึ้นไป ก็ย่อมจะผ่านสิ่งกีดกันที่มีความทึบมากขึ้นได้ โดยลำดับ แสงที่เกิดจากสมาธิจิตก็เช่นเดียวกัน ในเมื่อจิตเป็นสมาธิสูงขึ้น แสงสว่างก็มีมากขึ้น ความถี่ก็สูงขึ้น และแสงนี้จะให้พุ่งไปทางไหน ก็ขึ้นอยู่กับความตั้งใจ ฉะนั้นผู้ที่ได้ทิพยจักขุจึงสามารถมองเห็นถึงสิ่งที่ปิดบังได้ มองเห็นสิ่งที่อยู่นอกผานอกกำแพงได้ สิ่งที่อยู่ไกลที่สุด หรือสิ่งที่เล็กที่สุดพันวิสัยของตาธรรมตาก็มองเห็นได้ และขอให้สังเกตด้วยว่า ในจำนวนของผู้ที่ได้ทิพยจักขุทั้งหลายนั้น ความสามารถในการเห็นก็ยังไม่เท่ากัน อีกด้วย ตัวอย่างเช่น พระอนุรุทธปรากฏว่าเป็นเอตทัคคะ คือเป็นเลิศกว่าใครๆ ในทางทิพยจักขุ และโปรดจำไว้ให้ดีกว่า ความเข้มของแสงสว่างที่เกิดขึ้นในใจนั้น ขึ้นอยู่กับกำลังของสมาธิ และความถี่ของคลื่นแสงก็ขึ้นอยู่กับกำลังของสมาธิ ถ้าแสงมีความเข้มสูงมีความถี่สูง ก็สามารถพุ่งไปได้ไกลมาก ซึ่งในเมื่อแสงนี้ไปสัมผัสกับสิ่งใด ก็จะสะท้อนภาพของสิ่งนั้นให้ย้อนกลับมาที่ตา ครั้นแล้วการเห็นสิ่งนั้นก็จะเกิดขึ้น ซึ่งหลักอันนี้ก็เป็นเช่นเดียวกับหลักในเรื่องการเห็นด้วยตาธรรมตานั่นเอง จะมีข้อที่

ต่างกันอย่างที่ตรงที่การเห็นด้วยตาทิพย์นั้นอาศัยแสงสว่างจากภายใน ส่วนการเห็นด้วยตาเนื้ออาศัยแสงสว่างจากภายนอก และคุณสมบัติของประสาทตาของผู้ที่ได้ตาทิพย์นั้น สูงกว่าคุณสมบัติของประสาทตา เนื้อของคนธรรมดา มาก เพราะตลอดเวลาที่มีการฝึกสมาธิให้ค่อยๆ สูงขึ้นนั้น ประสาทต่างๆ จะได้รับการพัฒนาให้ค่อยๆ สูงขึ้นและประณีตขึ้นด้วย

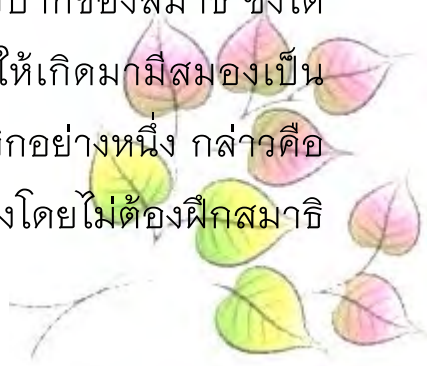
ตอนที่ ๔

๑. อึ้ง ขอได้โปรดสังเกตว่า ระบบของเซลล์ประสาทในสมองโดยปกติ ย่อมจะมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ซึ่งตัวการที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงก็คือสภาพของจิตใจ ตามหลักของปฏิจจสมุปบาทซึ่งพระพุทธเจ้าได้ตรัสไว้ว่า “วิญญาณเป็นปัจจัยให้เกิดนามรูป และนามรูปก็เป็นปัจจัยให้เกิดวิญญาณ” ฉะนั้นการที่จะพิจารณาคว้า สมองของคนเราจะดีขึ้นหรือว่าเลวลง นอกจากจะ

๑. วิญญาณ ฉบับที่ ๑-๒ มกราคม-กุมภาพันธ์ ๒๕๒๔

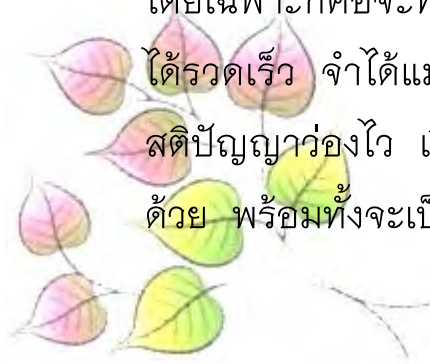

พิจารณาในแง่ของวัตถุแล้ว อย่าลืมที่จะพิจารณาในแง่ของนามธรรมด้วย และในหลักของปฏิจจนสมุปบาทก็มีอีกตอนหนึ่งว่า “นามรูปเป็นปัจจัยให้เกิดสภาพตนะ” จากหัวข้อนี้ก็แสดงไว้ชัดว่า ระบบประสาทของคนจะพัฒนาไปในรูปไหนอย่างไรก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพของวิญญาน ฉะนั้นเมื่อคนบางคนพยายามฝึกสมาธิ อยู่เสมอจนกระทั่งเข้าฌานได้ สมรรถภาพหรือคุณสมบัติของสมองก็ย่อมจะดีขึ้นๆ โดยลำดับ ถ้ายิ่งฝึกได้ถึงขั้นสูงคือได้ฌานขั้นที่ ๔ และสำเร็จทิพยจักขุด้วย ซึ่งในเมื่อฝึกได้ถึงขั้นนี้แล้ว ก็ยังเข้าสมาธิบ่อยๆ จนมีความชำนาญมาก คือสามารถเข้าสมาธิได้เร็วและเข้าได้ทุกเวลาทุกสถานที่ ถ้าทำได้ถึงขนาดนี้ก็แปลว่า สมองได้เปลี่ยนสภาพไปจากเดิมแล้ว สำหรับบุคคลประเภทนี้เมื่อตายแล้ว ก็จะไปเกิดเป็นพรหมหรือเป็นเทพเจ้าชั้นสูง และเมื่อมาเกิดเป็นมนุษย์ จากวิบากของสมาธิ ซึ่งได้อบรมสะสมไว้มากนั้น ก็จะทำให้เกิดมามีสมองเป็นอัจฉริยะ และเป็นสิ่งที่เป็นไปได้อีกอย่างหนึ่ง กล่าวคือจะสามารถเห็นโอปปาติกะได้เองโดยไม่ต้องฝึกสมาธิ

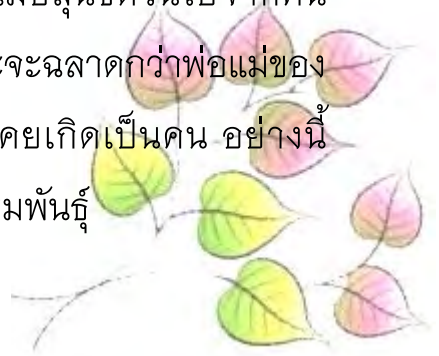
มาก่อน โดยเฉพาะในวัยเด็กซึ่งอารมณ์ในปัจจุบันยัง
ไม่ได้เข้าไปสะสมอยู่ในสันดานมาก จิตใจยังบริสุทธิ์
เหมือนกับเมื่อตอนที่เกิดเป็นพรหม ผู้ที่มีความสามารถ
เช่นนี้เรียกว่าตาเป็นสื่อ ซึ่งความเป็นสื่อนี้ก็เกิดมาจาก
วิบากที่เคยอบรมมานั่นเอง หรือถ้าตาไม่เป็นสื่อ แต่ใน
เมื่อมาฝึกสมาธิใหม่ให้ถูกกับวิบากเดิม ก็จะสามารถ
เข้าสมาธิได้ดีและเข้าได้เร็วเหมือนชาติก่อน

ข้อความที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ คือข้อความซึ่งได้เคย
เขียนลงในเรื่องทิพยจักขุตอนที่ ๓ ในหนังสือวิญญาณ
ฉบับเดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม ๒๕๒๓ ที่ต้องคัดลอก
มาให้ดูอีกครั้ง ก็เพราะต้องการให้ท่านผู้อ่านได้ทบทวน
ข้อความตอนนี้อย่างแจ่มแจ้งเสียก่อน แล้วต่อไป
จึงจะเข้าใจได้ง่ายว่า การฝึกสมาธิเพื่อให้ได้ทิพยจักขุ
แม้จะฝึกไม่ได้ถึงขั้นนี้ ก็ได้รับประโยชน์มากมาย
โดยเฉพาะก็คือจะทำให้ความจำดีขึ้น คือทำให้จำอะไร
ได้รวดเร็ว จำได้แม่นและจำได้นาน ซึ่งเป็นทางทำให้มี
สติปัญญาว่างไว เรียนรู้อะไรได้ง่ายและลึกซึ้งแจ่มแจ้ง
ด้วย พร้อมทั้งจะเป็นผู้มีหัวในทางริเริ่มคิดอะไรได้ใหม่ๆ

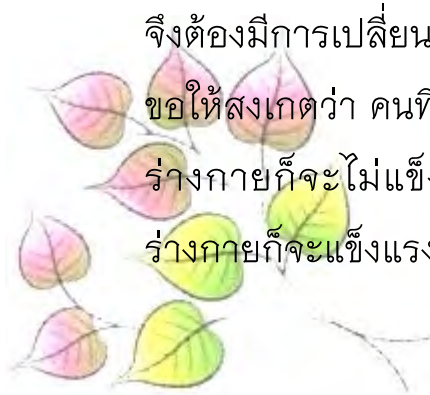
แก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้เสมอ นี่คือประโยชน์ที่จะได้
อย่างแน่นอน หากพยายามฝึกสมาธิให้มีแสงสว่าง
เกิดขึ้นในใจ

อนึ่ง เรารู้กันดีว่า คนที่จะมีความจำดีนั้นโดยปกติ
ก็จะต้องดีมาตั้งแต่เด็ก ๆ ถ้าตอนที่ยังเป็นเด็กความจำไม่
ค่อยดี โตขึ้นก็ยากที่จะทำให้ดีได้ และก็มักจะเข้าใจกันว่า
คนที่จะเกิดมามีความจำดีหรือไม่ดีนั้นเกี่ยวข้องกับ
กรรมพันธุ์ คือถ้าพ่อแม่เป็นคนฉลาดมีความจำดี ลูกก็
ได้เชื่อนี้มาจากพ่อแม่ ถ้าพ่อแม่เป็นคนปัญญาอ่อน ลูกก็
มักจะต้องเป็นคนปัญญาอ่อนด้วย ข้อเท็จจริงอันนี้เห็น
ได้ง่าย และในทางพุทธศาสนาก็ยอมรับเหมือนกัน เช่น
สมมติว่าคนไหนตายแล้วไปเกิดเป็นสุนัข แม้ว่าคนๆ นั้น
เมื่อก่อนจะเป็นคนฉลาดเป็นคนเก่งในทางไหนก็ตาม แต่ใน
เมื่อไปเกิดเป็นสุนัขแล้ว จะให้ฉลาดเหมือนเมื่อตอนเป็นคน
นั้นย่อมเป็นไปได้ แต่ถึงกระนั้นในเมื่อสุนัขตัวนี้ไปจากคน
มันก็จะฉลาดกว่าสุนัขทุกๆ ไป และจะฉลาดกว่าพ่อแม่ของ
มันด้วย ถ้าหากพ่อแม่ของมันไม่เคยเกิดเป็นคน อย่างนี้
เรียกว่าสติปัญญาถูกจำกัดด้วยกรรมพันธุ์

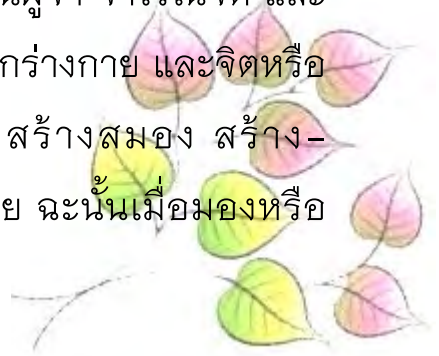

แต่อย่างไรก็ดี ทางพุทธศาสนาไม่ได้รู้เพียงเท่านั้น เพราะทางพุทธศาสนา รู้ดีว่า สมอองและระบบประสาท ทั้งหมดเป็นกัมมัชรูป ซึ่งแปลว่า เป็นรูปที่เกิดแต่กรรม และคำว่า กรรม ในที่นี้หมายถึง กรรมของตัวเองในอดีตชาติ คนไหนถ้าในชาติก่อนเป็นคนฉลาดมีความรอบรู้แตกฉานในวิชาการต่างๆ แม้เรื่องที่ยากที่สุดละเอียดที่สุดก็เรียนรู้ได้ สามารถใช้ความรู้อันนั้นทำงานต่างๆ ได้เป็นผลสำเร็จ สำหรับคนที่เคยทำกรรมมาแบบนี้ เมื่อมาเกิดเป็นคนอีก ก็จะมาเป็นคนมีสมอองดี สติปัญญาดีมาตั้งแต่เล็ก คือทำอะไรได้ง่าย จำได้แม่นยำอะไรได้รวดเร็ว ด้วยเหตุนี้สมอองและระบบประสาท ทั้งหมดจึงได้ชื่อว่าเป็นกัมมัชรูป

เพราะเหตุที่สมอองและระบบประสาททั้งหมด เป็นกัมมัชรูปดังที่ได้กล่าวมานี้ สภาพของสมอองและประสาท จึงต้องมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ตามสภาพของจิตใจ ขอให้สังเกตว่า คนที่ไม่ได้ออกแรง ไม่ค่อยได้ใช้กำลังกาย ร่างกายก็จะไม่แข็งแรง แต่ถ้าหมั่นออกแรงอยู่เสมอ ร่างกายก็จะแข็งแรง คนที่เมื่อตอนเป็นเด็กไม่ได้ฝึกสมออง

คือไม่ได้เรียนหนังสือ เมื่อโตขึ้นมาแล้วก็จะเรียนหนังสือ
ได้ยาก เพราะจะจำอะไรไม่ค่อยได้ ไม่เหมือนกับคนที่
เมื่อเป็นเด็กได้เรียนหนังสือ ได้หัดท่องจำ หัดคิดมาตั้งแต่
เด็กๆ เมื่อโตขึ้นมาแล้ว ก็สามารถจะเรียนอะไรได้มาก
วิชายากๆ ซึ่งต้องใช้ความจำมากก็เรียนได้ ส่วนคนที่ไม่
เคยเรียนหนังสือมาตั้งแต่เด็กมาเรียนตอนเป็นผู้ใหญ่แล้ว
จะเรียนสู้เด็กไม่ได้ ทั้งนี้ก็เพราะสมองไม่ได้รับการฝึกมา
ตั้งแต่วัยเด็ก ยิ่งปล่อยให้อายุมากขึ้น ก็จะไม่เรียนอะไร
ได้ยากยิ่งขึ้น ขอให้สังเกตว่า การเรียนก็คือการฝึกหัดจำ
ฝึกหัดคิด ฝึกหัดใคร่ครวญพิจารณา ฝึกหัดทบทวน
ตลอดทั้งมีการฝึกหัดด้วยการทำทางกายหรือทางวาจา
ด้วยนั้น ที่แท้ก็คือการฝึกหัดจิตนั่นเอง อย่าลืมว่าที่เรา
พูดกันว่า ตาเห็น หูได้ยิน สมองนึกคิดนั้น ความจริงก็คือ
ตาเห็น จิตได้ยิน จิตนึกคิด และที่พูดว่า จำได้ หรือจำไว้
ในสมองนั้น ความจริงก็คือ จิตเป็นผู้จำ จำไว้ในจิต และ
จิตนั้นเป็นสิ่งที่มิใช่ร่างกาย นอกจากร่างกาย และจิตหรือ
วิญญาณเป็นผู้สร้างร่างกาย สร้างสมอง สร้าง-
ประสาท และทุกอย่างในร่างกาย ฉะนั้นเมื่อมองหรือ

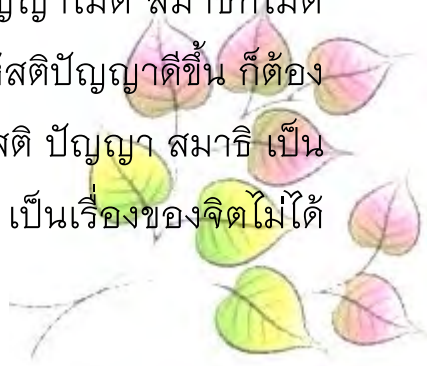

พิจารณาจากแง่นี้ เราก็จะได้แง่คิดอีกอย่างหนึ่งว่าการฝึกจิตด้วยการเรียนรู้ต่างๆ นั้น ก็คือ การฝึกหรือการพัฒนาสมองและระบบประสาทต่างๆ นั้นเอง อย่าลืมน่าว่าภายในระบบของเซลล์สมองและประสาททั่วร่างกายนั้นมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ และตัวการที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงก็คือกระแสจิตหรือพลังจิต สมองจะดีหรือไม่ดี จะพัฒนาไปในรูปไหนก็สุดแล้วแต่สภาพของจิตและจิตจะมีพฤติกรรมต่างๆ เกิดขึ้น ก็ต้องอาศัยสมองและประสาท ทั้งสองอย่างนี้ต่างก็เป็นปัจจัยซึ่งกันและกันด้วยเหตุนี้ คนที่เรียนหนังสือมาตั้งแต่เด็ก สมองจึงมีความเจริญ และในเมื่อสมองมีความเจริญ ก็สามารถจะเรียนรู้อะไรต่างๆ ได้ดีกว่าคนที่ไม่ได้เรียนหนังสือมาตั้งแต่เด็ก และในทำนองเดียวกัน คนที่เคยฉลาดเคยเก่งมาในชาติก่อนๆ เมื่อมาเกิดในชาตินี้ วิญญาณที่ฉลาดได้สร้างสมองมาตั้งแต่เริ่มปฏิสนธิ ได้วางพื้นฐานมาตั้งแต่แรก ฉะนั้นในเมื่อโตขึ้น จึงได้เกิดมาเป็นคนมีสมองดี และถ้าเป็นคนเคยได้ฌานได้ทิพยจักขุมมาตั้งแต่ชาติก่อน เมื่อเกิดมาในชาตินี้จึงได้มีสมองพิเศษ ประสาท

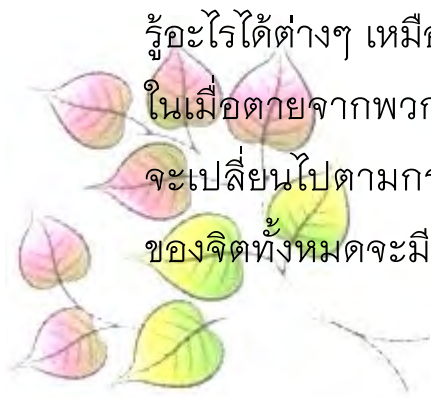

ทางตาก็พิเศษ เช่นสามารถเห็นโอบปาดิกะได้ โดยไม่ต้องฝึกสมาธิมาก่อน หรือถ้าฝึกก็ฝึกให้สำเร็จได้ง่าย อย่างนี้เป็นต้น

อนึ่ง ขอให้สังเกตว่า คนที่จะมีความคิดว่องไว เข้าใจอะไรได้ง่ายเข้าใจได้รวดเร็ว จะต้องมีความจำดี มีความรู้ทางประสาทสัมผัส และในทำนองเดียวกัน คนที่เรียกว่ามีความจำดี คือจำอะไรได้รวดเร็ว จำได้แม่นยำ จำได้นาน ระลึกออกมาได้ถูกต้องและรวดเร็ว ก็ต้องเป็น คนที่มีความคิดว่องไว เข้าใจอะไรได้ง่าย เข้าใจอะไรได้ฉับพลัน จากปรากฏการณ์อันนี้ ทางพุทธศาสนาจึงได้วางหลักไว้ว่า สติคือการจำได้ การระลึกได้ กับปัญญา คือการรู้แจ้ง ทั้งสองอย่างนี้เป็นของคู่กัน และมักจะพูดคู่กันเสมอว่า สติปัญญา และมีหลักอีกว่า สติกับปัญญา จะมีได้ต้องอาศัยสมาธิ ซึ่งถ้าสมาธิดี สติปัญญาก็ดีด้วย และในทำนองเดียวกัน ถ้าสติปัญญาไม่ดี สมาธิ也不好 ฉะนั้นจะเห็นว่า เมื่อต้องการจะให้สติปัญญาดีขึ้น ก็ต้องหมั่นฝึกสมาธิให้ดีขึ้น อย่างลึ้มว่า สติ ปัญญา สมาธิ เป็นเจตสิก คือเป็นคุณสมบัติของจิต เป็นเรื่องของจิตไม่ได้

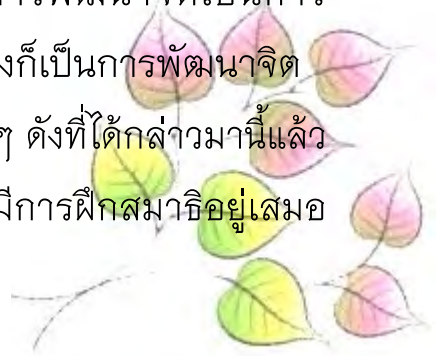
เป็นคุณสมบัติของสมองหรือเรื่องของสมอง และสภาวะเหล่านี้ซึ่งเป็นนามธรรมในเมื่อทำให้มีให้เป็นที่ขึ้นในจิตสำนึก ก็ย่อมจะต้องมีวิบากเกิดขึ้นในจิตใต้สำนึก คือในภวังคจิต ภวังคจิตเป็นจิตที่สร้างสมองสร้างระบบประสาทคนเราเมื่อตายก็ตายแต่ร่างกายเท่านั้น ส่วนจิตไม่ตายเมื่อจิตไม่ตาย ไม่สูญไปพร้อมกับความตาย จิตนี้ก็จะสร้างร่างกายขึ้นมาใหม่ ซึ่งร่างกายที่เกิดใหม่เกิดได้ทันทีก็คือกายทิพย์ และกายทิพย์ที่เกิดนั้นก็จะมี ตา หู จมูก ลิ้น กาย สมอง และอวัยวะต่างๆ ครบถ้วนเหมือนกับกายเนื้อทุกประการ ฉะนั้นสำหรับผู้ที่เกิดใหม่โดยเกิดเป็นโอปปาติกะนั้น ในคัมภีร์จึงเปรียบว่าเหมือนกับคนที่นอนหลับแล้วตื่น ทั้งนี้ก็เพราะผู้ที่เกิดใหม่เป็นโอปปาติกะนั้น จะมีสภาพทางร่างกายและจิตใจเหมือนกับในขณะที่เป็นคนทุกอย่าง เช่นยังคงจำอะไรได้ รู้อะไรได้ต่างๆ เหมือนเมื่อตอนเป็นคนอย่างนี้เป็นต้น แต่ในเมื่อตายจากพวกโอปปาติกะมาเกิดเป็นคน ร่างกายจะเปลี่ยนไปตามกรรมพันธุ์ ส่วนสติปัญญาหรือสภาพของจิตทั้งหมดจะมีอยู่ในสภาวะที่เป็นเชื้อ เหมือนเมล็ด

ผลไม้ ต้องได้รับการเพาะ คือต้องมีการศึกษาการอบรม ครั้นแล้วสภาพจิตดั้งเดิมซึ่งเคยมีมาแต่ก่อนนั้นก็จะมีเกิดขึ้นมาอีก

สมองและระบบประสาททั้งหมดเป็นกัมมัชรูป ภายในระบบของเซลล์สมองและเซลล์ประสาททั้งหมด ก็เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ซึ่งตัวการที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงก็คือ กระแสจิตหรือพลังจิต ฉะนั้นสมองและประสาทต่างๆ จึงดีขึ้นได้เรื่อยๆ ในเมื่อมีการฝึกจิตให้ดีขึ้น การฝึกจิตก็คือ การทำให้จิตมีสติ ปัญญา และสมาธิดีขึ้น และในเมื่อเซลล์ประสาทต่างๆ มีคุณสมบัติดีขึ้น ก็ย่อมจะทำให้ สติ ปัญญา สมาธิดีขึ้น ขอให้สังเกตว่า คนที่เราเรียกกันว่า คนหัวไวนั้นจะต้องเป็นคนที่มีความจำดีและสมาธิดีด้วย และการรับรู้ทางตา หู หรือทางระบบประสาทอื่นๆ ก็ต้องดีด้วย จากตัวอย่างอันนี้ก็จะทำให้เห็นว่า การพัฒนาจิตเป็นการพัฒนาสมอง และการพัฒนาสมองก็เป็นการพัฒนาจิต

เมื่อได้เข้าใจหลักเกณฑ์ต่างๆ ดังที่ได้กล่าวมาแล้วต่อไปก็ขอให้พิจารณาดูว่า ถ้าเรามีการฝึกสมาธิอยู่เสมอ

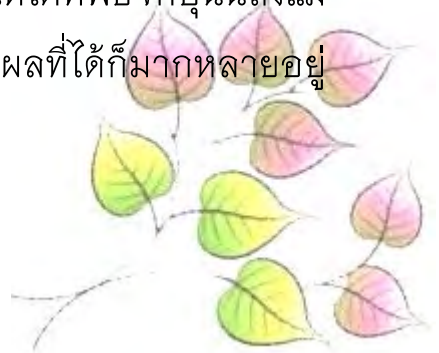

และฝึกไปจนกระทั่งมีแสงสว่างเกิดขึ้นในใจ และสามารถมองเห็นภาพในใจได้ชัดด้วย เมื่อทำได้เช่นนั้นจะทำให้ความจำดีขึ้น ความคิดอ่านว่องไวขึ้น จริงหรือไม่? สำหรับคนที่ทำได้ เรื่องนี้เขาไม่สงสัยเลย เพราะทุกคนจะเห็นผลได้ด้วยตนเอง ทั้งนี้ก็เพราะคนที่หลับตาเข้าสมาธิ ซึ่งในเมื่อจิตสงบนิ่งแล้วมีแสงสว่างเกิดขึ้นในใจ และสามารถสร้างมโนภาพให้เกิดขึ้นได้ตามความต้องการ และเห็นชัดด้วยนั้น เขาจะระลึกถึงเรื่องราวต่างๆ ที่เคยรู้เคยเห็นออกมาได้ง่ายและรวดเร็ว เรื่องไหนที่เข้าใจยาก ถ้านึกขึ้นมาในขณะนี้ก็จะเข้าใจง่ายและยิ่งกว่านั้น เรื่องบางอย่างซึ่งเคยรู้เคยเห็นมานาน จนกระทั่งลืมไปแล้ว ในขณะที่จิตเป็นสมาธินั้น ก็จะนึกออกได้ง่าย ขอให้นึกถึงเรื่องการระลึกชาติ ซึ่งได้เคยเขียนลงในหนังสือวิญญาณไว้นานแล้ว ทำไมพระพุทธเจ้าจึงทรงระลึกชาติได้ สมาธิขั้นที่ทำให้ระลึกชาติได้สูงขนาดไหน ผู้ใดไม่เข้าใจก็ขอให้ย้อนกลับไปอ่านใหม่ ครั้นแล้วก็จะมองเห็นได้ชัดว่า การฝึกจิตให้มีสมาธิจนถึงขั้นมีแสงสว่างเกิดขึ้นในใจนั้น เป็นการฝึกสมาธิให้มีคุณสมบัติขึ้นเรื่อยๆ ซึ่งในเมื่อสมาธิมี

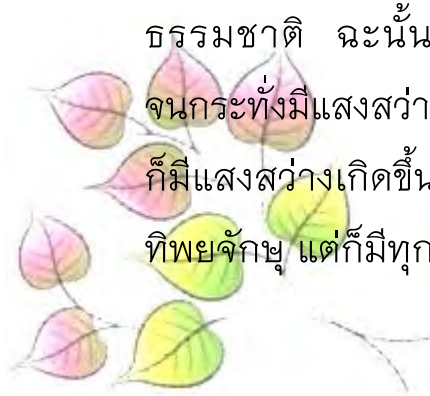

คุณสมบัติที่ดี ก็ย่อมจะทำให้ความจำดี ความคิดดี สติปัญญาดี และผลอันนี้จะสืบต่อไปถึงชาติหน้าและชาติต่อๆ ไปอีกด้วย ขอให้สังเกตดูว่า คนที่จะมีสมอมนั้นย่อมจะดีมาตั้งแต่เล็กๆ แล้ว ที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะสมอมนั้นเป็นกัมมัชรูปดังที่ได้อธิบายมาแล้ว

ขอให้พิจารณาดูอีกแง่หนึ่ง กล่าวคือ *เหตุไรคนที่ตายไปเกิดเป็นโอบปาติกะจึงจำเรื่องราวต่างๆ ได้ รู้อะไรได้เหมือนเมื่อตอนเป็นคน? และเหตุไร เทพเจ้าทั้งหลายจึงสามารถรู้ชาติก่อนๆ ของคนอื่นได้ รู้เหตุการณ์ล่วงหน้าได้ อ่านใจคนอื่นได้ และยังมีอิทธิฤทธิ์อื่นๆ อีก?* ขอให้สังเกตว่าผู้ที่จะเกิดเป็นเทพเจ้าคือเป็นโอบปาติกะชั้นพรหมนั้น ต้องเป็นผู้ที่ได้ฌานไปจากโลกมนุษย์ ฉะนั้นถ้าเข้าใจเรื่องต่างๆ เหล่านี้ดีและเชื่อตามนี้ด้วย ก็จะเข้าใจและยอมรับได้ง่ายว่า การฝึกสมาธิจนกระทั่งมีแสงสว่างเกิดขึ้นในใจ ซึ่งเป็นทางให้ได้ทิพยจักขุนั้นถึงแม้แสงที่เกิดจะยังไม่ถึงขั้นทิพยจักขุ ผลที่ได้ก็มากหลายอยู่แล้ว

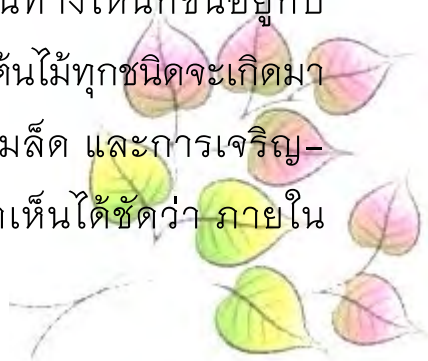

หนึ่ง ขอให้พิจารณาอีกแง่หนึ่ง กล่าวคือ ในขณะที่จิตเป็นสมาธินั้น จิตจะมีความละเอียดประณีตในการจดจำและในการเกิด และพลังของจิตก็จะมีมากกว่าในขณะที่จิตไม่มีสมาธิ และในเวลาเดียวกัน ถ้าจิตมีสมาธิ น้อย แสงสว่างก็มีน้อย ถ้าจิตมีสมาธิมาก แสงสว่างก็มีมาก แสงสว่างนี้แหละคือตัวการสำคัญที่ทำให้เห็นภาพในใจ ทิพยจักขุเกิดขึ้นก็เพราะแสงสว่างนี้มีมาก คือสว่างมาก และมีความถี่สูงมาก และแสงนี้จะสูงขึ้นเรื่อยๆ ตามกำลังของสมาธิ และคนที่จะระลึกชาติของตนเองได้ หรือระลึกชาติของคนอื่นได้ ก็ต้องอาศัยแสงที่เกิดในสมาธิ เทพเจ้าทั้งหลายมีแสงออกมาจากตัวมากก็เพราะจิตมีสมาธิสูง มีพลังสูง และอย่าลืมว่า อะไรก็ตามในเมื่อทำบ่อยๆ แล้วจะเกิดความเคยชิน กลายเป็นนิสัย สันดาน และในที่สุดกลายเป็นหลักตายตัว คือเป็นหลักธรรมชาติ ฉะนั้นในเมื่อเราหมั่นฝึกสมาธิอยู่เสมอ จนกระทั่งมีแสงสว่างเกิดขึ้นในใจ หลับตาเข้าสมาธิครั้งไร ก็มีแสงสว่างเกิดขึ้นทุกครั้ง ซึ่งแสงที่ว่านี้แม้จะไม่ถึงขั้นทิพยจักขุ แต่ก็มีทุกครั้งในขณะที่จิตเป็นสมาธิ เพียงเท่านั้น

ก็จะทำให้เป็นคนมีสมองดีอยู่เสมอ คือมีความจำดี มีความคิดอ่านดี แล้วจงนึกถึงในทางตรงกันข้าม คนที่จิต ฟุ้งซ่านอยู่เสมอ มีความกดดันมาก มีความทุกข์สะสมไว้ในใจมาก ฟุ้งจิตใจไม่ดีขึ้น ก็จะทำให้ความจำเลอะเลือน เป็นคนขี้หลงขี้ลืม บ้าเป๋อ ใจลอย เป็นโรคนอนไม่หลับ เป็นโรคประสาท และในที่สุดก็เป็นโรคจิตได้ และผลอันนี้ ก็ยังจะสืบต่อไปถึงชาติหน้าด้วย คนที่เกิดมาเป็นคน ปัญญาอ่อนสมองไม่เจริญเท่าที่ควร สาเหตุที่แท้จริงนั้น อยู่ที่สภาพจิตของเขาไม่ดีมาตั้งแต่ชาติก่อน และไม่ดีมากด้วย จึงได้เกิดมาเป็นคนปัญญาอ่อน

สมองและระบบประสาททั้งหมดเป็นกัมมัชรูป และรูปอันนี้ ก็ได้เริ่มเกิดพร้อมกับวิญญาณมาปฏิสนธิ ในท้องแม่ คือปฏิสนธิในไข่ที่ผสมเชื้อไว้แล้ว ฉะนั้นสมอง และระบบประสาทต่างๆ ดีหรือไม่ดี จะต้องเป็นมาตั้งแต่ ในขั้นนี้แล้ว และจะดีหรือไม่ดีในทางไหนก็ขึ้นอยู่กับ สภาพของวิญญาณที่มาปฏิสนธิ ต้นไม้ทุกชนิดจะเกิดมาเป็นอะไร ก็เป็นมาตั้งแต่ยังเป็นเมล็ด และการเจริญเติบโตของเมล็ดนั้น ก็จะสังเกตเห็นได้ชัดว่า ภายใน

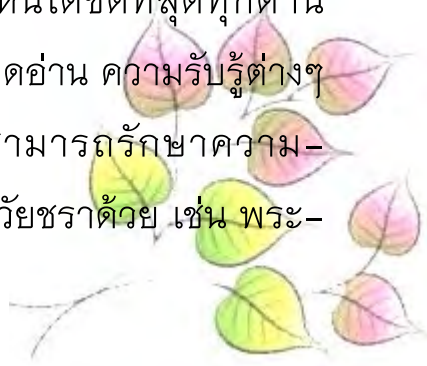

เมล็ดได้มีอำนาจอะไรอย่างหนึ่ง เป็นตัวการควบคุมการเจริญเติบโต การเปลี่ยนแปลงทุกอย่าง ซึ่งอำนาจที่ว่ามีย่อมจะแตกต่างกันตามพืชพันธุ์ของต้นไม้แต่ละชนิดในทำนองเดียวกัน ไข่มดลูกของแม่ซึ่งได้รับการผสมเชื้อแล้ว และค่อยๆเจริญเติบโตขึ้นมานั้น ก็มีอำนาจอะไรอันหนึ่งที่ควบคุมการเจริญเติบโตอันนี้ แต่อำนาจอันนี้เรารู้แน่นอนว่า คือวิญญาณที่มาปฏิสนธิ ดังที่พระพุทธเจ้าได้ตรัสไว้ว่า “ดูก่อนอานนท์ ถ้าวิญญาณจักไม่ก้าวลงสู่ท้องของมารดา นามรูปจะพึงเกิดในท้องของมารดาได้หรือ? ฯลฯ จากหลักอันนี้ซึ่งพระพุทธเจ้าทรงรู้แจ้ง เพราะพระองค์ทรงระลึกชาติได้และทรงมีตาทิพย์นั้น จะทำให้เราเข้าใจอย่างชัดเจนว่า การที่คนเราเกิดมามีคุณสมบัติทางสมองและประสาทต่างๆ ไม่เหมือนกัน เป็นเพราะวิญญาณที่มาเกิดไม่เหมือนกัน

อนึ่ง วิญญาณนั้นไม่ได้สร้างร่างกายและควบคุมร่างกายเฉพาะในเวลาเกิดหรือเวลาอยู่ในท้องแม่เท่านั้น แต่วิญญาณได้สร้างได้ควบคุมการเกิดการเจริญเติบโต การเปลี่ยนแปลงทุกอย่างในร่างกายมาตั้งแต่เริ่มปฏิสนธิ

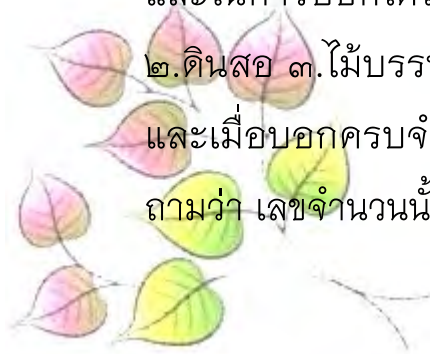
จนกระทั่งถึงจุดนี้ ขอให้สังเกตว่า ในทุกๆ เซลล์ของอวัยวะต่างๆ ในร่างกายนั้นได้มีวิญญาณอยู่ทั้งสิ้น พฤติกรรมที่มีความหมายของทุกๆ เซลล์ซึ่งมีอยู่ตลอดเวลาเช่น การดูดซึม การย่อย การเผาผลาญ การขับถ่าย ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้เกิดขึ้นภายใต้การควบคุมของวิญญาณซึ่งมีอยู่ในเซลล์นั้นๆ และวิญญาณทุกๆ จุดก็มีความสัมพันธ์เกี่ยวโยงถึงกันทั้งหมด ซึ่งมีศูนย์กลางอยู่ที่สมอง ฉะนั้นถ้าสามารถเข้าใจเรื่องวิญญาณได้ละเอียดลึกซึ้งถึงขั้นนี้ ก็จะเห็นได้ชัดว่า ในเมื่อเราพยายามฝึกสมาธิอยู่เสมอ จนกระทั่งไม่ว่าเราจะทำอะไร พุดอะไร คิดอะไร ก็มีสมาธิดีทุกขณะ และในเมื่อหลับตาเข้าสมาธิ ทดสอบดูก็ปรากฏว่า สามารถทำจิตให้แน่วแน่ได้ทันทีพร้อมทั้งมีแสงสว่างเกิดขึ้นในใจด้วย ถ้าหากเราทำเช่นนี้ได้มาตั้งแต่วัยเด็ก ซึ่งเป็นวัยที่อวัยวะต่างๆ อย่างกำลังเจริญเติบโต ผลของสมาธิจะเห็นได้ชัดที่สุดทุกด้าน โดยเฉพาะในด้านความจำ ความคิดอ่าน ความรับรู้ต่างๆ อันนี้จะได้เห็นได้ชัดมาก และจะสามารถรักษาความสามารถเหล่านี้ไว้ได้จนกระทั่งถึงวัยชราด้วย เช่น พระ-

อรหันต์ทุกองค์ แม้จะมีอายุถึง ๑๐๐ ปีหรือ ๑๐๐ กว่าปี ความจำก็ยังมีดีเหมือนเมื่อครั้งยังหนุ่ม แต่ถ้ามาฝึกสมาธิในวัยที่สมองเริ่มเสื่อมแล้ว ก็ไม่เห็นผลได้ยากเหมือนกับบางคนมาเริ่มหัดออกกำลังกาย ก็ต่อเมื่อถึงวัยหนึ่งเหี่ยวแล้วนั้น ก็ยากที่จะทำให้กล้ามเนื้อเกิดขึ้นเป็นมัดๆ ได้

ทำไมจึงต้องฝึกให้ได้ถึงขั้นมีแสงสว่างเกิดขึ้นในใจ?

ทั้งนี้เพราะถ้าแสงสว่างยังไม่เกิด ก็แปลว่าสมาธิยังไม่ได้มาตรฐาน และแสงสว่างนี้แหละคือตัวการสำคัญที่จะทำให้จำอะไรต่างๆ ได้อย่างแม่นยำ และจำได้นาน เสมือนถ้ายรูปไว้ในใจ เรื่องนี้เคยพิสูจน์มาแล้ว กล่าวคือ เคยเอาเด็กมาฝึกสมาธิจนกระทั่งเมื่อหลับตาเข้าสมาธิแล้ว สามารถสร้างมโนภาพทุกอย่างได้ชัด ซึ่งเมื่อทำได้เช่นนี้แล้ว ก็ได้ทดสอบโดยบอกให้จำสิ่งของต่างๆ โดยบอกครั้งเดียว และของที่บอกให้จำนั้นมีถึงร้อยชนิด และในการบอกได้ใช้ตัวเลขด้วย เช่นบอกว่า ๑.ปากกา ๒.ดินสอ ๓.ไม้บรรทัด ฯลฯ จนกระทั่งถึงจำนวน ๑๐๐ และเมื่อบอกครบจำนวน ๑๐๐ แล้ว ก็ทดสอบโดยการถามว่า เลขจำนวนนั้นจำนวนนี้คือสิ่งของอะไร ก็ปรากฏว่า

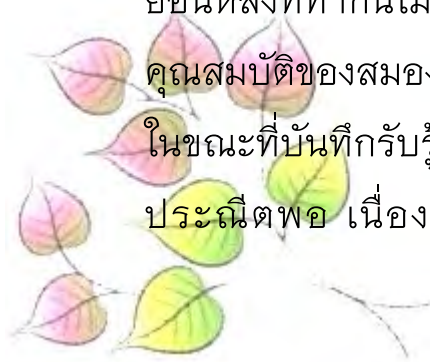

บอกได้ทันทีโดยไม่ผิดพลาดเลย แม้จะบอกจำนวนลับกัน
อย่างไร ก็ตอบได้ทันที การที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะในขณะที่
บอกว่า ๑ ปากกานั้น เขาจะหลับตาเข้าสมาธิฟัง และ
ภาพปากกาก็จะปรากฏให้เห็นในใจชัดเจน และทุกๆ
อย่างไม่ว่าจะบอกอะไร เขาก็จะเห็นภาพในใจทั้งหมด
ฉะนั้นเมื่อให้นึกย้อนหลังและถามว่า ๑ คือสิ่งของอะไร
๑๐, ๒๐, ๓๐, ๔๐, ๕๐, ๖๐. ๑๕, ๑๒, ๔, ๓ ฯลฯ
สิ่งของอะไร ทันทีที่บอกถึงตัวเลข สิ่งของตามตัวเลขที่
บอกไว้ก็จะปรากฏให้เห็นในใจทุกอย่าง ฉะนั้นจึงตอบได้
ทันทีโดยไม่ผิดพลาด ในคัมภีร์เคยกล่าวไว้ว่า พระอานนท์
เมื่อได้ยินได้ฟังอะไรเพียงครั้งเดียว ก็จะจำได้แม่น
เสมือนบันทึกไว้ในเทป เมื่อคราวกระทำปฐมสังคายนา
ภายหลังที่พระพุทธเจ้าปรินิพพานแล้วได้ ๓ เดือนนั้น
พระอานนท์สามารถ เล่าเรื่องราวต่างๆ ทั้งหมดที่
พระพุทธเจ้าได้ตรัสสอนใครต่อใคร สอนเมื่อไร ที่ไหน
มีข้อความว่าอย่างไรให้ในที่ประชุมฟังได้ทั้งหมดโดยไม่
ผิดพลาดเลย นี่คือตัวอย่างของคนที่ได้สร้างบารมีมา

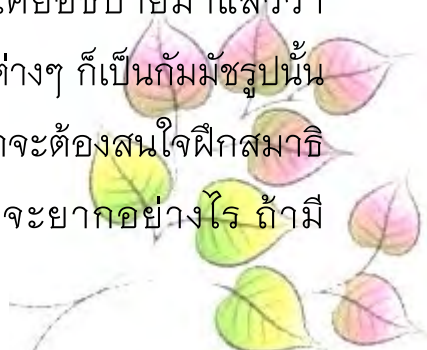
มากในด้านสติปัญญา จนมี สมองเป็นอัจฉริยะและเป็น
คนที่มีสมาธิดีที่สุด ฉะนั้น จึงได้มีความจำดีเป็นเลิศ

ขอทบทวนความจำอีกสักครั้งหนึ่งว่า ในขณะที่
จิตเป็นสมาธิแน่วแน่นั้น จิตมีความสงบ มีความบริสุทธิ์
มีความละเอียดประณีตในอันที่จะนึกคิดและจดจำอะไร
และที่สำคัญก็คือจิตเป็นอิสระไม่ติดอยู่กับอารมณ์หรือ
ข้อคิดใดๆ ในขณะที่นั้น ฉะนั้นจึงมีความไวในอันที่จะรับรู้
อะไร และการรำลึกถึงสิ่งที่เคยรู้เคยเห็น ก็เกิดขึ้นได้
อย่างรวดเร็วด้วย และโดยธรรมดาไม่ว่าอะไรถ้าลงว่า
จิตได้สัมผัสหรือได้รับรู้ไว้แล้ว มันจะถูกบันทึกหรือเก็บ
ไว้ในใจทุกอย่างเหมือนได้ถ่ายรูปไว้ อันนี้เป็นธรรมชาติ
ของจิต ซึ่งเรื่องนี้ ผู้ที่เข้าใจได้ชัดเจน จะต้องเรียน
อภิธรรมโดยเฉพาะในเรื่องสังขยธรรมเจตสิก แล้วจะ
ยอมรับความจริงในเรื่องนี้ได้ทั้งหมด ส่วนการระลึก
ย้อนหลังที่ทำกันไม่ได้ทุกอย่งนั้น นอกจากจะเกี่ยวกับ
คุณสมบัติของสมองแล้ว สาเหตุอีกอย่างหนึ่งเป็นเพราะ
ในขณะที่บันทึกไว้ใจนั้น จิตใจไม่มีความละเอียด
ประณีตพอ เนื่องจากใจไม่มีสมาธิใจไม่สงบและมี

อารมณ์ค้างหรือมีอารมณ์อย่างอื่นคอยดึงเอาไว้ ใจไม่
เป็นอิสระ ไม่มีความว่างไว้ใน การรับรู้ และที่สำคัญก็คือ
ความชัดเจน หรือความส่องใสในใจมีไม่พอ เหมือนอย่าง
เส้นล็กกล้องถ่ายภาพ หรือเส้นล็กตาของคนไม่บริสุทธิ์
ซึ่งในทางพุทธศาสนาใช้คำว่า มีอินทรีย์ไม่บริสุทธิ์
อินทรีย์มี ๖ อย่าง คือ จักขุนทรีย์ โสตินทรีย์ ฆานินทรีย์
ชิวหินทรีย์ กายินทรีย์ และมโนินทรีย์ จากหลักในเรื่องนี้
ซึ่งผู้ที่เข้าใจชัดเจนนั้น จะเข้าใจเหตุผลได้โดยไม่ยากว่า
ทำไมคนที่มีสมาธิดี จึงมีความจำดี และช่วยให้สมอง
และประสาทต่างๆ ไปดีด้วย

ขอได้โปรดพิจารณาอีกว่า มะนาวมีรสเปรี้ยว ซึ่ง
ความเปรี้ยวอันนี้มีเชื่อมาตั้งแต่ยังเป็นเมล็ด ข้อนี้ฉันใด
คนที่เกิดมาสมองดี ก็ต้องมีเชื่อดีมาตั้งแต่เริ่มปฏิสนธิแล้ว
แต่คนส่วนมากไม่รู้ว่ อะไรคือตัวการสำคัญที่ทำให้เกิด
มาเป็นคนมีสมองดี จากหลักที่เคยอธิบายมาแล้วว่า
สมองเป็นกัมมัชรูป ระบบประสาทต่างๆ ก็เป็นกัมมัชรูปนั้น
คนไหนถ้าเข้าใจแจ่มแจ้งจริงๆ เขาจะต้องสนใจฝึกสมาธิ
อย่างแน่นนอน งานทุกอย่างแม้จะยากอย่างไร ถ้ามี

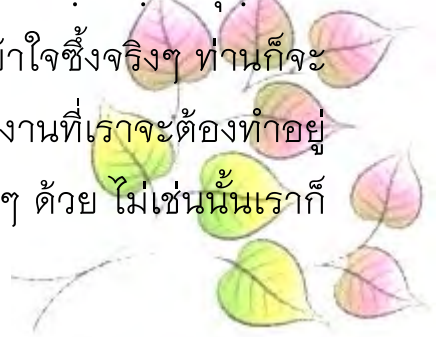

สัทธาจริงๆ ก็สามารถทำได้สำเร็จ แต่สัทธาที่เกิดโดย
ไม่เข้าใจเหตุผล ก็มักจะตั้งอยู่ได้ไม่นาน ฉะนั้นในเรื่องนี้
จึงต้องอธิบายเพิ่มเติมอีก

คนตาบอดหรือหูหนวกย่อมจะเห็นหรือได้ยินอะไร
ไม่ได้ ถ้าตาฟางหรือหูตึงก็เห็นหรือได้ยินอะไรไม่ชัด แต่ถ้า
คนนั้นหายจากตาบอดหายจากหูหนวก ก็สามารถจะเห็น
หรือได้ยินอะไรขึ้นมาอีก คนที่ตายแล้ว อวัยวะทุกอย่าง
ย่อมสิ้นสลาย ใช้การไม่ได้เลย แต่ในเมื่อคนนั้นกลับมา
เกิดอีก ก็จะมีอวัยวะทุกอย่างเกิดมาอีก แม้จะตายจาก
มนุษย์ไปเกิดเป็นโอปปาทิกะ ก็เช่นเดียวกัน ข้อเท็จจริง
ต่างๆ เหล่านี้ ขอได้โปรดพิจารณาให้ละเอียด และ
ยิ่งกว่านั้น ทำไมคนเราจึงเกิดมามีคุณสมบัติของสมอง
ไม่เหมือนกัน ถ้าเข้าใจเรื่องกัมมัชรูป เข้าใจเรื่องวิญญาณ
สร้างชีวิตโดยละเอียด ก็จะได้รู้ลึกว่าการฝึกสมาธิเป็น
เรื่องสำคัญมาก และถ้ายิ่งคำนึงไปถึงว่าสัตว์ต่างๆ ใน
โลกนี้มีมากมายหลายร้อยหลายพันชนิด ซึ่งสัตว์ต่างๆ
เหล่านี้มีประสิทธิภาพทางสมองและระบบประสาท
ต่างๆ ไม่เหมือนกัน ยิ่งนำมาเทียบกับคน ก็ยิ่งเห็นความ

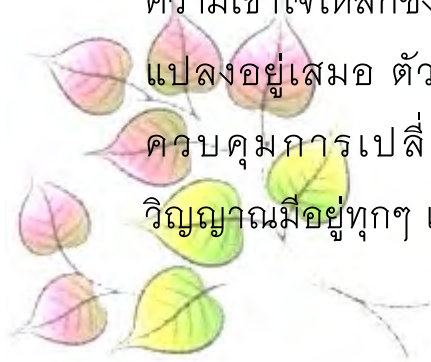

แตกต่างกันมากขึ้น อะไรคือตัวการที่ทำให้
 สมองและระบบประสาทมีความแตกต่างกัน? ในเมื่อเรา
 ปิดคำว่าธรรมชาติออกไป ไม่นำมาใช้เลย แต่คิดตาม
 แนวที่พระพุทธเจ้าตรัสสอนว่า **ทุกอย่างเกิดมาจาก
 วิญญาณสภาพชีวิตต่างกัน ก็เพราะวิญญาณที่
 สร้างชีวิตนั้นๆ มีสภาพต่างกัน** และคำนี้ต่อไปอีกว่า
*พระอานนท์ทำไมจึงมีสมองเป็นเลิศอย่างนั้น? ท่านได้
 สร้างบุญบารมีอะไรมาและสร้างมานานเท่าไร?* ถ้าหาก
 ได้คำนึงถึงปัญหาต่างๆ เหล่านี้ แล้วเข้าใจเรื่องราวโดย
 ละเอียด ข้าพเจ้าก็เชื่อแน่ว่า สำหรับผู้ที่เข้าใจนั้นจะต้อง
 ลงความเห็นว่า การฝึกสมาธิเป็นเรื่องสำคัญยิ่ง เป็นเรื่อง
 ที่เราจะต้องทำและทั้งต้องทำทุกๆ ชาติด้วย พระพุทธเจ้า
 ตรัสว่า “ศีล สมาธิ ปัญญา คือทางแห่งความพ้นทุกข์
 ทางอื่นนอกจากทางนี้ไม่มี” พุทธพจน์บทนี้แปลมาจาก
 คำบาลีว่า “เอเสว มคฺโค นตฺถญฺโณ ทสฺสนสฺส วิสุทฺธิยา”
 ขอบได้โปรดทบทวนบ่อยๆ ซึ่งถ้าเข้าใจซึ่งจริงๆ ท่านก็จะ
 เห็นว่า การฝึกสมาธิเท่านั้นที่เป็นงานที่เราจะต้องทำอยู่
 เสมอ และจะต้องทำให้ดีขึ้นเรื่อยๆ ด้วย ไม่เช่นนั้นเราก็

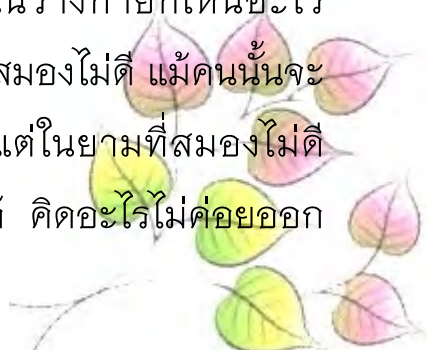

จะไม่ดีขึ้นสมดังความปรารถนาแน่นอน เพื่อที่จะชี้ให้เห็นว่า การฝึกสมาธิเป็นเรื่องยิ่งใหญ่จริงๆ ฉะนั้นจึงขอให้ศึกษาถึงเรื่องราวต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

คำพูดที่ดี หรือข้อความที่เขียนออกมาเป็นตัวหนังสือก็ดี หรือสิ่งก่อสร้างสิ่งประดิษฐ์ใดๆ ที่มีมนุษย์สร้างขึ้นมาก็ดี ทั้งหมดจะชี้ให้เห็นถึงโครงสร้างแห่งจิตใจของคนคนนั้น คนที่พูด คนที่เขียน คนที่สร้างมีความรู้สึกนึกคิดอย่างไร มีความประสงค์อย่างไร มีสติปัญญาอย่างไร มีอุตสาหะวิริยะอย่างไร สิ่งที่เขาพูดสิ่งที่เขาเขียน สิ่งที่เขาทำออกมานั้นจะแสดงให้เห็นถึงสภาพแห่งจิตใจของเขา ข้อนี้ฉันใด โครงสร้างของสมองของอวัยวะต่างๆ ส่วน รวมทั้งร่างกายทั้งหมด ก็คือปรากฏการณ์ หรือสภาพของวิญญาณที่แสดงออกมาในทางวัตถุ ปรากฏออกมาเป็นวัตถุ ทฤษฎีอันนี้โปรดทำความเข้าใจให้ลึกซึ้งทุกๆ เซลล์ในร่างกายมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ตัวการที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงควบคุมการเปลี่ยนแปลงก็คือจิตหรือวิญญาณ วิญญาณมีอยู่ทุกๆ เซลล์ทั่วร่างกาย และมีความสัมพันธ์

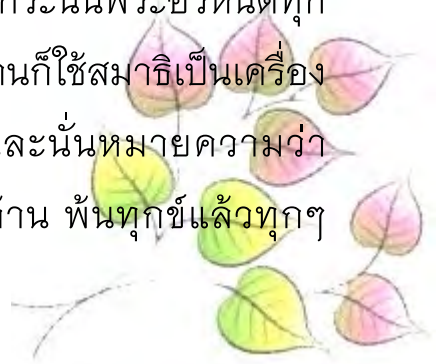
ถึงกันทั้งหมดโดยมีศูนย์กลางอยู่ที่สมอง เหตุไร
กล้ามเนื้อหรืออวัยวะต่างๆ จึงเกิดและเจริญเติบโตได้?
ปัญหาข้อนี้อย่าคิดแต่ในแง่ของอาหารเท่านั้น ขอให้คิด
ในแง่ของวิญญาณด้วย และทำไมพวกเซลล์ต่างๆ จึง
รู้จักเลือกรับเอาเฉพาะสิ่งที่จะเป็นประโยชน์แก่ตัวมัน
เท่านั้น สิ่งที่เป็นพิษหรือไม่มีประโยชน์มันจะต้องขับถ่าย
ออกมา? พฤติการณ์ของมันก็คล้ายกับสัตว์และคนที่
รู้จักเลือกรับประทานเฉพาะสิ่งที่เป็นอาหาร แต่ก็ต่างกัน
โดยที่พวกเซลล์ต่างๆ ทำไปโดยไม่รู้ตัว ทำไปโดย
สัญชาตญาณ ส่วนมนุษย์และสัตว์ทำไปโดยอาการรู้ตัว
ข้อเท็จจริงต่างๆ เหล่านี้หากเข้าใจถึงเหตุผลแล้วก็จะยิ่ง
เห็นได้ชัดว่า การที่จะพัฒนาสมองให้ดีขึ้นเรื่อยๆ
จนกระทั่งในที่สุด มีสมองเป็นอัจฉริยะนั้น ถ้าไม่ได้
ฝึกสมาธิให้ดีแล้ว ก็จะไม่มีความเป็นไปได้เลย อย่าลืมว่า
คนตาบอดแม้จะมีวิญญาณอยู่ในร่างกายก็เห็นอะไร
ไม่ได้ ทั้งที่วิญญาณเป็นผู้เห็น ถ้าสมองไม่ดี แม้คนนั้นจะ
เคยเป็นคนฉลาดมาแล้วก็ตาม แต่ในยามที่สมองไม่ดี
หรือพิการ ก็จะทำอะไรไม่ค่อยได้ คิดอะไรไม่ค่อยออก

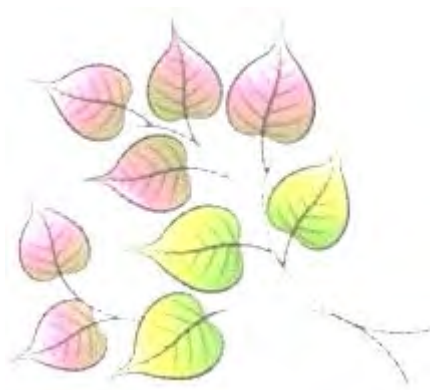
สติปัญญาอาจจะเสื่อมทรามได้ ทั้งนี้ก็เพราะวิญญาณจะเกิดการเห็น เกิดการได้ยิน มีความรู้สึกนึกคิด จำอะไรได้ รู้อะไรได้ก็ต้องอาศัยสมองอาศัยประสาทต่างๆ ถ้าสมองและประสาทดี การนึกคิด การรับรู้ต่างๆ ก็ดี *ทำอย่างไรจึงจะสามารถปรับปรุงสมองและประสาทให้ดีขึ้นเรื่อยๆ?* ถ้าเอาแต่บำรุงร่างกายด้วยอาหารและยา และแม้จะมีการเรียน การฝึกฝนในเรื่องการใช้สติปัญญา การแสวงหาความรู้อยู่เสมอก็ตาม คิดหรือว่า *ถ้าจิตไม่ค่อยสงบ มีความฟุ้งซ่านอยู่เสมอ จิตใจไม่สบายอยู่เสมอ แล้วสมองจะดีขึ้นเรื่อยๆ?* ข้อนี้ย่อมเป็นไปได้แน่นอน การฝึกสมาธิหมายความว่าอย่างไร และในขณะที่ใจเป็นสมาธิจิตใจมีคุณสมบัติอย่างไร ขอให้ย้อนกลับไปอ่านอีกครั้งแล้วพิจารณาดูว่า ถ้าเราไม่หมั่นฝึกสมาธิให้ดีขึ้นเรื่อยๆ ย่อมไม่มีทางเลยที่เราจะเกิดมามีสมองดี *และถึงแม้เกิดมาในชาตินี้ครั้งแรกสมองดี แต่แล้วต่อมาภายหลังเราเป็นคนไม่มีสมาธิเลย ไม่ว่าจะทำอะไร หรือคิดอะไรแล้วสมองจะเสื่อมเร็วหรือไม่ จะเป็นโรคประสาทได้หรือไม่?* ขอได้โปรดพิจารณา แล้วขอให้

ย้อนนึกไปอีกครั้งว่า ทำไมพระอรหันต์ทั้งหลายแม้จะมีอายุมากเป็นร้อยปีหรือร้อยกว่าปี สมอก็ยังใช้การได้ดี ความจำไม่เสื่อม อย่าลืมว่า สมอกับจิตใจมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดมาก และผู้ที่จะสามารถฝึกสมาธิได้ถึงขั้นอภิญญา เช่นระลึกชาติได้ มีหุทิพย์ ตาทิพย์อะไรทำนองนี้นั้น ก็อย่าเข้าใจผิดว่าใครๆ ก็ฝึกได้ แท้จริงแล้วคนที่ฝึกได้ถึงขั้นนี้ เขาจะต้องเป็นคนที่มีสมอพิเศษ ผิดธรรมดามาตั้งแต่เกิดแล้ว และที่เป็นเช่นนี้ ก็เพราะเคยได้สมาธิได้ฌานได้สมาบัติ หรือเคยได้อภิญญามาบ้างแล้วในชาติก่อนๆ ฉะนั้นเมื่อต้องการที่จะให้ตนเองเกิดมามีสมอดีขึ้นเรื่อยๆ นั้น จึงไม่มีทางอื่นนอกจากจะต้องหมั่นฝึกสมาธิบ่อยๆ และพยายามฝึกให้ดีขึ้นเรื่อยๆ ทั้งจะต้องพยายามทำอย่างนี้ไปทุกๆ ชาติด้วย จนกว่าเราจะได้สมาธิขั้นสูงสุดจริงๆ จึงไม่จำเป็นต้องฝึกอีก เพราะสมบูรณ์ถึงที่สุดแล้ว แต่ถึงกระนั้นพระอรหันต์ทุกคนก็เข้าสมาธิอยู่เสมอ เพราะท่านก็ใช้สมาธิเป็นเครื่องอยู่สุขสบายในชีวิตประจำวัน และนั่นหมายความว่าชีวิตของท่านสมบูรณ์แล้วทุกๆ ด้าน พันทุกข์แล้วทุกๆ

อย่างโดยเด็ดขาด ชีวิตมีความอิสระอย่างเต็มที่ เมื่อท่านเห็นว่า การเกิดอีกไม่จำเป็นสำหรับท่าน ฉะนั้น เมื่อท่านปรินิพพานแล้วจึงไม่ต้องมาเกิดอีก ส่วนคนธรรมดาแม้จะรู้สึกเบื่อหน่ายต่อการเกิด ไม่อยากเกิดก็ยังต้องเกิด และก็เลือกที่เกิดไม่ได้ด้วย ทั้งนี้ก็สุดแล้วแต่กรรมจะชักจูงไป และก็ไปโดยไม่รู้ตัว ส่วนคนที่เริ่มจะเลือกที่เกิดได้บ้างนั้น จะต้องเป็นคนที่ยังคับใจตนเองให้อยู่ในเหตุผลได้ ไม่ตกเป็นทาสอารมณ์อยู่เสมอ ซึ่งคนที่ทำได้ก็คือคนที่เข้าสมาธิได้ เห็นหรือยังว่า การฝึกสมาธิมีคุณค่าสูงเพียงไรและจำเป็นเพียงไร

มโนมยิทธิ

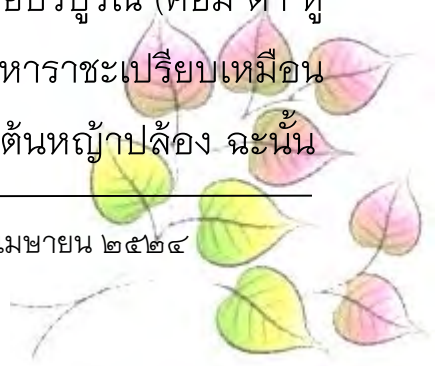
การเนรมิตกายทิพย์

ตอนที่ ๑

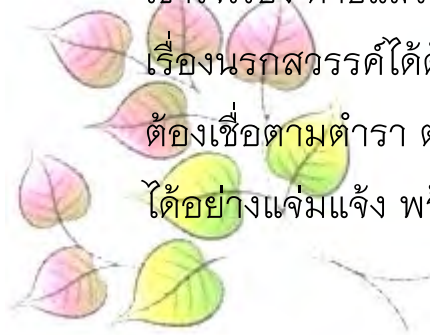
๑ ในพระไตรปิฎกเล่มที่ ๙ ทีฆนิกาย สีลขันธวรรค หน้า ๑๐๙ มีข้อความอยู่ตอนหนึ่ง ซึ่งพระพุทธเจ้าได้ตรัสกับพระเจ้าอชาตศัตรูว่า:-

ภิกษุ นั้น เมื่อมีจิตตั้งมั่น บริสุทธิ์ ผุดผ่อง ไม่มีกิเลสเครื่องยึดวน ปราศจากอุปกิเลสทั้งหลาย เป็นจิตอ่อนโยน ควรแก่การงาน ดำรงอยู่มั่นคงไม่หวั่นไหวเช่นนั้นแล้ว ก็น้อมจิตไปเพื่อจะเนรมิตกายที่สำเร็จด้วยใจ เขอย่อมเนรมิตกายขึ้นอีกกายหนึ่งจากกายนี้ได้ ซึ่งกายที่เนรมิตขึ้นมานั้น เป็นกายที่มีรูป เป็นกายที่สำเร็จด้วยใจ อวัยวะน้อยใหญ่ครบถ้วน มีอินทรีย์บริบูรณ์ (คือมี ตา หู จมูก ลิ้น กายใจ ครบทุกอย่าง) มหาราชาเปรียบเหมือนบุรุษชักไม้เท้าปาปล้องออกมาจากต้นเท้าปาปล้อง ฉะนั้น

ข้อความที่เป็นพุทธพจน์ดังที่อ้างมานี้ คือหลักสำคัญยิ่งที่จะทำให้เข้าใจเรื่องกายทิพย์หรือเรื่องโอบปาติกะทั้งหลาย และคำว่า กายทิพย์ นี้หมายถึง **กายที่เกิดจากใจล้วนๆ** พวกกายทิพย์ก็คือพวกโอบปาติกะทั้งหมด ซึ่งมีทั้งพวกที่อยู่ในอบายภูมิและสุคติภูมิ โปรดจำไว้ให้ดี คำว่ากายทิพย์ไม่ได้หมายความว่า จะต้องเป็นกายที่ดี หรือเป็นกายของพวกเทวดาเท่านั้น พวกสัตว์นรกทั้งหลาย พวกเปรตทั้งหลายก็เป็นพวกกายทิพย์เหมือนกัน ฉะนั้นคำว่ากายทิพย์จะต้องทำความเข้าใจให้ถูกเมื่อเห็นว่าเป็นทิพย์ประเดี๋ยวจะเข้าใจว่าจะต้องเป็นพวกที่ดีเสมอไป

ใครก็ตาม ถ้าได้ศึกษาเรื่องกายทิพย์ให้ถูกทาง เข้าใจเรื่องนี้ถูกต้อง โดยเฉพาะแน่ใจว่า **กายทิพย์มีจริง** และรู้ด้วยว่า **เกิดขึ้นมาอย่างไร** เขาผู้นั้นจะสามารถเข้าใจเรื่อง ตายแล้วเกิดมา เรื่องกรรม เรื่องบุญ เรื่องบาป เรื่องนรกสวรรค์ได้ด้วยตนเอง ไม่ต้องเชื่อตามคนอื่น ไม่ต้องเชื่อตามตำรา ตลอดทั้งจะเข้าใจเรื่องอภิญาต่างๆ ได้อย่างแจ่มแจ้ง พร้อมทั้งจะมีความเชื่ออย่างสนิทใจว่า

เรื่องอภิญญาต่างๆ ตามที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้ นั้นเป็น เรื่องจริงทั้งหมด เป็นเรื่องที่เป็นไปได้ทั้งหมด และที่สำคัญที่สุดและเป็นประโยชน์มากที่สุด ก็คือ ในเมื่อ เข้าใจเรื่องกายทิพย์ดีแล้วก็จะทำให้เข้าใจอย่างแจ่มแจ้งว่า

“ตัวเราคือร่างกายเกิดมาจากวิญญาณของเรา” ตามหลักพุทธพจน์ที่พระพุทธองค์ได้ตรัสกับพระอานนท์ว่า:-

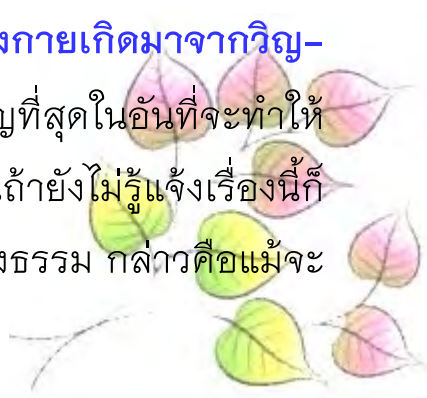
“ดูก่อนอานนท์ ถ้าวิญญาณจักไม่ก้าวลงสู่ห้องของมารดา นามรูปจะพึงเกิดในห้องของมารดาได้หรือ”

“มิได้ พระพุทธเจ้าข้า” พระอานนท์ทูลตอบ

ครั้นแล้วพระพุทธเจ้าก็ตรัสต่อไปว่า “เพราะเหตุนี้แล อานนท์ เราจึงได้กล่าวว่ วิญญาณเป็นปัจจัยให้เกิดนามรูป”

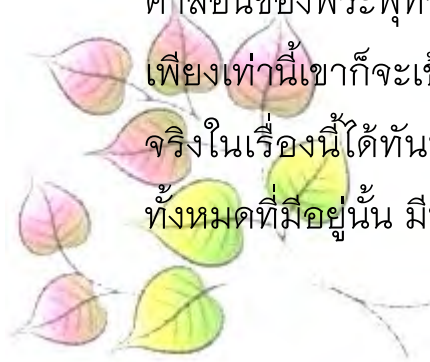
พุทธพจน์บทนี้มีอยู่ในมหานิทานสูตร พระไตรปิฎก เล่มที่ ๑๐ หน้า ๗๔ (ที. มหา. ๑๐/๗๔)

การรู้แจ้งว่า **“ตัวเราคือร่างกายเกิดมาจากวิญญาณของเรา”** นั้น เป็นจุดสำคัญที่สุดในอันที่จะทำให้เรารู้แจ้งในธรรมทั้งปวง คนไหนถ้ายังไม่รู้แจ้งเรื่องนี้ก็เท่ากับว่ายังเป็นคนตาบอดในทางธรรม กล่าวคือแม้จะ

ศึกษาธรรมรู้แจ้งมากสักเพียงไรก็เป็นการรู้ตามตำราเท่านั้น การที่จะรู้แจ้งธรรมด้วยตนเองเป็นสิ่งที่เป็นไปได้ไม่ได้ โดยที่สุดแม้จะได้ชื่อว่า ปฏิบัติธรรมมานาน สามารถเข้าสมาธิได้ดี แต่ถ้ายังไม่รู้แจ้งว่า ตัวเราเกิดมาจากวิญญาณของเราเอง ก็เป็นสิ่งที่เป็นไปได้ที่ผู้นั้น จะสามารถรู้แจ้งอริยสัจด้วยปัญญาของตนเอง และจะไม่สามารถเข้าถึงพุทธคุณ ธรรมคุณ สังฆคุณด้วย ฉะนั้นการรู้แจ้งว่าตัวเราเกิดมาจากวิญญาณของเรานั้น จึงนับว่าเป็นเรื่องที่สำคัญที่สุด และการที่จะรู้แจ้งเรื่องนี้ ไม่มีทางอื่นที่จะทำให้เข้าใจได้ง่าย นอกจากจะยอมรับว่า กายทิพย์คือกายที่เกิดจากใจนั้นมีจริง โอบปาทิกะมีจริง

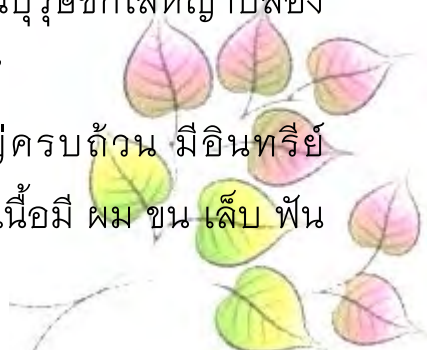
คนที่ยอมรับว่า คนที่สำเร็จมโนมยิทธิ คือสามารถเนรมิตกายอีกอันหนึ่งขึ้นมาได้จากกายเนื้อของตนมีจริง ดังพุทธพจน์ที่อ้างมาในตอนต้นนั้น เมื่อได้ฟังคำสอนของพระพุทธรเจ้าว่า ร่างกายเกิดมาจากวิญญาณเพียงเท่านี้เขาก็จะเข้าใจอย่างแจ่มแจ้งและยอมรับความจริงในเรื่องนี้ได้ทันที โปรดสังเกตว่า บรรดาคนในโลกทั้งหมดที่มีอยู่นั้น มีน้อยคนมากที่จะรู้ความจริงในเรื่องนี้

ส่วนมากก็มักจะคิดกันอย่างง่าย ๆ ว่า คนเราเกิดมาจากพ่อแม่ เกิดมาจากการผสมพันธุ์ เกิดมาจากธรรมชาติสุดแล้วแต่ ธรรมชาติจะสร้าง จะมีใครบ้างที่คิดว่า ร่างกายเราเกิดมาจากวิญญาณของเราเอง และเพราะเหตุที่คนเกือบจะทั้งโลกไม่รู้เรื่องนี้กันอย่างแพร่หลายนี้แหละ คนในโลกส่วนใหญ่จึงไม่สนใจในอันที่จะประพาศิตนให้อยู่ในศีลธรรม ฉะนั้นการศึกษาเรื่องมโนมยทิพย์ให้เข้าใจและเชื่อว่า สิ่งที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้้นั้นเป็นความจริงจึงเป็นเรื่องที่สำคัญมาก

ขอได้โปรดย้อนกลับไปอ่านพุทธพจน์ที่อ้างมาในตอนต้นอีกครั้ง โดยเฉพาะขอให้พิจารณาให้ละเอียดถึงข้อความที่ว่า "เธอย่อมเนรมิตกายขึ้นอีกกายหนึ่งจากกายนี้ได้ ซึ่งกายที่เนรมิตขึ้นมานั้น เป็นกายที่มีรูป เป็นกายที่สำเร็จด้วยใจ มีอวัยวะน้อยใหญ่ครบถ้วนมีอินทรีย์ บริบูรณ์ มหาราชะ เปรียบเหมือนบุรุษชักไส้หญ้าปล้อง ออกมาจากต้นหญ้าปล้อง ฉะนั้น"

คำว่า มีอวัยวะน้อยใหญ่ครบถ้วน มีอินทรีย์ บริบูรณ์นั้นหมายความว่า ที่กายนี้มี ผม ขน เล็บ ฟัน

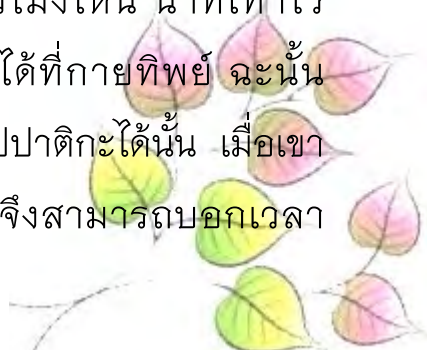
หนัง เนื้อ เอ็น กระดูก เยื่อในกระดูก ม้าม หัวใจ ตับ พังผืด ไต ปอด ไล่ใหญ่ ไล่เล็ก อาหารใหม่ (คืออาหารในกระเพาะและในลำไส้เล็ก) อาหารเก่า (คืออุจจาระซึ่งอยู่ในลำไส้ใหญ่) น้ำดี เสดด น้ำเหลือง เลือด เหงื่อ มันข้น น้ำตา มันเหลว น้ำลาย น้ำมูก ไขข้อ มูตร ใดๆ ไร ภายที่เนรมิตขึ้นมานั้นก็มิอวัยวะต่างๆ เหล่านี้เหมือนกันทุกอย่าง ยิ่งกว่านั้น ผิวพรรณ รูปร่าง ทรวดทรง กลิ่นรส โภกฐัพพะ ในกายเนื้อมิอย่างไร ภายที่เนรมิตขึ้นมา ก็จะมีเหมือนกันทุกอย่าง และในกายเนื้อมิอุณหภูมิ ใดๆ ไร มีลมหายใจอย่างไร ภายที่เนรมิตขึ้นมา ก็จะมีเหมือนกันทุกอย่าง ที่กายเนื้อมิ ตา หู จมูก ลิ้น กาย และใจอย่างไร ภายที่เนรมิตขึ้นมา ก็จะมีเหมือนกันทุกอย่าง ในความหมายอย่างนี้แหละที่พระพุทธเจ้าตรัสว่า ภายที่เนรมิตขึ้นมา นั้น มีอวัยวะน้อยใหญ่ครบถ้วน มิอินทรีย์ บริบูรณ์

อนึ่ง ในคำอุปมาที่ว่า “เหมือนบุรุษชักไล่หญ้าปล้อง ออกมาจากต้นหญ้าปล้องนั้น” ในคัมภีร์วิสุทธิมรรคภาค ๒ หน้า ๒๔๔ พระพุทธโฆษาจารย์ท่านได้อธิบายไว้ว่า

“การที่พระพุทธเจ้าทรงอุปมาเช่นนั้น ก็เพื่อต้องการจะแสดงว่า กายที่เนรมิตขึ้นมา นั้นเหมือนกับกายเนื้อของผู้มีฤทธิ์ทุกอย่าง และการที่จะเข้าใจเรื่องนี้ง่ายและเชื่อว่า เป็นจริงตามนี้ ก็ขอให้นึกถึงคนที่กำลังจะตาย ซึ่งในขณะนั้นไม่รู้สึกรู้สีกตัวแล้ว ในตอนนี้คนที่มีสมาธิดีเมื่อเข้าสมาธิไปดูจะพบว่า กายทิพย์ของคนนั้นจะมีลักษณะเหมือนกับกายเนื้อที่กำลังนอนป่วยอยู่ทุกอย่าง แม้กระทั่งเสื้อผ้าที่สวมอยู่ก็เหมือนกัน

อนึ่ง โปรดเข้าใจไว้ด้วย โดยธรรมดาทั่วๆ ไป คนไหน ถ้าจะต้องตายจริงๆ กายทิพย์จะต้องออกมาให้เห็นก่อน ถ้าเห็นกายทิพย์ของคนไหนออกมาแล้ว ก็บอกได้อย่างมั่นใจว่า คนนั้นจะต้องตายแน่ และถ้าต้องการจะรู้ว่า คนนั้นจะตายเมื่อไร ในชั่วโมงไหนนาที่เท่าไร ก็ต้องเข้าสมาธิไปเฝ้าดูที่กายทิพย์ ไม่ต้องดูที่กายเนื้อ ก็สามารถจะบอกได้ว่า คนนั้นสิ้นใจในชั่วโมงไหน นาที่เท่าไร เพราะจะมีสัญลักษณ์บอกให้รู้ได้ที่กายทิพย์ ฉะนั้น สำหรับคนที่มีสมาธิดีถึงขั้นเห็นโอปปาติกะได้นั้น เมื่อเขาเข้าสมาธิไปตรวจดูที่กายทิพย์ จึงสามารถบอกเวลา

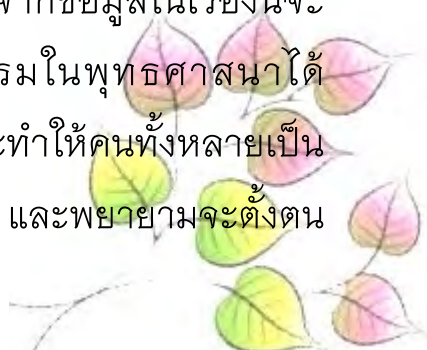
สิ้นใจได้โดยไม่ผิดพลาดแม้แต่หน้าที่ เพราะเมื่อเขาเห็น
มรณสังขญาณแล้ว ก็รีบออกมาจากสมาธิคณาพิภา
จึงสามารถบอกเวลาสิ้นใจได้ถูกต้อง

อนึ่ง ข้อที่ว่ากายทิพย์หรือกายที่เนรมิตขึ้นมา มี
ลักษณะเหมือนกายเนื้อทุกอย่างนั้น ขอได้โปรดจำไว้ให้
ดีว่า ไม่ใช่เหมือนแต่ลักษณะภายนอกเท่านั้น แม้แต่
อวัยวะภายในก็มีครบทุกอย่างเหมือนดังที่ได้อธิบาย
มาแล้ว และเหมือนกันทุกอย่างด้วย ถ้าผู้ใดสงสัยว่า
เรื่องนี้ไม่น่าจะเป็นไปได้ ก็ขอให้เก็บข้อสงสัยไว้ก่อน
เพราะเรื่องนี้จะมีอธิบายในภายหลังอย่างละเอียด
พร้อมทั้งชี้แจงเหตุผลให้ฟังด้วยว่า เป็นไปได้อย่างไร

ข้าพเจ้าเคยพูดมานานแล้วว่า ถ้าในปัจจุบันจะพึง
มีใครสักคนหนึ่งสำเร็จในทางมโนมยทิชจริงๆ และ
สามารถพิสูจน์ให้คนทั้งหลายเห็นจริงได้ด้วย ซึ่งผู้สำเร็จ
นั้นไม่ว่าจะเป็นพระหรือเป็นฆราวาส ไม่ว่าจะหญิงหรือ
ชาย เด็กหรือผู้ใหญ่ก็ได้ ไม่สำคัญ สำคัญอยู่ตรงที่ว่า
ต้องสามารถพิสูจน์ให้เห็นจริงได้ จนกระทั่งยอมรับกัน
ได้ทั่วไปว่า สิ่งนี้มีจริง คือยอมรับกันได้ทั่วไปว่ากายที่

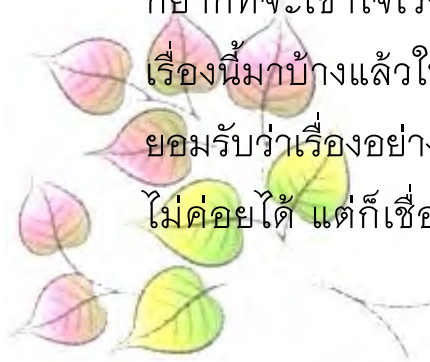
เกิดจากใจคือเกิดจากการเนรมิตของใจมีจริง และมีลักษณะเหมือนดังที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้ทุกอย่าง ถ้าปรากฏการณ์นี้เกิดขึ้นจริงในสมัยปัจจุบัน ข้าพเจ้าก็เชื่อว่า อิทธิพลของเรื่องนี้จะสามารถยับยั้งเหตุร้ายแรงต่างๆ ในโลกลงได้เกือบจะทั้งหมด ซึ่งเหตุร้ายแรงที่ว่านี้ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของสงครามหรือเรื่องความเดือดร้อนในการดำรงชีพ อันเนื่องมาจากปัญหาในทางเศรษฐกิจหรือการโกง การขูดรีด การเอารัดเอาเปรียบกัน หรือเนื่องมาจากความเสื่อมโทรมในทางศีลธรรมใดๆ ก็ตามก็สามารถจะยับยั้งได้ทั้งหมด ทั้งนี้เพราะอะไร? ก็เพราะว่าเรื่องนี้ไม่ว่าจะเกิดขึ้นที่ไหน ในประเทศใดไม่สำคัญ ขอสำคัญขอให้มีการพิสูจน์ให้เห็นได้ว่าเป็นจริง จนเป็นที่ยอมรับกันทั่วไป เหมือนกับในกรณีที่ว่า “เดี๋ยวนี้คนเราสามารถไปถึงโลกพระจันทร์ได้แล้ว” ถ้าเรื่องนี้พิสูจน์ได้จริงและยอมรับกันได้ทั่วไปแล้ว จากข้อมูลในเรื่องนี้จะสามารถนำมาอธิบายหลักธรรมในพุทธศาสนาได้กระจ่างมาก และผลที่เกิดก็คือจะทำให้คนทั้งหลายเป็นจำนวนล้านๆ หันมานับถือศาสนา และพยายามจะตั้งตน

ให้อยู่ในศีลธรรมด้วยความเต็มใจ แต่นั่นหมายความว่า จะต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถนำเอาข้อมูลอันนี้มาอธิบาย หลักธรรมในพุทธศาสนาได้เป็นอย่างดีด้วย ไม่เช่นนั้น ผลที่เกิดจะมีแต่เพียงความตื่นเต้น ในฐานะเป็นเรื่องมหัศจรรย์เท่านั้น ซึ่งไม่ผู้จะมีประโยชน์อะไรแก่ใคร

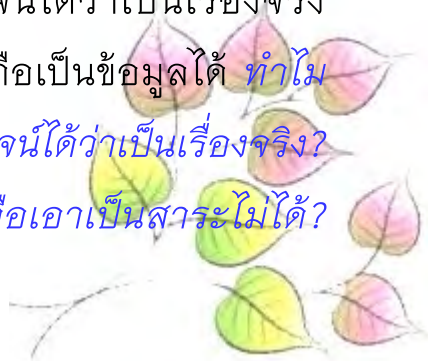
คราวนี้มาถึงปัญหาว่า จริงหรือ? ที่พระพุทธเจ้า ตรัสว่า “ภิกษุ นั่น เมื่อมีจิตตั้งมั่น บริสุทธิ์ ผุดผ่อง ไม่มีกิเลสเครื่องยึดวน ปราศจากอุปกิเลสทั้งหลาย เป็นจิตอ่อนโยน ควรแก่การงาน ดำรงอยู่มั่นคง ไม่หวั่นไหว เช่นนี้แล้ว ก็สามารถจะเนรมิตกายขึ้นมาอีกกายหนึ่งได้ ซึ่งกายที่เนรมิตขึ้นมานั้น มีลักษณะเหมือนกายเนื้อทุกอย่าง”

ปัญหาข้อนี้สำหรับคนที่ไม่เคยฝึกหัดเข้าสมาธิ หรือเคยฝึกแต่ก็เข้าสมาธิไม่ได้ หรือได้ก็ได้เพียงชั้นต่ำๆ ก็ยากที่จะเข้าใจเรื่องนี้ เว้นไว้แต่คนนั้นจะเคยมีพื้นในเรื่องนี้มาบ้างแล้วในชาติก่อนๆ เท่านั้นจึงจะเข้าใจและยอมรับว่าเรื่องอย่างนี้เป็นไปได้ ทั้งๆ ที่คนนั้นก็เข้าสมาธิไม่ค่อยได้ แต่ก็เชื่อในเรื่องนี้ แต่อย่างไรก็ตาม แม้ว่า

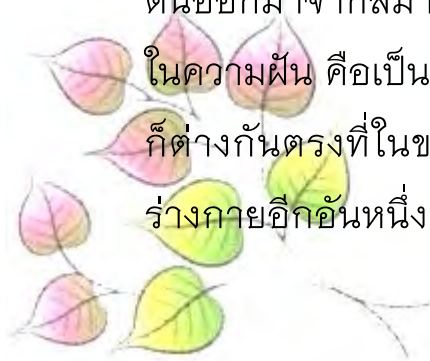
ขณะนี้จะไม่ค่อยเข้าใจ ก็ขอให้ลองพิจารณาตามเหตุผล
 ดังที่จะกล่าวต่อไปนี้ก่อน บางทีอาจจะมองเห็นความ
 จริงในเรื่องนี้ได้บ้าง เหตุผลที่ว่านี้ก็คือ:-

โดยธรรมดาเมื่อคนเรานอนหลับก็ต้องฝัน ตัวตน
 ในความฝันก็ดี เรื่องราวทุกอย่างในความฝันก็ดี เกิด
 จากใจ ไม่ใช่เกิดจากอย่างอื่น ที่ว่าเกิดจากใจนั้น หมายถึง
 เกิดจากความรู้สึกนึกคิดของจิตใต้สำนึก คือภวังคจิต
 โปรดสังเกตว่า ในความฝันก็มีร่างกายเกิดขึ้นมาอีกกาย
 หนึ่งนอกจากกายเนื้อที่กำลังนอนหลับอยู่ และกายที่
 เกิดใหม่นั้นก็มีการเห็น การได้ยิน การรู้สึกกลิ่น รู้สึกรส
 รู้สึกสัมผัส มีความนึกคิด มีอารมณ์เหมือนกายเนื้อ
 เวลาตื่น แต่เนื่องจากความฝันส่วนใหญ่ถือเอาเป็นสาระ
 ไม่ได้ พิสูจน์ไม่ได้ เราก็เลยไม่สนใจที่จะศึกษาเรื่องนี้ให้รู้
 แจ่มว่า มันคืออะไร และบอกให้รู้อะไรได้บ้าง อันที่จริง
 เคยมีความฝันบางประเภทพิสูจน์ได้ว่าเป็นเรื่องจริง
 ตัวอย่างเช่นนี้แม้จะมีอยู่น้อย ก็ถือเป็นข้อมูลได้ *ทำไม*
ความฝันบางเรื่องจึงสามารถพิสูจน์ได้ว่าเป็นเรื่องจริง?
และทำไมความฝันส่วนใหญ่จึงถือเอาเป็นสาระไม่ได้?

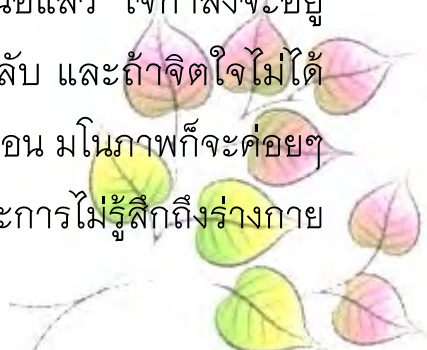

ข้อนี้เป็นเพราะเหตุไร? ถ้าเราได้ศึกษาถึงปัญหาต่างๆ เหล่านี้ให้เข้าใจอย่างถ่องแท้แล้ว เราก็จะยอมรับได้ว่า คนที่มีสมาธิสูงจริงๆ นั้นสามารถเนรมิตกายขึ้นมาได้แน่นอนทั้งนี้เพราะอะไร?

ขอได้โปรดสังเกตว่า คนที่นอนหลับแล้วฝันกับ คนที่เข้าสมาธิลึกนั้น จะมีลักษณะที่เหมือนกันอยู่อย่างหนึ่งคือ จิตใจไม่ได้หลับ จิตใจไม่ได้หมดความรู้สึกเพียงแต่ไม่รู้รู้สึกถึงร่างกายเท่านั้น และถ้าจิตตัดขาดจากร่างกายเนื้อได้ ไม่รู้สึกถึงกายเนื้อเลย ก็จะต้องมีกายอีกอันหนึ่งเกิดขึ้นมาชดเชยเสมอ เช่นกายในความฝัน ในทำนองเดียวกัน คนที่เข้าสมาธิลึกจนกระทั่งไม่รู้รู้สึกถึงกายเนื้อแล้ว ก็จะมีกายเกิดขึ้นมาอีกกายหนึ่งเหมือนกัน เช่นบางคนนั่งสมาธิอยู่ รู้สึกว่าตัวลอยสูงขึ้นๆ จนกระทั่งตกใจตื่น เพราะคิดว่ากายเนื้อลอยขึ้นไปจริงๆ แล้วกลัวตก จึงได้ตื่นออกมาจากสมาธิ ร่างกายที่ลอยก็คล้ายกับร่างกายในความฝัน คือเป็นร่างกายที่เกิดจากใจเช่นเดียวกัน แต่ก็ต่างกันตรงที่ในขณะที่คนเรานอนหลับแล้วฝันว่า มีร่างกายอีกอันหนึ่งเกิดขึ้นนั้น ในขณะที่นอนหลับไม่มีสติ

ควบคุม ฉะนั้นเรื่องราวในความฝันจึงมักเปะปะ ไม่เป็นเรื่องเป็นราวถือเอาเป็นสาระไม่ได้ ส่วนคนที่เข้าสมาธิได้ลึกจนกระทั่งรู้สึกว่ามีร่างกายอีกอันหนึ่งเกิดขึ้นนั้นมีสติควบคุมจึงไม่ค่อยเปะปะเหมือนกับในความฝัน แต่ถึงกระนั้นก็ยังบังคับภavnันให้เป็นไปตามความตั้งใจไม่ได้ ทั้งนี้ก็เพราะสมาธิถึงแม้จะลึกจนกระทั่งไม่รู้สึกถึงกายเนื้อก็จริง แต่การที่ยังบังคับภavnันที่เกิดขึ้นใหม่ ให้เป็นไปตามความต้องการไม่ได้โดยเด็ดขาดและฉับพลันก็เพราะสมาธิยังลึกไม่ได้มาตรฐาน ซึ่งเมื่อพูดตามหลักวิชาก็คือ สมาธิยังไม่ถึงขั้นจตุตถฌาน ฌานที่สี่ ผู้ที่เข้าถึงฌานขั้นนี้เท่านั้น สติจึงจะสมบูรณ์จริงๆ (อุปกุชาสติปาริสุทธิ) และโดยธรรมดาผู้ที่เข้าสมาธิได้เพียงแต่อุปจารของปฐมฌาน ก็จะเริ่มมีมโนภาพเกิดขึ้นในใจ และเริ่มมีกายอีกอันหนึ่งเกิดขึ้น ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ใจเริ่มเป็นอิสระจากกายเนื้อ ไม่ค่อยรู้สึกถึงกายเนื้อแล้ว ใจกำลังจะอยู่ในภาวะคล้ายกับคนที่กำลังจะหลับ และถ้าจิตใจไม่ได้ดำเนินไปในทางหลับเพราะไม่ง่วงนอน มโนภาพก็จะค่อยๆ ชัดขึ้นในเมื่อสมาธิค่อยๆ สูงขึ้น และการไม่รู้สึกถึงร่างกาย

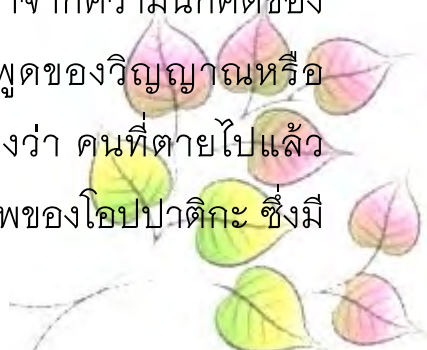
เช่นไม่รู้สึกลมเมื่อยหรือหุไม่ค้อยได้ยินเสียงก็จะมีมากขึ้น ถ้าเมื่อใดจิตเข้าถึงปฐมฌานจริงๆ และอยู่ในฌานนี้ได้นาน ติดต่อกันไปทุกขณะจิตประมาณ ๕ นาที หรือ ๑๐ นาที ก็แปลว่า ในช่วงนี้จะไม่ได้ยินเสียงอะไรเลย และจะไม่มีรู้สึกร่างกายเนื้อตัวย และในเวลาเดียวกันก็จะรู้สึกว่ามีกายอีกอันหนึ่งเกิดขึ้น เป็นกายในความรู้สึก แต่ก็ไม่ได้ถึงกับมองเห็นกายที่เกิดใหม่ กายที่เกิดใหม่เหมือนกับกายในความฝันนั้น จะรู้สึกมองเห็นได้ในใจของตนจริงๆ ก็ต่อเมื่อต้องได้สมาธิสูงกว่านี้มาก โดยเฉพาะคือต้องได้ถึงขั้นจตุตถฌาน ฌานที่สี่ จึงจะมองเห็นกายที่เกิดใหม่ในใจได้ชัดเจน ซึ่งผู้ที่ทำได้จริงนั้น จะต้องสามารถสร้างภาพขึ้นในใจได้ทุกอย่างตามความตั้งใจ และสร้างได้รวดเร็ว และแต่ละภาพที่สร้างขึ้นมานั้นจะต้องเห็นได้ชัดเจนเสมือนเป็นภาพของสิ่งนั้นจริงๆ ถ้ายังสร้างมโนภาพให้ชัดอย่างนี้ไม่ได้ ก็ไม่อาจจะมองเห็นกายที่เกิดใหม่ได้ชัด เพียงแต่รู้สึกว่ามีกายเกิดใหม่เท่านั้น

จากตัวอย่างที่อธิบายมานี้ สำหรับคนที่เคยฝึกสมาธิมาบ้างแล้ว จะเข้าใจเรื่องเหล่านี้และเชื่อตามนี้ได้

โดยไม่ยาก แต่สำหรับคนที่ไม่เคยมีพื้นในทางนี้มาเลย
แน่นอนจะไม่มีทางมองเห็นหรือเข้าใจเรื่องเหล่านี้ได้
พร้อมทั้งจะสงสัยอยู่เสมอว่า เรื่องอย่างนี้ไม่น่าจะเป็นไปได้
แต่อย่างไรก็ตาม ตัวอย่างที่ว่ามีกายอีกอันหนึ่งเกิดขึ้นใน
ความฝัน หรือเกิดขึ้นในขณะที่อยู่ในสมาธิขั้นลึกนั้นมิได้
จริงๆ และนี่คือข้อมูลอันแรกที่เราควรจะศึกษาให้เข้าใจ
และให้ตั้งข้อสงสัยเอาไว้ว่า กายที่ว่านี้เป็นกายที่เกิด
จากใจ คือเกิดจากภวังคจิตหรือจิตใต้สำนึก และก็ขอ
ได้โปรดนึกไว้บ้างว่า ทำไมบางคนความฝันที่เกิดขึ้นนั้น
จึงสามารถพิสูจน์ได้ว่าเป็นเรื่องจริง

คราวนี้ลองมาพิจารณาข้อมูลอีกนัยหนึ่ง ซึ่งใน
ปัจจุบันได้เป็นที่รับรองกันทั่วไปแล้วว่า เป็นจริง กล่าวคือ
จากตัวอย่างของคนที่มีวิญญานคือมีโอบปาติกะมา
เข้าทรงแล้วพูดอะไรได้ถูกต้อง พิสูจน์ได้ว่า ข้อความที่
คนทรงพูดออกมานั้น ไม่ใช่ออกมาจากความนึกคิดของ
คนทรง แต่พิสูจน์ได้ว่า เป็นคำพูดของวิญญานหรือ
โอบปาติกะที่เข้าทรง ซึ่งแสดงว่า คนที่ตายไปแล้ว
ขณะนี้ยังมีชีวิตอยู่ แต่อยู่ในสภาพของโอบปาติกะ ซึ่งมี

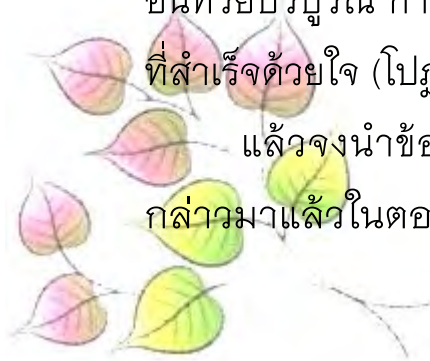
รูปร่างอวัยวะต่างๆ เหมือนเมื่อสมัยเป็นคน ขอให้นึกถึง
 หลักธรรมที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้ว่า โยนิคือกำเนิดของ
 ชีวิตมีอยู่ ๔ อย่าง คือ ชลาพูชะ อัณฑชะ สังเสทชะ และ
 โอบปาติกะ โดยเฉพาะในเรื่องของโอบปาติกะ พระพุทธเจ้า
 ได้ตรัสไว้ดังนี้:-

โอบปาติกะโยนิเป็นไฉน? พวกเทวดา พวกนรก
 พวกมนุษย์บางประเภท และวิบาตบางประเภท กำเนิด
 อย่างนี้เรียกว่าโอบปาติกะ (มหาสีหนาทสูตร ม. มุ
 ๑๒/๑๔๗)

ชีวิตเหล่านี้ที่เรียกว่าเป็นโอบปาติกะ ก็เพราะ
 ร่างกายของชีวิตเหล่านี้เป็นร่างกายที่เกิดจากใจล้วนๆ
 ดังเช่นที่พระพุทธองค์ตรัสไว้ว่า:-

การได้อัตตาที่สำเร็จด้วยใจเป็นไฉน? อัตตาใด
 ซึ่งมีรูปสำเร็จด้วยใจ มีอวัยวะน้อยใหญ่ครบถ้วน มี
 อินทรีย์บริบูรณ์ การได้อัตตาเช่นนี้ เรียกว่าการได้อัตตา
 ที่สำเร็จด้วยใจ (ไปฏฐปาทสูตร ที.สี.๙/๒๔๑)

แล้วจงนำข้อความอันนี้ ไปเทียบกับข้อความที่
 กล่าวมาแล้วในตอนต้นที่กล่าวว่ “ภิกษุ นั้น เมื่อมีจิต

ตั้งมั่น ฯลฯ ดำรงอยู่มั่นคงไม่หวั่นไหวเช่นนี้แล้ว ก็น้อมจิตไปเพื่อจะเนรมิตกายที่สำเร็จด้วยใจ ฯลฯ ซึ่งกายที่เนรมิตขึ้นมา นั้นเป็นกายที่มีรูป เป็นกายที่สำเร็จด้วยใจมีอวัยวะน้อยใหญ่ครบถ้วน มีอินทรีย์บริบูรณ์ มหาราชะเปรียบเหมือนบุรุษชักไล่หญ้าปล้องออกมาจากต้นหญ้าปล้อง ฉะนั้น”

จากหลักธรรมในเรื่องของโอปปาติกะที่พระพุทธเจ้าได้ตรัสไว้ ซึ่งในปัจจุบันพิสูจน์ได้แล้วว่า เรื่องอย่างนี้เป็นเรื่องจริง ฉะนั้นในเมื่อยอมรับว่า โอปปาติกะมีจริงก็ย่อมจะยอมรับได้ว่า ผู้ที่ได้สมาธิขั้นสูง คือได้ถึงขั้นจตุตถฌานนั้น ก็สามารถจะเนรมิตกายขึ้นมาอีกกายหนึ่งได้ ซึ่งกายที่เนรมิตขึ้นมา นั้น ก็มีลักษณะเหมือนกับโอปปาติกะทุกอย่าง ถ้าจะพูดให้เข้าใจง่าย ๆ ก็คือคนที่สำเร็จในทางมโนมยิทธิ นั้น ก็คือคนที่สามารถจะเป็นโอปปาติกะเมื่อไรก็ได้ ทั้งๆ ที่ยังมีชีวิตอยู่ในโลกมนุษย์ยังครองกายเนื้ออยู่

ตอนที่ ๒

๑ ในหนังสือวิญญาณฉบับก่อนคือฉบับเดือน มีนาคม-เมษายน ๒๕๒๔ ข้าพเจ้าได้เริ่มเขียนเรื่อง มโนมยทิถิลงเป็นครั้งแรก และในตอนนี้ข้าพเจ้าค้าง ปัญหาไว้ ๒ ข้อที่ยังไม่ได้ตอบโดยละเอียด คือ:-

๑. ข้อที่ว่า กายทิพย์หรือกายที่เนรมิตขึ้นมา มีลักษณะเหมือนกายเนื้อทุกอย่างนั้น ขอได้โปรดจำไว้ให้ ดีว่า ไม่ใช่เหมือนแต่ลักษณะภายนอกเท่านั้น แม้แต่ อวัยวะภายในก็มีครบทุกอย่าง เหมือนดังที่ได้อธิบาย มาแล้ว และเหมือนกันทุกอย่างด้วย ถ้าผู้ใดสงสัยว่า เรื่องนี้ ไม่น่าจะเป็นไปได้ ก็ขอให้เก็บข้อสงสัยไว้ก่อน เพราะเรื่องนี้จะมียธิบายในภายหลังอย่างละเอียดพร้อม ทั้งชี้แจงเหตุผลให้ฟังด้วยว่า เป็นไปได้อย่างไร?

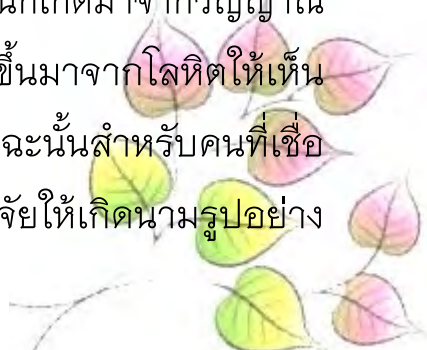
๒. จริงหรือที่พระพุทธเจ้าตรัสว่า “ภิกษุหนึ่งเมื่อมี จิตตั้งมั่น บริสุทธิมุคผ่อง ไม่มีกิเลสเครื่องยึดวน ปราศจาก อุปกิเลสทั้งหลาย เป็นจิตอ่อนโยนควรแก่การงานดำรงอยู่

อย่างมั่นคง ไม่หวั่นไหวเช่นนี้แล้ว ก็สามารรถจะเนรมิต
กายขึ้นมาอีกกายหนึ่งได้ ซึ่งกายที่เนรมิตขึ้นมานั้นมี
ลักษณะเหมือนกายเนื้อทุกอย่าง”

ในปัญหาทั้ง ๒ ข้อนี้ เฉพาะข้อที่ ๒ ได้อธิบาย
มาบ้างแล้ว แต่ยังไม่หมดมีข้อความที่จะต้องชี้แจงอีก
หลายประเด็น ฉะนั้นสำหรับในตอนที่ ๒ นี้ จะอธิบาย
ปัญหาทั้ง ๒ ข้อนี้พร้อมกันไป

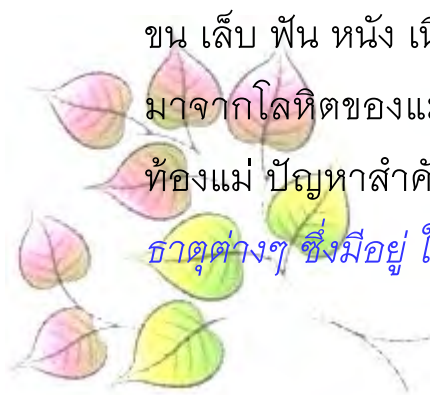
อันที่จริงการที่จะยอมรับว่า คนที่ได้ฌานชั้นสูง
สามารถที่จะเนรมิตกายทิพย์ขึ้นมาได้นั้น ประเด็นสำคัญ
ที่สุดอยู่ที่เมื่อยอมรับว่า วิญญาณได้สร้างกายเนื้อขึ้นมา
จากโลหิตของแม่ ตามหลักที่พระพุทธเจ้าตรัสว่า
“วิญญาณเป็นปัจจัยให้เกิดนามรูป” ซึ่งในเมื่อยอมรับ
ความจริงอันนี้แล้ว ก็จะเข้าใจและยอมรับได้โดยไม่ยากว่า
คนที่ได้ฌานชั้นสูงสามารถเนรมิตกายทิพย์ขึ้นมาได้
แน่นอน เพราะโดยปกติคนเราทุกคนก็เกิดมาจากวิญญาณ
วิญญาณสามารถเนรมิตกายเนื้อขึ้นมาจากโลหิตให้เห็น
เป็นประจักษ์พยานอยู่แล้ว เพราะฉะนั้นสำหรับคนที่เชื่อ
และเข้าใจเรื่อง วิญญาณเป็นปัจจัยให้เกิดนามรูปอย่าง

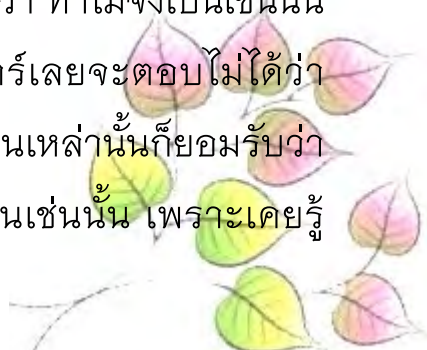
แจ่มแจ้งนั้น จึงไม่มีปัญหาในเรื่องมโนมยิตติ คือแม่เขา จะไม่เคยเห็นตัวอย่างคนที่ได้มโนมยิตติ แต่เขาก็เชื่อว่า เรื่องมโนมยิตติเป็นเรื่องจริง ตามที่พระพุทธเจ้าได้ตรัสไว้แน่นอน และในเมื่อเข้าใจแล้วว่า ตัวเราคือร่างกาย เกิดขึ้นมาจากวิญญาณของเราที่มาปฏิสนธิในท้องแม่ ก็จะเข้าใจได้อีกว่าพวกโอบปาติกะหรือพวกกายทิพย์ทั้งหลายนั้น ก็มีอวัยวะทุกอย่างครบถ้วนเหมือนกายเนื้อทุกประการ เหมือนดังที่พระพุทธเจ้าตรัสว่า “กายที่เกิดจากใจนั้น เป็นกายที่มีอวัยวะน้อยใหญ่ครบถ้วน มีอินทรีย์บริบูรณ์ คือมีตา หู จมูก ลิ้น กายใจครบทุกอย่าง”

ฉะนั้นประเด็นสำคัญในเรื่องนี้จึงอยู่ที่ต้องศึกษาให้เข้าใจอย่างละเอียดว่า คำว่า วิญญาณเป็นปัจจัยให้เกิดนามรูปนั้น มีความหมายอย่างไร

เรารู้กันดีว่า อวัยวะต่างๆ ของร่างกาย เช่น ผม ขน เล็บ ฟัน หนัง เนื้อ กระดูก ฯลฯ สิ่งต่างๆ เหล่านี้เกิดมาจากโลหิตของแม่ที่เข้าไปหล่อเลี้ยงตั้งแต่เริ่มเกิดในท้องแม่ ปัญหาสำคัญมีอยู่ว่า *อะไรทำให้โลหิตหรือวัตถุต่างๆ ซึ่งมีอยู่ ในโลหิตกลายเป็น ผม ขน เล็บ ฟัน*

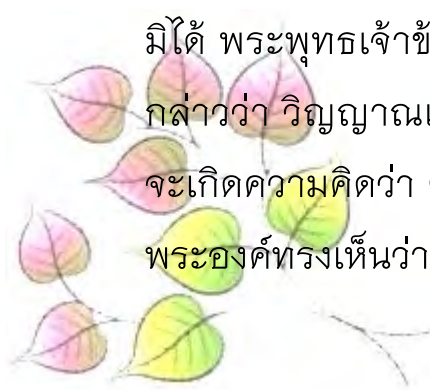
หนัง เนื้อ กระดูก? อะไรทำให้กระดูกกลายเป็นซี่โครง และอีกส่วนหนึ่งกลายเป็นคัน ในเรื่องนี้เรารู้ดีว่า ตัวการที่ทำให้กระดูกกลายเป็นซี่โครงก็คือไฟ เพราะเรา เคยเห็น และแม้จะทดลองทำดูก็ครั้ง ผลที่ออกมา ก็จะ เหมือนกันทุกครั้ง ในความหมายอย่างนี้ เมื่อพูดตาม ลำนวนของพุทธศาสนาก็ต้องพูดว่า กระดูกกลายเป็น ซี่โครงเพราะมีไฟเป็นปัจจัย แต่ในกรณีที่โลหิตกลายเป็น ผม ขน เล็บ ฟัน หนัง เนื้อ กระดูก มีอะไรเป็นปัจจัย ใน เรื่องนี้เรามักจะได้คำตอบซึ่งเหมือนกันเกือบทั่วโลกก็คือ *ที่เป็นเช่นนั้นเป็นเพราะธรรมชาติ เป็นเรื่องของธรรมชาติ* สดแล้วแต่ธรรมชาติจะสร้างขึ้นมา ในทำนองเดียวกับ ของซึ่งในเมื่อตกจากที่สูง ก็จะต้องลงสู่ที่ต่ำ ซึ่งหลักอันนี้ เป็นกฎสากล เพราะไม่ว่าในส่วนไหนของโลก ของที่ตก จากที่สูงจะต้องเป็นอย่างนี้ทั้งนั้น และถือว่าเป็นกฎ ธรรมชาติอย่างหนึ่ง แต่ถ้าจะถามว่า ทำไมจึงเป็นเช่นนั้น คนที่ไม่มีความรู้ทางวิทยาศาสตร์เลยจะตอบไม่ได้ว่า เป็นเพราะโลกมีความดึงดูด แต่คนเหล่านั้นก็ยอมรับว่า มันเป็นเรื่องธรรมดาที่จะต้องเป็นเช่นนั้น เพราะเคยรู้

เคยเห็นว่าจะต้องเป็นอย่างนั้นทุกครั้ง แล้วก็ถือว่าเป็นเรื่องธรรมดา เป็นของธรรมดาไม่เห็นจะต้องไปคิดหรือไปค้นคว้าหาเหตุผลอะไรอีก

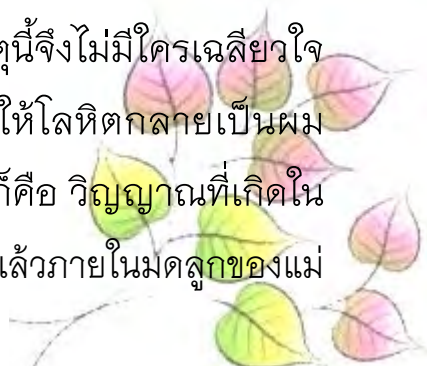
ทำไมคนเราเกิดมาจึงต้องมีตา หู จมูก ลิ้น มีมือ มีเท้า มีเป็นผู้หญิง ผู้ชาย? ทุกคนจะตอบว่า ธรรมชาติได้สร้างสิ่งเหล่านี้ขึ้นมาก็เพื่อวัตถุประสงค์อย่างนั้นอย่างนี้ แต่ก็ไม่มีใครสามารถจะค้นหาตัวธรรมชาติที่ว่านี้ออกมาให้ดูได้ว่า มันคืออะไร เราพอใจกับคำตอบที่ว่ามันเป็นเรื่องของธรรมชาติ เพียงแค่นี้เราก็เห็นว่าถูกต้องดีแล้ว ไม่เห็นมีความจำเป็นอะไรที่จะต้องคิดหาเหตุผลให้มากไปกว่านี้

แต่ถ้าพิจารณาตามแนวคำสอนของพระพุทธเจ้าที่ตรัสว่า “ดูก่อนอานนท์ ถ้าวิญญาณจักไม่ก้าวลงสู่ท้องของมารดา นามรูปจะพึงเกิดในท้องของมารดาได้หรือ? มิได้ พระพุทธเจ้าข้า เพราะเหตุนี้แล อานนท์ เราจึงได้กล่าวว่ วิญญาณเป็นปัจจัยให้เกิดนามรูป” ดังนี้ เราก็จะเกิดความคิดว่า ตามความตรัสรู้ของพระพุทธเจ้านั้น พระองค์ทรงเห็นว่า วิญญาณนี้แหละคือตัวการสำคัญที่

ทำให้โลหิตของแม่กลายเป็นอวัยวะต่างๆ ไม่มีธรรมชาติอะไรที่โหดที่เป็นตัวการในเรื่องนี้”

พระพุทธเจ้าทรงเห็นอะไร จึงได้ตรัสเช่นนั้น? นี่คือประเด็นสำคัญที่เราจะต้องรู้ กระจกกลายเป็นซี่ถ้าเพราะมีไฟเป็นปัจจัย หลักอันนี้ใครๆ ก็ยอมรับ เพราะเคยเห็นตัวอย่างอันนี้บ่อยๆ แต่วิญญาณทำให้โลหิตกลายเป็น ผม ขน เล็บ ฟัน หนัง เนื้อ กระดูก ฯลฯ ไม่มีใครเคยคิดมาก่อน ที่ไม่คิด **ก็เพราะเชื่อกันเสียแล้วว่า นั่นเป็นเรื่องของธรรมชาติ** จึงไม่มีใครคิดและอีกอย่างที่ไม่มีการคิด **ก็เพราะไม่เคยมีใครเห็น** โอบปาติกะจริงๆ ด้วยตาของตนเอง หรือแม้จะมีบางคนเคยเห็น แต่ก็ไม่รู้สาเหตุว่า **ทำไมตนเองจึงเห็น แต่คนส่วนใหญ่ไม่เคยเห็นเลย** และก็ไม่เคยเข้าใจด้วยว่า **สิ่งที่เรียกว่า ผิ สาง เทวดา หรือโอบปาติกะนั้นเกิดขึ้นมาได้อย่างไร?** เพราะเหตุนี้จึงไม่มีใครเฉลียวใจหรือคิดขึ้นมาได้ว่า ตัวการที่ทำให้โลหิตกลายเป็น ผม ขน เล็บ ฟัน หนังเนื้อ กระดูก นั่นก็คือ วิญญาณที่เกิดในท้องแม่ คือมาเกิดในไข่ที่ผสมเชื้อไว้แล้วภายในมดลูกของแม่

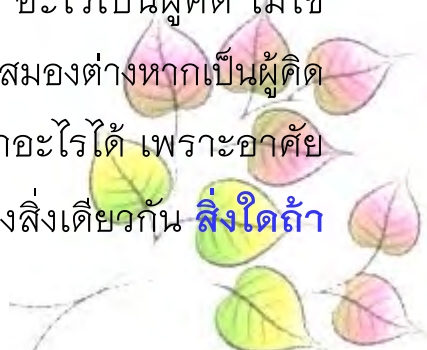
เรื่องนี้ถ้าหากเป็นที่รู้กันทั่วไป แน่นอนจะไม่มีใครสงสัย หรือไม่เชื่อว่า คนที่ได้สมาธิขั้นสูงนั้นสามารถเนรมิต กายทิพย์ขึ้นได้แน่

โปรดพิจารณาดูให้ละเอียด ถ้าเชื่อว่าธรรมชาติ เป็นตัวการทำให้โลหิตกลายเป็นอวัยวะต่างๆ ขึ้นมา แต่แล้วเราก็ระบุดอกมาให้ชัดไม่ได้ว่า ธรรมชาติที่ว่านี้ คืออะไร แต่ถ้าเราเชื่อว่า วิญญาณเป็นตัวการหรือเป็น ปัจจัยทำให้โลหิตกลายเป็นอวัยวะต่างๆ ขึ้นมาสามารถ ระบุดีชัดว่า วิญญาณคืออะไร เพราะที่พูดกันว่า ตาเห็น หูได้ยิน อะไรทำนองนี้นั้น ความจริงก็คือวิญญาณเป็นผู้ เห็น วิญญาณเป็นผู้ได้ยิน เพราะพระพุทธเจ้าทรงเรียก ปราภฏการณอันนี้ว่า จักขุวิญญาณ โสตวิญญาณ อย่างนี้เป็นต้น ขอให้แปลเรื่องวิญญาณ ๖ ออกไปให้ ละเอียด แล้วก็เข้าใจความหมายชัด เช่น จักขุ- วิญญาณ ตามศัพท์ก็แปลว่า วิญญาณที่เกิดเพราะ อาศัยตา โสตวิญญาณ วิญญาณที่เกิดเพราะอาศัยหู คือการเห็นนั้นเกิดจากวิญญาณ ไม่ใช่เกิดจากตา ตาเป็น วัตถุเป็นรูปธรรม เห็นอะไรไม่ได้ ทำนองเดียวกับต้นไม้เกิด

จากเมล็ดของมัน ไม่ใช่เกิดจากดิน แต่ต้องอาศัยดินเกิด ที่พูดว่าต้นไม้เกิดจากดิน ก็เหมือนกับพูดว่าการเห็นเกิดจากตา ฉะนั้นในเรื่องนี้ต้องทำความเข้าใจให้ถูก ต้องคิดให้ละเอียดอย่าคิดอย่างผิวเผิน

อนึ่ง ขอให้พิจารณาอีกว่า สิ่งที่เกิดมาจากธรรมชาติล้วนๆ นั้น จะไม่มีความหมาย เช่นลมพัดต้นไม้ล้ม ไฟไหม้บ้าน ฝนตกทำให้ต้นไม้งอกงาม พ้าผ่า พ้าร้อง อะไรทำนองนี้ เราอธิบายเหตุผลได้ว่าสิ่งนี้เกิดจากอะไร มีความเป็นมาอย่างไร แต่จะอธิบายไม่ได้ว่า สิ่งนี้เกิดมาเพื่ออะไร ส่วนอวัยวะต่างๆ ในร่างกาย เช่น ผมเกิดมาทำไม เล็บเกิดมาทำไม ฟันเกิดมาทำไม ฯลฯ อธิบายได้ทั้งหมด ไม่เฉลียวใจบ้างหรือว่า เครื่องจักรทุกชิ้นที่มนุษย์สร้างขึ้นมานั้น ทำไมมันจึงมีความหมายว่า ชิ้นนั้นชิ้นนี้มีไว้ทำไม ส่วนต่างๆ ของเครื่องจักรมีความหมาย ก็เพราะมนุษย์คิดแล้วจึงสร้างขึ้น อะไรเป็นผู้คิด ไม่ใช่สมองเป็นผู้คิด วิญญาณซึ่งมีอยู่ในสมองต่างหากเป็นผู้คิด วิญญาณคิดอะไรได้ รู้อะไรได้ จำอะไรได้ เพราะอาศัยสมอง วิญญาณกับสมองไม่ใช่ของสิ่งเดียวกัน **สิ่งใดถ้า**

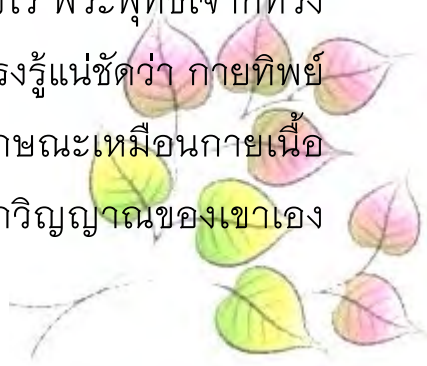
เกิดจากวิญญาณเป็นผู้คิดแล้วทำขึ้น สิ่งนั้นจะต้องมีความหมายเสมอ พระพุทธเจ้าเป็นพระอรหันต์ เป็นสัมพััญญะ เป็นสัมมาสัมพุทธะ เป็นผู้สมบูรณ์ด้วยวิชาและจรณะ ทำไมในเมื่อพระพุทธเจ้าตรัสสอนว่า “ดูก่อนอานนท์ ถ้าวิญญาณจักไม่ก้าวลงสู่ท้องของมารดา นามรูปจะพึงเกิดในท้องของมารดาได้หรือ ฯลฯ” เช่นนี้ จึงไม่คิดไม่ไตร่ตรองตามที่พระพุทธเจ้าตรัสสอน ซึ่งในเมื่อคิดตามแนวนี้แล้ว ก็จะเข้าใจได้โดยไม่ยากและในที่สุดก็จะเห็นแจ้งด้วยตนเอง และยอมรับด้วยศรัทธาอันลึกซึ้งว่า วิญญาณนี้แหละคือตัวการสำคัญที่ทำให้โลหิตของแม่ที่เข้าไปหล่อเลี้ยงตั้งแต่เริ่มปฏิสนธิ ในครรภ์นั้น ให้เป็นอวัยวะต่างๆ ขึ้นมาไม่มีธรรมชาติอะไรที่ไหนที่เป็นตัวการในเรื่องนี้

อนึ่ง ในเรื่องนี้ถึงแม้เราจะไม่ได้ทิพยจักขุ และระลึกชาติไม่ได้ แต่เราก็รู้ได้ด้วยข้อเท็จจริงที่ว่า อวัยวะทุกอย่างเกิดมาอย่างมีความหมาย พฤติกรรมทุกอย่างก็มีความหมาย ฉะนั้นจึงเป็นไปได้ที่จะมีสิ่งอื่นเป็นปัจจัยทำให้โลหิตกลายเป็นอวัยวะต่างๆ ขึ้นมา วิญญาณ

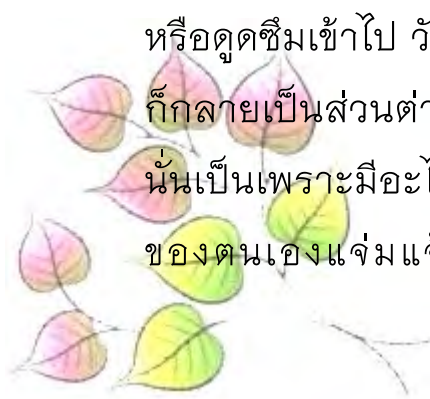

เท่านั้นที่จะเป็นปัจจัยให้เกิดสิ่งเหล่านี้ ฉะนั้นเมื่อมองเห็นความจริงในเรื่องนี้ชัดเจนแล้ว เราก็สรุปได้ว่า กายทิพย์ซึ่งมีลักษณะเหมือนกายเนื้อ และเกิดจากการเนรมิตของผู้ที่ได้ฌานชั้นสูงนั้นเป็นไปได้แน่ ทั้งนี้เพราะอะไร ก็เพราะโดยธรรมชาติวิญญาณของเราทุกคนก็ได้เนรมิตกายเนื้อขึ้นมาได้อยู่แล้ว ข้อเท็จจริง ข้อมูลตัวอย่าง ข้อพิสูจน์ มีอยู่พร้อมแล้วที่ตัวเรานี่เอง ไม่ต้องไปแสวงหาจากที่ไหน

อนึ่ง ถ้าจะถามว่า *พระพุทธเจ้าทรงเห็นอะไร จึงได้ตรัสว่า วิญญาณเป็นปัจจัยให้เกิดนามรูป?* ในปัญหาข้อนี้ได้โปรดเข้าใจไว้ก่อนด้วยว่า คนที่กำลังจะตายทุกคนจะต้องมีกายทิพย์เกิดขึ้น อันนี้พระพุทธเจ้าทรงมองเห็น และเมื่อเกิดเป็นกายทิพย์แล้ว ขณะนี้ไปอยู่ที่ไหน มีรูปร่างอย่างไร มีความสุขความทุกข์อย่างไร มีอาหาร มีที่อยู่อย่างไร มีสิ่งแวดล้อมอย่างไร พระพุทธเจ้าก็ทรงเห็นตลอดด้วยทิพยจักขุ และก็ทรงรู้แน่ชัดว่า กายทิพย์นั้นถอดแบบไปจากกายเนื้อ มีลักษณะเหมือนกายเนื้อทุกอย่าง และเป็นกายซึ่งเกิดจากวิญญาณของเขาเอง

นอกจากนี้พระองค์ยังทรงระลึกชาติได้อีกว่า คนนั้นคนนี้ เมื่อชาติก่อนเคยเป็นอะไร อยู่ที่ไหน มีรูปร่างลักษณะอย่างไร ยังสามารถมองเห็นได้อีก และยิ่งกว่านั้นพระองค์สามารถเข้าสมาธิไปแล้ว เนรมิตกายทิพย์ขึ้นมาทันทีก็ทำได้อีก จากการทำพระองค์ทรงมีความสามารถเช่นนี้จะนั่นจึงได้ตรัสว่า “ดูก่อนอนานนท์ ถ้าวิญญาณจักไม่ก้าวลงสู่ท้องของมารดา นามรูปจะพึงเกิดในท้องของมารดาได้หรือ ฯลฯ” ก็ในเมื่อวิญญาณของเราทุกคนสามารถเนรมิตกายเนื้อขึ้นมาจากโลหิตของแม่ได้ เหตุไฉนจะไม่สามารถเนรมิตกายทิพย์ขึ้นมาได้ ในเมื่อคนเราเมื่อตายก็ตายแต่ร่างกายเท่านั้น แต่วิญญาณไม่ตายไม่สูญในเมื่อยังมีกิเลส และวิญญาณเป็นตัวการสร้างชีวิตขอให้พิจารณาคุณศัพท์ต่างๆ พืชต่างๆ ชีวิตทุกประเภทเกิดและเจริญเติบโต ดำรงอยู่ได้ด้วยอาหารที่กินเข้าไปหรือดูดซึมเข้าไป วัตถุที่ถูกกินหรือดูดซึมเข้าไปในที่สุดก็กลายเป็นส่วนต่างๆ ของร่างกายหรือของชีวิตนั้นๆ นั่นเป็นเพราะมีอะไรเป็นปัจจัย ถ้าเข้าใจเรื่องร่างกายของตนเองแจ่มแจ้ง ก็จะมองเห็นได้โดยไม่ยากว่า

วิญญาณที่มีอยู่ในชีวิตทุกประเภท ที่ได้มีชีวิตที่นั่นก็มี
 วิญญาณ และวิญญาณนี้แหละคือตัวธรรมชาติที่
 สร้างสรรค์ชีวิตทั้งหลาย วิญญาณทำให้อาหารที่กิน
 เข้าไปกลายเป็นโลหิตหรือน้ำเลี้ยงชีวิต และในที่สุดก็
 ทำให้กลายเป็นส่วนต่างๆ ของชีวิต ชีวิตต่างกันก็
 เพราะวิญญาณที่สร้างชีวิตมีสภาพไม่เหมือนกัน มี
 วิชาไม่เหมือนกัน ขอให้นึกถึงคำสอนของพระพุทธเจ้า
 ที่ตรัสว่า “มโนปุพฺพํพหุมา ธมฺมา มโนเสฏฺฐฐา มโนมยา”
 มโนคือวิญญาณเป็นรากฐานของสิ่งทั้งหลาย (ตามศัพท์
 แปลว่าวิญญาณ มาก่อนหรือไปก่อนสิ่งทั้งหลาย)
 วิญญาณประเสริฐกว่าสิ่งทั้งหลาย สิ่งทั้งหลายสำเร็จมา
 แต่วิญญาณ

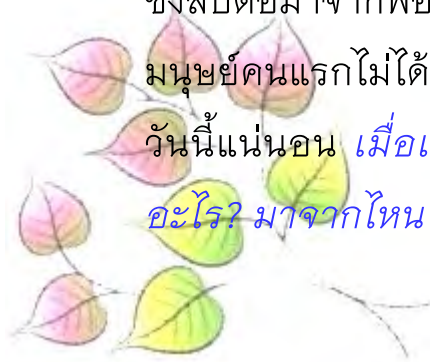
และอีกบทหนึ่งที่พระองค์ตรัสว่า “กมฺมํ สตุเต
 วิภชติ ยทิทํ หีนปฺปณฺเฑตตาย” กรรมย่อมจำแนกสัตว์ให้
 เลวและประณีต

ถ้าหากเราทั้งหลายคิดตามแนวที่พระพุทธองค์
 ตรัสสอนเช่นนี้ ก็จะเข้าใจได้โดยไม่ยากว่า ที่ว่าวิญญาณ
 เป็นปัจจัยให้เกิดนามรูปนั้น มีความหมายอย่างไร

ที่นี้อาจจะมีปัญหาที่บางคนสงสัยว่า ถ้าวิญญาณ
ที่มากเกิดเป็นปัจจัยทำให้เกิดร่างกายขึ้นมา เหตุไฉนร่างกาย
ที่เกิดจึงต้องเหมือนพ่อแม่ ชีวิตทุกประเภทจะต้องเป็น
อย่างนี้ทั้งสิ้น เรื่องกรรมพันธุ์เป็นเรื่องที่เชื่อถือไม่ได้
อย่างนั้นหรือ?

ก่อนจะตอบปัญหาข้อนี้ ขอให้ทุกคนโปรดลอง
คิดถึงข้อมูลอันนี้ก่อน กล่าวคือ “ทุกคนในขณะที่กำลัง
จะตาย หรือตายแล้วก็ตาม จะต้องมีกายทิพย์เกิดขึ้น ซึ่ง
กายทิพย์ที่เกิดขึ้นมานี้มีลักษณะเหมือนร่างกายที่ตายนั้น
ทุกอย่าง ร่างกายนี้จะเปลี่ยนก็ต่อเมื่อเข้าภูมิตามกรรม
ของตนเท่านั้น ถ้ายังไม่เข้าภูมิในโลกทิพย์ ยังอยู่ใน
บรรยากาศของโลกมนุษย์ร่างกายจะเหมือนเดิมทุกอย่าง”
ขอให้สังเกตว่า กายทิพย์นั้นเกิดจากจิตใต้สำนึกคือ
ภวังคจิต ไม่ได้เกิดจากพ่อแม่ ไม่ได้อาศัยกรรมพันธุ์
ซึ่งสืบทอดมาจากพ่อแม่อย่างใดเลย และอีกประการหนึ่ง
มนุษย์คนแรกไม่ได้เกิดจากพ่อแม่อย่างที่เกิดกันอยู่ทุก
วันนี้แน่นอน เมื่อเป็นเช่นนี้มนุษย์คนแรกเกิดมาจาก
อะไร? มาจากไหน? ปัญหานี้เพียงแต่ให้ลองคิดดูเล่นๆ

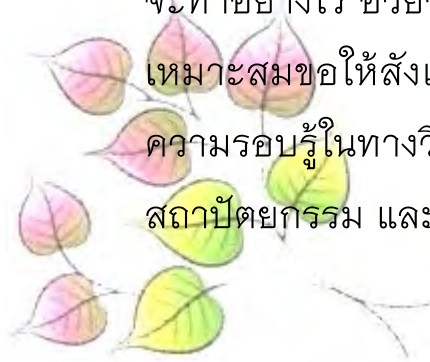

ไปพลางก่อน ยังไม่ต้องคิดอย่างจริงจัง แต่สำหรับในกรณีที่ว่า กายทิพย์ที่เกิดใหม่มีลักษณะเหมือนกายเนื้อทุกประการนั้น ข้อมูลอันนี้ปัจจุบันพิสูจน์ได้แล้ว ฉะนั้นจึงไม่ควรจะสงสัยในเรื่องนี้ สิ่งที่จะต้องพิจารณาให้ละเอียดก็คือ กายทิพย์ที่เกิดใหม่ทำไมจึงเหมือนกับกายเนื้อที่ตายนั้นทุกอย่าง และทำไมกายทิพย์ในเมื่อเข้าภุมิในโลกทิพย์แล้ว ร่างกายจึงต้องเปลี่ยนไปตามภุมิ ถ้าตอบปัญหาข้อนี้ได้ ก็จะเข้าใจได้โดยไม่ยากว่า ทำไมเมื่อชาติก่อนเราจะเกิดเป็นคนชาติไหน หรือเกิดเป็นอะไรก็ตาม แต่เมื่อมาเกิดกับพ่อแม่คนไหน ร่างกายจะต้องเหมือนพ่อแม่คนนั้น ปัญหาข้อนี้จะยังไม่อธิบายในตอนี้ จะเก็บไว้อธิบายในภายหลัง ส่วนปัญหาที่ว่า กายทิพย์ทำไมจึงได้มีอวัยวะต่างๆ ครบถ้วนเหมือนกับกายเนื้อทุกอย่าง สิ่งนี้เป็นไปได้หรือไม่? จะขออธิบายปัญหานี้ก่อน

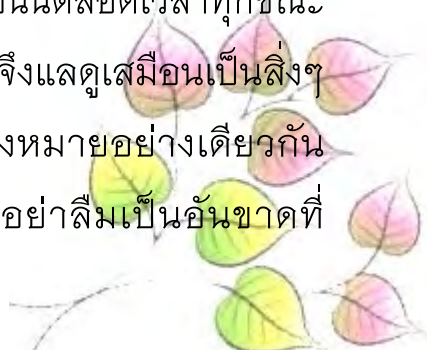
การที่จะเข้าใจปัญหาข้อนี้ได้ด้วยตนเองนั้น ก่อนอื่นจะต้องยอมรับเสียก่อนว่า ผม ขน เล็บ ฟัน หนังเนื้อ กระดูก อวัยวะต่างๆ ทุกชิ้นในร่างกายนั้นเกิดจากวิญญูณเป็น

ผู้สร้างสรรค์หรือเนรมิตขึ้น โดยอาศัยธาตุทั้งสี่ คือ ดิน น้ำ ลม ไฟ ซึ่งมีอยู่ในโลหิตหรือประกอบกันขึ้นเป็นโลหิต ก็ในเมื่ออวัยวะต่างๆ เหล่านี้ซึ่งเมื่อก่อนไม่มี แต่แล้วก็มี ขึ้นเพราะวิญญาณสร้างสรรค์ขึ้นมาเช่นนี้ *ทำไมกายทิพย์ จะไม่มีอวัยวะหรือส่วนต่างๆ เหมือนกับกายเนื้อ? วิญญาณสร้างอวัยวะต่างๆ เหล่านี้ขึ้นมาเพื่ออะไร? และ อวัยวะต่างๆ เหล่านี้จะต้องอาศัยซึ่งกันและกันจึงจะดำรง อยู่ได้ จะขาดส่วนใดส่วนหนึ่งไปไม่ได้ เว้นไว้แต่ส่วนที่ไม่ สำคัญ ซึ่งจะขาดไปบ้าง ร่างกายก็ยังคงดำรงชีวิตอยู่ได้* ประเด็นสำคัญก็คือ อวัยวะต่างๆ ของร่างกายเกิดขึ้นมา จากเจตจำนงของวิญญาณ ฉะนั้นทุกชิ้นจึงได้มีความหมาย และวิญญาณนั้นมีอำนาจสร้างสรรค์ มีความรอบรู้เป็น อย่างดีโดยอัตโนมัติหรือโดยสัญชาตญาณว่า จะสร้าง อวัยวะชิ้นนั้นชิ้นนี้ขึ้นเพื่ออะไร จะสร้างโดยวิธีไหน หรือ จะทำอย่างไร อวัยวะนั้นๆ จึงจะทำหน้าที่ของตัวเองได้ เหมาะสมขอให้สังเกตว่า ความรอบรู้ในทำนองนี้ก็คือ ความรอบรู้ในทางวิทยาศาสตร์ ในทางคำนวณ ในทาง สถาปัตยกรรม และอื่นๆ อีกหลายอย่าง ซึ่งความรู้อันนี้

มีโดยล้นदानและมีมานานแล้ว และมีอย่างซ้ำของหรือซ้ำนาฏเป็นอย่างไร ซึ่งเราจะหยั่งรู้ได้ก็โดยอาศัยผลงานคืออวัยวะต่างๆ ที่ถูกสร้างขึ้นมานั้นมีโครงสร้างวิจิตรและซับซ้อนเป็นอย่างยิ่ง ต้องสามารถหยั่งรู้ถึงความรอบรู้และความสามารถในการเนรมิตหรือการสร้างสรรคของวิญญานได้อย่างลึกซึ้งและแจ่มแจ้งเช่นนี้ จึงจะยอมรับได้ว่า กายทิพย์ที่วิญญานสร้างขึ้นใหม่ก็จะต้องมีอวัยวะต่างๆ เหมือนกับกายเนื้อแน่นอน เพราะไม่ว่ากายเนื้อซึ่งเป็นกายหยาบ (โอฟาริกรูป) หรือกายทิพย์ซึ่งเป็นกายละเอียด (สุขุมรูป) ก็เกิดมาจากวิญญานอันเดียวกัน (คำว่าอันเดียวกันนี้เป็นการพูดอย่างสมมติเพื่อให้เข้าใจง่ายเท่านั้น แต่เมื่อจะกล่าวโดยปรมาตย์แล้ว วิญญานมีการเกิดดับและเกิดใหม่อยู่เสมอทุกขณะ วิญญานเป็นปัจจัยให้เกิดนามรูป และนามรูปก็เป็นปัจจัยให้เกิดวิญญาน สลับกันไปเช่นนี้ตลอดเวลาทุกขณะ และเป็นไปอย่างรวดเร็วยิ่ง ฉะนั้นจึงแลดูเสมือนเป็นสิ่งๆ เดียวสลับต่อกันไป) และก็มีจุดมุ่งหมายอย่างเดียวกันในการสร้างอวัยวะนั้นๆ ขึ้นมา อย่าลืมเป็นอันขาดที่

จะต้องนึกไว้เสมอว่า อวัยวะต่างๆ ขึ้นในร่างกายจะต้องอาศัยซึ่งกันและกันจึงจะเกิดและดำรงอยู่ได้ ฉะนั้นในเมื่อเรายอมรับว่า โอบปาติกะมีผม ขน เล็บ ฟัน มีปาก มีเลือด มีเนื้อหนัง มีแขน มีขา มีศิรชะ มีตา หู จมูก ลิ้น กายและใจ ทำไมอวัยวะอื่นๆ เช่น หัวใจ ตับ ปอด กระเพาะ ลำไส้ เป็นต้น ซึ่งอวัยวะต่างๆ ที่กล่าวมาข้างต้นนั้นจะมีขึ้นได้ดำรงอยู่ได้ จะต้องอาศัยอวัยวะภายในเหล่านี้ ถ้าคิดอย่างนี้ก็สามารภที่จะมองเห็นว่า กายทิพย์จะต้องมีอวัยวะทุกอย่างครบถ้วนเหมือนกายเนื้อแน่ แต่อย่างไรก็ดี ประเด็นสำคัญอยู่ที่ว่า อวัยวะต่างๆ ของกายเนื้อทุกชิ้นนั้น ยอมรับหรือไม่ว่า เกิดจากวิญญาณสร้างสรรค์และแต่ละชิ้นสร้างขึ้นมาเพื่ออะไร ถ้าเข้าใจเรื่องนี้แจ่มแจ้งและยอมรับความจริงตามนี้ ปัญหาในเรื่องกายทิพย์ก็จะมีเฉลย ขอให้สังเกตจากคำบอกเล่าของคนที่เคยเห็นผี หรือเห็นคนที่ตายไปแล้ว มาปรากฏร่างให้เห็น โดยเฉพาะในสภาพของคนที่ตายด้วยอุบัติเหตุ นั้น เขาจะบอกว่า ร่างที่ปรากฏนั้นมีบาดแผล มีเลือดไหล มีกระดูกหักอย่างไร และเรื่อง

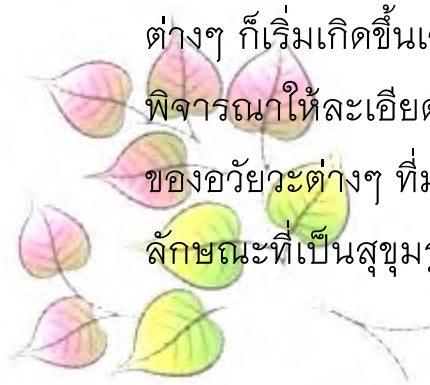

อุจจาระปัสสาวะก็เคยมีกลิ่นเหม็นกัน ฉะนั้นจึงไม่น่าสงสัยว่า ทำไมกายทิพย์จะมีอวัยวะเหมือนกายเนื้อไม่ได้

อนึ่ง ถึงแม้จะได้อธิบายโดยอ้างเหตุผลดังที่กล่าวมาแล้ว ก็เชื่อว่าคนอ่านส่วนมากอาจจะไม่เห็นว่ กายทิพย์เกิดขึ้นมาได้อย่างไร เพราะสำหรับกายเนื้อนั้นยังพอมองเห็นว่า วิญญาณเป็นปัจจัยให้เกิดอวัยวะต่างๆ ขึ้นมาอย่างไร เพราะอย่างน้อยก็มีโลหิตของแม่เป็นฐานสำคัญที่จะก่อให้เกิดเป็นอวัยวะต่างๆ ขึ้นมา แต่สำหรับกายทิพย์มองไม่เห็นว่ อวัยวะต่างๆ ของกายทิพย์จะเกิดขึ้นมาได้อย่างไร เพราะดูๆ ไปแล้วคล้ายกับว่ วิญญาณสร้างกายทิพย์ขึ้นมาจากความว่างเปล่า ซึ่งมันเป็นสิ่งที่เป็นไปไม่ได้ ฉะนั้นประเด็นสำคัญจึงอยู่ที่ว่ *ในโลกทิพย์มีมหาภูตรูปหรือธาตุทั้งสี่หรือไม่? ถ้ามี มีอยู่ในลักษณะไหน?* ถ้าเข้าใจเรื่องนี้แจ่มแจ้ง ปัญหาในเรื่องกายทิพย์หรือสิ่งต่างๆ ในโลกทิพย์ จะมีขึ้นไปได้ได้อย่างไร นั่นก็จะหมดไป

ในโลกทิพย์จะมีธาตุทั้งสี่หรือไม่? ปัญหาข้อนี้จะรู้ได้โดยไมยากเลยถ้าหากเข้าใจคำว่า “วิญญาณเป็นปัจจัยให้เกิดนามรูป” ชัดเจนแจ่มแจ้ง เพราะคำว่า **รูป** ในคำนี้พระพุทธเจ้าทรงอธิบายไว้เองว่า ได้แก่ **มหาธาตุรูปสี่** และได้ทรงชี้แจงต่อไปอีกว่า ธาตุดินในร่างกายของเรา ก็เช่น ผม ขน เล็บ ฟัน หนัง เนื้อ กระดูก ฯลฯ ธาตุน้ำก็เช่น น้ำดี เสลด หนอง เลือด เหงื่อ ฯลฯ ธาตุไฟก็เช่น ความร้อนในร่างกาย ฯลฯ ธาตุลม ก็เช่น ลมหายใจ ฯลฯ ถ้าพิจารณาไปตามแนวนี้ไปโดยละเอียด โดยตั้งข้อสังเกตว่า ธาตุดินซึ่งได้รวมตัวกันเป็น ผม ขน เล็บ ฟัน หนัง เนื้อ ฯลฯ สิ่งเหล่านี้ครั้งแรกอยู่ในลักษณะที่มองไม่เห็น สัมผัสไม่ได้ทั้งนั้น ขอให้นึกไปถึงเมื่อตอนชีวิตยังเป็นเพียงจุดเล็กๆ เกาะอยู่ที่ผนังมดลูกของแม่ สิ่ง que เข้าไปหล่อเลี้ยงก็คือโลหิตของแม่ แล้วต่อมาอวัยวะต่างๆ ก็เริ่มเกิดขึ้นเจริญเติบโตเห็นได้ชัดขึ้น สิ่งที่จะต้องพิจารณาให้ละเอียดก็คือ วัตถุธาตุอันเป็นส่วนประกอบของอวัยวะต่างๆ ที่มองเห็นได้สัมผัสได้นั้น ครั้งแรกอยู่ในลักษณะที่เป็นสุขุมรูป คือเป็นรูปละเอียด มองเห็นด้วย

ตาไม่ได้ สัมผัสด้วยมือไม่ได้สัมผัสด้วยประสาทต่างๆ
ไม่ได้ สุขุมรูปคือธาตุทั้งสี่อันละเอียดเช่นนี้ในโลกทิพย์
จะมีไม่ได้หรือ? ขอให้สังเกตดูในบรรยากาศในโลกมนุษย์
วัตถุธาตุที่เราเรียกกันว่า แก๊สและพลังงานต่างๆ ที่อยู่
ในรูปลักษณะที่เรามองไม่เห็น สัมผัสไม่ได้ นั่น มีมากมาย
เพียงไร ฉะนั้นจึงไม่น่าจะมีปัญหาในข้อที่ว่าในโลกทิพย์
ควรจะมีธาตุทั้งสี่หรือไม่?

หนึ่งในหลักของอภิธรรมก็มีอยู่ข้อหนึ่งที่กล่าวว่า
“ในอรูปรูป ทำไมผู้ที่เกิดในภพนี้จึงไม่มีรูป คือเป็น
อรูปพรหม” แล้วในคัมภีร์ก็อธิบายไว้ว่า “ที่ไม่มีรูป
ก็เพราะในภพนี้ไม่มีรูปธรรมใดๆ อยู่เลย” จึงเป็นอันสรุป
ได้ว่า ในภุมิอื่นหรือภพอื่นที่ไม่ใช่อรูปรูปนั้นจะต้องมี
ธาตุทั้งสี่อยู่ทั้งนั้น แต่จะมีความหยابและความละเอียด
ไม่เหมือนกัน ทั้งนี้ก็สุดแล้วแต่จะอยู่ในภุมิไหนหรือภพไหน
ซึ่งรายละเอียดในเรื่องนี้มีมาก ในที่นี้ขออธิบายไว้
เพียงแค่นี้ก่อน

อนึ่ง คำว่า “วิญญาณเป็นปัจจัยให้เกิดนามรูป” นั้น
ข้อนี้มีความหมายครอบคลุมไปถึงภพและภุมิทุกชั้น คือ

ไม่ใช่เป็นกฎเฉพาะเกี่ยวกับมนุษย์เท่านั้น กามาวจรภูมิ ๖
 รูปพรหม ๑๖ อปายภูมิ ๔ ทั้งหมดนี้ก็อยู่ภายใต้กฎอันนี้
 ทั้งสิ้น ซึ่งในเมื่อเข้าใจตามนี้ก็จะยอมรับได้ โดยไม่ยากว่า
 ในภพหรือในภูมิที่กล่าวมานี้ จะต้องมีธาตุทั้งสี่แน่นอน
 เมื่อยอมรับว่าในโลกทิพย์ทุกภูมิมีธาตุทั้ง ๔ เว้นแต่ใน
 อรูปภพเท่านั้นที่ไม่มีธาตุทั้ง ๔ เมื่อเป็นเช่นนี้ ก็เป็น
 อันสรุปได้ว่า “วิญญาณได้สร้างกายเนื้อขึ้นมาจากธาตุ
 ทั้ง ๔ ในโลกมนุษย์ และในทำนองเดียวกัน วิญญาณได้
 สร้างกายทิพย์ขึ้นมาจากวัตถุธาตุที่ละเอียดอันมีอยู่ใน
 โลกทิพย์” แต่จะสร้างขึ้นมาได้อย่างไรนั้น ขอให้พิจารณา
 ดังต่อไปนี้

คนที่กำลังจะตายซึ่งอยู่ในชั้นโคมาแล้วนั้น โดยปกติ
 ถ้าคนนั้นไม่ได้ตายทันที ก็จะต้องมีกายทิพย์เกิดขึ้นก่อนที่
 กายเนื้อจะตาย และกายทิพย์ที่ว่านี้เกิดจากจิตใต้สำนึก
 คือเกิดจากภวังคจิต ภวังคจิตก็คือจิตที่เป็นวิบาก
 วิญญาณที่มาปฏิสนธิในไข่ก็คือจิตที่เป็นวิบากเช่นเดียวกัน
 จิตสร้างกายเนื้อซึ่งเป็นกายหยาบกว่าจะสำเร็จบริบูรณ์
 ต้องใช้เวลาหลายเดือน ส่วนกายทิพย์จิตใช้เวลาสร้าง

เพียงขณะจิตเดียวก็สำเร็จบริบูรณ์ เหมือนกายเนื้อแต่ถ้ากายเนื้อยังไม่ตาย กายทิพย์ก็ยังไม่สมบูรณ์เต็มที นอกจากร่างกายแล้ว ที่กายทิพย์ก็ยังมีเสื้อผ้าซึ่งส่วนมากก็จะเหมือนกับชุดที่สวมอยู่ก่อนตาย ทั้งร่างกายและเสื้อผ้าก็เกิดมาจากจิตทั้งสิ้นและเกิดได้รวดเร็ว นี่คือข้อมูลซึ่งในปัจจุบันพิสูจน์ได้แล้วว่าเรื่องนี้เป็นเรื่องจริง ขอให้พิจารณาเปรียบเทียบระหว่างกายเนื้อกับกายทิพย์ว่าวิญญาณได้สร้างสรรค์ขึ้นมาในลักษณะไหน และให้ตั้งข้อสังเกตว่า โดยปกติวิญญาณย่อมมีอำนาจที่จะดึงดูดเอาวัตถุต่างๆ เข้ามา และทำการเปลี่ยนแปลงให้เป็นอะไรก็ได้ตามเจตจำนงของมัน วิญญาณเป็นสิ่งมหัศจรรย์ เป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ มีความรอบรู้โดยสันดานอย่างไร ก็ขอให้พิจารณาดูจากผลงานที่มันสร้างขึ้นมา

ตอนที่ ๓

๑ “อนึ่ง ในเรื่องนี้ (คือในเรื่องที่ว่าวิญญาณเป็นปัจจัยให้เกิดนามรูป คือวิญญาณเป็นตัวการทำให้โลหิต

๑ วิญญาณ ฉบับที่ ๗-๘ กรกฎาคม-สิงหาคม ๒๕๒๔

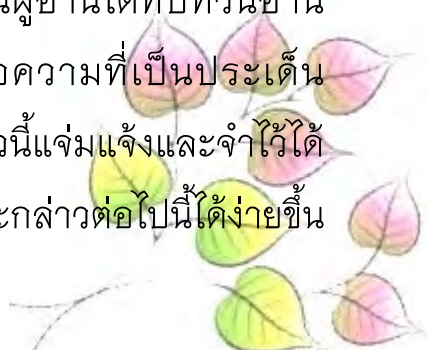
ของแม่ที่เข้าไปหล่อเลี้ยงตั้งแต่เริ่มปฏิสนธิในครรภ์กลายเป็นอวัยวะต่างๆ ขึ้นมา) ถึงแม้เราจะไม่ได้ทิพย์จักขุและระลึกชาติไม่ได้ แต่เราก็รู้ได้ด้วยข้อเท็จจริงที่ว่าอวัยวะทุกอย่างเกิดมาอย่างมีความหมาย พฤติกรรมทุกอย่างก็มีความหมาย ฉะนั้นจึงเป็นไปได้ที่จะมีสิ่งอื่นเป็นปัจจัยทำให้โลหิตกลายเป็นอวัยวะต่างๆ ขึ้นมา วิญญาณเท่านั้นที่จะเป็นปัจจัยให้เกิดสิ่งเหล่านี้ ฉะนั้นเมื่อมองเห็นความจริงในเรื่องนี้ชัดเจนแล้ว เราก็สรุปได้ว่า กายทิพย์ซึ่งมีลักษณะเหมือนกายเนื้อและเกิดมาจากการเนรมิตของผู้ที่ได้ฌานชั้นสูงนั้นเป็นไปได้แน่ ทั้งนี้เพราะอะไร? ก็เพราะโดยธรรมดาวิญญาณของเราทุกคนก็ได้เนรมิตกายเนื้อขึ้นมาได้อยู่แล้ว ข้อเท็จจริง ข้อมูล ตัวอย่าง ข้อพิสูจน์มีอยู่พร้อมแล้วที่ตัวเรานี่เอง ไม่ต้องแสวงหาที่ไหน”

นี่คือข้อความตอนหนึ่งในเรื่องมโนมยิทธิตอนที่ ๒ ที่ได้เขียนลงในหนังสือวิญญาณฉบับเดือน พฤษภาคม-มิถุนายน ๒๕๒๔ และในเรื่องเดียวกันนี้ ก็ได้เขียนไว้อีกตอนหนึ่งว่า

อวัยวะต่างๆ ของร่างกายเกิดขึ้นมาจากเจตจำนงของวิญญูณะนั้นอวัยวะทุกชิ้นจึงได้มีความหมาย และวิญญูณนั้นมีอำนาจสร้างสรรค์ก็ มีความรอบรู้เป็นอย่างดี โดยอัตโนมัติหรือโดยสัญชาตญาณว่า จะสร้างอวัยวะชิ้นนั้นขึ้นมาเพื่ออะไร จะสร้างโดยวิธีไหน หรือจะทำอย่างไร อวัยวะนั้นจึงจะทำหน้าที่ของตัวเองได้เหมาะสม ขอให้สังเกตว่า ความรอบรู้ในการทำงานนี้ ก็คือ ความรอบรู้ในทางวิทยาศาสตร์ในทางคำนวณ ในทางสถาปัตยกรรม และอื่นๆ อีกหลายอย่าง ซึ่งความรู้อันนี้มีโดยสันดานและมีมานานแล้ว และมีอย่างซ้ำของมีอย่างชำนาญเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งเราจะหยั่งรู้ได้ก็โดยอาศัยผลงาน คืออวัยวะต่างๆ ที่ถูกสร้างขึ้นมานั้นมีโครงสร้าง วิจิตรและซับซ้อนเป็นอย่างยิ่ง

ข้อความทั้งสองตอนนี้ได้คัดลอกนำมาให้อ่านอีกครั้งหนึ่ง ก็เพื่อต้องการจะให้ท่านผู้อ่านได้ทบทวนอ่านอีกหลายๆ ครั้ง เพราะเป็นข้อความที่เป็นประเด็นสำคัญยิ่ง ถ้าเข้าใจข้อความที่กล่าวนี้แจ่มแจ้งและจำไว้ได้ขึ้นใจ ก็จะทำให้เข้าใจถึงปัญหาที่จะกล่าวต่อไปนี้ได้ง่ายขึ้น

ซึ่งปัญหาที่ว่านี้ได้เคยอธิบายมาแล้วครั้งหนึ่งแต่ยังไม่
แจ่มแจ้งพอ จึงต้องนำมาอธิบายอีก ปัญหาที่ว่านี้คือ:-

ถ้าวิญญาณที่มากเกิดเป็นปัจจัยทำให้เกิดร่างกาย
ขึ้นมา เหตุใดในร่างกายที่เกิดจึงต้องเหมือนพ่อแม่ ชีวิต
ทุกประเภทจะต้องเป็นอย่างนี้ทั้งสิ้น เรื่องกรรมพันธุ์
เป็นเรื่องที่เชื่อถือไปได้ อย่างนั้นหรือ?

และสำหรับปัญหาข้อนี้ที่ได้ตอบมาแล้วก็คือ ได้
ชี้ให้ดูว่า กายทิพย์ซึ่งเกิดใหม่ในขณะที่คนเรากำลังจะ
ตายนั้น มีลักษณะรูปร่างหน้าตาเหมือนกายเนื้อที่ตายนั้น
ทุกประการ ซึ่งข้อมูลอันนี้ในปัจจุบันพิสูจน์ได้แล้วว่า
เป็นจริงตามนี้ และจากข้อมูลอันนี้ได้ชี้ให้เห็นว่า:-

ตัวการที่ทำให้ร่างกายเกิดมาเหมือนกับร่างกาย
อันเก่า ก็คือวิญญาณอันที่เคยสร้างร่างกายนั้นมาตั้งแต่
เริ่มปฏิสนธิ และได้ชี้ให้ดูด้วยว่า:-

กายทิพย์ที่ว่าเหมือนกายเนื้อนั้น ยังจะต้องเปลี่ยน-
แปลงอีก ในเมื่อเข้าภุมิในโลกทิพย์

จากตัวอย่างทั้งสองเรื่องนี้จะทำให้เราเข้าใจง่าย
ว่าอะไรคือตัวการที่ทำให้ร่างกายซึ่งเกิดมาจากพ่อแม่

คนไหนที่ย่อมจะต้องเหมือนกับของพ่อแม่คนนั้น ซึ่งถ้า
เข้าใจเรื่องนี้แจ่มแจ้ง เราก็จะเข้าใจได้ว่า เหตุไฉนทั้งที่
เมื่อชาติก่อนเราอาจจะเป็นคนชาติอื่น แต่เมื่อมาเกิดเป็น
คนไทย รูปร่างหน้าตาก็ต้องเป็นคนไทย ลักษณะรูปร่าง
ในชาติก่อนจะหมดไป

อะไรคือตัวการที่ทำให้เกิดมาเหมือนพ่อแม่?

ทฤษฎีเกี่ยวกับเรื่องกรรมพันธุ์เท่าที่รู้จักกันในทาง
ชีววิทยานั้น ความจริงเป็นหลักที่เชื่อถือได้ เหมือนกับที่
เรายอมรับว่า คนเราเกิดมาจากการผสมพันธุ์ ซึ่งเป็น
หลักในทางชีววิทยาที่ยอมรับกันทั่วโลก ความผิดพลาด
ในเรื่องนี้หากจะมีก็มีย่อยๆ เดียว คือ มัวศึกษาแต่ในแง่
ของวัตถุ ในแง่ของวิญญาณยังไม่ได้มีการศึกษากัน
ฉะนั้นจึงรู้เรื่องนี้ไม่ตลอด ทฤษฎีที่เป็นหลักใหญ่ของ
พุทธศาสนาซึ่งเกิดจากการตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า
นั้นสรุปแล้วมีอย่างนี้คือ:-

“วิญญาณเป็นปัจจัยให้เกิดนามรูป และนามรูปก็
เป็นปัจจัยให้เกิดวิญญาณ”

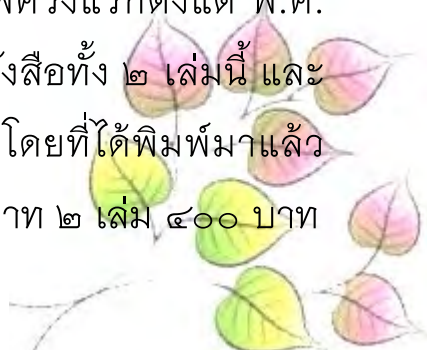
ขอให้สังเกตว่า รูปคือร่างกายไม่ใช่เกิดจากรูปธรรม หรือจากวัตถุล้วนๆ และวิญญาณจะเกิดขึ้นมาได้ก็ไม่ได้ อาศัยแค่วัตถุอย่างเดียว เช่นตาซึ่งเป็นรูปธรรมเป็นปัจจัยให้เกิดจักขุวิญญาณคือการเห็น อันนี้ทางพุทธศาสนาก็ได้กล่าวถึง แต่ไม่ใช่กล่าวเพียงเท่านี้ เพราะทางพุทธศาสนายังบอกอีกว่า นามธรรมเช่น ผัสสะ เจตนา ตัณหา อุปาทาน ก็เป็นปัจจัยให้เกิดจักขุวิญญาณด้วย ซึ่งถ้าขาดปัจจัยทางนามธรรมแล้ว จักขุวิญญาณเกิดขึ้นไม่ได้ นี่คือตัวอย่างโดยสังเขปที่ชี้ให้เห็นว่า รูปคือร่างกายจะเกิดขึ้นมาได้นั้นต้องพิจารณาทั้ง ๒ แ่ง คือ ทั้งในแง่ของวัตถุธรรมและนามธรรม ในทำนองเดียวกันในเรื่องของกรรมพันธุ์ เราจะศึกษาแต่เพียงเรื่องของไข่ และเชื้ออสุจิ และก็สรุปว่า เพราะอะไรคนเราจึงเกิดมาเหมือนพ่อแม่ ศึกษาเพียงแค่นี้ไม่ได้ จะทำให้เกิดความเข้าใจผิด ฉะนั้นควรจะได้ศึกษาเรื่องกรรมพันธุ์ จากแง่ของนามธรรม ซึ่งพระพุทธเจ้าได้ตรัสไว้ดังนี้:-

กมฺมสฺส โภโก มฺหิ กมฺมทายาโท กมฺมโยนิ กมฺมพนฺธุ
 กมฺมปฏฺิสรโณ ยํ กมฺมํ กริสฺสามิ กลฺยาณํ วา ปาปกํ
 วา ตสฺส ทายาโท ภวิสฺสามิ

เรามีกรรมเป็นของตน เราเป็นทายาทของกรรม
เรามีกรรมเป็นผู้ให้กำเนิด เรามีกรรมเป็นเผ่าพันธุ์ เรามี
กรรมเป็นที่พึ่งอาศัย เราทำกรรมอันใดไว้ ดีก็ตาม ชั่วก็
ตามจะต้องได้รับผลแห่งกรรมอันนี้

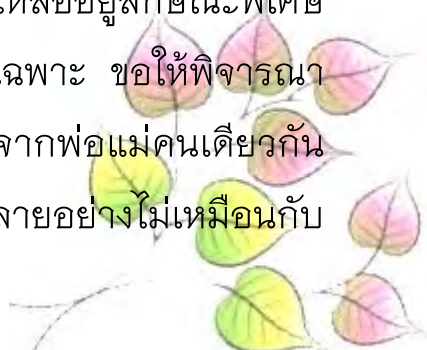
ข้อความที่อ้างมานี้ใช้อธิบายเรื่องกรรมพันธุ์ ได้ดีว่า
ทำไมคนเราเมื่อเกิดมาจากพ่อแม่คนไหน จะต้องมี
รูปร่างลักษณะเหมือนกับพ่อแม่คนนั้น แต่ความหมายใน
เรื่องนี้โดยปกติผู้ที่เข้าใจได้อย่างถ่องแท้ นั้น จะต้อง
เป็นผู้ที่เข้าใจเรื่องปฏิจจสมุปบาทดีมาก ไม่เช่นนั้นก็มอง
ไม่เห็น ว่า พุทธพจน์ที่อ้างมานี้เป็นคำอธิบายในเรื่อง
กรรมพันธุ์ได้อย่างไร แต่อย่างไรก็ดี ในที่นี้ไม่มีความ
ประสงค์จะอธิบายเรื่องปฏิจจสมุปบาท เพราะเป็นเรื่อง
ที่ต้องอธิบายกันยาวมากกว่าจะจบ และอีกอย่างหนึ่ง
เรื่องนี้ก็เคยอธิบายไว้แล้ว ขอให้ไปอ่านหนังสือพุทธวิทยา
ซึ่งมีอยู่ ๒ เล่ม หนังสือนี้ได้พิมพ์ครั้งแรกตั้งแต่ พ.ศ.
๒๔๙๘ ผู้สนใจต้องอ่านจากหนังสือทั้ง ๒ เล่มนี้ และ
หนังสือนี้ปัจจุบันก็ยังมีจำหน่ายโดยที่ได้พิมพ์มาแล้ว
หลายครั้ง ปัจจุบันเล่มละ ๒๐๐ บาท ๒ เล่ม ๔๐๐ บาท

แต่อย่างไรก็ตามขอสรุปให้ฟังสั้นๆ ว่า จากหลักในเรื่องปฏิจจสมุปบาทนั้น พระพุทธเจ้าได้แสดงไว้ว่า **ตัณหา-อุปาทาน คือตัวการสำคัญที่ก่อให้เกิดกรรมพันธุ์** ซึ่งคำพูดเพียงสั้นๆ แค่นี้ แนนอน ถ้าไม่เข้าใจเรื่องกฎของกรรมดังที่ได้อ้างมาแล้ว และไม่เข้าใจเรื่องปฏิจจ-สมุปบาทอย่างลึกซึ้ง จะไม่มีทางเข้าใจได้เลย ฉะนั้นจึงแนะนำให้นึกถึงตัวอย่างว่า กายทิพย์ที่เกิดในขณะที่คนกำลังจะตายนั้นทำไมจึงเหมือนกับกายเนื้อที่ตาย และในเมื่อเข้าภุมิในโลกทิพย์ตามกรรมของตัว ทำไมรูปร่างจึงต้องเปลี่ยนไปอีก **อะไรคือกรรมพันธุ์แน่? ยีน ซึ่งเป็นวัตถุเป็นแบบย่อของชีวิตที่ถ่ายทอดมาจากแบบของพ่อแม่หรือ ที่เป็นตัวกรรมพันธุ์? หรือว่าตัณหาอุปาทานเป็นตัวการที่รักษาแบบฉบับของพ่อแม่เอาไว้?** อย่าลืมว่าตามหลักของพุทธศาสนานั้นถือว่า แม่ในอสุจิของชายและในไข่ของหญิงก็มีวิญญาณ และในวิญญาณนั้นก็มิตัณหา-อุปาทาน และยังได้กล่าวไว้ว่า ชีวิตเป็นปัจจัยให้เกิดวิญญาณ ตามหลักที่พระพุทธองค์ตรัสว่า รูปเป็นปัจจัยให้เกิดวิญญาณ เหมือนกับเครื่องจักร ซึ่งในเมื่อ

ประกอบกันขึ้นมาถูกต้องตามหลักของแมคคานิกส์ กำลังงานก็ย่อมเกิดขึ้น ถ้าเครื่องจักรพัง กำลังงานก็หมดไป หลักอันนี้ใช้ได้สำหรับชีวิตสัตว์เซลล์เดียว และพวกเซลล์ต่างๆ ของกล้ามเนื้อ กระดูก และอวัยวะอื่นๆ ขึ้นอยู่กับกฎอันนี้ ฉะนั้นการที่เชื้ออสุจิ และไข่ รักษาแบบฉบับของพ่อแม่ไว้ได้นั้น เป็นเพราะต้นเหตุ-อุปาทานของวิญญาณซึ่งมีอยู่ในอสุจิและในไข่ ส่วนในกรณีที่ว่าเมื่อวิญญาณอันใหม่ซึ่งมาจากที่อื่นมาปฏิสนธิในไข่ที่ผสมเชื้อเอาไว้แล้วนั้น ต่อมาก็เป็นปัจจัยทำให้โลหิตที่เข้าไปหล่อเลี้ยงกลายเป็นอวัยวะต่างๆ ขึ้นมา และร่างกายที่เกิดมาก็เหมือนกับพ่อแม่ ทั้งนี้ก็เป็นด้วยอิทธิพลของวิญญาณที่มาปฏิสนธิอยู่ในไข่ที่ผสมเชื้อเอาไว้แล้ว เหมือนกับกายทิพย์เมื่อไปเข้าภุมิใหม่ในโลกทิพย์ร่างกายก็จะเปลี่ยนไปตามภุมิ แต่ถึงอย่างไรก็ไม่เปลี่ยนไปทั้งหมด จะต้องมิลักษณะที่เป็นของตัวเองเหลืออยู่ลักษณะพิเศษอันนี้เกิดจากวิบากของตนเองโดยเฉพาะ ขอให้พิจารณาดูว่าร่างกายของคนแม้จะเกิดมาจากพ่อแม่คนเดียวกัน แต่ทุกคนก็ต้องมิลักษณะพิเศษหลายอย่างไม่เหมือนกับ

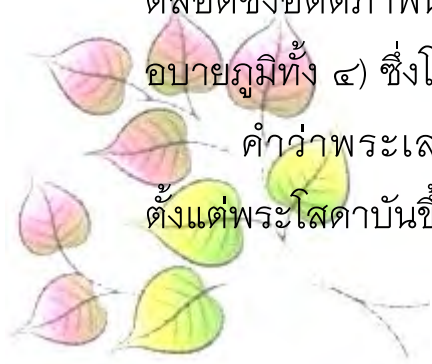

พี่น้องท้องเดียวกัน โปรดสังเกตตัวอย่างจากพระพุทธเจ้า ซึ่งมีบุคคลลักษณะพิเศษ ๓๒ ประการ ซึ่งลักษณะนี้ของพระเจ้าสุทโธทนะก็ไม่มีของพระนางสิริมหามายาก็ไม่มี และของพระราหุลก็ไม่มี อย่างนี้เป็นต้น

เรื่องกรรมพันธุ์เป็นเรื่องที่ซับซ้อนมาก ตำราในทางชีววิทยาต่างๆ ที่อธิบายในเรื่องกรรมพันธุ์ไว้นั้น แม้จะไม่ผิดแต่ก็ไม่ใช้ว่าจะถูกต้องทั้งหมด ตราบใดที่ยังไม่ได้เรียนรู้เรื่องการเกิดของกายทิพย์ และชีวิตต่างๆ ในโลกทิพย์พอสมควรแล้ว จะไม่มีทางรู้เรื่องกรรมพันธุ์อย่างแท้จริงเลย มีพุทธพจน์อยู่บทหนึ่งที่ยืนยันถึงมตอันนี้ซึ่งพระองค์ได้ตรัสไว้ดังนี้:-

พระเสขะเท่านั้นที่จักรู้แจ้งแทงตลอดซึ่งอตตภาพ (คือรู้ว่าเกิดมาอย่างไร สืบต่อมาอย่างไร ตายแล้วจะไปไหน ฯลฯ) และในเวลาเดียวกัน ในเมื่อรู้แจ้งแทงตลอดซึ่งอตตภาพนี้แล้ว ก็ย่อมจะรู้แจ้งซึ่งยมโลก (คืออธิบายภูมิทั้ง ๔) ซึ่งโลกนี้พร้อมทั้งเทวโลก

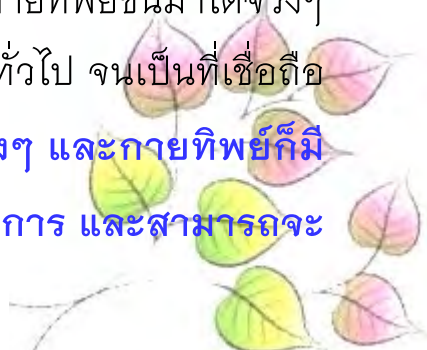
คำว่าพระเสขะในที่นี้หมายถึงพระอรียบุคคล ตั้งแต่พระโสดาบันขึ้นไปจนถึงชั้นพระอนาคามี ส่วนพระ

อรหันต์เรียกว่าพระอเสขะ เสขะ ตามศัพท์แปลว่า ผู้ที่ยังต้องศึกษาอยู่ อเสขะ แปลว่า ไม่ต้องศึกษาแล้ว จบการศึกษาแล้ว ควรจะทราบไว้ด้วยว่า คุณสมบัติที่จำเป็นอย่างหนึ่งของพระเสขะก็คือ การรู้แจ้งในเรื่องปฏิจจสมุปบาท

จากหลักที่อ้างมานี้จะเห็นว่า การที่จะเข้าใจเรื่องกรรมพันธุ์ได้ถูกต้องจริงๆ ไม่ใช่เรื่องง่ายๆ การศึกษาในทางวิทยาศาสตร์เป็นการศึกษาแต่ในด้านวัตถุ แต่ชีวิตทุกชีวิตที่เกิดมามีส่วนประกอบที่สำคัญอยู่ ๒ อย่างคือ ส่วนหนึ่งเป็นรูปธรรม อีกส่วนหนึ่งเป็นนามธรรม ฉะนั้นการศึกษาแต่เพียงด้านเดียวจึงไม่อาจที่จะรู้เรื่องนี้ได้จริงๆ

การศึกษาเรื่องมโนมยิทธิ ประเด็นที่สำคัญที่สุดในเรื่องนี้คืออยู่ที่ว่า ถ้าหากในปัจจุบันมีใครสักคนหนึ่งที่สามารถเข้าสมาธิไปแล้วเนรมิตกายทิพย์ขึ้นมาได้จริงๆ และพิสูจน์ให้เห็นประจักษ์กันได้ทั่วไป จนเป็นที่เชื่อถือกันได้อย่างแน่นอนว่า **กายทิพย์มีจริงๆ และกายทิพย์ก็มีลักษณะเหมือนกายเนื้อทุกประการ และสามารถจะ**

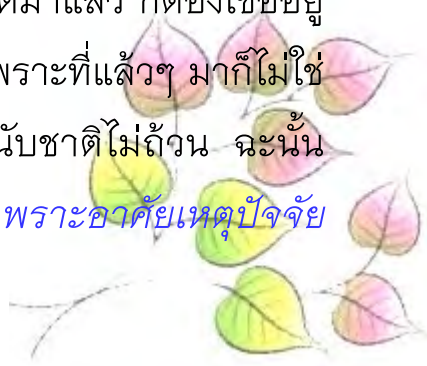

ไปไหนมาไหนได้รวดเร็วเท่ากับใจนึก เมื่อไปเห็นอะไร หรือได้ยินอะไร ก็พิสูจน์ได้ว่าตรงกับที่คนอื่นเห็น คนอื่นได้ยิน ถ้าพิสูจน์เรื่องนี้ออกมาได้ชาวสะอาด ประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นนั้นมากมายยิ่งนัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งคนทั่วไปจะยอมรับได้อย่างสนิทใจว่า “วิญญาณ เป็นผู้สร้างร่างกาย ไม่มีธรรมชาติอะไรที่ไหนเป็นผู้สร้าง ตัวเราคือร่างกายเกิดมาจากวิญญาณของเราเอง” ถ้าคนทั้งหลายยอมรับในเรื่องนี้กันอย่างแพร่หลายแล้ว ก็หมายความว่าแสงสว่างแห่งยุคพระศรีอาริย์ได้เริ่มขึ้น แล้ว เพราะถ้าคนทั่วไปยอมรับความจริงในเรื่องนี้ ซึ่ง พระพุทธเจ้าได้ตรัสสอนไว้นานแล้ว คนทั้งหลายก็จะพากันหันมาสนใจในเรื่องศาสนาด้วยศรัทธาจริงๆ และ ศีลธรรมในสังคมก็จะดีขึ้นอย่างรวดเร็ว ซึ่งในเมื่อศีลธรรม ในสังคมดีขึ้นแล้ว ความเจริญทุกด้านก็จะดีขึ้น ปัญหา ความยุ่งยากต่างๆ ในสังคม ดังที่เป็นอยู่ทุกวันนี้ก็จะ ค่อยๆ หดไป โลกจะเจริญก้าวหน้าไปในทางที่จะทำให้ คนทั้งหลายมีความสุข มีความอุดมสมบูรณ์ ไม่ใช่อย่างที่เป็นอยู่ทุกวันนี้ ซึ่งโลกยิ่งเจริญคนในโลกก็ยิ่งทุกข์ยาก

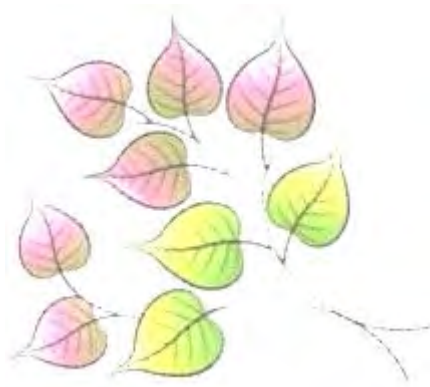

ลำบากมากขึ้น ฉะนั้นจะเห็นได้ว่า การศึกษาเรื่องนี้เป็น เรื่องสำคัญยิ่งในปัจจุบัน คนที่รู้และยอมรับในเรื่องนี้ยังมีน้อยมาก แต่ในเมื่อเรื่องนี้เป็นเรื่องจริง และได้ถูกเปิดเผยออกมาแล้ว คนที่รู้และยอมรับในเรื่องนี้ก็จะมามากขึ้นโดยลำดับ จนกระทั่งในที่สุดก็จะมีการยอมรับความจริงในเรื่องนี้กันได้ทั่วโลก

คนที่ระลึกชาติด้วยตนเองไม่ได้ ก็ไม่อาจจะรู้แจ้งด้วยตนเองว่า เราเคยเกิดมาแล้วนับชาติไม่ถ้วนแต่ก็อาจจะยอมรับว่าตนเองเคยเกิดมาแล้วทั้งๆ ที่ระลึกชาติไม่ได้ ที่ยอมรับก็เพราะเชื่อในคำสอนของพระพุทธเจ้า แต่ถึงกระนั้น ก็อาจจะไม่แน่ใจนัก แต่ถ้าหากเขาเข้าใจอย่างแจ่มแจ้งว่าตัวเราเกิดมาจากวิญญาณของเรา” ตามหลักที่ว่า “วิญญาณเป็นปัจจัยให้เกิดนามรูป” แล้ว เขาก็จะยอมรับได้อย่างสนิทใจว่า ตนเองเคยเกิดมาแล้วอย่างแน่นอน ในเมื่อเชื่อว่าเคยเกิดมาแล้ว ก็ต้องเชื่ออยู่เองว่า ตายแล้วก็ต้องเกิดอีก เพราะที่แล้่วๆ มากี่ไม่ใช่เกิดหนเดียว แต่เคยเกิดมาแล้วนับชาติไม่ถ้วน ฉะนั้น ในเมื่อเข้าใจชัดว่า **วิญญาณเกิดเพราะอาศัยเหตุปัจจัย**

อะไรบ้าง? ก็ย่อมจะแน่ใจว่า อย่างเราซึ่งมีกิเลสอยู่ในสันดานนี้ต้องเกิดอีกแน่นอน *ทำไมต้องเกิด? ทำไมจึงเกิดมาไม่เหมือนกัน? ต้นเหตุแห่งความทุกข์และความสุขอยู่ที่ไหน?* สำหรับผู้ที่รู้แล้วว่า ตัวเราเกิดมาจากวิญญาณของเรา ก็จะยอมรับกฎของกรรมตามที่พระพุทธเจ้าได้ตรัสสอนไว้ได้โดยไม่ยาก เมื่อยอมรับกฎของกรรม ศีลธรรมก็จะเกิดขึ้นจากตัวเอง โดยไม่ต้องมีใครมาคอยบังคับหรือคอยควบคุม เพราะจะมองเห็นถึงความจำเป็น และประโยชน์จากการมีศีลธรรมได้ด้วยตัวเขาเอง เมื่อคนส่วนมากเป็นเช่นนี้ก็เป็นที่อันหวังได้ว่าความสุข ความเจริญ ความอุดมสมบูรณ์ในสังคมจะต้องมีอย่างแน่นอน.

อิทธิวิธิ

คนเดียวแปลงเป็นหลายคน

ตอนที่ ๑

๑ ผู้ที่ได้อ่านเรื่องของท่าน ภควัน ศรีสัตยา ไส้ บาบานี้ ได้เคยนำลงในหนังสือวิญญาณมาแล้ว และขณะนี้ทางสำนักค้นคว้าทางวิญญาณก็ได้รวบรวมจัดพิมพ์เป็นเล่มได้ ๙ เล่มแล้วนั้น ทุกคนก็อยากจะทราบว่:-

ในทางพระพุทธศาสนาได้มีปาฏิหาริย์ต่างๆ ในทำนองนี้หรือไม่? และเรื่องราวปาฏิหาริย์ต่างๆ ของท่านนั้นเป็นสิ่งที่เป็นไปได้จริงหรือไม่เพียงไร? มีหลักวิชาเกี่ยวกับเรื่องนี้อย่างไรบ้าง? และที่สำคัญที่สุดก็คือ ท่านอ้างว่า ท่านเป็นพระเจ้าที่อวตารลงมาเกิดเป็นมนุษย์ เรื่องนี้เป็นเรื่องที่เป็นไปได้หรือไม่?

นี่คือปัญหาที่คนทั้งหลายสงสัยกันเป็นอันมาก ข้าพเจ้าคิดว่า เมื่อท่านได้ศึกษาเรื่องอิทธิวิธิในทาง

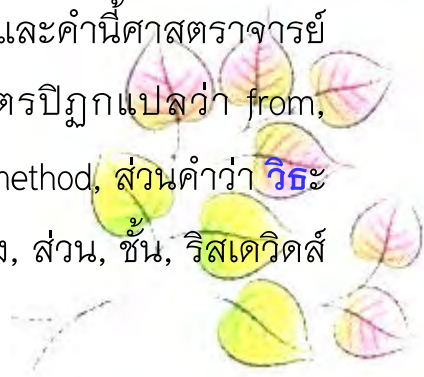
พุทธศาสนาจนเป็นที่เข้าใจเป็นอย่างดีแล้ว ตลอดทั้งได้ทราบว่ พระพุทธเจ้าและพระสาวกต่างๆ ที่ได้อภิญา ทั้ง ๖ นั้น ได้เคยแสดงปาฏิหาริย์ไว้อย่างไรบ้าง เมื่อได้ทราบเรื่องนี้โดยละเอียดแล้ว ปัญหาต่างๆ ที่น่าสงสัย เหล่านี้ก็จะหมดสิ้นไป และแล้วท่านก็จะสามารถตอบ ปัญหาต่างๆ เหล่านี้ได้ด้วยตนเอง และด้วยความมั่นใจว่ เป็นคำตอบที่ถูกต้องและมีเหตุผลอย่างสมบูรณ์

ความจริงเรื่องนี้ข้าพเจ้าตั้งใจที่จะเขียนมานานแล้ว ก่อนที่จะเขียนเรื่อง การระลึกชาติ เรื่องตาทิพย์และ เรื่องมโนมยทิ ลงในหนังสือวิญาณดั่งที่ท่านผู้อ่านได้เคยเห็นมาแล้ว แต่เนื่องจากเรื่องอิทธิวิธิ เป็นเรื่องที่เขียนได้ยากที่สุด ทั้งนี้ก็เพราะยังหาตัวอย่างหรือข้อมูล เกี่ยวกับเรื่องนี้ในปัจจุบันนี้ไม่ได้ มีแต่ตัวอย่างในสมัยครั้ง พุทธกาล ซึ่งถ้านำตัวอย่างปาฏิหาริย์เหล่านี้มาเล่าใน ปัจจุบัน คนทั้งหลายก็อาจจะไม่เชื่อว่ เป็นเรื่องที่เป็นไปได้ ฉะนั้นจึงได้รออยู่ จนกระทั่งมาได้ทราบเรื่องต่างๆ ของ องค์ภควัน คริสต์ยา ไส บาบา นี้แหละ ข้าพเจ้าจึงได้เริ่ม เขียนเรื่องนี้ เพราะจากปาฏิหาริย์ต่างๆ ที่ท่านได้แสดงนั้น

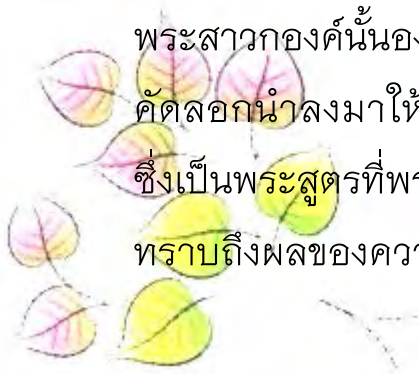
ล้วนแต่มีหลักฐานที่แสดงให้เห็นว่า ไม่ใช่เป็นเรื่องมายากล แต่เป็นเรื่องที่เป็นจริง เป็นเรื่องที่เกิดจากอำนาจจิตของท่านจริงๆ และคนที่เชื่อว่าท่านแสดงปาฏิหาริย์ต่างๆ เหล่านั้นได้จริงก็มีมากมายคนที่เชื่อท่านนั้น เฉพาะที่เป็นคนชั้นปัญญาชนก็มีมาก และมีทุกสถาบันการศึกษา ฉะนั้นจึงไม่มีข้อสงสัยว่าปาฏิหาริย์ต่างๆ เหล่านั้นจะเป็นสิ่งที่เป็นไปได้ ด้วยเหตุนี้ ข้าพเจ้าจึงได้เริ่มเขียนเรื่องนี้ และเข้าใจว่าเรื่องนี้จะเป็นเรื่องที่ยาวกว่าเรื่องอภิปัญญา ข้ออื่นๆ ที่เขียนมาแล้วด้วย

อนึ่ง ขอได้โปรดจำไว้ด้วยว่า คำว่า **อิทธิวิธิ** นี้ ที่ถูกควรจะใช้คำว่า อิทธิวิธะ เพราะคำว่า **วิธิ** กับคำว่า **วิธะ** มีความหมายต่างกัน คือคำว่า **วิธิ** นั้นแปลทับศัพท์ว่า **วิธิ** และคำว่า **วิธิ** นี้ ในพจนานุกรมภาษาไทยแปลว่า ทำนองหรือหนทางที่จะทำ, แบบ, เยี่ยงอย่าง, กฎ, เกณฑ์, คติ, ธรรมเนียม, ความประพฤติ, และคำนี้ศาสตราจารย์ ริสเดวิดส์ ผู้เชี่ยวชาญในพระไตรปิฎกแปลว่า from, way, rule, direction, disposition, method, ส่วนคำว่า **วิธะ** ในพจนานุกรมแปลว่า ชนิด, อย่าง, ส่วน, ชั้น, ริสเดวิดส์

แปลว่า of a kind, อนเนกวิชา manifold, ตถาวิชา of such kind, such-like, ตติวิชา threefold, และในพระไตรปิฎกก็ใช้คำว่า **วิชะ** ซึ่งข้าพเจ้าจะได้คัดมาให้ดูในลำดับต่อไป แต่ที่หัวข้อเรื่องซึ่งข้าพเจ้าเขียนนี้ใช้คำว่า **อิทธิวิชิ** ก็เพราะในหนังสือธรรมวิภาคปริจเฉทที่สองซึ่ง **สมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระยาวชิรญาณวโรรส** เป็นผู้รจนานั้น พระองค์ใช้คำว่า **อิทธิวิชิ** และเนื่องจากคำนี้ใช้กันมาแพร่หลาย ค้นเคยกับคำนี้มานานไม่น้อยกว่า ๕๐ ปีแล้ว เพราะหนังสือเรื่องนี้พิมพ์ครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๐ ฉะนั้น ข้าพเจ้าจึงได้ใช้คำนี้ตามที่เคยใช้กัน

อนึ่ง สำหรับเรื่อง **อิทธิวิชิ** ซึ่งสมเด็จพระมหาสมณเจ้าฯ ทรงแปลว่า การแสดงฤทธิ์นั้น มีกล่าวไว้ใน คัมภีร์พระไตรปิฎกเกือบจะทุกเล่มก็ว่าได้ เฉพาะที่กล่าวว่า พระองค์ทรงแสดงได้เองก็มีมาก ที่กล่าวว่า พระสาวกองค์นั้นองค์นี้ได้แสดงไว้ก็มีมาก แต่ที่ข้าพเจ้าคัดลอกนำมาให้ดูนี้ เอามาจากในสามัญญผลสูตร ซึ่งเป็นพระสูตรที่พระองค์ทรงแสดงให้พระเจ้าอชาตศัตรู ทราบถึงผลของความเป็นสมณะ คือผู้ที่เข้ามาบวชเป็น

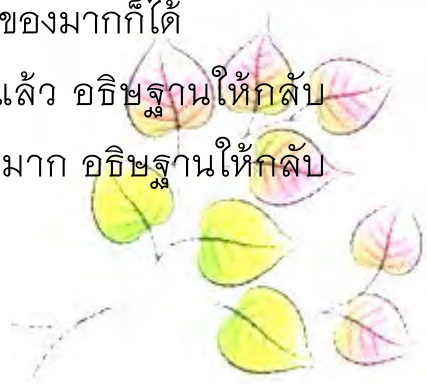

ภิกษุในพระพุทธศาสนานั้นจะได้ผลอย่างไรบ้าง ตั้งแต่
ขั้นต่ำสุดจนถึงขั้นสูงสุด มีกล่าวไว้อย่างละเอียดในพระ-
สูตรนี้ และนี่คือข้อความตอนหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับเรื่องอิทธิวิธี
ซึ่งพระองค์ได้ตรัสไว้ดังนี้:-

ภิกษุนั้น เมื่อจิตตั้งมั่น (คือตั้งอยู่ในจตุตถฌาน)
บริสุทธิ์ ผุดผ่อง ไม่มีกิเลสเครื่องยียวน (คือไม่มีกามตัณหา)
ปราศจากอุปกิเลสทั้งหลาย (คือไม่มีอุปกิเลส ๑๖) เป็น
จิตอ่อนโยน (คือไม่ถือเป็นจิตเชื่องช้า คือเมื่อตั้งใจจะให้
จิตเป็นอย่างไร ก็เป็นอย่างนั้นได้ทุกอย่าง) ควรแก่การงาน
(คือเมื่อน้อมจิตหรืออธิษฐานจิตจะให้เกิดอภิญญาข้อไหน
อภิญญานั้นๆก็เกิด) ดำรงอยู่อย่างมั่นคง ไม่หวั่นไหว
เช่นนี้แล้ว เขาก็ใ้มน้อมจิตไปเพื่อให้เกิดอิทธิฤทธิ์ต่างๆ
ครั้นแล้วเขาก็ได้บรรลุอิทธิฤทธิ์หลายประการ คือ:-

๑. คนเดียว อธิษฐานให้เกิดเป็นหลายคนก็ได้
ของน้อย อธิษฐานให้มีหรือให้เป็นของมากก็ได้

๒. เมื่อเกิดเป็นหลายคนแล้ว อธิษฐานให้กลับ
เป็นคนเดียวเหมือนเดิมก็ได้ ของมาก อธิษฐานให้กลับ
เป็นของน้อยหรือให้น้อยก็ได้

๓. กระทำอาวิภาวะก็ได้ คือทำที่มีดให้สว่างทำที่
 สลับให้เปิดเผย สิ่งของหรือบุคคลใดๆ ก็ตามซึ่งโดยปกติ
 จะเห็นไม่ได้ เพราะถูกซ่อนเร้นปิดบัง หรือฝังอยู่ในดิน
 หรืออยู่ไกลเกินกว่าสายตาจะเห็นได้ ก็สามารถทำให้คน
 อื่นเห็นได้

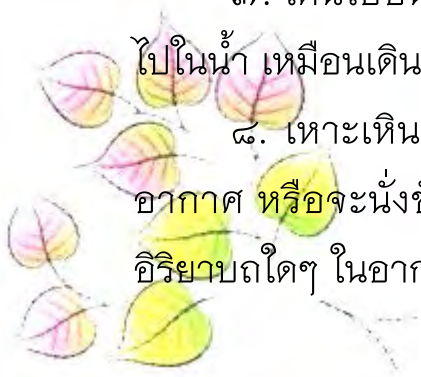
๔. กระทำติโรภาวะก็ได้ คือกระทำที่สว่างให้มีด
 กระทำที่ไม่กำบังให้เป็นที่กำบัง สถานที่ซึ่งโดยปกติเป็น
 ทางเดินได้ แต่ก็สามารถทำมิให้เป็นทางก็ได้ คนหรือ
 สิ่งของซึ่งโดยปกติคนที่อยู่ใกล้จะต้องเห็น แต่ก็สามารถ
 ทำให้คนอื่นไม่เห็นก็ได้

๕. เดินทะลุฝา ทะลุกำแพง ทะลุภูเขาไปโดยไม่
 ติดขัด เหมือนเดินผ่านไปในอากาศก็ได้

๖. ทำการดำลงไปใ้ในแผ่นดิน และโผล่ขึ้นมาจาก
 แผ่นดิน เหมือนดำลงไปใ้ในน้ำและโผล่ขึ้นมาจากน้ำก็ได้

๗. เดินไปบนพื้นน้ำ โดยที่น้ำไม่แตก ตัวไม่จมลง
 ไปใ้ในน้ำ เหมือนเดินบนแผ่นดินก็ได้

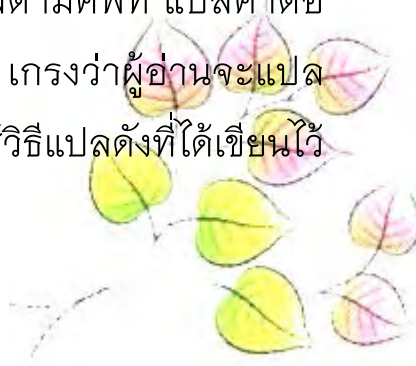
๘. เหาะเหินเดินไปในอากาศเหมือนนกบินไปใน
 อากาศ หรือจะนั่งขัดสมาธิอยู่ในอากาศ หรือจะอยู่ใน
 อิริยาบถใดๆ ในอากาศก็ได้

๙. จะลูปคำสั่งพระอาทิตย์หรือพระจันทร์ ซึ่งมี
ฤทธิ์มากมีอานุภาพมาก ด้วยฝ่ามือก็ได้

๑๐. จะไปพรหมโลกด้วยกายเนื้อ หรือด้วยกาย-
ทิพย์ก็ได้

นี่คือข้อความที่ข้าพเจ้าแปลออกมาจากคำบาลีใน
สามัญญผลสูตร ในพระไตรปิฎกฉบับบาลีเล่มที่ ๙ หน้า
๑๐๓ ข้อ ๑๓๓ ส่วนในพระไตรปิฎกฉบับแปลนั้น ขอให้
ดูเล่มที่ ๑๔ ข้อ ๑๓๓ หน้า ๑๑๗ แต่อย่างไรก็ดีขอให้
เข้าใจไว้ด้วยว่า คำแปลดั่งที่ข้าพเจ้าได้นำมาลงไว้ในที่นี้นั้น
ไม่ใช่เป็นการแปลคำต่อคำเหมือนพระไตรปิฎกแปล
แต่เป็นการแปลโดยการถอดความหมาย และได้นำ
คำอธิบายซึ่งพระพุทฺธโฆษาจารย์ได้เขียนไว้ในหนังสือ
วิสุทธิมรรคมารวมไว้ด้วย ทั้งนี้ก็เพื่อผู้อ่านที่ไม่คุ้นกับ
สำนวนบาลี เมื่ออ่านแล้ว จะได้เข้าใจความหมายได้ทันที
และเข้าใจได้ถูกต้องด้วย ถ้าแปลตามศัพท์ แปลคำต่อ
คำเหมือนพระไตรปิฎกแปลแล้ว เกรงว่าผู้อ่านจะแปล
ความหมายไม่ถูกต้อง ฉะนั้นจึงต้องใช้วิธีแปลดั่งที่ได้เขียนไว้
ให้ดูนั้น

แต่อย่างไรก็ดี เพื่อประโยชน์แก่ผู้รู้บาลี จะได้
เทียบเคียงกับคำแปลของข้าพเจ้าว่าถูกต้องหรือไม่
เพียงไรฉะนั้นจะได้คัดคำบาลีตรงนี้มาให้ดูด้วยดังนี้ :-

โส เอวํ สมหาหิตเต จิตฺเต ปรีสุทฺเต ปรีโยทาเต
อนนฺตณเ วิคตฺตูปกฺกิลเสเส มฺหุทฺตเต กมฺมนิเย สฺสิเต อา-
เนนฺชปฺปตฺเต อิทฺธิวิธาย จิตฺตํ อภินิหฺรติ อภินิหฺนนาเมติ
โส อนนฺทวิทิตํ อิทฺทวิทิตํ ปจฺจนฺนุโภติ

๑. เอโกปี หุตฺวา พหฺชา โหติ
๒. พหฺชาปี หุตฺวา เอโก โหติ
๓. อาริภาวํ (กโรติ)
๔. ตโรภาวํ (กโรติ)
๕. ตโรกฺกฺทํ ตโรปการํ ตโรปพพตํ อสชฺชมาเน
คจฺฉติ เสยฺยถาปี อากาเส
๖. ปฐฺวิยาปี อุมฺมุชฺชนิมฺมุชฺชํ กโรติ เสยฺยถาปี
อุทฺเท

๗. อุทฺเทปี อภิชฺชมาเน คจฺฉติ เสยฺยถาปี ปฐฺวิยํ
๘. อากาเสปี ปลฺลนฺเกน กมฺติ เสยฺยถาปี ปกฺขีสกฺุณ

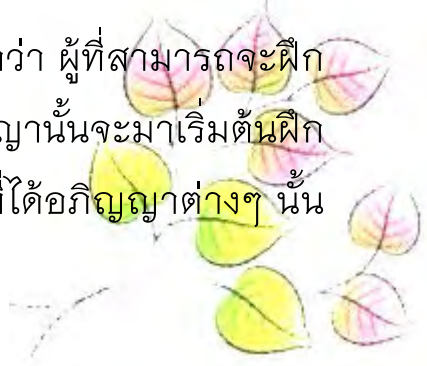

๙. อิเมปิ จนุทิมสุริเย เอวัมหิทุทิเก เอวัมหานุภาเว
ปาณินา ปริมสติ ปริมชชติ

๑๐. ยาว พุรหุมโลกาปิ กาเยน วสํ วตเตติ

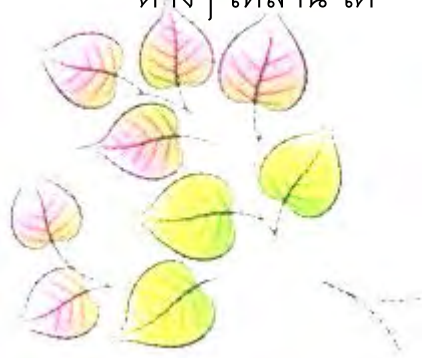
- ที.ลี้. ๙/๑๐๓

ข้อความซึ่งเป็นภาษาบาลีนี้ จำเป็นต้องคัดมาให้ดู ก็เพื่อจะให้ท่านผู้อ่านได้เกิดความมั่นใจว่า เรื่องปาฏิหาริย์ต่างๆ เหล่านี้ ซึ่งถ้าคิดกันด้วยเหตุผลธรรมดาแล้วจะเห็นว่าเป็นเรื่องเหลือเชื่อ เป็นเรื่องที่เป็นไปไม่ได้นั้น ความจริงเรื่องเหล่านี้เป็นเรื่องที่เป็นไปได้ทั้งสิ้น และเป็นเรื่องที่พระพุทธเจ้าได้ตรัสไว้จริง ปาฏิหาริย์เหล่านี้ เป็นผลอย่างหนึ่งที่จะต้องได้สำหรับผู้ที่สามารถฝึกจิตได้ถึงขั้นนี้ คืออย่างน้อยจะต้องได้ถึงขั้นจตุตถฌาน และทั้งจะต้องมีความชำนาญในการกำหนด หรือนึกถึงนิมิต ชำนาญในการเข้า ชำนาญในการออก ชำนาญในการอธิษฐาน และชำนาญในการพิจารณาด้วย เรียกว่าต้องมี วสี ๕ และในคัมภีร์ยังกล่าวไว้อีกว่า ผู้ที่สามารถจะฝึกสมาธิได้ถึงขั้นสูง ได้ถึงขั้นอภิญญาอันจะมาเริ่มต้นฝึกเอาในชาตินี้ไม่ได้ เวลาไม่พอ ผู้ที่ได้อภิญญาต่างๆ นั้น

ทุกคนล้วนแต่เคยฝึกมาแล้วอย่างมากในอดีตชาติ และฝึกมาแล้วหลายชาติ พร้อมทั้งต้องเคยได้อภิญญามาแล้วในชาติก่อนๆ ด้วย มาในชาตินี้จึงจะสามารถฝึกถึงขั้นนี้ได้ ซึ่งหลักเกี่ยวกับเรื่องนี้จะมีอธิบายในภายหลัง เฉพาะในตอนนี้องค์การให้เข้าใจแต่เพียงว่า เรื่องปฎิหาริย์ต่างๆ ดังที่กล่าวไว้ในคัมภีร์นั้นเป็นเรื่องที่เป็นไปได้ทั้งหมด ไม่ใช่เรื่องเหลือเชื่อหรือเป็นเรื่องที่เป็นไปไม่ได้

อนึ่ง ก่อนจะอธิบายเหตุผลให้เข้าใจว่า ผู้ที่ได้ฌานชั้นสูงนั้น ทำไมจึงสามารถแสดงปาฏิหาริย์ต่างๆ ได้ ข้าพเจ้าคิดว่าเราควรจะรู้ว่า บุคคลที่สามารถแสดงปาฏิหาริย์ต่างๆ เหล่านั้นได้ตามที่มิกล่าวไว้ในคัมภีร์ทางพุทธศาสนานั้นมีใครบ้าง ซึ่งในเมื่อเราได้ทราบถึงตัวอย่างต่างๆ เหล่านี้ทั้งหมดแล้ว เราก็จะทราบถึงเหตุผลได้โดยไม่ยากว่า ทำไมท่านจึงสามารถแสดงปาฏิหาริย์ต่างๆ เหล่านี้ ได้

ตัวอย่างที่ ๑

**พระจุฬปัณณิกซึ่งสามารถอธิษฐานให้เกิดเป็นหลายคน
แล้วอธิษฐานให้กลับเป็นคนเดียวเหมือนเดิมได้**

เรื่องโดยสังเขปมีอยู่ว่า:-

พระจุฬปัณณิกมีพี่ชายอยู่คนหนึ่งชื่อมหาปัณณิก ทั้งสองท่านนี้เป็นหลานของเศรษฐีคนหนึ่งในกรุงราชคฤห์ พี่ชายคือมหาปัณณิกได้บวชเป็นพระในพุทธศาสนา ก่อน และได้สำเร็จเป็นพระอรหันต์ผู้ได้ปฏิสัมภิทาสี่ ต่อมา ท่านมหาปัณณิกจึงได้พาน้องชายเข้ามาบวชอีก แต่พระ- จุฬปัณณิกเป็นคนปัญญาที่บ เพราะภายหลังจากที่บวชแล้ว พระมหาปัณณิกให้ท่องคาถาสรรเสริญพระพุทธรเจ้า บทหนึ่ง ซึ่งไม่ยาวนาน แต่ท่านก็พยายามท่องคาถานี้อยู่ ถึง ๔ เดือนก็ยังไม่ได้ คาถาที่ว่านี้คือ:-

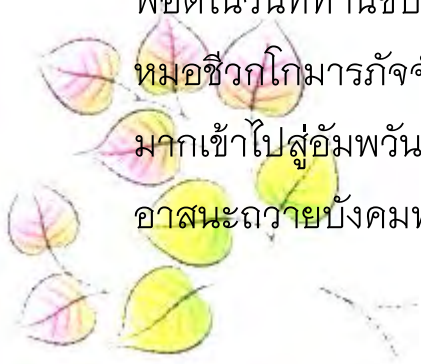
ปทุมํ ยถา โภกนุทํ สุขนุถํ
ปาโต ลีลา ผุสฺสมวีตคฺนุถํ
องคฺริสํ ปสฺส วิโรจมานํ
ตปนฺตมาทิจฺจมิวตฺตลิกเข

จงดูพระอังคีรส (คือพระพุทธเจ้า) ซึ่งเป็นเสมือน ดอกบัวโกกนุท (คือดอกบัวสีแดง) มีกลิ่นหอม บานเมื่อ ยามเช้า มีกลิ่นหอมอยู่เสมอ และมีรัศมีรุ่งโรจน์ เสมือน พระอาทิตย์ส่องแสงอยู่ในกลางหาวฉะนั้น

พระมหาปันถกเมื่อเห็นพระน้องชายปัญญาที่บถึง ขนาดนี้ จึงได้กล่าวกับน้องชายว่า “จุฬปันถกเธอเป็นคน อารมณ์ในศาสนานี้ คาถาเพียงบทเดียว ใช้เวลาท่องถึง ๔ เดือนก็ยังจำไม่ได้ แล้วเธอจะทำกิจของบรรพชิตให้ สำเร็จได้อย่างไร จงออกไปจากที่นี่เสียเถิด” ว่าแล้วท่าน ก็ขับให้ออกไปจากวิหาร

พระจุฬปันถกนั้นโดยใจจริงไม่ปรารถนาที่จะสึก เป็นฆราวาสเลย เพราะมีความรักในพระพุทธศาสนามาก และในเวลานั้น พระมหาปันถกพี่ชายได้รับหน้าที่เป็น ภัตตคุทเทศก์ คือมีหน้าที่จัดพระไปฉันในที่นิมนต์ และ พอดีในวันที่ท่านขับพระน้องชายให้ออกไปจากวิหารนั้น หมอชีวกโกมารภัจจ์ ได้ถือมาลาดอกไม้อ่อนหอมเป็นอัน มากเข้าไปสู่อัมพวัน บุษยาพระศาสดา สดับธรรม ลุกจาก อาสนะถวายเป็นปฐมพระทศพลแล้ว ก็เข้าไปหาพระมหา-

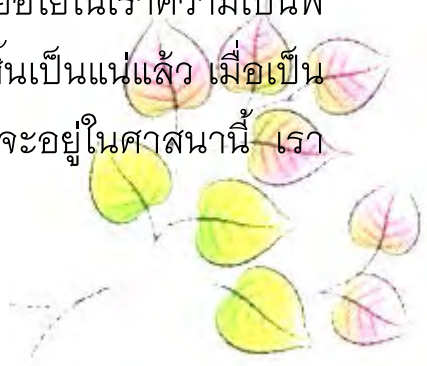
ปันถก ถามท่านว่า “ภิกษุในสำนักของพระศาสดา มีจำนวนเท่าไรขอรับ”

พระมหาปันถกตอบว่า “ภิกษุมีประมาณ ๕๐๐ รูป”

หมอชิวก “ท่านผู้เจริญ พรุ่งนี้ขอพระคุณเจ้าได้โปรดนิมนต์ภิกษุทั้ง ๕๐๐ ซึ่งมีพระพุทธเจ้าเป็นประมุขไปรับศึกษาในเรือนของกระผม”

พระมหาปันถก “อุบาสก ในวิหารนี้มีภิกษุรูปหนึ่งชื่อจูปันถก เป็นคนปัญญาที่บ ไม่มีทางที่จะเจริญงอกงามในธรรมแล้ว อาตมาเว้นเธอเสียองค์หนึ่ง นอกนั้นจะนิมนต์ไปทั้งหมด”

พระจูปันถกซึ่งขณะนั้นยังอยู่ที่นั่น ยังไม่ทันได้ไปที่อื่น เมื่อได้ฟังพระพี่ชายพูดกับหมอชิวกเช่นนั้น ท่านจึงคิดในใจว่า “พระเถระพี่ชายของเราเมื่อจะรับนิมนต์ก็ยังไม่ให้เราเสีย ไม่ให้เราไป ส่วนพระองค์อื่นให้ไปทั้งหมด พี่ชายของเราเห็นที่จะหมดความเชื่อใยในเราความเป็นพี่น้องกันเห็นจะแตกสลายไปหมดสิ้นเป็นแน่แล้ว เมื่อเป็นเช่นนี้ จะมีประโยชน์อะไรแก่เราที่จะอยู่ในศาสนานี้ เรา

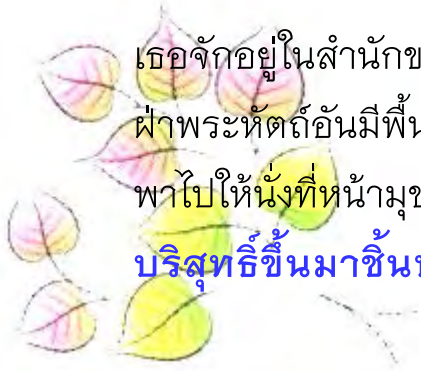
จักลิกเป็นฆราวาสทำบุญให้ทานเป็นต้นก็ได้ ฉะนั้น
ในวันรุ่งขึ้น ท่านจึงออกจากวิหารไปแต่เช้าเพื่อจะไปลิก

พระศาสดา ซึ่งโดยปกติธรรมดาพระองค์ได้ทรง
ตรวจดูสัตว์โลกในเวลาใกล้รุ่งทุกวัน ในวันนั้นได้เห็น
เหตุการณ์นี้ จึงได้เสด็จล่วงหน้าไปก่อน แล้วได้ทรง
จงกรมอยู่ที่ซุ้มประตูใกล้ทางที่พระจูฬปันถกจะเดิน
ผ่านไป พระจูฬปันถกเมื่อเดินไปพบพระศาสดา จึงเข้าไป
เฝ้าถวายบังคม

ขณะนั้นพระศาสดาตรัสกับเธอว่า “จูฬปันถก
นี่เธอจะไปไหนในเวลานี้”

พระจูฬปันถกทูลว่า “พระพี่ชายขบข้าพระองค์
พระเจ้าข้า เหตุนี้ข้าพระองค์จึงต้องไป เพื่อจะไปลิก”

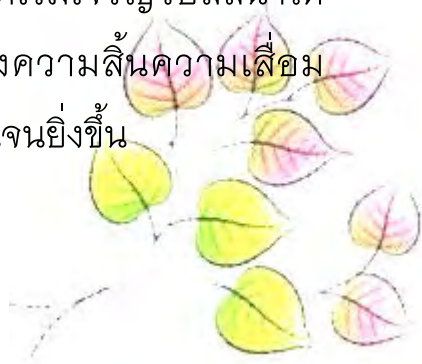
พระศาสดาตรัสว่า “จูฬปันถก เธอชื่อว่าบวชใน
สำนักของเราแม้ถูกพี่ชายขบไล่ ทำไมจึงไม่มาสู่สำนัก
ของเรา? มาเถิด อยู่เป็นฆราวาสจะมีประโยชน์อะไร
เธอจักอยู่ในสำนักของเรา” ตรัสแล้ว พระองค์ก็ทรงเอา
ผ้าพระหัตถ์อันมีพื้นวิจิตรไปด้วยจักร ลูบศิระษะเธอแล้ว
พาไปให้นั่งที่หน้ามุขพระคันถกฐี แล้วทรงเนรมิตผ้าขาว
บริสุทธิ์ขึ้นมาชิ้นหนึ่งด้วยฤทธิ์ แล้วประทานส่งให้

(อิทธิยา อภิสงขตฺ ปริสุทฺธํ ปีโลติกํ ทตฺวา) พร้อมกับตรัสว่า “จุฬปัณณก เธอจงนั่งผินหน้าไปทางทิศตะวันออก เอามือลูบผ้าชิ้นนี้ไปมาพร้อมกับบริกรรมว่า **“รโชหรณฺ รโชหรณฺ”** อยู่ที่นี่แหละ”

ครั้นเมื่อถึงเวลาเสด็จ พระองค์พร้อมด้วยภิกษุทั้งหมด ก็เสด็จไปยังคฤหาสน์ของหมอชีวกโกมารภัจจ์ แล้วประทับนั่งบนอาสนะที่เขาตกแต่งไว้

ฝ่ายพระจุฬปัณณกนั่งแลดูพระอาทิตย์ มือก็ลูบผ้าชิ้นนั้นไปมาพร้อมกับบริกรรมว่า **“รโชหรณฺ รโชหรณฺ”** เมื่อท่านลูบผ้าไปมาเช่นนั้น ในไม่ช้าผ้าชิ้นนั้นก็เกิดเคราะห์หมองขึ้นมา (เพราะเปื้อนเหงื่อไคลที่ฝ่ามือ) จากนั้นท่านจึงได้คิดว่า “ผ้าชิ้นนี้เมื่อก่อนเป็นผ้าที่สะอาดอย่างยิ่ง แต่เพราะอาศัยอรรถภาพนี้ จึงได้ละปกติเดิม กลายเป็นผ้าเคราะห์หมองไปอย่างนี้ อนิจจา! สังขารทั้งหลายไม่เที่ยงหนอ” เมื่อท่านได้คิดเช่นนั้นแล้ว ท่านก็ได้เริ่มเจริญวิปัสสนาให้ยิ่งๆ ขึ้นไป โดยการพิจารณาถึงความสิ้นความเสื่อมของสังขารทั้งหลายให้เห็นแจ้งชัดเจนยิ่งขึ้น

พระศาสดาซึ่งในขณะนั้นประทับอยู่ที่คฤหาสน์ของหมอชิวโกมารภัจจ์ ทรงทราบว่า จิตของพระจูฬปันถกขึ้นสู่วิปัสสนาแล้ว จึงได้ทรงเปล่งพระรัศมีไปยังพระจูฬปันถก พร้อมกันนั้นพระองค์ก็ได้ทรงปรากฏกายให้พระจูฬปันถกเห็นเสมือนหนึ่งพระองค์ประทับนั่งอยู่ต่อหน้าท่านจูฬปันถกขณะนั้น และตรัสกับพระจูฬปันถกว่า “จูฬปันถก เธออย่าคิดแต่เพียงว่า รุสีมีแต่ที่กายเท่านั้น ผ้าชิ้นนี้จึงได้เคราะห์หมอง เปราะเปื้อน แต่ที่จริงแล้วภายในจิตใจของเธอนั้น ยังมีรุสี คือ ราคะ โทสะ โมหะ อีกมาก เธอจงกวาดรุสีเหล่านั้นออกไปเสีย” เมื่อตรัสเป็นคำร้อยแก้วเช่นนี้แล้ว พระองค์ยังได้ตรัสเป็นคำร้อยกรอง คือตรัสเป็นบทกวีคือเป็นคาถาดังต่อไปนี้อีก:-

ราโค รโซ, น จ ปน เรณู วุจจติ;

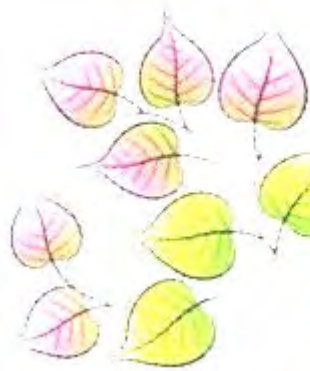
ราคสุเสตํ อธิวณํ รโซติ;

เอตํ รขํ วิปชหิตวา ภิกขโว

วิหระนติ เต วิคตราชสุส สาสเน.

โทโส รโซ น จ ปน เรณู วุจจติ;

โทสสุเสตํ อธิวณํ รโซติ;

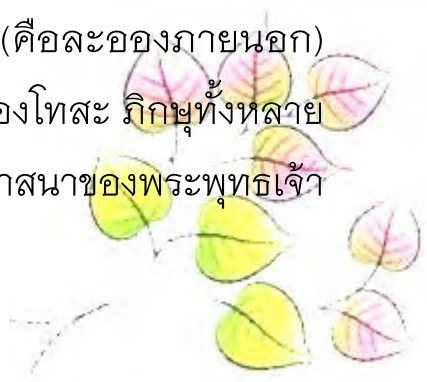

เอตํ รชํ วิปฺปชหิตฺตฺวา ภิกฺขโว
วิหฺรนฺติ เต วิคตฺรชฺสฺส สาสเน.
โมโห รชฺ, น จ ปน เรณฺุ วุจฺจติ;
โมหฺสฺเสตํ อธิวจฺนํ รชฺติ;
เอตํ รชํ วิปฺปชหิตฺตฺวา ภิกฺขโว
วิหฺรนฺติ เต วิคตฺรชฺสฺส สาสเน.

ราคะชื่อว่า ฐลี แต่เรณู (คือละของภายนอก เช่นขี้ผึ้ง ผุ่น ฯลฯ) ไม่เรียกว่า ฐลี คำว่าฐลีนี้เป็นชื่อของราคะ ภิกษุทั้งหลายที่ละฐลีนี้ได้ขาดแล้ว ย่อมอยู่ในศาสนาของพระพุทธเจ้าผู้ปราศจากฐลี

โทสะชื่อว่า ฐลี แต่เรณู (คือละของภายนอก) ไม่เรียกว่า ฐลี คำว่าฐลีเป็นชื่อของโทสะ ภิกษุทั้งหลายที่ละฐลีนี้ได้ขาดแล้ว ย่อมอยู่ในศาสนาของพระพุทธเจ้าผู้ปราศจากฐลี

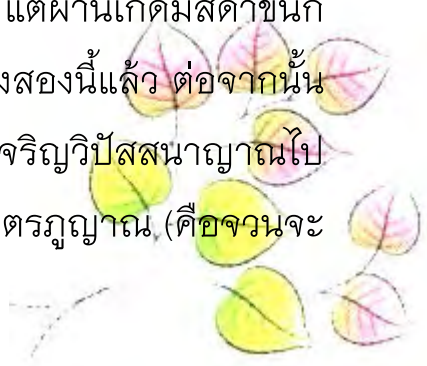
โมหะชื่อว่า ฐลี แต่เรณู (คือละของภายนอก) ไม่เรียกว่า ฐลี คำว่าฐลีเป็นชื่อของโมหะ ภิกษุทั้งหลายที่ละฐลีนี้ได้ขาดแล้ว ย่อมอยู่ในศาสนาของพระพุทธเจ้าผู้ปราศจากฐลี

กราบทูลเล่าความเป็นมาทั้งหมดให้ทรงทราบ พระผู้มีพระภาคเจ้าก็ได้ตรัสว่า "ผู้ที่ไม่อาจทำการทอองคานานั้นได้จะนับว่าเป็นคนอาภัพในศาสนาของเราหาได้ไม่อย่าเศร้าโศกไปเลย แล้วก็ทรงจับเธอที่แขนพาเสด็จเข้าสู่วิหาร แล้วทรงเนรมิตผ้าขาวขึ้นมาผืนหนึ่งด้วยฤทธิ์ประทานให้ (อิทธิยาว ปีโลติกขณฺฑํ อภินิมิตฺตวา อทาสี)

และตอนที่ท่านเห็นผ้าขาวสกปรก เพราะมือของท่านที่ลูบไปมานั้น ในคัมภีร์วิสุทธิมรรคก็ได้กล่าวถึงตอนนี้ไว้อย่างละเอียดว่า:-

เมื่อเธอบริกรรมว่า รโหฺรณํ รโหฺรณํ พร้อมกับลูบผ้าไปมานั้น ผ้านั้นก็เกิดมีสีดำขึ้น เธอก็เกิดปฏิกูล-
 สัจฺญญา (คือเกิดความรู้สึกว่าปฏิกูล) และเกิดอนิจจ-
 สัจฺญญา (คือเกิดความรู้สึกว่าไม่เที่ยง) ว่าผ้านี้เดิมเป็น
 ของสะอาด สีดำในผ้านี้ไม่มีเลย แต่ผ้านี้เกิดมีสีดำขึ้นก็
 เพราะร่างกายนี้ เมื่อเกิดสัจฺญญาทั้งสองนี้แล้ว ต่อจากนั้น
 ท่านก็หยั่งญาณลงในเบญจขันธ์ เจริญวิปัสสนาญาณไป
 จนถึงขั้นอนุโลมญาณใกล้จะถึงโคตรภูญาณ (คือจวนจะ

ได้บรรลุสมรรถผล) ในขณะที่ท่านเจริญวิปัสสนาญาณถึงขั้นนี้แล้ว พระผู้มีพระภาคเจ้าจึงได้ตรัสคาถาดังที่กล่าวมาแล้วนั้น

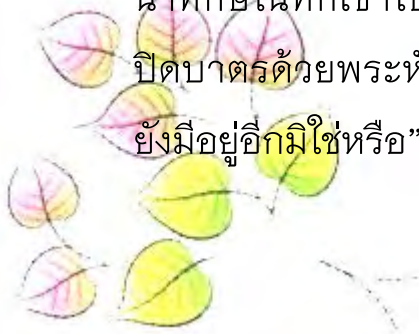
หนึ่งในตอนจบคาถานี้ ในคัมภีร์วิสุทธิมรรคได้กล่าวไว้ว่า:-

เมื่อจบพระคาถา **นวลโลกุตตรธรรมอันมีปฏิสัมภิตาสีและอภิญญาหกเป็นบริวาร ก็ได้อยู่ในมือของพระจุฬปັນถกนั้นแล้ว**

คือแปลว่า พระจุฬปັນถกในขณะที่บรรลุพระอรหัตต์นั้น ท่านก็ได้บรรลุปฏิสัมภิตาสี พร้อมทั้งได้อภิญญาทั้งหกด้วย

ฝ่ายหมอชีวกโกมารภักจ์ เมื่อพระพุทธเจ้าพร้อมด้วยภิกษุทั้งหลายประทับนั่งเรียบร้อยแล้ว ก็ได้น้อมน่าน้ำทักษิณาทกเข้าไปถวายพระทศพล พระศาสดาทรงปีติบาตรด้วยพระหัตถ์และตรัสว่า “ชีวก ภิกษุในวิหารยังมีอยู่อีกมิใช่หรือ”

พระมหาปັນถกกราบทูลว่า “ภิกษุในวิหารไม่มีมิใช่หรือพระเจ้าข้า” พระศาสดาตรัสว่า “มี ชิววก” หมอชิววกจึงได้ส่งบุรุษคนหนึ่งโดยบอกว่า “พนาย เธอจงไปดูชิววกในวิหารมีภิกษุอยู่หรือไม่?”

ในขณะนั้น พระจูฬปันถกคิดว่า “พี่ชายของเราพูดว่า ภิกษุในวิหารนี้ไม่มี เราจักแสดงให้พี่ชายของเราได้เห็น ว่า ในวิหารนี้มีภิกษุ” เมื่อคิดดังนี้แล้ว ท่านก็เนรมิตให้อัมพวันทั้งหมดเต็มไปด้วยภิกษุมามากมาย ซึ่งในบรรดาภิกษุที่เนรมิตขึ้นมา นับเป็นจำนวนพันนั้น ภิกษุบางพวกเย็บจีวร บางพวกย้อมจีวร บางพวกทำการสาธยาย ท่านเนรมิตภิกษุขึ้นมาพันรูป และให้ภิกษุทั้งหลายทำการต่างๆ กันด้วยดังที่กล่าวมา

ฝ่ายบุรุษนั้นเมื่อได้เห็นภิกษุเป็นอันมากในวิหาร จึงได้กลับมาบอกแก่หมอชิววกว่า “คุณหมอขอรับ ในวัดอัมพวันมีภิกษุเต็มไปหมด”

ลำดับนั้น พระศาสดาจึงได้ตรัสกับบุรุษนั้นว่า “เธอจงไปวิหารแล้วบอกว่า พระศาสดารับสั่งหาภิกษุชื่อว่า จูฬปันถก”

เมื่อบุรุษนั้นไปบอกตามรับสั่งแล้ว ภิกษุทั้งพันนั้นก็พูดขึ้นพร้อมกันว่า “ข้าพเจ้าชื่อจูปันถก ข้าพเจ้าชื่อจูปันถก”

บุรุษนั้นจึงได้กลับมากราบทูลให้พระองค์ทรงทราบเรื่องนี้อีก ครั้นแล้วพระศาสดาจึงได้ตรัสว่า “ถ้าอย่างนั้น เธอจงไปอีก ภิกษุใดเอ่ยก่อนว่า ข้าพเจ้าชื่อว่าจูปันถก จงจับมือของคณั้นไว้ องค์ที่เหลือจักอันตรธานหายไปเอง”

บุรุษนั้นจึงได้กลับไปทำตามรับสั่ง และในที่สุดพระจูปันถกก็ได้มากับบุรุษนั้น

หมายเหตุ:— ข้อความที่กล่าวนี้แปลมาจากคัมภีร์ธรรมบท ส่วนในคัมภีร์วิสุทฺธิมรรค เฉพาะในตอนท้ายนี้มีข้อความที่พิสดารกว่าในธรรมบทอีกหน่อย คือท่านได้กล่าวไว้ดังนี้

เมื่อบุรุษนั้นกลับมาบอกพระผู้มีพระภาคเจ้าว่า “ในวัดอัมพวันเต็มไปด้วยภิกษุ ข้าพระพุทธเจ้าไม่ทราบว่าจะองค์ไหนเป็นท่านจูปันถก” พระผู้มีพระภาคเจ้าจึงตรัสว่า “เจ้าจงไปใหม่ พบภิกษุรูปใดก่อน จงจับภิกษุนั้น

ไว้ที่ชายจิวร พุดขึ้นว่า พระศาสดารับสั่งให้หาท่านแล้ว นำท่านมา” บุรุษนั้นจึงได้กลับไปและจับที่ชายจิวรของ พระเถระ ทันใดนั้นภิกษุทั้งหลายที่เนรมิตขึ้นมานั้นก็ อันตรธานไปทั้งหมด ครั้นแล้วพระเถระจึงบอกว่า “เธอ ไปก่อน” เมื่อส่งบุรุษนั้นไปแล้ว ท่านก็ทำกิจส่วนตัวเช่น บ้วนปากเป็นต้น เสร็จแล้ว ก็ปรากฏว่าท่านไปถึงก่อน บุรุษนั้น และนั่ง ณ อาสนะที่เขาจัดเตรียมไว้

ตอนที่ ๒

๑ ภิกษุนั้น เมื่อจิตตั้งมั่น (คือตั้งอยู่ในจตุตถฌาน) บริสุทธิ์ ผุดผ่อง ไม่มีกิเลสเครื่องยึดวน (คือไม่มีกามตัณหา) ปราศจากอุปกิเลสทั้งหลาย (คือไม่มีอุปกิเลส ๑๖) เป็น จิตอ่อนโยน (คือไม่ตื้อเป็นจิตเชื่องพอง คือเมื่อตั้งใจจะให้ จิตเป็นอย่างไร ก็เป็นอย่างนั้นได้ทุกอย่าง) ควรแก่การงาน (คือเมื่อน้อมจิตหรืออธิษฐานจิตจะให้เกิดอภิญญาข้อไหน อภิญญานั้นๆ ก็เกิด) ดำรงอยู่อย่างมั่นคง ไม่หวั่นไหว เช่นนี้แล้ว เธอก็โน้มน้อมจิตไป เพื่อให้เกิดอิทธิฤทธิ์ต่างๆ ครั้นแล้วเธอก็ได้บรรลุอิทธิฤทธิ์หลายประการ คือ:-

๑ วิทยุณณฉบับที่ ๑-๒ มกราคม-กุมภาพันธ์ ๒๕๒๕

๑. คนเดียว อธิษฐานให้เกิดเป็นหลายคนก็ได้
ของน้อย อธิษฐานให้มีหรือให้เป็นของมากก็ได้

๒. เมื่อเกิดเป็นหลายคนแล้ว อธิษฐานให้กลับ
เป็นคนเดียวเหมือนเดิมก็ได้ ของมาก อธิษฐานให้กลับ
เป็นของน้อยหรือให้มีน้อยก็ได้

๓. กระทำอาวิภาวะก็ได้ คือทำที่มีดให้สว่าง ทำที่
ลึกลับให้เปิดเผย สิ่งของหรือบุคคลใดๆ ก็ตามซึ่งโดยปกติ
จะเห็นไม่ได้ เพราะถูกซ่อนเร้นปิดบัง หรือฝังอยู่ในดิน หรือ
อยู่ไกลเกินกว่าสายตาจะเห็นได้ ก็สามารถทำให้คนอื่น
เห็นได้

๔. กระทำติโรภาวะก็ได้ คือกระทำที่สว่างให้มีด
กระทำที่ไม่กำบังให้เป็นที่กำบัง สถานที่ซึ่งโดยปกติเป็น
ทางเดินได้ แต่ก็สามารถทำมิให้เป็นทางก็ได้ คนหรือ
สิ่งของซึ่งโดยปกติคนที่อยู่ใกล้จะต้องเห็น แต่ก็สามารถ
ทำให้คนอื่นไม่เห็นก็ได้

๕. เดินทะลุฝา ทะลุกำแพง ทะลุภูเขาไปโดยไม่
ติดขัด เหมือนเดินผ่านไปใ้อากาศก็ได้

๖. ทำการดำลงไปในพื้นที่ดิน และโผล่ขึ้นมาจาก
แผ่นดิน เหมือนดำลงไปใต้น้ำและโผล่ขึ้นมาจากน้ำก็ได้

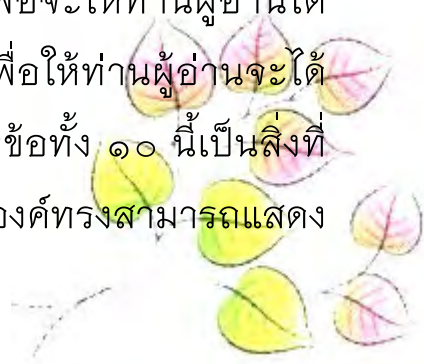
๗. เดินไปบนพื้นน้ำ โดยที่น้ำไม่แตก ตัวไม่จมลง
ไปใต้น้ำ เหมือนเดินบนแผ่นดินก็ได้

๘. เหาะเหินเดินไปในอากาศเหมือนนกบินไปใน
อากาศ หรือจะนั่งขัดสมาธิอยู่ในอากาศ หรือจะอยู่ใน
อิริยาบถใดๆ ในอากาศก็ได้

๙. จะลูบคลำพระอาทิตย์หรือพระจันทร์ ซึ่งมี
ฤทธิ์มากมีอำนาจมาก ด้วยฝ่ามือก็ได้

๑๐. จะไปพรหมโลกด้วยกายเนื้อหรือด้วยกายทิพย์
ก็ได้

นี่คือข้อความซึ่งเป็นพุทธพจน์ และได้นำลงใน
หัวข้อเรื่องอิทธิวิธิ ตอนที่ ๑ ในหนังสือวิญญาณฉบับ
เดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม ๒๕๒๔ มาครั้งหนึ่งแล้วที่
ต้องนำมาลงไว้ในฉบับนี้อีก ก็เพื่อจะให้ท่านผู้อ่านได้
ทราบข้อความติดต่อกัน และเพื่อให้ท่านผู้อ่านจะได้
ตระหนักว่า เรื่องอิทธิวิธิตามหัวข้อทั้ง ๑๐ นี้เป็นสิ่งที่
พระพุทธเจ้าได้ตรัสไว้ พระพุทธองค์ทรงสามารถแสดง

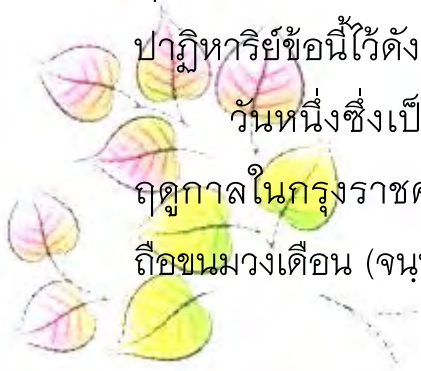
อิทธิปาฏิหาริย์เหล่านี้ได้ทั้งหมด พระสาวกองค์อื่นๆ ที่เป็นพระอรหันต์ได้อภิญญาทั้ง ๖ ก็สามารถแสดงได้ และในหนังสือวิญญาณฉบับก่อน ก็ได้ยกตัวอย่างเรื่อง พระจุฬปัณณิก ซึ่งสามารถอธิษฐานให้ตัวท่านปรากฏ ขึ้นมามีรูปร่างลักษณะอย่างเดียวกันได้ทั้ง ๑,๐๐๐ องค์ แล้วก็อธิษฐานให้กลับปรากฏเป็นองค์เดียวเหมือนเดิม ได้อีก ส่วนในฉบับนี้จะได้ยกตัวอย่างของการแสดง ปาฏิหาริย์ทำของน้อยให้เป็นของมาก ทำของมากให้เป็น ของน้อยและปาฏิหาริย์ข้ออื่นๆ อีกด้วย

ตัวอย่างข้อ ๒

ทำของมากให้เป็นน้อย ทำของน้อยให้เป็นของมาก

ในคัมภีร์วิสุทธิมรรคภาค ๒ หน้า ๒๔๓ พระพุทธโฆษาจารย์ ผู้เขียนคัมภีร์นี้ได้ยกตัวอย่างของ ปาฏิหาริย์ข้อนี้ไว้ดังนี้:-

วันหนึ่งซึ่งเป็นวันนักขัตฤกษ์ คือวันที่มีงานตาม ฤกษ์กาลในกรุงราชคฤห์ กุมาริกาประมาณ ๕๐๐ คน ถือนมวงเดือน (จันทปาว) เดินกันไปเพื่อจะเล่นนักขัตฤกษ์

แม้จะได้พบพระผู้มีพระภาคเจ้าแล้วแต่ก็มิได้ถวายอะไรเลย แต่พอพบพระมหากัสสปเถระ ซึ่งเดินมาข้างหลังพระผู้มีพระภาคเจ้า ก็พูดกันขึ้นว่า “พระเถระของพวกเรา มา พวกเราจักถวายขนม” แล้วทุกคนก็ถือขนมพากันไปถวายพระเถระ พระเถระก็ได้นำบาตรออกมารับขนม **และได้ทำให้ขนมทั้งหมด** (คือทั้งของ ๕๐๐ คนนั้น) **บรรจุลงในบาตรอันเดียวได้หมด** (เถโร ปตฺตํ นีหริตฺวา สพุพฺโผ เอกปตฺตปุรมตฺตํ อกาลิ) พระผู้มีพระภาคเจ้าประทับนั่งรออยู่ข้างหน้า พระเถระจึงได้นำบาตร ซึ่งได้บรรจุขนมทั้งหมดนั้นไปถวายพระผู้มีพระภาคเจ้า

เรื่องที่ท่านเล่าไว้มีเพียงเท่านี้ ข้าพเจ้าพยายามค้นหาที่มาของเรื่องนี้หลายแห่งเพื่อจะทราบ รายละเอียดยิ่งกว่านี้ แต่ยังไม่พบ แต่ก็เชื่อได้ว่าเรื่องนี้โดยพิสดารต้องมีที่มาในพระไตรปิฎก หรือในคัมภีร์เล่มอื่นที่ไหนสักแห่ง เป็นอันว่าพระอรหันต์ที่ได้อภิญาทั้ง ๖ นั้น ไม่ว่าจะองค์ไหน ถ้าปรารถนาที่จะทำของมากให้น้อย ก็ย่อมจะทำได้ด้วยอำนาจอิทธิวิธิตั้งที่พระมหากัสสปเถระได้แสดงนี้

อนึ่งเมื่อสามารถทำของมากให้กลายเป็นของน้อยได้ ก็ย่อมจะทำของน้อยให้กลายเป็นของมากได้เช่นเดียวกัน ซึ่งตัวอย่างของปาฏิหาริย์เรื่องนี้ ท่านก็ได้กล่าวไว้ใน คัมภีร์วิสุทธิมรรคเล่มเดียวกันนี้เหมือนกัน ดังต่อไปนี้:-

ครั้งหนึ่งพระมหากัสสปเถระได้เข้านิโรธสมาบัติ อยู่นานถึง ๓ วัน ครั้นแล้วท่านก็ได้ออกจากสมาบัติ เพื่อต้องการจะสงเคราะห์คนยากจน ท่านจึงได้ไปยืนอยู่ที่ประตูเรือนของคนเข้ญใจคนหนึ่งชื่อกากวพิยะ ภรรยาของเขาเมื่อได้เห็นพระเถระ จึงได้นำข้าวต้มซึ่งไม่มีรสเค็ม หรืออรสเปรี้ยวเลย เป็นข้าวต้มที่ตนทำเอาไว้ให้สามีไป ใส่ลงในบาตรของพระเถระ พระเถระรับข้าวต้มนั้นแล้ว ก็นำไปประเคนพระผู้มีพระภาคเจ้า **พระผู้มีพระภาคเจ้า ก็ทรงอธิษฐานให้ข้าวต้มนั้นมากขึ้น จนพอเลี้ยง ภิกษุสงฆ์หมู่ใหญ่ได้ทั้งหมด ข้าวต้มซึ่งพระเถระ นำมาด้วยบาตรใบเดียว จึงเป็นอันพอแก่ภิกษุทุกรูป** (เถโร ตั คเหตุวา ภควโต หตุเถ ฐุเปสิ. ภควา มหา ภิกษุสงฺขมฺสส ปโหนกั กตฺวา อธิฏฺฐาสิ เอกปตฺเตน อภตฺตา สพฺเพสั ปโหสิ) ข้างฝ่ายกากวพิยะก็ได้ตำแหน่ง

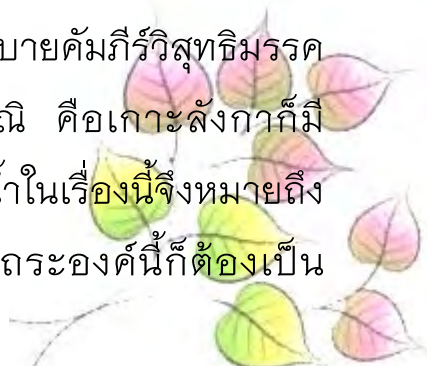
เศรษฐีในวันที่ ๗ (คือหลังจากที่ภรรยาได้ใส่บาตรมาครบ ๗ วัน)

ทำของไม่อร่อยให้อร่อย

แสดงปาฏิหาริย์ทำแม่น้ำให้กลายเป็นเนยใส

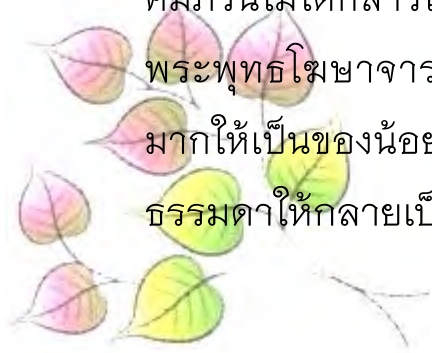
หนึ่งในคัมภีร์เล่มเดียวกันนี้ (วิ.๒/๒๔๔) พระพุทธโฆษาจารย์ผู้เขียนคัมภีร์นี้ยังได้กล่าวไว้อีกว่า ผู้ที่มีฤทธิ์ปรารถนาจะทำการใดๆ การนั้นๆ ก็สำเร็จได้ทุกอย่าง เช่นทำของที่อร่อยไม่ให้อร่อย หรือทำของที่ไม่อร่อยให้กลายเป็นของที่อร่อยก็ได้ ครั้นแล้วท่านก็ได้ยกตัวอย่างมาให้ดูดังนี้

พระมหาอนุพเถระ ท่านได้เห็นภิกษุเป็นอันมากไปบิณฑบาตได้มาแต่อาหารปอนๆ (ลูขภตต์) นั่งฉันกันอยู่ที่ริมฝั่งแม่น้ำ (คงคาตีเร) แห่งหนึ่งที่เกาะลังกา (ในคัมภีร์มหาฎีกา ซึ่งเป็นหนังสืออธิบายคัมภีร์วิสุทธิมรรค ท่านอธิบายไว้ว่า ในตามปัพพณนิ คือเกาะลังกาก็มีแม่น้ำคงคาเหมือนกัน ฉะนั้นแม่น้ำในเรื่องนี้จึงหมายถึงแม่น้ำในเกาะลังกา และพระเถระองค์นี้ก็ต้องเป็น

พระราชวัง) จึงได้อธิษฐานว่า **“น้ำในแม่น้ำนี้จึงเป็นสัปปีมณฑะ”** (สัปปีมณฑะคือหัวเนยใส ในมหาฐีกา ได้อธิบายไว้ว่า ทธิ นมส้ม ดีกว่า ชีระ นมสด, นวนีตะเนยข้น ดีกว่า ทธิ นมส้ม, สัปปี เนยใส ดีกว่า นวนีตะเนยข้น, สัปปีมณฑะ ดีกว่า สัปปี โดยนัยนี้สัปปีมณฑะจึงน่าจะได้แก่หัวเนยใส เช่นเดียวกับหัวกะทิของไทย) แล้วให้สัญญาแก่สามเณรทั้งหลาย (คือแนะนำให้สามเณรรู้ว่าน้ำในแม่น้ำกลายเป็นเนยใสไปแล้ว) สามเณรเหล่านั้นจึงได้ใช้ถ้วยไปตักมาถวายภิกษุสงฆ์ ภิกษุสงฆ์ทั้งหมดในที่นั้นจึงได้ฉันข้าวกับหัวเนยใสอันอร่อย

ตัวอย่างของการแสดงปาฏิหาริย์ทำของไม่อร่อยให้กลายเป็นของอร่อย หรืออีกนัยหนึ่งจากเรื่องนี้แสดงว่าผู้มีฤทธิ์สามารถอธิษฐานให้น้ำธรรมดากลายเป็นเนยก็ได้ ส่วนตัวอย่างปาฏิหาริย์ทำของอร่อยไม่ให้อร่อยนั้น ในคัมภีร์นี้ไม่ได้กล่าวไว้ ตัวอย่างต่างๆ ตามที่กล่าวมานี้ พระพุทธโฆษาจารย์ได้ยกตัวอย่างปาฏิหาริย์ ทำของมากให้เป็นของน้อย ทำของน้อยให้เป็นของมากทำน้ำธรรมดาให้กลายเป็นเนยใส ซึ่งเรื่องราวต่างๆ ที่ท่าน

กล่าวไว้นี้ก็กล่าวไว้อย่างสั้นๆ ข้าพเจ้ายังค้นหาไม่พบถึงที่มาของเรื่องนี้โดยพิสดาร ฉะนั้นจึงนำมาเขียนไว้ได้เพียงเท่านี้ก่อน และเท่าที่ได้ยกตัวอย่างมาทั้งหมดนี้ ก็เป็นการอธิบายหัวข้อของอิทธิวิธิต์ได้เพียง ๒ ข้อเท่านั้น ส่วนในหัวข้อที่ ๓ ที่กล่าวว่า กระทำอาวิภาวะคือทำที่มืดให้สว่าง ทำที่ลึกลับให้เปิดเผย ฯลฯ นั้น ท่านได้กล่าวไว้ดังนี้

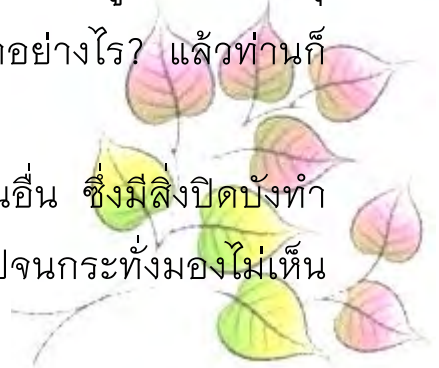
ตัวอย่างข้อ ๓

กระทำอาวิภาวะ ทำที่มืดให้สว่าง

ทำสิ่งที่กำบังให้เปิดเผย ฯลฯ

ภิกษุผู้ใคร่จะทำอาวิภาวะปาฏิหาริย์ ย่อมทำที่มืดให้สว่างบ้าง ทำสิ่งที่กำบังให้เปิดเผยบ้าง ทำสิ่งที่ไม่อยู่ในคลองจักษุ (คือสิ่งที่มองไม่เห็น) ให้อยู่ในคลองจักษุ (คือทำให้เห็น) บ้าง ถ้ามว่า ทำอย่างไร? แล้วท่านก็อธิบายต่อไปว่า:-

ภิกษุผู้ใคร่จะทำตนหรือคนอื่น ซึ่งมีสิ่งปิดบังทำให้มองไม่เห็น หรืออยู่ไกลเกินไปจนกระทั่งมองไม่เห็น

แล้วจะทำให้เห็นนั้น เมื่อออกจากฉานที่เป็นบาท (คือ ออกจากจตุตถฉาน) แล้ว ให้อธิษฐานด้วยการนึก บริกรรมว่า “ที่มีคณฺเฑนเป็นทีสว่าง” หรือ “ที่กำบังนี้จิง เป็นทีเปิดเผย” หรือ “สิ่งที่ไม่อยู่ในคลองจักขุนี้ จิงเป็น สิ่งที่อยู่ในคลองจักขุ” ครั้นแล้วทุกอย่างก็จะเป็นไป ตามที่ได้อธิษฐาน เช่นคนอื่น ๆ แม้อยู่ไกลก็จะมองเห็นได้ และฝ่ายตนเมื่อต้องการจะเห็นเขา ก็มองเห็นได้ อย่างนี้ เป็นต้น

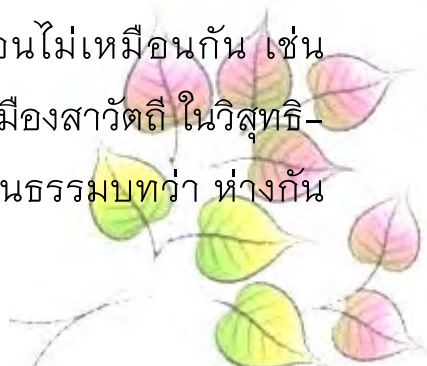
พระพุทธโฆษาจารย์ผู้เล่าเรื่องนี้ยังได้ตั้งปัญหา ถามอีกว่า ปาฏิหาริย์นี้มีใครเคยทำ? ท่านบอกว่า พระ- ผู้มีพระภาคเจ้าทรงเคยทำ ครั้นแล้วท่านก็ได้เล่าเรื่องนี้ โดยสังเขปดังต่อไปนี้:-

ครั้งหนึ่งนางจุฬาสุภัทธา ซึ่งอยู่เมืองสาเกต ได้ กราบทูลนิมนต์พระพุทธเจ้าให้มาเสวยภัตตาหารที่บ้าน ของตนในวันรุ่งขึ้น และในขณะที่นิมนต์นั้นพระพุทธเจ้า ประทับอยู่ที่เชตวัน เมืองสาวัตถี ซึ่งอยู่ห่างจากเมือง สาเกต ๗ โยชน์ เมื่อพระองค์เสด็จจากเมืองสาวัตถีมาสู่ เมืองสาเกตนั้น พระองค์ได้ประทับอยู่ในเรือนยอด

(คือเรือนที่มียอดแหลมเหมือนปราสาท) ๕๐๐ หลัง พร้อมกับภิกษุอีก ๕๐๐ รูป โดยทางอากาศ เรือนยอดทั้ง ๕๐๐ ทำววิสุกรรมได้เนรมิตถวายเป็น และในขณะที่เรือนยอดเหล่านี้ได้ลอยมาในอากาศมาสู่เมืองสาเกตนั้น **พระผู้มีพระภาคเจ้าได้ทรงอธิษฐานให้ชาวเมืองสาเกตมองเห็นชาวเมืองสาวัตถิ และชาวเมืองสาวัตถิกิมองเห็นชาวเมืองสาเกต และเรือนยอดทั้ง ๕๐๐ หลังนี้ก็ได้ลอยลงมาตรงกลางเมืองทีเดียว นอกจากนี้ พระผู้มีพระภาคเจ้ายังได้ทรงแยกแผ่นดินให้คนทั้งหลายเห็นลงไปจนกระทั่งถึงอเวจีมหานรก และทรงแหวกอากาศให้คนทั้งหลายเห็นขึ้นไปจนถึงพรหมโลก**

ข้อความที่กล่าวมานี้ พระพุทธโฆษาจารย์ได้เขียนไว้ในคัมภีร์วิสุทธิมรรค ส่วนในคัมภีร์ธรรมบทภาค ๓ เรื่องนางจุฬาสุภัทธา ท่านได้เขียนเรื่องนี้พิสดารกว่านี้ อีกมาก และมีข้อความบางตอนไม่เหมือนกัน เช่น ระยะทางระหว่างเมืองสาเกตกับเมืองสาวัตถิ ในวิสุทธิมรรคว่า ห่างกัน ๓ โยชน์ ส่วนในธรรมบทว่า ห่างกัน

๑๒๐ โยชน์ ในธรรมบทเรียกเมืองที่นางจุฬาสุภัทธาอยู่ว่า เมืองอุคคนคร ส่วนในวิสุทธีมรรคเรียกว่าเมืองสาเกต

และในธรรมบทยังได้อธิบายเพิ่มเติมอีกตอนหนึ่งว่า ในการนิมนต์พระพุทธเจ้านั้น นางจุฬาสุภัทธาไม่ได้ไปนิมนต์ด้วยตนเองหรือส่งใครไปนิมนต์พระพุทธเจ้าที่เมืองสาเกต ในวันที่นิมนต์นั้น นางได้ขึ้นไปบนปราสาทชั้นบน ได้กราบไหว้พระองค์ด้วยเบญจางคประดิษฐ์ และบูชาด้วยของหอม เครื่องอบ ดอกไม้และธูป แล้วก็กล่าวคำนิมนต์ว่า “ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ข้าพเจ้าขอนิมนต์ภิกษุสงฆ์มีพระพุทธเจ้าเป็นประมุข เพื่อฉันเช้าในวันพรุ่งนี้ ด้วยสัญญาของข้าพเจ้านี้ ขอพระศาสดาจงทราบว่าเป็นผู้อันข้าพเจ้านิมนต์แล้ว” เมื่อกล่าวจบแล้วก็ชั้ดดอกมะลิไปในอากาศ ๗ กำมือ

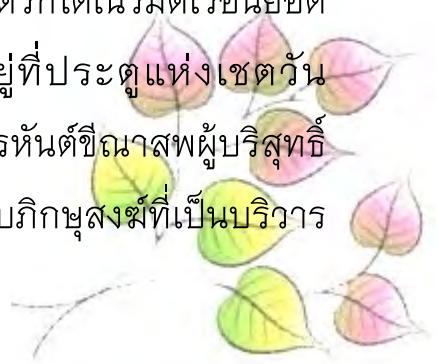
และในขณะที่นางจุฬาสุภัทธานิมนต์นั้น พระพุทธเจ้ากำลังทรงแสดงธรรมอยู่ในท่ามกลางบริษัท ๔ อยู่ที่เขตวัน ท่านกล่าวว่า ดอกไม้ที่นางจุฬาสุภัทธาได้ชั้ดไปในอากาศนั้นได้ลอยไปถึงเขตวัน แล้วได้เป็นพदानอันสำเร็จด้วยระเบียบดอกไม้อยู่เหนือพระองค์

ขณะนั้นอนาถปิณฑิกเสฏฐิ ก็ได้ฟังธรรมอยู่ในที่นั้นด้วย เมื่อจบธรรมกถาแล้ว ท่านอนาถปิณฑิกเสฏฐิ ก็ได้นิมนต์พระศาสดา เพื่อเสวยในวันรุ่งขึ้น พระศาสดาจึงได้ตรัสว่า “คฤหบดี อาตมภาพรับนิมนต์ฉันภัตตาหารในวันพรุ่งนี้แล้ว” อนาถปิณฑิกเสฏฐิจึงได้ทูลถามว่า “คนอื่นที่มาก่อนเข้าพระองค์ไม่มี พระองค์ทรงรับนิมนต์ฉันภัตตาหารของใคร พระพุทธเจ้าข้า” ครั้นแล้วพระองค์จึงได้ทรงเล่าเรื่องทีนางจุกุฬุภัททานิมนต์ไปเสวยที่เมืองอุคคนครให้ท่านเศรษฐีฟัง

อนึ่ง ในธรรมบทนี้ได้กล่าวอีกว่า “เมื่อพระศาสดาได้ทรงรับนิมนต์ของนางจุกุฬุภัททาแล้ว ท้าวสักกเทวราชได้ทรงทราบจึงได้สั่งให้วิสสุกรรมเทพบุตรว่า “ท่านจงเนรมิตเรือขนาด ๕๐๐ หลัง แล้วนำภิกษุสงฆ์มีพระพุทธเจ้าเป็นประมุข ไปสู่อุคคนครในวันพรุ่งนี้”

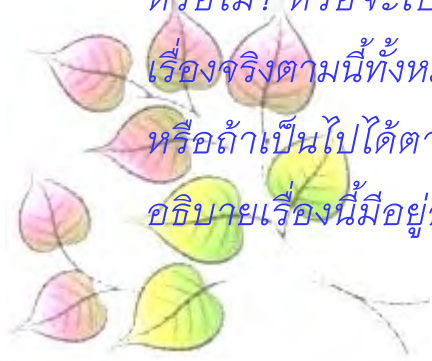
ในวันรุ่งขึ้น วิสสุกรรมเทพบุตรก็ได้เนรมิตเรือขนาด ๕๐๐ หลัง แล้วได้ยื่นคอยอยู่ที่ประตูแห่งเซตวัน พระศาสดาทรงเลือกเอาแต่พระอรหันต์ซึ่งฉฬภัญญ์บริสุทธิทั้งนั้น ๕๐๐ รูป พระองค์พร้อมทั้งภิกษุสงฆ์ที่เป็นบริวาร

ทั้งหมดนั้น ก็ได้ประทับนั่งในเรือนยอดแล้วจึงเสด็จไป
ยังอุคคนครโดยทางอากาศ

ฝ่ายอุคคเสณฐิพร้อมด้วยบริวาร แลดูทางเสด็จ
มาแห่งพระตถาคต ตามนัยที่นางจุฬาสุภัททาชี้ให้ดู เห็น
พระศาสดาเสด็จมาด้วยสิริสมบัติใหญ่ จึงได้มีใจเลื่อมใส
ทำสักการะด้วยวัตถุทั้งหลายมีระเบียบดอกไม้ เป็นต้น
ต้อนรับแล้วถวายบังคม ถวายมหาทาน นิมนต์ซ้ำอีกได้
ถวายมหาทานสิ้น ๗ วัน

เท่าที่กล่าวมานี้เป็นข้อความบางตอนในคัมภีร์-
ธรรมบท ที่ได้กล่าวเพิ่มเติม นอกจากที่กล่าวไว้ในคัมภีร์-
วิสุทฺธิมรรค และจากเรื่องปาฏิหาริย์ต่างๆ ที่ท่านได้
กล่าวไว้นี้ สำหรับคนในสมัยปัจจุบันนี้กล่าวได้ว่า จะไม่มี
ใครเชื่อเลย เพราะแต่ละเรื่องเป็นเรื่องเหลือเชื่อทั้งสิ้น
แต่อย่างไรก็ตาม *ปาฏิหาริย์เหล่านี้มีทางที่จะเป็นไปได้
หรือไม่? หรือจะเป็นเพียงเรื่องอุปมาโวหาร คือไม่ใช่
เรื่องจริงตามนี้ทั้งหมด แต่เป็นเพียงกล่าว เปรียบเทียบ?
หรือถ้าเป็นไปได้ตามนี้จริงๆ เหตุผลหรือหลักวิชาที่จะ
อธิบายเรื่องนี้มีอยู่อย่างไร? เรื่องนี้เอาไว้อธิบายกันใน*

ภายหลัง และจากเรื่องที่ท่านกล่าวไว้นี้ สรุปเรื่อง ปาฏิหาริย์ได้เป็นข้อๆ ดังนี้ คือ:-

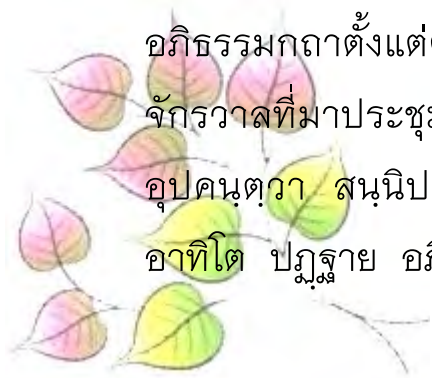
๑. ปาฏิหาริย์ทำให้คนซึ่งอยู่ห่างไกลกันถึง ๗ โยชน์ เห็นกันได้
๒. ปาฏิหาริย์เหาะลอยไปในอากาศได้
๓. ปาฏิหาริย์ทำให้คนในโลกมนุษย์มองเห็นเมือง นรก มองเห็นเมืองสวรรค์
๔. ทำววิสุกรรม (หรือทำววิญญกรรม) สามารถ เนมิตเรือนให้คนในโลกมนุษย์อยู่อาศัยได้ อย่างน้อยก็ชั่วระยะหนึ่ง (โดยปกติของที่เทวดาหรือผู้มีฤทธิ์เนรมิตนั้น ไม่ว่าจะ เป็นบ้านเป็นป่า หรือเป็นอะไรก็ตามมักจะดำรง อยู่ชั่วคราวเท่านั้น ไม่ดำรงอยู่ถาวรตลอดไป)

อนึ่ง ในการอธิบายเรื่อง อาริภาวะปาฏิหาริย์นี้ ใน คัมภีร์วิสุทธิมรรคนอกจากจะได้ยกตัวอย่างเรื่องนาง- จุฬสุภัททาดังกล่าวมาแล้ว ท่านยังได้อ้างถึงเรื่องยมก- ปาฏิหาริย์อีกด้วย ซึ่งในคัมภีร์นี้ท่านก็ได้กล่าวไว้อย่าง ย่อๆ ดังนี้

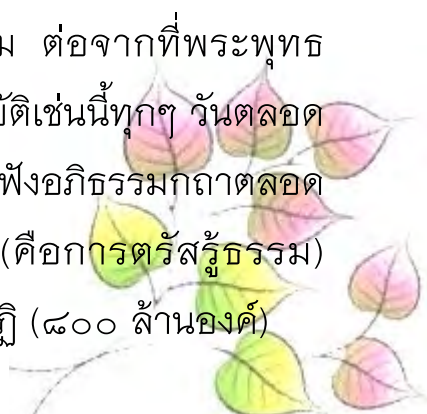

พระพุทธเจ้าเสด็จไปดาวดึงส์

พระผู้มีพระภาคเจ้าครั้นทรงกระทำยมกปาฏิหาริย์
 ปลดเปลื้องสัตว์ประมาณ ๘๔,๐๐๐ คน ออกจากเครื่อง
 ผูกคืออัมภิจนาคิณฺฑิแล้ว ก็ได้ทรงดำริว่า พระพุทธเจ้า
 ทั้งหลายในอดีต เมื่อได้กระทำยมกปาฏิหาริย์เสร็จสิ้น
 แล้วเสด็จไปที่ไหน ก็ทรงทราบด้วยพระญาณว่า ทุกองค์
 ได้เสด็จไปยังภพชั้นดาวดึงส์ ดังนั้น พระองค์เมื่อจะ
 เสด็จไปยังภพดาวดึงส์นั้น ครั้งแรกพระองค์ได้ทรง
 เหยียบพื้นปลูพีด้วยพระบาทข้างหนึ่ง (คือข้างซ้าย) แล้ว
 วางพระบาทข้างที่สอง (คือข้างขวา) ลงบนเขายุคันธร
 แล้ววกพระบาทแรก (ข้างซ้าย) เหยียบยอดเขาสิเนรุ
 (คือยอดเขาหิมาลัย) อีกที ทรงจำพรรษาที่พื้นพระแท่น
 ศิลาบัตถุภักมพล (ของพระอินทร์) ณ ยอดเขาสิเนรุ
 (ภพดาวดึงส์อยู่บนยอดเขาหิมาลัย) ทรงเริ่มแสดง
 อภิธรรมกถาตั้งแต่ต้น (ไปโดยลำดับ) แก่เทวดาในแสน
 จักรวาลที่มาประชุมกัน (ปณฺฑุกมฺพล ลีลาตเล วสุล
 ุปกนฺตฺวา สนฺนิปตฺตานํ ทสฺสทสฺสจกฺกวาพฺเทวตํ
 อาทิตฺ ปฏฺฐาย อภิธมฺมถํ อารภิ)

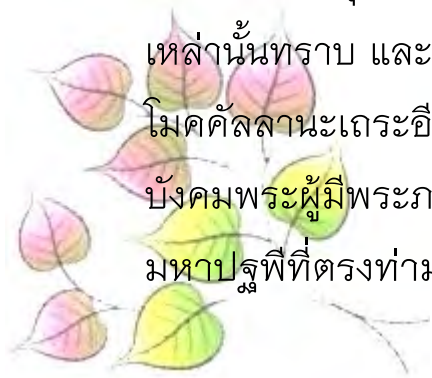
อนึ่งสำหรับในเวลาภิกขุอาจารย์ พระผู้มีพระภาคเจ้า จะทรงเนรมิตพระกายขึ้นมากองคหนึ่ง (เรียกว่าพระพุทธรูปเนรมิต ซึ่งกายนี้เป็นกายทิพย์) และพระพุทธรูปเนรมิตนี้จะทำหน้าที่แสดงธรรมแทนไปเรื่อยๆ โดยไม่หยุด ส่วนพระผู้มีพระภาคเจ้าตัวจริงนั้น จะเสด็จไปชำระพระโอษฐ์ ด้วยการทรงเคี้ยวไม้ชำระฟันก่อน ซึ่งไม้ที่ทรงใช้นี้มีชื่อว่า นาคลดา (เถาวัลย์งูหรือเถาพลู) แล้วเสด็จไปบ้วนพระโอษฐ์ที่สระอินดาต (ทุกวันนี้บนยอดเขาหิมาลัยก็ยังมีสระอินดาต) แล้วเสด็จไปทรงรับบิณฑบาตในหมู่ชนชาวอุตตรกุรุ แล้วเสด็จกลับมาเสวยที่ริมสระอินดาต พระสารีบุตรเถระได้ขึ้นไปถวายบังคมพระผู้มีพระภาคเจ้า ณ ที่แห่งนี้ทุกวัน และพระผู้มีพระภาคเจ้าก็ได้ตรัสเล่าให้พระสารีบุตรฟังว่า วันนี้พระองค์ได้แสดงอภิธรรมไปแล้วอย่างไร เมื่อได้ทรงแสดงอภิธรรมแก่พระสารีบุตรแล้ว พระองค์ก็เสด็จไปแสดงอภิธรรม ต่อจากที่พระพุทธรูปเนรมิตได้แสดงไว้ พระองค์ได้ปฏิบัติเช่นนี้ทุกๆ วันตลอด ๓ เดือน โดยไม่หยุดเลย เพราะได้ฟังอภิธรรมกถาตลอด ๓ เดือน เช่นนี้ ธรรมมาภิสมัย (คือการตรัสรู้ธรรม) จึงได้มีแก่เทวดาประมาณ ๘๐ โภกวิ (๘๐๐ ล้านองค์)

ฝ่ายหมู่คนที่ประชุมกันในวันที่พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงแสดงยมกปาฏิหาริย์ ซึ่งอยู่ในบริเวณสถานที่ประมาณ ๑๒ โยชน์นั้น ก็คิดกันว่า พวกเราได้เฝ้าองค์พระผู้มีพระภาคเจ้าแล้วนั้นแหละ จึงจักพากันกลับไป ดังนั้นจึงได้ปลุกค่ายพักรออยู่ ท่านจุลอนาถปิณฑิกเสฏฐิ ซึ่งเป็นน้องชายของท่านอนาถปิณฑิกเสฏฐิ ก็ได้ช่วยเหลือคนหมู่นั้นด้วยปัจจัยทั้งปวง

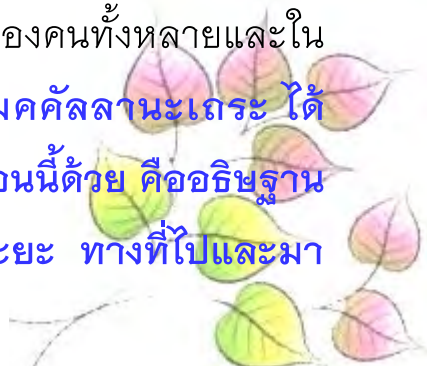
พระโมคคัลลานะดำดิน

คนทั้งหลายได้ขอร้องพระอนุรุทธเถระว่า ทำอย่างไรพวกเขาจึงจะได้ทราบว่ ขณะนี้พระผู้มีพระภาคเจ้าประทับอยู่ที่ไหน พระเถระจึงได้เจริญอาโลกกสิณแล้วได้เห็นพระผู้มีพระภาคเจ้าทรงจำพรรษาอยู่ ณ ภูพดาวดึงส์ด้วยทิพยจักขุ ครั้นเห็นแล้วจึงได้บอกให้คนทั้งหลายเหล่านั้นทราบ และคนเหล่านั้นก็ยังได้ขอร้องพระมหาโมคคัลลานะเถระอีกว่า ทำอย่างไร พวกเขาจึงจะถวายบังคมพระผู้มีพระภาคเจ้าได้ พระเถระจึงได้ดำลงไปมหาปฐพีที่ตรงท่ามกลางหมู่มุนีนั้นเอง แล้วไปชำระ

หรือแหวกเขาสีเนอร์ขึ้นไปอยู่ในท่าถวายเป็นบังคมพระบาทยุคล พระผู้มีพระภาคเจ้า โพล่ขึ้นแทบพระบาทของพระตถาคต และกราบทูลพระผู้มีพระภาคเจ้าว่า “ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ชนชาวชมพูทวีปถวายเป็นบังคมพระบาทยุคล พระผู้มีพระภาคเจ้ามากราบทูลว่า เราทั้งหลายได้เห็นพระองค์แล้ว จึงจักกลับไป”

พระผู้มีพระภาคเจ้าจึงได้ตรัสถามว่า โมคคัลลานะ ก็เดี๋ยวนี้ ธรรมเสนาบดีพี่ชายของเธออยู่ที่ไหน” พระโมคคัลลานะกราบทูลว่า “อยู่ที่เมืองสังกัสสะ พระพุทธเจ้าข้า” จึงรับสั่งว่า “โมคคัลลานะ ชนเหล่าใดใคร่ จะเห็นเรา ชนเหล่านั้นจงมาสู่เมืองสังกัสสะในวันพรุ่งนี้ เราจักลงที่เมืองสังกัสสะในวันพรุ่งนี้ อันเป็นวันเพ็ญ มหาปวารณาและเป็นวันอุโบสถ” พระเถระได้รับทราบ พระดำรัสแล้วก็ถวายเป็นบังคมพระตศพล แล้วกลับลงมา ตามทางที่ไปนั้นแล จนถึงที่พักของคนทั้งหลายและใน ขณะที่ไปและมานั้น พระมหาโมคคัลลานะเถระ ได้ **กระทำอาวิภาวะปาฏิหาริย์ในตอนนี้ด้วย คืออธิษฐาน ให้คนทั้งหลายเห็นท่านตลอดระยะ ทางที่ไปและมา**

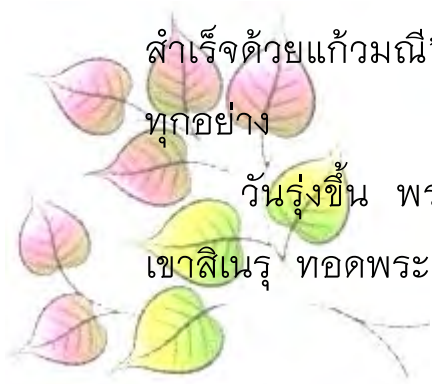

(คมนาคนกานาเลว ยถา นั มนุสสา ปสฺสนนฺติ เอวํ อธิภูทฺฐาสฺมิ อิทํ ตาเวตฺถ มหาโมคคฺคฺชฺชานตฺเถโร อาวึภาวปฏฺิหาริยํ อกาสิ) และเมื่อท่านมาถึงแล้วก็แจ้งข่าวนั้นให้คนทั้งหลาย ทราบทั่วกัน และกล่าวกำชับด้วยว่า “ท่านทั้งหลาย อย่าได้สำคัญว่า เมืองสังกัสสนั้นอยู่ไกล พอรับประทาน อาหารเช้าแล้วก็จงพากันออกเดินทางกันเลยทีเดียว”

พระพุทธเจ้าเสด็จลงจากดาวดึงส์

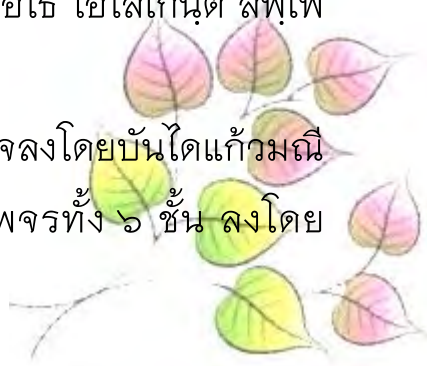
พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงบอกแก่ท้าวสักกเทวราชว่า “ดูกร มหาราช วันพรุ่งนี้ ตถาคตจะกลับไปสู่โลกมนุษย์” ท้าวสักกเทวราชจึงตรัสสั่งพระวิสสุกรรมว่า “นี่วิสสุกรรม พระผู้มีพระภาคเจ้ามีพระประสงค์จะเสด็จไปสู่โลก มนุษย์ในวันพรุ่งนี้ เจ้าจงเนรมิตบันไดขึ้น ๓ แถว บันได หนึ่งสำเร็จด้วยทอง บันไดหนึ่งสำเร็จด้วยเงิน บันไดหนึ่ง สำเร็จด้วยแก้วมณี” พระวิสสุกรรมก็ทำตามเทวบัญชา ทุกอย่าง

วันรุ่งขึ้น พระผู้มีพระภาคเจ้าประทับยืนที่ยอด เขาสิเนรุ ทอดพระเนตรดูโลกธาตุด้านตะวันออก ครั้น

แล้วจักรวาลหลายแสนก็เปิดโล่งราวกะเป็นลานเดียวกัน และในทำนองเดียวกัน เมื่อพระพุทธรูปองค์ทรงผินพระพักตร์ไปทอดพระเนตรโลกธาตุทางด้านทิศตะวันตก ทางด้านทิศเหนือ ทางด้านทิศใต้ จักรวาลในด้านทิศนั้นๆ ก็เปิดโล่งราวกะเป็นลานเดียวกัน ซึ่งทำให้พระองค์ทรงทอดพระเนตรเห็นทุกสิ่งทุกอย่างในด้านนั้นๆ และเมื่อพระพุทธรูปองค์ทรงทอดพระเนตรไปทางเบื้องล่าง ก็ทรงเห็นไปถึงอเวจี เมื่อทรงทอดพระเนตรไปเบื้องบนก็จะทรงเห็นไปถึงอกนิฏฐภูมิ ด้วยเหตุนี้จึงได้เรียกกันว่า **วันนั้นเป็นวันเปิดโลก** ฝ่ายมนุษย์เห็นเทวดา ฝ่ายเทวดาก็เห็นมนุษย์ (ตัม ทิวสั กิร โลกวิวรรณัม นาม อโหสิ มนุสฺสาปิ เทเว ปสฺสนฺติ เทวูปิ มนุสฺเส) และในการเห็นกันนั้น มิใช่มนุษย์แหงนดู มิใช่เทวดาก้มดูแต่ทุกผู้ทุกคน เห็นกันและกัน เสมือนอยู่ต่อหน้ากันฉะนั้น (ตตฺถ เวน มนุสฺสา อุกุทฺโธ อโกลิเกนฺติ น เทวา อโธ อโกลิเกนฺติ สพฺเพ สมนฺมุขา อัญญมญฺญํ ปสฺสนฺติ)

พระผู้มีพระภาคเจ้าได้เสด็จลงโดยบันไดแก้วมณี ซึ่งอยู่ตรงกลาง ทวยเทพกามาพจรทั้ง ๖ ชั้น ลงโดย

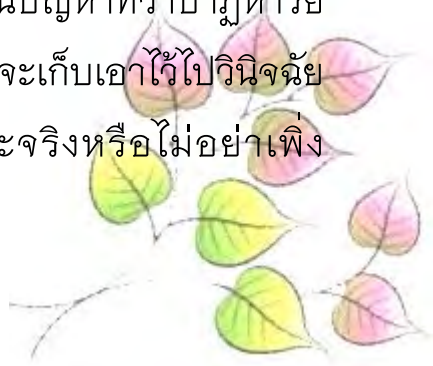

บันไดทองซึ่งอยู่ด้านซ้ายของบันไดแก้วมณี เหล่าเทพ
 สุทธาวาสและมหาพรหม (สหัมบดีพรหม) ลงโดยบันได
 เงินซึ่งอยู่ทางด้านขวาของบันไดแก้วมณี พระเทวราช
 (คือท้าวสักกะ) ทรงถือบาตรและจีวร ท่านมหาพรหม
 ถือนัตถวารอันมีปริมาณพลได้ ๓ โยชน์ ท้าวสุยามถือ
 พัดวาลวิชนี ปัจฉลิสขะบุตรคนธรรพ์ถือพิณสีเหลืองดุจ
 ผลมะตูมสุกยาวประมาณ ๓ คาวุต ทำการบูชาแต่
 พระตถาคตด้วยเสียงพิณลงมา คนทั้งหลายซึ่งได้เห็น
 พระผู้มีพระภาคเจ้าในวันนั้นแล้ว ที่ไม่ปรารถนาอยาก
 เป็นพระพุทธรเจ้าไม่มีเลย **พระผู้มีพระภาคเจ้าได้ทรง**
กระทำอาวิภาวะปาฏิหาริย์ด้วยประการฉะนี้แล
 (อิทเมตถ ภาควา อาวิภาวะปาฏิหาริย์ อกาลิ) หมายความว่า
 ตลอดระยะเวลาที่พระองค์ได้เสด็จลงมาจาก ดาวดึงส์นั้น
 คนทั้งหลายที่เฝ้าคอยอยู่ที่เมืองสังกัสสนั้น ทุกคนได้
 เห็นเหตุการณ์เหล่านี้ทั้งหมด เทวดาก็เห็นมนุษย์ มนุษย์
 ก็เห็นเทวดาดังที่ได้กล่าวมาแล้ว

เรื่องยมกปาฏิหาริย์ตามที่กล่าวไว้ในคัมภีร์วิสุทธิ-
 มรรคก็มีเพียงเท่านี้ ส่วนในคัมภีร์ธรรมบทภาค ๖ มี

เรื่องพิสดารกว่านี้มาก และเท่าที่ค้นคว้าหาที่มาของเรื่องนี้จากพระไตรปิฎก ขณะนี้ก็มีพบอยู่แห่งเดียว คือใน คัมภีร์ขุททกนิกาย ปฏิสัมภิตามรรค หน้า ๑๘๓ (พระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๑) ที่มีกล่าวถึงเรื่องยมกปาฏิหาริย์ แต่ก็เป็นกรกล่าวเฉพาะเรื่องที่พระพุทธองค์ ได้ทรงแสดงยมกปาฏิหาริย์เท่านั้น ไม่มีเนื้อเรื่องทีกล่าวถึงว่า พระพุทเจ้าได้เสด็จไปทรงจำพรรษาที่ดาวดึงส์ และทรงไปอย่างไร เหมือนอย่างทีกล่าวไว้ในวิสุทฺธิมรรคและในธรรมบท ฉะนั้นเรื่องราวต่างๆ ที่นอกเหนือจากทีมีอยู่ใน คัมภีร์ปฏิสัมภิตามรรคนี้ จะฟังเชื่อถือได้เพียงไร อันนี้จะต้องรอให้พบหลักฐานในที่อื่นๆ เสียก่อน จึงควรลงมติแต่อย่างไรก็ตาม การที่ข้าพเจ้านำเรื่องนี้มาเขียนไว้ในที่นี้นั้น ความมุ่งหมายก็เพื่อให้ท่านผู้อ่านได้ทราบถึงตัวอย่างปาฏิหาริย์ต่างๆ ตามหัวข้อตั้งทีกล่าวไว้ในตอนแรก ซึ่งหัวข้อเหล่านี้เป็นพุทธพจน์ ส่วนปัญหาทีว่าปาฏิหาริย์เหล่านี้จะเป็นไปได้จริงหรือไม่นั้น จะเก็บเอาไว้ไปวินิจฉัยในภายหลัง เรื่องราวเหล่านี้จะจริงหรือไม่อย่าเพิ่ง

ตัดสินใจ ขอให้ศึกษาเรื่องราวต่างๆ เหล่านี้ไปพลางๆ ให้มากพอเสียก่อน จะเป็นการดีกว่า

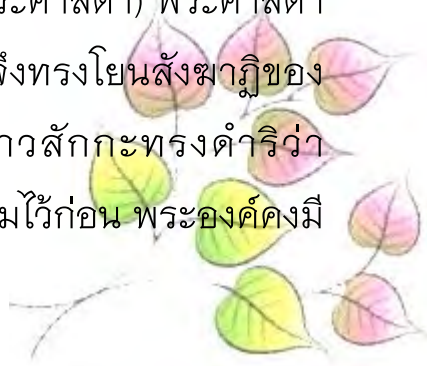
อนึ่ง ใครที่จะขอเพิ่มเติมข้อความบางตอนจากใน คัมภีร์ธรรมบท ทั้งนี้ก็เพื่อผู้อ่านจะได้ทราบข้อความตามที่กล่าวไว้ในคัมภีร์วิสุทธิมรรคนั้นได้ละเอียดยิ่งขึ้น และใน คัมภีร์ธรรมบทนั้นท่านได้กล่าวไว้ดังนี้

พระศาสดาเมื่อทรงทำปาฏิหาริย์ทรงรำพึงว่า “พระพุทธเจ้าในอดีตทั้งหลายทำปาฏิหาริย์นี้แล้ว จำพรรษาที่ไหนหนอ” ทรงเห็นว่า “จำพรรษาในภพดาวดึงส์ แล้วทรงแสดงอภิธรรมปิฎกแก่พระพุทธมารดา” ฉะนั้น เมื่อทรงทำปาฏิหาริย์นี้เสร็จแล้ว ก็ทรงยกพระบาทขวาเหยียบเหนือยอดเขาขุคันธร ทรงยกพระบาทอีกข้างหนึ่งเหยียบเหนือเขาลิเนรุ วาระที่ย่างพระบาท ๓ ก้าว ได้มีแล้วในเนื้อที่ ๖๘ แสนโยชน์ (คือก้าวพระบาทไปเพียง ๓ ก้าว นั้น ไปได้ไกลถึง ๖๘ แสนโยชน์) ช่องพระบาท ๒ ช่อง (คือช่องระหว่างพระบาททั้งสอง) ได้ถ่างออกเช่นเดียวกันกับการย่างตามปกติ ใครๆ ไม่ควรกำหนดว่า “พระศาสดาทรงเหยียดพระบาท (ออกไปกว้างนับเป็น

ร้อยๆ หรือเป็นพันๆ โยชน์) แล้วจึงทรงเหยียบ (ที่ภูเขาอีก
ลูกหนึ่งเพราะในเวลาทีพระองค์ทรงยกพระบาทนั้นแหละ
ภูเขาเหล่านั้นก็มาสู่ที่ใกล้พระบาทรับไว้แล้ว ในเวลาที่
พระศาสดาทรงเหยียบแล้ว ภูเขาเหล่านั้นก็กลับไป
ประดิษฐานในที่เดิม

ท้าวสักกะทอดพระเนตรเห็นพระศาสดาแล้วทรง
ดำริว่า "พระศาสดาจักทรงจำพรรษาในที่ท่ามกลาง
บ้นทุกัมพลศิลาอาสน์ และจักมีอุปการะแก่เทวดาทั้ง-
หลายเป็นอันมาก แต่ในเมื่อพระศาสดาทรงจำพรรษาที่
แท่นบ้นทุกัมพลศิลานี้ พวกเทวดาทั้งหลายก็ไม่อาจ
แม้จะวางมือบนแท่นนี้ และบ้นทุกัมพลศิลาอาสน์นี้ก็มี
ความยาวถึง ๖๐ โยชน์ กว้าง ๕๐ โยชน์ หนา ๑๕ โยชน์
เมื่อพระศาสดาประทับบนแท่นนี้ สถานที่ในบริเวณแท่นนี้
ส่วนใหญ่ก็คงจะต้องว่างเปล่า (คือไม่มีเทวดาองค์ไหน
กล้าไปนั่งร่วม หรือไปใช้ร่วมกับพระศาสดา) พระศาสดา
ทรงทราบอัธยาศัยของท้าวเธอ จึงทรงโยนสังขาริของ
พระองค์ไปให้คลุมพื้นศิลา ท้าวสักกะทรงดำริว่า
“พระศาสดาทรงโยนจิ๋วมาให้คลุมไว้ก่อน พระองค์คงมี

พระประสงค์จะประทับนั่งเฉพาะในบริเวณที่จิวรคลุมไว้” พระศาสดาทรงทราบอัธยาศัยของท้าวเธอ ครั้นแล้วจึงทรงทำให้พระแท่นบัณฑุกัมพลคิลานั้นเลิกลงเท่ากับบริเวณที่จิวรคลุมอยู่ แล้วประทับนั่งบนพระแท่นนั้น ประหนึ่งภิกษุผู้ทรงห้ามหาบั้งสกุลทำตั้งเตี้ยไว้ภายในเขตจิวรฉะนั้น

ขณะที่พระองค์เสด็จไปยังภพดาวดึงส์นั้น ในคัมภีร์ธรรมบทกล่าวว่ มหาชนที่ชุมนุมกันอยู่นั้นมองไม่เห็นว่พระองค์เสด็จไปไหน ปานประหนึ่งว่ ในขณะนั้นเป็นเวลาทีพระจันทร์หรือพระอาทิตย์ได้ลับขอบฟ้าไปแล้ว ฉะนั้นมหาชนจึงได้คร่ำครวญว่-

พระศาสดาเสด็จไปสู่เขาคิชฌกูฏ หรือสู่เขาไกรลาส หรือสู่เขายุคันธร เราทั้งหลายจึงไม่เห็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ผู้เป็นใหญ่ในโลก ผู้ประเสริฐกว่านระ

และบางพวกก็กล่าวคร่ำครวญว่-

พระองค์ผู้เป็นปราชญ์ ทรงยินดีแล้วในวิเวก จักไม่เสด็จกลับมาโลกนี้อีก เราทั้งหลายจะไม่เห็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ผู้เป็นใหญ่ในโลก ผู้ประเสริฐกว่านระ

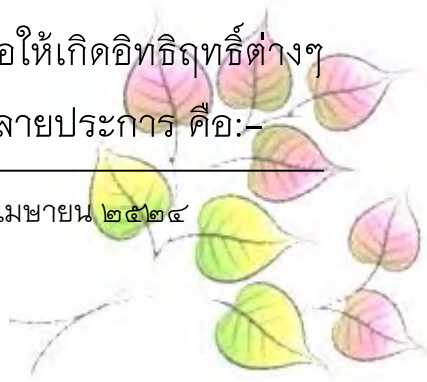

เพราะเหตุที่ไม่เห็นพระศาสดา ชนเหล่านั้นจึงได้ถามพระมหาโมคคัลลานะว่า “พระศาสดาเสด็จไปที่ไหนขอรับ?” ครั้นแล้วพระมหาโมคคัลลานะก็ให้พระอนุรุทธเป็นผู้ตอบ ซึ่งพระอนุรุทธก็ได้ตอบเหมือนอย่างที่กำลังกล่าวมาแล้วในตอนต้น

ตอนที่ ๓

๑ ภิกษุหนึ่ง เมื่อจิตตั้งมั่น (คือตั้งอยู่ในจตุตถฌาน) บริสุทธิ์ ผุดผ่อง ไม่มีกิเลสเครื่องยึดเหนี่ยว (คือไม่มีกามตัณหา) ปราศจากอุปกิเลสทั้งหลาย (คือไม่มีอุปกิเลส ๑๖) เป็นจิตอันโยน (คือไม่ติดเป็นจิตเชื่องช้า คือเมื่อตั้งใจจะให้จิตเป็นอย่างใด ก็เป็นอย่างนั้นได้ทุกอย่าง) ควรแก่การงาน (คือเมื่อน้อมจิตหรืออธิษฐานจิตจะให้เกิดอภิญญาข้อไหน อภิญญานั้นๆ ก็เกิด) ดำรงอยู่อย่างมั่นคง ไม่หวั่นไหว เช่นนี้แล้ว เขาก็ใ้มน้อมจิตไป เพื่อให้เกิดอิทธิฤทธิ์ต่างๆ ครั้นแล้วเขาก็ได้บรรลุอิทธิฤทธิ์หลายประการ คือ:-

๑ วิทยุณฉบับที่ ๓-๔ มีนาคม-เมษายน ๒๕๒๔

๑. คนเดียว อธิษฐานให้เกิดเป็นหลายคนก็ได้
ของน้อย อธิษฐานให้มีหรือให้เป็นของมากก็ได้

๒. เมื่อเกิดเป็นหลายคนแล้ว อธิษฐานให้กลับ
เป็นคนเดียวเหมือนเดิมก็ได้ ของมาก อธิษฐานให้กลับ
เป็นของน้อยหรือให้มีน้อยก็ได้

๓. กระทำอวิภวาก็ได้ คือทำที่มีดให้สว่าง
ทำที่ลึกลับให้เปิดเผย สิ่งของหรือบุคคลใดๆ ก็ตามซึ่ง
โดยปกติจะเห็นไม่ได้ เพราะถูกซ่อนเร้นปิดบัง หรือฝังอยู่
ในดิน หรืออยู่ไกลเกินกว่าสายตาจะเห็นได้ ก็สามารถ
ทำให้คนอื่นเห็นได้

๔. กระทำติโรภวาก็ได้ คือกระทำที่สว่างให้มีด
กระทำที่ไม่กำบังให้เป็นที่กำบัง สถานที่ซึ่งโดยปกติเป็น
ทางเดินได้ แต่ก็สามารถทำมิให้เป็นทางเดินก็ได้ คน
หรือสิ่งของซึ่งโดยปกติคนที่อยู่ใกล้จะต้องเห็น แต่ก็
สามารถทำให้คนอื่นไม่เห็นก็ได้

๕. เดินทะลุฝา ทะลุกำแพง ทะลุภูเขาไปโดยไม่
ติดขัด เหมือนเดินผ่านไปใ้อากาศก็ได้

๖. ทำการดำลงไปใแผ่นดิน และโผล่ขึ้นมาจากแผ่นดิน เหมือนดำลงไปใน้ำและโผล่ขึ้นมาจากน้ำก็ได้

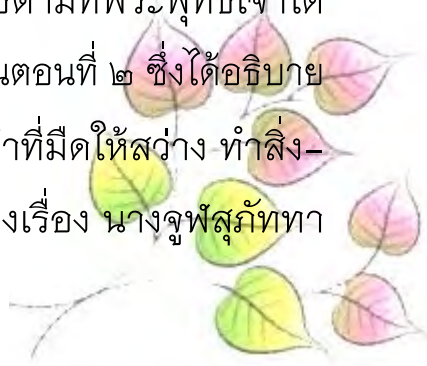
๗. เดินไปบนพื้นน้ำ โดยที่น้ำไม่แตก ตัวไม่จมลงใใน้ำ เหมือนเดินบนแผ่นดินก็ได้

๘. เหาะเหินเดินไปในอากาศเหมือนนกบินไปในอากาศ หรือจะนั่งขัดสมาธิอยู่ในอากาศ หรือจะอยู่ในอิริยาบถใดๆ ในอากาศก็ได้

๙. จะลูบคลำพระอาทิตย์หรือพระจันทร์ ซึ่งมีฤทธิมากมีอำนาจมาก ด้วยฝ่ามือก็ได้

๑๐. จะไปพรหมโลกด้วยกายเนื้อ หรือด้วยกายทิพย์ก็ได้

นี่คือข้อความที่เป็นพุทธพจน์ ซึ่งข้อความที่กล่าวนี้ได้ นำลงในหนังสือวิญญาณทุกฉบับตั้งแต่ตอนที่ ๑ และที่ ๒ ในหัวข้อเรื่องอิทธิวิธิ ทั้งนี้ก็เพื่อผู้อ่านจะได้จำได้ อย่างแม่นยำว่า หัวข้อเรื่องอิทธิวิธิตามที่พระพุทธเจ้าได้ตรัสไว้ นั้นมีอะไรบ้าง และสำหรับในตอนที ๒ ซึ่งได้อธิบายเรื่อง **อารีภาวะปาฏิหาริย์** คือ ทำที่มีดีให้สว่าง ทำสิ่งกำบังให้เปิดเผย นั้น ได้ยกตัวอย่างเรื่อง นางจุฬสุภัททา

และเรื่อง ยมกปาฏิหาริย์ มากล่าวไว้อย่างละเอียด ส่วนในตอนที๓ นี้จะอธิบายเรื่อง **ติโรภาวะปาฏิหาริย์** คือ ทำที่สว่างให้มีด ทำที่ไม่กำบังให้เป็นที่กำบัง (ปาฏิหาริย์ ซอนตัว) ซึ่งในเรื่องนี้พระพุทโธโฆษจารย์ได้อธิบายไว้ใน คัมภีร์วิสุทธิมรรค (วิ. ๒/๒๒๓) ว่า:-

ตัวอย่างข้อ ๔

ติโรภาวะปาฏิหาริย์

ทำที่สว่างให้มีด ทำที่ไม่กำบังให้เป็นที่กำบัง

ภิกษุผู้มีฤทธิ์เมื่อใครจะทำปาฏิหาริย์ข้อนี้กล่าวคือ แม้ท่านจะยืนอยู่ในที่โล่ง ไม่มีอะไรปิดบังเลย หรือจะยืนอยู่ในที่ใกล้ ซึ่งอยู่ในวิสัยที่คนอื่นจะมองเห็นท่านได้ แต่ในเมื่อปรารถนาจะทำคนอื่นมิให้เห็นตน หรือปรารถนาที่จะทำคนอื่นซึ่งอยู่ใกล้ๆ กัน มิให้เห็นกันท่านก็จะเข้าสมาธิไปจนกระทั่งถึงขั้นจตุตถฌานแล้วก็จะออกจากฌานนี้ซึ่งเป็นบาทของอภิญา ครั้นแล้วท่านก็จะอธิษฐานจิตโดยการบริกรรมว่า “ที่สว่างนี้จงเป็นที่มืด” หรืออธิษฐานว่า “ที่ไม่กำบังนี้ จงเป็นที่กำบัง” หรือ

อธิษฐานว่า “สิ่งที่อยู่ในคลองจักษุนี้ จงเป็นสิ่งที่ไม่อยู่ในคลองจักษุ” เมื่ออธิษฐานจิตดังที่กล่าวมาแล้วทุกสิ่งทุกอย่างก็จะเป็นไปอย่างที่ได้อธิษฐานไว้ทุกประการ

อนึ่ง ท่านได้ตั้งปัญหาขึ้นมาด้วยว่า “ปาฏิหาริย์นี้มีใครเลยทำมาบ้าง?” ท่านบอกว่า “พระผู้มีพระภาคเจ้าได้เคยทรงทำปาฏิหาริย์นี้มาแล้ว” ครั้นแล้วท่านก็ได้ยกตัวอย่างเรื่อง พระยสกุลบุตร กับเรื่อง พระมหากัปปินะ มากล่าวไว้อย่างสั้นๆ ข้าพเจ้าเกรงว่าผู้อ่านที่ไม่เคยทราบเรื่องนี้มาก่อนจะอ่านไม่เข้าใจ ฉะนั้นข้าพเจ้าจึงได้นำเรื่องของท่านทั้งสองนี้ ซึ่งมีกล่าวไว้อย่างพิสดารในคัมภีร์อื่นมาเขียนลงไว้ในตอนนี้ แต่ก็เขียนโดยย่อเท่านั้น เพราะถ้าเขียนโดยละเอียดตามที่กล่าวไว้ในคัมภีร์นั้นๆ แล้ว หน้ากระดาษของหนังสือวิญญานนี้คงไม่พออย่างแน่นอน

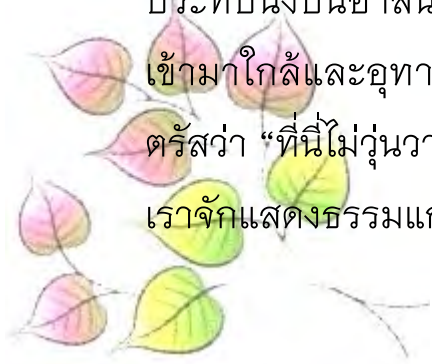
พระยสกุลบุตร

ในวันอาสาฬหปุณณมี คือวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๘ พระพุทธเจ้าได้ทรงแสดงธรรมจักรกัปปวัตนสูตร

โปรดพระปัญจวัคคีย์ที่ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน ซึ่งอยู่ไม่ไกลจากเมืองพาราณสี สมัยเมื่อ ๒๕๐๐ กว่าปีมาแล้วนั้น ในคัมภีร์พระไตรปิฎกเล่ม ๔ ซึ่งมีชื่อว่า วินัยปิฎกมหาวัคค์ ได้กล่าวถึงเรื่องราวตอนนีไว้วว่า:-

ภายหลังที่พระพุทธองค์ได้ทรงเทศนาโปรดพระ-
 ปัญจวัคคีย์ให้สำเร็จเป็นพระอรหันต์หมดทุกองค์แล้ว
 ในตอนก่อนจะรุ่งอรุณของคืนวันแรม ๕ ค่ำ เดือน ๘ นั้น
 ยสกุลบุตรซึ่งเป็นบุตรชายคนเดียวของเศรษฐีในเมือง
 พาราณสี ได้เดินออกจากบ้านตั้งแต่ยังไม่ทันสว่างมาถึง
 บริเวณที่พระพุทธเจ้าทรงประทับ พร้อมกับอุทาน
 ออกมาเรื่อยๆ ว่า “ที่นี่วุ่นวายหนอ ที่นี่ขัดข้องหนอ”
 ในขณะนั้นพระศาสดาตื่นบรรทมแล้ว และกำลังเสด็จ
 จงกรมอยู่ในที่กลางแจ้ง ได้ทอดพระเนตรเห็นยสกุลบุตร
 เดินทางมาแต่ไกล จึงได้เสด็จลงจากที่จงกรมแล้ว
 ประทับนั่งบนอาสนะที่ปูลาดไว้ และเมื่อยสกุลบุตรเดิน
 เข้ามาใกล้และอุทานออกมาเช่นนั้น พระองค์จึงได้ทรง
 ตรัสว่า “ที่นี่ไม่วุ่นวาย ที่นี่ไม่ขัดข้อง เชิญมาที่นี่เถิดนั่งลง
 เราจักแสดงธรรมแก่ท่าน” ยสกุลบุตรเมื่อได้ยินเช่นนั้นก็

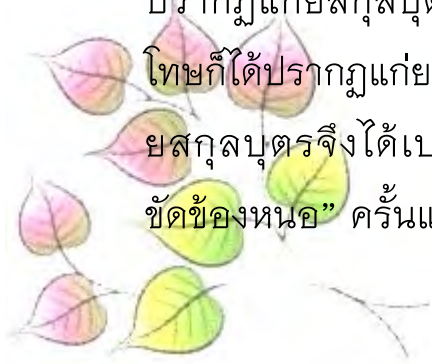
เกิดความเบิกบานใจ จึงได้ถอดรองเท้าวางไว้แล้วเข้าไป
นั่งอยู่ในที่สมควรข้างหนึ่งใกล้พระศาสดา

เมื่อยสกุลบุตรนั่งเรียบร้อยแล้ว พระศาสดาก็ได้
ทรงแสดงอนุบุพพิกขา คือทรงแสดงเรื่องทาน เรื่องศีล
เรื่องสวรรค์ เรื่องโทษของกาม และอานิสงส์ของการ
ออกจากกาม มาโดยลำดับ เมื่อพระองค์ทรงทราบว่า
ยสกุลบุตรมีจิตสงบ มีจิตอ่อนน มีจิตปราศจากนิวรณ์
มีจิตเบิกบาน มีจิตผ่องใสแล้ว จึงได้ทรงแสดงอริยสัจ
คือเรื่องทุกข์ เหตุแห่งทุกข์ ความดับทุกข์ และทางให้
ถึงซึ่งความดับทุกข์ ซึ่งในที่สุดยสกุลบุตรก็ได้เกิดดวงตา
เห็นธรรมอันปราศจากธุลี ปราศจากมลทินว่า “สิ่งใดมี
ความเกิดขึ้น สิ่งนั้นทั้งหมดย่อมมีความดับเป็นธรรมดา”
จิตของยสกุลบุตรในขณะที่เกิดดวงตาเห็นธรรมนั้นเป็น
เสมือนผ้าสะอาดปราศจากมลทิน ควรได้รับน้ำย้อมเป็น
อย่างดีฉะนั้น

อนึ่ง สาเหตุที่ทำให้ท่านยสกุลบุตรต้องออกจาก
บ้านในเวลากลางคืนนั้น ในคัมภีร์พระไตรปิฎกตอนนี้
ได้กล่าวไว้ว่า:-

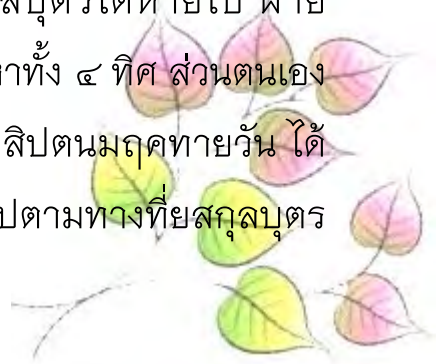

ก็โดยสมัยนั้นแล ในพระนครพาราณสี มีกุลบุตร
 ชื่อยส เป็นบุตรเศรษฐีสุขุมาลชาติ ยสกุลบุตรนั้นมีปราสาท
 ๓ หลัง คือหลังหนึ่งเป็นที่อยู่ในฤดูหนาว หลังหนึ่งเป็นที่
 อยู่ในฤดูร้อน หลังหนึ่งเป็นที่อยู่ในฤดูฝน ยสกุลบุตรนั้น
 ได้รับการบำเรอด้วยพวกดนตรี ซึ่งล้วนแต่เป็นหญิง
 ทั้งหมด ไม่มีบุรุษเจือปนเลย อยู่ในปราสาทฤดูฝนตลอด
 ๔ เดือน ไม่ได้ลงมาเบื่องล่างปราสาท ค่ำวันหนึ่ง
 ยสกุลบุตรซึ่งอิมเอบพร้อมพรั่งบำเรออยู่ด้วยกามคุณ ๕
 ได้นอนหลับก่อน ส่วนพวกบริวารชนนอนหลับภายหลัง
 ประทีปน้ำมันตามสว่างอยู่ตลอดทั้งคืน คืนนั้นยสกุลบุตร
 ตื่นขึ้นก่อน ได้เห็นบริวารชนของตนนอนหลับ บางนางมี
 พิณฑกอยู่ที่รักแร้ บางนางมีตะโพนวางอยู่ข้างคอ บาง
 นางมีเปิงมางตกอยู่ที่อก บางนางสยายผม บางนางมี
 น้ำลายไหล บางนางบ่นละเมอต่างๆ สภาพเหล่านี้
 ปราภฏแก่ยสกุลบุตรดุจป่าช้าผีดิบ และความเห็นเป็น
 โทษก็ได้ปราภฏแก่ยสกุลบุตร จิตตั้งอยู่ในความเบื่อหน่าย
 ยสกุลบุตรจึงได้เปล่งอุทานว่า “ที่นี่วุ่นวายหนอ ที่นี่
 ชัดช่องหนอ” ครั้นแล้วจึงได้สวมรองเท้าทองเดินตรงไป

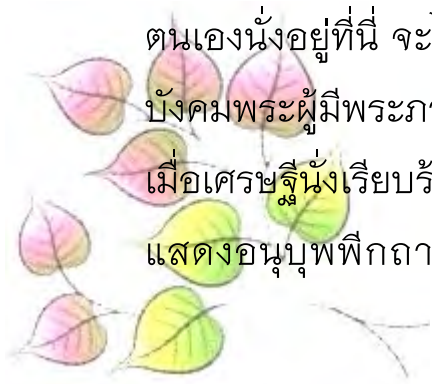
ยังประตุนิเวศน์ พวกอมมนุษย์ (คือพวกเทวดาที่สิงสถิต
อยู่ในที่นั้น) ก็ได้เปิดประตูให้ ด้วยหวังใจว่า “ใครๆ
อย่าได้ทำอันตรายแก่การออกจากเรือน บวชเป็นบรรพชิต
ของยสกุลบุตรเลย” ต่อจากนั้นยสกุลบุตรก็เดินตรงไป
ทางประตูพระนคร (ประตูเมือง) พวกอมมนุษย์ทั้งหลาย
ก็ช่วยเปิดประตูให้อีกด้วยมีความคิดอย่างเดียวกับพวก
ที่เปิดประตุนิเวศน์ให้ เมื่อยสกุลบุตรออกจากประตู
พระนครได้แล้วก็เดินตรงไปยังป่าอิสิปตนมฤคทายวัน
และในที่สุดก็ได้พบกับพระผู้มีพระภาคเจ้า และได้ฟัง
ธรรมจนกระทั่งได้เกิดดวงตาเห็นธรรมดังที่ได้กล่าว
มาแล้ว และในคัมภีร์พระไตรปิฎกตอนนี้อย่างได้กล่าว
ต่อไปอีกว่า:-

ครั้นรุ่งเช้า มารดาของยสกุลบุตรขึ้นไปยังปราสาท
ไม่เห็นยสกุลบุตร จึงได้เข้าไปหาเศรษฐีผู้เป็นคนคบดี
และได้บอกถึงเหตุการณ์ที่ยสกุลบุตรได้หายไป ฝ่าย
เศรษฐีก็ได้ส่งทูตขี่ม้าไปเที่ยวตามหาทั้ง ๔ ทิศ ส่วนตนเอง
ได้ไปเที่ยวหาตามทางที่ไปยังป่าอิสิปตนมฤคทายวัน ได้
พบรองเท้าทองวางอยู่ จึงได้เดินไปตามทางที่ยสกุลบุตร

เดินไป ฝ่ายพระผู้มีพระภาคเจ้าได้ทอดพระเนตรเห็น
 เศรษฐีเดินมาแต่ไกล จึงได้ทรงดำริว่า **โฉนหนอ เรา**
พืงบันดาลอิทธาภิสังขารให้เศรษฐีคหบดีไม่เห็น
ยสกุลบุตรผู้นั่งอยู่ ณ ที่นี้ ครั้นแล้วก็ทรงบันดาล
อิทธาภิสังขารดังพระพุทธานิ (ทิสวา ภควโต เอตทโหสิ
 ยนฺนุนาหิ ตถารูปิ อิทธาภิสังขาริ อภิสังขเรยฺยํ ยถา
 เสฏฺฐิ คหปติ อิธ นิสินฺโน อิธ นิสินฺนํ ยสํ กุลปุตฺตํ น
 ปสฺเสยฺยยาติ. อถโข ภควา ตถารูปิ อิทธาภิสังขาริ
 อภิสังขเรสิ) ครั้งนั้น เศรษฐีคหบดีก็ได้เข้าไปเฝ้าพระผู้มี
 พระภาคเจ้าและได้ทูลถามว่า “พระผู้มีพระภาคเจ้าทรง
 เห็นยสกุลบุตรบ้างไหม พระพุทธานิเจ้าข้า”

พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสว่า ดูกรคหบดี ถ้าเช่นนั้น
 เชิญนั่ง บางที่ท่านนั่งอยู่ ณ ที่นี้จะพืงเห็นยสกุลบุตรผู้นั่งอยู่
 ณ ที่นี้ ฝ่ายเศรษฐีก็เกิดความดีใจที่ได้ทราบว่ เมื่อ
 ตนเองนั่งอยู่ที่นี้ จะได้เห็นยสกุลบุตรนั่งอยู่ที่นี้ จึงถวาย
 บังคมพระผู้มีพระภาคเจ้า แล้วนั่ง ณ ที่ควรส่วนข้างหนึ่ง
 เมื่อเศรษฐีนั่งเรียบร้อยแล้ว พระผู้มีพระภาคเจ้าก็ได้ทรง
 แสดงอนุบุพพิกถา และอริยสัจเหมือนอนอย่างที่ได้ทรง

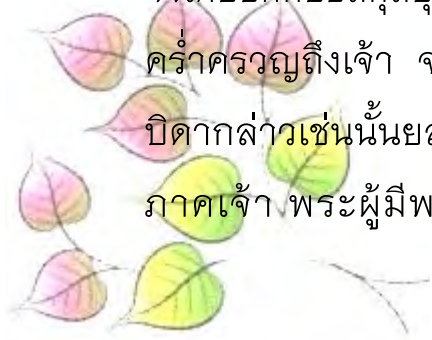
แสดงแก่ยสกุลบุตร และในที่สุดเศรษฐีก็ได้เกิดดวงตา
เห็นธรรมเช่นเดียวกัน

เมื่อเศรษฐีเกิดดวงตาเห็นธรรม ได้บรรลุธรรมได้รู้
ธรรมแจ่มแจ้ง ได้หยั่งลงสู่ธรรม ข้ามความสงสัยปราศจาก
ถ้อยคำแสดงความสงสัย ถึงความเป็นผู้แก้แค้นแล้ว ไม่
ต้องเชื่อผู้อื่นในคำสั่งสอนของพระศาสดาแล้ว จึงได้ทูล
คำนี้แด่พระผู้มีพระภาคเจ้าว่า “ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ
ภชาติของพระองค์แจ่มแจ้งนัก ภชาติของพระองค์
ไพเราะนัก พระองค์ทรงประกาศธรรมโดยอเนกปริยาย
อย่างนี้ เปรียบเหมือนบุคคลหงายของที่คว่ำเปิดของที่ปิด
บอกทางแก่คนหลงทาง หรือส่องประทีปในที่มืดด้วย
ตั้งใจว่า คนมีจักขุจักเห็นรูป และข้าพระพุทธเจ้านี้ขอถึง
พระผู้มีพระภาคเจ้า พระธรรม และพระสงฆ์ว่าเป็นสรณะ
ขอพระองค์จงจำข้าพระพุทธเจ้าว่าเป็นอุบาสกผู้มอบ
ชีวิตถึงสรณะจำเดิมแต่นี้เป็นต้นไป” โดยประการฉะนี้
เศรษฐีศุภตติ จึงได้เป็นอุบาสกผู้กล่าวอ้างพระรัตนตรัย
เป็นสรณะ เป็นคนแรกในโลก

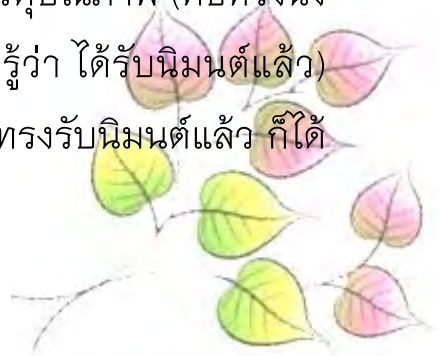
อนึ่ง ในพระไตรปิฎกในตอนนี่ยังได้กล่าวต่อไป
อีกว่า:-

เมื่อคราวที่พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงแสดงธรรมแก่
บิดาของยสกุลบุตรนั้น ยสกุลบุตรก็ได้พิจารณาภูมิ
ธรรมตามที่ตนได้เห็นแล้ว ได้รู้แจ้งแล้ว จนกระทั่งใน
ที่สุดจิตของท่านก็ได้หลุดพ้นจากอาสวะทั้งหลาย เพราะ
ไม่ยึดมั่นถือมั่น ฝ่ายพระผู้มีพระภาคเจ้าเมื่อได้ทรงเห็นว่า
จิตของยสกุลบุตรได้หลุดพ้นแล้วจากอาสวะทั้งหลาย
เพราะไม่ยึดมั่นถือมั่น และทรงเห็นอีกว่า ถึงอย่างไร
ยสกุลบุตร ก็ไม่อาจจะกลับไปเป็นคฤหัสถ์ บริโภคคาม
เหมือนเมื่อก่อน **พระองค์จึงได้ทรงคลายอิทธาภิสังขาร**
ที่ปิดบังมิให้เศรษฐีเห็นยสกุลบุตร ทั้งๆ ที่ยสกุลบุตร
ก็นั่งอยู่ใกล้กับเศรษฐีนั่นเอง และเมื่อพระองค์ทรง
คลายอิทธาภิสังขารแล้ว เศรษฐีได้เห็นยสกุลบุตรนั่งอยู่
จึงได้บอกกับยสกุลบุตรว่า “พอยส มารดาของเจ้าเศร้าโศก
คร่ำครวญถึงเจ้า จงให้ชีวิตแก่มารดาของเจ้าเถิด” เมื่อ
บิดากล่าวเช่นนั้นยสกุลบุตรก็ได้ฆ่าเลื่องดูพระผู้มีพระ-
ภาคเจ้า พระผู้มีพระภาคเจ้าจึงได้ตรัสแก่เศรษฐีว่า

“ดูกร คหบดี ท่านจะสำคัญความข้อนั้นเป็นไฉน ครั้งแรก ยสกุลบุตรก็ได้เห็นธรรมด้วยญาณทัสนะในชั้นเสขภูมิ (คือภูมิของพระโสดาบัน) เหมือนกับท่านแล้ว ต่อมาเมื่อ ได้พิจารณาภูมิธรรมตามที่ตนได้เห็นแล้ว ได้รู้แจ้งแล้ว (ในขณะที่เรากำลังแสดงธรรมแก่ท่านนั้น) จิตของยสกุลบุตรก็ได้หลุดพ้นจากอสวะทั้งหลาย เพราะไม่ถือมั่น ดูกรคหบดี ยสกุลบุตรควรหรือที่จะกลับไปเป็นคฤหัสถ์ บริโภคคามเหมือนเมื่อก่อน”

เศรษฐีได้กราบทูลว่า “ข้อนั้นไม่ควรเลย พระพุทธเจ้าข้า และการที่ยสกุลบุตรได้หลุดพ้นจากอสวะทั้งหลายเพราะไม่ถือมั่นนั้น เป็นลาภของยสกุลบุตร ยสกุลบุตรได้ดีแล้ว พระพุทธเจ้าข้า ขอพระผู้มีพระภาคเจ้ามียสกุลบุตรเป็นปัจฉาสมณะจงทรงรับภัตตาหารของข้าพระพุทธเจ้าเพื่อเสวยในวันนี้เถิด พระผู้มีพระภาคเจ้าได้ทรงรับนิมนต์โดยอาการดุจนิภาพ (คือทรงนั่งนิ่งอยู่เฉยๆ ซึ่งเป็นอาการบอกให้รู้ว่า ได้รับนิมนต์แล้ว) ฝ่ายเศรษฐีเมื่อทราบว่ พระองค์ทรงรับนิมนต์แล้ว ก็ได้

ลูกจากที่นั่งถวายบังคมพระผู้มีพระภาคเจ้า กระทำ
ประทักษิณแล้วกลับไป

เมื่อเศรษฐีกลับไปไม่นาน ยสกุลบุตรก็ได้ทูลคำนี้
แต่พระผู้มีพระภาคเจ้าว่า “พระพุทธเจ้าข้า ขอข้า
พระองค์พึงได้บรรพชา พึงได้อุปสมบทในสำนักของ
พระผู้มีพระภาคเจ้า”

พระผู้มีพระภาคเจ้าจึงตรัสว่า “เธอจงเป็นภิกษุ
มาเถิด” และได้ตรัสต่อไปอีกว่า “ธรรมอันเรากล่าวดี
แล้ว เธอจงประพฤติพรหมจรรย์เถิด” โดยพระวาจานี้ก็
เป็นอันว่า ท่านยสกุลบุตรได้บรรพชาและอุปสมบทเป็น
ภิกษุแล้ว และในสมัยนั้น ก็เป็นอันว่า ได้มีพระอรหันต์
เกิดขึ้นในโลกแล้ว ๓ องค์ (คือ ๑.พระพุทธเจ้า ๒.พระ-
อัญญาโกณฑัญญะ ๓.พระวโปปะ ๔.พระภัททิยะ
๕.พระมหานาม ๖.พระอัสสชิ ๗.พระยส)

อนึ่ง ในคัมภีร์พระไตรปิฎกตอนนี้มีได้กล่าวถึงว่า
พระยสได้บาตรจีวรมาโดยวิธีไหน ได้มีการปลงผมโกน
หนวดหรือไม่ แต่ตามในคัมภีร์อื่นๆ หลายแห่งจะมีกล่าว
เหมือนดังที่ในหนังสือปฐมสมโพธิกถา ซึ่งรจนาโดย

สมเด็จพระปรมานุชิตชิโนรส ได้กล่าวถึงข้อความตอนนีไว้ว่า “ในลำดับนั้นส่วนพระยสเมื่อเศรษฐกิจกลับไปแล้วมิได้ช้า จึงกราบทูลพระกรุณาขอบรรพชาอุปสมบท สมเด็จพระศรีสุคตก็โปรดประทานบรรพชาด้วย พุทธฎีกาตรัสว่า เอहि ภิกขุ เหมือนดุษในหนหลัง **ครั้งนั้นอันว่า ไตรจิวรและบาตรบริวาร ก็เลื่อนลอยมาแต่อากาศ ด้วยบุญฤทธิบันดาล แลพระยสนั้นก็มีเกศาและหนวดอันตรธาน สวมทรงซึ่งสมณบริวาร สำเร็จอุปสมบทกรรม**” (จากปฐมสมโพธิกถาหน้า ๒๐๘-๒๐๙)

อนึ่ง ขอได้โปรดเข้าใจด้วยว่า ข้อความทั้งหมดในหนังสือปฐมสมโพธิกถานี้ สมเด็จพระปรมานุชิตชิโนรส ได้เรียบเรียงขึ้นจากข้อความในพระไตรปิฎกและได้นำอรรถกถาของบาลีนั้นๆ มาประกอบไว้ด้วย มิได้มีข้อความตอนใดที่รจนาขึ้นเองจากความคิดของพระองค์เลย เพียงแต่พระองค์มิได้บอกที่มาว่า “ข้อความตอนนีมาจากคัมภีร์เล่มไหนเท่านั้น”

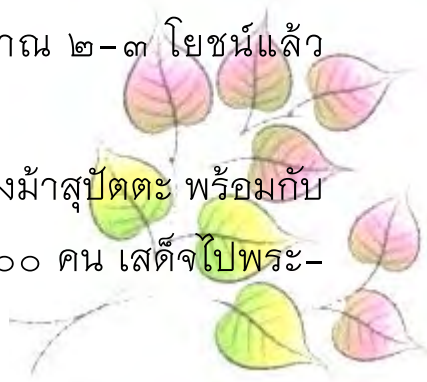
หนึ่งขอชี้แจงให้ทราบด้วยว่า ประวัติของพระยสตามทีข้าพเจ้าได้กล่าวมานี้ ได้เก็บเอามาเฉพาะตอนที่สำคัญที่จะแสดงให้เห็นว่า **พระผู้มีพระภาคเจ้าได้ทรงกระทำติโรภาวปฏิหารย์อย่างไร** และแม้ข้อความตอนต่อไปซึ่งกล่าวถึงว่า เมื่อพระผู้มีพระภาคเจ้ากับพระยสได้ไปเสวยและฉันภัตตาหารที่บ้านของเศรษฐีในวันนั้น **พระองค์ก็ได้ทรงกระทำอิทธาภิสังขารเหมือนอย่างที่ทำกับเศรษฐี** คือทั้งมารดาและภรรยาเก่าของพระยสก็ได้มาเฝ้าพระผู้มีพระภาคเจ้า และเห็นยสกุลบุตรเป็นพระแล้ว ก็มีได้กล่าวว่ทำอะไร และพระองค์ก็ได้ทรงแสดงธรรมโปรดคนเหล่านี้ จนกระทั่งในที่สุดทั้งมารดาและภรรยาเก่าก็ได้เกิดดวงตาเห็นธรรม และสรรเสริญพระองค์ ขอปฏิญาณตนเป็นอุบาสิกผู้ถึงพระรัตนตรัยเป็นที่พึ่ง เหมือนดังที่เศรษฐีได้กล่าว และในพระไตรปิฎกตอนนี้ก็ได้กล่าวว่ มารดาและภรรยาเก่าของพระยสนี้ ได้เป็นอุบาสิการุ่นแรกในโลก

พระมหากัปปินะ

พระมหากัปปินะ เป็นพระราชโอรสของกษัตริย์ใน
พระนครกุกกุวัตติ เมื่อพระราชบิดาทิวงคตแล้วก็ได้
เสวยราชสมบัติสืบสันตติวงศ์ต่อมา มีพระอัศรมเหสีทรง
พระนามว่า อโนชาเทวี ซึ่งเป็นพระราชธิดาของกษัตริย์
ในสาครนคร แคว้นมัทธรัฏฐ์ พระเจ้ามหากัปปินะ
มีม้าเป็นราชพาหนะ ๕ ตัว ซึ่งมีชื่อดังนี้คือ ๑. พละ
๒. พลวาหนะ ๓. ปุปะพะ ๔. ปุปะพวาหนะ ๕. สุปัตตะ
พระราชทรงม้าชื่อว่า สุปัตตะ ส่วนม้าอีก ๔ ตัวนั้น
พระองค์ทรงมอบให้แก่คนอื่น ซึ่งเป็นคนขี่มารับใช้ให้ไป
เที่ยวสืบข่าวว่าขณะนี้得有พระพุทฺธ พระธรรม พระสงฆ์
เกิดขึ้นแล้วหรือยัง แล้วให้กลับมาส่งข่าว พระมหากัปปินะ
จะรับสั่งให้ม้าใช้เหล่านี้บริโภคอาหารตั้งแต่เช้า แล้วให้
ออกเดินทางไปสืบข่าวนั้นทุกวัน ซึ่งสั่งให้ไปกันคนละทิศ
ทั้ง ๔ ทิศ ให้เดินทางไปประมาณ ๒-๓ โยชน์แล้ว
กลับมาส่งข่าว

ต่อมาวันหนึ่ง พระราชาทรงม้าสุปัตตะ พร้อมกับ
อำมาตย์ขี่ม้าเป็นบริวารอีก ๑,๐๐๐ คน เสด็จไปพระ-

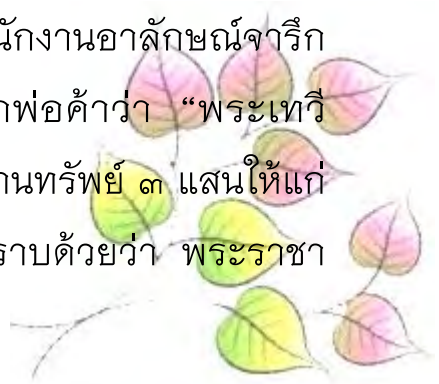
ราชอุทยาน ทอดพระเนตรเห็นพวกพ่อค้าประมาณ ๕๐๐ คน ซึ่งมีท่าทางอึดโรยมากกำลังเดินเข้ามาสู่พระนคร จึงได้ทรงดำริว่า “คนเหล่านี้จะต้องเดินทางมาไกล จึงได้มีท่าทางอึดโรยมาก เราจะต้องได้ข่าวดีจากคนเหล่านี้ อย่างแน่นอน” เมื่อทรงดำริเช่นนั้นแล้ว จึงได้รับสั่งให้ไปเรียกคนเหล่านั้นมา แล้วตรัสถามว่า “ท่านทั้งหลายมาจากเมืองไหน” พ่อค้าทูลว่า “เทวะ ห่างจากเมืองนี้ไปประมาณ ๑๒๐ โยชน์ มีนครหนึ่งชื่อว่า สววัตถิ พวกข้าพระองค์มาจากนครนั้น” “ก็ในประเทศของพวกท่านมีข่าวอะไรที่จะบอกให้ทราบบ้าง” เทวะ ข่าวอย่างอื่นไม่มีอยู่ข่าวเดียวที่จะทูลให้ทราบคือ **“บัดนี้พระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้เสด็จอุบัติขึ้นแล้วพระเจ้าข้า”**

พระราชูปถัมภ์ได้ยินเช่นนั้น ก็ทรงเกิดปิติทั้ง ๕ ท่วมทันพระสรีระ จนกระทั่งล้อมพระองค์ไปชั่วขณะ และทรงล้อมถ้อยคำที่พ่อค้าได้กราบทูลแล้วนั้นด้วย เมื่อทรงได้สติกลับคืนมาจึงได้ตรัสถามอีกว่า เมื่อสักครู่พวกท่านกล่าวว่าจะไรนะ” พ่อค้าก็ได้กราบทูลให้ทราบอีกครั้งหนึ่ง แต่แล้วพระราชาก็ทรงหมดสติ เพราะทรงมีปิติท่วมทัน

เหมือนเดิมอีก เป็นเช่นนี้ถึง ๓ ครั้ง ต่อมาในครั้งที่ ๔ เมื่อพระราชได้ตรัสถามอีก และพ่อค้าก็ได้ทูลอีกว่า **“บัดนี้พระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้เสด็จอุบัติขึ้นแล้ว พระเจ้าข้า”** พระองค์จึงทรงคุมสติได้ ไม่ทรงลืมพระองค์ แล้วตรัสถามอีกว่า “มีข่าวอะไรอย่างอื่นอีกไหม?” พ่อค้าก็ได้กราบทูลว่า **“พระธรรมพระสงฆ์ได้อุบัติขึ้นแล้ว เช่นเดียวกัน”** พระราชาเมื่อได้ทรงสดับเช่นนั้นก็ ทรงปีติโสมนัสยิ่งนัก จึงได้พระราชทานทรัพย์ให้แก่ พวกพ่อค้าเหล่านั้น ๓ แสน และได้ตรัสบอกกับพวกอำมาตย์ ๑,๐๐๐ คนนั้นว่า เมื่อเราได้สดับว่า “พระพุทธรธรรม พระสงฆ์ ได้อุบัติขึ้นแล้ว” เช่นนี้ เราก็จะไม่กลับเข้าสู่นคร แต่จะไปบวชอุทิศต่อพระศาสดาในสำนักของพระองค์” “พวกท่านทั้งหลายคิดว่าจะทำอย่างไร?” “พวกข้าพระองค์ก็จักบวชพร้อมด้วยพระองค์พระเจ้าข้า”

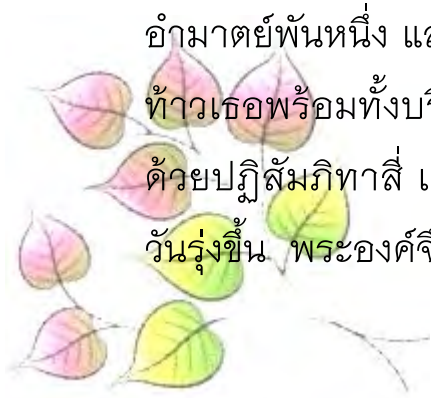
พระราชาจึงรับสั่งให้เจ้าพนักงานอาลักษณ์จารึกลงในแผ่นทอง แล้วตรัสกับพวกพ่อค้าว่า “พระเทวีพระนามว่า อโนชา จักพระราชทานทรัพย์ ๓ แสนให้แก่พวกท่านและจงทูลให้พระนางทราบด้วยว่า พระราชา

ได้สละความเป็นใหญ่ถวายพระองค์แล้ว พระนางจงเสวยสมบัติตามสบายเถิด และในเมื่อพระเทวีตรัสถามพวกท่านว่า “พระราชาสด็จไปไหน?” ก็จึงทูลว่า “พระราชตรัสว่า ‘เราบวชอุทิศพระศาสนา’ แล้วก็เสด็จไป”

ฝ่ายอำมาตย์ทั้งหลายก็ส่งข่าวไปบอกแก่ภรรยาของตนๆ อย่างนั้นเหมือนกัน พระราชาเมื่อทรงส่งพ่อค้าไปแล้ว พระองค์พร้อมกับอำมาตย์ทั้ง ๑,๐๐๐ คนนั้นก็ได้เสด็จออกไปในขณะนั้น มุ่งไปยังพระนครสาวัตถี

ในวันนั้น พระศาสนาเมื่อทรงตรวจดูสัตว์โลกในเวลาใกล้รุ่ง ได้ทอดพระเนตรเห็นพระเจ้ากัปปินะพร้อมทั้งบริวารจึงทรงดำริว่า “พระมหากัปปินะนี้ ได้ทรงสดับความที่พระรัตนตรัยอุบัติขึ้นจากคำบอกเล่าของพวกพ่อค้าแล้ว ทรงบูชาด้วยทรัพย์ ๓ แสน ทรงสละราชสมบัติมีความประสงค์เพื่อจะผนวชอุทิศเรา พร้อมกับอำมาตย์พันหนึ่ง และจักเสด็จออกมาหาเราในวันพรุ่งนี้ ท้าวเธอพร้อมทั้งบริวารจักได้บรรลุพระอรหัตต์ พร้อมด้วยปฏิสัมภิทาสี เราจักไปต้อนรับท้าวเธอ” ฉะนั้นในวันรุ่งขึ้น พระองค์จึงทรงบาตรและจีวรด้วยพระองค์เอง

แล้วเสด็จไปคอยต้อนรับ ซึ่งต้องเสด็จไปเป็นระยะทาง
ประมาณ ๑๒๐ โยชน์ และประทับนั่งเปล่งฉัพพรรณรังสี
(คือรัศมีมีสี ๖ อย่าง) ณ ภายใต้โคนต้นไทร ริมฝั่งแม่น้ำ-
จันทภาคานที

ฝ่ายพระราชาร่วมกับอำมาตย์ทั้งหลายนั้น กว่า
จะเสด็จมาถึง ณ สถานที่ๆ พระศาสดาประทับอยู่นั้นต้อง
เสด็จผ่านแม่น้ำมาถึง ๓ แห่ง แห่งแรกชื่ออารวปัจจัยานที
แม่น้ำที่สองชื่อว่า นิลวาหนานที และแห่งที่สามชื่อว่า
จันทภาคานที ซึ่งแม่น้ำแต่ละแห่งนี้ทั้งกว้างและลึกมาก
ไม่มีเรือแพหรือยานพาหนะใดๆ ที่จะอาศัยข้ามไปได้ แต่
แล้วในที่สุดพระราชาร่วมกับอำมาตย์ทั้งหลายนั้นก็
สามารถข้ามไปได้ โดยข้ามม้าวิ่งไปบนผิวน้ำนั่นเอง ซึ่ง
เรื่องราวตอนนี้อยู่ในคัมภีร์ธรรมบทภาค ๔ ได้พรรณนาไว้
ดังนี้ว่า:-

ฝ่ายพระราชาก็ได้เสด็จมาถึงแม่น้ำแห่งหนึ่ง จึง
ตรัสถามว่า “แม่น้ำนี้ชื่ออะไร” อำมาตย์ได้ทูลตอบว่า
“ชื่ออารวปัจจัยานที พระเจ้าข้า”

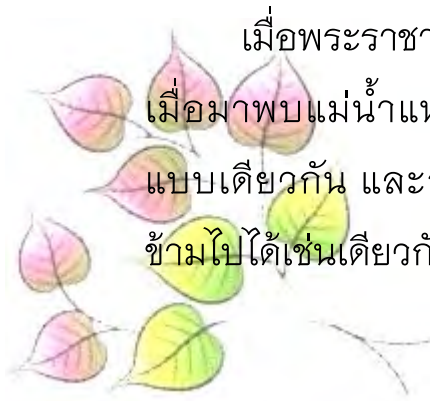

พระราชชา “แม่น้ำนี้มีประมาณเท่าไร?” อมาตย์
 “ลึก ๑ คาวุต กว้าง ๒ คาวุต พระเจ้าข้า” (๑ คาวุต
 ประมาณ ๔ กิโลเมตร)

พระราชชา “ในแม่น้ำนี้มีเรือหรือแพบ้างไหม?”
 อมาตย์ “ไม่มี พระเจ้าข้า”

พระราชชา “เมื่อเราทั้งหลายมัวหาเรือหาแพอยู่
 ชาตีย่อมนำไปสู่ชรา ชราย่อมนำไปสู่มรณะ เราไม่มี
 ความสงสัย ออกบวชอุทิศพระรัตนตรัย ด้วยอำนาจแห่ง
 พระรัตนตรัยนั้น ขอให้แม่น้ำนี้อ่าได้เป็นเหมือนน้ำเลย”
 ครั้นแล้วพระราชาก็ได้ทรงระลึกถึงคุณพระรัตนตรัย
 แล้วก็ทรงขี้อ้วไปบนหลังน้ำ พร้อมกับอมาตย์ทั้ง
 ห้าพันนั้นก็ขี้อ้วไปโดยวิธีเดียวกัน ปราภฏว่า ม้า
 เหล่านั้นวิ่งไปบนหลังน้ำ เสมือนหนึ่งวิ่งไปบนหลังแผ่นดิน
 แม้แต่ปลายกีบม้าก็ไม่เปียกน้ำ

เมื่อพระราชชาข้ามแม่น้ำที่หนึ่งที่ผ่านมาไปแล้ว ต่อมา
 เมื่อมาพบแม่น้ำแห่งที่สองและที่สาม ก็ทรงอธิษฐาน
 แบบเดียวกัน และก็สามรถทรงขี้อ้วไปบนหลังน้ำ
 ข้ามไปได้เช่นเดียวกันพร้อมกับพวกอมาตย์ และในเมื่อ

ข้ามแม่น้ำแห่งที่สามคือ จันทภาคานที่ไปแล้ว ก็ได้ทอดพระเนตรเห็นฉัพพรรณรังษี ซึ่งเปล่งออกมาจากพระสรีระของพระศาสดา ฉายจับต้นไทร จนกระทั่งต้นไทรนั้น ไม่ว่าจะเป็กิ่งก้านสาขาหรือใบทั้งหมด แลดูแพรวพราวไปด้วยแสงฉัพพรรณรังษี ราวกับว่าส่วนต่างๆ ของต้นไทรนั้นฉาบทาด้วยทองคำ จึงแน่พระทัยว่า แสงรังษีที่เห็นนี้จะต้องเปล่งออกมาจากองค์พระศาสดาเป็นแน่ และที่เรามาที่นี่พระศาสดาก็จะต้องได้ทรงเห็นแล้ว จึงได้เสด็จมา ณ ที่นี้ ครั้นแล้วพระราชาร้อมทั้งอำมาตย์ก็ได้เสด็จลงจากม้า เสด็จเข้าไปเฝ้าพระศาสดา และในที่สุดก็ได้ฟังธรรมและสำเร็จเป็นพระโสดาบันกันหมดทุกคน

ตอนที่ ๔

๑ ในหนังสือวิญญาณฉบับก่อน คือฉบับเดือนมีนาคม-เมษายน ๒๕๒๕ ข้าพเจ้าได้อธิบายเรื่องติโร-ภาวะปาฏิหาริย์ คือทำให้สว่างให้มีดี ทำให้ไม่กำบังให้เป็น

๑ วิญญาณ ฉบับที่ ๕-๖ พฤษภาคม-มิถุนายน ๒๕๒๕

ที่กำลัง (ปฏิหาริย์ซ่อนตัว) และได้ยกตัวอย่างเรื่อง พระยสกุลบุตรกับเรื่องพระมหากัปปินะ สำหรับเรื่องของ พระยสนั่นได้เขียนจบแล้ว ส่วนเรื่องของพระมหากัปปินะ ยังไม่จบ เพราะหน้ากระดาษจำกัดจึงต้องมาเล่าต่อใน ฉบับนี้ ฉะนั้นข้อความตั้งแต่นี้ไปจึงเป็นเรื่องที่ต่อจาก เรื่องที่ได้กล่าวมาแล้ว

เมื่อพระราชาพร้อมทั้งบริวารได้สำเร็จเป็นพระ-
โสดาบันกันหมดทุกคนแล้ว ทั้งหมดจึงได้ลุกขึ้นทูลขอ
บรรพชา

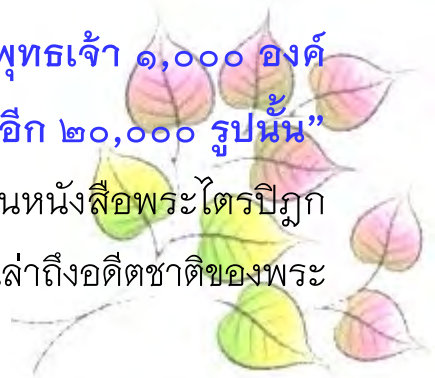
ปาฏิหาริย์เนรมิตของมาจากในอากาศ

พระศาสดาทรงใคร่ครวญว่า “บาตรและจีวรอัน
สำเร็จด้วยฤทธิ์ของกุลบุตรเหล่านี้ จักมีมาหรือไม่หนอ?”
ทรงทราบว่ “กุลบุตรเหล่านี้ได้เคยถวายจีวรพันผืน
แก่พระปัจเจกพุทธเจ้าพันองค์ และในสมัยอดีตกาล
อันไกล ซึ่งในสมัยนั้นได้มีพระพุทธเจ้าเกิดขึ้นในโลก
ทรงพระนามว่า กัสสปะ กุลบุตรเหล่านี้ก็ได้เคยถวาย
จีวรสองหมื่น แก่ภิกษุสองหมื่นรูป ฉะนั้นการได้มา

ซึ่งบาตรและจีวรอันสำเร็จด้วยฤทธิ์ของกุลบุตรเหล่านี้
ไม่น่าอัศจรรย์” เมื่อทรงทราบเช่นนี้แล้ว พระองค์ก็
 ทรงเหยียดพระหัตถ์ขวาออกไป พร้อมกับตรัสว่า **“ท่าน**
ทั้งหลายจงเป็นภิกษุมาเกิด ท่านทั้งหลายจงประพฤติ
พรหมจรรย์ เพื่อจะกระทำที่สุดแห่งทุกข์โดยชอบเถิด”
 พอสิ้นพระดำรัส กุลบุตรเหล่านั้นก็ปรากฏว่ามี
เครื่องอัฐบริขารครบหมดทุกคน และในเมื่อได้นุ่งห่ม
 สบงจีวร พร้อมทั้งมีเครื่องบริขารอย่างอื่น ก็ปรากฏว่า
 เป็นเสมือนพระเถระมีพรรษาตั้ง ๑๐๐ ทั้งหมดทรง
 บริขารทั้ง ๘ เหาะขึ้นสู่เวหาแล้วกลับลงมาถวายบังคม
 พระศาสดาแล้วนั่งอยู่

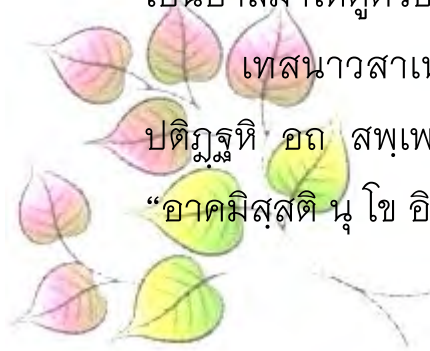
อนึ่ง ในตอนนี้จะขอแทรกข้อความบางอย่าง เพื่อ
 เป็นข้อสังเกตในเรื่องบาตรจีวรที่ได้มาด้วยฤทธิ์นี้ กล่าวคือ
 ข้อความที่ว่า **“พระมหากัปปิณะพร้อมด้วยอำมาตย์**
ได้เคยถวายจีวรแก่พระปัจเจกพุทธเจ้า ๑,๐๐๐ องค์
และยังได้ถวายจีวรแก่พระภิกษุอีก ๒๐,๐๐๐ รูปนั้น”
 มีกล่าวไว้ในคัมภีร์ อปทาน ซึ่งเป็นหนังสือพระไตรปิฎก
 เล่มที่ ๓๓ หน้า ๑๘๖ เป็นคำบอกเล่าถึงอดีตชาติของพระ

มหากัปปิณะเอง ภายหลังที่ได้เป็นพระอรหันต์แล้ว ซึ่ง
 ข้อความที่กล่าวไว้ในคัมภีร์ธรรมบทตอนนี้ จึงนับว่ามี
 หลักฐาน และแสดงให้เห็นว่า ผู้ที่จะได้อัฐบริวารอันสำเร็จ
 ด้วยฤทธิ์นั้น จะต้องเป็นผู้ที่ได้ทำบุญในเรื่องนี้ไว้ และ
 ขอให้สังเกตว่า พระพุทธเจ้าไม่ได้ทรงเนรมิตเครื่อง-
 อัฐบริวารให้แก่คนทุกคน แม้ผู้นั้นจะเป็นพระอรหันต์
 แล้วก็ตาม ตัวอย่างเช่น **พระพาหิยะ** ได้ฟังธรรมจาก
 พระพุทธเจ้าสำเร็จเป็นพระอรหันต์แล้ว ก็ยังต้องไป
 เทียวแสวงหาบาตรไตรจีวรด้วยตนเอง พระพุทธเจ้าไม่
 อาจทรงเนรมิตให้ได้ เพราะไม่เคยทำบุญในเรื่องนี้มาเลย
 ฉะนั้นถ้าหากผู้ใดจะได้ ก็จะต้องเป็นเพราะบุญของ
 ตนเองด้วย

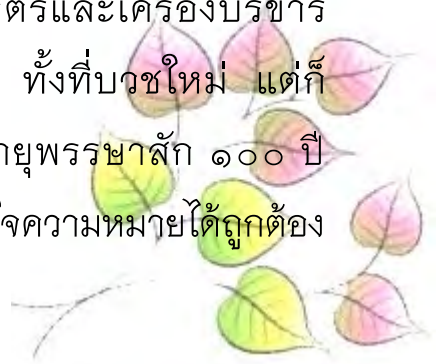
อนึ่ง เนื่องจากข้อความในตอนนี้เป็นตอนที่สำคัญ
 ควรจะต้องศึกษาให้ละเอียด ฉะนั้นจึงขอคัดข้อความที่
 เป็นบาลีมาให้ดูด้วยดังต่อไปนี้

เทสนาวसानะ ราชา สปริวาริ โสตาปตฺติผล
 ปตฺติภูตฺติ อถ สพฺเพว อฏฺฐหิตฺวา ปพฺพชฺชฺ ยาจิสฺสตุถา
 “อาคมิสฺสตี นฺุ โข อิมสฺสิ กุลปฺตฺตานํ อิหฺมิมยปตฺตจิวรณฺ”

ติ อุประการนุโต “อิเม กุลปุตตา ปจเจกพุทฺธสหัสสสุ จีวรสหัสส์ อทังสุ กสุสปพุทฺธกาเล วีสติยา ภิกขุ- สหุสนันปี วีสติ จีวรสหัสสานิ อทังสุ, อนจฺฉริยํ อิเมสํ อิหุติมยปตฺตจีวราคมนฺนุ” ติ ญตุวา ทกฺขิณหตุถํ ปสาเรตุวา “เอถ ภิกฺขโว, จรถ พุรหมจฺริยํ สมฺมา ทุกฺขสุส อนุตฺตกิริยาเย” ติ อาห. เต ตาวเทว อฏฺฐุปริกฺขารธฺรา วสุสสติกตฺถธา วิย หุตฺวา เวหาสํ อพฺกฺคฺคนตฺวา ปจฺใจโรหิตฺวา สตฺถารํ วนฺหิตฺวา นิสีทิสฺสุ.

จากข้อความที่เป็นบาลีในตอนนี้ สำหรับผู้ที่รู้ ภาษาบาลีจะเห็นว่า “พอพระพุทธเจ้าทรงเหยียดพระ- หัตถ์ขวากออกไป พร้อมกับตรัสว่า ท่านทั้งหลายจงมา เป็นภิกษุประเพณีพรหมจรรย์ เพื่อกระทำที่สุดแห่ง ทุกข์” **ทันเดันั้นกุลบุตรเหล่านั้นก็ทรงไว้ซึ่งอัฐฐุบริชาร เลขที่เดียว คือกลายเป็นพระทันที** ซึ่งหมายความว่า ได้นุ่งสบงห่มจีวร พร้อมทั้งมีบาตรและเครื่องบริชาร อย่างอื่นพร้อม และยิ่งกว่านั้น ทั้งที่บวชใหม่ แต่ก็ แลดูเป็นเสมือนบวชมานาน มีอายุพรรษาสัก ๑๐๐ ปี ข้อความในบาลีตอนนี้อากที่จะเข้าใจความหมายได้ถูกต้อง

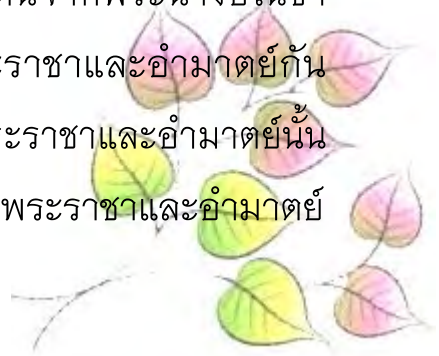

เพราะกล่าวไว้สั้นมาก ถ้าหากจะหมายความว่า เมื่อพระพุทธเจ้าทรงเหยียดพระหัตถ์ขวาออกไปพร้อมกับตรัสเช่นนั้นแล้วก็ปรากฏว่ามีเครื่องอัฐบริขารมาตั้งอยู่ครบทุกคน เพราะเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นด้วยฤทธิ์ (อิทธิมยปตตจิวราคมน์ การมาของบาตรและจีวรอันสำเร็จด้วยฤทธิ์) ครั้นแล้วท่านเหล่านี้จึงได้ไปโกนศีรษะแล้วครองผ้า หรือไม่ต้องโกน จัดแจงนุ่งสบง ห่มจีวรเลยอย่างนี้หรือ? หรือว่าไม่ต้องจัดแจงนุ่งห่ม พอพระพุทธเจ้าตรัสเสร็จเครื่องนุ่งห่มของฆราวาสก็อันตรธานหายไป และพร้อมกันนั้นเครื่องนุ่งห่มของสมณะก็มาครองอยู่ที่ร่างกายทันที เหมือนอย่างการเปลี่ยนเครื่องแต่งตัวของพวกโอบปาติกะทั้งหลายอย่างนี้หรืออย่างไร? ข้าพเจ้าไม่อาจจะวินิจฉัยให้เด็ดขาดได้ ฉะนั้นจึงเพียงแต่ให้ข้อสังเกตเอาไว้ว่าควรจะเป็นอย่างไรในสองอย่างนี้เท่านั้น เรื่องสิ่งของที่เกิดขึ้นด้วยฤทธิ์นี้ในคัมภีร์พุทธศาสนากล่าวไว้มาก ซึ่งแต่ละเรื่องล้วนแต่เป็นเรื่องเหลือเชื่อ หรือเป็นเรื่องที่ไม่น่าจะเป็นได้ทั้งสิ้น

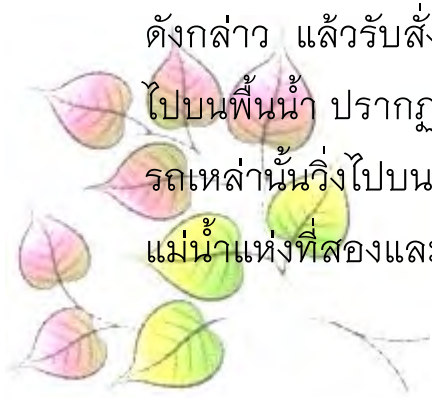

ตามในคัมภีร์ธรรมบทเมื่อได้กล่าวถึงเรื่องพระ-
มหากัปปิณะ มาถึงตอนที่พระมหากัปปิณะพร้อมทั้ง
บริวารได้บวชแล้ว ก็ได้กล่าวต่อไปว่า:-

ฝ่ายพ่อค้าที่มาส่งข่าวเรื่องพระพุทธเจ้า ให้พระ-
ราชามหากัปปิณะทรงทราบและได้รับคำสั่งให้ไปส่งข่าว
ที่พระองค์จะทรงออกผนวชให้พระนางอโนชา พระ-
มเหสีทรงทราบนั้น ก็ได้ปฏิบัติตามที่พระราชารับสั่ง
ทุกประการ พร้อมกับได้รับรางวัลทรัพย์ ๓ แสน ตามที่
พระราชารับสั่งด้วย ฝ่ายพระมเหสีเมื่อได้ทราบข่าว
ตามที่พ่อค้าบอกแล้ว นอกจากจะให้ทรัพย์ ๓ แสนตาม
คำสั่งของพระราชาแล้ว พระนางยังทรงประทานให้อีก
๙ แสน ในฐานะที่มาส่งข่าวให้ทราบว่า บัดนี้ได้มีพระ
พุทธ พระธรรม พระสงฆ์เกิดขึ้นในโลกแล้ว และในที่สุด
พระนางพร้อมกับภรรยาของอำมาตย์ทั้ง ๑,๐๐๐ นั้น ซึ่ง
ได้ข่าวการออกบวชแห่งสามีของตนจากพระนางอโนชา
ต่างก็พากันออกบวชติดตามพระราชาและอำมาตย์กัน
ทั้งหมด ซึ่งในการเสด็จติดตามพระราชาและอำมาตย์นั้น
ก็ได้เดินทางไปในทิศทางเดียวกับที่พระราชาและอำมาตย์

ได้เสด็จไป แต่ไม่ได้ทรงขี่ม้าไปพระนางรับสั่งให้จัตรถเทียมม้าพันคัน และเสด็จไปด้วยรถม้าพร้อมกับหญิงเหล่านั้น และก็ได้พบแม่น้ำขวางหน้า ๓ แห่ง เช่นเดียวกับพระราชและอำมาตย์ซึ่งได้พบมาแล้ว และเมื่อมาได้พบแม่น้ำขวางหน้าเช่นนี้ พระนางก็รับสั่งให้ภรรยาของอำมาตย์เหล่านั้นตรวจดูเส้นทางว่า พระราชากับพวกอำมาตย์เสด็จไปทางไหน ก็เที่ยวค้นหา กันจนทั่วก็ไม่เห็นมีในที่อื่น เห็นมีแต่รอยเท้าม้ามากมาย มาสิ้นสุดที่ริมแม่น้ำแห่งนี้เท่านั้น พระนางจึงทรงดำริว่า “พระราชจักทรงกระทำสักจกิริยาว่า เราออกบวชอุทิศพระรัตนตรัย แล้วเสด็จไป ถึงเราก็ออกบวชอุทิศพระรัตนตรัย ด้วยอานุภาพแห่งพระรัตนตรัยเหล่านั้น ขอให้ น้ำนี้อยาได้เป็นเหมือนน้ำเลย” เมื่อทรงดำริอย่างนี้แล้วก็ทรงระลึกถึงคุณพระรัตนตรัย และทรงอธิษฐานดังกล่าว แล้วรับสั่งให้รถเทียมม้าทั้ง ๑,๐๐๐ คันนั้นวิ่งไปบนพื้นน้ำ ปรากฏว่าพื้นน้ำได้กลายเป็นเสมือนแผ่นดิน รถเหล่านั้นวิ่งไปบนพื้นน้ำได้โดยที่แม่แต่ล้อก็ไม่เปียกน้ำ แม่น้ำแห่งที่สองและที่สามพระนางพร้อมกับหญิงที่เป็น

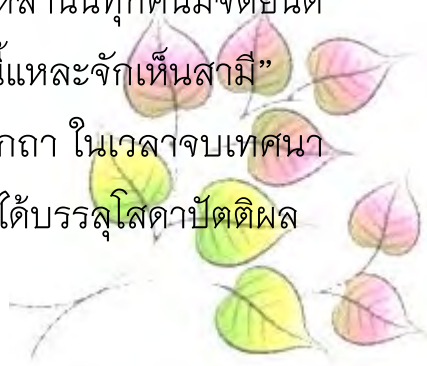

บริวารก็สามารถผ่านไปได้โดยวิธีเดียวกัน จนกระทั่งในที่สุดก็ได้เสด็จเข้าไปเฝ้าพระศาสดาในสถานที่แห่งเดียวกับที่พระมหากัปปินะ พร้อมด้วยอำมาตย์ ๑,๐๐๐ นั้นนั่งเฝ้าอยู่ ซึ่งเรื่องราวในตอนนี ในคัมภีร์ได้กล่าวไว้ดังนี้:-

พระศาสดาเมื่อได้ทรงทราบการเสด็จมาของพระเทวี จึงได้ทรงกระทำปาฏิหาริย์โดยวิธีที่จะมิให้พระเทวีพร้อมกับหญิงที่เป็นบริวารนั้นเห็นภิกษุทั้งหลายที่นั่งอยู่ในสำนักของพระองค์ ฉะนั้นพระเทวีเมื่อเสด็จเข้าไปเฝ้าถวายบังคมแล้วประทับยืนอยู่ ณ ที่ควรส่วนข้างหนึ่ง จึงได้ทูลถามพระศาสดาว่า “ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ พระเจ้ามหากัปปินะ เสด็จออกผนวชอุทิศพระองค์ ท้าวเธอชะรอยจะเสด็จมาในที่นี้แล้ว ท้าวเธอประทับอยู่ที่ไหน พระองค์ไม่ทรงแสดงแม้แก่พวกหม่อมฉันบ้าง”

พระศาสดาตรัสว่า “ท่านทั้งหลายจงนั่งก่อนแล้ว จักเห็นพระราชาในที่นี้เอง” หญิงเหล่านั้นทุกคนมีจิตยินดีนั่งลงด้วยคิดว่า “พวกเรานั่งในที่นี้แหละจักเห็นสามี”

พระศาสดาได้ตรัสอนุบุพพิกถา ในเวลาจบเทศนา พระนางอโนชาเทวีพร้อมทั้งบริวารได้บรรลุโสดาปัตติผล

ฝ่ายพระมหากัปปิณะเถระพร้อมทั้งบริวาร (ซึ่งนั่งอยู่ในที่ใกล้ๆ กันนั่นเอง แต่หญิงเหล่านั้นไม่เห็น) ได้สดับพระธรรมเทศนาที่พระศาสดาตรัสแก่หญิงเหล่านั้น ก็ได้บรรลุพระอรหันต์พร้อมด้วยปฏิสัมภิทาทั้งสิ้น ครั้นแล้วพระศาสดาก็ได้ทรงคลายอิทธิปาฏิหาริย์ ทำให้หญิงเหล่านั้นได้เห็นพระมหากัปปิณะพร้อมกับพระภิกษุที่เป็นบริวาร ซึ่งในขณะนี้ต่างก็ได้บรรลุเป็นพระอรหันต์หมดแล้วทุกองค์

มีปัญหาว่า ทำไมพระพุทธเจ้าจึงต้องทรงกระทำอิทธิปาฏิหาริย์มิให้หญิงเหล่านั้นเห็น พระมหากัปปิณะพร้อมกับภิกษุที่เป็นบริวาร?

ในคัมภีร์ท่านเฉลยว่า พระศาสดาที่ต้องทรงทำปาฏิหาริย์มิให้หญิงเหล่านั้นเห็น ก็เพราะหญิงเหล่านั้นในขณะที่มาถึง ถ้าหากได้เห็นสามีของตน ห่มผ้าข้อมน้ำ ผาตมีศีระชะโล้น หญิงเหล่านั้นเมื่อได้ฟังธรรม จิตก็จะไม่มีอารมณ์เป็นหนึ่ง ไม่อาจบรรลุมรรคผลได้ ต่อมาเมื่อหญิงเหล่านั้น ได้บรรลุโสดาปัตติผลมีศรัทธามั่นคงแล้ว พระศาสดาจึงทรงคลายอิทธิปาฏิหาริย์ ทำให้หญิงเหล่านั้น

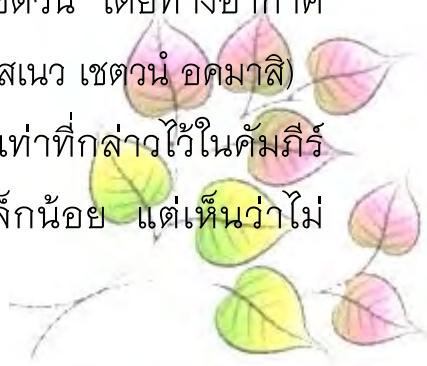

เห็นพระมหากัปปิณะพร้อมทั้งภิกษุที่เป็นบริวารเหล่านั้นทั้งหมด

หญิงเหล่านั้นเมื่อได้เห็นภิกษุเหล่านั้นแล้ว ก็นมัสการด้วยเบญจางคประดิษฐ์แล้วกล่าวว่า “ท่านผู้เจริญ กิจบรรพชิตของท่านทั้งหลายถึงที่สุดก่อน” ดังนี้แล้วก็กราบบังคมพระศาสดา ยืนอยู่ ณ ที่ควรส่วนข้างหนึ่ง แล้วทูลขอบรรพชา

พระศาสดาตรัสกับอุบาสิกาเหล่านั้นว่า “ท่านทั้งหลายพึงไปสู่กรุงสาวัตถีบรรพชาในสำนักแห่งนางภิกษุณีเถิด” อุบาสิกาเหล่านั้นจึงได้เที่ยวจาริกไปโดยลำดับ ได้รับสักการะและสัมมานะ (คือความเคารพนับถือ) อันมหาชนนำมาในระหว่างทาง เดินทางไปด้วยเท้า สิ้นหนทาง ๑๒๐ โยชน์ บวชในสำนักแห่งนางภิกษุณี ได้บรรลुพระอรหัตต์แล้ว ฝ่ายพระศาสดาก็ได้ทรงพาภิกษุพันรูป เสด็จไปสู่พระวิหารเชตวัน โดยทางอากาศ (สถุถาปี ภิกษุสหสุลล์ อาทาย อากาเสเนว เชตวัน อคมาสิ)

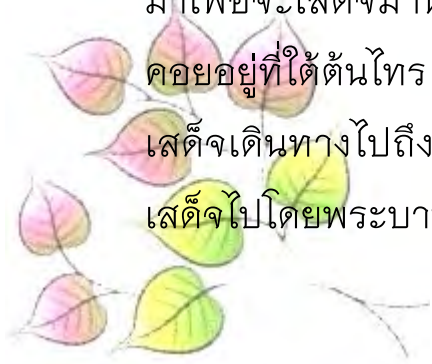
เรื่องของพระมหากัปปิณะ เท่าที่กล่าวไว้ในคัมภีร์ธรรมบทนั้นยังมีเรื่องต่อไปอีกเล็กน้อย แต่เห็นว่าไม่

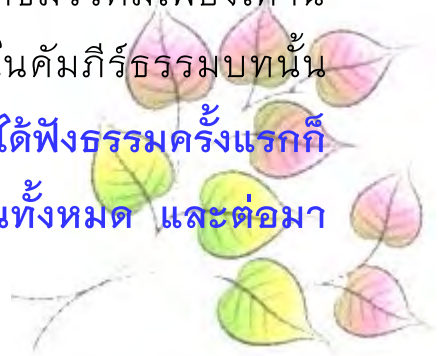
เกี่ยวกับเรื่องที่จะต้องยกมาเป็นตัวอย่างของปาฏิหาริย์ในหัวข้อนี้ จึงได้งดเสีย ไม่นำมาเขียน และการที่พระพุทธโฆษาจารย์ได้นำเรื่องนี้มาเล่าประเด็นที่สำคัญก็คือ ต้องการจะชี้ตัวอย่างของ ตีโร ภาวะปฏิหาริย์ ซึ่งพระพุทธเจ้าได้ทรงกระทำเพื่อมิให้พระนางอโนชาเทวี พร้อมกับหญิงที่เป็นภรรยาอำมาตย์เห็นสามีของตน ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว

อนึ่ง เรื่องของพระมหากัปปิณะตามที่กล่าวไว้ในคัมภีร์ธรรมบทกับในคัมภีร์วิสุทธิมรรคมีข้อความบางตอนไม่เหมือนกัน สำหรับข้อความในคัมภีร์ธรรมบทได้นำมาเขียนไว้หมดแล้ว ส่วนในคัมภีร์วิสุทธิมรรค ท่านกล่าวไว้ดังนี้:-

พระผู้มีพระภาคเจ้าเมื่อทรงทราบว่า พระมหากัปปิณะพร้อมทั้งอำมาตย์ได้เสด็จออกบวช และได้เดินทางมาเพื่อจะเสด็จมาหาพระองค์ จึงได้เสด็จล่วงหน้าไปคอยอยู่ที่ใต้ต้นไทร ริมฝั่งแม่น้ำจันทภาคานที ซึ่งต้องเสด็จเดินทางไปถึง ๑๒๐ โยชน์ (ในคัมภีร์มิได้บอกว่าเสด็จไปโดยพระบาท หรือว่าเสด็จไปทางอากาศ) และ

ได้ทรงเทศนา โปรตให้พระมหากัปปิณะได้ตั้งอยู่ใน
อนาคามิผล และโปรตให้อำมาตย์ ๑,๐๐๐ ตั้งอยู่ใน
โสดาปัตติผลแล้ว ได้ทรงทำให้พระนางอโนชาพร้อมทั้ง
หญิงที่เป็นบริวาร ๑,๐๐๐ ผู้เสด็จมาตามทางของพระ-
มหากัปปิณะนั้น แม้มາถึงแล้วประทับนั่งอยู่ใกล้ๆ ก็ไม่
ทอดพระเนตรเห็นพระราชากับราชบริพาท ครั้นพระ-
นางทูลถามว่า “พระศาสดาทอดพระเนตรเห็นพระ-
ราชาบ้างไหมเพคะ” ก็ตรัสว่า “พระนางทรงหาพระราชา
ดีกว่า หรือทรงหาพระองค์เองดีกว่า” เมื่อพระนางทรง
รับว่า “หาตนเองดีกว่าเพคะ” แล้วประทับนั่งลง พระ-
ศาสดาจึงได้ทรงแสดงธรรม โดยวิธีที่จะทำให้พระนาง
พร้อมทั้งหญิงที่เป็นบริวาร ๑,๐๐๐ นั้นตั้งอยู่ในโสดา-
ปัตติผล ส่วนพวกอำมาตย์เมื่อให้ฟังธรรมอันนี้แล้วก็ได้
ตั้งอยู่ในอนาคามิผลและพระราชาทรงตั้งอยู่ในอรหัตตผล
ข้อความที่กล่าวไว้ในคัมภีร์วิสุทธิมรรคมีเพียงเท่านี้
ขอให้สังเกตว่า ตามข้อความในคัมภีร์ธรรมบทนั้น
พระราชากับพวกอำมาตย์เมื่อได้ฟังธรรมครั้งแรกก็
ได้บรรลุโสดาปัตติผลพร้อมกันทั้งหมด และต่อมา

เมื่อได้ฟังธรรมพร้อมกับพระนางอโนชาและหญิงที่เป็นบริวารนั้น ก็ได้สำเร็จเป็นพระอรหันต์พร้อมกัน ซึ่งผิดกับในวิสุทธิมรรคที่กล่าวว่า *ครั้งแรกพระราชชาติตั้งอยู่ในอนาคามิผล และต่อมาครั้งที่สองได้ตั้งอยู่ในอรหัตตผล ส่วนอำมาตย์ครั้งแรกตั้งอยู่ในโสดาปัตติผล ครั้งที่สองได้ตั้งอยู่ในอนาคามิผล และไม่ได้กล่าวถึงการได้ปฏิสัมภทาสิ และเรื่องที่พระพุทธเจ้าทรงพาพระภิกษุเหล่านี้กลับเซตวันโดยทางอากาศ คือทรงพาเหาะกลับมาทั้งหมด*

ปาฏิหาริย์ซ่อนตัวอีกแบบหนึ่ง

หนึ่งในเรื่องติโรภาวะปาฏิหาริย์ คือปาฏิหาริย์ซ่อนตัวหรือกำบังตัวนี้ในคัมภีร์วิสุทธิมรรคยังได้อธิบายไว้ อีกนัยหนึ่งว่า:-

ในเรื่องปาฏิหาริย์เหล่านี้ ก็ถ้าผู้แสดงปรากฏตัวให้คนอื่นเห็นด้วย ก็เรียกว่า อาวิภาวะปาฏิหาริย์ ตัวอย่างเช่น พระพุทธเจ้าทรงแสดงยมกปาฏิหาริย์ (เรื่องนี้ได้นำมา

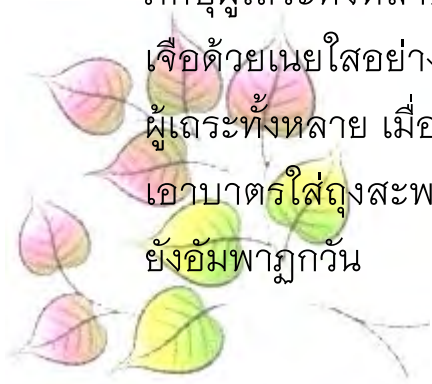
เขียนแล้ว ขอให้ดูในเล่มนี้หน้า ๒๓๑-๒๔๙ ซึ่ง ณ
 ที่ทรงแสดงนั้น คนทั้งหลายก็ได้เห็นพระองค์ด้วย แต่ถ้า
 ผู้แสดงปาฏิหาริย์ไม่ปรากฏตัวให้คนอื่นเห็น คนทั้งหลาย
 เห็นแต่ฤทธิ์ที่แสดง ไม่เห็นตัวผู้แสดง เช่นนี้ก็เรียกว่า
 ติโรภาวะปาฏิหาริย์เหมือนกัน และท่านได้ยกตัวอย่าง
 พระอรหันต์องค์หนึ่งชื่อว่า มหกะ ซึ่งได้แสดงฤทธิ์
 ให้จิตตกหอบตีดู และเรื่องพระพุทธเจ้าเสด็จไปทรมาน
 พรหมผู้เป็นมิถุนาภิภูขององค์หนึ่งชื่อว่า พกะพรหม
 แต่เนื่องจากเรื่องที่พระพุทธโฆษาจารย์นำมาเล่าไว้ใน
 คัมภีร์วิสุทธิมรรคนั้น ท่านกล่าวไว้แต่เพียงสั้นๆ ผู้อ่าน
 ที่ไม่ทราบเรื่องนี้มาก่อน ก็อาจจะอ่านไม่เข้าใจ ฉะนั้น
 ข้าพเจ้าจะนำเรื่องพิสดาร ซึ่งมีอยู่ในพระไตรปิฎกมาเล่าไว้
 ในที่นี้ เรื่องพระมหกะ มีอยู่ในพระไตรปิฎกเล่มที่ ๑๘
 สฬายตนวรรค หน้า ๓๕๖ ข้อ ๕๕๔ ส่วนเรื่องพกะพรหม
 มีอยู่ในพระไตรปิฎกเล่มที่ ๑๒ มัชฌิมนิกาย มูลปณณาสก
 หน้า ๕๙๐ ข้อ ๕๕๑

เรื่องพระมหากะ

สมัยหนึ่งภิกษุผู้เป็นพระเถระจำนวนมากพำนักอยู่ที่อัมพวาทุกวัน ไกล่ราวปามัจฉิกาสณฑ์ ครั้งนั้นแลจิตตคฤหบดีได้เข้าไปหาภิกษุผู้เป็นพระเถระทั้งหลาย ไหว้แล้วก็ได้นั่งลง ณ ที่ควรส่วนข้างหนึ่ง แล้วได้อาราธนาว่า “ข้าแต่ท่านผู้เจริญทั้งหลาย ขอพระเถระทั้งหลายจงรับภัตตาหารที่โรงโคของข้าพเจ้าในวันพรุ่งนี้” ภิกษุผู้เถระทั้งหลายได้รับอาราธนาโดยศุภนิภาพ จิตตคฤหบดีเมื่อทราบว่ ภิกษุผู้เถระทั้งหลายได้รับอาราธนาแล้วก็ลุกขึ้นจากที่นั่ง กระทำประทักษิณแล้วจากไป

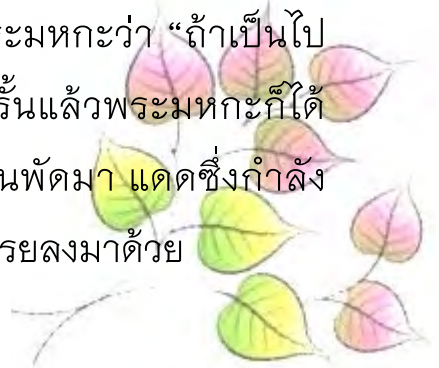
ครั้งนั้นแล เมื่อราตรีนั้นล่วงไปแล้ว เป็นเวลาเช้า ภิกษุผู้เถระทั้งหลายนุ่งแล้ว ถือบาตรและจีวรเข้าไปยังโรงโคของจิตตคฤหบดี ได้นั่ง ณ อาสนะที่ได้ตักแต่งไว้ ครั้งนั้นแล จิตตคฤหบดีได้อังคาส (คือเลี้ยงอาหาร) ภิกษุผู้เถระทั้งหลายให้อิมหน้าสำราญด้วยข้าวปายาส เจือด้วยเนยใสอย่างประณีต ด้วยมือของตนเอง ภิกษุผู้เถระทั้งหลาย เมื่อฉันเสร็จแล้ว และล้างมือ ล้างบาตร เอาบาตรใส่ถุงสะพายไหล่แล้วก็ลุกจากอาสนะกลับไปยังอัมพวาทุกวัน

ฝ่ายจิตตคฤหบดีก็ได้สั่งทาสกรรมกรว่า อาหารส่วนที่เหลือพวกท่านจงเอาไปทิ้งเสีย แล้วก็เดินตามหลังไปส่งภิกษุทั้งหลาย ก็แลในเวลานั้น อากาศได้เกิดร้อนจัดมาก ภิกษุผู้เถระทั้งหลายได้เดินไปด้วยกายที่คล้ายกับจะหดเข้า (คือคล้ายกับก้อนเนื้อในเมื่อถูกไฟไหม้แล้วมันก็จะหด อันนี้เป็นคำเปรียบเทียบ ซึ่งหมายความว่า ร้อนจัดเหลือเกิน)

ปฏิกิริยาบันดาลให้เกิดลมและฝน

อนึ่ง ในหมู่ภิกษุทั้งหลายที่เดินไปนั้น มีภิกษุองค์หนึ่ง ซึ่งเป็นผู้อ่อนอาวุโสกว่าทุกองค์ในหมู่สงฆ์นั้น ท่านจึงได้พูดกับพระเถระผู้มีอาวุโสมากกว่า องค์อื่นทั้งหมดว่า “ข้าแต่ท่านผู้เจริญ จะเป็นการดีทีเดียว ถ้าหากจะพึงมีลมเย็นพัดมา และพึงมีแดดอ่อน ทั้งฝนก็พึงโปรยลงมาด้วย” พระเถระจึงได้กล่าวกับพระมหกะว่า “ถ้าเป็นไปได้อย่างนั้น ก็เป็นการดีนะซี” ครั้นแล้วพระมหกะก็ได้บันดาลอิทธาภิสังขารให้มีลมเย็นพัดมา แดดซึ่งกำลังร้อนจัดก็อ่อนลง พร้อมทั้งมีฝนโปรยลงมาด้วย

ครั้งนั้น จิตตคหบดีจึงได้คิดว่า “ภิกษุผู้นี้อ่อน
 อวุโสกว่าทุกคนในหมู่สงฆ์นี้ ก็ยังเป็นผู้มีฤทธานุภาพ
 เห็นปานนี้ที่เดียวหนอ” และเมื่อพระภิกษุทั้งหลายไปถึง
 อารามแล้ว พระมหกะก็ได้ถามพระเถระผู้มีอวุโสมาก
 นั้นว่า “ข้าแต่ท่านผู้เจริญ การบ้นดาลอิทธาภิสังขาร
 เพียงเท่านี้เป็นการเพียงพอแล้วหรือยัง” พระเถระก็ได้
 ตอบว่า “อวุโส การบ้นดาลอิทธาภิสังขารเพียงเท่านี้
 ก็เป็นการเพียงพอแล้ว ท่านได้กระทำดีแล้ว” ครั้นแล้ว
 ภิกษุทั้งหลายก็แยกย้ายกันไปยังวิหารที่อยู่ของตนๆ
 ส่วนจิตตคหบดีก็ได้ติดตามท่านมหกะไปยังที่อยู่ของ
 ท่าน ไหว้แล้วก็นั่งลง ณ ที่ควรส่วนข้างหนึ่ง แล้วได้
 ขอร้องท่านว่า “ข้าแต่ท่านผู้เจริญ ขอพระคุณเจ้ามหกะ
 จงแสดงอิทธิปฏิหาริย์ที่เป็นอุตตริมนุสสรรมแก่ข้าพเจ้า
 ด้วยเถิด” (อุตตริมนุสสรรม หมายถึงธรรมที่อยู่เหนือ
 วิสัยของมนุษย์ ซึ่งได้แก่ ฌาน สมาบัติ อภิญญา มรรค

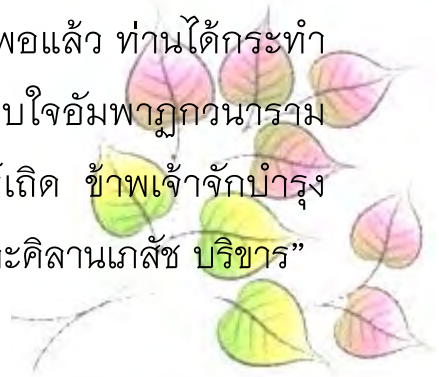
ผลนิพพาน)

ปาฏิหาริย์บันดาลให้เกิดไฟ

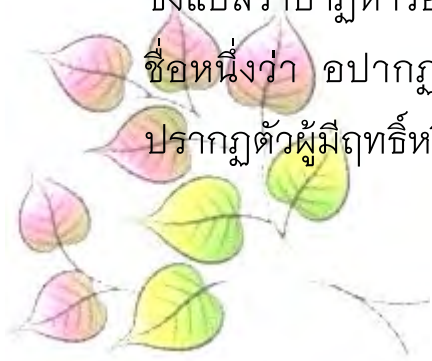
ท่านมหกะจึงได้พูดกับท่านจิตตคฤหบดีว่า “ถ้าอย่างนั้น ท่านจงปู้ผ้าที่ห่มมาลงที่ระเบียง แล้วเอาพอนหญ้ามาเกลี่ยลงที่ผ้านั้น” จิตตคฤหบดีก็ได้ทำตามท่านสั่งทุกอย่าง ครั้นแล้วท่านมหกะก็เข้าไปในวิหาร ปิดประตูใส่ลูกดาลแล้ว ก็ได้บันดาลอิทธาภิสังขารให้เปลวไฟแลบออกมาตามช่องลูกดาล และตามช่องรูประตูที่มีอยู่ แล้วมาไหม้เฉพาะหญ้าเท่านั้น ไม่ให้ไหม้ผ้าห่ม

จิตตคฤหบดีเมื่อได้เห็นเช่นนั้นก็เกิดความสังเวช (สํวิคโค) เกิดขนลุกชัน (โลมทฏฐุชาโต) และได้สลัดผ้าที่รองหญ้าอยู่นั้นแล้วยืนอยู่ ลำดับนั้นพระมหกะก็ได้ออกมาจากวิหารแล้วถามจิตตคฤหบดีว่า “คฤหบดี การบันดาลอิทธาภิสังขารเพียงเท่านี้ เป็นการเพียงพอแล้วหรือยัง?” จิตตคฤหบดีได้ตอบว่า “การบันดาลอิทธาภิสังขารเพียงเท่านี้เป็นการเพียงพอแล้ว ท่านได้กระทำดีแล้ว ขอพระคุณเจ้ามหกะจงชบใจอัมพาวภูกวนารามที่นารีนรมย์ ไกลป่ามัจฉिकासณฑ์เถิด ข้าพเจ้าจักบำรุงด้วยจิวร บิณฑบาตร เสนาสนะ และคิลานเภสัช บริหาร”

ท่านมหกะจึงได้กล่าวว่า “คฤหบดี นั้นท่านกล่าว
ดีแล้ว” ครั้นแล้วท่านก็ได้เก็บอาสนะ ถือบาตรและจีวร
เดินทางออกจากราวป่ามัจฉิกาสน์ไป และไม่ได้
กลับมาอีก

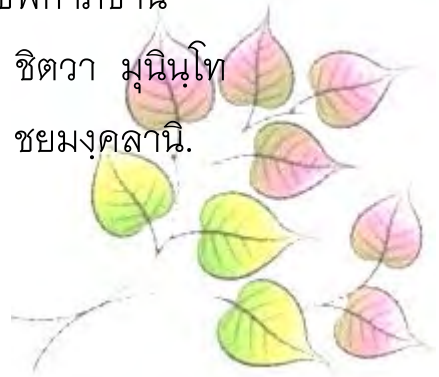
เรื่องของพระมหกะ เท่าที่กล่าวไว้ในคัมภีร์พระ-
ไตรปิฎกตอนนี้ก็มีเพียงเท่านี้ ขอให้สังเกตว่า ปาฏิหาริย์
ที่ท่านแสดงนี้ ก็จัดว่าอยู่ในประเภทติโรภาวะปาฏิหาริย์
ก็เพราะท่านเข้าไปในวิหาร แล้วบันดาลให้เกิดไฟแลบ
ออกมาตามช่องลูกตาลและตามช่องรูปประตูที่มีอยู่ ไฟที่
แลบออกมานั้นได้ไหม้เฉพาะหญ้า แต่ไม่ได้ไหม้ผ้าที่ปู
รองหญ้า และตอนนั้นตัวท่านมหกะก็อยู่ในวิหาร ปิด
ประตูใส่ลูกตาล จิตตคฤหบดีไม่เห็นตัวท่าน เห็นแต่
เปลวไฟที่แลบออกมาไหม้หญ้า ปาฏิหาริย์ที่เกิดขึ้นโดย
ที่ผู้แสดงไม่ปรากฏตัวเช่นนี้ ก็เรียกว่าติโรภาวะปาฏิหาริย์
ซึ่งแปลว่าปาฏิหาริย์ซ่อนตัวหรือปิดบังตัว หรือเรียกอีก
ชื่อหนึ่งว่า อปากฎปาฏิหาริย์ แปลว่าปาฏิหาริย์ที่ไม่
ปรากฏตัวผู้มีฤทธิ์หรือผู้แสดง

พระพุทธเจ้าเสด็จไปพรหมโลก เพื่อทรงทราบพะพะพรหม

ตัวอย่างของติโรภาวปาฏิหาริย์ นอกจากเรื่อง
ของท่านมหะคังคิกกล่าวมาแล้ว พระพุทธโฆษาจารย์
ผู้อธิบายปาฏิหาริย์เรื่องนี้ ยังได้อ้างถึงเรื่องพระพุทธเจ้า
เสด็จไปทราบพะพะพรหมอีกด้วย แต่ก็กล่าวไว้ในคัมภีร์
วิสุทธิมรรคแต่เพียงสั้นๆ เท่านั้น และเรื่องพะพะพรหมนี้
ได้มีกล่าวไว้ในบทพุทธชยมงคลคาถา หรือที่เรียกกันว่า
บทพาหุ หรือบทถวายพรพระ ซึ่งในงานพิธีมงคลต่างๆ
พระสงฆ์มักจะต้องสวดบทนี้เสมอ แต่ถึงกระนั้นคน
ส่วนมากแม้จะรู้คำแปล แต่ก็ไม่ค่อยจะรู้เรื่อง เพราะใน
บทสวดมนต์นี้ได้กล่าวไว้แต่เพียงว่า:-

ทศคาหิภูจฺจิกุชเคน สุทิจฺจหตุถิ
พรหมํ วิสุทฺติชุตฺติมุตฺติพกาภิธานํ
ญานาคเทน วิธินา ชิตวา มุนินฺโท
ตนะเตชสา ภาวตุ เต ชยมงฺคลานิ.

แปลว่า พระจอมมุนี ได้ทรงชนะพรหมผู้มีนามว่า ท้าวพกะผู้มีฤทธิ์ ผู้สำคัญผิดคิดว่าตนเป็นผู้รุ่งเรืองด้วย คุณอันบริสุทธิ์ และได้ยึดถือมิจฉาทิฏฐิไว้อย่างเหนียวแน่น เหมือนกับถูกท้าวภุชงค์ (คือพญานาค) รัดมือไว้ อย่างเหนียวแน่นฉะนั้น หรืออีกนัยหนึ่งเหมือนกับบุคคล ที่จับอสรพิษร้ายเอาไว้ แล้วอสรพิษร้ายนั้นก็กัดเข้าที่ มือไม่ปล่อยวาง พระองค์ทรงชนะด้วยวิธีวางยาอันวิเศษ คือเทศนาญาณ ด้วยเดชแห่งพระพุทธชัยมงคลนั้น ขอชัยมงคลจงมีแก่ท่าน

ข้อความที่กล่าวมานี้มีอยู่ในสวดมนต์บทพาหุ ซึ่ง จะเห็นได้ว่า เพียงแต่คำแปลดังที่ได้กล่าวมานี้ ถ้าไม่รู้ เรื่องนี้โดยละเอียดมาก่อน ก็อ่านบทนี้ไม่รู้เรื่อง ฉะนั้น ต่อนี้ไปจะได้นำเรื่องพกะพรหมซึ่งมีกล่าวไว้อย่างละเอียด ในคัมภีร์พระไตรปิฎกมาแล้วไว้ในที่นี้

เรื่องพกะพรหม

สมัยหนึ่งพระผู้มีพระภาคเจ้าประทับอยู่ ณ พระ-
วิหารเชตวัน อารามของท่านอนาถปิณฑิกเสฏฐิ ใกล้

พระนคร สāvattēhi ๓ ที่นี้แลพระผู้มีพระภาคเจ้าได้ตรัส
เล่าให้ภิกษุทั้งหลายฟังว่า:-

ภิกษุทั้งหลาย สมัยหนึ่งเราอยู่ที่โคนต้นรังใหญ่ใน
ป่าสุภควัน ใกล้เมืองอุกกัฏฐา ก็สมัยนั้นแลพระภิกษุ
ได้มีปฏิสนธิอันชั่วเกิดขึ้นอย่างนี้ว่า “พรหมสถานนี้เที่ยง
(นิจฺจํ) ยั่งยืน (ฐวํ) มีอยู่ตลอดกาล (สสฺสตํ) เป็นไวกัลย
(เกวลํ) ไม่มีการจืดต่อไปอีก เป็นธรรมตา (อจวนธมฺมํ)
พรหมสถานนี้ไม่เกิด (น ชายติ) ไม่แก่ (น ชีรติ) ไม่ตาย
(น มียติ) ไม่จืด (น จวติ) ไม่อุบัติ (น อุปปชฺชติ) และ
นิสสรณะอย่างอื่นที่สูงกว่าหรือยิ่งกว่าพรหมสถานนี้ไม่มี”
(นิสสรณะ แปลว่า การออกไปจากทุกข์ หรือเหตุเป็น
ที่ออกไปจากทุกข์)

ดูกรภิกษุทั้งหลาย เมื่อเราได้ทราบปฏิสนธิอันชั่ว
ของพระภิกษุเกิดขึ้นเช่นนั้น จึงได้อันตรธาน (คือหาย
ไปในทันที) จากที่โคนต้นรังใหญ่ในป่าสุภควันใกล้เมือง
อุกกัฏฐา แล้วไปปรากฏตัวอยู่ในพรหมโลกอย่างรวดเร็ว
ชั่วระยะเหมือนกับบุรุษที่มีกำลังเหยียดแขนที่คู้
ออกไป หรือคู้แขนที่มีกำลังเหยียดเข้ามาฉะนั้น (ไปได้
เร็วชั่วดิดนิ้วมือ)

ตอนที่ ๕

ปาฏิหาริย์หายตัว

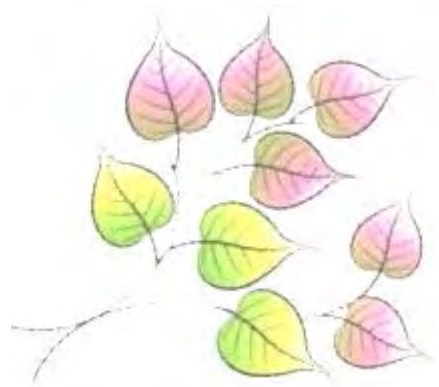
๑ ในหนังสือวิญญาณฉบับก่อน ได้กล่าวข้อความไว้ตอนหนึ่งว่า:-

ในเรื่องปาฏิหาริย์เหล่านี้ ถ้าแสดงปรากฏตัวให้คนอื่นเห็นด้วย ก็เรียกว่า อาริภาวะปาฏิหาริย์ ตัวอย่างเช่น พระพุทธเจ้าทรงแสดงยมกปาฏิหาริย์ (เรื่องนี้ได้นำมาเขียนแล้ว ขอให้ดูหนังสือวิญญาณฉบับเดือน ม.ค.-ก.พ. ๒๕๒๕ และในเล่มนี้ดูหน้า๒๓๓) ซึ่งในขณะที่ทรงแสดงนั้น คนทั้งหลายก็ได้เห็นพระองค์ด้วยแต่ถ้าผู้แสดงปาฏิหาริย์ไม่ปรากฏตัวให้คนอื่นเห็น คนทั้งหลายเห็นแต่ฤทธิ์ที่แสดง ไม่เห็นตัวผู้แสดง เช่นนี้ก็เรียกว่า ติโรภาวะปาฏิหาริย์เหมือนกัน และท่าน (คือพระพุทธโฆษาจารย์ ผู้แต่งคัมภีร์วิสุทธิมรรค) ได้ยกตัวอย่างพระอรหันต์องค์หนึ่งชื่อมหกะซึ่งได้แสดงฤทธิ์ให้จิตตคฤหบดีดู และได้ยกตัวอย่างเรื่องของพระพุทธเจ้าเสด็จไปทรมานพรหม

๑ วิญญาณ ฉบับที่ ๓-๔ กรกฎาคม-สิงหาคม ๒๕๒๕

ผู้เป็นมิชฌาทิฏฐิองค์หนึ่งชื่อว่า พกะพรหม แต่เนื่องจากเรื่องที่พระพุทธโฆษาจารย์นำมาเล่าไว้ในคัมภีร์วิสุทธิมรรคนั้น ท่านกล่าวไว้แต่เพียงสั้นๆ ผู้อ่านที่ไม่ทราบเรื่องนี้มาก่อน ก็อาจจะอ่านไม่เข้าใจ ฉะนั้นข้าพเจ้าจึงได้นำเรื่องพิสดาร ซึ่งมีในพระไตรปิฎกมาเล่าไว้ในหนังสือวิญญาณ และเรื่องพระมหกะนั้น ก็ได้นำมาเขียนไว้แล้วลงในหนังสือวิญญาณฉบับก่อนคือฉบับเดือน พ.ค.-มิ.ย. ๒๕๒๕ (ในเล่มนี้ดูหน้า ๒๘๕) ส่วนเรื่องพกะพรหม ซึ่งมีอยู่ในพระไตรปิฎกเล่มที่ ๑๒ มัชฌิมนิกาย มูลปัณณาสกั หน้า ๒๙๐ ข้อ ๕๕๑ นั้นก็ได้นำมาเขียนไว้บ้างแล้วในหนังสือวิญญาณฉบับก่อนนี้ แต่นำมาลงได้นิดเดียว หน้ากระดาษหมด จึงต้องยุติไว้และในฉบับนี้จะได้เล่าเรื่องต่อจากฉบับที่แล้ว แต่ก่อนอื่นจะขอนำข้อความตอนต้นมาลงไว้ด้วย เพื่อผู้อ่านจะได้ทราบข้อความติดต่อกันไปตั้งแต่ต้น

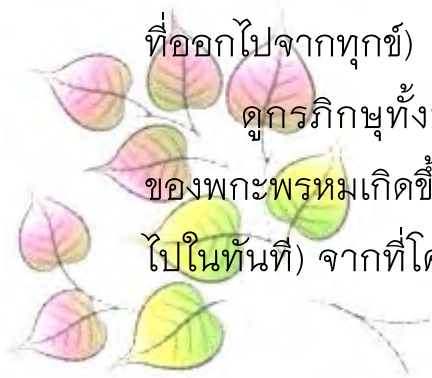

เรื่องพกะพรหม

สมัยหนึ่งพระผู้มีพระภาคเจ้าประทับอยู่ ณ พระวิหารเชตวัน อารามของท่านอนาถปิณฑิกเสฏฐิ ใกล้พระนครสาวัตถิ ณ ที่นี้แลพระผู้มีพระภาคเจ้าได้ตรัสเล่าให้ภิกษุทั้งหลายฟังว่า:-

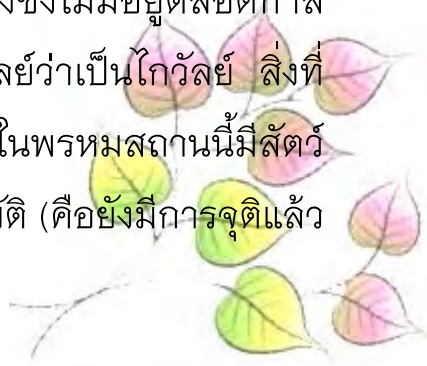
ภิกษุทั้งหลาย สมัยหนึ่ง เราอยู่ที่โคนต้นรังใหญ่ในป่าสุภควัน ใกล้เมืองอุกกัฏฐา ก็สมัยนั้นแล พกะพรหม ได้มีปฏิสนธิอันชั่วเกิดขึ้นอย่างนี้ว่า “พรหมสถานนี้เที่ยง (นิจจ) ยั่งยืน (ฐว) มีอยู่ตลอดกาล (สสฺสต) เป็นไกวล์ย (เกวล) ไม่มีการจติต่อไปอีกเป็นธรรมดา (อจวนธมม) พรหมสถานนี้ไม่เกิด (น ชายติ) ไม่แก่ (น ชีรติ) ไม่ตาย (น มียติ) ไม่จติ (น จวติ) ไม่อุปบัติ (น อุปปชฺชติ) และนิสสรณะอย่างอื่นที่สูงกว่าหรือยิ่งกว่าพรหมสถานนี้ไม่มี” (นิสสรณะ แปลว่า การออกไปจากทุกข์ หรือเหตุอันเป็นที่ออกไปจากทุกข์)

ดูกรภิกษุทั้งหลาย เมื่อเราได้ทราบปฏิสนธิอันชั่วของพกะพรหมเกิดขึ้นเช่นนั้น จึงได้อันตรธาน (คือหายวับไปในทันที) จากที่โคนต้นรังใหญ่ในป่าสุภควันใกล้เมือง

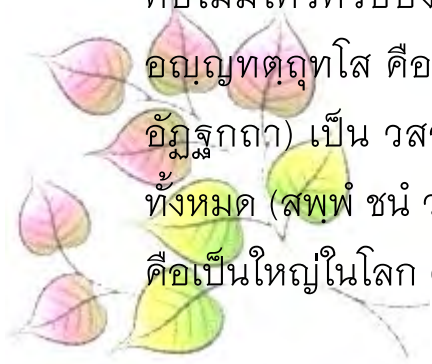
อุกก็ถูกรู้ แล้วไปปรากฏตัวอยู่ในพรหมโลกอย่างรวดเร็ว
ชั่วระยะเวลาเหมือนกับบุรุษที่มีกำลังเหยียดแขนที่คู้อยู่
ออกไป หรือคู้แขนที่กำลังเหยียดเข้ามาฉะนั้น (ไปได้เร็ว
ชั่วคิดนิ้วมือ) ดูกรภิกษุทั้งหลาย พกะพรหมได้เห็นเรา
ผู้มาแต่ไกลแล้วได้พูดกับเราว่า “ดูกรท่านผู้นิรทุกข์
เชิญมาเถิด ท่านมาดีแล้ว เป็นเวลานานทีเดียวที่ท่านคิด
ที่จะมาในที่นี้ ดูกรท่านผู้นิรทุกข์พรหมสถานนี้เที่ยง ยั่งยืน
มีอยู่ตลอดเวลา เป็นไภวรัลย์ ไม่มีการจติต่อไปอีกเป็น
ธรรมดา พรหมสถานนี้ไม่เกิด ไม่แก่ ไม่ตาย ไม่จติ ไม่อุปบัติ
และนิสสรณะอย่างอื่นที่สูงกว่าหรือยิ่งกว่าพรหมสถาน
นี้ไม่มี

ภิกษุทั้งหลายเมื่อพกะพรหมได้กล่าวกับเราอย่างนี้
เราจึงได้กล่าวกับพกะพรหมนั้นว่า “พกะพรหม ท่านนะ
อยู่ในอวิชชา ประกอบด้วยอวิชชา จึงได้กล่าวสิ่งที่ไม่เที่ยง
ว่าเที่ยง สิ่งที่ไม่ยั่งยืนว่ายั่งยืน สิ่งซึ่งไม่มีอยู่ตลอดเวลา
ว่ามีอยู่ตลอดเวลา สิ่งที่ไม่ใช่ไภวรัลย์ว่าเป็นไภวรัลย์ สิ่ง
จะต้องมีการจติว่าไม่มีการจติ ก็ในพรหมสถานนี้มีสัตว์
มาเกิด และมีแก่ มีตาย มีจติ มีอุปบัติ (คือยังมีการจติแล้ว

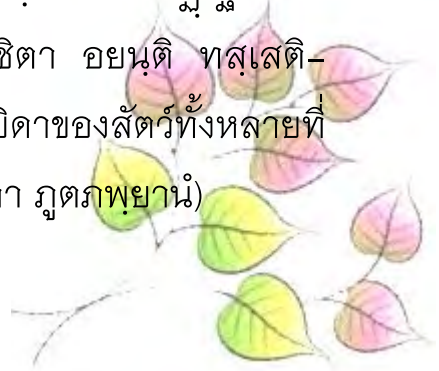

ไปปฏิสนธิในภุมิหรือในภพอื่นได้อีก) แต่ท่านกลับมา
กล่าวว่า พรหมสถานนี้ ไม่เกิด ไม่แก่ ไม่ตาย ไม่จุติ
ไม่อุบัติ และนิสสรณะอย่างอื่นซึ่งสูงกว่าพรหมสถานนี้
มีอยู่ ไม่ใช่ไม่มี แต่ท่านก็กลับมาว่านิสสรณะ
อย่างอื่นนอกจากพรหมสถานนี้ไม่มี พกะพรหมเพราะ
เหตุที่ท่านอยู่ในอวิชชา ประกอบด้วยอวิชชา จึงได้กล่าว
เช่นนั้น”

ดูกรภิกษุทั้งหลาย เมื่อเราได้กล่าวอย่างนี้แล้ว
มารผู้มีบาป (คือพระยามารที่เคยขัดขวางพระพุทธองค์
มาตั้งแต่เริ่มเสด็จออกทรงผนวชนั้นแหละ) ก็ได้เข้า
สิงกายของพรหมปาริฉชะผู้หนึ่ง แล้วกล่าวกับเราว่า
“ดูกรภิกษุๆ ท่านอย่ารุกรานพกะพรหมผู้นี้เลย ท่าน
อย่ารุกรานพกะพรหมผู้นี้เลย เพราะพกะพรหมผู้นี้ เป็น
มหาพรหม เป็น อภิกุ คือ เป็นผู้ใหญ่ยิ่ง เป็น อนภิกุโต
คือไม่มีใครครอบงำหรือไม่มีใครมีอำนาจเหนือ เป็น
อญญตฤทโธ คือเป็นผู้เห็นสิ่งทั้งปวง (สพพํ ปสฺสตี-
อัญญตฤทโธ) เป็น วสฺวตตี คือเป็นผู้มีอำนาจเหนือคนอื่น
ทั้งหมด (สพพํ ชนํ วเส วตเตตี - อัญญตฤทโธ) เป็น อิสฺสโร
คือเป็นใหญ่ในโลก (โลเก อิสฺสโร-อัญญตฤทโธ) เป็น กตฺตา

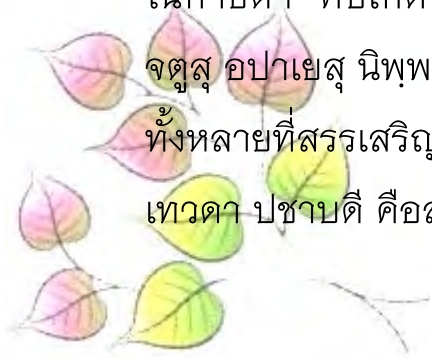

เป็น นิรมิตา คือเป็นผู้สร้างโลก เป็นผู้เนรมิตโลก กล่าวคือ แผ่นดิน ป่าหิมพานต์ เขาสิเนรุ จักรวาล มหาสมุทร ดวงจันทร์ ดวงอาทิตย์ พกะพรหมก็เป็นผู้สร้าง เป็นผู้เนรมิต (กตตะ นิมาตาดิ โลกสสุ กตตะ จ นิมาตาดิ จ. ปฐวีหิมวตสิเนรุจกกวาฬมหา สมุททกจนุทิมสุริยา จ อิมินา นิมาตาดิ ทีเปติ-อัญญุกถา) เป็น เชฏฐิ คือ เป็นผู้ประเสริฐสุด เป็น สขชิตา คือเป็นผู้แต่งตั้งเป็นผู้จัดสรรสัตว์โลก คือใครจะเกิดมาเป็นอะไร เช่นจะเกิดมาเป็นกษัตริย์ พราหมณ์ แพศย์ สุนทร หรือใครจะเป็นคฤหัสถ์ เป็นบรรพชิต ก็สุดแล้วแต่ พกะพรหมจะให้ เป็นโดยที่สัตว์เกิดมาเป็นอัญญ เป็นโค หรือจะเกิดมาเป็นอะไรก็ตาม ก็สุดแล้วแต่พกะพรหมจะบงการ (เชฏฐิ สขชิตาดิ อย โลกสสุ อุตตโม จ สขชิตา จ “ตวั ขตติโย นามโหหิ, ตวั พุรหมโณ นาม, เวสฺโส นาม, สุทโท นาม, คหฺญุสฺส นาม, ปพฺพชิตो นาม, อนุตฺมโส โอบุสฺส โหหิ โคโณ โหหิติ เอว สตฺตานํ สขชิตา อยนฺติ ทสฺเสติ-อัญญุกถา) เป็นผู้มีอำนาจและเป็นบิดาของสัตว์ทั้งหลายที่เกิดแล้วและกำลังจะเกิด (วสี ปิตา ภูตภพฺยานํ)

ดูกรภิกษุทั้งหลาย ปาริสัชชาพรหมเมื่อได้กล่าว
กับเราอย่างนี้แล้ว ยังได้กล่าวต่อไปอีก:-

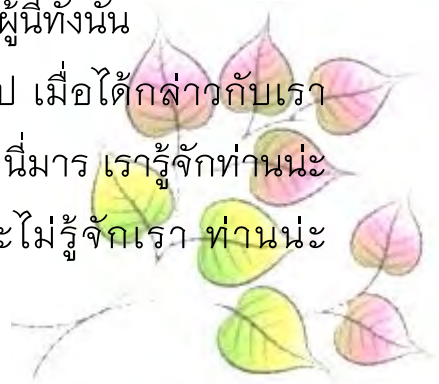
ดูกรภิกษุ (จงสังเกตว่า พระยามารซึ่งสิงอยู่ใน
ร่างของพรหมปาริสัชชาก็พูดกับพระพุทธเจ้า โดยใช้คำ
เริ่มต้นว่า ดูกรภิกษุเหมือนกัน) พวกสมณพราหมณ์
ทั้งหลายบางจำพวกในโลกนี้ในสมัยก่อนที่เป็นผู้ดีเตียน
เป็นผู้เกลียด ดิน น้ำ ลม ไฟ คือคิดว่าสิ่งเหล่านี้ ไม่เที่ยง
เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา (ปลุวิครหกาติ ยถา ตูมิ เอตริหิ
“อนิจจา ทุกขา อนตตา” ติ ปลุวิ ครหสิ ชิคุจฉลิ-
อัญญุกถา) เป็นผู้ดีเตียนญาติ เกลียดญาติ เป็นผู้ดีเตียนเทวดา
เกลียดเทวดา เป็นผู้ดีเตียนปชาบดี เกลียดปชาบดี
เป็นผู้ดีเตียนพรหม เกลียดพรหม คือคิดว่าพวกเหล่านี้
ไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา นั้น สมณพราหมณ์
เหล่านั้นเมื่อกายแตก ขาดลมปราณแล้ว ก็ต้องไปเกิด
ในกายต่ำ คือเกิดในอบายภูมิ (หิเน กาเย ปติฏฐิตาติ
จตุสสุ อปาเยสุ นิพพตฺตา-อัญญุกถา) ส่วนสมณพราหมณ์
ทั้งหลายที่สรรเสริญชมเชย ดิน น้ำ ลม ไฟ สรรเสริญญาติ
เทวดา ปชาบดี คือสรรเสริญชมเชยพวกเหล่านี้ว่ามั่นคง

ยังยืน มีอยู่ตลอดเวลา นั่น เมื่อกายแตกขาดลมปราณ
แล้วก็จะไปเกิดในกายประณีต คือเกิดในพรหมโลก
(ปณีเต กาเย ปตัญญูสูตาติ พรหมโลกะ นิพพตฺตา)

ดูกรภิกษุ เพราะเหตุนั้น เราจึงขอบอกกับท่าน
อย่างนี้ว่า “ท่านผู้นิรตุกข์ ขอท่านจงทำตามคำที่พรหม
บอกแก่ท่านเท่านั้น ท่านจงอย่าฝ่าฝืนคำของพรหมเลย
เพราะถ้าท่านจักฝ่าฝืนคำของพรหม โทษจักมีแก่ท่าน
เปรียบเหมือนบุรุษเอาท่อนไม้ไล่ตีศิริที่มหาตม (คือ
ขับไล่ศิริมงคลที่มหาตม) หรือเปรียบเหมือนบุรุษผู้จะ
ตกเหวที่ลึก ซึ่งที่ปากเหวนั้นไม่มีอะไรที่มีจะเหนี่ยวรั้งไว้ได้
และไม่มีที่ซึ่งเท้าตั้งไว้ได้ ฉะนั้นท่านจึงควรจะทำตาม
คำที่พรหมบอกเท่านั้น ท่านจงอย่าฝ่าฝืนคำของ
พรหมเลย และอีกอย่างท่านก็เห็นแล้วมิใช่หรือว่าในที่นี้
มีพรหมบริษัทมาประชุมกันมากมาย ซึ่งล้วนแต่มีรัศมี
รุ่งเรือง ตั้งอยู่ในโอวาทของพรหมผู้นี้ทั้งนั้น

ภิกษุทั้งหลาย มารผู้มีบาป เมื่อได้กล่าวกับเรา
เช่นนี้ เราจึงได้พูดกับมารนั้นว่า “นี่มาร เรา รู้จักท่านนะ
ท่านอย่าเข้าใจว่า พระสมณะไม่รู้จักเรา ท่านนะ

เป็นมาร พรหมก็ดี พวกพรหมบริษัทก็ดี พวกพรหม
ปาริสาชชะก็ดี ทั้งหมดนี้อยู่ในกำมือของท่านตกอยู่ใน
อำนาจของท่าน แล้วท่านก็คิดว่า แม้สมณะผู้นี้ก็ต้องอยู่
ในกำมือของเรา ตกอยู่ในอำนาจของเรา นี่มาร แต่เรา
ไม่ได้อยู่ในกำมือของท่าน ไม่ตกอยู่ในอำนาจของท่าน”

ดูกรภิกษุทั้งหลาย เมื่อเรากล่าวอย่างนี้แล้ว
พกะพรหมก็ได้กล่าวกับเราอีกว่า “ดูกรท่านผู้นิรุทุกข์ก็
สิ่งที่เที่ยงแท้ ยั่งยืน มีอยู่เสมอ เป็นไกววัลย์ (คือไม่หัก
เป็นท่อนเป็นชิ้นเป็นอัน แต่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน
เช่นนั้นตลอดกาล) ไม่มีการเคลื่อนต่อไปอีกเป็นธรรมดา
(คือไม่มีการจุติ-ปฏิสนธิอีกแล้ว) มีอยู่ ไม่ใช่ไม่มี เราก็
กล่าวว่าสิ่งนี้มีอยู่ (คือพรหมสถานแห่งนี้ไงละ) ก็และใน
พรหมสถานนี้ไม่มีเกิด ไม่มีแก่ ไม่มีตาย ไม่จุติ ไม่อุบัติ
และเหตุอันเป็นที่ออกไปจากทุกข์ที่สูงกว่า ยิ่งกว่าพรหม
สถานนี้ไม่มี ฉะนั้นเราจึงได้กล่าวเช่นนี้

และอีกอย่างหนึ่ง สมณพราหมณ์ทั้งหลายในโลก
ซึ่งได้มีมาก่อนท่าน ก็รู้ด้วยว่า อายุของท่านมีเท่าไร ได้
บำเพ็ญตบะมานานเท่าไร และนิสสรณะอย่างอื่นที่สูงกว่า

ยิ่งกว่านี้ (คือสูงกว่ายิ่งกว่าพรหมสถานนี้) มีหรือไม่มี
 สมณพรหมณ์เหล่านั้นก็รู้ เหตุไร เราจึงกล่าวเช่นนี้? เรา
 กล่าวเช่นนี้ก็เพราะ (รู้อยู่ว่า) ท่านจักไม่เห็นนิสสรณะ
 อย่างอื่นที่ยิ่งกว่านี้อีกแล้ว (จะนั้นเมื่อท่านไม่ยอมรับ
 ความจริงดังที่เราได้กล่าวมา) ท่านก็จักได้รับแต่ความ
 ลำบากความคับแค้นโดยส่วนเดียวเท่านั้น

ดูกรภิกษุ ถ้าท่านจักกลืนกินแผ่นดินได้ (คือนับถือ
 แผ่นดิน บุชาแผ่นดิน) ท่านก็จักได้ชื่อว่าเป็นผู้นอนใกล้เรา
 นอนในที่อยู่ของเรา เราพึงทำกับท่านได้ตามประสงค์
 และเราพึงห้ามท่านได้ (คือป้องกันอันตรายให้ได้) และ
 ถ้าท่านจักกลืนกิน น้ำ ไฟ ลม ภูตทั้งหลาย เทวดา ปชาบดี
 และพรหมได้ ท่านก็จักได้ชื่อว่าเป็นผู้นอนใกล้เรา นอนในที่
 อยู่ของเรา เราพึงทำกับท่านได้ตามประสงค์ และเราพึง
 ห้ามท่านได้ (มีความหมายเหมือนกับที่กล่าวมาแล้ว)

ภิกษุทั้งหลาย เมื่อพกะพรหมได้กล่าวเช่นนั้น
 ตถาคตจึงได้กล่าวกับพกะพรหมว่า "เรื่องทั้งหมดที่ท่าน
 กล่าวมานั้น เรารู้เหตุผลในการกล่าวของท่านได้ตลอด
 และยังรู้อีกด้วยว่า “ท่านมีคติอย่างไร มีอานุภาพ
 อย่างไร มีฤทธิ์อย่างไร มีศักดิ์อย่างไร”

เมื่อตถาคตกล่าวเช่นนี้แล้ว พกะพรหมจึงได้ถามเราว่า “ดูกรท่านผู้นิรทุกข์เมื่อท่านรู้คติ อานุกาภาพ ฤทธิ และศักดิ์ของเราเช่นนั้น ก็จงบอกเราเถิดว่า เรามีสิ่งเหล่านี้มากน้อยเท่าไร?”

ครั้นแล้วตถาคตจึงได้บอกกับพกะพรหมว่า:-

ดวงจันทร์และดวงอาทิตย์ย่อมโคจรส่องแสงสว่างไปทั่วทุกทิศในพันจักรวาลนี้เท่าไร อำนาจของท่านย่อมเป็นไปในพันจักรวาลนี้เท่านั้น และท่านย่อมรู้จักสัตว์ทั้งที่เลวและประณีต รู้จักสัตว์ที่มีราคะและสัตว์ที่ไม่มีราคะ รู้จักความเป็นอย่างนี้และความเป็นอย่างนั้นของสัตว์ทั้งหลาย รู้การไปและการมาของสัตว์ทั้งหลาย

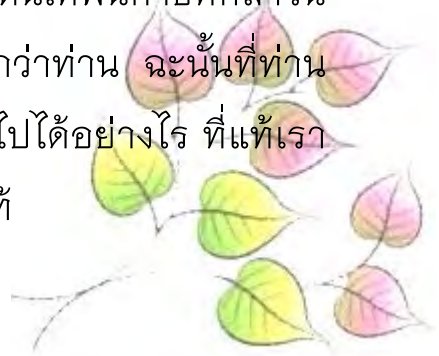
พกะพรหม เราย่อมรู้แจ้งซึ่งคติและชุติ (คือฤทธิหรืออานุกาภาพ) ของท่านเช่นนี้ รู้แจ้งว่าท่านมีฤทธิมาอย่างนี้ มีอานุกาภาพมาอย่างนี้ มีศักดิ์มาอย่างนี้แล

ดูกรพกะพรหม เทพนิกายอย่างอื่นนอกจากเทพนิกายนี้ (คือนอกจากเทพนิกายในชั้นมหาพรหมนี้) ยังมีอีก ๓ อย่าง แต่ท่านไม่รู้ไม่เห็นเทพนิกายเหล่านี้เลย ส่วนเรา รู้และเห็นเทพนิกาย ๓ อย่างนั้น เทพนิกายหนึ่งชื่อว่า

อาภัสสระ ความจริงเมื่อก่อนท่านเคยเกิดอยู่ในหมู่เทพนิกายนั้น แต่เพราะเหตุที่ได้จุติจากเทพนิกายนั้นมาเกิดอยู่ในเทพนิกายมหาพรหมนี้มาเป็นเวลานานนักหนาท่านจึงได้หลงลืมเทพนิกายนั้น นึกถึงเทพนิกายนั้นไม่ได้เลย ฉะนั้นจึงไม่เห็นเทพนิกายนั้น ส่วนเรารู้และเห็นเทพนิกายนั้น แม้เพียงแค่นี้เราก็มีอภิญญาสูงกว่าท่านแล้ว ฉะนั้นที่ท่านคิดว่าเราต่ำกว่าท่านนั้น จะเป็นไปได้อย่างไร ที่แท้เราเป็นผู้มีอภิญญาสูงกว่าท่านโดยแท้

นอกจากนี้ เทพนิกายชื่อว่า สุภิกิณหะ เทพนิกายชื่อว่า เวหัพพะลละมีอยู่ แต่ท่านก็ไม่รู้ไม่เห็น ส่วนเรานั้นรู้และเห็นเทพนิกายทั้งสองนี้ และเมื่อก่อนท่านก็เคยเกิดอยู่ในเทพนิกายทั้งสองนี้ แต่เพราะเหตุที่ได้จุติจากเทพนิกายทั้งสองนี้มานานนักหนานับเป็นกัปป์ๆ ท่านจึงได้หลงลืมจำเทพนิกายเหล่านี้ไม่ได้ ฉะนั้นจึงไม่รู้ไม่เห็นเทพนิกายเหล่านี้ ส่วนเรารู้และเห็นเทพนิกายที่กล่าวนี้ แม้เพียงแค่นี้ เราก็มีอภิญญาสูงกว่าท่าน ฉะนั้นที่ท่านคิดว่า เราต่ำกว่าท่านนั้นจะเป็นไปได้อย่างไร ที่แท้เราเป็นผู้มีอภิญญาสูงกว่าท่านโดยแท้

ยังมีอีก พกะพรหม เรื่อง ดิน น้ำ ลม ไฟ เป็นอย่างไร เกิดมาเป็นอย่างไร เราก็รู้แจ้งตามความเป็นจริงทั้งหมด ภูต เทวดา ปชาบดี พรหมทั้งหลาย เราก็รู้แจ้งตามความเป็นจริงทั้งหมด ตลอดทั้งอภิญญาพรหม พรหมผู้ยิ่งใหญ่กว่าใครทั้งหมด เราก็รู้จัก บรรดาสิ่งทั้งหลายทั้งหมดที่มีอยู่ในโลกนี้หรือในโลกไหน เราก็รู้แจ้งตามความเป็นจริงทั้งหมด แต่เมื่อเรารู้แจ้งสิ่งเหล่านี้แล้ว เราก็มิได้ยึดถือมิได้ยินดีในสิ่งเหล่านี้

ยังมีอีก พกะพรหม มีสิ่งๆ หนึ่งซึ่งจะพึงรู้แจ้งได้ แต่ไม่อาจเห็นได้ด้วยตา เป็นอนันตะ (คือมีอยู่เสมอ ไม่มีต้น ไม่มีปลาย ไม่มีที่สุด ไม่มีการเกิดการดับ) เป็นสัพพโตภัก (คือมีรัศมีโดยรอบ ส่องแสงอยู่เสมอตลอดกาล) ก็ในสิ่งๆ นี้ไม่มีดิน ไม่มีน้ำ ไม่มีไฟ ไม่มีลม ไม่มีภูต ไม่มีเทวดา ไม่มีปชาบดี ไม่มีอารักษ์สระ ไม่มีสุภิกชนหะ ไม่มีเวหัพพะละ ไม่มีอภิญญา ไม่มีอะไรทั้งสิ้น ซึ่งสิ่งนี้เราก็รู้แจ้งตามความเป็นจริง เมื่อเรารู้เช่นนี้ เราก็ได้ชื่อว่าอภิญญาสูงกว่าท่าน ฉะนั้นที่ท่านคิดว่า เราเป็นผู้ต่ำกว่าท่านนั้นจะเป็นไปได้อย่างไร ที่แท้เราเป็นผู้มีอภิญญาสูงกว่าท่านโดยแท้

ภิกษุทั้งหลาย เมื่อตถาคตได้กล่าวเช่นนั้น พกะ-
พรหมก็ได้พูดขึ้นว่า เมื่อท่านรู้เช่นนั้น ก็อย่าให้คำพูดของ
ท่านต้องเป็นหมัน เป็นของว่างเปล่า ไม่มีประโยชน์เลย
แต่แล้วพกะพรหมก็ได้พูดกับเราว่า “**ดูก่อนท่านผู้-
นิรทุกข์ เราขออนุญาตหายตัวไปจากท่านในบัดนี้ละ**”
เมื่อพกะพรหมพูดเช่นนั้น เราก็ได้กล่าวว่า “**เชิญเถิด
พกะพรหม ถ้าท่านคิดว่าท่านจักหายตัวไปจากเราได้**”

ภิกษุทั้งหลาย พกะพรหมพูดว่า **เราจักหายตัว
ไปจากพระสมณโคดม เราจักหายตัวไปจากพระ-
สมณโคดม แต่แล้วก็ไม่อาจหายตัวไปได้**

ลำดับนั้น เราจึงได้กล่าวกับพกะพรหมบ้างว่า
“**ดูกรพกะพรหม ถ้าเช่นนั้น (คือเมื่อท่านหายตัวไม่ได้)
ในบัดนี้ เราก็จะหายตัวไปจากท่านบ้าง**” พกะพรหม
จึงได้กล่าวว่า “**ดูกรท่านผู้นิรทุกข์ ถ้าท่านสามารถหาย
ตัวไปได้ ก็จงหายตัวไปเถิด**” “**ภิกษุทั้งหลาย ลำดับนั้น
เราจึงได้บันดาลอิทธาภิสังขารให้เป็นอย่างนั้น (คือ
ใช้อิทธาภิสังขารบันดาลให้ตัวหาย) ครั้นแล้ว พกะพรหม
ก็ดี พวกพรหมบริษัทก็ดี พวกพรหมปารีสัชชะก็ดี**

ไต่ยีนแต่เสียงเราเท่านั้น แต่มิได้เห็นตัวเรา เพราะ
ในขณะที่เราหายตัวไปแล้วเราได้กล่าวคาถานี้ว่า:-

เราเห็นภัยในภพ และเห็นภาพของสัตว์ทั้งหลาย
และเห็นผู้แสวงหาวิภวภพ (วิภเวสิน) แล้ว เราไม่สรร-
เสริญภพ ทั้งไต่ยีนดีไม่ยึดถือในภพใดๆ ด้วย

ดูกรภิกษุทั้งหลาย ครั้นนั้น พกะพรหมก็ดี พวก
พรหมบริษัทก็ดี พวกพรหมปารีสัชชะก็ดี ได้เกิดอัศ-
จรรย์ใจว่า “น่าอัศจรรย์จริงหนอ น่าประหลาดจริงหนอ
ท่านผู้เจริญทั้งหลายเอ๋ย พระสมณโคดมผู้นี้ช่างมีฤทธิ์มาก
มีอำนาจมากถึงเพียงนี้เทียวหนอ ก่อนแต่นี้พวกเราไม่
เคยเห็นไม่เคยไต่ยีนว่า จะมีสมณพราหมณ์ผู้ใดที่มีฤทธิ์
มาก มีอำนาจมากเหมือนสมณโคดมผู้ออกผนวชจาก
ศากยสกุล ผู้ซึ่งได้ถอนภพพร้อมทั้งรากเงาของภพได้
หมดแล้วนี้เลย (คือไม่ต้องเกิดในภพใดๆ อีก เพราะ
ความไต่ยีนดีและความหลงผิดคือตัณหา อริชา ในภพนั้น
ได้ถอนออกหมดแล้ว)

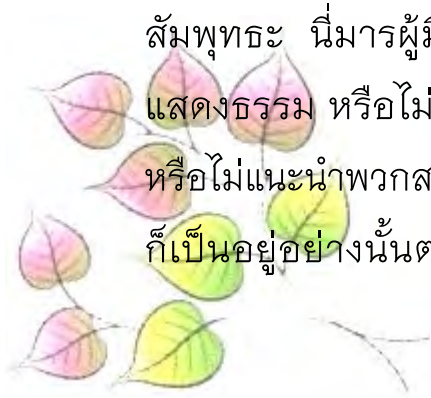
ดูกรภิกษุทั้งหลาย ต่อจากนั้น มารผู้มีบาปก็เข้า
สิงกายพรหมปารีสัชชะผู้หนึ่งแล้วกล่าวกับเราว่า “ดูกร

ท่านผู้นิรทุกข์ ถ้าท่านรู้แจ้งอย่างนี้ ตรัสรู้อย่างนี้ ก็อย่า
แนะนำ อย่าแสดงธรรม อย่าได้กระทำความยินดีแก่
พวกสาวกแก่พวกบรรพชิตทั้งหลายเลย เพราะว่าพวก
สมณพราหมณ์ในสมัยก่อนท่าน ผู้ซึ่งได้ปฏิญาณว่าเป็น
พระอรหันต์ เป็นสัมมาสัมพุทธะในโลก สมณพราหมณ์
พวกนั้น ได้แนะนำได้แสดงธรรม ได้ทำความยินดีแก่
พวกสาวกแก่พวกบรรพชิตทั้งหลายนั้น เมื่อกายแตก
ขาดลมปราณแล้ว ก็ได้ไปเกิดในกายต่ำ (คือเกิดใน
อบายภูมิ) ส่วนสมณพราหมณ์ผู้ที่ปฏิญาณว่าเป็นพระ-
อรหันต์ เป็นสัมมาสัมพุทธะ แต่ไม่แนะนำ ไม่แสดงธรรม
ไม่ทำความยินดีแก่สาวก แก่บรรพชิตทั้งหลายนั้น เมื่อ
กายแตกขาดลมปราณแล้ว ก็ไปเกิดในกายที่ประณีต
(คือเกิดในพรหมโลก) เพราะเหตุนี้เราจึงขอบอกกับท่านว่า
“ท่านผู้นิรทุกข์ ขอท่านจงเป็นผู้ขวนขวายน้อย (คืออย่า
คิดสอนใคร) ประกอบแต่ความสุขในการอยู่ในสมาธิทั้ง
กลางวันและกลางคืนเถิด ท่านผู้นิรทุกข์ การไม่กล่าว
สอนใครนั้นเป็นกุศล ฉะนั้นจงอย่าสอนผู้อื่นเลย”

ภิกษุทั้งหลาย เมื่อมารกล่าวเช่นนี้แล้วตถาคตจึงได้กล่าวกับมารว่า “นี่มารผู้มีบาป เรา รู้จักท่านนะ ท่านอย่าเข้าใจว่าพระสมณะไม่รู้จักเรา ท่านนะเป็นมาร ถ้าท่านมีจิตคิดจะเกื้อกูลอนุเคราะห์สัตว์ทั้งหลายแล้ว ท่านจะไม่กล่าวกับเราเช่นนี้ แต่เพราะเหตุที่ท่านไม่มีจิตคิดจะเกื้อกูลอนุเคราะห์ใครๆ จึงได้กล่าวกับเราเช่นนี้ และอีกอย่างหนึ่งท่านคิดว่า ถ้าพระสมณโคตมแสดงธรรมสั่งสอนชนเหล่าใด ชนเหล่านั้นก็จะล่วงพ้นวิสัยของเราไป” ท่านจึงได้กล่าวกับเราเช่นนั้น และอีกอย่าง พวกสมณพราหมณ์ที่ท่านอ้างว่า ท่านเหล่านั้นได้ปฏิญาณว่าตนเองเป็นพระอรหันต์เป็นสัมมาสัมพุทธะ และไม่เทศนาสั่งสอนใครนั้น ความจริงท่านเหล่านั้นไม่ใช่เป็นพระอรหันต์ ไม่ใช่เป็นสัมมาสัมพุทธะ ส่วนเรานั้นเป็นพระอรหันต์ สัมมาสัมพุทธะ และปฏิญาณว่าเป็นพระอรหันต์สัมมาสัมพุทธะ นี่มารผู้มีบาป ท่านจงรู้ไว้ด้วยว่า เรานั้นจะแสดงธรรม หรือไม่ได้แสดงธรรม จะแนะนำพวกสาวก หรือไม่แนะนำพวกสาวก เราก็เป็นเช่นนั้น (คือเป็นอย่างไร ก็เป็นอยู่อย่างนั้นตลอดกาล ไม่ใช่ว่า เมื่อแสดงธรรม

ตรัสกับพวกพรหมทั้งหลาย พวกพรหมได้ยินแต่เสียงที่
 พระพุทธเจ้าตรัส แต่ไม่เห็นองค์พระพุทธเจ้าอย่างนี้เป็นต้น
 ซึ่งเรื่องพะพรหมที่ท่านนำมาอ้างไว้นั้น ท่านก็กล่าว
 เฉพาะตอนที่พระพุทธเจ้าตรัสกับพรหมทั้งหลายเท่านั้น
 ข้าพเจ้าเห็นว่าเรื่องที่ท่านนำมาอ้างนั้นสิ้นเกินไป จึงได้
 นำเรื่องพิสดารทั้งหมดจากในพระสูตรมาเขียนไว้ดังที่
 ท่านได้อ่านมาโดยตลอดแล้วนั้น แต่อย่างไรก็ดี จาก
 เรื่องในพระสูตรนี้มีข้อความอยู่หลายตอนซึ่งเป็นปัญหา
 ที่น่าสงสัย เช่นในกรณีทีกล่าววว่า พระพุทธเจ้าได้
 อंतरธาน คือหายวับไปทันทีจากที่โคนต้นรังใหญ่ใน
 ป่าสุภควัน ใกล้เมืองอุกกัฏฐา แล้วไปปรากฏตัวอยู่ใน
 พรหมโลกอย่างรวดเร็วนั้น หมายถึง กายเนื้อไป หรือ
 พระองค์ถอดกายทิพย์ไป ข้อความในพระสูตรตอนนี้
 ในหนังสืออรรถกถาก็มิได้อธิบายไว้ด้วยว่า พระพุทธเจ้า
 เสด็จไปด้วยกายเนื้อหรือไปด้วยกายทิพย์ แต่เพื่อต้องการ
 จะให้ผู้อ่านเห็นว่า **พระองค์เสด็จไปด้วยกายเนื้อก็ได้**
 ฉะนั้นจะได้นำข้อความจากพระสูตรแห่งหนึ่ง ซึ่งมีอยู่ใน
 พระไตรปิฎกเล่มที่ ๑๙ สังยุตตนิกายมหาวารวรรค
 หน้า ๓๖๓ ข้อ ๑๒๐๘ มากล่าวไว้ให้ดูดังต่อไปนี้:-

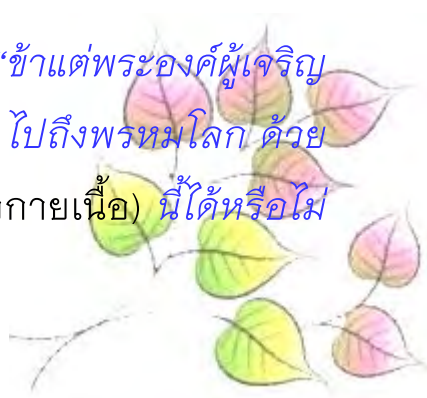
พระพุทธเจ้าทรงใช้อิทธิฤทธิ์ไปพรหมโลก ด้วยกายเนื้อก็ได้

สมัยหนึ่งพระผู้มีพระภาคเจ้าประทับอยู่ ณ พระวิหารเชตวัน อารามของท่านอนาถปิณฑิกเสฏฐิโกศลพระนครสาวัตถี ครั้งนั้นแลพระอานนท์ได้เข้าไปเฝ้าพระผู้มีพระภาคเจ้าถึงที่ประทับ ถวายบังคมพระผู้มีพระภาคเจ้าแล้วก็นั่ง ณ ที่ควรส่วนข้างหนึ่ง ครั้นแล้วพระอานนท์ก็ได้ทูลถามพระผู้มีพระภาคเจ้าว่า:-

“ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ พระองค์สามารถที่จะใช้อิทธิฤทธิ์ไปถึงพรหมโลกด้วยกายอันเกิดแต่ใจ (คือกายทิพย์) ได้หรือไม่ พระพุทธเจ้าข้า?”

พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสว่า “อานนท์ ตถาคตสามารถใช้อิทธิฤทธิ์ไปถึงพรหมโลกด้วยกายอันเกิดจากใจได้”

พระอานนท์ทูลถามอีกว่า “ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ พระองค์สามารถจะใช้อิทธิฤทธิ์ ไปถึงพรหมโลก ด้วยกายอันเกิดจากมหาภูตทั้งสี่ (คือกายเนื้อ) นี้ได้หรือไม่ พระพุทธเจ้าข้า?”

**“อานนท์ ตถาคตสามารถจะใช้อิทธิฤทธิ์ไปถึง
พรหมโลก ด้วยกายอันเกิดจากมหาภูตทั้งสี่นี้ก็ได้”**

ครั้นแล้วพระพุทธเจ้าก็ทรงอธิบายให้พระอานนท์ ฟังว่า “ดูก่อนอานนท์ สมัยใดตถาคตตั้งกายไว้ในจิต หรือตั้งจิตลงไว้ที่กาย ก้าวลงสู่สุขสัญญาและลหุสัญญา ในกายอยู่ สมัยนั้นกายของตถาคตย่อมเบากว่าปกติ อ่อนกว่าปกติ (อ่อนในที่นี้หมายถึงไม่ตื้อ คือกายจะ เชื้อฟังเป็นไปตามที่จิตสั่งทุกประการ) ควรแก่การงาน กว่าปกติ และผุดผ่องกว่าปกติ เปรียบเหมือนก้อนเหล็ก ที่เผาไฟอยู่วันยังค่ำ ซึ่งยอมเบากว่าปกติ อ่อนกว่าปกติ ควรแก่การงานกว่าปกติ หรืออีกอย่าง สมัยใด ตถาคต ตั้งกายไว้ในจิต หรือตั้งจิตลงไว้ที่กาย ก้าวลงสู่สุขสัญญา และลหุสัญญาในกายอยู่ สมัยนั้น **กายของตถาคต ย่อมลอยจากแผ่นดินขึ้นสู่อากาศได้โดยไม่ยากเลย** เปรียบเหมือนปูนุ่นหรือปุ๋ยฝ้าย ซึ่งเป็นเชื้อธาตุที่เบา ย่อมลอยจากแผ่นดินขึ้นสู่อากาศได้โดยไม่ยากเลยฉนั้น

จากข้อความในพระสูตรนี้แสดงว่า พระพุทธเจ้า สามารถเสด็จไปพรหมโลกด้วยกายเนื้อก็ได้ และไปได้

อย่างไร พระพุทธองค์ก็ได้ทรงอธิบายไว้แล้ว แต่อย่างไรก็ตาม เรื่องนี้ยังมีปัญหาอีกมาก ซึ่งปัญหาต่างๆ เหล่านี้จะมีอธิบายไว้อย่างละเอียด ตอนที่กล่าวถึงอิทธิวิธิข้อสุดท้ายที่กล่าวว่า “ผู้ที่มีจิตตั้งมั่น บริสุทธิผุดผ่อง ฯลฯ นั้นสามารถที่จะไปพรหมโลกด้วยกายเนื้อ หรือด้วยกายทิพย์ก็ได้” ฉะนั้นในตอนนี่จึงขอยุติไว้เพียงแค่นี้ก่อน

ตอนที่ ๖

๑ เรื่องอิทธิวิธิคือเรื่องการแสดงปาฏิหาริย์ต่างๆ ซึ่งทั้งหมดมีอยู่ ๑๐ หัวข้อนั้นได้อธิบายมาแล้ว ๔ หัวข้อ ซึ่งเรื่องที่ได้อธิบายมาแล้วนั้นก็คือ:-

๑. พหูภาระปาฏิหาริย์ คนเดียวทำให้เป็นคนมาก ตัวอย่างเช่นพระจูปันถก ซึ่งสามารถอธิษฐานให้ตัวท่านองค์เดียวปรากฏเป็นตัวท่านขึ้นมาได้อีกตั้ง ๑,๐๐๐ องค์ หรือทำของน้อยให้เป็นของมาก ตัวอย่างเช่นพระพุทธเจ้าทรงอธิษฐานข้าวต้มซึ่งมีอยู่บาตรเดียว ให้มีมากถึงกับสามารถเลี้ยงพระได้ตั้ง ๕๐๐ รูป

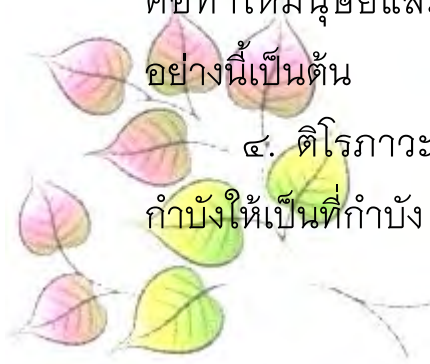
๑ วิญญาณ ฉบับที่ ๙-๑๐ กันยายน-ตุลาคม ๒๕๒๕

๒. เอกภาวะปาฏิหาริย์ คนมากทำให้เป็นคนเดียว ตัวอย่างเช่นพระจุฬปัณณิกซึ่งในเมื่ออธิษฐานให้เป็นคนมากแล้ว ต่อมาก็อธิษฐานให้กลับเป็นคนเดียวได้ และอีกนัยหนึ่ง ปาฏิหาริย์ข้อนี้หมายถึงการทำของมากให้กลายเป็นของน้อยก็ได้ ตัวอย่างเช่นพระมหากัสสปอธิษฐานให้ขนมของกุมาริกา ๕๐๐ คนใส่ลงในบาตรใบเดียวได้ และนอกจากนี้ผู้มีฤทธิ์นั้นสามารถจะเสกหรืออธิษฐานให้แม่น้ำกลายเป็นเนยใสก็ได้

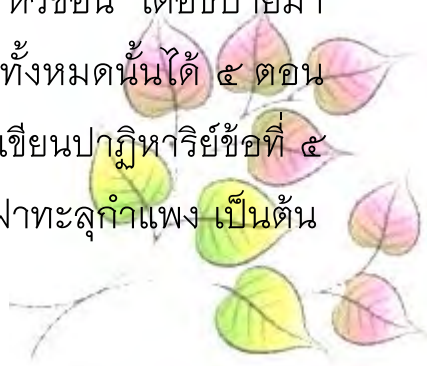
๓. อาริภาวะปาฏิหาริย์ ทำที่มืดให้สว่าง ทำสิ่งกำบังให้เปิดเผย ตัวอย่างเช่น พระพุทธเจ้าทรงอธิษฐานให้ชาวเมืองสาเกตเห็นชาวเมืองสาวัตถี ชาวเมืองสาวัตถีก็เห็นชาวเมืองสาเกต ซึ่งเมืองทั้งสองนี้ห่างกันถึง ๗ โยชน์ และตัวอย่างอีกอันหนึ่งในเรื่องปาฏิหาริย์ข้อนี้ก็คือ พระพุทธเจ้าทรงเปิดโลกในวันที่เสด็จลงจากดาวดึงส์คือทำให้มนุษย์และเทวดาทั้งหลายเห็นซึ่งกันและกัน อย่างนี้เป็นต้น

๔. ติโรภาวะปาฏิหาริย์ ทำที่สว่างให้มืด ทำที่ไม่กำบังให้เป็นที่กำบัง หรืออีกนัยหนึ่งคือ ปาฏิหาริย์ซ่อนตัว

หรือกำบังตัวมิให้คนอื่นเห็นตัวอย่างเช่นพระพุทธรูปเจ้า
ทรงอิชชญาณมิให้เสกฐิ์ซึ่งเป็นพ่อของพระยสเห็นพระยส
ทั้งๆ ที่นั่งอยู่ใกล้ๆ กันและอีกเรื่องหนึ่งก็คือ พระองค์
ทรงอิชชญาณมิให้พระนางอโนชาเทวี พร้อมทั้งหญิงที่
เป็นบริวารเห็นพระมหากัปปินะและอำมาตย์ทั้งหลาย
ทั้งที่นั่งอยู่ในที่แห่งเดียวกัน และตัวอย่างอีกเรื่องหนึ่งก็
คือ พระมหกะแสดงฤทธิ์ให้จิตตคฤหบดีดู โดยที่ท่าน
มหกะอยู่ในวิหารและปิดประตูหน้าต่างหมด จิตตคฤหบดี
อยู่ภายนอกไม่เห็นตัวท่าน แต่เห็นไฟแลบออกจากช่อง
ประตูช่องลูกดาลมาไหม้หญ้าซึ่งอยู่ภายนอก และอีก
เรื่องหนึ่งก็คือพระพุทธรูปเจ้าเสด็จไปทรมาน พกะพรหมใน
พรหมโลก และแสดงอิทธิฤทธิ์มิให้พวกพรหมทั้งหลาย
เห็นพระกายของพระองค์ให้ได้ยินแต่เสียงของพระองค์
เท่านั้น

เรื่องปาฏิหาริย์ต่างๆ ทั้ง ๔ หัวข้อนี้ ได้อธิบายมา
หมดแล้ว ซึ่งรวมเรื่องที่เขียนมาทั้งหมดนั้นได้ ๕ ตอน
ด้วยกัน ส่วนในตอนที่ ๖ นี้ จะเริ่มเขียนปาฏิหาริย์ข้อที่ ๕
ซึ่งว่าด้วยเรื่องปาฏิหาริย์เดินทะเลลูฟาทะเลลูฟากำแพง เป็นต้น

๕. ติโรกฺขททาทีคฺคณปาฎิหาริย์

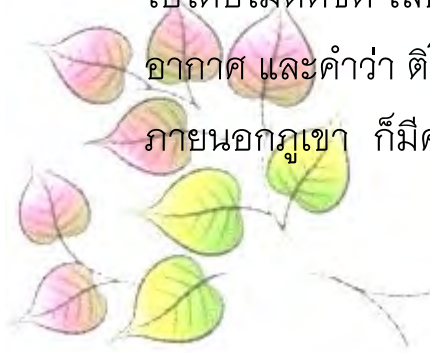
ปาฎิหาริย์เดินทะลุฝาทะลุกำแพง เป็นต้น

ปาฎิหาริย์ข้อที่ ๕ นี้ คำบาลีที่เป็นพุทธพจน์มีดังนี้:-

ติโรกฺขทฺทํ ติโรปการํ ติโรปพุตฺตํ อสซชฺชมาโน
คจฺจติ เสยฺยถาปี อากาเส.

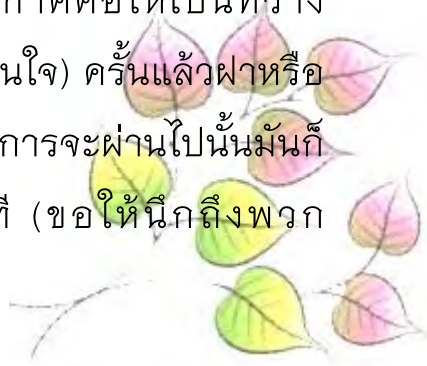
(ภิกษุผู้มีฤทธิ์นั้น) สามารถจะไปสู่ภายนอกฝา
ภายนอกกำแพง ภายนอกภูเขาได้โดยไม่ติดขัด เหมือน
ไปในอากาศ คือเหมือนไปในที่ว่างหรือที่โล่ง

ที่แปลมานี้เป็นการแปลตามศัพท์ คือคำว่า ติโร
แปลว่า ภายนอก หรือแปลว่า อีกด้านหนึ่ง กุฑฺฑ แปลว่า
ฝา เช่นฝาเรือน ฉะนั้นคำว่า ติโรกฺขทฺทํ จึงแปลว่า
ภายนอกฝา หรืออีกด้านหนึ่งของฝา ติโรกฺขทฺทํ คจฺจติ
ไปสู่ด้านนอกหรืออีกด้านหนึ่งของฝา อสซชฺชมาโน คจฺจติ
ไปโดยไม่ติดขัด เสยฺยถาปี อากาเส เหมือนผ่านไป
ในอากาศ และคำว่า ติโรปการํ ภายนอกกำแพง ติโรปพุตฺตํ
ภายนอกภูเขา ก็มีความหมายอย่างเดียวกันนี้

หนึ่งขอให้สังเกตว่า ปาฏิหาริย์ข้อที่ ๕ นี้ มีศัพท์
 บาลีคล้ายกับข้อที่ ๔ คือ ติโรภาวะปาฏิหาริย์ ซึ่งในข้อนี้
 หมายถึงปาฏิหาริย์ซ่อนตัวหรือกำบังตัวส่วนติโรกฐาทา
 คมนปาฏิหาริย์ หมายถึงปาฏิหาริย์เดินทะลุสิ่งกีดขวาง
 เช่นฝาเรือนเป็นต้นไปได้ เหมือนกับเดินผ่านไปในที่ว่าง
 และสำหรับปาฏิหาริย์ข้อนี้ ในคัมภีร์วิสุทธิมรรคท่าน
 อธิบายไว้ดังนี้:-

ก็แลภิกษุผู้มีฤทธิ์เมื่อต้องการจะไปโดยวิธีนี้ ท่าน
 ก็จะไปสมาธิด้วยวิธีอากาศสถิน (คือเข้าสมาธิโดยการ
 นึกถึงอากาศคือความว่างเป็นอารมณ์ จนกระทั่งถึงชั้น
 จตุตถฌาน) แล้วออกจากฌานนึกถึงฝาหรือกำแพงหรือ
 ภูเขาลูกใดลูกหนึ่ง แม้จะนึกถึงภูเขาสิเนรุ หรือภูเขา
 จักรวาล ซึ่งสุดแล้วแต่ต้องการ จะผ่านที่ไหนหรือภูเขา
 ลูกไหนก็ให้นึกถึงที่นั้นหรือภูเขาลูกนั้น ทำการบริกรรม
 แล้วอธิษฐานให้ที่นั้นๆ เป็นอากาศคือให้เป็นที่ว่าง
 (เหมือนอย่างกับความว่างที่เห็นในใจ) ครั้นแล้วฝาหรือ
 กำแพง หรือภูเขาก็ตามที่ตนต้องการจะผ่านไปนั้นมันก็
 จะกลายเป็นที่ว่างขึ้นมาทันที (ขอให้นึกถึงพวก

โอบปาติกะทั้งหลาย ซึ่งเมื่อต้องการจะออกจากห้องหรือเข้าไปในห้องชนิดไหนก็ตาม คือไม่ว่าจะเป็นห้องทำด้วยไม้หรือจะเป็นห้องตึกหรือเป็นห้องเหล็ก จะมีความหนามากแค่ไหนก็ตาม ก็สามารถจะผ่านไปได้ทันทีเหมือนอย่างคลื่นวิทยุซึ่งสามารถผ่านเครื่องกันเหล่านี้ได้)

อนึ่งข้อความตรงนี้ท่านมิได้อธิบายให้ชัดว่า ภิกษุผู้มีฤทธิ์ ซึ่งสามารถจะเดินทะลุฝาเรือนหรือกำแพงไปได้ นั้นเป็นเพราะฝาหรือกำแพงนั้นได้อันตรธานหายไปกลายเป็นที่โล่งขึ้นมาทันที ท่านจึงได้เดินผ่านไปได้อย่างนี้หรืออย่างไร?

และที่ว่าฝาเรือนหรือกำแพงอันตรธานหายไปนั้นหายไปเฉพาะตรงที่ที่จะผ่านไป หรือหายไปทั้งหมด?

และในขณะที่สิ่งเหล่านี้หายไปนั้น คนอื่นๆ สมมติว่านั่งอยู่ในบริเวณนั้น จะเห็นแต่เพียงว่า ท่านหายตัวไปในฝาเรือนหรือกำแพงแล้วไปโผล่ขึ้นอีกด้านหนึ่ง โดยที่คนเหล่านั้นก็ยังเห็นฝาเรือนหรือกำแพงนั้นตั้งอยู่เหมือนเดิมไม่หายไปไหน อย่างนี้หรือ?

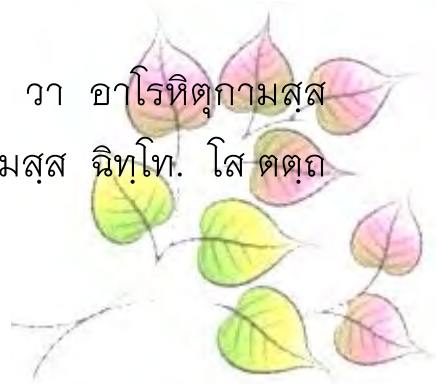

หรือเห็นว่าในขณะที่ท่านจะเดินผ่านเครื่องกัน
เหล่านี้ไป คนเหล่านั้นก็เห็นว่า ฝาหรือกำแพงนั้นหายไป
ชั่วขณะ คือกลายเป็นที่โล่งไปชั่วขณะ เมื่อท่านผ่านไปแล้ว
สิ่งเหล่านั้นก็กลับปรากฏเหมือนเดิม?

นี่คือปัญหาที่น่าคิด แต่อย่างไรก็ตาม ในคัมภีร์นี้
พระพุทธโฆษาจารย์ก็ได้อธิบายต่อไปอีกว่า:-

ภิกษุผู้มีฤทธิ์นั้น เมื่อต้องการจะลงไปข้างล่าง
(เช่นจะลงจากเรือนมาข้างล่าง หรือจะดำดินลงไป ซึ่งจะ
ไปโผล่ที่ไหนๆ ก็ตาม) สถานที่ซึ่งท่านต้องการจะผ่านไปนั้น
ก็จะกลายเป็นโพรง หรือเป็นช่องให้ท่านผ่านไปได้ หรือ
ต้องการจะขึ้นไปข้างบน (ตัวอย่างเช่นสามเณร ๔ รูป
ซึ่งเป็นพระอรหันต์ เหาะทะลุหลังคาบ้านไปได้อย่างนี้
เป็นต้น - ดูเรื่องสามเณรในธรรมบทภาค ๘) ท่านก็จะ
ผ่านไปได้เช่นเดียวกัน ซึ่งข้อความตอนนี้เป็นภาษา
บาลีนั้นท่านได้กล่าวไว้ดังนี้ :-

อโธ โอตริตุกามสุส อุกุฏฺฐํ วา อารีหิตุกามสุส
สุสิโร โหติ. วินิชฺฉิตฺตวา คนฺตุกามสุส ฉิทฺโท. โส ตตฺถ
อสชฺชมาโน คจฺจนฺตปิ.

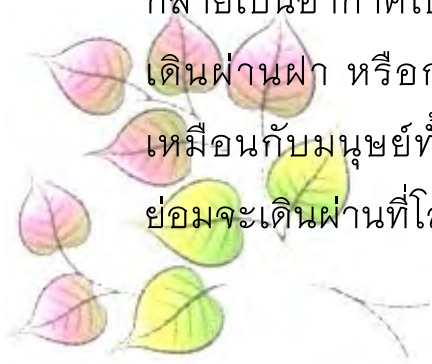

ภิกษุผู้มีฤทธิ์นั้นเมื่อต้องการจะลงไปข้างล่าง หรือ ต้องการจะขึ้นไปข้างบน สถานที่ตรงที่จะไปนั้นก็จะเป็น โพรง หรือเมื่อต้องการจะเดินทะลุผ่านไปยังสถานที่ไหน ตรงนั้นก็จะป็นช่อง ภิกษุนั้นจะไปในที่นั้นได้โดยไม่ติด

จากข้อความที่ท่านกล่าวไว้นี้ พอจะทำให้เข้าใจ ความหมายได้ชัดว่า ภิกษุผู้มีฤทธิ์นั้นสามารถจะเดิน ทะลุฝา ทะลุกำแพง ทะลุภูเขา หรือจะดำดินไปโผล่ที่ ไหนนั้นไปได้ได้อย่างไร

อนึ่ง พระพุทธโฆษาจารย์ผู้อธิบายเรื่องนี้ ท่านยัง ได้ยกข้อความจากในคัมภีร์พระไตรปิฎก (ขุ.ป. ๓๑/๕๙๓) มาอ้างไว้อีกดังนี้:-

โดยปกติภิกษุผู้มีฤทธิ์ ซึ่งเป็นผู้ได้อากาศกสิณ- สมาบัตินั้นเมื่อนึกถึงฝา หรือกำแพง หรือภูเขาซึ่งกั้นอยู่ แล้วอธิษฐานด้วยญาณว่า ที่ตรงนั้นจงเป็นอากาศ มันก็ กลายเป็นอากาศไปทันที ภิกษุผู้มีฤทธิ์นั้นจึงสามารถ เดินผ่านฝา หรือกำแพง หรือภูเขาไปได้โดยไม่ติด เหมือนกับมนุษย์ทั้งหลายซึ่งไม่ใช่ผู้มีฤทธิ์ โดยปกติ ย่อมจะเดินผ่านที่โล่งๆ ซึ่งไม่มีอะไรกั้นไม่มีอะไรล้อม

ไปได้โดยไม่ติด ฉันทิ ฤทธิผู้มิฤทธิ์ได้บรรลุ เจโตวสี (คือเป็นผู้มีความเชี่ยวชาญชำนาญคล่องแคล่วในการเข้าฌาน ออกจากฌาน เป็นต้น คือมีวสีห้า) ก็ฉันทิ เหมือนกัน คือสามารถจะเดินผ่านฟ้า ผ่านกำแพง ผ่านภูเขาไปยังอีกคด้านหนึ่งได้โดยไม่ติด เหมือนเดินผ่านไป ในอากาศ

ข้อความสำคัญที่เกี่ยวกับเรื่อง ติโรกฐาทาทิคมน-ปาฏิหาริย์ ตามที่กล่าวไว้ในคัมภีร์วิสุทธิมรรคนั้นก็มีเพียงเท่านี้ ท่านมิได้ยกตัวอย่างว่ามีใครบ้างที่แสดงปาฏิหาริย์เรื่องนี้ แต่อย่างไรก็ดี จากตัวอย่างที่ท่านเคยอ้างมาแล้ว เช่นพระโมคคัลลานะดำดินไปโผล่ขึ้นใกล้พระบาทของพระศาสดา เมื่อครั้งไปเทศนาโปรดพระพุทธมารดาบนดาวดึงส์นั้น ก็ถือเป็นตัวอย่างในเรื่องนี้ได้ ฉะนั้นท่านจึงมิได้ยกตัวอย่างมาอ้างไว้ในที่นี้

๖. ปฐวีอุมมุชชนิมมุชชปาฏิหาริย์

ปาฏิหาริย์ผุดขึ้นและต่ำลงในแผ่นดิน

ปาฏิหาริย์ข้อนี้ คำบาลีที่เป็นพุทธพจน์มีดังนี้:-

ปฐวียาปิ อุมมุชชนิมมุชชํ กโรติ เสยฺยถาปิ อุกฺกเ.

ภิกษุผู้มีฤทธิ์นั้น จะดำดินและผุดขึ้นจากดินเหมือน
ดำน้ำผุดขึ้นจากน้ำก็ได้ (อุมมุชช-โผล่ขึ้นหรือผุดขึ้นมา
นิมมุชช-ดำลงไป, จงสังเกตว่าตามสำนวนในบาลีนั้น
ท่านใช้คำว่า ผุดขึ้นก่อน ดำลงทีหลัง แต่ในที่นี้ต้องการ
แปลให้ตรงกับสำนวนไทยจึงแปลไว้เช่นนั้น)

สำหรับปาฏิหาริย์ข้อนี้ ในคัมภีร์วิสุทฺธิมรรค
ท่านอธิบายไว้ดังนี้:-

ภิกษุผู้ต้องการจะทำปาฏิหาริย์ข้อนี้ พึงเข้าอาไป-
กสิน (คือเข้าฌานโดยนึกถึงน้ำเป็นอารมณ์ และจะต้อง
เข้าไปจนถึงชั้นจตุตถฌาน จึงจะแสดงปาฏิหาริย์ข้อนี้ได้)
และเมื่อออกจากฌานแล้ว ให้บริกรรมนึกถึงพื้นดิน
ตรงที่ต้องการจะดำลงไปนั้น แล้วให้อธิษฐานว่า “แผ่นดิน
ในพื้นที่ตรงนี้จงเป็นน้ำ” และท่านกล่าวว่า “พร้อมกับ
การอธิษฐานนั้น แผ่นดินในพื้นที่ๆ กำหนดไว้นั้นก็จะเป็น
น้ำขึ้นมาทันที ฉะนั้นภิกษุนั้นจึงสามารถดำดินและผุดขึ้น
จากดินในพื้นที่ที่กำหนดไว้กันได้”

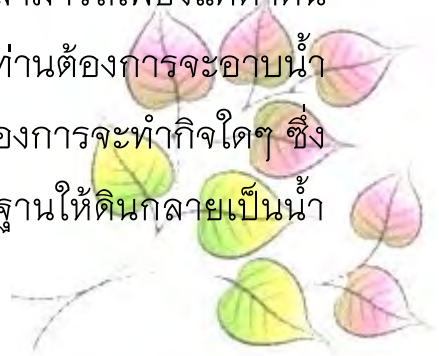

อนึ่ง พระพุทธโฆษาจารย์เมื่อท่านได้อธิบายเช่นนี้แล้ว ก็ได้ยกคำบาลีจากในพระไตรปิฎก (ขุ.ป. ๓๑/๕๙๓) มาอ้างอิงไว้อีกดังนี้:-

โดยปกติภิกษุผู้มีฤทธิ์ซึ่งเป็นผู้ได้อาไปกสิณสมาบัติ เมื่อนึกถึงแผ่นดินแล้วอธิษฐานด้วยญาณว่า “แผ่นดินตรงนี้จงเป็นน้ำ” แผ่นดินตรงที่กำหนดไว้นั้นก็จะเป็นน้ำขึ้นมาทันที ฉะนั้น ภิกษุนั้นจึงสามารถทำการดำดิน ผุดขึ้นจากดินได้ เปรียบเหมือนมนุษย์ทั้งหลายซึ่งไม่ใช่ผู้มีฤทธิ์ โดยปกติย่อมดำน้ำผุดขึ้นจากน้ำได้ฉับใด ภิกษุผู้มีฤทธิ์ผู้ได้เจโตวสี ก็สามารถจะดำดินผุดขึ้นจากดิน เหมือนดำน้ำผุดขึ้นจากน้ำได้ฉับนั้น

อนึ่งในคัมภีร์วิสุทธิมรรคตอนนี้ท่านยังได้อธิบายไว้อีกว่า:-

ภิกษุผู้มีฤทธิ์ ซึ่งเป็นผู้ได้อาไปกสิณสมาบัติ เป็นผู้ได้เจโตวสีนั้น ไม่ใช่จะมีความสามารถเพียงแต่ดำดินและโผล่ขึ้นจากดินได้เท่านั้น เมื่อท่านต้องการจะอาบน้ำ ตีมน้ำ ล้างหน้า ล้างสิ่งของหรือต้องการจะทำกิจใดๆ ซึ่งต้องใช้น้ำ ท่านก็สามารถจะอธิษฐานให้ดินกลายเป็นน้ำ

แล้วทำกิจต่างๆ เหล่านั้นได้ และใช้แต่เท่านี้ เมื่อต้องการ
 ให้นำกลายเป็นเนยใส น้ำมัน น้ำผึ้ง น้ำอ้อย หรือน้ำอะไร
 ก็ตาม ก็อธิษฐานให้เป็นอย่างนั้นได้ทุกอย่าง และเป็น
 จริงๆ ด้วย คือไม่ใช่เป็นเนยใสหลอกๆ หรือเป็นเนยใส
 ชั่วคราว แต่เป็นเนยใสจริงๆ ใช้บริโภคได้เหมือนเนยใส
 ที่ทำมาจากนมโค อย่างนี้เป็นต้น

และท่านยังได้อธิบายอีกว่า “น้ำที่ท่านใช้หรือที่
 ท่านด่ำลงไปนั้น เมื่อต้องการจะให้เปียกตัวท่านก็ได้ ไม่ให้
 เปียกตัวก็ได้ สุดแล้วแต่ท่านจะอธิษฐานอย่างไร ก็จะเป็น
 เป็นอย่างนั้นทุกประการ

และมีประเด็นที่สำคัญอีกข้อหนึ่ง ซึ่งจะเป็นคำตอบ
 สำหรับปัญหาในปาฏิหาริย์ข้อที่ ๕ ที่กล่าวมาแล้วว่า
 “เครื่องกั้นหรือเครื่องกีดขวาง ตรงที่อธิษฐานให้เป็น
 อากาศหรือให้เป็นที่โล่งนั้น คนอื่นก็เห็นเป็นที่โล่งไปด้วย
 หรือไม่ หรือคงเห็นเป็นเหมือนเดิม?” จากคำอธิบายใน
 หัวข้อนี้จะตอบปัญหาข้อนี้ได้ เพราะท่านได้อธิบายไว้
 ดังนี้:-

แผ่นดินตรงที่อธิษฐานให้เป็นน้ำนั้น **จะเป็นน้ำ**
สำหรับผู้มีฤทธิ์นั้นเท่านั้น แต่สำหรับคนอื่นๆ แล้ว
ที่ตรงนั้นก็ยังคงเป็นแผ่นดินเหมือนเดิม (คือคนอื่นๆ
ก็ยังคงเห็นที่ตรงนั้นเป็นดินเหมือนเดิม) พวกเขาเดินเท้า
ก็เดินไปได้ จะไปด้วยยานพาหนะใดๆ ก็ได้จะทำกสิกรรม
(บนที่ตรงอธิษฐานนั้น) ก็ได้ อย่างนี้เป็นต้น แต่ถ้าภิกษุ
ผู้มีฤทธิ์นั้นปรารถนาที่จะให้ตรงนั้นกลายเป็นน้ำสำหรับ
คนอื่นๆ ก็ได้ แต่จะต้องกำหนดกาลเวลาเอาไว้ด้วยว่า
จะให้เป็นน้ำอยู่นานเท่าไร เพราะเมื่อถึงกำหนดแล้ว
ที่ตรงนั้นก็จะกลับเป็นแผ่นดินเหมือนเดิม และน้ำที่จะ
กลับกลายเป็นดินนั้น ก็เป็นเฉพาะน้ำที่เปลี่ยนมาจาก
ดินตรงที่อธิษฐานไว้เท่านั้น ส่วนน้ำอย่างอื่น เช่นน้ำใน
หม้อน้ำ หรือน้ำในสระเป็นต้น ซึ่งมีอยู่แต่เดิมนั้น แม้จะมี
อยู่ในบริเวณนั้น น้ำเหล่านี้จะไม่กลายเป็นดินตามน้ำ
เหล่านั้นไปด้วย

อนึ่ง เพื่อต้องการจะให้ผู้อ่านได้ทราบถึงหลักฐาน
อันนี้อย่างชัดเจน ฉะนั้นจะขอคัดคำบาลีตรงนี้มาให้ดู
ไว้ด้วยดังนี้:-

ตสเสว จ สวา ปจวี อุทกั โหติ, อวเสสชนสฺส
 ปฐวีเยว. ตตฺถ มนุสฺสา ปตฺติกาปิ คจฺจนฺติ, ยานาที่หิปี
 คจฺจนฺติปี กสิกรมมาที่หิปี กโรนฺติเยว. สเจ ปนายั
 เตสฺมปิ อุทกั โหตุติ อิจฺฉติ. โหติเยว. ปริจฺฉินฺนกาลั
 อติกกมิตฺวา ยั ปกตียา สมฺมตพํภาทิสฺส อุทกั ตั สฺสเปตฺวา
 อวเสสั ปริจฺฉินฺนญฺจฺฉานั ปฐวีเยว โหติ.

- วิ. ๒/๒๓๒

อนึ่งสำหรับตัวอย่างของผู้ที่ดำดินและไพล่ขึ้นมา
 จากดินได้นั้น ในตอนนี้น่าทาก็ไม่ได้ยกมาอ้างไว้ แต่
 อย่างไรก็ดี จากเรื่องพระโมคคัลลานะซึ่งได้ดำดินต่อหน้า
 คนทั้งหลายมากมาย แล้วไปไพล่ขึ้นในที่ใกล้พระบาท
 พระศาสดา ในเรื่องยมกปาฏิหาริย์นั้น จะเป็นตัวอย่าง
 ของปาฏิหาริย์ข้อนี้ได้ดี

๗. อภิชชมาโนทกคณปาฏิหาริย์

ปาฏิหาริย์เดินไปบนน้ำได้ โดยที่น้ำไม่แตก

ปาฏิหาริย์ข้อที่ ๗ นี้ คำบาลีที่เป็นพุทธพจน์มีดังนี้:-

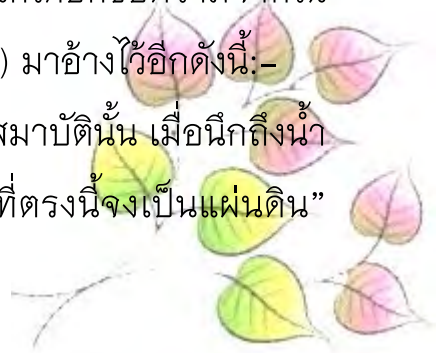
อุทกเปปี อภิขชมาเน คจุนติ เสขยถาปี ปฐุวียํ.
(ภิกษุผู้มีฤทธิ์นั้น) สามารถจะเดินไปบนน้ำได้โดยที่น้ำไม่
แตกหรือไม่แยกออกจากกัน เหมือนกับเดินไปบนแผ่นดิน

ปาฏิหาริย์ข้อนี้ ในคัมภีร์วิสุทธิมรรคท่านได้
อธิบายไว้ว่า:-

ภิกษุผู้มีฤทธิ์เมื่อปรารถนาจะเดินไปบนน้ำ โดยที่
น้ำนั้นไม่แตกหรือไม่แยกออกจากกัน คือไม่จมลงไป
น้ำนั้น พึงเข้าปฐุวิกสิณ (คือเข้าฌานโดยเพ่งเอาดินเป็น
อารมณ์ จนกระทั่งเห็นดินในใจชัดที่สุด และสามารถ
บังคับปฐุวินิมิตนี้ให้เป็นอย่างไรก็ได้) และเมื่อออกจาก
ฌานนี้แล้วก็ให้บริกรรมถึงดินแล้วให้อธิษฐานว่า “น้ำใน
ที่เท่านี้จงเป็นดิน” พร้อมกับการอธิษฐานน้ำในที่ๆ
กำหนดเอาไว้นั้นก็จะเป็นดินขึ้นมาทันที ฉะนั้นภิกษุผู้มีฤทธิ์
นั้นจึงสามารถเดินไปบนน้ำนั้นได้

เมื่อได้อธิบายเช่นนี้แล้ว ท่านก็ได้ยกข้อความจากใน
คัมภีร์พระไตรปิฎก (ขุ.ป. ๓๑/๕๙๓) มาอ้างไว้อีกดังนี้:-

โดยปกติภิกษุผู้ได้ปฐุวิกสิณสมาบัตินั้น เมื่อนึกถึงน้ำ
แล้วอธิษฐานด้วยญาณว่า “น้ำในที่ตรงนี้จงเป็นแผ่นดิน”

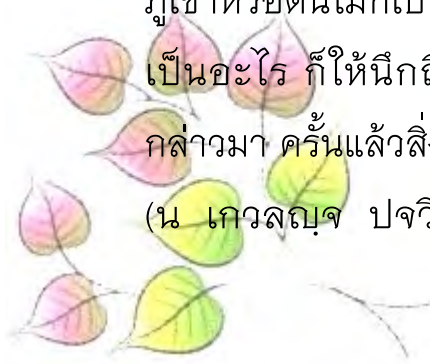
น้ำนั้นก็จะเป็นแผ่นดินขึ้นมาทันที ฉะนั้นภิกษุผู้มีฤทธิ์นั้น จึงสามารถเดินไปบนน้ำได้โดยที่น้ำนั้นไม่แตก เหมือน อย่างมนุษย์ทั้งหลายซึ่งไม่ใช่เป็นผู้มีฤทธิ์นั้น โดยปกติก็ ย่อมจะเดินไปบนแผ่นดินได้โดยที่แผ่นดินไม่แตก (คือไม่ แยกออกจากกัน) ฉะนั้น ฤกษ์ผู้มีฤทธิ์ผู้ใดเจโตวสีก็ฉะนั้นนั้น เหมือนกัน คือสามารถจะเดินไปบนน้ำได้โดยที่น้ำไม่แตก เหมือนกับเดินไปบนแผ่นดินฉะนั้น

อนึ่ง ท่านยังได้อธิบายไว้อีกว่า:-

ภิกษุผู้มีฤทธิ์นั้น มิใช่แต่จะเดินไปบนน้ำได้เท่านั้น เมื่อต้องการจะนั่งหรือนอนบนน้ำ หรือต้องการจะอยู่ใน อิริยาบถใดบนน้ำหรือในน้ำนั้น ก็ทำได้ทั้งสิ้น

และท่านยังได้อธิบายอีกว่า:-

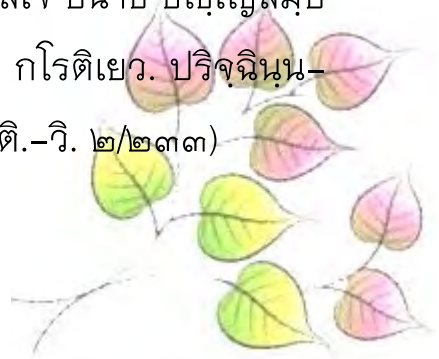
ภิกษุผู้มีฤทธิ์นั้นมิใช่จะอธิษฐานให้น้ำกลายเป็นดินได้ เท่านั้น ถ้าต้องการจะอธิษฐานให้น้ำกลายเป็นแก้วทอง ภูเขาหรือต้นไม้ก็เป็นได้ คือสุดแล้วแต่จะปรารถนาจะให้ เป็นอะไร ก็ให้นึกถึงสิ่งนั้นๆ แล้วอธิษฐานโดยนัยดังที่ กล่าวมา ครั้นแล้วสิ่งนั้นจะเป็นไปตามที่อธิษฐานทุกอย่าง (น เภวลภจ ปจวิเมว มณีสวณฺณปพฺพตรุกฺขาทีสุปิ

ยัม ยัม อิจฺฉติ ตัม ตัม วุตฺตนเยเนว อวชฺชิตฺวา อธิฏฺฐาติ.
ยถาธิฏฺฐิตเมว โหติ-วิ. ๒/๒๓๒)

อนึ่งท่านยังได้บอกอีกว่า:-

น้ำที่อธิษฐานให้กลายเป็นดินนั้น ก็คงเป็นดิน
สำหรับท่านผู้มีฤทธิ์เท่านั้น แต่สำหรับคนอื่น ๆ แล้ว น้ำ
ที่ตรงนั้นก็ยังเป็นน้ำเหมือนเดิม ปลา เต่า ที่มีอยู่ในน้ำ
ตรงนั้นก็ยังสามารถว่ายไปมาได้ ลสัตว์ที่หากินในน้ำเช่น
นกกาน้ำเป็นต้น ก็ยังคงดำน้ำท่องเที่ยวไปในน้ำนั้นได้
แต่ถ้าท่านผู้มีฤทธิ์ปรารถนาจะทำน้ำนั้นทั้งหมดให้
กลายเป็นดินจริงๆ สำหรับคนอื่น ๆ ท่านก็ทำได้เหมือนกัน
แต่ต้องกำหนดเวลาเอาไว้ด้วยว่า จะให้เป็นดินอยู่นาน
เท่าไร เพราะเมื่อถึงกำหนดแล้ว แผ่นดินที่เกิดจากการ
อธิษฐานนั้นจะกลับเป็นน้ำเหมือนเดิม (ตสฺเสว จ ตัม
อุทกัม ปฐฺวี โหติ. เสสชนสฺส อุทกเมว. มจฺฉกจฺฉปา จ
อุทกกาทโย จ ยถารูจี วิจรนฺติ. สเจ ปนายํ อณฺเณสมปิ
มนุสฺसानํ ตัม ปฐฺวี กาทุมฺ อิจฺฉติ กโรติเยว. ปริจฺฉินฺน-
กาลาติกฺกเมน ปน อุทกเมว โหติ.-วิ. ๒/๒๓๓)

พระโมคคัลลานะจะแสดงปาฏิหาริย์พลิกแผ่นดิน แต่พระพุทธเจ้าไม่ทรงอนุญาต

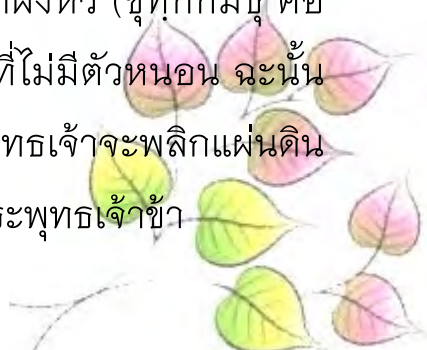
อนึ่ง สมมติว่าภิกษุผู้มีฤทธิ์นั้นอธิษฐานให้น้ำกลายเป็นดินขึ้นมาจริงๆ คือคนอื่น ๆ ก็สามารเดินไปบนน้ำนั้นได้ เหมือนเดินไปบนแผ่นดินนั้น ปัญหามีอยู่ว่า ถ้าเป็นเช่นนี้จริงๆ ปลาหรือเต่าซึ่งมีอยู่ในน้ำนั้นมิตายไปหรือ? ปัญหาข้อนี้ท่านไม่ได้อธิบายไว้ แต่อย่างไรก็ดีปัญหาในเรื่องนี้อาจจะตอบได้จากเรื่องของพระโมคคัลลานะ ซึ่งมีเล่าไว้ในพระไตรปิฎกเล่ม ๑ (วิ. มหา. ๑/๑๑) ว่า:-

สมัยหนึ่ง พระพุทธเจ้าทรงจำพรรษาอยู่ที่เมืองเวรัญชา พร้อมกับภิกษุสงฆ์หมู่ใหญ่ประมาณ ๕๐๐ รูป และในสมัยนั้นได้เกิดเหตุภิกขภัยในเมืองนี้ พระพุทธเจ้าพร้อมทั้งภิกษุสงฆ์ทั้งหมดได้เกิดความลำบากมาก เพราะไปเที่ยวบิณฑบาตที่ไหนๆ ในเมืองนั้นไม่มีคนใส่บาตรเลย แต่ก็ได้อาศัยพ่อค้าม้าซึ่งได้มาจากเมืองอุตตราประเทศ นำม้ามาขายในเมืองนั้น โดยได้มากันเป็นกองคาราวาน มีม้ามาประมาณ ๕๐๐ ตัว พวกพ่อค้าเหล่านี้ได้พักแรมอยู่ตลอดฤดูฝนในเมืองเวรัญชา พวกพ่อค้าเหล่านี้แหละ

ได้จัดข้าวแดงไว้ถวายภิกษุรูปละแสง (๑ แสงเท่ากับ ๔ พายมือ) ที่คอกม้า เวลาเช้าภิกษุทั้งหลายไปเที่ยวบิณฑบาตในเมืองเวรัญชา เมื่อไม่ได้ภัตตาหารก็มาที่คอกม้า ได้รับบิณฑบาตข้าวแดงรูปละแสงแล้วก็กลับไปอาราม ข้าวเหล่านี้ต้องใส่ครกโขลกจึงจะฉันได้ ส่วนพระอานนท์ ก็บดข้าวแดงแสงหนึ่งทีศิลา แล้วน้อมนำไปถวายพระผู้มีพระภาค พระผู้มีพระภาคก็ได้เสวยพระกระยาหาร โดยวิธีนี้เหมือนกัน และด้วยเหตุนี้ พระโมคคัลลานะจึงได้เข้าไปเฝ้าพระผู้มีพระภาคเจ้า แล้วกราบทูลว่า:-

พระพุทธเจ้าข้า บัดนี้เมืองเวรัญชามีภิกษาหารน้อย ประชาชนหาเลี้ยงชีพฝืดเคือง มีกระดูกคนตายขาวเกลื่อน (ตายเพราะอดอาหาร) ต้องมีสลากซื้ออาหาร ภิกษุสงฆ์ จะยังอรรถภาพให้เป็นไปด้วยการถือบาตรแสวงหา ก็ทำไม่ได้ง่าย ก็แต่พื้นเบื้องล่างแห่งแผ่นดินผืนใหญ่นี้ สมบูรณ์ มีรสอันโอชา เหมือนน้ำผึ้งหวี (ขุทุกกมธู คือ น้ำผึ้งที่เกิดจากผึ้งตัวเล็กทำไว้) ที่ไม่มีตัวหนอน ฉะนั้น ขอประทานพระวโรกาส ข้าพระพุทธเจ้าจะพลิกแผ่นดิน ภิกษุทั้งหลายจักได้ฉันง้วนดิน พระพุทธเจ้าข้า

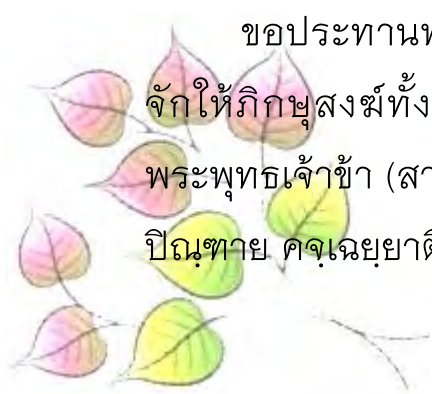

พระผู้มีพระภาคตรัสถามว่า ดูกรโมคคัลลานะ กิ
 ลัตว์ทั้งหลายผู้อาศัยแผ่นดินเล่า (คือมนุษย์และสัตว์
 ทั้งหลายที่อยู่บนดินหรืออยู่ในดิน) เธอจะทำอย่างไรกับ
 สัตว์เหล่านั้น?

ข้าพระพุทธเจ้าจักเนรมิตฝ่ามือข้างหนึ่งให้เป็น
 เหมือนแผ่นดินใหญ่ แล้วให้สัตว์ทั้งหลายผู้อาศัยแผ่นดินนั้น
 เข้าไปอยู่ในฝ่ามือฉันนั้น ส่วนอีกมือหนึ่งจะใช้พลิกแผ่นดิน
 พระพุทธเจ้าข้า (เอกาหิ ฆนุเต ปาณี อภินิมมิณิสฺสามิ
 เสยฺยถาปิ มหาปฺลฺลวี่. เย ปฺลฺลวี่นิสฺสิตา ปาณา. เต ตตฺถ
 สงฺกาเมสฺสามิ เอเกน หตฺถेเนน ปฺลฺลวี่ ปรีวตฺเตสฺสามีติ)

อย่าเลย โมคคัลลานะ การพลิกแผ่นดิน เธออย่า
 พอใจเลย สัตว์ทั้งหลายจะพึงได้รับผลตรงกันข้าม (อลัง
 โมคฺคฺลฺลาน มา เต รุจฺจิ ปฺลฺลวี่ ปรีวตฺเตตฺตํ วิปฺลฺลาสิปิ
 สตฺตา ปฏฺิเสยฺยุนฺติ.)

ขอประทานพระวโรกาส ถ้าเช่นนั้น ข้าพระองค์
 จักให้ภิกษุสงฆ์ทั้งหมดไปบิณฑบาตที่อุตตรกुरुทวีป
 พระพุทธเจ้าข้า (สาธฺ ฆนุเต สพฺโพ ภิกฺขุสงฺโฆ อุตฺตรกुरु
 ปิณฑทาเย คจฺเจยฺยาติ)

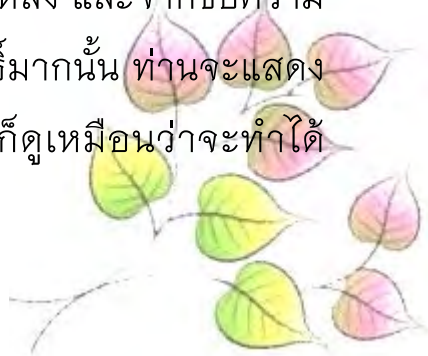

ก็ภิกษุผู้ไม่มีฤทธิ์แล้ว เธอจักทำอย่างไรกับภิกษุเหล่านั้น (เข ปน เต โมคคัลลาน ภิกขุ อนินทิมนฺโต, เต กถํ กฤษฺสสีติ)

ข้าพระพุทธเจ้าจักทำให้ภิกษุทั้งหมดไปได้ พระ-
พุทธเจ้าข้า (ตถาหํ ฆนฺเต กฤษฺสามิ. ยถา สพฺเพ ภิกขุ
คจฺฉิสฺสนฺตีติ)

อย่าเลย โมคคัลลานะ การที่ภิกษุสงฆ์ทั้งหมดจะ
ไปปิณฑบาตถึงอุตตรกुरुทวีปนั้น เธออย่าพอใจเลย

ข้อความทั้งหมดที่อ้างมานี้ถือได้ว่า เป็นข้อความที่
แสดงถึงปาฏิหาริย์ที่ยิ่งใหญ่มาก และไม่น่าจะเป็นไปได้เลย
แต่ก็อย่าลืมว่า ข้อความนี้มีอยู่ในพระไตรปิฎก ฉบับ-
บาลีเล่มที่ ๑ หน้า ๑๑-๑๒ ไม่ใช่ข้อความที่มีอยู่ใน
หนังสือชั้นอรรถกถา ฉะนั้นจึงต้องตระหนักไว้บ้างจะ
เป็นเรื่องที่เป็นไปได้จริงหรือไม่ อย่าเพิ่งด่วนตัดสินใจ
เรื่องนี้จะเก็บเอาไว้วินิจฉัยในภายหลัง และจากข้อความ
ที่กล่าวมานี้แสดงว่า ภิกษุผู้มีฤทธิ์มากนั้น ท่านจะแสดง
ปาฏิหาริย์อย่างไร พิธีกรรมอย่างไร ก็ดูเหมือนว่าจะทำได้
ทั้งนั้น

หนึ่ง ข้อความในตอนนี้ ในหนังสือสมันตปาสาทิกา เล่ม ๑ หน้า ๒๐๘ ท่านอธิบายไว้ว่า การที่พระพุทธเจ้า ทรงห้ามมิให้พระโมคคัลลานะแสดงปาฏิหาริย์เช่นนั้น ทั้งที่พระองค์ทรงทราบดีว่า พระโมคคัลลานะสามารถ ทำอย่างนั้นได้จริงๆ ก็ตาม ทั้งนี้ก็เพราะเกรงว่าต่อไปใน อนาคต ถ้ามีเหตุการณ์เกิดทุพภิกขภัยเช่นนี้ขึ้นอีก คน ทั้งหลายก็จะนึกแต่จะให้ท่านผู้มีฤทธิ์แสดงปาฏิหาริย์ แก้ปัญหาให้ แต่บุคคลผู้มีฤทธิ์เช่นนี้ใช้ว่าจะมีได้เสมอไป และยิ่งกว่านั้นในเมื่อคนทั้งหลายเคยรู้หรือเคยเห็นเรื่อง ปาฏิหาริย์เช่นนี้ ฉะนั้นถ้าผู้ใดแม้จะเป็นพระอรหันต์ หรือ เป็นพระโสดาบัน พระสกทาคามี พระอนาคามี หรือ เป็นพระอรหันต์ แต่เป็นพระอรหันต์สุกขวิปัสสก์ หรือได้ ปฏิสัมภิตาสิ ไม่ได้ อภิญาหก ไม่มีอิทธิฤทธิ์ใดๆ คน ทั้งหลายก็จะไม่เชื่อว่า ท่านเหล่านี้เป็นพระอรหันต์ และถ้า หากเกิดมีการกล่าวร้ายขึ้นมา คนเหล่านั้นก็จะเป็นบาป ไปสู่อบายภูมิได้ ฉะนั้นพระพุทธเจ้าจึงไม่ทรงอนุญาตให้ พระโมคคัลลานะแสดง

๑. หนึ่งได้เคยกล่าวมาแล้วว่า “ภิกษุผู้มีฤทธิ์นั้นมิใช่จะอธิษฐานให้น้ำกลายเป็นดินได้เท่านั้น ถ้าต้องการจะอธิษฐานให้น้ำกลายเป็นแก้วเป็นทอง เป็นภูเขาหรือต้นไม้ก็เป็นได้คือสุดแล้วแต่จะอธิษฐานให้เป็นอะไร ก็ให้นึกถึงสิ่งนั้นๆ แล้วอธิษฐานโดยนัยดังที่กล่าวมา ครั้นแล้วสิ่งนั้นก็จะเป็นไปตามที่อธิษฐานทุกอย่าง-วิ.๒/๒๓๒.”

ข้อความที่พระพุทธโฆษาจารย์ได้กล่าวไว้นี้ ท่านไม่ได้ให้ตัวอย่างไว้ แต่จากเรื่องของพระปิลินทวัจฉะ ซึ่งเป็นพระอรหันต์ที่มีฤทธิ์มากองค์หนึ่ง ดังที่จะกล่าวให้ฟังต่อไปนี้ จะเป็นข้อพิสูจน์ถึงคำที่ท่านได้กล่าวมาแล้วนั้นได้เป็นอย่างดีซึ่งถึงแม้ตัวอย่างอันนี้จะไม่ใช่เป็นการอธิษฐานน้ำให้กลายเป็นสิ่งอื่นก็ตาม แต่จากเรื่องปาฏิหาริย์ของท่านปิลินทวัจฉะนี้ก็แสดงให้เห็นว่า **“ผู้มีฤทธิ์นั้น สามารถจะอธิษฐานอะไรให้เป็นอะไรก็ได้”** ดังเรื่องที่จะกล่าวต่อไปนี้

๑. วิจารณ์ ฉบับที่ ๑๑-๑๒ พุทธศักราช-ธันวาคม ๒๕๒๕

พระปิลินทวัจจะ

เนรมิตเสวียนหญ้าให้เป็นมาลัยทองคำ

เนรมิตปราสาทธรรมดาให้เป็นปราสาททองคำ

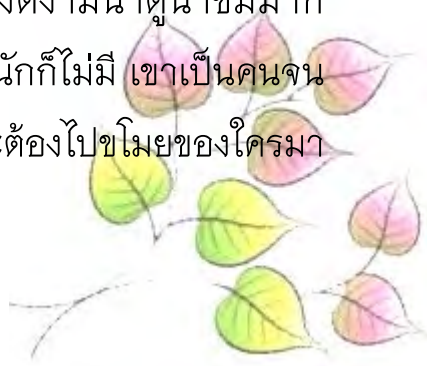
เข้าวันหนึ่ง พระปิลินทวัจจะได้เข้าไปบิณฑบาต
ยังหมู่บ้านที่ท่านเคยไปเป็นประจำ ในเวลานั้นในหมู่บ้าน
ได้มีมหรสพ พวกเด็กๆ พากันตกแต่งกายประดับดอกไม้
เล่นมหรสพกันอยู่ และท่านก็เที่ยวบิณฑบาตไปโดยลำดับ
จนกระทั่งไปถึงเรือนของคนทำงานวัด (อารามิกชน)
ผู้หนึ่ง แล้วท่านได้นั่งบนอาสนะที่เขาเตรียมไว้

ขณะนั้นธิดาผู้หนึ่งของหญิงบนนั้นกำลังนั่งร้องไห้อยู่
พระปิลินทวัจจะจึงได้ถามว่า “เด็กหญิงคนนี้ร้องไห้เรื่อง
อะไร?” แม่ของเด็กหญิงนั้นจึงได้กราบเรียนให้ท่านทราบว่า
“ลูกของนางเห็นคนอื่น ๆ เขาแต่งตัวประดับดอกไม้ไป
เล่นมหรสพกัน ก็อยากจะไปเล่นกับเขาบ้าง แต่ไม่มี
เครื่องแต่งกายไม่มีเครื่องประดับ จึงได้ร้องไห้อยากจะ
ได้เครื่องแต่งตัวและดอกไม้ ดิฉันก็ได้บอกกับลูกว่า เราเป็น
คนจน เราจะได้เครื่องแต่งตัวได้ดอกไม้มาจากไหนเล่า”

พระปิลินทวัจฉะ เมื่อได้ทราบเช่นนี้แล้ว ท่านก็หยิบเอาเสวียนหญ้า (คือหญ้าที่เอามาขดเป็นวงกลมสำหรับเอาไว้วางรองหม้อข้าวหรือวางรองอะไรก็ได้) ขึ้นมาอันหนึ่ง แล้วส่งให้กับแม่ของเด็กหญิงนั้น พร้อมกับบอกว่า “จงเอาเสวียนหญ้านี้สวมลงที่ศีรษะของลูก” เมื่อหญิงนั้นรับเอาเสวียนหญ้านั้นไปสวมลงที่ศีรษะลูกแล้วทันใดนั้นเอง เสวียนหญ้านั้นก็กลายเป็นมาลัยทองคำอย่างงดงามน่าดูน่าชมมาก ซึ่งมาลัยทองคำแบบนี้แม้แต่ในราชสำนักก็ไม่มี (อถโฆ สว อารามิกินี ต่ ตินณชูปกั คเหตุวา ตสุสา ทาริกาย สีเส ปฏิมุญจ. สว อโหสิ สุวณฺณมาลา อภีรูปา ทสฺสนียา ปาสาทิกา. นตฺถิ ตาทิสา รญฺโญปิ อนฺตฺปุเร สุวณฺณมาลา.-วิ.มหา. ๒/๑๒๐)

อนึ่ง ได้มีชาวบ้านไปกราบทูลพระเจ้าพิมพิสาร จอมพลมครรัฐว่า “ขอเดชะ หญิงคนหนึ่งที่บ้านของ คนทำงานวัดมีมาลัยทองคำ ซึ่งงดงามน่าดูน่าชมมาก ซึ่งมาลัยทองคำนี้ แม้แต่ในราชสำนักก็ไม่มี เขาเป็นคนจน เขาจะมีสิ่งนี้ได้อย่างไร นอกจากจะต้องไปขโมยของใครมา พระเจ้าข้า”

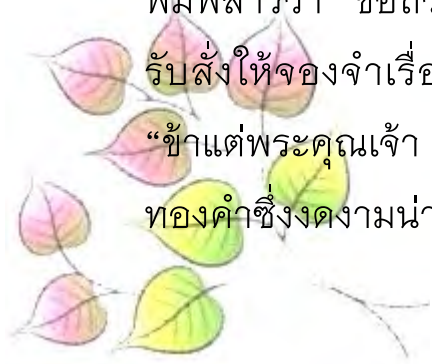
พระเจ้าพิมพิสารเมื่อได้ทรงทราบเช่นนั้น ก็รับสั่งให้ไปจงจำคนตระกูลนั้นมา

ครั้นรุ่งเช้าวันที่ ๒ พระปิลินทวัจฉะ ก็ได้ไปบิณฑบาตที่หมู่บ้านนั้นอีก และได้เดินผ่านไปทางบ้านของคนทำงานวัดนั้น แต่ไม่เห็นคนเหล่านั้น จึงได้ถามคนที่คุ้นเคยกับคนเหล่านั้นว่า “คนที่บ้านนี้เขาไปไหนกัน”

คนพวกนั้นจึงได้กราบเรียนว่า “เขาถูกจองจำนำตัวไป เพราะเรื่องมาลัยทองคำอันนั้น”

พระปิลินทวัจฉะ เมื่อได้ทราบเช่นนั้นแล้ว ท่านก็เข้าไปในพระราชนิเวศน์ของพระเจ้าพิมพิสาร และนั่งบนอาสนะที่เขาจัดถวาย ส่วนพระเจ้าพิมพิสารเมื่อทราบว่าท่านปิลินทวัจฉะมา ก็ได้เสด็จเข้าไปหา ถวายอภิวาทแล้วประทับนั่งบนพระราชอาสน์อันควรส่วนข้างหนึ่ง

ครั้นแล้วพระปิลินทวัจฉะก็ได้ทูลถามพระเจ้าพิมพิสารว่า “ขอถวายพระพร ตระกูลคนทำงานวัดถูกจับสั่งให้จงจำเรื่องอะไร?” พระเจ้าพิมพิสารตรัสว่า “ข้าแต่พระคุณเจ้า ที่เรือนของคนเหล่านี้มีมาลัยดอกไม้ทองคำซึ่งงดงามน่าดูน่าชมมาก ของอย่างนี้แม้แต่ในวัง

ก็ยังมี เขาเป็นคนจน ฉะนั้นเขาจะได้ของเช่นนี้มาได้
อย่างไร นอกจากจะต้องขโมยของใครมา”

เมื่อพระเจ้าพิมพิสารรับสั่งเช่นนั้น พระปิลินทวัจจะ
จึงได้อธิษฐานปราสาทของพระเจ้าพิมพิสาร จอมพล-
มคธรัฐว่า จงเป็นทอง ปราสาทนั้นก็ได้กลายเป็นทองไป
ในทันทีทั้งหมด แล้วได้ถวายพระพรทูลถามว่า “ขอ
ถวายพระพร กี่ทองมากมายเช่นนี้มหาบพิตรได้มาแต่
ไหน?” (อถไซ อายสุมา ปิลินทวจุโณ รณโญ มาคธสุส
เสนียสุส พิมพิสารสุส ปาสาทิ สุวณฺณนฺติ อธิมุจฺจิ. โส
อโหสิ สพฺพโสวณฺณมโย. อิทิ ปน เต มหาราช ตาวพหุ
สุวณฺณํ กุโตติ.)

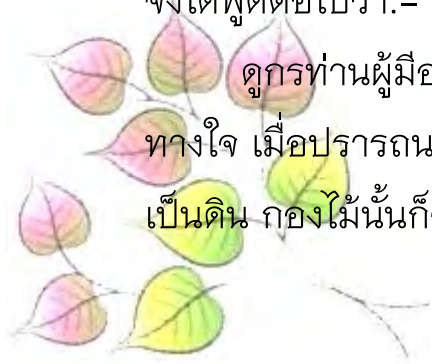
พระเจ้าพิมพิสารจึงรับสั่งว่า “ข้าพเจ้าทราบแล้ว
ท่านผู้เจริญ นี่เป็นอิทธานุภาพของพระผู้เป็นเจ้าของเจ้าแน่แท้”
ครั้นแล้วก็รับสั่งให้ปล่อยตระกูลของคนทำงานวัดนั้นให้
พ้นจากพระราชอาญา (อณฺญาตํ ฆนฺเต อยฺยสุเสเวโส
อิทธานุภาโวติ ต อารามิกกุลํ มุญฺจาเปสิ.-วิมฺหา. ๒/๑๒๑)

จากเรื่องของพระปิณฑุวัจจะดั่งที่กล่าวมานี้ จะชี้ให้เห็นว่า “สำหรับภิกษุผู้มีฤทธิ์นั้น เมื่อต้องการจะ อธิษฐานอะไรให้เป็นอะไร ก็เป็นไปได้ทั้งสิ้น” และนอกจาก หลักฐานอันนี้แล้ว ยังมีข้อความในพระสูตรอีกแห่งหนึ่ง ซึ่งเป็นคำอธิบายในเรื่องนี้ได้เป็นอย่างดี ซึ่งในคัมภีร์ (คือพระไตรปิฎกเล่มที่ ๒๒ หน้า ๓๘๐ ข้อ ๓๑๒) ได้กล่าวไว้ดังนี้:-

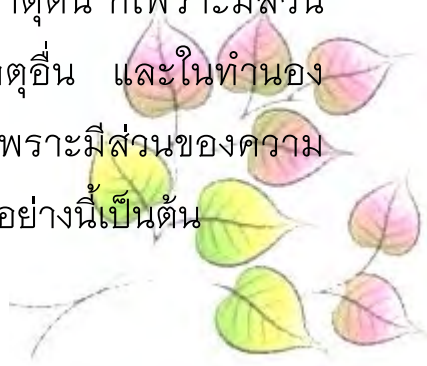
สมัยหนึ่ง พระผู้มีพระภาคเจ้าประทับอยู่ ณ ภูเขาศิขณภูฏ ใกล้พระนครราชคฤห์ ครั้งนั้นเป็นเวลาเช้า พระสารีบุตรรุ่งแล้ว ถือบาตรและจีวรลงจากภูเขาศิขณภูฏ พร้อมกับภิกษุหลายรูป ท่านเห็นกองไม้กองใหญ่ ณ ที่แห่งหนึ่ง จึงได้ถามภิกษุทั้งหลายว่า “ท่านผู้มีอายุทั้งหลาย ท่านทั้งหลายเห็นกองไม้กองใหญ่โน้นหรือไม่” เมื่อภิกษุเหล่านั้นตอบว่า “เห็น ท่านผู้มีอายุ” พระสารีบุตร จึงได้พูดต่อไปว่า:-

ดูกรท่านผู้มีอายุทั้งหลาย ภิกษุผู้มีฤทธิ์ เป็นผู้มิวสี ทางใจ เมื่อปรารถนาที่จะอธิษฐานให้กองไม้กองใหญ่นั้น เป็นดิน กองไม้โน้นก็จะกลายเป็นดินขึ้นมาทันที ทั้งนี้เป็นเพราะ

อะไร? เพราะในกองไม้นั้นมีธาตุดิน และในทำนองเดียวกัน เมื่อปรารถนาจะอธิษฐานให้กองไม้นั้นเป็นน้ำ เป็นไฟ เป็นลม ไม้กองนั้นก็จะเป็นน้ำ เป็นไฟ เป็นลม ขึ้นมาทันที ทั้งนี้ก็เพราะในกองไม้นั้น ธาตุน้ำก็มี ธาตุไฟก็มี ธาตุลมก็มี หรือจะอธิษฐานให้เป็นสิ่งที่สวยงาม หรือให้เป็นสิ่งที่ไม่สวยงาม ไม้กองนั้นก็จะเป็นไปตามที่อธิษฐาน ทั้งนี้ก็เพราะในไม้กองนั้น สุกธาตุ ธาตุที่งามก็มี อสุกธาตุ ธาตุที่ไม่งามก็มี

ข้อความในพระสูตรนี้ถึงแม้จะเป็นภาคิตของพระ-
สารีบุตรก็จริง แต่ก็ถือได้ว่า คำที่ท่านกล่าวมานั้นเป็น
ความจริงได้ทั้งหมด เพราะข้อความในทำนองนี้ที่เป็น
พุทธพจน์ก็มีมากมาย และขอให้สังเกตไว้ด้วยว่า ตาม
หลักของพระพุทธศาสนานั้นถือว่า วัตถุทุกอย่างย่อมมี
ทั้งธาตุดิน ธาตุน้ำ ธาตุไฟ ธาตุลม อยู่ด้วยกันเสมอ แต่
ที่เรียกชื่อต่างกันว่า ธาตุนี้เป็นธาตุดิน ก็เพราะมีส่วน
ของความเป็นธาตุดินมากกว่าธาตุอื่น และในทำนอง
เดียวกัน สิ่งนี้เรียกว่า ธาตุน้ำ ก็เพราะมีส่วนของความ
เป็นธาตุน้ำมากกว่าธาตุอย่างอื่น อย่างนี้เป็นต้น

อนึ่ง เพื่อต้องการจะให้ท่านผู้อ่านได้ทราบข้อความโดยละเอียดยิ่งขึ้นอีกว่า โดยธรรมดาผู้มีฤทธิ์นั้นไม่ว่าจะเป็นภิกษุหรือมิใช่ภิกษุก็ตาม ถ้าหากมีคุณสมบัติดังที่แจ้งกล่าวต่อไปนี้แล้ว แม้แต่ภูเขาก็สามารถทำลายได้ด้วยฤทธิ์ดังเช่นเรื่องที่ถูกกล่าวไว้ในคัมภีร์ (คือพระไตรปิฎกเล่มที่ ๒๒ หน้า ๓๔๖ ข้อ ๒๙๕ อ. จก. ๒๒/๓๔๗) ว่า:-

ภิกษุทั้งหลาย ภิกษุผู้ประกอบไปด้วยธรรม ๖ ประการเหล่านี้ ถ้าหากปรารถนาจะทำลายภูเขาหิมพานต์ก็สามารถจะทำลายได้ ฉะนั้นจะป่วยกล่าวไปใยถึงการทำลายอริชาซึ่งเป็นสิ่งที่ลามกว่า จะทำลายไม่ได้ ภิกษุทั้งหลาย ธรรม ๖ ประการเหล่านี้เป็นไฉน?

๑. ภิกษุในธรรมวินัยนี้ย่อมเป็นผู้ฉลาดในการเข้าสมาธิ

๒. ภิกษุในธรรมวินัยนี้ย่อมเป็นผู้ฉลาดในการตั้งอยู่แห่งสมาธิ

๓. ภิกษุในธรรมวินัยนี้ย่อมเป็นผู้ฉลาดในการออกจากสมาธิ

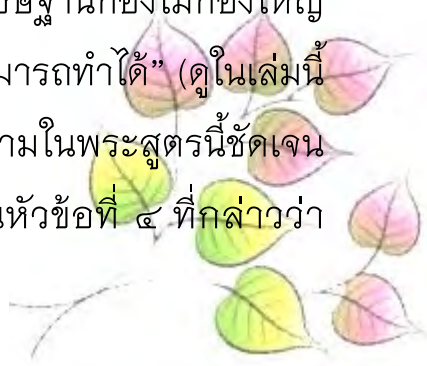
๔. ภิกษุในธรรมวินัยนี้ย่อมเป็นผู้ฉลาดในความ
คล่องแคล่วของสมาธิ

๕. ภิกษุในธรรมวินัยนี้ย่อมเป็นผู้ฉลาดในโคจร
ของสมาธิ

๖. ภิกษุในธรรมวินัยนี้ย่อมเป็นผู้ฉลาดในอภินิหาร
ของสมาธิ

ภิกษุทั้งหลาย ภิกษุผู้ประกอบไปด้วยธรรม ๖
ประการเหล่านี้แล ถ้าปรารถนาจะทำลายภูเขาคิมพานต์ก็
สามารถจะทำลายได้ ฉะนั้นจะป่วยกล่าวไปใยถึงการ
ทำลายอริชา ซึ่งเป็นสิ่งลามกนั้นว่า จะทำลายไม่ได้

ขอให้สังเกตว่า “ภิกษุผู้ประกอบไปด้วยธรรม ๖
ประการนี้ ก็คือภิกษุผู้มีฤทธิ์ ผู้มีวิสุทธิทางใจ (อิทธิมา
เจโตวิสลปฺปโต) นั่นเอง และขอให้นำพระสูตรในตอนนี
ไปเปรียบกับพระสูตรที่กล่าวมาแล้วว่า “ภิกษุผู้มีฤทธิ์
ผู้มีวิสุทธิทางใจนั้น ถ้าปรารถนาจะอธิษฐานกองไม้กองใหญ่
ให้เป็นดิน หรือเป็นน้ำเป็นต้น ก็สามารถทำได้” (ดูในเล่มนี้
หน้า ๓๔๓) ก็จะทำให้เข้าใจข้อความในพระสูตรนี้ชัดเจน
ยิ่งขึ้น และโดยเฉพาะข้อความในหัวข้อที่ ๔ ที่กล่าวว่า

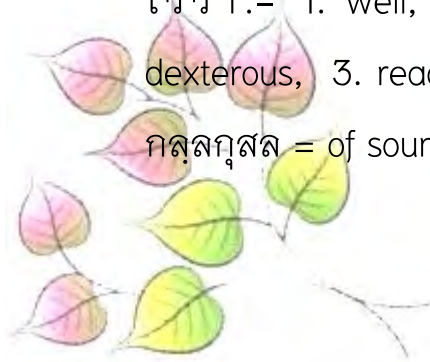

“ภิกษุในธรรมวินัยนี้ย่อมเป็นผู้ฉลาดในความคล่องแคล่วของสมาธิ” นั้น เป็นข้อความที่เข้าใจยากว่าหมายความว่าอย่างไรแน่ เพราะคำที่เป็นภาษาบาลีในพระไตรปิฎกตอนนี้มีว่า “สมาธิสุส กุลลตาทุสโล โหติ” ตามศัพท์แปลว่า “เป็นผู้ฉลาดในความเป็นกัลละของสมาธิ” และในคัมภีร์-มโนรธปุรณี ซึ่งเป็นหนังสืออรรถกถาก็อธิบายไว้สั้นๆ ว่า “สมาธิสุส กุลลตาทุสโลติ สมาธิสุส กุลลตาทุ กุสโล, สมาธิจิตตุ หาสेतตุ กุลลํ กาทตุ สกุกุติติ อตุเถ” แปลว่า บทว่า สมาธิสุส กุลลตาทุสโล นั้นให้แปลว่า เป็นผู้ฉลาดในความเป็นกัลละของสมาธิ หมายความว่า ภิกษุในธรรมวินัยนี้ย่อมสามารถที่จะทำสมาธิจิตให้เกิดความรื่นเริงหรือเบิกบานได้ คือกระทำให้เป็นกัลละได้ ฉะนั้นปัญหาในเรื่องนี้จึงอยู่ที่คำว่า กัลละ นั้นแปลอย่างไรได้บ้าง

ในหนังสือติกขัณนารีของริส เดวิดส์ ได้แปลคำนี้

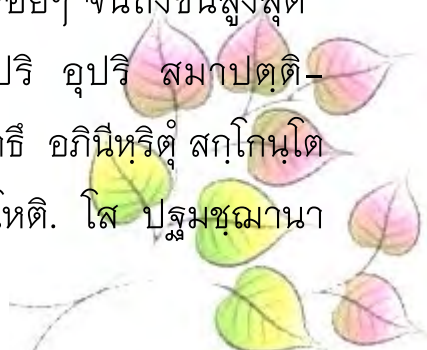
ไว้ว่า:- 1. well, healthy, sound, 2. clever, able, dexterous, 3. ready, prepared. 4. fit, proper, right.

กัลลกุสล = of sound skill.

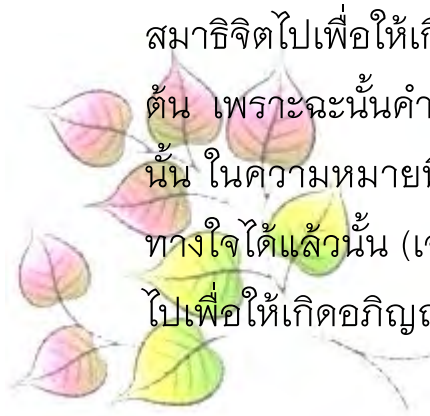
จากคำแปลที่เป็นภาษาอังกฤษนี้จะเห็นได้ว่า คำว่า กลุส มีความหมายกว้างขวางมาก เช่นคำ กลุส แปลว่า ดี, สามารถ, คล่องแคล่ว, ว่องไว, กระฉับกระเฉง, ชำนิชำนาญ, เหมาะสม,สมควร,ควร, ถูกต้อง, ฉลาด, สุขภาพดี เพราะเหตุที่คำว่า กลุส แปลได้หลายอย่าง เช่นนี้ ข้าพเจ้าจึงแปลคำในพระสูตรนี้ว่า “เป็นผู้ฉลาดในความคล่องแคล่วของสมาธิ” ซึ่งหมายความว่า ผู้ที่ได้ชื่อว่ามีวิสัยทางใจนั้น จะต้องเป็นผู้ที่ชำนาญหรือว่องไวในอันที่จะเข้าสมาธิ ออกจากสมาธิ ดำรงอยู่ในสมาธิ กำหนดอารมณ์ เปลี่ยนอารมณ์ หรือโดยที่สุดจะต้องชำนาญว่องไว ในการที่จะน้อมจิตอธิษฐานจิตเพื่อให้เกิดอภิญญาต่างๆ

อนึ่ง คำว่า เป็นผู้ฉลาดในอภินิหารของสมาธินั้น ในอรรถกถาท่านอธิบายว่า “หมายถึงเป็นผู้สามารถที่จะเข้าสมาธิในขั้นสูงๆ ขึ้นไปได้เรื่อยๆ จนถึงขั้นสูงสุด” (สมาธิสุส อภินิหารกุสโลติ อุปริ อุปริ สมาปตติ-สมาปชชนตถาย ปฐุมชฎมานาติสมาธิ อภินิหริตุ สกโกเนโตสมาธิสุส อภินิหารกุสโล นาม โหติ. โส ปฐุมชฎมานา

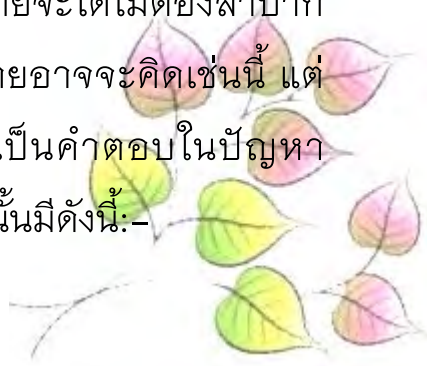
วฏฐาย ทุตฺถิ สฺมาปชฺชติ ทุตฺถิชฺฌานา ฯเปฯ ตุตฺถิชฺฌานา
วฏฐาย จตฺตถฺติ สฺมาปชฺชติติ.-มโน. ปุ. ๓/๑๒๒)

แต่อย่างไรก็ดี คำว่า อภินิหาร นี้ซึ่งตามศัพท์
แปลว่า น้อมนำไปยิ่ง นี้ ถ้าจะให้เข้าใจความหมายคำนี้
ชัดเจนนั้นต้องนำไปเทียบกับคำในคัมภีร์ ตอนทีกล่าวถึง
เรื่องอภิญาต่างๆ เช่นกล่าววว่า “ภิกษุ นั้นเมื่อมีจิตตั้งมั่น
เป็นสมาธิ บริสุทธิ์ ผ่องแผ้ว ฯลฯ เช่นนี้แล้ว **ก็น้อมจิตไป
เพื่อบุพเพนิวาสานุสสติญาณ** เหยย้อมระลึกชาติก่อนได้
เป็นอันมาก ฯลฯ” คำว่า น้อมนำจิตไปเพื่อบุพเพนิวา-
สานุสสติญาณ ในคัมภีร์ใช้คำว่า “บุพเพนิวาสานุสสติ-
ญาณาย จิตตํ อภินิหารติ อภินิหรณาเมติ” คำว่า อภินิหาร
กับคำว่า อภินิหารติ นั้นมีความหมายอย่างเดียวกัน
ต่างกันแต่เพียงว่า อภินิหาร เป็นคำนาม อภินิหารติ เป็น
คำกิริยา ซึ่งทั้งสองคำนี้แปลอย่างเดียวกันว่า น้อมนำ
สมาธิจิตไปเพื่อให้เกิดบุพเพนิวาสานุสสติญาณ อย่างนี้เป็น
ต้น เพราะฉะนั้นคำว่า เป็นผู้ฉลาดในอภินิหารของสมาธิ
นั้น ในความหมายที่แท้จริงจึงหมายถึง ผู้ที่บรรลุถึงวสี
ทางใจได้แล้วนั้น (เจโตวสิปปตฺโต) เมื่อน้อมนำสมาธิจิต
ไปเพื่อให้เกิดอภิญาข้อไหน อภิญาข้อนั้นก็จะได้

ทันที ทั้งนี้ก็เพราะเป็นผู้ที่มีความฉลาดรอบรู้ว่าจะโน้ม
นำจิตไปอย่างไร จึงจะให้เกิดอภิญญานั้นๆ ใน
ความหมายอย่างนี้แล ที่พระพุทธเจ้าตรัสว่า “ผู้มีฤทธิ์
มีวิสัยทางใจ ซึ่งสามารถจะทำลายภูเขามิฆานต์ได้นั้น
คุณสมบัติข้อสุดท้ายก็คือ ต้องเป็นผู้ฉลาดในอภินิหาร
ของสมาธิ”

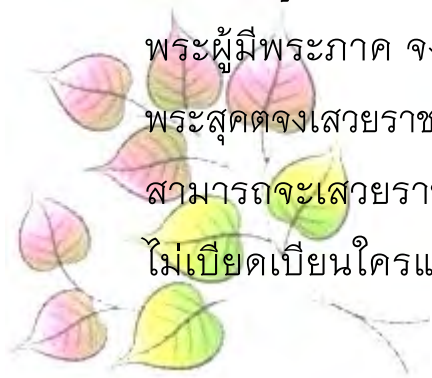
จากเรื่องของพระปิลินทวัจฉะ ซึ่งท่านสามารถ
เนรมิตเสวียนหญ้าให้กลายเป็นมัลลยทองคำ (คือเป็น
มงกุฎหรือเทริดทองคำ ซึ่งสวมที่ศีรษะได้) และสามารถ
เนรมิตปราสาทของพระเจ้าพิมพิสารให้กลายเป็นปราสาท
ทองคำทั้งหมดก็ได้ นั้น ปัญหามีอยู่ว่า ของที่เนรมิตนั้น
จะเป็นอยู่ชั่วคราวหรือเป็นอยู่ตลอดกาล? และทำไม
พระอรหันต์ผู้มีฤทธิ์ทั้งหลายนั้น จึงไม่บันดาลให้เกิด
ความอุดมสมบูรณ์ไปด้วยพืชพันธุ์ธัญญาหาร และ
ทรัพย์สมบัติต่างๆ เพื่อคนทั้งหลายจะได้ไม่ต้องลำบาก
ในเรื่องการครองชีพ? คนทั้งหลายอาจจะคิดเช่นนี้ แต่
จากเรื่องที่จะกล่าวต่อไปนี้จะเห็นคำตอบในปัญหา
ต่างๆ เหล่านี้ได้ดี ซึ่งเรื่องที่กำลังมีดังนี้:-

พระพุทธเจ้าทรงสมารถที่จะเนรมิตภูเขาศิลา ทิ้งลูกให้กลายเป็นทองคำทั้งหมดก็ได้

สมัยหนึ่ง พระผู้มีพระภาคเจ้าประทับอยู่ ณ
กระท่อมอันตั้งอยู่ในป่า ข้างภูเขาคิมพานต์ แคว้นโกศล
ครั้งนั้นแล พระผู้มีพระภาคซึ่งประทับพักผ่อนอยู่ในที่
หลีกเร้น ได้ทรงดำริว่า เราจะเสวยราชสมบัติโดยธรรม
โดยที่ตนเองก็ไม่เบียดเบียนใคร และไม่ใช้ให้ใครเบียดเบียน
ผู้อื่น ตนเองไม่ทำให้ผู้อื่นเสื่อมจากทรัพย์สมบัติ และไม่
ใช้ให้ใครทำให้ผู้อื่นเสื่อมจากทรัพย์สมบัติ ตนเองไม่ทำ
ให้ใครเศร้าโศก และไม่ใช้ใครทำให้คนอื่นเศร้าโศกด้วย
ดังนี้จะได้หรือไม่หนอ?

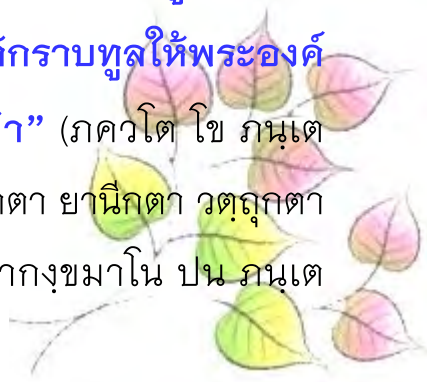
ครั้งนั้นแล มารผู้มีบาปทราบความดำริแห่งพระ-
หฤทัยของพระผู้มีพระภาคด้วยจิตของตนแล้ว จึงเข้าไป
เฝ้าพระผู้มีพระภาคถึงที่ประทับ แล้วกราบทูลว่า ขอ
พระผู้มีพระภาค จงเสวยราชสมบัติเถิดพระเจ้าข้า ขอ
พระสุคตจงเสวยราชสมบัติเถิดพระเจ้าข้า เพราะพระองค์
สามารถจะเสวยราชสมบัติโดยธรรมได้ โดยที่ตนเองก็
ไม่เบียดเบียนใครและไม่ใช้ให้ใครเบียดเบียนผู้อื่นด้วย

ตนเองไม่ทำให้ผู้อื่นเสื่อม และไม่ใช้ให้ใครทำให้ผู้อื่นเสื่อมด้วย ตนเองไม่ทำให้ใครเศร้าโศก และไม่ใช้ให้ใครทำให้ผู้อื่นเศร้าโศกด้วย

เมื่อมารทูลเช่นนั้นแล้ว พระผู้มีพระภาคจึงตรัสว่า “ดูก่อนมารผู้มีบาป ท่านเห็นอะไรของเราหรือ ท่านจึงได้กล่าวกับเราเช่นนี้?”

มารกราบทูลว่า “พระเจ้าข้า อิทธิบาททั้ง ๔ พระองค์ได้ทรงบำเพ็ญให้เจริญแล้ว ทรงกระทำให้เป็นเสมือนหนึ่งยานที่เหมาะสมในอันที่จะใช้ได้ทุกเวลาแล้ว ทรงทำให้เป็นที่ตั้งได้แล้ว ทั้งพระองค์ก็ทรงปฏิบัติอยู่เป็นนิจ ทรงมีความชำนาญชาญฉลาดลงในอิทธิบาท ๔ ฉะนั้นเมื่อพระองค์ทรงมีพระประสงค์ พระองค์ก็จะพึงทรงอธิษฐานให้ภูเขาหลวงที่ชื่อว่า หิมพานต์นี้ กลายเป็นทองคำล้วนทั้งภูเขาก็ได้ ข้าพระองค์ได้เห็นเช่นนี้แลจึงได้กราบทูลให้พระองค์ทรงเสวยราชสมบัติ พระเจ้าข้า” (ภควโต โข ภนฺเต จตฺตาริ อิทธิปาทา ภาวิตา พหุสีกตา ยานิกตา วตฺถุกตา อนฺนุจฺจตา ปริจิตา สฺสมารทฺธา อากงฺขมาโน ปน ภนฺเต

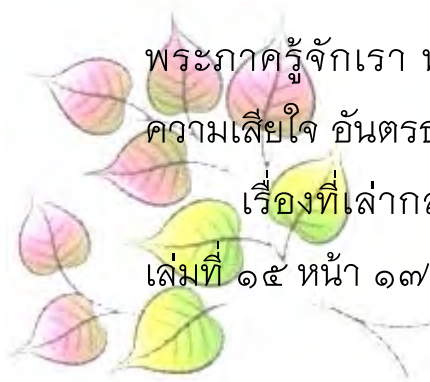
ภควา หิมวนต์ ปพพตราชั สุวณฺณนฺเตวว อธิมุจฺเจยย
 สุวณฺณปพพตฺสชาติ)

เมื่อมารกราบทูลเช่นนั้นแล้ว พระผู้มีพระภาค
 จึงได้ตรัสว่า:-

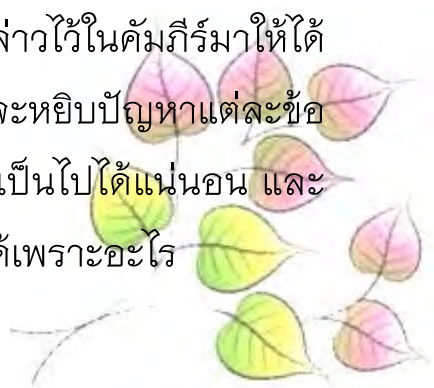
“ภูเขาท้งหมดแม้จะเป็นทองคำล้วน มีสีสุกปลั่ง
 และมีเพิ่มขึ้นมาอีกเป็นสองเท่า (คือเป็นภูเขาทองคำ
 สองภูเขา) ก็ยังไม่พอสำหรับคนๆ หนึ่ง (เพราะสันดาน
 ของคนในโลกโดยทั่วไปนั้นมีเท่าไรก็มิรู้จักพอ) ฉะนั้น
 ผู้ที่รู้แจ้งเช่นนี้แล้วก็พึงประพฤติสงบ บุคคลใดได้เห็น
 ทุขซึ่งมีกามเป็นเหตุ ไฉนจะพึงน้อมใจไปในกามเล่า?
 บุคคลที่ทราบวาอุปติ (คือกามุปติ อุปติคือกาม) เป็น
 เครื่องข้องเครื่องตกอยู่ในโลก ก็พึงศึกษาเพื่อกำจัด
 อุปตินั้นเสีย”

ลำดับนั้นมารผู้มีบาป เมื่อได้ทราบว่า “พระผู้มี
 พระภาครู้จักเรา พระสุคตรู้จักเรา” ก็มีความทุกขมี
 ความเสียใจ อันตรธานหายตัวในที่นั้นนั่นเอง

เรื่องที่เล่ากล่าวมานี้มีอยู่ในคัมภีร์พระไตรปิฎก
 เล่มที่ ๑๕ หน้า ๑๓๐ ข้อที่ ๔๓๖ และจากเรื่องนี้แสดงว่า

พระพุทธเจ้าถ้าหากมีพระประสงค์จะเนรมิตภูเขาลวง
ทิมพานต์ให้เป็นทองคำหมดทั้งภูเขาเลย ก็ทรงทำได้
แต่แล้วพระองค์ก็ไม่ทรงเนรมิต ด้วยเหตุผลดังที่พระองค์
ได้ตรัสกับมารนั้น แต่ถ้าหากจะมีบางคนเกิดสงสัยว่า
ที่ไม่ทรงเนรมิตให้เห็นประจักษ์นั้น ก็อาจจะเป็นเพราะ
พระองค์ทรงทำไม่ได้มากกว่า? ซึ่งถ้าหากผู้ใดจะฟัง
สงสัยเช่นนั้น ก็ขอให้นึกถึงเรื่องของพระปิลินทวัจจะ
ซึ่งได้เนรมิตเสวียนหญ้าให้เป็นมาลัยทองคำ เนรมิต
ปราสาทธรรมดาให้เป็นปราสาททองได้จริง **ก็ในเมื่อ**
พระสาวกยังทำได้แล้ว เหตุไฉนพระศาสดาจะทรง
ทำไม่ได้ ฉะนั้นปัญหาที่ว่านั้นจึงไม่ควรจะสงสัย แต่
ควรจะสงสัยว่า **เรื่องอย่างนี้จะเป็นไปได้จริงหรือ**
โดยเฉพาะเรื่องพระปิลินทวัจจะนั้น? แต่อย่างไรก็ดี
คำอธิบายในเรื่องนี้จะมีในภายหลัง ข้าพเจ้าต้องการจะ
รวบรวมปาฏิหาริย์ต่างๆ ตามที่กล่าวไว้ในคัมภีร์มาให้ได้
ศึกษากันให้หมดเสียก่อน แล้วจึงจะหยิบปัญหาแต่ละข้อ
มาอธิบายให้เห็นว่า เรื่องอย่างนี้เป็นไปได้แน่นอน และ
จะอธิบายให้เข้าใจด้วยว่าเป็นไปได้เพราะอะไร

๘. อากาเส ปัลลังกมปาฏิหาริย์ นั่งขัดสมาธิไปในอากาศก็ได้

ปาฏิหาริย์ข้อที่ ๘ คำบาลีที่เป็นพุทธพจน์ มีดังนี้:-

อากาเสปิ ปลลฺงฺเกน กมฺติ เสยฺยถาปิ ปกฺขี สกฺุณ
(ภิกษุผู้มีฤทธิ์นั้น) สามารถจะนั่งขัดสมาธิลอยไป

ในอากาศ เหมือนนกที่มีปีกบินไปในอากาศก็ได้

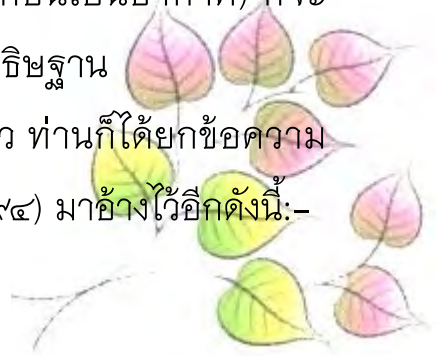
อนึ่ง ข้อความในบาลีตอนนี้ แม้จะกล่าวถึงแต่เพียงการนั่งขัดสมาธิลอยไปในอากาศเท่านั้นก็จริง แต่ตามความหมายที่แท้จริงแล้ว ในเมื่อสามารถจะนั่ง-ขัดสมาธิลอยอยู่ในอากาศได้ ก็ย่อมจะอยู่ในอิริยาบถใดๆ ก็ได้ เช่นจะยืน เดิน นั่ง นอน อยู่กับที่ในอากาศ หรือจะยืน เดิน นั่ง นอนอยู่ในอากาศพร้อมกับให้ตัวเคลื่อนจากที่ลอยไปด้วยก็ได้ คือแปลว่า จะอยู่ในอิริยาบถใดๆ ก็ได้ทั้งสิ้น ฉะนั้น ในคัมภีร์วิสุทธิมรรค (วิ. ๒/๒๓๓) จึงได้อธิบายไว้ว่า:-

ภิกษุผู้มีฤทธิ์ ผู้ได้เจโตวสีนั้น เมื่อต้องการจะทำปาฏิหาริย์ข้อนี้ ก็พึงเข้าปฐวีกสิณ (คือเข้าฌานซึ่งมี

ปฐวีกสิณเป็นอารมณ์) ก่อน และเมื่อออกจากฌานนี้แล้ว ถ้าต้องการจะนั่งไปในอากาศ คือไม่ใช้นั่งอยู่กับที่เฉยๆ ลอยอยู่ในอากาศ แต่หมายถึงนั่งตัวลอยอยู่ในอากาศ พร้อมกับให้ตัวเคลื่อนจากที่ไปด้วย เหมือนนกที่บินไปในอากาศ ก็ให้กำหนดอากาศตรงที่จะนั่งนั้นเท่ากับขนาดที่จะนั่งขัดสมาธิได้ แล้วทำการปริกรรมอธิษฐานให้อากาศตรงนั้นเป็นดิน ครั้นแล้วอากาศตรงนั้นก็จะกลายเป็นดินขึ้นมาทันที พร้อมกับการอธิษฐาน (สเจ นิสินุโน คนตุมิจจติ ปลลลภปปมาณั ฐานั ปริจฉินทิตฺวา ปริกมมกตฺวา วุตตนเยเนว อธิฐฐาตพพั ๗เปฯ สห อธิฐฐานา ปฐวีเยว โหติ) และในทำนองเดียวกัน ถ้าต้องการจะนอนไป (สเจ นิปนุโน คนตุกาโม โหติ) หรือต้องการจะเดินไปด้วยเท้า (สเจ ปทสา คนตุกาโม โหติ) ก็ให้กำหนดที่ต้องการจะนอนหรือเดินไปนั้นเอาไว้ แล้วอธิษฐานให้ที่ตรงนั้นเป็นดิน ที่ตรงนั้น (ซึ่งเมื่อก่อนเป็นอากาศ) ก็จะกลายเป็นดินขึ้นมาทันที พร้อมกับการอธิษฐาน

เมื่อท่านได้อธิบายเช่นนี้แล้ว ท่านก็ได้ยกข้อความในคัมภีร์พระไตรปิฎก (ขุ.ป. ๓๑/๕๙๔) มาอ้างอิงอีกดังนี้:-

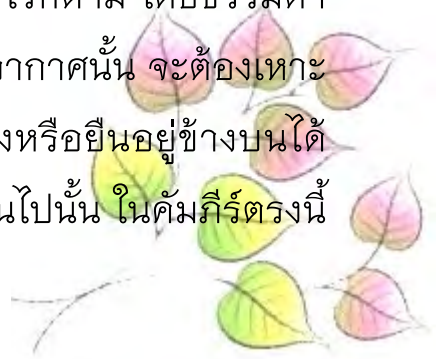
คำบาลีที่ว่า “อากาศเปปี ปลลฺงฺเกน กมติ เสยฺยถาปิ ปกฺขี สกฺุณ ซึ่งแปลว่า ภิภษุผู้มีฤทธิ์ ผู้ได้เจโตวสี สามารถจะนั่งขัดสมาธิไปในอากาศ เหมือนกับนกที่มีปีกบินไปในอากาศก็ได้” หมายความว่า โดยปกติภิกษุที่จะทำเช่นนี้ได้ จะต้องเป็นผู้ได้ปลฺลวีกสิณสมาบัติ (และเมื่อต้องการจะนั่งขัดสมาธิไปในอากาศ) ก็ให้นึกถึงอากาศก่อน แล้วอธิษฐานด้วยญาณว่า ที่อากาศตรงนี้ๆ จงเป็นดิน ครั้นแล้วที่ตรงนั้นก็จะเป็นดิน และภิกษุนั้นจะเดินจงกรมคือเดินไปมาในท่ามกลางอากาศก็ได้ จะยืนอยู่ก็ได้ จะนั่งก็ได้ จะนอนก็ได้เช่นเดียวกับมนุษย์ทั้งหลาย ซึ่งไม่ใช่ผู้มีฤทธิ์ย่อมจะเดินจงกรมก็ได้ ยืนอยู่ก็ได้ นั่งอยู่ก็ได้ นอนอยู่ก็ได้ บนแผ่นดิน ฉันทิ ภิภษุผู้มีฤทธิ์ ผู้ได้เจโตวสี ก็ย่อมจะเดินจงกรมก็ได้ ยืนอยู่ก็ได้ นั่งอยู่ได้ นอนอยู่ได้ในท่ามกลางอากาศ ฉันทินั้นเหมือนกัน”

และเพื่อที่จะให้ท่านผู้อ่านโดยเฉพาะผู้ที่รู้ภาษาบาลี ได้เข้าใจข้อความตอนนี้ให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ฉะนั้นจะขอ นำคำบาลีในคัมภีร์มาให้ดูด้วยดังต่อไปนี้:-

ปกติยา ปรวีกสิณสมาปตติยา ลากี โหติ อากาสံ
อวาชชติ อวาชชิตว ญาเณน อธิฏฐาติ ปฐวี โหตุติ.
ปฐวี โหติ, โส อากาเส อนตลิกุเข จงฺกมติปิ ติฏฐติปิ
นิสิทติปิ เสยฺยมปิ กปฺเปติ ยถา มนุสฺสา ปกติยา
อนิทฺธิมนุโต ปฐวียํ จงฺกมฺนติปิ ติฏฐนฺติปิ นิสีทนฺติปิ
เสยฺยมปิ กปฺเปนฺติ เอวเมว โส อิทฺธิมา เจโตวสิปฺตโต
อากาเส อนตลิกุเข จงฺกมติ ฯเปฯ เสยฺยมปิ กปฺเปติ.
-ขุ.ป. ๓๑/๕๙๔

จากข้อความในพระไตรปิฎกที่อ้างมานี้ แสดงให้เห็นว่า ผู้ที่จะยืน เดิน นั่ง นอน อยู่ในกลางหาหรือในท้องฟ้าได้นั้นจะต้องได้ปฐวิกสิณ และทั้งจะต้องมีความชำนาญมีความว่องไวในการนึกถึงอารมณ์คือปฐวิกสิณ มีความชำนาญว่องไวในการเข้าฌาน ออกจากฌาน การอธิษฐาน และการพิจารณา คือต้องมีวิธีทั้ง ๕ ดังที่เรียกว่า เจโตวสิปฺตโต แต่อย่างไรก็ตาม โดยธรรมดา ผู้ที่จะนั่งหรือยืนอยู่ในท่ามกลางอากาศนั้น จะต้องเหาะขึ้นไปเสียก่อน ไม่เช่นนั้นจะไปนั่งหรือยืนอยู่ข้างบนได้อย่างไร แต่ในเรื่องวิธีที่จะเหาะขึ้นไปนั้น ในคัมภีร์ตรงนี้

มิได้อธิบายไว้ ทั้งนี้เข้าใจว่า ที่ไม่จำเป็นต้องกล่าวไว้ในที่นี้นั้น เพราะถึงอย่างไร ผู้ที่จะขึ้นไปอยู่ข้างบนในท่ามกลางอากาศได้นั้น ก็จะต้องเหาะขึ้นไป และเรื่องการเหาะขึ้นไปนั้น ได้มีอธิบายไว้ในที่อื่นแล้ว ดังเช่นพระพุทธเจ้าตรัสว่า “สมัยใด ตถาคตตั้งกายไว้ในจิต หรือตั้งจิตลงไว้ในกาย ก้าวลงสู่สุขสัญญาและลหุสัญญาในกายอยู่ สมัยนั้น กายของตถาคตย่อมลอยจากแผ่นดิน ขึ้นสู่อากาศได้โดยไม่ยาก เปรียบเหมือนปุยพูนหรือปุยฝ้าย ซึ่งเป็นเชื้อชาติที่เบา ย่อมลอยจากแผ่นดิน ขึ้นสู่อากาศได้โดยไม่ยากเลยฉนั้น” (ดูในหนังสือเล่มนี้หน้า ๓๑๓)

อนึ่ง เรื่องปฏิหาริย์ข้อที่ ๘ นี้ในคัมภีร์วิสุทธิมรรค ก็มีได้ยกตัวอย่างมาให้ดูว่า มีใครบ้างที่เคยแสดงปาฏิหาริย์ข้อนี้ ฉะนั้นเพื่อให้เรื่องนี้สมบูรณ์ ข้าพเจ้าจะขอยกตัวอย่างจากที่อื่นมาอ้างไว้ในที่นี้ดังต่อไปนี้:-

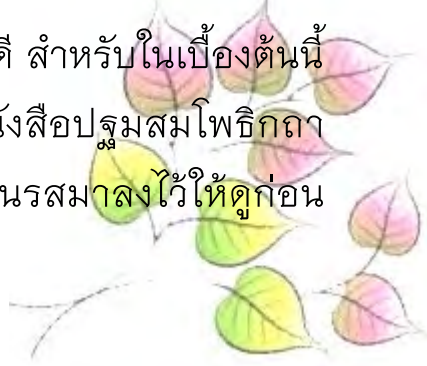
พระพุทธเจ้าเสด็จจงดวงอยู่ในอากาศ

ในคัมภีร์ธรรมบทเรื่องยมกปาฏิหาริย์มีข้อความ
อยู่ตอนหนึ่งกล่าวไว้ดังนี้:-

พระศาสดาได้ทรงเนรมิตสถานที่จงดวงแก้วใน
อากาศ (สตุถา อากาเส รตนจงกมฺ มาเปสิ-ธรรม
บทอภฺยภูทกถาภาค ๖ หน้า ๓/๕)

และอีกตอนหนึ่งก็กล่าวไว้ว่า “ก็พระศาสดาเมื่อ
ได้เสด็จจงดวงในที่จงดวงนั้นแล้ว ก็ได้ทรงกระทำปาฏิ-
หาริย์นี้” (คือยมกปาฏิหาริย์) (อิทฺ ปน ปาฏิหาริย์ สตุถา
ตลฺหี จงกเม จงกมิตฺวา อกาลิ-หน้า ๘๑)

จากข้อความที่อ้างมานี้แสดงให้เห็นว่า พระศาสดา
เคยเสด็จจงดวงคือเสด็จเดินไปมาอยู่บนอากาศ และ
เท่าที่กล่าวมานี้ก็กล่าวแต่เพียงสั้น ๆ เท่านั้น ทั้งนี้ก็เพื่อ
ต้องการจะให้เห็นหลักฐานในเรื่องนี้โดยชัดเจนก่อน
ส่วนเรื่องพิสดารซึ่งมีกล่าวไว้ในคัมภีร์ธรรมบทนั้น มี
เรื่องยาวกว่านี้มาก แต่อย่างไรก็ดี สำหรับในเบื้องต้นนี้
จะขอคัดลอกข้อความจากในหนังสือปฐมสมโพธิกถา
ของสมเด็จพระปรมาภิมุขิตชิโนรสมาลงไว้ให้ดูก่อน
ดังต่อไปนี้:-

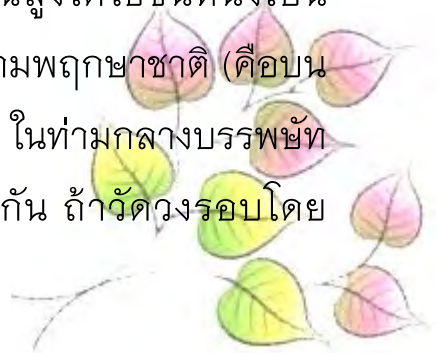

พระศาสดา มีพระหฤทัยปรารถนาจะทำพระปาฏิหาริย์ด้วยพระองค์ เพื่อจะทรมานเสียซึ่งเดียรฉัตรทั้งหลายให้พ่ายแพ้ฤทธาานุภาพ จึงทรงเนรมิตพระรัตน-
 จงกรมในอากาศโดยยาวตลอดหมื่นจักรวาล เอาเขาพระสิเนรุราชทั้งหมื่นโลกธาตุมาเป็นเสาทองรองรับ เพดานเบื้องบนพระรัตนจงกรม เอาดวงดาวในหมื่นจักรวาลมาประดับเป็นดาวเรียงรายเป็นพื้นเพดาน เอาดวงพระจันทร์พระอาทิตย์ทั้งหมื่นจักรวาล มาตามเป็นประทีปชวาลา เอาทรายแก้วในท้องพระมหาสมุทรทั้งหมื่นโลกธาตุมาเรียงรายบนพื้นรัตนจงกรมแล้วพระบรมครูก็เข้าสู่จตุตถฌานสมบัติ อันเป็นที่ตั้งแห่งอภิญญา กระทำพระอิทธิปาฏิหาริย์เหาะขึ้นไปบนอากาศ เสด็จพระพุทธรูปสี่ลาค์ไปมา ณ พื้นพระรัตนจงกรม ด้วยปลุ่วิกสิณบริการกรรม แล้วนฤมิตรพุทธรูปนิมิตเหมือนพระพุทธรูปองค์ เสด็จจงกรมไปมา พุทธรูปนิมิตแสดงอาการไสยาสน์ บางทีพระมุนีนาถตรัสถามปัญหา พุทธรูปนิมิตวิลีชันาในอธิบาย บางคาบพระสัพพัญญูเหยียดพระหัตถ์ไปปรามาส (ลูบคลำ) ดวงจันทร์พระอาทิตย์

พระพุทธนิมิตแสดงพระสังฆธรรมเทศนา และสมเด็จพระศาสดาแสดงซึ่งวิภูพพนาอิทธิปาฏิหาริย์ โดยอเนกประการต่างๆ โดยพรรณนามาเป็นอาติดังนี้แล้ว มีพระกมลปรารถนาจะกระทำยมกปาฏิหาริย์อันเป็น อสาธารณฐานมิได้ทั่วไปแก่พระสาวกทั้งปวง ก็เข้าสู่อาไปกสิณสมาบัติ ออกจากอาไปกสิณสมาบัติ แล้วก็เข้าสู่เตโชกสิณสมาบัติลำดับนั้น อันว่าท่อน้ำอุทกธารา ก็ปวัตตนาการออกจากพระกายเบื้องบน และท่อเพลิง ฝ่ายอุปริมภาค ท่ออัคคีออกจากพระกายเบื้องหน้า ท่อธาราออกจากพระกายเบื้องหลัง แล้วเปลี่ยนแปลง ท่อน้ำออกจากปุริมภาคเบื้องหน้า ท่อเพลิงออกฝ่าย ปัจจุบันภาคเบื้องหลัง ฯลฯ

สมเด็จพระบรมครูแสดงพระยมกปาฏิหาริย์พร้อมด้วยอเนกมหัศจรรย์ แล้วเสด็จลงจากอากาศ ทรงสถิตบนรัตนอาสน์บัลลังก์มีประมาณสูงได้โยชน์หนึ่งเป็นกำหนด อันปรากฏบนยอดคัณทามพฤกษาชาติ (คือบนยอดต้นมะม่วงของนายคัณทามะ) ในท่ามกลางบรรพชิต ทั้ง ๔ ทิศๆ ละ ๑๒ โยชน์เสมอกัน ถ้าวัดวงรอบโดย

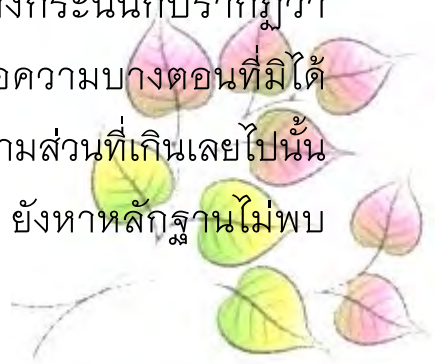

ปริมณฑลนั้นก็ได้อีก ๔๘ โยชน์เป็นประมาณ เสด็จนิสัชนา-
 การโดยบุรพาทิมุข (คือประทับนั่งหันพระพักตร์ไปทาง
 ทิศตะวันออก) พิจารณาซึ่งอาสยานุสัย แห่งเทพาและ
 มนุษย์ทั้งหลายนั้น ด้วยพระสัพพัญญุตญาณ จึงโปรด
 ประทานพระสัทธรรมเทศนา โดยสมควรแก่อัธยาศัย
 แห่งสรรพอนันตนิกรประชา เมื่อจบพระธรรมเทศนา
 คราวนั้น อันว่าธรรมาภิสมัยคือการตรัสรู้มรรคผล
 ก็บังเกิดมีแก่สัตว์ ๘๔ โภฏีเป็นประมาณ ณ กาลนั้น
 หมู่ครูทั้ง ๖ และเดียรถีย์ทั้งหลายก็ปลาตนาการกลัว
 พุทธานุภาพ ครุวนาดุจหม่อมฤคชาติ อันสดุ้งตกใจกลัว
 ภัยแต่พระยาไกรสรสีหราช อันลีลาศออกหยุดยืนบน
 แผ่นพื้นสุพรรณมโนศิลาปรากฏเห็นปานดั่งนั้น (หน้า
 ๓๙๐-๓๙๓ ฉบับกรมศาสนา)

หนังสือปฐมสมโพธิกถา ซึ่งสมเด็จพระ-
 ปริมาณุชิตชินอรส ทรงแต่งไว้นี้ เป็นหนังสือตำราที่มี
 คุณค่ามากเล่มหนึ่ง และในสมัยโบราณ ก่อนสมัยของ
 สมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระยาวชิรญาณวโรรส
 หนังสือเล่มนี้ก็คือหนังสือพุทธประวัติ ที่นิยมให้เทศน์

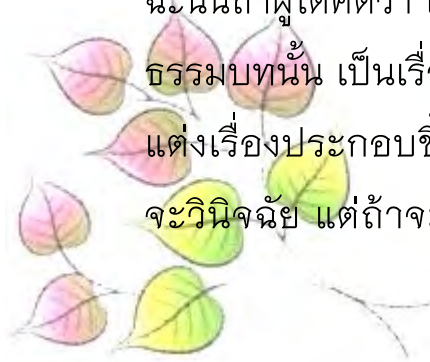

กันทั่วราชอาณาจักร ต่อมาหนังสือเล่มนี้เนื่องจากมีเรื่องอธิบายอาหารแทรกอยู่มากมาย คนในภายหลังไม่เชื่อว่าเรื่องปาฏิหาริย์ต่างๆ เหล่านั้นจะเป็นเรื่องจริง ฉะนั้นสมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระยาวชิรญาณวโรรสจึงได้ตัดทอนเรื่องปาฏิหาริย์ออกเกือบทั้งหมด แล้วทรงเรียบเรียงใหม่ให้เป็นหนังสือเชิงประวัติศาสตร์ยุคปัจจุบัน และทรงให้ชื่อว่าหนังสือ **พุทธประวัติ** มี ๓ เล่ม แต่อย่างไรก็ดี เรื่องราวต่างๆ ในคัมภีร์ปฐมสมโพธิกถานี้ สมเด็จพระบรมพรมาณุชิตชินอรส มิได้ทรงแต่งขึ้นเอง แต่หากพระองค์ได้ทรงนำเรื่องราวที่กล่าวไว้ในคัมภีร์ต่างๆ มารวบรวมไว้ ข้อที่ยุ่งยากในปัจจุบันก็มีเพียงอย่างเดียวคือพระองค์มิได้ทรงบอกที่มาของเรื่องนั้นๆ แต่จากเรื่องที่คัดลอกมาให้ดูตอนนี้ ก็จะได้เห็นได้ว่าพระองค์ได้นำข้อความอันนี้มาจากในคัมภีร์ธรรมบท ซึ่งข้าพเจ้าได้เคยแสดงหลักฐานไว้ให้ดูแล้ว แต่ถึงกระนั้นก็ปรากฏว่าในหนังสือปฐมสมโพธิกถานี้มีข้อความบางตอนที่มิได้กล่าวไว้ในคัมภีร์ธรรมบท ข้อความส่วนที่เกินเลยไปนั้นพระองค์จะนำมาจากคัมภีร์ไหน ยังหาหลักฐานไม่พบ

แต่ก็เชื่อว่า พระองค์มิได้คิดขึ้นเองหรือเดาเอาเอง
แน่นอน ฉะนั้นหนังสือเล่มนี้จึงควรที่จะถือว่าเป็นหนังสือ
ตำราที่มีหลักฐานเชื่อถือได้

เรื่องยมกปาฏิหาริย์นั้น มีกล่าวไว้ในคัมภีร์พระ-
ไตรปิฎกเล่มที่ ๓๑ ซึ่งมีชื่อว่าขุททกนิกาย ปฏิสัมภทา-
มรรค หน้า ๑๘๒-๑๘๕ ฉะนั้นจะว่าเรื่องยมกปาฏิหาริย์
เป็นเรื่องที่เขียนขึ้นในภายหลัง หรือเป็นเรื่องที่พระ
อรรถกถาจารย์เขียนขึ้นไม่ได้ แต่ก็ขอได้โปรดทราบไว้
ด้วยว่า ในพระไตรปิฎกนั้นกล่าวไว้แต่เพียงว่า พระพุทธเจ้า
ได้ทรงแสดงยมกปาฏิหาริย์นั้น พระองค์ได้ทรงแสดง
อย่างไรเท่านั้น ไม่มีเรื่องพิสดารอย่างอื่น เช่นเรื่อง
ที่กล่าวถึงพระพุทธเจ้าทรงปลุกมะม่วงให้เกิดได้ในทันที
เรื่องที่พระองค์เสด็จไปดาวดึงส์ทรงเทศนาโปรดพระ
พุทธมารดาเป็นต้นนี้ มีกล่าวไว้ในหนังสือชั้นอรรถกถา
ฉะนั้นถ้าผู้ใดคิดว่า เรื่องราวต่างๆ เท่าที่กล่าวไว้ในคัมภีร์
ธรรมบทนั้น เป็นเรื่องไม่น่าเชื่อ ไม่น่าจะเป็นไปได้ ท่าน
แต่งเรื่องประกอบขึ้นเองอะไรทำนองนี้ก็ได้อีก สดแล้วแต่
จะวินิจฉัย แต่ถ้าจะคิดว่า พระพุทธเจ้ามิได้ทรงแสดง

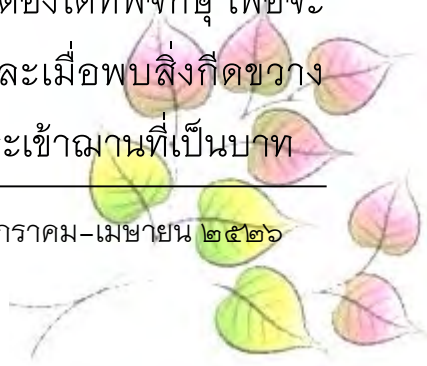

ยมกปาฏิหาริย์ต่างๆ เลยนั่น ข้าพเจ้าคิดว่า ท่านควรจะ
ประมาณสติปัญญาของตัวเองให้ดีเสียก่อน ก่อนที่จะ
วินิจฉัยชี้ขาดเช่นนั้น.

๑ หนึ่งในปฏิหาริย์ข้อ ๘ ซึ่งกล่าววว่า “ภิกษุผู้มี
ฤทธิ์ สามารถจะนั่งขัดสมาธิลอยไปในอากาศ เหมือน
นกที่มีปีกบินไปในอากาศก็ได้ นั้น ในคัมภีร์วิสุทธิมรรค
(วิ. ๒/๒๓๓) ท่านยังได้อธิบายเพิ่มเติมไว้อีกว่า:-

ภิกษุผู้ใคร่จะไปในอากาศ ต้องเป็นผู้ได้ทิพจักขุ
ด้วย มีปัญหาว่าเพราะเหตุไรจึงต้องได้ทิพจักขุด้วย?
ท่านเฉลยว่า เพราะสิ่งที่กิดขวางเช่นภูเขาและต้นไม้เป็นต้น
ซึ่งเกิดขึ้นจากอำนาจของอตุ (คือเกิดขึ้นมาตาม
ธรรมชาติ) อาจจะมีอยู่ในระหว่างทางบ้าง หรือพวกสัตว์
ที่มีฤทธิ์เช่นนาคและครุฑที่มีใจริษยาบันดาลให้เกิดขึ้น
เพื่อให้เป็นสิ่งที่กิดขวางบ้าง เพราะเหตุนี้ภิกษุผู้มีฤทธิ์ที่จะ
เหาะไปในอากาศนั้น จึงจำเป็นจะต้องได้ทิพจักขุ เพื่อจะ
ได้เห็นสิ่งที่กิดขวางนี้แต่ไกลๆ และเมื่อพบสิ่งที่กิดขวาง
ดังกล่าวมาแล้ว ภิกษุผู้มีฤทธิ์นั้นจะเข้าฌานที่เป็นบาท

๑ วิทยุณณ ฉบับที่ ๑-๒-๓-๔ มกราคม-เมษายน ๒๕๒๖

แล้วอธิษฐานให้สิ่งกีดขวางนั้นเป็นอากาศ ครั้นแล้ว
สิ่งกีดขวางนั้นก็จะกลายเป็นที่โล่งไป

อนึ่ง ท่านยังได้อธิบายต่อไปอีกว่า ภิกษุผู้มีฤทธิ์
ซึ่งสามารถเหาะไปในอากาศได้นั้น ที่จำเป็นจะต้องได้
ทิพจักขุด้วย ก็เพราะเวลาจะลง จะได้หาที่ลงได้เหมาะสม
ไม่เช่นนั้นอาจจะลงในที่ที่ไม่สมควรจะลงก็ได้

๙. จันทิมสุริยปรามสนปาฏิหาริย์

ปาฏิหาริย์จับต้องลูบคลำดวงจันทร์ดวงอาทิตย์

ปาฏิหาริย์ข้อที่ ๙ นี้ คำบาลีที่เป็นพุทธพจน์มีดังนี้:-

อิมปิ จนุติมสุริเย เอวัมหิทฺธิเก เอวัมหานุภาเว
ปาณินา ปรามสฺติ ปริมชฺชติ.

ภิกษุผู้มีฤทธิ์นั้นสามารถจะจับต้องลูบคลำ
ดวงจันทร์ดวงอาทิตย์ ซึ่งมีฤทธิ์มากอย่างนี้มีอนุภาพ
มากอย่างนี้ด้วยฝ่ามือก็ได้

คำว่าดวงจันทร์ดวงอาทิตย์มีฤทธิ์มากนั้น ใน
คัมภีร์วิสุทธิมรรคท่านอธิบายไว้ว่า เพราะดวงจันทร์
ดวงอาทิตย์นั้น สามารถที่จะโคจรไปเหนือปฐพีอันมี

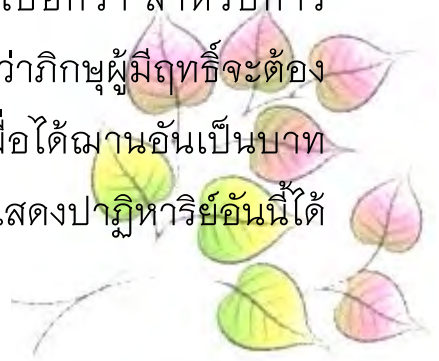

ปริมาณถึง ๔๒,๐๐๐ โยชน์ (สี่หมื่นสองพันโยชน์) และ
ที่ว่ามีอนุภาพมาก ก็เพราะสามารถทำความสะอาดให้
เกิดใน ๓ ทวีปในขณะเดียวกันได้

อีกนัยหนึ่งที่ว่ามิฤทธิ์มาก ก็เพราะสามารถโคจร
ไปเหนือปฐพีดังกล่าวนั้นได้ พร้อมกับทำความสะอาดให้
เกิดขึ้นด้วย และที่เชื่อว่ามิฤทธิ์มาก ก็เพราะมิฤทธิ์
มากนั่นเอง (คือคำว่ามิฤทธิ์หรือมีอนุภาพนั้นเป็น
ไวพจน์กัน มีความหมายอย่างเดียวกัน)

และคำว่า ปริามสติ ซึ่งแปลว่า จับต้อง นั้นหมายถึง
ผู้มีฤทธิ์นั้นจะจับต้องเพียงบางส่วนของดวงจันทร์ดวง-
อาทิตย์ก็ได้ ส่วนคำ ปริมชชติ ซึ่งแปลว่า ลูบลำนั้น
หมายความว่า ฤกษ์ผู้มีฤทธิ์นั้นจะลูบลำดวงจันทร์
ดวงอาทิตย์ไปโดยรอบ คือลูบลำไปทั่วทุกส่วนเหมือน
ลูบหน้าแว่นส่องหน้าก็ได้

อนึ่งท่านยังได้อธิบายต่อไปอีกว่า สำหรับการ
แสดงปาฏิหาริย์ข้อนี้ นั้น ไม่จำกัดว่าฤกษ์ผู้มีฤทธิ์จะต้อง
ได้กสิณอันนั้นอันนี้ ข้อสำคัญเมื่อได้ฌานอันเป็นบาท
ของอภิญญาแล้วก็สามารถที่จะแสดงปาฏิหาริย์อันนี้ได้

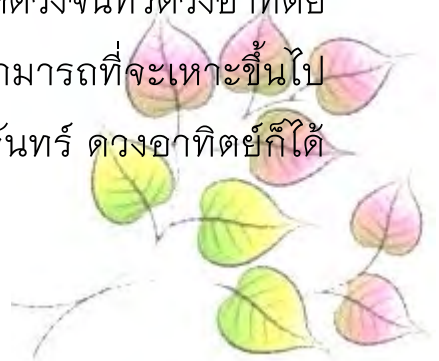
และพระพุทฺธโฆษาจารย์ ก็ได้อ้างเอาข้อความในคัมภีร์
ปฏิสัมพันธ์ภวามรรค (ขุ.ป. ๓/๕๙๔) ซึ่งเป็นคำอธิบายของ
สารีบุตรมาอ้างไว้ด้วยดังนี้:-

ภิกษุผู้มีฤทธิ์ผู้ได้เจโตวสีนั้น จะนั่งหรือนอนก็ตาม
(เมื่อปรารถนาจะจับต้องรูปคล้ำดวงจันทร์ดวงอาทิตย์)
เขาก็จะนึกถึงดวงจันทร์ดวงอาทิตย์ แล้วก็อธิษฐานด้วย
ญาณว่า ขอให้ดวงจันทร์ดวงอาทิตย์นั้นจงมาอยู่ในช่วง
หัตถบาล (คือในช่วงที่จะยื่นมือไปจับได้) ครั้นแล้วดวง-
จันทร์ดวงอาทิตย์นั้นก็จะมาอยู่ในช่วงหัตถบาล ฉะนั้น
ภิกษุผู้มีฤทธิ์ทั้งที่นั่งหรือนอนอยู่ (ในที่ของตน) จึงสามารถ
จะจับต้องรูปคล้ำดวงจันทร์ดวงอาทิตย์ด้วยฝ่ามือได้
เปรียบเหมือนมนุษย์ทั้งหลายซึ่งโดยปกติแม้จะไม่ใช้เป็น
ผู้มีฤทธิ์ แต่ก็สามารถที่จะจับต้องรูปอะไรก็ได้
ในเมื่อรูปนั้นอยู่ในช่วงหัตถบาล ข้อนี้ฉันใด ภิกษุผู้มีฤทธิ์
ผู้ได้เจโตวสีก็ฉันนั้นเหมือนกัน แม้จะนั่งหรือนอน (อยู่ใน
ที่ของตน) ก็สามารถที่จะจับต้องรูปคล้ำดวงจันทร์
ดวงอาทิตย์ด้วยฝ่ามือได้

ข้อความในคัมภีร์ปฏิสัมพันธ์มหามรรค ซึ่งเป็นคำอธิบายของพระสารีบุตรมีเพียงเท่านี้ แต่จากคำอธิบายนี้แสดงว่าภิกษุผู้มีฤทธิ์นั้นไม่ได้เหาะไปจับดวงจันทร์ดวงอาทิตย์เหมือนกับหนุมานในเรื่องรามเกียรติ์ ซึ่งเหาะไปยึดรถพระอาทิตย์ไว้มิให้โผล่ออกมา และก็ไม่ได้นั่งอยู่กับที่แล้วเหยียดมือให้ยาวออกไปจนกระทั่งไปถึงดวงจันทร์ดวงอาทิตย์ และการที่ท่านสามารถจับต้องลูปคลำได้นั้น เพราะท่านอธิษฐานให้ดวงจันทร์ดวงอาทิตย์มาอยู่ใกล้ตัวท่าน ซึ่งความเป็นจริงดวงจันทร์ดวงอาทิตย์จะหลุดจากท้องฟ้าแล้วมาอยู่ใกล้ๆ ภิกษุผู้มีฤทธิ์นั้นเป็นไปไม่ได้ แต่ที่คนอื่น ๆ เห็นว่ามีดวงจันทร์ดวงอาทิตย์มาอยู่ใกล้ๆ นั้นเป็นเพราะภิกษุผู้มีฤทธิ์นั้นบันดาลให้คนอื่นเห็นไปเอง

แต่อย่างไรก็ตาม ตามมติของพระพุทธโฆษาจารย์นั้น ท่านมิได้เข้าใจแต่เพียงว่า ภิกษุผู้มีฤทธิ์นั้น จะมีความสามารถแต่เพียงอธิษฐานให้ดวงจันทร์ดวงอาทิตย์มาอยู่ใกล้ๆ เท่านั้น แต่ท่านยังสามารถที่จะเหาะขึ้นไปจับหรือยื่นมือออกไปจับถึงดวงจันทร์ ดวงอาทิตย์ก็ได้

ทั้งนี้ก็เพราะในคัมภีร์วิสุทธิมรรคตอนนี้ (วิ. ๒/๒๓๕)
ท่านกล่าวไว้ว่า:-

ภิกษุผู้มีฤทธิ์นั้น หากว่าปรารถนาจะขึ้นไปจับต้อง
ดวงจันทร์และดวงอาทิตย์ก็ขึ้นไปจับต้องได้ หรือหาก
ประสงค์จะนั่งหรือนอนจับต้องอยู่กับที่ที่ตนอยู่ ก็อธิษฐาน
ให้ดวงจันทร์ดวงอาทิตย์มาอยู่ในช่วงหัตถบาธ เขาก็จับ
ต้องดวงจันทร์ดวงอาทิตย์อันมาอยู่ในช่วงหัตถบาธด้วย
กำลังอธิษฐานได้ คุจผลตาลหลุดจากขั้วมาอยู่ในหัตถบาธ
ฉะนั้น หรือมิฉะนั้นจะยึดมือขึ้นไปจับก็ได้

เพื่อให้ผู้อ่านได้ทราบถึงหลักฐานอันนี้ชัดเจนยิ่งขึ้น
โดยเฉพาะผู้ที่รู้ภาษาบาลี ฉะนั้นจึงขอคัดคำบาลีตรงนี้
มาให้ดูด้วยดังต่อไปนี้

สุวายิ ยถิ อิจจติ คนฺตฺวา ปรามลิตุํ, คนฺตฺวา
ปรามลติ ยถิ ปน อิว นินฺนโก วา นิปนฺนโก
วา ปรามลิตฺกาโม โหติ หตฺถปาเส โหตุติ, อธิฐฺฐาติ.
อธิฐฺฐานพฺเลน วณฺฎา มุตฺตาผลํ วิย อาคนฺตฺวา
หตฺถปาเส สฺสูเต วา ปรามลติ หตฺถํ วา วฑฺฒเตตฺวา.

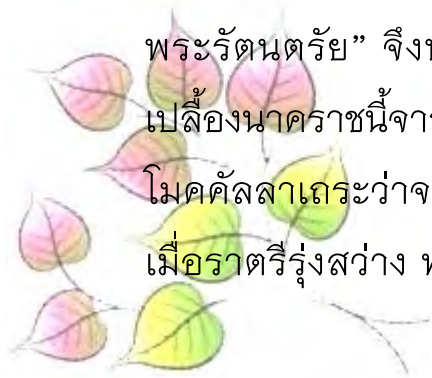
อนึ่ง ในเรื่องการยึดมือขึ้นไปจับดวงจันทร์ดวง-
อาทิตย์นี้ ได้มีปัญหากเกิดขึ้นมาว่า ภิกษุผู้มีฤทธิ์นั้นนั่งอยู่
กับที่แล้วทำให้มือยาวออกไปจนถึงดวงจันทร์ดวงอาทิตย์
โดยที่ร่างกายของท่านก็ยังเล็กเหมือนเดิมอย่างนี้หรือ
หรือว่าท่านอธิษฐานให้ร่างกายของท่านใหญ่โตขึ้นด้วย
เพื่อให้ได้ส่วนกับมือที่ยาวออกไป

สำหรับมติของพระพุทธโฆษาจารย์ดูเหมือนท่าน
จะเห็นว่า ในกรณีที่ยึดมือออกไปจับนั้น จะต้องอธิษฐาน
ให้ร่างกายใหญ่โตขึ้นด้วย ซึ่งเมื่อเป็นเช่นนี้ ก็ดูออกจะ
เป็นเรื่องที่พิลึกเอากการอยู่ทีเดียว แต่อย่างไรก็ตาม
ท่านก็ได้อ้างเอาคำของพระติปิฎกจูฬนาคเถระมากล่าว
ไว้ว่า “ดูกรอาวุโส ก็อุปาทินนกะ (คือร่างกาย) จะเป็น
ของเล็กบ้างใหญ่บ้างไม่ได้หรือ เมื่อใดภิกษุแสดงฤทธิ์
ออกทางช่องเล็กๆ เช่นช่องดาล (คือช่องประตูที่ใส่ดาล
หรือลูกสลัก) เมื่อนั้นอุปาทินนกะก็เป็นของเล็กได้
เมื่อใดภิกษุทำอัธภาพให้ใหญ่ เมื่อนั้นอุปาทินนกะก็เป็น
ของใหญ่ได้ ดังอุปาทินนกะของพระมหาโมคคัลลานะเถระ
ซึ่งท่านได้อธิษฐานให้อัธภาพของท่านใหญ่โตมาก เพื่อ
ทรมานนนโทปนันทนาคราช

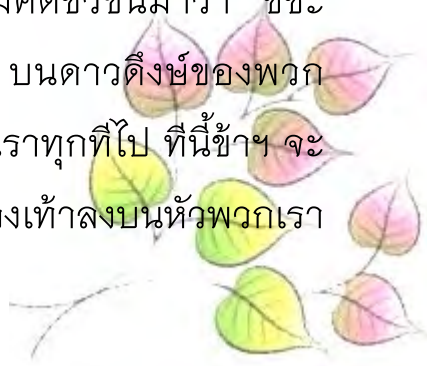
เรื่องพระมหาโมคคัลลานะทรมาน นันทโพนันทนาคราช

ในสมัยหนึ่ง อนาคตปิณฑิกคฤหบดีพึงพระธรรม-
เทศนาของพระผู้มีพระภาคเจ้า แล้วกราบทูลนิมนต์ว่า
“ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ วันพรุ่งนี้ขอพระองค์พร้อมด้วย
ภิกษุ ๕๐๐ รูป ทรงรับภิกษาในเรือนของข้าพระองค์เถิด”
แล้วก็กลับไป พระผู้มีพระภาคทรงรับนิมนต์แล้วทรงใช้
เวลาในวันนั้นอีกทั้งส่วนแห่งราตรีกาล ให้ล่วงไปด้วย
พุทธกิจอื่นๆ แล้ว ถึงปัจจุสมัย (เวลาใกล้รุ่ง) จึงทรง
ตรวจดูหมื่นโลกธาตु ครั้นนั้นนันทโพนันทนาคราชมาสู่
คลองพุทธจักขุในทางแห่งพระญาณของพระองค์พระ-
ผู้มีพระภาคเจ้าจึงทรงดำเนิงดูว่า “นาคราชผู้นี้มาสู่คลอง
ในทางแห่งญาณของเรา อุปนิสัยของเขามีอยู่หรือหนอ”
ก็ทรงเห็นว่า “นาคราชนี้เป็นมิจฉาทิฎฐิไม่เลื่อมใสใน
พระรัตนตรัย” จึงทรงรำพึงต่อไปว่า “ใครหนอจะพึง
เปลี่ยนนาคราชนี้จากมิจฉาทิฎฐิได้” ก็ทรงเห็นพระมหา-
โมคคัลลาเถระว่าจะสามารถทำอย่างนั้นได้ ต่อจากนั้น
เมื่อราตรีรุ่งสว่าง ทรงชำระพระกายแล้ว จึงตรัสเรียก

พระอานนท์ว่า “อานนท์ เธอจงบอกแก่ภิกษุ ๕๐๐ รูป ว่าตถาคตจะจาริกไปในเทวโลก”

ก็ในวันนั้น พวกนาคราชได้จัดแต่งสถานที่กินเลี้ยง สำหรับนันทโพนันทนาคราช และตัวนันทนาคราชเองใน ขณะนั้นก็กำลังนั่งอยู่บนรัตนบัลลังก์ ซึ่งมีเศวตรัศมี- ทิพย์กั้น มีเหล่าระบำ ๓ พวกพ้อนอยู่ พร้อมทั้งมีนาครา- ทรัพย์เป็นอันมากแวดล้อมอยู่ นันทนาคราชซึ่งกำลังนั่ง ชมระบำ และการจัดข้าวและน้ำต่างๆ ลงในภาชนะทิพย์ ทั้งหลายอยู่นั้น ก็เป็นเวลาเดียวกันกับที่พระผู้มีพระภาค พร้อมด้วยภิกษุ ๕๐๐ รูป เสด็จเหาะไปยังดาวดึงส์เทวโลก ผ่านไปทางเบื้องบนเพดานของสถานที่กินเลี้ยงพวก นาคราชเหล่านั้น และพระพุทธรูปก็ทรงตั้งพระทัยที่จะให้ นันทโพนันทนาคราชเห็นด้วย ฉะนั้นเมื่อนาคราชได้เห็น พระพุทธรูปพร้อมทั้งภิกษุทั้งหลาย ผ่านไปทางเบื้อง บนของตนเช่นนั้น จึงได้เกิดความคิดชั่วขึ้นมาว่า “ชิชะ พวกสมณะหัวโล้นนี้เข้าๆ ออกๆ บนดาวดึงส์ของพวก เทวดา โดยทำอำนาจเหนือพวกเราทุกที่ไป ที่นี้เข้าๆ จะ ไม่ยอมให้สมณะพวกนี้ไปรยละองเท้าลงบนหัวพวกเรา

ได้อีกต่อไปละ” ว่าแล้วก็ลุกขึ้นจากบัลลังก์ตรงไปยังเขาสิเนรุ ละอัตรภาพเดิมนั้น แล้วก็เนรมิตเป็นขนาดใหญ่มาก ถึงขนาดสามารถพันโอบเขาสิเนรุด้วยขนดได้ถึง ๗ รอบ และแล้วก็แผ่พังพานขึ้นครอบเขาสิเนรุไว้ทั้งหมด ภาพดาวดึงษ์ซึ่งตั้งอยู่ที่ยอดเขาสิเนรุ นั้น จึงถูกปิดไว้ด้วยพังพาน ทำให้มองไม่เห็นภาพดาวดึงษ์นั้นเลย

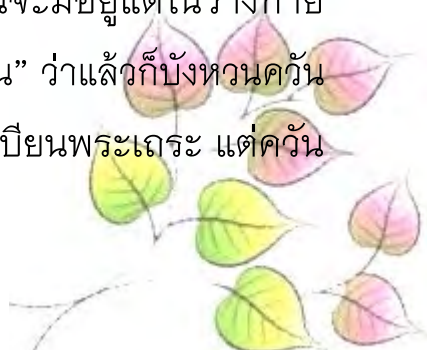
ครั้งนั้น พระรัฐบาลได้กราบทูลพระผู้มีพระภาคเจ้าว่า “ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ในกาลก่อนข้าพระองค์ยืนอยู่ ณ ที่ตรงนี้ ย่อมมองเห็นเขาสิเนรุ เห็นเขาบริภัณฑ์ (คือเขาที่ล้อมรอบเขาสิเนรุ) เห็นภาพดาวดึงษ์ เห็นปราสาทไพชยนต์ เห็นธงบนยอดปราสาทไพชยนต์ ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ อะไรหนอเป็นเหตุเป็นปัจจัย ทำให้ข้าพระองค์ไม่เห็นสิ่งเหล่านี้”

พระผู้มีพระภาคจึงตรัสบอกว่า “รัฐบาล นี่เป็นเพราะนาคราชชื่อนันโทปนันทะ ชัดเคืองพวกเธอทั้งหลาย เอากายพันโอบเขาสิเนรุไว้ถึง ๗ รอบ แล้วแผ่พังพานบังข้างบนไว้จึงทำให้มีตมมองไม่เห็น”

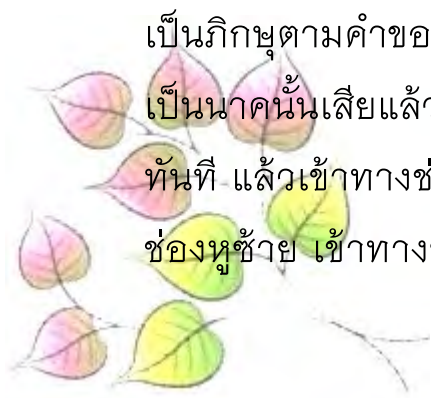

ท่านรัฐบาลได้กราบทูลอาสาว่า “ข้าพระพุทธเจ้าจะขอทรมาน (คือปราบ) นาคราชนั่นเอง” แต่พระผู้มีพระภาคไม่ทรงอนุญาต ลำดับนั้นภิกษุทั้งหลายเช่นท่าน ภัททิยะ ท่านราหุล เป็นต้น ก็ได้ลุกขึ้นทูลอาสามาเป็นลำดับ แต่พระผู้มีพระภาคเจ้าก็ไม่ทรงอนุญาต ในที่สุดพระมหาโมคคัลลานะกราบทูลอาสาว่า “ข้าพระองค์ขอทรมานเอง” พระผู้มีพระภาคเจ้าจึงได้ทรงอนุญาตว่า “ไปทรมานเถิด โมคคัลลานะ”

พระเถระจึงได้ละอัตภาพเดิม แล้วก็เนรมิตเป็นเพศนาคราช ใหญ่ยิ่งกว่านันทโพนันทนาคราช พันรอบตัวนันทโพนันทนาคราชไว้ด้วยขนาดถึง ๑๔ รอบ ตั้งพังพานของตนไว้เหนือพังพานนันทโพนันทนาคราชแล้วก็บีบรัดเข้ากับเขาสินธุ เมื่อนาคราชถูกบีบรัดเข้าเช่นนั้น จึงได้บังหวนควันขึ้นรม (คือพ่นควัน) พระเถระ ฝ่ายพระเถระจึงได้กล่าวว่า “มิใช่ควันจะมีอยู่แต่ในร่างกายของเจ้าผู้เดียว ของเราก็มีเหมือนกัน” ว่าแล้วก็บังหวนควันขึ้นบ้าง ควันของนาคราชไม่เปียดเบียนพระเถระ แต่ควันของพระเถระเปียดเบียนนาคราช

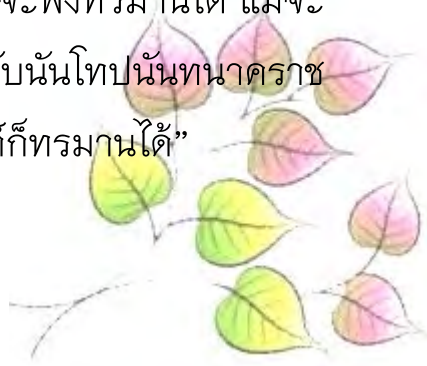

ลำดับนั้นนาคราชจึงบันดาลให้ไฟลุกโพล่งขึ้น (ฟ่นไฟออกจากปาก) ฝ่ายพระเถระจึงพูดว่า “มิใช่ไฟจะมีอยู่แต่ในร่างกายของเจ้าผู้เดียว ไฟในร่างกายของเราก็มีเหมือนกันนะ” ว่าแล้วก็บันดาลให้ไฟลุกโพล่งขึ้นบ้างไฟของนาคราชไม่ทำให้พระเถระรู้สึกร้อนเลย แต่ไฟของพระเถระทำให้นาคราชรู้สึกร้อนมาก นาคราชจึงคิดว่า “ท่านผู้นี้ปีบรัดเราเข้ากับเขาสีเนรุแล้วยังบังหวนควันบันดาลให้เกิดไฟ ทำให้เราลำบากมาก” เห็นที่จะต้องแสรังพูดตีกกับท่านผู้นี้ก่อน เมื่อคิดได้เช่นนั้นแล้วจึงได้ถามขึ้นว่า “ท่านผู้เจริญ ท่านเป็นใคร” พระเถระตอบว่า “เราคือโมคคัลลนะอย่างไรละ นั่นหะ” นาคราชจึงได้กล่าวว่า “ท่านผู้เจริญ ขอพระคุณเจ้าจงดำรงความเป็นภิกษุตามเดิมเถิด” พระเถระ (รู้ว่านาคราชนี้แม้จะถูกทรมานถึงขนาดนี้ ก็ยังไม่ยอมแพ้) ท่านจึงยังไม่กลับร่างเป็นภิกษุตามคำขอร้องของนาคราช แต่ได้ละอัตภาพที่เป็นนาคนั้นเสียแล้วก็เนรมิตเป็นอัตภาพอันละเอียดขึ้นทันที แล้วเข้าทางช่องหูขวาของนาคราชนั้น ออกทางช่องหูซ้าย เข้าทางช่องหูซ้าย ออกทางช่องหูขวา และ

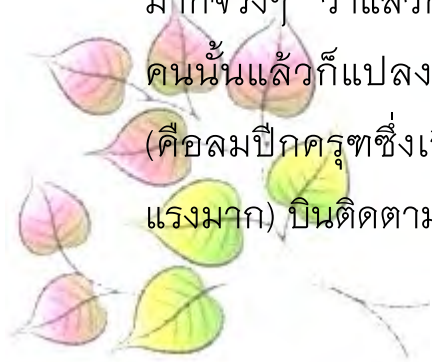
บางครั้งก็เข้าทางช่องจุมุกขวา ออกทางช่องจุมุกซ้าย
เข้าทางช่องจุมุกซ้าย ออกทางช่องจุมุกขวา พอนาคราช
อ้าปากขึ้น พระเถระก็เข้าทางปากไปเดินจงกรมอยู่
ภายในห้องของนาคราช โดยเดินไปทางตะวันออกบ้าง
เดินไปทางตะวันตกบ้าง

พระผู้มีพระภาคเจ้าซึ่งทรงเฝ้าดูการกระทำของ
พระโมคคัลลานะอยู่ เมื่อทรงเห็นเช่นนั้น จึงได้ตรัสเตือน
พระโมคคัลลานะว่า “โมคคัลลานะ เธอจงใส่ใจไว้นะว่า
นาคนี้มีฤทธิ์มาก” พระเถระซึ่งยังอยู่ในห้องของนาคราช
ได้กราบทูลว่า “ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญอิทธิบาท ๔ ข้า-
พระองค์ได้เจริญทำให้มากแล้ว ทำให้เป็นดุจยานที่เทียม
แล้ว (พร้อมที่จะขับขี่ไปได้ทันที) ทำให้เป็นดุจของใช้ที่
เตรียมไว้ดีแล้ว ได้สะสมอบรมไว้คล่องแคล่วดีแล้ว ข้า-
แต่พระองค์ผู้เจริญ ไม่ใช่เฉพาะแต่นันทโพนันทนาคราช
เพียงผู้เดียวนี้เท่านั้นที่ข้าพระองค์จะพึงทรมานได้ แม้จะ
มีนาคราชซึ่งมีฤทธิ์มากเช่นเดียวกับนันทโพนันทนาคราช
นี้ตั้งร้อยตั้งพันตั้งแสน ข้าพระองค์ก็ทรมานได้”

ฝ่ายนาคราชคิดแต่ในใจว่า “เมื่อตอนเข้าไปเราไม่เห็น ก็ช่างก่อนเถิด ออกมาเมื่อไร ที่นี้ละเราจะยึดมันเข้าชอกเขี้ยวขบเสียบให้จงได้” คิดแล้วจึงได้แสรังพูดอ่อนวอนว่า “นิมนต์ออกมาเถิด พระคุณเจ้า โปรดอย่าเดินไปมาอยู่ในห้องทำให้ข้าพเจ้าลำบากเลย” พระเถระก็ออกมายืนอยู่ข้างนอก (โดยที่นาคราชไม่รู้ว่าท่านออกมาเมื่อไร) นาคราชพอเห็นว่านี่คือท่านมหาโมคคัลลานะ ก็ปล่อยลมนาสวาท (คือพ่นลมออกทางจมูกอย่างแรงสามารถพัดเอาเข้าคิปกปลิวไปได้) ส่วนพระเถระ (รู้ล่วงหน้าก่อนแล้วว่าจะมีอะไรเกิดขึ้น) ท่านจึงเข้าจตุตถฌานทันที (ก่อนที่นาคราชจะปล่อยลมนาสวาท) ฉะนั้นลมจึงไม่อาจทำแม้แต่เส้นขนของท่านให้ไหวได้

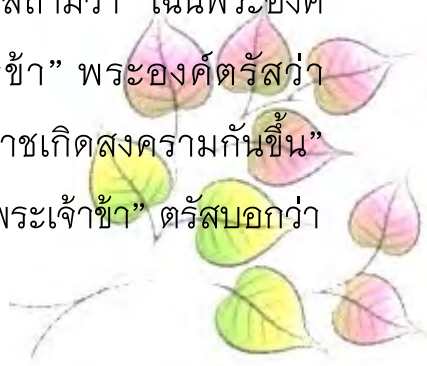
นาคราชคิดท้อใจว่า “เราไม่อาจทำแม้แต่เส้นผมของสมณะผู้นี้ให้ไหวได้ด้วยลมนาสวาท สมณะผู้นี้มีฤทธิ์มากจริงๆ” ว่าแล้วก็หนีไป พระเถระจึงละอัฐภาพที่เป็นคนนั้นแล้วก็แปลงเป็นพญาครุฑ แสดงสุบรรณวาท (คือลมปีกครุฑซึ่งเกิดจากการกระพือปีกทำให้เกิดลมแรงมาก) บินติดตามนาคราชนั้นไป นาคราชเห็นว่าจะหนี

ไม่พิน จึงได้ละอรรถภาพที่เป็นนาคแล้วจำแลงเพศเป็น
มาณพ แล้วกล่าวขึ้นว่า “พระคุณเจ้าข้า ข้าพเจ้าขอถึง
ท่านเป็นที่พึ่ง” ว่าแล้วก็กราบเท้าพระเถระ

พระเถระเมื่อเห็นว่านาคราชหมดพยศ จึงได้
กล่าวว่า “นันทะ พระศาสดาก็เสด็จมาด้วย มาด้วยกัน
เถอะ เราจักไปเฝ้าพระศาสดา” ว่าแล้วพระเถระก็นำ
นาคราชซึ่งบัดนี้ได้ทรมานจนหมดพยศแล้ว ไปสู่สำนัก
ของพระผู้มีพระภาคเจ้า นาคราชเมื่อไปถึงแล้ว ก็ถวาย
บังคมพระผู้มีพระภาคเจ้าและกล่าวว่า “ข้าแต่พระองค์-
ผู้เจริญ ข้าพระองค์ขอถึงพระองค์เป็นที่พึ่ง” พระผู้มี
พระภาคเจ้าตรัสว่า “สุชี โหหิ นาคราช-จงเป็นสุขเถิด
นาคราช” เมื่อเสร็จการทรมานนาคราชแล้ว พระองค์
พร้อมด้วยภิกษุหมู่ใหญ่ก็เสด็จไปยังนิเวศน์ของอนาถ-
ปิณฑิกคฤหบดี

อนาถปิณฑิกคฤหบดีกราบทูลถามว่า “โชนพระองค์
จึงได้เสด็จมาถึงจนสายพระเจ้าข้า” พระองค์ตรัสว่า
“โมคคัลลนะกับนันทโพนันทนาคราชเกิดสงครามกันขึ้น”
กราบทูลถามว่า “ใครชนะ ใครแพ้ พระเจ้าข้า” ตรัสบอกว่า

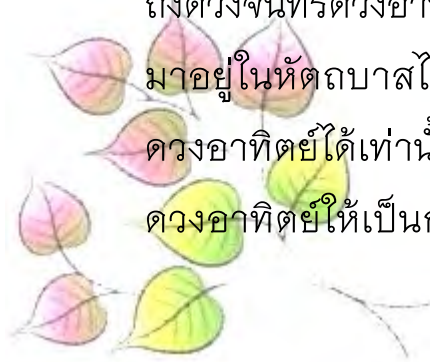

“โมคคัลลณะชนะ นันโทปนันทะแพ” อนาคตปิณฑิกะ จึงกราบทูลว่า “พระเจ้าข้า ขอพระผู้มีพระภาคเจ้าทรงรับ นิมนต์ เสวยภัตตาหารของข้าพระองค์ทุกวันตลอด ๗ วัน เถิด ข้าพระองค์จักทำสักการะแต่พระเถระสัก ๗ วัน” แล้วได้กระทำมหาสักการะแก่ภิกษุ ๕๐๐ รูป มีพระพุทธรูปองค์เป็นประมุขจนครบ ๗ วัน

เรื่องพระมหาโมคคัลลณะทรมานนันโทปนันท-นาคราช ตามที่พระพุทธโฆษาจารย์เล่าไว้ในคัมภีร์-วิสุทธิมรรคภาค ๒ หน้า ๒๓๕ มีเพียงเท่านี้ แต่เรื่องนี้ยังไม่พบที่มาในพระไตรปิฎก ซึ่งเข้าใจว่าคงมี เป็นแต่ในขณะนี้ข้าพเจ้ายังไม่พบเท่านั้น และนอกจากข้อความที่ท่านกล่าวมาแล้ว ท่านยังได้อธิบายเพิ่มเติมอีกว่า:-

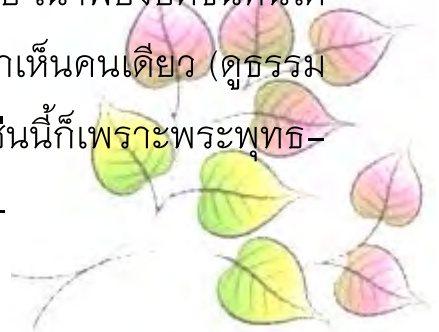
ปาฏิหาริย์จับต้องดวงจันทร์-ดวงอาทิตย์เป็นภาพมายา

ภิกษุผู้มีฤทธิ์นั้น ครั้นทำได้อย่างนี้ (คือยึดมือไปถึงดวงจันทร์ดวงอาทิตย์ หรือทำให้ดวงจันทร์ดวงอาทิตย์ มาอยู่ในหัตถบาธได้แล้ว) มิใช่แต่จะจับต้องดวงจันทร์ดวงอาทิตย์ได้เท่านั้น ถ้าเธอปรารถนาจะทำดวงจันทร์ดวงอาทิตย์ให้เป็นกระเบื้องรองเท้า แล้ววางเท้าไว้บน

ดวงจันทร์ดวงอาทิตย์นั้นก็ได้ ทำให้เป็นตั้งแล้วนั้นก็ได้
ทำให้เป็นเตียงนอนแล้วนอนก็ได้ ทำให้เป็นแผ่นพนัก
แล้วอิงก็ได้

เมื่อท่านได้อธิบายเช่นนี้แล้ว ท่านยังได้กล่าว
ข้อความต่อไปอีก ซึ่งเป็นข้อความที่สำคัญมาก และจาก
ข้อความที่ท่านกล่าวไว้นี้แสดงให้เห็นว่า **การทำให้ดวง
จันทร์ดวงอาทิตย์หล่นมาอยู่ใกล้มือ หรือจะยึดมือ
ขึ้นไปจับต้อง หรือจะทำให้เป็นที่รองเท้า ทำให้เป็น
เตียงเป็นตั้ง หรือเป็นอะไรก็ตาม ทั้งหมดนี้ล้วนแต่
เป็นภาพมายา คือทำให้คนอื่นเห็นไปเอง** ท่านอง
เดียวกับพระพุทธเจ้าเคยแสดงรูปมายาให้นางรูปนันทาเห็น
ซึ่งรูปที่นางรูปนันทาเห็นนี้เป็นหญิงสาวที่สวยงามยิ่งกว่าตน
นั่งพักอยู่ใกล้ๆ พระพุทธเจ้า และแล้วพระองค์ก็ทำใ้
นางรูปนันทาเห็นรูปมายนั่นค่อยๆ แยกไปโดยลำดับ
จนกระทั่งในที่สุดก็ถึงแก่ความตาย เน่าพองอืดขึ้นทันใด
ซึ่งรูปนี้คนอื่นไม่เห็น นางรูปนันทาเห็นคนเดียว (ดูธรรม
บทภาค ๕) การที่ข้าพเจ้ากล่าวเช่นนี้ก็เพราะพระพุทธ-
โฆษาจารย์ท่านได้อธิบายไว้ดังนี้:-

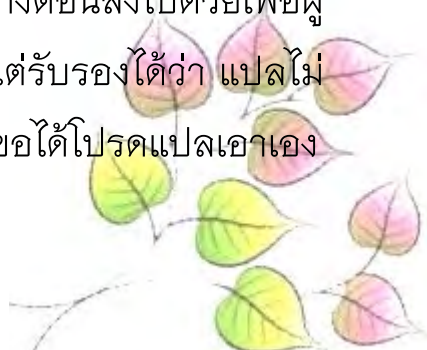
เมื่อผู้มีฤทธิ์คนหนึ่งทำได้ (เช่นทำให้ดวงจันทร์ ดวงอาทิตย์หล่นมาอยู่ใกล้ๆ เป็นต้น) ซึ่งในเวลาเดียวกันนี้ ผู้มีฤทธิ์คนอื่นๆ ก็ทำอย่างเดียวกันนี้ได้เหมือนกัน เช่น ฤๅษณ์แม้หลายแสนรูปทำกันอยู่อย่างนั้น (เหมือนๆ กัน และพร้อมๆ กัน) ปาฏิหาริย์ก็ย่อมสำเร็จแก่ฤๅษณ์ เหล่านั้นแต่ละรูปอย่างเดียวกัน การโคจรไปก็ดี การให้ แสงสว่างก็ดีของดวงจันทร์ดวงอาทิตย์ก็คงยังมีอยู่เช่นเดิม นั่นเอง (คือไม่ใช่ว่า เมื่อฤๅษณ์ผู้มีฤทธิ์ทำให้ดวงจันทร์หรือ ดวงอาทิตย์หล่นลงมาอยู่ใกล้ๆ แล้ว ดวงจันทร์ดวงอาทิตย์ ที่กำลังโคจรอยู่ตามปกติบนท้องฟ้า นั้น ก็เลยหายไป และแสงสว่างก็หายไปด้วย ความจริงไม่เป็นเช่นนั้น) เปรียบเหมือนตุ่ม ๑,๐๐๐ ใบ ซึ่งทุกใบเต็มด้วยน้ำ (เมื่อเงาของดวงจันทร์ ปรากฏในน้ำ) จะเห็นว่า ดวงจันทร์ มาปรากฏอยู่ในตุ่มน้ำทุกใบ (ซึ่งในตอนนี้อธิบายกับว่า ดวงจันทร์ได้หล่นมาอยู่ในตุ่มน้ำ) แต่ความเป็นจริงใน ขณะที่ดวงจันทร์ปรากฏอยู่ในตุ่มน้ำตั้ง ๑,๐๐๐ ใบนั้น การโคจรไปก็ดี การให้แสงสว่างก็ดีของดวงจันทร์บน ท้องฟ้า นั้น ก็ยังมีอยู่ตามปกติ นั่นเอง ข้อนี้ฉันใด ปาฏิหาริย์ข้อนี้ก็มิอุปมาฉันนั้น

เนื่องจากข้อความตอนสุดท้ายนี้เป็นข้อความที่สำคัญมาก เพราะเป็นคำอธิบายในเรื่องปาฏิหาริย์ข้อนี้ได้เป็นอย่างดี ฉะนั้นจะขอคัดคำบาลีตอนนี้นำมาให้ดูเป็นหลักฐานด้วยดังต่อไปนี้

โส เอวํ กตฺวา น เกวลํ จนฺทิมสุริเย ปรามสตี.
 สเจ อิจฺฉติ ปาทกฺกุณฺฐลิกํ กตฺวา ปาทे ฐฺเปตี. ปีจฺจํ กตฺวา
 นิสีหตี. มณฺจํ กตฺวา นิปชชตี. อปสฺเสนผลกํ กตฺวา
 อปสฺสยตีฯ ยถา จ เอโก เอวํ อปโรปิฯ อนเนเกสุปี
 ทิ ภิกฺขุสฺตสฺสเสสฺส เอวํ กโรนเต เตสฺมจฺจ เอกเมกสฺส
 ตเถว อิจฺฉติ จนฺทิมสุริยานญจ คมนมฺปิ อาลอกฺกธมฺปิ
 ตเถว โหตีฯ ยถา ทิ จาฏิสฺสเสสฺส อุกกပ္ฺพเรสฺส สพฺพจาฏีสุ
 จนฺทมนฺทฺชลาณี ทิสฺสนฺติ ปากติกเมว จนฺทสฺส คมนมฺปิ
 อาลอกฺกธมฺญจ โหตี ตถูปมเมตํ ปาฏิหาริย์ ฯ - วิ ๒/๒๔๐

คำบาลีตอนนี้ได้แปลไว้ให้แล้ว แต่ได้แปลชนิดถอดความและต้องเพิ่มข้อความบางตอนลงไปด้วยเพื่อผู้ที่ไม่รู้ภาษาบาลีจะได้อ่านเข้าใจ แต่รับรองได้ว่า แปลไม่ผิดความหมายแน่นอนอนผู้ที่รู้บาลีก็ขอได้โปรดแปลเอาเอง

๑๐. กาเยน วสวัตตนปาฏิหาริย์

ปาฏิหาริย์ไปพรหมโลกด้วยกายเนื้อหรือกายทิพย์ก็ได้

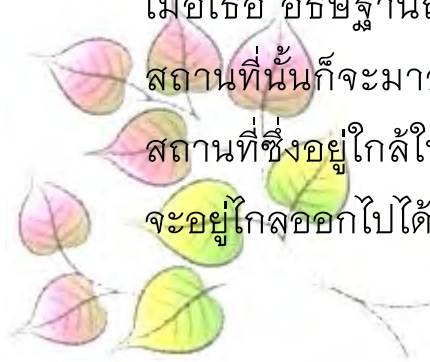
ปาฏิหาริย์ข้อที่ ๑๐ นี้ คำบาลีที่เป็นพุทธพจน์มี
ดังนี้:-

ยาว พรหมโลกาปิ กาเยน วสํ วตเตติ

(ภิกษุผู้มีฤทธิ์นั้น) ยังอำนาจให้เป็นไปทางกายไป
พรหมโลกได้

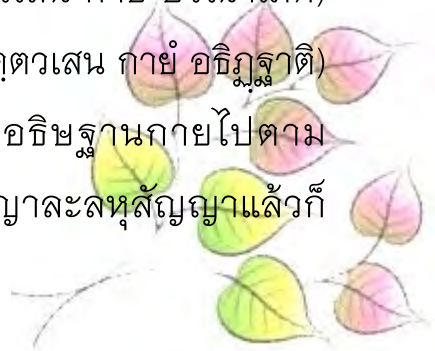
ข้อความที่เป็นบาลีพุทธพจน์สั้นๆ นี้จะมีความหมาย
อย่างไรบ้าง พระพุทธโฆษาจารย์ท่านบอกว่าเป็นไปจาก
คำอธิบายของพระสารีบุตร ซึ่งมีอยู่ในคัมภีร์ปฏิสัมภิทา-
มรรค (ขุ.ป. ๓๑/๕๙๔) ดังต่อไปนี้

ภิกษุผู้มีฤทธิ์ผู้ได้เจโตวสี (ซึ่งสามารถที่จะไปสู่
พรหมโลก โดยปกติเธอย่อมมีความสามารถเช่นนี้ คือ)
เมื่อเธอ อธิษฐานถึงสถานที่ซึ่งอยู่ไกลให้มาอยู่ใกล้ๆ
สถานที่นั้นก็จะมาอยู่ใกล้ได้ หรือเมื่อเธออธิษฐานถึง
สถานที่ซึ่งอยู่ใกล้ให้เป็นสถานที่ที่อยู่ไกล สถานที่นั้นก็จะ
อยู่ไกลออกไปได้ตามความประสงค์ หรือจะอธิษฐาน

ของมากให้กลายเป็นของน้อย อธิษฐานของน้อยให้กลายเป็นของมาก ก็ทำได้ และเขอนั้นสามารถเห็นรูปของพรหมได้ด้วยทิพยจักขุ ได้ยินเสียงของพรหมได้ด้วยทิพยโสต รู้จิตของพรหมได้ด้วยเจโตปริยญาณ ฉะนั้นภิกษุผู้มีฤทธิ์ผู้ได้เจโตวสีนั้น เมื่อปรารถนาจะไปสู่พรหมโลกด้วยทิสสมานกาย (กายที่ปรากฏคือกายเนื้อ) เขาก็โน้มจิตไปตามอำนาจกาย (กายวเสน จิตตัม ปริณามเมติ) อธิษฐานจิตไปตามอำนาจกาย (กายวเสน จิตตัม อธิญฺฐาติ) ครั้นโน้มจิตไปตามอำนาจกาย อธิษฐานจิตไปตามอำนาจกาย แล้วก็ก้าวลงสู่สุขขัลัญญา และละหุขัลัญญา (คือวิธีทำให้ตัวเบา) แล้วก็ไปสู่พรหมโลกได้ด้วยทิสสมานกาย (คือไปพรหมโลกด้วยกายเนื้อ)

แต่ถ้าภิกษุผู้มีฤทธิ์ผู้ได้เจโตวสีนั้นปรารถนาจะไปสู่พรหมโลกด้วยอทิสสมานกาย (คือกายทิพย์) เขาก็โน้มกายไปตามอำนาจจิต (จิตตวเสน กายัม ปริณามเมติ) อธิษฐานกายไปตามอำนาจจิต (จิตตวเสน กายัม อธิญฺฐาติ) ครั้นโน้มกายไปตามอำนาจจิต อธิษฐานกายไปตามอำนาจจิตแล้ว ก็ก้าวลงสู่สุขขัลัญญาละหุขัลัญญาแล้วก็

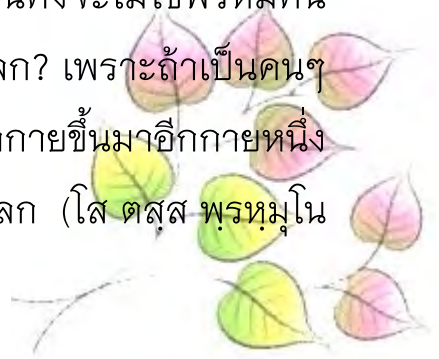
ไปสู่พรหมโลกได้ด้วยอภิสमानกาย (แต่การที่จะไปสู่พรหมโลกด้วยอภิสमानกายนั้น) เธอจะเนรมิตรูปอันเกิดจากใจ (คือเนรมิตกายทิพย์ขึ้นมา) ซึ่งมีอวัยวะใหญ่น้อยครบถ้วน (คือมีอวัยวะทุกอย่าง เช่นมือ เท้า แขน ขา ศีรษะ เป็นต้น เหมือนกายเนื้อ) มีอินทรีย์ทุกอย่างครบบริบูรณ์ (คือมีตา หู จมูก ลิ้น กายและใจ หรือสมองเหมือนกายเนื้อทุกอย่าง) ขึ้นต่อหน้าพรหมนั้น ถ้าภิกษุผู้มีฤทธิ์นั้นจงกรม (อยู่ในโลกมนุษย์) ภิกษุเนรมิตก็จงกรมอยู่ในพรหมโลกนั้นด้วย ถ้าภิกษุผู้มีฤทธิ์นั้นยืน นั่ง นอน ภิกษุเนรมิตก็ยืน นั่ง นอนอยู่ในพรหมโลกนั้นด้วย ถ้าภิกษุผู้มีฤทธิ์นั้นบังหวนควัน บันดาลให้เกิดไฟกล่าวธรรม ถูกถามปัญหาถามปัญหาแล้วแก้ ภิกษุเนรมิตนั้นก็บังหวนควัน บันดาลให้เกิดไฟ กล่าวธรรม ถูถามปัญหาถูกถามปัญหาแล้วแก้ก็อยู่ในพรหมโลกนั้นด้วย ถ้าภิกษุผู้มีฤทธิ์นั้นยืนด้วยกัน ปราศัยกัน สนทนากันกับพรหม ภิกษุเนรมิตนั้นก็ยืนด้วยกัน ปราศัยกัน สนทนากันกับพรหมนั้นในพรหมโลก เป็นอันว่า ภิกษุผู้มีฤทธิ์นั้นทำกิจใดๆ ภิกษุเนรมิตก็ทำกิจนั้นๆ ด้วยเหมือนกัน

ข้อความที่แปลมานี้เป็นคำที่พระพุทธโฆษาจารย์นำมาจากคัมภีร์พระไตรปิฎกชื่อว่า ปฏิสัมภิตามรรค (ขุ.ป. ๓๑/๕๙๔) ซึ่งข้อความทั้งหมดในคัมภีร์นี้เป็นคำอธิบายของพระสารีบุตรทั้งสิ้น แต่อย่างไรก็ดี ข้อความในตอนสุดท้ายนี้มีข้อที่น่าสงสัยอยู่อย่างหนึ่งที่กล่าวว่า “ถ้าภิกษุผู้มีฤทธิ์นั้นยืนด้วยกัน ปราศรัยกัน สนทนากันกับพรหม ภิกษุเนรมิตนั้นก็จะยืนด้วยกันปราศรัยกัน สนทนากันกับพรหมนั้นในพรหมโลก” ซึ่งคำบาลีในตอนนี้มีดังนี้

สเจ โส อิทฺธิมา เตน พุรฺหมฺนา สทฺธิ สฺนตฺติภูจฺจติ
สฺลลปติ สากจฺฉํ สฺมาปชฺชติ นิมฺมิโตปิ ตตฺถ เตน
พุรฺหมฺนา สทฺธิ สฺนตฺติภูจฺจติ สฺลลปติ สากจฺฉํ สฺมาปชฺชติ
ยํ ยเทว หิ โส อิทฺธิมา กโรติ ตํ ตเทว นิมฺมิโต กโรติ

ข้อความที่น่าสงสัยก็คือ *ภิกษุผู้มีฤทธิ์นั้นอยู่ในโลกมนุษย์ แต่ก็กล่าวว่า “ยืนอยู่กับพรหม ปราศรัยสนทนาอยู่กับพรหม”* พรหมในที่นี้คงจะไม่ใช้พรหมคนเดียวกันกับพรหมที่อยู่ในพรหมโลก? เพราะถ้าเป็นเช่นนั้นเหมือนกัน ก็ไม่จำเป็นจะต้องเนรมิตกายขึ้นมาอีกกายหนึ่งไปปรากฏต่อหน้าพรหมในพรหมโลก (โส ตสฺส พุรฺหมฺโน

ปุโรหิต รูป อภินิมมิตตาติ มโนมย์ รูป สัพพวงคปจจุงค
 อหิณฺทริย) และข้อความตอนนีท่านก็ไม่ได้อธิบายไว้ด้วย
 จึงไม่รู้ว่ พรหมที่ภิกษุผู้มีฤทธิสนทนาด้วยนั้นเป็นใคร
 หรือเพียงแต่กล่าวอ้างขึ้นมาเป็นตัวอย่างว่ ภิกษุผู้มี
 ฤทธิจะสนทนากับใคร ซึ่งจะเป็นพรหมหรือไม่ใช่พรหม
 ก็ตาม ภิกษุเนรมิตซึ่งอยู่ในพรหมโลกนั้น ก็จะทำกิจ
 อย่างเดียวกัน

อนึ่ง จากข้อความในพระไตรปิฎกที่นำมากล่าวว่
 ขอให้สังเกตว่ ในทางพระพุทธศาสนาก็มีการกล่าวถึง
 เรื่องการแบ่งภาค ซึ่งกาที่แบ่งภาคไปนั้นจะมีเป็นร้อย
 เป็นพันก็ได้ เช่นตัวอย่างพระจุพนถกตั้งที่ได้กล่าว
 มาแล้ว แต่ก็ต้องมีกาเนื้อเป็นหลักอยู่ และเป็นกาแบ่ง
 ชั่วคราวเท่านั้น ส่วนเรื่องทำนองนี้ในศาสนาอื่นที่กล่าวว่
**“พระผู้เป็นเจ้าของกาที่จะแบ่งภาคลงมาเกิดเป็น
 มนุษย์อยู่ในโลกมนุษย์ได้ ซึ่งในเวลาเดียวกันนั้น พระผู้
 เป็นเจ้าก็ยังมีตัวตนปรากฏอยู่ในโลกสวรรค์ด้วย”**
 เรื่องการแบ่งภาคอย่างนี้ในทางพุทธศาสนาไม่มี เพราะ
 ถ้าเรื่องอย่างนี้เป็นไปได้ ก็หมายความว่า ในขณะที่

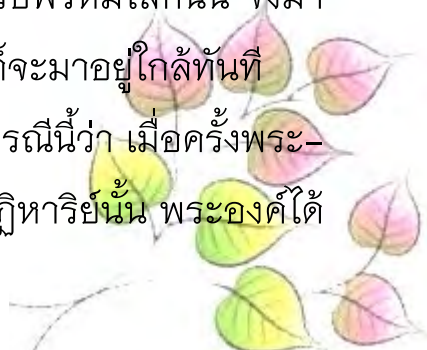

พระพุทธเจ้าได้เสด็จจุติจากสวรรค์ลงมาเกิดเป็นมนุษย์นั้น ในเวลาเดียวกัน พระพุทธเจ้าก็ยังทรงมีตัวตนอยู่ในสวรรค์ด้วย เพียงแต่แบ่งภาคลงมาเกิดเท่านั้น **เรื่องอย่างนี้ในทางพุทธศาสนาไม่มี** ฉะนั้นขอได้โปรดจำเอาไว้ด้วยว่า เรื่องการแบ่งภาคในทางพุทธศาสนากับในทางศาสนาอื่นนั้นมีความหมายไม่เหมือนกัน

คำอธิบายเรื่องการอธิษฐาน สถานที่อยู่ไกลให้อยู่ใกล้ ที่อยู่ใกล้ให้อยู่ไกล

ในข้อนี้พระพุทธโฆษาจารย์ท่านอธิบายไว้ว่า “ภิกษุผู้มีฤทธิ์นั้นจะต้องเข้าฌานอันเป็นบทของอภิญญาก่อน แล้วอาวัชนาการคือนึกถึงเทวโลก หรือพรหมโลกก็ตาม ซึ่งอยู่ในที่ไกลว่า “จงมาอยู่ในที่ใกล้” เมื่ออาวัชนาการอย่างนี้และบริกรรมอย่างนี้แล้ว ต้องเข้าฌานอีก แล้วอธิษฐานด้วยญาณว่า “เทวโลกหรือพรหมโลกนั้น จงมาอยู่ในที่ใกล้” ครั้นแล้วสถานที่นั้นก็จะมาอยู่ใกล้ทันที

อนึ่ง ท่านได้ยกตัวอย่างในกรณีนี้ว่า เมื่อครั้งพระผู้มีพระภาคเจ้าทรงแสดงยมกปาฏิหาริย์นั้น พระองค์ได้

เสด็จไปสู่ทั่วโลก ก็ด้วยการทรงอธิษฐานให้ภูเขายุคันธร และภูเขาสิเนรุมาอยู่ใกล้ ๆ ซึ่งพระองค์ประทับยืนอยู่ที่ แผ่นดินนั่นเอง ก็สามารถวางพระบาทข้างหนึ่งบน ภูเขายุคันธร และทรงพระบาทข้างที่สองบนยอดเขาสิเนรุ

และอีกเรื่องหนึ่งก็คือ เมื่อครั้งพระมหาโมคคัลลานะ ซึ่งอยู่ที่เมืองสาวัตถีจะพาผู้คนมากมายไปเมืองสังกัสสะ ซึ่งมีระยะทางไกลประมาณ ๓๐ โยชน์นั้น ท่านก็ยื่นทาง ให้ใกล้โดยวิธีเดียวกันนี้

และอีกเรื่องก็คือ พระจุฬามุทระเถระซึ่งอยู่ที่ เกาะลังกา สามารถพาภิกษุถึง ๗๐๐ รูป ไปปิณฑบาตที่ กรุงปาฏลีบุตร ซึ่งอยู่กันคนละฟากฝั่งทะเลกับเกาะ- ลังกา และจากฝั่งทะเลกว่าจะไปถึงกรุงปาฏลีบุตร ก็เป็น ระยะทางอีกไกลมาก ถึงกระนั้นท่านก็สามารถพาพระ- ภิกษุเหล่านี้ไปถึงกรุงปาฏลีบุตรได้โดยฉับพลัน

เรื่องทั้งหมดนี้ได้เคยนำมากล่าวไว้แล้ว ขอให้ดูใน หัวข้อที่กล่าวถึงปาฏิหาริย์ทำที่ไกลให้ใกล้ ส่วนตัวอย่าง การอธิษฐานที่อยู่ใกล้ให้อยู่นั้น ท่านได้ยกตัวอย่าง

เรื่องพระพุทธเจ้าทรงทำให้โจรองคूसีมาลวิ่งไล่ตาม
พระองค์ไม่ทันทั้ง ๆ ที่มองเห็นตัวกันอยู่

คำอธิบายเรื่องเห็นพรหมด้วยทิพยจักขุ

ในข้อนี้ท่านอธิบายว่า “ภิกษุผู้มีฤทธิ์นั้น สถิตอยู่
ณ โลกมนุษย์นี้แหละเมื่อเจริญอาโลกสิณก็จะมองเห็น
รูปของพรหมซึ่งอยู่ในพรหมโลกได้ และเมื่อพรหมนั้น
พูดอย่างไร ก็สามารถได้ยินเสียงทุกคำ พรหมนั้นมีความ
นึกคิดอย่างไร ก็สามารถรู้ความนึกคิดได้ทุกอย่าง”

คำอธิบายเรื่องการน้อมจิตไปตามอำนาจกาย

คำว่า น้อมจิตไปตามอำนาจกายซึ่งแปลมาจาก
คำบาลีว่า “กายวเสน จิตตํ ปริณาเมติ” นั้น ท่าน
อธิบายว่า หมายถึงน้อมจิตไปตามอำนาจของกรัชกาย
(คือกายเนื้อ) คือถือเอาจิตในฌานที่เป็นบาท (ของ
อภิิญญา) ไว้ แล้ววางไว้ในกาย คือทำจิตให้มีคติตามกาย

ทำให้จิตไปเข้าเหมือนกาย เพราะโดยธรรมดาการไปของ
กายช้ากว่าจิต

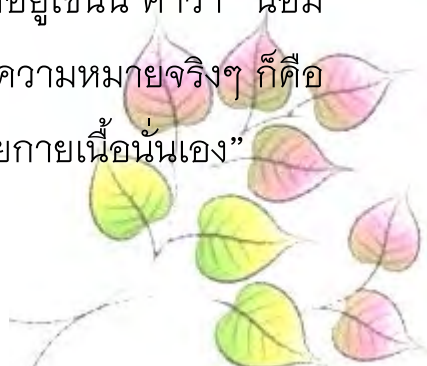
คำอธิบายตอนนี้ซึ่งพยายามแปลให้เข้าใจง่าย
ตามรูปศัพท์ของท่าน แต่ถึงกระนั้นก็ยังเข้าใจยากอยู่
นั่นเอง ฉะนั้นในคัมภีร์ปรมัตถมัชฌิมสูตร ซึ่งเป็นคัมภีร์ที่
อธิบาย คัมภีร์วิสุทธิมรรคก่อนจึงได้อธิบายไว้อีกว่า:-

พระโยคีเมื่อน้อมจิตไปด้วยความปรารถนาที่จะ
ไปพรหมโลกด้วยทิสสมานกาย (กายเนื้อ) ก็เข้าฌานอัน
เป็นบาท (ของอภิญา) ออกจากฌานแล้วทำบริกรรมว่า
“จิตนี้จงไปเข้าเหมือนกาย” แล้วเข้าฌานอีก ออกแล้ว
อธิษฐานด้วยญาณให้เป็นอย่างนั้น คือให้ไปเข้าอย่างนี้
เรียกว่า “ถือเอาจิตที่อยู่ในฌานที่เป็นบาท (ของอภิญา)
ไว้ แล้วก็วางไว้ในกาย คือทำให้จิตมีคติตามกาย”

ข้าพเจ้าคิดว่า แม้ในคัมภีร์ปรมัตถมัชฌิมสูตร จะ
อธิบายเพิ่มเติมอย่างนี้ ก็ยังคงเข้าใจยากอยู่นั่นเอง ซึ่ง
ตามความเข้าใจของข้าพเจ้า ข้อความที่ว่า “น้อมจิตไป
ตามอำนาจของกาย” นั้น คงจะมีความหมายอย่างนี้

มากกว่า กล่าวคือก่อนอื่นขอได้โปรดเข้าใจให้ดีกว่า “ปาฏิหาริย์ในเรื่องอิทธิวิธิตั้ง ๑๐ หัวข้อนี้ เป็นปาฏิหาริย์ที่สำเร็จด้วยการอธิษฐานทั้งสิ้น ฉะนั้นในคัมภีร์จึงรวมเรียกปาฏิหาริย์ทั้ง ๑๐ อย่างนี้ว่า อธิษฐานาอิทธิ แปลว่าปาฏิหาริย์ที่สำเร็จด้วยการอธิษฐาน แต่ผู้ที่จะอธิษฐานให้เกิดผลสำเร็จได้ตามความตั้งใจนั้น จะต้องเป็นคนที่ได้เจโตวสี คือมีความชำนาญในการเข้าฌาน ออกจากฌานเป็นต้น เมื่อหลักใหญ่มีอยู่เช่นนี้ ฉะนั้นสำหรับผู้ที่มีฤทธิ์ซึ่งจะอธิษฐานอย่างไร ก็สำเร็จทุกอย่างนั้น การจะไปสู่พรหมโลกด้วยกายเนื้อหรือด้วยกายทิพย์ก็ย่อมจะไม่มีปัญหาอยู่แล้ว คือจะอธิษฐานให้ไปด้วยกายเนื้อ เช่นจะให้กายลอยไปในอากาศ หรือเหาะไปในลักษณะไหนก็ได้ทั้งนั้น จะให้ไปช้าหรือไปเร็ว ก็อยู่ที่ความตั้งใจ เมื่อความจริงมีอยู่เช่นนี้ คำว่า “น้อมจิตไปตามอำนาจของกายนั้น” ในความหมายจริงๆ ก็คือ “น้อมจิตอธิษฐานจิตเพื่อจะไปด้วยกายเนื้อนั่นเอง”

อธิบายคำว่า ก้าวลงสู่สุขสัญญา สุขสัญญา

สำหรับหัวข้อนี้ท่านอธิบายไว้ว่า คำว่า ก้าวลง นั้นหมายถึง เข้าไปถูกต้องหรือเข้าถึง ซึ่งสุขสัญญาและ สุขสัญญา ซึ่งเกิดพร้อมกับอิทธิจิต อันมีปาทกฌานเป็น อารมณ์ (สุขสณฺณญฺจ ลหุสณฺณญฺจ โลกุกมตีติ ปาทกชฺ- ฌานารมฺมณฺน อิทธิจิตฺเตน สหชาตํ สุขสณฺณญฺจ ลหุสณฺณญฺจ โลกุกมตีติ ปวิสตี ผุสตี สมฺปาปุณาตี) และคำว่า สุขสัญญา นั้นหมายถึง สัญญาอันประกอบด้วย อุเบกขา ทั้งนี้ก็เพราะสุขอันละเอียดในฌานนั้นเรียกว่า อุเบกขาได้ (เช่นคำว่า ยนฺตํ อริยา อาจิกขนฺติ ‘อุเปกฺขโต สติมา สุขวิหารีติ’ แปลว่า ผู้ที่มีอุเบกขามีสติอยู่กับตัว ทุกขณะจิตนั้น พระอริยะทั้งหลายย่อมกล่าวว่า อยู่เป็นสุข) ส่วนคำว่า สุขสัญญา นั้นท่านอธิบายว่า “ก็ได้แก่สุข สัญญาอันแหละ และการที่สัญญานี้ได้ชื่ออีกอย่างหนึ่งว่า สุขสัญญา คือเป็นสัญญาที่เบา (ลหุแปลว่า เบา) ก็เพราะ เป็นสัญญาที่ปราศจากสิ่งที่หนัก คือสิ่งที่ทำให้เกิดความ ซักซ้าทั้งหลายแล้ว ซึ่งสิ่งที่หนักที่ว่ามีได้แก่นิวรรณทั้ง ๕ และ อกุศลธรรม ที่เป็นข้าศึกต่ออฌานชั้นสูงๆ ขึ้นไปคือ

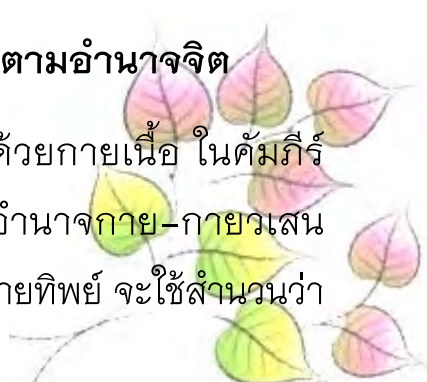
วิตก วิचार ปีติสุข ขอบได้โปรดสังเกตว่า ผู้ที่เข้าปฐมฌาน
ได้เพราะจิตปราศจากนิวรณ์ทั้ง ๕ นั้น จิตก็จะเบาแล้ว
กล่าวคือ ความคิดอ่านจะว่องไวอย่างยิ่ง และเมื่อตั้งใจ
จะนึกคิดถึงเรื่องอะไร ก็จะมีแต่เรื่องนั้น ทั้งนี้ก็เพราะจิต
มีความเบาหรือมีความคล่องตัวมาก เพราะไม่มีนิวรณ์
คอยถ่วงหรือคอยดึงไปทางโน้นทางนี้ นีขนาดจิตปราศจาก
นิวรณ์ทั้ง ๕ เท่านั้น ฉะนั้นในเมื่อสามารถเปลื้องจิต
ออกจากวิตก วิचार ปีติ สุข ได้ จิตก็จะยิ่งมีความเบา
หรือความคล่องตัวยิ่งขึ้น หรือพูดอีกนัยหนึ่งจิตจะมี
อำนาจ หรือมีพลังมากที่สุด ซึ่งในเมื่ออธิษฐานอย่างไร
ก็จะเกิดผลอย่างนั้นทุกอย่าง ในเมื่อสามารถเข้าถึงฌาน
ที่ ๔ ซึ่งเป็นฌานที่ปราศจากอกุศลธรรมอันเป็นข้าศึก
เหล่านี้โดยสิ้นเชิง อย่าลืมว่าผู้ที่จะแสดงปาฏิหาริย์ได้นั้น
จะต้องได้ฌานทั้ง ๔ และต้องมีวสีทั้ง ๕ ด้วย และที่ท่านว่า
สุขอันละเอียดจะเรียกว่าอุเบกขาที่ได้นั้น *สุขในที่นี้ไม่ใช่
สุขในขั้นตติยฌาน* และอุเบกขาที่กล่าวถึงนี้ก็คือ
อุเบกขาที่เป็นองค์อันหนึ่งของฌานที่ ๔ นั่นเอง

สุขสัจญญาและลหุสัจญญาแล้ว ภายเนื้อก็เกิดอาการเบาขึ้น เหมือนปุยนุ่น และสามารถจะบังคับ ภายให้เหาะให้ลอย หรือให้ไปเหมือนนลุทศร ให้ไปไหนก็ได้ทั้งสิ้นตามความ ตั้งใจ ปัญหาขึ้นอยู่กับว่า เรื่องนี้จะเป็นไปจริงหรือไม่นั้น ประเด็นสำคัญอยู่ที่ ผู้มีฤทธิ์นั้น จะสามารถอธิษฐานให้ ตัวเบาเหมือนปุยนุ่นได้จริงหรือ ถ้าเชื่อว่าเป็นไปได้จริง ปัญหาในเรื่องนี้ก็ไม่มี แต่อย่างไรก็ดี คนที่นั่งสมาธิ ส่วนมาก ในเมื่อจิตเป็นสมาธิตั้งลึกลงไปแล้ว มักจะรู้สึก ว่า ตัวเบา ปรากฏการณ์อันนี้มักจะมีกันเสมอ เป็นแต่ยังไม่ เคยเห็นว่า ใครนั่งสมาธิแล้วตัวลอยขึ้นไปจริงๆ เท่านั้น แต่ก็เคยได้ยินคำบอกเล่าว่าคนโน้นคนนี้ทำได้ แต่ไม่เห็น พบคนที่ยืนยันว่าตัวเองเคยตัวลอยมาแล้วจริงๆ แต่ถึง อย่างไม่รู้ ช้ำพเจ้าก็ยังคิดว่าเรื่องตัวลอยขึ้นจริงๆ นั้นเป็น สิ่งที่เป็นไปได้แน่นอน

อธิบายคำว่า น้อมกายไปตามอำนาจจิต

ขอให้สังเกตว่า ถ้าจะไปด้วยกายเนื้อ ในคัมภีร์ จะใช้สำนวนว่า “น้อมจิตไปตามอำนาจกาย-กายวเสน จิตตัม ปริณามเมติ” แต่ถ้าจะไปด้วยกายทิพย์ จะใช้สำนวนว่า

“น้อมกายไปตามอำนาจจิต-จิตตวเสน กายํ ปริณามเตติ”
ซึ่งข้อหลังนี้ท่านอธิบายไว้ดังนี้:-

คำว่า “น้อมกายไปตามอำนาจจิต” นั้น หมายถึง-
ความว่า ถือเอากายวางไว้ที่จิต คือทำกายให้มีคติตาม
จิตคือทำให้ไปเร็ว (เหมือนจิต) เพราะการไปของจิตเร็วกว่า
การไปของกายมาก (กายํ คเหตุวา จิตฺเต อาโรเปติ
จิตฺตานุคติกํ กโรติ สีฆคมนํ ฯ จิตฺตคมนํ หิ สีฆํ โหติ)

ข้อความที่กล่าวมานี้เป็นคำอธิบายของพระพุทธ-
โฆษาจารย์ ผู้แต่งคัมภีร์วิสุทธิมรรค แต่ในคัมภีร์
ปรมัตถมัชฌิมสูตรซึ่งเป็นหนังสืออธิบายคัมภีร์วิสุทธิมรรค
ท่านได้อธิบายเพิ่มเติมไว้อีกดังนี้

ข้อที่ว่า “ถือเอากายวางไว้ที่จิต” นั้น หมายถึงความว่า
ถือเอากรัชกายด้วยบริการจิต โดยทำให้เป็นอารมณ์
วางไว้ในปาทกณานจิต ด้วยอธิษฐานว่า “กายนี้จงเป็น
เหมือนจิตนี้” ก็คือทำกายให้มีคติเหมือนจิตนั่นเอง

- ป. มณฺช. ๒/๒๙๒

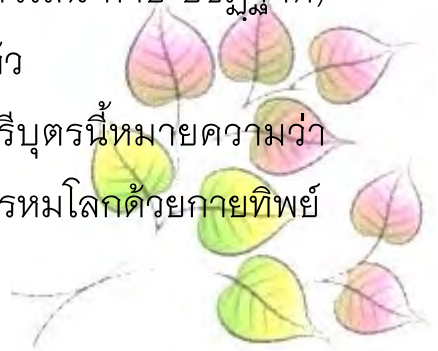
อนึ่ง ขอให้สังเกตไว้ด้วยว่า ตามสำนวนใน
คัมภีร์ที่เป็นพุทธพจน์นั้น พระพุทธเจ้าทรงใช้คำว่า

“ยาวพฺรหฺมโลกาปิ กาเยน วสํ วตฺเตติ” ตามศัพท์แปลว่า ยังอำนาจให้เป็นไปทางกายไปถึงพฺรหฺมโลกก็ได้ และในวิสุทฺธิมรรคได้ขยายความนี้ออกไปว่า พฺรหฺมโลก กาเยน อตฺตโน วสํ วตฺเตติ แปลว่า ยังอำนาจของตนให้เป็นไปทางกายในพฺรหฺมโลก ซึ่งตามสำนวนที่เป็นพุทธพจน์นี้ จะไปพฺรหฺมโลกด้วยกายเนื้อ หรือด้วยกายทิพย์ ก็ใช้สำนวนอย่างเดียวกัน “ยังอำนาจให้เป็นไปทางกาย”

และเพราะเหตุที่หัวข้อซึ่งเป็นพุทธพจน์นี้สั้นมาก พระสารีบุตรจึงได้อธิบายว่า คำว่า “ยังอำนาจให้เป็นไปทางกายนั้น” หมายความว่า ถ้าต้องการจะไปพฺรหฺมโลกด้วยทิสฺสमानกาย ก็ต้องน้อมจิตอธิษฐานจิตไปตามอำนาจกาย (กายวเสน จิตฺตํ ปริณาเมติ กายวเสน จิตฺตํ อธิฐฺฐาติ) แต่ถ้าต้องการจะไปพฺรหฺมโลกด้วยอทิสฺสमानกาย ก็ต้องน้อมกาย อธิษฐานกายไปตามอำนาจจิต (จิตฺตวเสน กายํ ปริณาเมติ จิตฺตวเสน กายํ อธิฐฺฐาติ) ซึ่งข้อความเหล่านี้ได้อธิบายมาแล้ว

จากคำอธิบายของพระสารีบุตรนี้หมายความว่า ภิกษุผู้มีฤทธิ์เมื่อปรารถนาจะไปพฺรหฺมโลกด้วยกายทิพย์

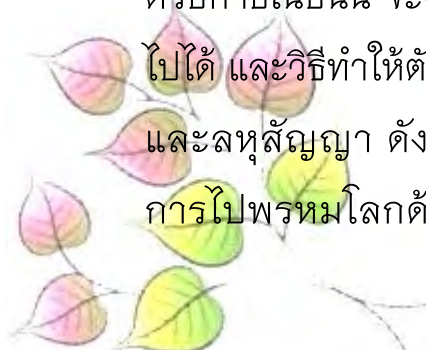

ซึ่งเป็นกายที่คนอื่นมองไม่เห็นนั้น ก็จะต้องอธิษฐานให้กายเนื้อไปได้เร็วเท่ากับการไปของจิต คำว่าน้อมกายหรืออธิษฐานกายไปตามอำนาจของจิตนั้น มีความหมายดังที่กล่าวมานี้ แต่โดยธรรมดากายเนื้อจะไปไหนเร็วเท่ากับจิตนั้น เป็นไปไม่ได้ เมื่อเป็นเช่นนี้ จึงต้องอธิษฐานให้เกิดกายทิพย์ เพราะกายทิพย์นั้นสามารถไปไหนได้รวดเร็วเท่าจิต ซึ่งสำหรับผู้มีฤทธิ์นั้น การที่จะอธิษฐานให้เกิดกายทิพย์เป็นสิ่งที่ทำได้ไม่ยาก จะทำเมื่อไร ที่ไหน เวลาไหน สำหรับผู้มีความชำนาญแล้วช่วยอมทำได้เสมอ ฉะนั้นการไปพรหมโลกด้วยกายทิพย์นั้นจึงไม่มีปัญหา

จะไปพรหมโลกด้วยกายทิพย์

ก็ต้องก้าวลงสู่สุขสัญญา ลหุสัญญาด้วย

อนึ่ง ขอบได้โปรดจำไว้ให้ดีว่า การจะไปพรหมโลกด้วยกายเนื้อนั้น จะต้องทำให้กายเบาเหมือนปุยพู่ณ จึงจะไปได้ และวิธีทำให้ตัวเบาก็คือ เข้าฌานก้าวลงสู่สุขสัญญา และลหุสัญญา ดังที่ได้อธิบายมาแล้ว แต่ในกรณีของการไปพรหมโลกด้วยกายทิพย์ พระสารีบุตรก็บอกว่า

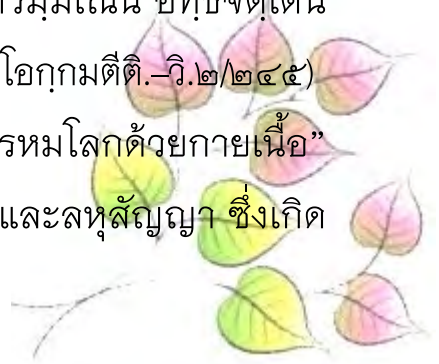

“จะต้องเข้าฌานก้าวลงสู่สุขสันต์ญาณ และหลุสัจญา เหมือนกัน” ซึ่งข้อความที่ได้กล่าวมาแล้วก็คือ:-

ถ้าภิกษุผู้มีฤทธิ์ผู้ได้เจโตวสีนั้น ปรารถนาจะไปสู่พรหมโลกด้วยอภิสสมานกาย (กายอันไม่ปรากฏคือ กายทิพย์) เขาก็โน้มกายไปตามอำนาจจิต อภิสฐานกายไปตามอำนาจจิต ครั้นโน้มกายไปตามอำนาจจิต อภิสฐานกายไปตามอำนาจจิตแล้ว ก็ก้าวลงสู่สุขสันต์ญาณ และหลุสัจญา แล้วก็ไปพรหมโลกได้ด้วยอภิสสมานกาย เชนเนรมิตรูปอันเกิดจากใจ ซึ่งมีอวัยวะใหญ่น้อยครบถ้วน มีอินทรีย์บริบูรณ์ขึ้นต่อหน้าพรหมนั้น ถ้าเขอผู้มีฤทธิ์นั้น จงกรม ภิกษุเนรมิตก็จงกรมอยู่ในพรหมโลกนั้นด้วย ฯลฯ

คำว่า “ก้าวลงสู่สุขสันต์ญาณและหลุสัจญา” ในที่นี้ หมายความว่า “ก้าวลงสู่สุขสันต์ญาณและหลุสัจญาที่เกิดพร้อมกับอิทธิจิต อันมีรูปกายเป็นอารมณ์” (สุขสณฺณญญจ หลุสณฺณญญจ โภกฺกมตฺตติ รูปกายารมฺมณฺน อิทธิจิตฺเตน สหชาตํ สุขสณฺณญญจ หลุสณฺณญญจ โภกฺกมตฺตติ.-วิ.๒/๒๔๕)

ขอให้สังเกตว่า “ถ้าจะไปพรหมโลกด้วยกายเนื้อ” ท่านใช้คำว่า “ก้าวลงสู่สุขสันต์ญาณและหลุสัจญา ซึ่งเกิด

พร้อมกับอิทธิจิต อันมีปาทกฌานเป็นอารมณ์” ปาทกฌาน ก็คือฌานที่เป็นบาทของอภิญา *ส่วนจะไปพรหมโลก ด้วยกายทิพย์แล้ว ท่านใช้คำว่า “ก้าวลงสู่สุขสัญญาและ ลหุสัญญา ที่เกิดพร้อมกับอิทธิจิต อันมีรูปกายเป็น อารมณ์”* คำว่า อิทธิจิต แปลว่า จิตที่มีฤทธิ์ ซึ่งหมายถึง จิตที่ได้ฌานขั้นสูงแล้ว สามารถแสดงอิทธิปาฏิหาริย์ได้แล้ว

ตามที่ท่านอธิบายไว้นี้ หมายความว่า ผู้ที่จะไป พรหมโลกด้วยกายทิพย์นั้น จะต้องเข้าฌานนึกถึงรูปกาย เป็นอารมณ์ ทั้งนี้ก็เพื่อที่จะให้เกิดกายทิพย์นั่นเองแต่ถ้า จะไปด้วยกายเนื้อนั้น จะต้องเข้าฌานนึกถึงปาทกฌาน คือฌานที่เป็นบาทของอภิญาเป็นอารมณ์ ทั้งนี้ก็เพื่อ ต้องการจะใช้พลังของปาทกฌานนี้ ทำให้กายเบาเหมือน ปุยนุ่น

อนึ่ง ควรจะได้นึกถึงเรื่องที่พระพุทธเจ้าเคยตรัสว่า พระองค์สามารถจะไปพรหมโลกด้วยกายทิพย์ หรือ ด้วยกายเนื้อก็ได้ ซึ่งในทีนั้นพระองค์ใช้สำนวนว่า:-

ดูก่อนอนนท สมัยโตตถาคตตังกายไว้ที่จิตบ้าง
ตั้งจิตไว้ที่กายบ้าง ก้าวลงสู่สุขสัญญาและลหุสัญญาใน

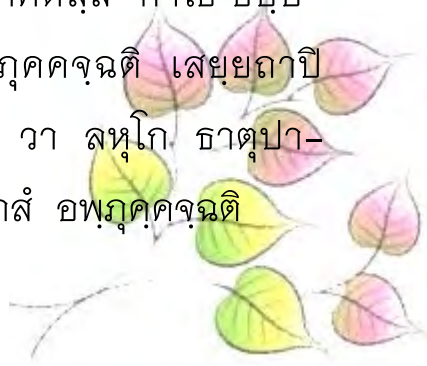
กายอยู่ สมัยนั้นกายของตถาคตย่อมเบากว่าปกติ อ่อนกว่าปกติ (อ่อนในที่นี้หมายถึงไม่ถึงคือ คือกายจะเชื่องช้า เป็นไปตามที่จิตสั่งทุกประการ) ควรแก่การงานกว่าปกติ และผูกพันกว่าปกติ ฯลฯ สมัยนั้นกายของตถาคตย่อม ลอยจากแผ่นดินขึ้นสู่อากาศได้โดยไม่ยาก เปรียบเหมือน ปุยพู่หรือปุยฝ้าย ซึ่งเป็นเชื้อชาติที่เบา ย่อมลอยจาก แผ่นดินสู่อากาศได้โดยไม่ยากเลยฉนั้น

- ส. มหา. ๑๙/๓๖๓

ข้อความที่กล่าวมานี้ ในคัมภีร์ใช้สำนวนบาลีว่า “ยสฺมี อานนฺท สมเย ตถาคโต กายมฺปิ จิตฺเต สมาทหติ จิตฺตมฺปิ กาเย สมาทหติ สุขสญฺญญจ ลหุสญฺญญจ กาเย โลกกมิตฺวา วิหริติ

ตฺสฺมี อานนฺท สมเย ตถาคตฺสฺส กายเ อปฺป-
กสิเรเนว ปฐฺวิยา เวหาลํ อพฺภุคฺคจฺฉติ เสยฺยถาปิ

อานนฺท ตฺถปิ จ วา กปฺปาสปิ จ วา ลหุโก ธาตุปา-
ทาโน อปฺปกสิเรเนว ปฐฺวิยา เวหาลํ อพฺภุคฺคจฺฉติ

คำว่า กายมปิ จิตฺเต สมหาหติ ตั้งกายไว้ที่จิต บ้างนั้น ในอรรถกถาอธิบายว่า "ถือเอากายแล้วตั้งลงไว้ที่จิต คือกระทำกายให้อาศัยจิต ส่งกายไปตามคติของจิต และจิตในที่นี้หมายถึงมหัคคตจิต คือจิตที่ได้ฌาน และโดยธรรมชาติการไปของจิตนั้นก็เร็วมาก (กายํ คเหตุวา จิตฺเต อโรเปติ จิตฺตสนฺนิสฺสิตํ กโรติ จิตฺตคตฺติยา เปเสตฺติย จิตฺตํ นาม มหคคตจิตฺตํ คตฺติคมนํ ลหุกํ โหติ)

คำว่า จิตฺตมปิ กายเ สมหาหติ ตั้งจิตไว้ที่กาย นั้นบ้าง ท่านอธิบายว่า "ถือเอาจิตแล้วตั้งลงไว้ที่กาย คือกระทำจิตให้อาศัยกาย ส่งจิตไปตามคติของกาย และกายในที่นี้หมายถึงกรัชกาย การไปตามคติของกายเป็นของช้า (จิตฺตํ คเหตุวา กายเ อโรเปติ กายสนฺนิสฺสิตํ กโรติ กายคตฺติยา เปเสตฺติย กายเ นาม กรชกกายเ คตฺติคมนํ ทนุํ โหติ)

ส่วนคำว่า สุขสัจญาและลหุสัจญานั้น ท่านอธิบายว่า ได้แก่สัจญาที่เกิดพร้อมกับอภิญาจิต ที่จริงสัจญานี้ได้ชื่อว่า สุขสัจญา ก็เพราะเป็นสัจญาที่ประกอบด้วยสุขอันสงบ และที่ได้ชื่อว่า ลหุสัจญา ก็

เพราะไม่มีกิเลสที่ทำให้เกิดความช้า (สุขสณฺณญจ ลหุ-
สณฺณญจจาติ อภิญญาจิตตสหชาตสณฺญาฯ สหิ สนฺต-
สุขสมนฺนาคตตฺตา สุขสณฺญา นาม โหติฯ กิเลสทนฺ-
ธายิตตตฺตาย. จ อภาวา ลหุสณฺญา นามฯ-สา.ป.๓/๓๖๘

เมื่อพิจารณาข้อความที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้นี้
คำว่า ตั้งกายไว้ที่จิต หรือตั้งจิตไว้ที่กายนั้นมีความหมาย
อย่างเดียวกับสำนวนที่ว่า “เมื่อต้องการจะไปพรหมโลก
ด้วยกายเนื้อ ก็ต้องน้อมจิตอธิษฐานจิตไปตามอำนาจกาย
ถ้าจะไปด้วยกายทิพย์ ก็ต้องน้อมกายอธิษฐานกายไป
ตามอำนาจจิต”

วิฤพพนาอิทธิ ปาฏิหาริย์แปลงกาย

อธิษฐานนาอิทธิ คือ อิทธิฤทธิ์หรืออิทธิปาฏิหาริย์
ที่สำเร็จด้วยการอธิษฐานมี ๑๐ อย่าง คือคนเดียวทำให้
เป็นหลายคน ฯลฯ ไปพรหมโลกด้วยกายเนื้อหรือกาย-
ทิพย์ก็ได้ ซึ่งทั้งหมดได้อธิบายมาแล้ว ท่านบอกว่า
นอกจากอิทธิวิธี ๑๐ อย่างนี้แล้วยังมีอีก ๒ อย่าง ซึ่ง
เป็นอิทธิปาฏิหาริย์ที่สำเร็จด้วยการอธิษฐานเหมือนกัน

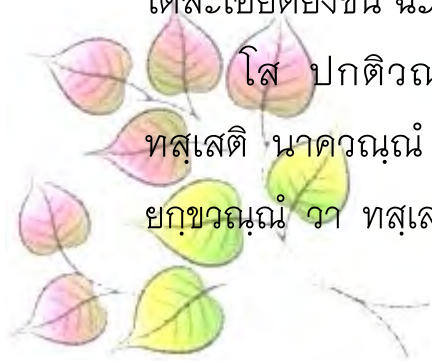
อิทธิปาฏิหาริย์ ๒ อย่างนี้ คือ วิฤพพนาอิทธิ การแปลงกาย
กับ มโนมยาอิทธิ หรือ มโนมยิทธิ การเนรมิตกายทิพย์
ขึ้นมาจากกายเนื้อ

สำหรับวิฤพพนาอิทธินี้ในคัมภีร์ปฏิสัทธิทามรรค
ท่านได้กล่าวไว้ดังนี้

ภิกษุผู้มีฤทธิ์นั้นละรูปร่างปกติเสีย แล้วก็แสดง
เป็นร่างเด็กหนุ่ม หรือแสดงเป็นร่างนาค..... ร่างครุฑ....
ร่างยักษ์.... ร่างอสูร หรือแสดงเพศเป็นพระอินทร์....
เป็นเทวดา.... เป็นพรหม หรือแสดงเป็นรูปสมุทธร....
รูปภูเขา.... รูปป่า หรือแสดงเป็นร่างสีหะ... ร่างเสือโคร่ง...
ร่างเสือเหลือง แสดงเป็นรูปช้างบ้าง รูปม้าบ้าง แสดง
เป็นรถบ้าง แสดงเป็นทหารเดินเท้าบ้าง แสดงเป็นขบวน
ทัพต่างๆ บ้าง

เพื่อให้ผู้ที่รู้บาสิจะได้พิจารณาดูข้อความในตอนนี้ได้ละเอียดยิ่งขึ้น ฉะนั้นจะขอคัดคำบาลีมาลงไว้ด้วยดังนี้

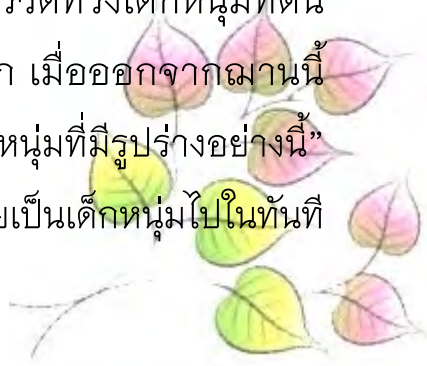
โส ปกติวณฺณํ วิชหิตฺวา กุมารกวนฺณํ วา
ทสฺเสติ นาควณฺณํ ทสฺเสติ สุปณฺณวณฺณํ วา ทสฺเสติ
ยภวณฺณํ วา ทสฺเสติ อสุรวณฺณํ วา ทสฺเสติ อินฺทวณฺณํ

วา ทสฺเสติ เทววณฺณํ วา ทสฺเสติ พุรหฺมวณฺณํ วา
 ทสฺเสติ สมฺมุตฺตวณฺณํ ว ทสฺเสติ ปพฺพตวณฺณํ วา
 ทสฺเสติ วณฺณวณฺณํ วา ทสฺเสติ สึหฺวณฺณํ วา ทสฺเสติ
 พุคฺคฆวณฺณํ วา ทสฺเสติ ทีปวณฺณํ วา ทสฺเสติ หตฺถิปิ
 ทสฺเสต อสฺสํ ปิ ทสฺเสติ รถิปิ ทสฺเสติ ปตฺตํปิ ทสฺเสติ
 วิวิธํปิ เสนาพฺยุหํ ทสฺเสติ—ขุ.ป.๓๑/๕๙๖

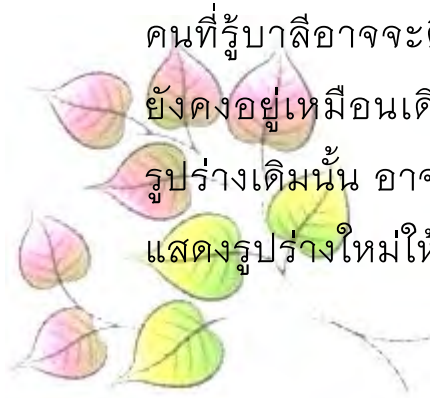
ข้อความที่กล่าวไว้ในคัมภีร์ปฏิสัมพันธ์มรรคมี
 เท่านั้นท่านไม่ได้บอกถึงวิธีแปลงร่าง ซึ่งโดยปกติจะต้องมี
 กล่าวไว้ด้วย แต่ในวิสุทธิมรรค ท่านก็ได้อธิบายถึงวิธี
 แปลงร่างไว้ว่า:-

ภิกษุผู้มีฤทธิ์นั้น เมื่อปรารถนาจะแปลงเป็นร่าง
 อะไร ก็พึงเข้าฌานที่เป็นบาทของอภิญญา ซึ่งต้องมี
 กสิณอย่างใดอย่างหนึ่งในบรรดากสิณ ๑๐ อย่างนั้น
 เป็นอารมณ์ และเมื่อออกจากฌานที่เป็นบาทของ
 อภิญญานี้แล้ว พึงนึกถึงรูปร่างทรวดทรงเด็กหนุ่มที่ตน
 ต้องการจะเป็นแล้ว เข้าฌานนี้อีก เมื่อออกจากฌานนี้
 แล้วจึงอธิษฐานว่า “เราจงเป็นเด็กหนุ่มที่มีรูปร่างอย่างนี้”
 พร้อมกับจิตอธิษฐาน เธอก็จะกลายเป็นเด็กหนุ่มไปในทันที

ดั่งตัวอย่างพระเทวทัตเคยแสดงให้พระเจ้าอชาตศัตรู
เห็นมาแล้ว

เรื่องการแปลงร่างนี้ อาจจะมีปัญหาเกิดขึ้นได้ว่า
ผู้ที่แปลงร่างนี้ ในเมื่อแปลงแล้ว รูปร่างเดิมยังคงอยู่
ไม่ได้เปลี่ยนหรือสูญหายไปไหน เป็นแต่คนอื่นมองไม่
เห็นรูปเดิม เห็นแต่รูปที่แปลงขึ้นมาเท่านั้น หรือว่า
รูปร่างเดิมได้กลายมาเป็นรูปร่างใหม่ทั้งหมด บางคน
อาจจะสงสัยอย่างนี้ได้ ฉะนั้นเพื่อจะได้เข้าใจเรื่องนี้
ถูกต้อง ขอได้โปรดกลับไปพิจารณาดูใหม่อีกครั้ง ใน
ข้อความที่ว่า "ภิกษุผู้มีฤทธิ์นั้น ละรูปร่างปกติเสีย แล้วก็
แสดงเป็นร่างเด็กหนุ่ม โส ปกติวณฺณ วิชหตฺวา กุมาร-
กวณฺณ วา ทสฺเสติ ฯลฯ) ฉะนั้นจากหลักฐานอันนี้
แสดงว่า การแปลงร่างเป็นอย่างอื่นนั้น เป็นการแปลง
จริงๆ คือรูปเดิมได้กลาย成新รูปขึ้นมา แต่อย่างไรก็ดี
คนที่รู้บาลีอาจจะตีความว่า รูปร่างเดิมไม่ได้เปลี่ยน
ยังคงอยู่เหมือนเดิม เพราะคำว่าละเพศปกติคือละ
รูปร่างเดิมนั้น อาจจะหมายถึงการกำบังตัวจริง แล้ว
แสดงรูปร่างใหม่ให้คนอื่นเห็นก็ได้ ถ้าผู้ใดจะพึงสงสัย

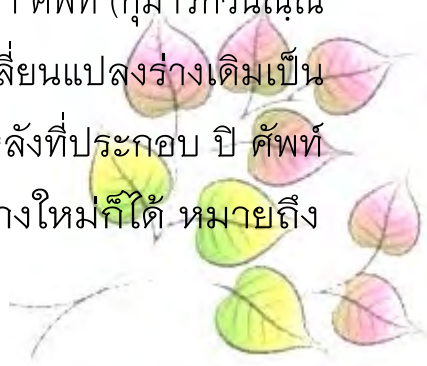

เช่นนี้ ก็ขอให้นึกถึงเรื่องพระมหาโมคคัลลานะแปลงร่างเป็นพญานาค แปลงร่างเป็นพญาครุฑ เมื่อครั้งทรงมานันโทปนันทนาคราช

แต่อย่างไรก็ดี พระพุทธโฆษาจารย์ก็ได้อธิบายไว้อีกอย่างหนึ่งว่า ข้อความตอนสุดท้ายที่กล่าวว่า แสดงเป็นข้างบ้าง เป็นม้าบ้าง เป็นต้นี้ หมายถึงแสดงรูปอย่างนี้ขึ้นมาอกตน คือรูปร่างของตนเองไม่ได้กลายเป็นรูปเหล่านี้ และในการอธิษฐานนั้น ไม่ได้อธิษฐานว่าเราจะเป็นข้าง แต่อธิษฐานว่า ข้างจะมีขึ้น ซึ่งข้อความที่ท่านกล่าวไว้เป็นสำนวนบาลีนั้นมีดังนี้

หตุถิมปิ ทสเสตีติอาทิ ปเนตถ พหิทุธาปิหตุติ-
อาทิตสสนนวเสน วุตตํ ฯ ตตถ ‘หตุถิ โหมีติ อนธิฏฐ-
หิตฺวา ‘หตุถิ โหตุติ อธิฏฐาตพํ ฯ-วิ.๒/๒๔๓

และในคัมภีร์ปรมัตถมัณฑุชา ทานได้อธิบายเพิ่มเติมอีกว่า ข้อความตอนต้นที่ประกอบ วา ศัพท์ (กุมารกวนณฺณวา ทสเสติ ฯลฯ) นั้น หมายถึงเปลี่ยนแปลงร่างเดิมเป็นรูปร่างใหม่จริงๆ ส่วนอีก ๕ ข้อ หลังที่ประกอบ ปี ศัพท์ หมายถึงแปลงร่างเดิมให้เป็นร่างใหม่ก็ได้ หมายถึง

แสดงร่างใหม่ขึ้นมาอีกร่างหนึ่งโดยที่ร่างเดิมก็ยังคงอยู่
 อย่างนี้ก็ได้ ท่านให้เหตุผลว่า “เพราะการไม่แสดงรูปร่าง
 ปกติของตนให้คนอื่นเห็น ก็นับว่าเป็นการละรูปร่างปกติ
 ของตนได้ ไม่ใช่ต้องทำให้รูปร่างปกตินั้น หายไปด้วย
 ประการทั้งปวง”

มโนมยาคิทธิ

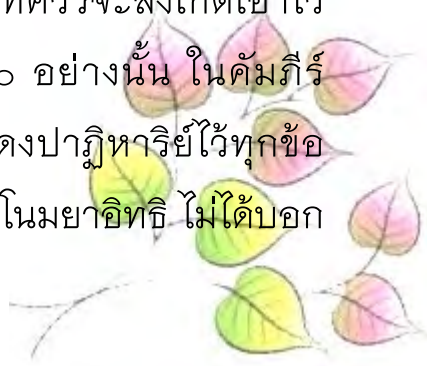
การเนรมิตกายทิพย์ขึ้นมาจากกายเนื้อ

ปาฏิหาริย์ข้อนี้ได้อธิบายแล้วโดยละเอียด ขอให้
 ดูในเล่มนี้หน้า ๑๔๓ ซึ่งในทีนั้นเรียกว่า มโนมยาคิทธิ ซึ่งก็
 มีความหมายอย่างเดียวกัน ในคัมภีร์วิสุทธิมรรคได้นำ
 เรื่องนี้มากล่าวก็เพื่อจะชี้ให้เห็นว่า วิกุพพนาอิทธิ กับ
 มโนมยาคิทธิ มีประเด็นที่เหมือนกันตรงที่ ปาฏิหาริย์ทั้ง
 สองนี้สำเร็จได้ด้วยการอธิษฐานเหมือนกัน แต่ก็ต่างกัน
 ตรงที่ วิกุพพนาอิทธิ หมายถึงการแปลงร่างเดิมให้เป็น
 ร่างอย่างอื่น ส่วนมโนมยาคิทธิ หมายถึง การเนรมิต
 กายขึ้นมาอีกร่างหนึ่ง โดยที่กายเดิมก็ยังคงอยู่เหมือนเดิม
 และกายใหม่ที่เนรมิตขึ้นมานั้นก็ก็มีลักษณะเหมือนกาย

เดิมทุกอย่าง แต่ก็ไม่เหมือนกันทุกอย่าง เพราะกายเดิมเป็นกายเนื้อเกิดจากพ่อแม่ ส่วนกายใหม่เป็นกายทิพย์เป็นกายเกิดจากใจ และสามารถไปไหนได้รวดเร็วเท่ากับใจ เป็นกายที่ตาคนธรรมดาตามองไม่เห็น จะเห็นได้ด้วยตาทิพย์เท่านั้น และยิ่งกว่านั้น เมื่อเนรมิตกายทิพย์ขึ้นมาแล้ว กายเนื้อจะมีลักษณะเหมือนกับคนที่นอนหลับสนิท หรือเหมือนกับคนที่จวนจะตายเข้าชั้นโคมาแล้ว และบางทีก็อาจจะไม่หายใจด้วย แต่ถ้าเป็นการแสดงปาฏิหาริย์แบบคนเดียวทำให้เป็นหลายคน ดังเช่นท่านจุฬปัณณิก หรืออย่างพุทธเจ้าเสด็จไปดาวดึงส์แสดงธรรมโปรดพระพุทธรูทมาสดา แต่ในเวลาเดียวกันกายเนื้อของพระองค์ก็อยู่ที่โลกมนุษย์ ทรงทำกิจเช่น เสด็จไปบิณฑบาต เสวยอาหาร เป็นต้น อย่างนี้ก็อปาฏิหาริย์อีกอย่างหนึ่ง แต่ไม่เรียกว่ามโนมยาคิทธิ หรือ มโนมยิทธิ

อนึ่ง มีข้อที่แปลกอยู่อย่างที่เราจะสังเกตเอาไว้ กล่าวคือ ในเรื่องอิทธิวิธีทั้ง ๑๐ อย่างนั้น ในคัมภีร์ปฏิสัสมภิตามรรค ได้บอกวิธีแสดงปาฏิหาริย์ไว้ทุกข้อ เว้นแต่ในเรื่องวิภูพพนาอิทธิ กับมโนมยาคิทธิ ไม่ได้บอก

วิธีแสดงไว้ ฉะนั้นวิธีปฏิบัติในเรื่องวิภวปาฏิหาริย์เท่าที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น เป็นเรื่องที่พระพุทธโฆษาจารย์อธิบายไว้ แม้ในเรื่องมโนมยาอภินิหารนี้ก็เช่นเดียวกัน ท่านอธิบายไว้ดังนี้

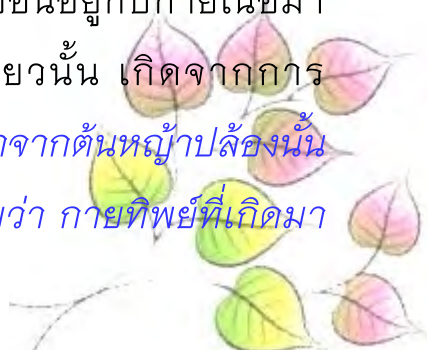
ภิกษุผู้ใคร่จะกระทำรูปที่เกิดจากใจ (คือปรารถนาที่จะเนรมิตกายขึ้นมาจากกายหนึ่ง ซึ่งเป็นกายที่เกิดจากใจ) เมื่อออกฌานที่เป็นบาทของอภิญาแล้ว ให้นึกถึงกายก่อนแล้วอธิษฐานโดยนัยที่กล่าวแล้วนั้นแล้วว่า “กายนี้จงเป็นโพรง” กายก็จะเป็นโพรง ครั้นแล้วให้นึกถึงกายอื่นอีกกายหนึ่งภายในกายนั้น ทำบริกรรมแล้วอธิษฐานโดยนัยดังที่กล่าวแล้วนั้นแหละว่า “กายอื่นอีกกายหนึ่งจะมีขึ้นในกายนั้น” เธอก็จะชักกายนั้นออกมาได้ เหมือนชักไส้หญ้าปล้องออกมาจากต้นหญ้าปล้อง เหมือนชักตาบออกมาจากฝัก เหมือนชักงูออกมาจากคราบฉะนั้น เพราะอย่างนี้ ท่านจึงได้กล่าวไว้ในปฏิสัมภิทามรรคว่า “ภิกษุในธรรมวินัยนี้ เนรมิตกายอื่นขึ้นอีกกายหนึ่งออกจากกายนี้ ซึ่งกายที่เนรมิตขึ้นมานั้นเป็นกายที่เกิดจากใจ

มือวัยวะใหญ่หน่อยครบ มีอินทรีย์บริบูรณ์เหมือนบุรุษ
ชักไล่ออกจากหญ้าปล้อง ฯลฯ”

วิธีเนรมิตกายทิพย์ดังที่ท่านอธิบายไว้นี้ จะเห็นว่า
มีแปลกตรงที่ท่านบอกว่า ต้องอธิษฐานให้กายเนื้อเกิด
เป็นโพรงขึ้นก่อน แล้วจึงอธิษฐานให้กายทิพย์เกิดขึ้นโดย
วิธีนี้จึงจะสมกับที่ท่านกล่าวไว้ในปฏิสัมพันธ์ามรรคว่า
เนรมิตกายขึ้นมาจากกายหนึ่ง กายนี้...เหมือนบุรุษชักไล่
ออกมาจากหญ้าปล้อง ฯลฯ

ที่ข้าพเจ้าว่าแปลก ก็เพราะไม่เห็นจำเป็นอย่างไร
ที่จะต้องไปอธิษฐานให้กายเนื้อเป็นโพรง และโดยธรรมดา
กายทิพย์ก็ไม่ได้ซ้อนอยู่กับกายเนื้อเหมือนกับที่บางคน
เข้าใจกัน กายทิพย์เป็นกายที่เกิดจากการเนรมิต ไม่ใช่
เป็นกายที่มีอยู่ก่อนเหมือนไล่หญ้าปล้อง ซึ่งโดยปกติได้
มีอยู่ในต้นหญ้าปล้องก่อนแล้ว เพียงแต่ดึงออกมา มันก็
จะออกมา ส่วนกายทิพย์ไม่ได้ซ้อนอยู่กับกายเนื้อมา
ก่อน แต่หากเป็นกายที่เกิดเดี๋ยวนั้น เกิดจากการ
อธิษฐาน *ที่ว่าเหมือนชักไล่ออกมาจากต้นหญ้าปล้องนั้น
ความมุ่งหมายต้องการจะเปรียบว่า กายทิพย์ที่เกิดมา*

ได้ถอดแบบออกมาจากกายเนื้อ ฉะนั้นจึงมีลักษณะเหมือนกายเนื้อทุกอย่าง ขอให้นึกถึงการถ่ายรูป โบราณพูดว่า **ชักรูป** รูปถ่ายไม่ได้มีอยู่ก่อน เพียงจะมีตอนที่ถ่ายและการที่รูปถ่ายเหมือนรูปของคนที่ถูกถ่าย ก็เพราะชักรูปมาจากคนคนนั้น การเนรมิตกายทิพย์ขึ้นมานั้นก็มีลักษณะคล้ายๆ กับการถ่ายรูปนี้แหละ ฉะนั้นจะเห็นว่าวิธีเนรมิตกายทิพย์ขึ้นมานั้น ตามสำนวนที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้ จะเห็นว่าเข้าใจง่ายกว่า เช่นพระองค์ตรัสว่า “ภิกษุเมื่อมีจิตตั้งมั่นไม่หวั่นไหวแล้ว ก็หม่อมจิตไปเพื่อจะเนรมิตกายที่สำเร็จด้วยใจ ครั้นแล้วเธอก็เนรมิตกายขึ้นอีกกายหนึ่งจากกายนี้ได้ เหมือนบุรุษชักไส้หญ้าปล้องออกจากต้นหญ้าปล้องฉะนั้น” (ดูในเล่มนี้หน้า ๑๔๓)

อธิบายคำว่า อธิษฐานด้วยญาณ

เรื่องอิทธิทั้ง ๑๐ นั้น จะมีคำอยู่คำหนึ่งซึ่งพบบ่อยที่สุด คือคำว่า อธิษฐานด้วยญาณ เช่นในเรื่องอิทธิวิธีข้อที่ ๑ คือการอธิษฐานให้คนเดียวเกิดเป็นหลายคนนั้น ท่านได้อธิบายไว้ดังนี้

ภิกษุหนึ่ง ครั้นยังธรรมอันเป็นภุมิ เป็นบาทเป็นบท และเป็นมูลแห่งฤทธิ์เหล่านั้นให้ถึงพร้อม แล้วเข้าฌาน อันเป็นบาทของอภิญญาออกแล้วถ้าต้องการจะให้ตน เป็น ๑๐๐ คน ก็บริกรรมว่า สत् โหมิ สत् โหมิ เราจงเป็น ๑๐๐ คน เราจงเป็น ๑๐๐ คน แล้วเข้าฌาน อันเป็นบาท ของอภิญญาอีก ออกแล้วจึงอธิษฐาน พร้อมกับจิต อธิษฐานนั่นเอง เขาก็เป็น ๑๐๐ คนขึ้นมา แม้ในการ อธิษฐานจะให้ เป็น ๑,๐๐๐ คน หรือมากกว่านี้ก็ปฏิบัติ แบบเดียวกันนี้

ถ้าหากทำอย่างนี้แล้วยังไม่สำเร็จ ก็ให้บริกรรมว่า เราจงเป็น ๑๐๐ คน เราจงเป็น ๑๐๐ คน แล้วเข้าฌานอีก ออกจากฌานแล้วก็ให้อธิษฐานเหมือนดังที่กล่าวมาอีก ให้ทำอย่างนี้ไปจนกว่าจะเป็นผลสำเร็จ ซึ่งจะทำให้สักกี่ ครั้งก็ได้

ที่กล่าวมานี้ คือคำอธิบายในคัมภีร์วิสุทธิมรรค (วิ. ๒/๑๒๒) ส่วนคำอธิบายในปฏิสัมภิทามรรคท่าน กล่าวไว้ดังนี้

โดยปกติภิกษุผู้มีฤทธิ์นั้นเป็นคนเดียว เมื่อ
 พรารถนาจะให้ เป็น ๑๐๐ คน หรือ ๑,๐๐๐ คน หรือ
 ๑๐๐,๐๐๐ คน ก็ให้ถึงคนตามจำนวนที่ต้องการ ครั้น
 นึกแล้ว (คือบริกรรมว่า เราจงเป็น ๑๐๐ คน หรือ
 ๑,๐๐๐ คน ตามที่ต้องการ) ก็อธิษฐานด้วยญานว่า
 “เราจงเป็นคนจำนวนมาก” เขาก็จะเป็นคนจำนวนมาก
 ขึ้นมา ดังเช่นท่านจุลปนถกจะนั้น

ขอให้สังเกตจากคำบาลีในตอนนีด้วย ซึ่งมีดังนี้

ปกติยา เอโก พหุกัม อวชชติ สत्ตัง วา สหสฺสํ
 วา สตสหสฺสํ วา อวชชติ อวชชิตฺวา ญานเณน
 อธิฐฺฐาติ พหุโก โหมีติ พหุโก โหติ ยถาสมา
 จลฺลปนฺนโก เอโกปี หุตฺวา พหุตา โหติ เอวเมว โส
 อิทฺธิมา เจโตวลีปฺตโต เอโก หุตฺวา พหุตา โหติ-
 ขุ.ป. ๓๑/๕๙๒

อนึ่งคำว่า อวชชติ ซึ่งแปลว่า นึก นี้ พระพุทธ-
 โฆษาจารย์อธิบายว่า ได้แก่การบริกรรมนั่นเอง คือเมื่อ
 ต้องการจะให้ เป็นคนจำนวนเท่าไร เช่นต้องการจะให้

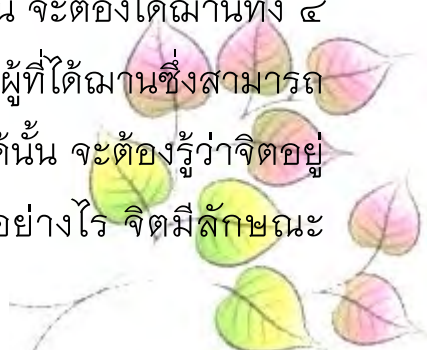

เป็นสัก ๑๐๐ คนก็บริกรรมว่า สัต โหมิ สัต โหมิ เราจง
เป็น ๑๐๐ คน เราจงเป็น ๑๐๐ คน อย่างนี้เป็นต้น

เมื่อบริกรรมอย่างนี้แล้ว ก็ต้องเข้าฌานอันเป็น
บาทของอภิญา คือจะต้องเข้าฌานไปถึงขั้นจตุตถฌาน
ฌานที่ ๔ เพราะฌานอันนี้เท่านั้นที่จะเป็นบาทของ
อภิญา คือเป็นเหตุให้เกิดอภิญาได้ ฌานที่ต่ำกว่านี้
เป็นบาทของอภิญาไม่ได้

และเมื่อเข้าฌานอันเป็นบาทของอภิญาแล้ว
ออกจากฌานแล้วก็ให้อธิษฐานด้วยญาณว่า “เราจงเป็น
๑๐๐ คน” พร้อมกับจิตอธิษฐานนั่นเอง เขาก็จะเป็น
๑๐๐ คนขึ้นมาทันที

คำว่า **อธิษฐานด้วยญาณ** นี้ ท่านอธิบายว่าหมายถึง
ญาณในอภิญา (ญาณ อธิภูจฺจาทิตฺติ อภิญฺญาญาณวเสน
วุตฺตํ-วิ ๒/๒๑๙) ข้อนี้หมายความว่าผู้ที่สามารถจะ
อธิษฐานให้เกิดเป็นผลสำเร็จได้นั้น จะต้องได้ฌานทั้ง ๔
พร้อมทั้งต้องมีวสีทั้ง ๕ ด้วย และผู้ที่ได้ฌานซึ่งสามารถ
ที่จะแสดงอิทธิปาฏิหาริย์ต่างๆ ได้นั้น จะต้องรู้ว่าจิตอยู่ใน
ในฌานชั้นไหน มีความชำนาญอย่างไร จิตมีลักษณะ

อย่างไร จึงจะสามารถอธิษฐานให้เกิดผลสำเร็จตามที่
ต้องการได้ ทำให้เกิดอภิญาอย่างนั้นอย่างนี้ได้ ผู้ที่ได้
อภิญาทุกคนย่อมจะรู้เรื่องเหล่านี้ดี ไม่ใช่ใครๆ ก็
สามารถจะอธิษฐานให้เกิดผลสำเร็จได้ทุกคน บางคน
เพราะเหตุที่ไม่รู้ว่าสมาธิในขั้นที่จะให้เกิดอภิญามี
ลักษณะอย่างไร สักแต่ว่านึกอยากจะทำอธิษฐานให้เป็น
อะไร หรือให้เกิดผลอะไร ก็อธิษฐานไป แต่แล้วก็ไม่
เกิดผลตามที่ต้องการ ฉะนั้นท่านจึงกล่าวว่า ต้องอธิษฐาน
ด้วยญาณในอภิญา คือรู้แน่แล้วว่า ต้องสมาธิอย่างนี้
จึงจะอธิษฐานให้เกิดอภิญาได้ ฉะนั้นก่อนจะอธิษฐาน
จึงต้องเข้ามานดูก่อนว่า สมาธิได้มาตรฐานแล้วหรือยัง
จิตมีพลังพอที่จะบันดาลให้เกิดผลตามที่อธิษฐานได้แล้ว
หรือยัง เมื่อรู้แน่ว่ามีพลังพอแล้ว จึงอธิษฐาน ใน
ความหมายอย่างนี้แหละที่ท่านกล่าวว่า อธิษฐานด้วยญาณ

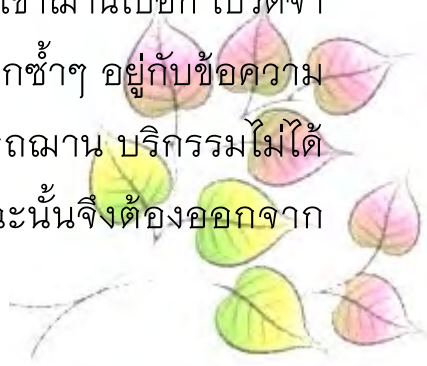
อนึ่ง ควรจะรู้ถึงรายละเอียดอย่างอื่นอีก เพื่อที่จะ
ได้เข้าใจถึงการปฏิบัติถูกต้อง ซึ่งรายละเอียดที่ว่านี้
เช่นข้อความที่ท่านกล่าวไว้ว่า:-

ในการอธิษฐานนั้น จิตในฌานอันเป็นบาทของ
อภิญญา มีนิमितเป็นอารมณ์ จิตในปริกรรม มีคนจำนวน
๑๐๐ เป็นอารมณ์ หรือมีคนจำนวน ๑,๐๐๐ เป็นอารมณ์
-วิ. ๒/๒๑๙

ข้อนี้หมายความว่า ผู้ที่จะอธิษฐานได้เป็นผลสำเร็จ
นั้น จะต้องเข้าฌานโดยเฉพาะคือจตุตถฌานอย่างที่เคย
เข้ามาก่อน ซึ่งเมื่อก่อนนั้นเคยใช้กสิณอะไรเป็นอารมณ์
ก็ต้องเข้าฌานโดยการนึกถึงกสิณอันนั้น และทั้งจะต้อง
เข้าได้ทุกกสิณด้วย กสิณที่ปรากฏในใจในขณะที่เข้าฌาน
นั้นแหละเรียกว่านิमित ซึ่งจะต้องเป็นปฏิภาคนิมิตด้วย

ส่วนในเวลาที่ต้องการจะอธิษฐานให้เป็นอะไร
หลังจากที่ได้ทดสอบดูกำลังสมาธิของตนดีแล้ว เมื่อเห็น
ว่าใช้ได้จริง คราวนี้เมื่อต้องการจะเป็นอะไร เช่นต้องการ
จะให้เกิดเป็น ๑๐๐ คน ก็ต้องปริกรรมว่า “เราจงเป็น
๑๐๐ คน เราจงเป็น ๑๐๐ คน แล้วเข้าฌานไปอีก โปรตจำ
ไว้ให้ดีว่า การปริกรรมก็คือการนึกซ้ำๆ อยู่กับข้อความ
อันใดอันหนึ่ง ถ้าจิตอยู่ในชั้นจตุตถฌาน ปริกรรมไม่ได้
เพราะในฌานนี้ไม่มีวิตกวิจารณ์ ฉะนั้นจึงต้องออกจาก

ฌานนี้แล้วมาเข้าปฐมฌานไปใหม่ เพราะในปฐมฌาน
นั้นมีวิตก วิจาร์ ทำการบริกรรมได้ เพราะเหตุนี้ท่าน
จึงกล่าวว่า จิตในบริกรรม มีคนจำนวน ๑๐๐ เป็นอารมณ์
หรือมีคนจำนวน ๑,๐๐๐ เป็นอารมณ์

อนึ่งคำว่า “**อธิษฐานด้วยญาณ**” นั้น ท่านอธิบาย
เพิ่มเติมอีกว่า คำว่าญาณในที่นี้ซึ่งหมายถึง อภิญา-
ญาณนั้น มีชื่ออีกอย่างหนึ่งว่า อธิษฐานญาณ ทั้งนี้ก็
เพราะการอธิษฐานจะเป็นผลสำเร็จได้ จะต้องอาศัย
อภิญาญาณอันเดียวกันเท่านั้นจึงจะอธิษฐานได้ ฉะนั้น
คำว่าอภิญาญาณจึงเรียกได้ชื่ออีกอย่างหนึ่งว่า อธิษฐาน
ญาณ-วิ. ๒/๒๑๙

จากคำอธิบายของท่านนี้จะเห็นได้ชัดว่า ผู้ที่จะ
อธิษฐานให้เป็น ๑๐๐ คนหรือ ๑,๐๐๐ คนก็ตาม จะต้อง
มีความแน่ใจจริงๆ ว่า เมื่ออธิษฐานแล้วได้ผลจริงๆ ซึ่ง
ความแน่ใจอันนี้เกิดจากการเข้าฌานแล้วเข้าฌานอีก
จนกระทั่งเห็นว่า ฌานของตนแก่กล้าจริงๆ มีพลังสูง
จริงๆ จึงได้อธิษฐาน

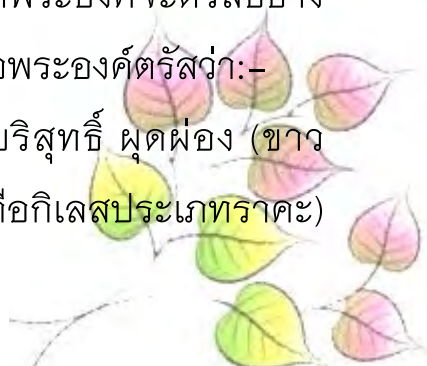

อนึ่ง ควรจะจำไว้ให้แม่นว่า อิทธิวิธีทั้ง ๑๐ อย่าง นั้นก็ดี วิภพพนาอิทธิกิติ มโนมยาอิทธิกิติ ทั้งหมดนี้ ได้ชื่อว่า อธิษฐานาอิทธิ คือเป็นอิทธิปาฏิหาริย์ที่สำเร็จ ได้ด้วยการอธิษฐาน และเป็นการอธิษฐานด้วยญาณคือ รู้แจ้งแล้วว่าต้องสำเร็จแน่ จึงได้อธิษฐาน ไม่ใช่สักแต่ว่า นึกจะอธิษฐานก็อธิษฐาน จะสำเร็จหรือไม่ ไม่รู้ ไม่มี ความแน่ใจ อย่างนี้ใช้ ไม่ได้

คุณสมบัติของผู้ที่จะกระทำอิทธิปาฏิหาริย์

ผู้ที่สามารถจะแสดงหรือกระทำอิทธิฤทธิ์หรือ อิทธิปาฏิหาริย์ทั้ง ๑๐ อย่าง เช่นคนเดียวทำให้เป็น หลายคนดังเช่นพระจุฬารัตนเป็นต้นนั้น หรือการแปลง ร่างเป็นคนอื่นหรือเป็นสัตว์ต่างๆ ตลอดทั้งการถอด กายทิพย์ดังที่ได้อธิบายมาแล้วนั้น เมื่อพูดตามหลักที่ พระพุทธเจ้าตรัสไว้แล้ว จะเห็นว่าพระองค์จะตรัสอย่าง นี้เหมือนกันหมดทุกเรื่อง กล่าวคือพระองค์ตรัสว่า:-

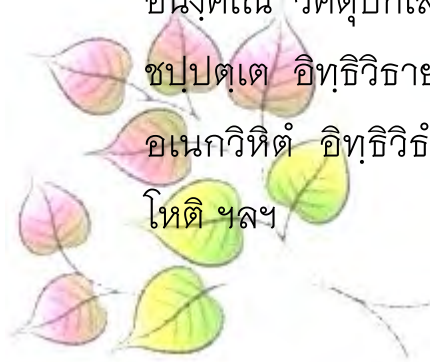
ภิกษุ นั้น เมื่อมีจิตตั้งมั่น บริสุทธิ ผุดผ่อง (ชาว สะอาด) ไม่มีกิเลสเครื่องยึดวน (คือกิเลสประเภทราคะ)

ปราศจากอุปกิเลส เป็นจิตอ่อนโยน ควรแก่การงาน
ดำรงอยู่ บรรลุถึงซึ่งความไม่หวั่นไหวอย่างนี้แล้ว ก็โน้ม
น้อมจิตเพื่อฤทธิ์ต่างๆ เขาก็บรรลุถึงชนิดแห่งฤทธิ์ต่างๆ
เช่นคนเดียวทำให้เป็นหลายคน อย่างนี้เป็นต้น

ขอให้สังเกตว่า แม้ในกรณีของการระลึกชาติตาทิพย์
การเนรมิตกายทิพย์ หรือการแปลงร่าง พระพุทธเจ้า
ก็จะตรัสอย่างเดียวกันนี้ คือข้อสำคัญจะต้องได้สมาธิ
ขั้นสูงคือขั้นจตุตถฌาน และต้องมีความชำนาญทั้งห้า
อย่างด้วย ซึ่งเรียกว่ามีวสีทั้งห้า เมื่อสมาธิสมบูรณ์อย่างนี้
แล้ว จะโน้มน้อมจิตไปเพื่อให้เกิดฤทธิ์อะไร ก็จะได้ทั้งสิ้น
เพื่อให้เข้าใจความหมายของคำที่กล่าวมาแล้วนั้นชัดเจน
ยิ่งขึ้น ฉะนั้นจะขอคัดคำบาลีมาให้ศึกษาด้วย จึงจะ
เข้าใจความหมายแต่ละคำที่กล่าวมานั้นชัดเจน

โส เอวํ สสมาहिते จิตฺเต ปรีสุทฺเท ปรีโยทาเต
อนงฺคเณ วิคตฺอุปกิเลสํ มุทฺฎฺเฏเต กมฺมนิเย ฐิตฺเต อาเนญ-
ชปฺปตฺเต อิทฺธิวิธาย จิตฺตํ อภินิหฺรติ อภินินฺนาเมติ โส
อเนกวิหิตํ อิทฺธิวิธํ ปจฺจनुโมติ เอโกปิ หุตฺวา พหฺวชา
โหติ ฯลฯ

ข้อความซึ่งเป็นคำบาลีและเป็นพุทธพจน์นี้ มีอยู่ในพระไตรปิฎกเล่ม ๙ หน้า ๑๐๓ และในวิสุทธิมรรค (วิ. ๒/๒๐๔) ท่านอธิบายคำบาลีเหล่านี้แต่ละคำดังนี้

โส ซึ่งแปลว่าภิกษุ นั่น ท่านอธิบายว่าหมายถึงภิกษุที่เป็นโยคี ซึ่งได้บรรลุฌานที่สี่แล้ว (โสดิ โส อธิคตจตุตถฌานโน โยคี)

สมาहितะ จิตเต ครั้นเมื่อจิตตั้งมั่น คำว่า สมาहितะ ซึ่งแปลว่าตั้งมั่น หมายถึงตั้งมั่นด้วยสมาธิชั้นจตุตถฌาน (สมาहितะติ อิมินา จตุตถฌานสมาธิना สมาहितะ) และคำว่า จิต หมายถึง รูปาวจรจิต (จิตเตติ รูปา-วจรจิตเต)

ปริสุทฺเฐ ปริสุทฺธี หมายถึงการมีสติบริสุทธิ์ เพราะอุเบกขา (ปริสุทฺเฐติ อุเบกฺขาสติปาริสฺสุทฺธิภาเวน ปริสุทฺเฐ)

ปริโยทาเต ผุดผ่อง คือเป็นปภัสสร หมายถึงความว่าที่ผุดผ่องก็เพราะมีสติบริสุทธิ์ (ปริสุทฺตฺตาเยว ปริโยทาเต ปภัสสเรติ วุตฺติ โหติ

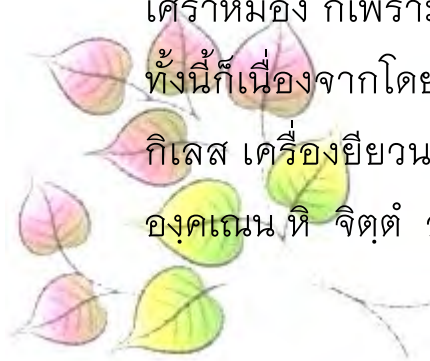

อนงฺคณ ไม่มีกิเลสเครื่องยึดวน (ตามศัพท์แปลว่า ไม่มีกิเลสจุนเจิม) คือไม่มีกิเลส เช่นราคะเป็นต้น เพราะปัจจัยทั้งหลายที่ก่อให้เกิดราคะเช่นสุขเป็นต้น ได้ถูกกำจัดแล้ว (ด้วยฌานที่ ๑ ที่ ๒ และที่ ๓ (สุขาที่นับ ปัจจนานัม ฌาเตน วิหตราคาทิองฺคณตฺตา อนงฺคณ)

เฉพาะข้อนี้ ในคัมภีร์ปรมัตถมัชฌิมสูตร อธิบายเพิ่มเติมว่า สุข (คือสุขทางกาย) เป็นปัจจัยแห่งโลมนัส (สุขทางใจ) โลมนัสเป็นปัจจัยแห่งราคะ ทุกข์ (ทุกข์ทางกาย) เป็นปัจจัยแห่งโทมนัส (ทุกข์ทางใจ) โทมนัสเป็นปัจจัยแห่งโทสะ

จากคำอธิบายนี้ คำว่า อนงฺคณ ซึ่งแปลว่า ไม่มีกิเลสเครื่องยึดวนนั้น ไม่ได้หมายเฉพาะกิเลสประเภทราคะเท่านั้น แต่หมายถึงกิเลสประเภทโทสะด้วย

วิตฺตูปกิเลส ปราศจากอุปกิเลส คือเครื่องเศร้าหมอง ก็เพราะเหตุที่ไม่มีกิเลสเครื่องยึดวนนั่นเอง ทั้งนี้ก็เนื่องมาจากโดยธรรมดา จิตจะเศร้าหมองก็เพราะกิเลส เครื่องยึดวน (อนงฺคณตฺตาเยว วิตฺตูปกิเลส ๗ องฺคณน ทิ จิตฺตํ อุปกิเลสฺสตี ฯ)

มฤตยูเต เป็นจิตอ่อนโยน คือบรรลุถึงความ เป็นวสี (คืออยู่ในอำนาจ) ทั้งนี้ก็เพราะได้อบรมมาดีแล้ว อันที่จริง จิตที่อยู่ในอำนาจคือบังคับได้ตามความตั้งเจานั้น ท่านเรียกว่าเป็นจิตอ่อนโยน คือไม่ดื้อ (สุภาวิตตดา มฤตยูเต วสีภาวปตฺเตติ วุตฺตํ โหติฯ วเส วตฺตมานํ หิ จิตฺตํ มฺหฺนฺติ วุจฺจติ)

กมฺมนิเย ควรแก่การงาน หมายความว่าใช้การได้ดี (คือจะน้อมจิตหรืออธิษฐานจิตเพื่อให้เกิดผลอะไรก็จะสำเร็จทุกอย่าง) ทั้งนี้ก็เนื่องจากการเป็นจิตที่อ่อนโยน คือไม่ดื้อแล้วนั่นเอง เปรียบเหมือนทองคำที่เขาเผาดีแล้ว (มฺหฺนฺตาเยว กมฺมนิเย กมฺมกฺขเม กมฺมโยคฺเคติ วุตฺตํ โหติฯ มฺหํ หิ จิตฺตํ กมฺมนิยํ โหติ สุชนฺตมิว สุวณฺณํ) (คือเอาใส่เข้าหลอมแล้วเป่าลม เพื่อให้ไฟร้อนมากๆ ทองคำจะได้ละลาย และขี้ทองก็ออกจากทองได้ง่าย) สมดังคำที่พระพุทธเจ้าได้ตรัสไว้ว่า “ภิกษุทั้งหลาย เราพิจารณาแล้ว มองไม่เห็นเลยว่า จะมีอะไรอย่างอื่น แม้สักอย่างเดียวที่บุคคลอบรมทำให้มากแล้ว จะเป็นสิ่งที่อ่อนโยน ควรแก่การงานเหมือนอย่างจิตนี้เลย

-นาหิ ภิกขเว อญญํ เอกธมฺมปิ สมนุปฺสุสํมิ ยํ
 เอรํ ภาวิตํ พหุสีกตํ มุทุญฺจ โหติ กมฺมนิยญฺจ ยถยิทํ
 ภิกขเว จิตฺตฺนฺติ-องฺ เอก. ๒๐/๑๑)

จิตต์ ดำรงอยู่ คือ ดำรงอยู่ใน จตุตถฅณาน ดำรง
 อยู่ในความบริสุทธิ์ ความเป็นต้น (เอเตสุ
 ปฺริสุทฺธภาวาทิสฺสุ สฺฐิตตฺตา สฺฐิตเต) อีกนัยหนึ่งหมายความว่า
 ดำรงอยู่ในอำนาจของตน ทั้งนี้ก็เพราะเดี๋ยวนี้อาจได้เป็น
 จิตต์ก่อนอื่นควรแก่การงานแล้ว (มุทุกมฺมญฺญภาเวน วา
 อตฺตโน วเส สฺฐิตตฺตา สฺฐิตเต)

อาเนญชปฺตเต บรรลุถึงซึ่งความไม่หวั่นไหว
 ทั้งนี้ก็เนื่องจากจิตต์ได้ดำรงอยู่อย่างทีกล่าวมาแล้วนั้น
 จิตต์จึงไม่มีความหวั่นไหว (สฺฐิตตฺตาเยว อาเนญชปฺตเต
 อจฺเส นิริญชเนติ วุตฺตํ โหติฯ อีกนัยหนึ่งหมายความว่า:-

จิตต์ที่ประกอบด้วยศรัทธา ย่อมไม่หวั่นไหว เพราะ
 ความไม่มีศรัทธา (สทฺธาปฺริคฺคหิตํ ทิ จิตฺตํ อสุสทฺธิเยน
 น อธิชฺติ)

จิตต์ที่ประกอบด้วยความเพียร ย่อมไม่หวั่นไหว
 เพราะความเกียจคร้าน (วิริยปฺริคฺคหิตํ โกสชฺเชน น อธิชฺติ)

จิตที่ประกอบด้วยสติ ย่อมไม่หวั่นไหว เพราะ
ความประมาท (สติปริคคหิตํ ปมาเทน น อิณฺชติ)

จิตที่ประกอบด้วยสมาธิ ย่อมไม่หวั่นไหวเพราะ
ความพุ้งซ่าน (สมาธิปริคคหิตํ อุทฺทจฺเจน น อิณฺชติ)

จิตที่ประกอบด้วยปัญญา ย่อมไม่หวั่นไหวเพราะ
อวิชา (ปญฺญาปริคคหิตํ อวิชฺชายน น อิณฺชติ)

จิตที่มีโอภาส ย่อมไม่หวั่นไหวเพราะความมืดจาก
กิเลส (โอภาสคตํ กิเลสฺนฺชกาเรน น อิณฺชติ)

จิตที่ประกอบด้วยธรรม ๖ ประการดังกล่าวมานี้
จึงจะได้ชื่อว่า เป็นจิตที่ได้บรรลุถึงซึ่งความไม่หวั่นไหว
(อิเมหิ ฉหิ ธมฺเมหิ ปริคคหิตํ อานนฺชชปฺปตฺตํ โหติ)

จิตที่ประกอบด้วยองค์ ๘ ประการอย่างนี้ จึงจะ
เป็นจิตที่ควรแก่การที่จะน้อมไป เพื่อกะทำให้แจ้งด้วย
อภิญญา ซึ่งธรรมทั้งหลายที่ควรแก่การทำให้แจ้งด้วย
อภิญญา (เอวํ อภฺยฺยฺสฺสคสมนฺนาคตํ จิตฺตํ อภินิหารกฺขมํ
โหติ อภิญญาสจฺฉิกรณียานํ ธมฺมานํ อภิญญาสจฺฉิกิริ-
ยาย) - วิ. ๒/๒๐๕

องค์ ๘ ประการในที่นี้ก็คือ ๑ สมาหิตะ ตั้งมั่น
 อยู่ในจตุตถฌาน ๒ ปริสุทฺธะ ปริสุทฺธิ ๓ ปริโยทาตะ
 ผุดผ่อง ๔ อนนฺตณเฏ ไม่มีกิเลสเครื่องยึดวน ๕ วิตตูป-
 กิเลส ปราศจากอุปกิเลส ๖ มุทฺถุญฺเฏ เป็นจิตอ่อนโยน
 ๗ กมฺมนิเย ควรแก่การงาน ๘ สฺฐิตะ อาเนนชปฺปตฺเต
 ดำรงอยู่ (ในคุณดังที่กล่าวมา) และบรรลุถึงซึ่งความไม่
 หวั่นไหวแล้ว

ขอท่านได้โปรดสังเกตคำอธิบายตามที่กล่าวไว้นี้
 ให้ละเอียด และการที่ต้องคัดคำบาลีมากำกับไว้ด้วย ก็
 เพื่อดังการจะให้พิจารณาความหมายของคำแต่ละคำ
 ให้ละเอียดนั่นเอง เพราะข้อความดังที่กล่าวมานี้คือ
 หลักสำคัญที่จะทำให้ให้นักศึกษา รู้แจ้งชัดว่า ภิกษุผู้มีฤทธิ์
 ผู้ได้ เจโตวิสี ซึ่งสามารถจะอธิษฐานให้เกิดอิทธิปาฏิหาริย์
 อะไรก็สำเร็จทุกอย่างนั้น จะต้องมิตุณสมบัติอย่างไร
 จะต้องได้ฌานชั้นไหน

อีกนัยหนึ่ง คำว่า จิตตั้งมั่นเป็นต้นนั้น ท่านอธิบาย
 ไว้อีกอย่างหนึ่งดังนี้

สมาหิตะ เมื่อจิตตั้งมั่น คือตั้งมั่นอยู่ด้วยสมาธิ
ชั้นจตุตถฌาน

ปริสุทฺเธ บริสุทธิ์ เพราะอยู่ไกลจากนิวรณ์ทั้ง
๕ แล้ว

ปริโยทาเต ผุดผ่อง เพราะล่วงพ้นจากกรรมอัน
เป็นข้าศึกของฌานชั้นต่างๆ เช่นวิตกเป็นต้น

อณฺงคฺเณ ไม่มีกิเลสเครื่องยึดมั่น หมายถึงไม่มี
ความอยากประเภทลามกต่างๆ (เช่นมายาสาโยธเป็นต้น)
ซึ่งเป็นข้าศึกต่อการได้ฌาน

วิคตฺอุปกิเลส ไม่มีอุปกิเลส คือไม่มีอุปกิเลสเช่น
อภิชฌา เป็นต้น (อุปกิเลสมิ ๑๖ อย่าง)

อนึ่ง ท่านบอกว่าคำอธิบายคำ ๕ คำดั่งที่กล่าวมานี้
เป็นการอธิบายตามนัยของ อนังคณสูตรและวัตถุปมสูตร

มฺหุทฺถเต เป็นจิตอ่อนโยน คือเป็นจิตที่อยู่ใน
อำนาจแล้ว (คือบังคับได้ตามความตั้งใจทุกอย่าง)

กมฺมฺนิเย ควรแก่การงาน หมายถึงความว่า ขณะนี้
จิตมีอำนาจ หรือพลังจิตพอที่จะใช้แสดงหรือกระทำ
อิทธิปาฏิหาริย์ได้แล้ว

ฐิต อาเนชปตเต ดำรงอยู่บรรลู่ถึงซึ่งความ
ไม่หวั่นไหวแล้ว หมายความว่า ขณะนี้จิตได้บรรลู่ถึง
ความประณีต เพราะได้บำเพ็ญภาวนามาบริบูรณ์แล้ว

จิตที่ประกอบด้วยองค์ ๘ อย่างนี้ จึงจะเป็นบาท
ของอภิญา คือเป็นปทัฏฐานให้เกิดอภิญา กระทำให้
แจ้งซึ่งอภิญาต่างๆ ได้

วิธีฝึกเพื่อให้เกิดอิทธิปาฏิหาริย์

ผู้ที่สามารถจะกระทำอิทธิปาฏิหาริย์ได้ จะต้องมี
คุณสมบัติดังที่กล่าวมานี้ แต่วิธีที่จะฝึกเพื่อให้จิตมี
คุณสมบัติดังกล่าวนั้น พระพุทธโฆษาจารย์ท่านได้
อธิบายไว้ในคัมภีร์วิสุทธิมรรค (วิ. ๒/๒๐๐) ว่า:-

พระโยคีผู้เป็นอาทิกัมมิกะ คือผู้เริ่มฝึกหัด ซึ่ง
ปรารถนาที่กระทำอิทธิปาฏิหาริย์ต่างๆ เช่นคนเดียว
ทำให้เป็นหลายคนอย่างนี้เป็นต้น จะต้องทำสมาบัติทั้ง
๘ ในกสิณทั้ง ๘ ให้เกิด และทั้งจะต้องฝึกจิตโดยอาการ
๑๔ อีกด้วย คือ:-

๑. กสิณานุโลมโต โดยเข้าฌานตามลำดับกสิณ

๒. กสิณปฏิโลมโต โดยเข้าฌานย่อนลำดับกสิณ
๓. กสิณานุโลมปฏิโลมโต โดยเข้าฌานตามลำดับกสิณ และย่อนลำดับกสิณ
๔. ฌานานุโลมโต โดยเข้าตามลำดับฌาน
๕. ฌานปฏิโลมโต โดยเข้าย่อนลำดับฌาน
๖. ฌานานุโลมปฏิโลมโต โดยเข้าตามลำดับและย่อนลำดับฌาน
๗. ฌานุกุกนตกโต โดยข้ามฌาน
๘. กสิณุกุกนตกโต โดยข้ามกสิณ
๙. ฌานกสิณุกุกนตกโต โดยข้ามทั้งฌานและกสิณ
๑๐. องคสงกนติโต โดยก้าวล่วงองค์
๑๑. อารมมณสงกนติโต โดยก้าวล่วงอารมณ์
๑๒. องคารมมณสงกนติโต โดยก้าวล่วงทั้งองค์และอารมณ์
๑๓. องควรวฐุปนโต โดยกำหนดดูองค์
๑๔. อารมมณวฐุปนโต โดยกำหนดดูอารมณ์

สมาบัติ ๘ กสิณ ๘

สมาบัติ ๘ ก็คือ รูปฌาน ๔ อรูปฌาน ๔ กสิณ ๘ ก็คือ ปฐวีกสิณแผ่งดิน อาโปกสิณแผ่งน้ำ เตโชกสิณแผ่งไฟ วาโยกสิณแผ่งลม นีลกสิณแผ่งสีเขียว ปิตกสิณแผ่งสีเหลือง โลहितกสิณ แผ่งสีแดง โอทาทกสิณแผ่งสีขาว

ตามคำอธิบายในวิสุทธิมรรค ท่านบอกว่าผู้ที่จะกระทำอิทธิปาฏิหาริย์ได้นั้น จะต้องทำสมาบัติ ๘ ในกสิณ ๘ ดังที่กล่าวมานี้ให้เกิดขึ้น ท่านไม่ได้กล่าวถึงกสิณอีก ๒ อย่างคือ อาโลกกสิณการแผ่งแสงสว่าง กับ อากาสกสิณ การแผ่งอากาศ และการที่ท่านกล่าวไว้เพียง ๘ อย่างนั้น คัมภีร์ปรหมัตถมัชฌสาอธิบายว่า เป็นเพราะอากาสกสิณทำให้เกิดอรุปสมาบัติไม่ได้ ส่วนอาโลกกสิณนับรวมเข้าในโอทาทกสิณได้

๑ เข้าฌานตามลำดับกสิณ

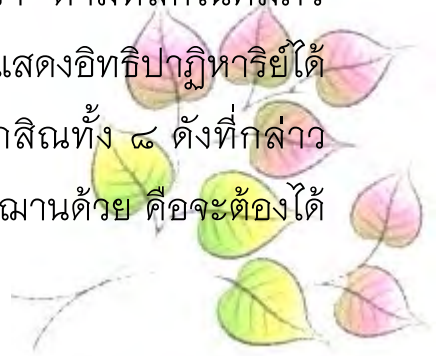
ข้อนี้หมายความว่า ผู้ปฏิบัติสามารถจะเข้าฌาน โดยการแผ่งปฐวีกสิณ ออกจากปฐวีกสิณแล้วเข้าฌาน

โดยเฟ่งอาโปกสิณ ออกจากอาโปกสิณแล้วเข้าฌานโดย
เฟ่งเตโชกสิณ อย่างนี้ไปโดยลำดับ จนกระทั่งถึง
โอสาทกสิณ ซึ่งจะเข้าๆออกๆ ลึก ๑๐๐ ครั้ง ๑,๐๐๐
ครั้งก็ทำได้ อย่างนี้เรียกว่า เข้าฌานตามลำดับกสิณและ
คำว่าเข้าฌานในที่นี้หมายความว่า เข้าได้ทุกฌาน
จนกระทั่งถึงจตุตถฌาน

จากคำอธิบายของท่านนี้หมายความว่า ในขณะที่
จะเข้าฌานนั้น จะนึกถึงปลุวิกสิณ คือนึกถึงดิน ก็เห็น
ดินปรากฏชัดในใจทันที จะเปลี่ยนมาเป็นนึกถึงอาโปกสิณ
คือนึกถึงน้ำ ก็เห็นน้ำชัดทันที อย่างนี้เป็นต้น คือไม่ว่า
จะนึกตั้งใจนึกถึงอะไร สิ่งนั้นก็ปรากฏชัดทันที และ
ในขณะที่เห็นกสิณชัดนั้น หมายความว่า จิตได้อยู่ใน
ฌานแล้ว ซึ่งจะให้อยู่ในฌานขั้นไหนก็ได้ สุดแล้วแต่
ความตั้งใจ

อนึ่ง ควรจะเข้าใจไว้ด้วยว่า ตามหลักในคัมภีร์
วิสุทธิมรรคนั้น ผู้ที่จะสามารถจะแสดงอิทธิปาฏิหาริย์ได้
นอกจากจะต้องฝึกโดยการเฟ่งกสิณทั้ง ๘ ดังที่กล่าว
มาแล้ว โยคีผู้ปฏิบัติจะต้องได้อรุณฌานด้วย คือจะต้องได้

อากาสนัญญาตนะ วิญญานัญญาตนะ อากิญจัญญาตนะ เนวสัญญานาสัญญาตนะ ฉะนั้นสำหรับผู้ที่ได้รูปรูปมานทั้ง ๔ โดยการเพ่งกสิณ ๘ นั้น เวลาจะเข้าอรูปมาน จะต้องเพ่งกสิณก่อน คืออธิษฐานให้กสิณที่ปรากฏชัดในใจนั้นหายไป หรือเลิกนึกถึงกสิณนั้นแล้ว นึกอากาศ คือความว่างเป็นอารมณ์แทน โดยครั้งแรกภาวนาว่า อนนโต อากาโส อากาศไม่มีที่สิ้นสุดในเมื่อจะเข้าอากาสนัญญาตนะ ซึ่งถ้ามีวสีในมานทั้ง ๕ จริงๆ แล้ว พอเปลี่ยนมานึกถึงความว่าง ความว่างก็จะปรากฏในใจทันที กสิณหรือรูปนิมิตใดๆ ที่เห็นในใจนั้นก็อันตรายหายไปทันที ในความหมายอย่างนี้เรียกว่าเพิกกสิณ และในการเพิกกสิณนั้น จะต้องทำอย่างนี้ได้ทุกๆ กสิณด้วย และโดยอาศัยการเพ่งกสิณต่างๆ นั้น จะต้องสามารถเข้าอรูปมานทั้ง ๔ โดยจะเพ่งกสิณอันไหนก็ได้ในกสิณทั้ง ๘

๒ เข้าฌานย่อนลำดับกสิณ

ข้อนี้หมายความว่า ในกสิณทั้ง ๘ นั้น จะเข้าฌานตั้งแต่ข้างหลังย่อนขึ้นมา คือเข้าโอทาทกสิณ ออกจาก

โศกาทกสถินแล้วโลหิตกสถิน ย้อนขึ้นมาโดยลำดับ
อย่างนี้ก็ได้

๓ เข้าฌานตามลำดับและย้อนลำดับกสถิน

ข้อนี้หมายความว่า เข้าฌานตั้งแต่ปฐมวิกสถินไป
จนถึงโศกาทกสถิน แลวกก็เข้าโศกาทกสถินย้อนลำดับ
ขึ้นมาจนถึงปฐมวิกสถิน แลวกก็เข้าตามลำดับและย้อน
ลำดับอีก ทำซ้ำๆ อยู่อย่างนี้สัก ๑๐๐ ครั้ง ๑,๐๐๐ ครั้ง
ก็ทำได้

๔ เข้าตามลำดับฌาน

ข้อนี้หมายความว่า เข้าปฐมฌานแล้วก็ออกจาก
ปฐมฌานเข้าทุติยฌาน ออกจากทุติยฌานแล้วเข้าตติย-
ฌาน ออกจากตติยฌานแล้วเข้าจตุตถฌาน อย่างนี้ไป
โดยลำดับจนกระทั่งถึงเนวสัญญานาสัญญายตนะ

๕ เข้าย้อนลำดับฌาน

คือเข้าเนวสัญญานาสัญญายตนะก่อน เมื่อออกจาก
ฌานนี้แลวกก็เข้าอากิญจัญญายตนะฌาน เข้าย้อนอย่างนี้
มาโดยลำดับจนถึง ปฐมฌาน

๖ เข้าตามลำดับและย้อนลำดับมาน

คือเข้ามาโดยลำดับตั้งแต่ปฐมฌาน จนถึงเนว-
สัญญานาสัญญาตณฌาน แล้วก็เข้าย้อนขึ้นมาอีกจนถึง
ปฐมฌาน ทำซ้ำๆ อยู่อย่างนี้สัก ๑๐๐ ครั้ง ๑,๐๐๐ ครั้ง
ก็ทำได้

๗ เข้าข้ามฌาน

คือเข้าปฐมฌานโดยอาศัยปฐมวิกสิณ แล้วเข้า
ตติยฌานต่อ โดยปฐมวิกสิณ อย่างนี้ไปเรื่อยๆ จนกระทั่ง
เพิกปฐมวิกสิณ แล้วก็เข้าอรุณฌานต่อ โดยเข้าอรุณฌานที่
๑ และต่อไปอรุณฌานที่ ๓ โดยไม่ต้องตามลำดับก็ได้
สุดแล้วแต่ความตั้งใจ แต่ในข้อนี้หมายความว่า ข้าม
ฌานเท่านั้น แต่กสิณไม่เปลี่ยน คือเมื่อใช้กสิณอันไหนก็
ใช้อันนั้นตลอดไป

๘ เข้าข้ามกสิณ

คือจะเข้ากสิณข้อไหนก่อนก็ได้ ไม่จำเป็นต้องเข้า
ตั้งแต่ปฐมวิกสิณไปโดยลำดับก็ได้ ส่วนการข้ามฌานนั้น
ยังคงเข้าไปตามลำดับ กระโดดข้ามเฉพาะในเรื่องกสิณ
เท่านั้น

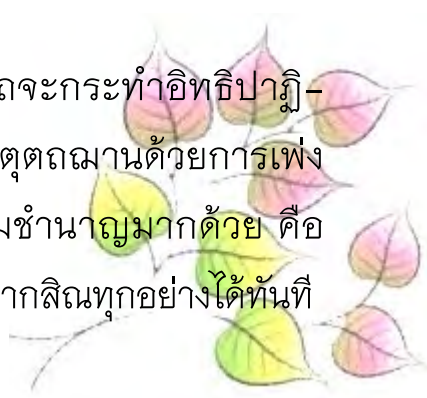
๙ เข้าข้ามทั้งฌานและกสิณ

ข้อนี้ก็มีความหมายอย่างเดียวกัน คือผู้ที่เข้าฌานชำนาญจริงๆ แล้วจะเข้าฌานชั้นไหนก่อนก็ได้ หรือจะเข้ากสิณข้อไหนก่อนก็ได้ ซึ่งสำนวนในคัมภีร์วิสุทธิมรรคท่านกล่าวไว้ดังนี้

การเข้าข้ามทั้งฌานและกสิณนั้น ก็คือ เข้าปฐมฌานในปฐมวิกสิณแล้ว ต่อจากนั้น ก็เข้าตติยฌานในเตโชกสิณเพิกนิลกสิณแล้ว เข้าอากาศาสนัญจายตนะแล้วเข้าอาภิญญัจญญายตนะ จากโลหิตกสิณ เข้าฌานโดยวิธีนี้เรียกว่า เข้าข้ามทั้งฌานและกสิณ (ฌานกสิณทุกกนุตกั)

จากคำอธิบายของท่านนี้ ผู้ที่จะอ่านเข้าใจจริงๆ ต้องจำลำดับกสิณทั้ง ๘ แม่น และจำลำดับฌานทั้ง ๘ แม่นด้วย ไม่ใช่เช่นนั้นจะอ่านไม่รู้เรื่องเลย แต่อย่างไรก็ดี ข้าพเจ้าก็ได้สรุปความหมายให้เข้าใจง่ายๆ ดังที่กล่าวมาแล้ว

ขอให้สังเกตว่า ผู้ที่สามารถจะกระทำอิทธิปาฏิหาริย์ได้นั้นจะต้องได้ฌานถึงขั้นจตุตถฌานด้วยการเพ่งกสิณทั้ง ๘ และทั้งจะต้องมีความชำนาญมากด้วย คือสามารถเข้าฌานทุกฌานได้ทันที เข้ากสิณทุกอย่างได้ทันที

๑๐ ก้าวล่วงองค์

ปฐมฌานมีองค์ ๕ คือ วิตก วิจาร์ ปิติ สุข
เอกกัคคตา

ทุติยฌานมีองค์ ๓ คือ ปิติ สุข เอกกัคคตา

ตติยฌานมีองค์ ๒ คือ สุข เอกกัคคตา

จตุตถฌานมีองค์ ๒ คือ อุเบกขา กับ เอกกัคคตา

คำว่า ก้าวล่วงองค์ นั้น หมายความว่า เข้าปฐมฌาน
ในปฏิวิกสิณแล้ว ก็เข้าทุติยฌาน ตติยฌานและจตุตถฌาน
ในปฏิวิกสิณไปโดยลำดับ โดยไม่เปลี่ยนกสิณ อย่างนี้
เรียกว่า ก้าวล่วงองค์หรือเลื่อนองค์ (องฺคฺสงฺกนฺตํ)
และจะเลื่อนองค์ได้เฉพาะในเรื่องรูปฌานเท่านั้น ส่วน
ในอรูปฌานจะเลื่อนองค์ไม่ได้ เพราะอรูปฌานทั้ง ๔ นั้น
มีองค์เหมือนกันหมดทุกฌาน คือมีอุเบกขา กับ เอกกัคคตา
เหมือนกันทั้ง ๔ ฌาน

๑๑ ก้าวล่วงอารมณ์

อารมณ์ในที่นี้หมายถึงกสิณทั้ง ๔ ดังที่ได้กล่าว
มาแล้ว และอารมณ์ของอรูปฌานด้วย เช่นอรูปฌานที่

๑ เฟ่งอากาศเป็นอารมณ์ อรูปฌานที่ ๒ เฟ่งวิญญาณเป็นอารมณ์ อรูปฌานที่ ๓ เฟ่ง นตฺถิ กิณฺจิ เป็นอารมณ์ อรูปฌานที่ ๔ เฟ่ง เอตํ สนฺตํ เป็นอารมณ์ ฉะนั้นคำวก้าวล่วงอารมณ์หรือเลื่อนอารมณ์นั้นหมายความว่า เข้าฌานอย่างเดียวกันในทุกกสิณ คือ เข้าฌานในปฐวี-กสิณแล้ว ก็เข้าปฐมฌานในอาโปกสิณ แล้วก็เข้าปฐม-ฌานอย่างเดียวกันนั้น ในวาโยกสิณ เตโชกสิณ ฯลฯ ไปโดยลำดับจนกระทั่งถึงโธทาทกสิณ อย่างนี้เรียกว่า เข้าฌานเลื่อนอารมณ์ (อารมณ์สงกนตฺกั)

๑๒ ก้าวล่วงทั้งองค์และอารมณ์

ข้อนี้ก็มีความหมายเหมือนดังที่ได้กล่าวมาแล้ว การที่กล่าวเช่นนี้ ก็เพื่อชี้ให้เห็นถึงว่า ผู้ที่สามารถจะกระทำอิทธิปาฏิหาริย์ได้นั้น จะต้องมีความชำนาญในการเข้าฌานโดยการเฟ่งกสิณเป็นอารมณ์ ซึ่งจะเข้า-ฌานไหน ใช้กสิณอะไร ทำได้ทันที ซึ่งสำนวนในคัมภีร์ท่านกล่าวไว้ดังนี้

การเลื่อนทั้งองค์และอารมณ์โดยเอกกันตริกะ คือเลื่อนไปที่ละ ๑ อย่างนี้คือ เข้าปฐมฌานในปฐมวิกสิติน แล้ว เข้าทุติยฌานในอาโปกสิติน ตติยฌานในเตโชกสิติน จตุตถฌานในวาโยกสิติน เพิกนีนลกสิตินแล้วเข้าอากาสา-
 นัญญายตนะ เข้าวิญญานัญญายตนะจากปีตกสิติน เข้า
 อากิญจัญญายตนะจากโลहितกสิติน เข้าเนวสัญญานาสัญญ-
 ายตนะจากโอทาทกสิติน อย่างนี้เรียกว่า ข้ามทั้งองค์
 และอารมณ์ (องฺคารมฺมณฺสงฺกนฺตํ)

๑๓-๑๔ กำหนดดูองค์และอารมณ์

ทั้งสองหัวข้อนี้หมายความว่า ผู้ได้ฌานนั้นจะ
 ต้องรู้ว่า ฌานแต่ละชั้นมีองค์อะไรบ้าง ต้องรู้รายละเอียด
 ทั้งหมด และสามารถกำหนดดูองค์ต่างๆ เหล่านี้จากใน
 ใจของตนเองได้ชัดทุกอย่าง พร้อมทั้งรู้จักอารมณ์ที่ใช้
 เฝ้าทุกอย่างด้วย ซึ่งสำนวนในคัมภีร์ท่านกล่าวไว้ดังนี้

การกำหนดดูแต่เพียงองค์ฌานอย่างนี้คือ กำหนด
 ดูปฐมฌานว่ามีองค์ ๕ แล้วกำหนดดูทุติยฌานว่ามีองค์
 ๓ ตติยฌานว่ามีองค์ ๒ จตุตถฌาน อากาसानัญญายตนะ

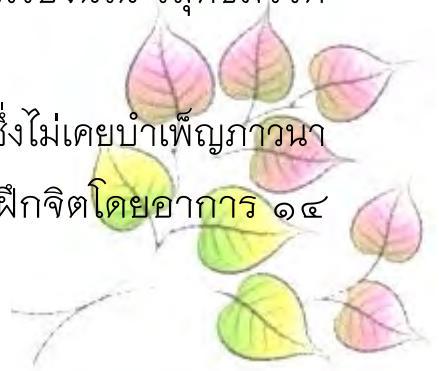
๗๗๗ เหนวส์ัญญานาฬัญญายตนะกัมีองต์ ๒ อย่างนี้ เรียกว่า กำหนดดุองต์ (องควรวฏฐาปนั)

ส่วนการกำหนดดูแต่เพียงอารมณ์ ก็คือ กำหนด ดูว่า นึปลฐวีกสิณ นึอาไปกสิณ ๗๗๗ นึโหาตกสิณ อย่างนี้เรียกว่า กำหนดดูอารมณ์ (อารมมณวรวฏฐาปนั)

การฝึกสมาธิเพื่ออิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์ เป็นงานที่ยากมากในหลายแสนคนจะได้สักคนก็ยาก

การฝึกสมาธิเพียงเพื่อให้ได้ฌาน ก็นับว่าเป็นงานที่ยากมากอยู่แล้ว น้อยคนนักที่จะทำได้ ยิ่งจะฝึกเพื่อให้ได้อิทธิฤทธิ์หรืออิทธิปาฏิหาริย์ ก็ยิ่งยากขึ้นอีกหลายเท่า แต่สำหรับผู้ที่เคยได้ฌาน ได้อภิญญา มาตั้งแต่ชาติก่อน จะสำเร็จได้โดยไม่ยาก ไม่ต้องฝึกมากไม่ต้องใช้เวลามาก และทั้งไม่จำเป็นจะต้องฝึกโดยวิธี ๑๔ อย่าง ดังที่กล่าวมานั้น ก็สามารถจะสำเร็จได้ ซึ่งเรื่องนี้ใน วิสุทธิมรรค (วิ. ๒/๒๐๒) ท่านได้กล่าวไว้ดังนี้

พระโยคาวจรผู้แรกฝึกหัด ซึ่งไม่เคยบำเพ็ญภาวนา มาตั้งแต่ชาติก่อน ถ้าหากไม่ได้ฝึกจิตโดยอาการ ๑๔

ดังที่กล่าวมาแล้ว จะสำเร็จการกระทำอิทธิปาฏิหาริย์นั้น เป็นสิ่งที่เป็นไปไม่ได้ทั้งนี้ก็เพราะว่า:-

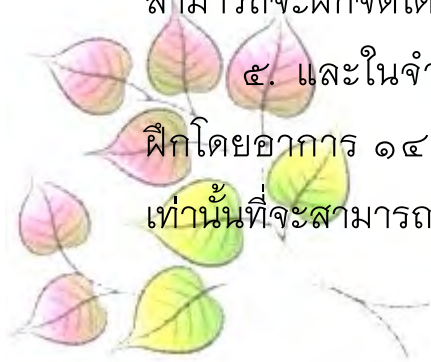
๑. การจะบริกรรมกสิณได้สำเร็จ คือเพ่งกสิณ แล้วหลับตาเห็นกสิณในใจชัดเหมือนลืมตาเห็น ซึ่งเรียกว่าได้อุคคหนิมิตนั้น ในร้อยหรือในพันของผู้ที่ปฏิบัติ จะมีผู้ทำได้สำเร็จสักคนหนึ่งเท่านั้น

๒. และในจำนวนร้อยหรือจำนวนพันของผู้ปฏิบัติ ซึ่งได้อุคคหนิมิตแล้วนั้น จะมีเพียงคนเดียวที่สามารถทำ ปฏิภาคนิมิตให้เกิดได้

๓. และในจำนวนร้อยหรือจำนวนพันของผู้ที่ได้ ปฏิภาคนิมิตแล้วนั้น จะมีเพียงคนเดียวที่สามารถฝึก ต่อไปจนได้ฌานครบหมดทุกอย่าง

๔. และในจำนวนร้อยหรือจำนวนพันของผู้ที่ได้ ฌานครบหมดทุกอย่างแล้วนั้น จะมีเพียงคนเดียวที่สามารถจะฝึกจิตโดยอาการ ๑๔ นั้นได้

๕. และในจำนวนร้อยหรือในจำนวนพันของผู้ที่ ฝึกโดยอาการ ๑๔ อย่างได้แล้วนั้น จะมีเพียงคนเดียว เท่านั้นที่จะสามารถกระทำอิทธิปาฏิหาริย์ต่างๆ ได้

๖. และในจำนวนร้อยหรือในจำนวนพันของผู้ที่กระทำอิทธิปาฏิหาริย์ได้แล้วนั้น จะมีเพียงคนเดียวเท่านั้นที่สามารถเข้าฉานทุกอย่างได้ฉับพลัน

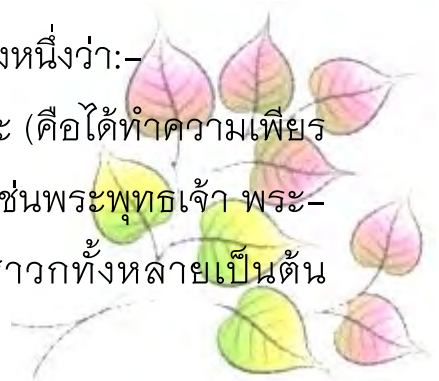
จากข้อความที่ท่านกล่าวมานี้จะเห็นว่า การฝึกสมาธิเพื่อให้สำเร็จอิทธิปาฏิหาริย์นั้น เป็นสิ่งที่น้อยคนมากที่จะทำได้ และที่ท่านกล่าวเช่นนั้น เข้าใจว่าต้องการแต่เพียงแสดงว่า น้อยคนนักที่จะทำได้สำเร็จ ท่านคงไม่ต้องการให้ถือเป็นเรื่องตามตัวเลขนั้น เพราะถ้าถือตามตัวเลขที่ท่านกล่าวไว้จริงๆ แล้ว ก็แปลว่าแม้คนทั้งโลกในปัจจุบันนี้ ซึ่งมากกว่าคนในสมัยก่อนหลายเท่าก็จะมีใครทำได้สำเร็จถึงขั้นได้อิทธิปาฏิหาริย์

บางคนไม่ต้องฝึกมาก แต่ก็สามารถ

ได้อิทธิปาฏิหาริย์ก็มี

อนึ่งท่านได้กล่าวไว้อีกอย่างหนึ่งว่า:-

สำหรับท่านผู้มีปุพโยคะ (คือได้ทำความเพียรมาตั้งแต่ชาติปางก่อน) แรกกัลป์ เช่นพระพุทธเจ้า พระปัจเจกพุทธเจ้า และพระอัครสาวกทั้งหลายเป็นต้น

แม้ไม่ต้องฝึกจิตมาโดยอาการ ๑๔ ดังที่กล่าวมานั้น แต่ในเมื่อได้สำเร็จเป็นพระอรหันต์แล้ว คุณวิเศษต่างๆ เช่น อิทธิปาฏิหาริย์ต่างๆ ตลอดทั้งปฏิสัมภทา ๔ ก็สำเร็จขึ้นมาเองได้

พลวบุพพโยคานัม ปน พุทฺธปจฺเจกพุทฺธอคุศลา-
วกาทีนัม วินาปี อิมินา วุตฺตปฺปการาเรน ภาวนาอนุกฺกเมน
อรหตฺตปฏิลาภเสเนว อิทฺถจฺจ อิทธิวิภูพฺพนัม อญฺเญ จ
ปฏิสมฺภทาทีเภาทา คุณา อิชฺฌนฺติ-วิ.๒/๒๐๔

จากหลักอันนี้เอง เราจึงได้ทราบว่ ทำไมพระอรหันต์บางองค์ ทั้งที่ไม่เคยฝึกสมาธิมาก่อนเลย แต่เมื่อได้ฟังธรรมสำเร็จเป็นพระอรหันต์แล้ว ก็ได้อภิญา ๖ หรือได้ปฏิสัมภทา ๔ ดังเช่นพระสารีบุตร พระมหาโมคคัลลานะ พระมหากัปปินะ สันตติมหาอำมาตย์ อย่างนี้เป็นต้น

ฤทธิ์ ๑๐ อย่าง

อนึ่ง การที่จะเข้าใจในเรื่องอิทธิปาฏิหาริย์ชัดเจนยิ่งขึ้นนั้น จำเป็นต้องศึกษาให้รู้ถึงความหมายและที่มาของ

คำว่า ฤทธิ์หรืออิทธิปาฏิหาริย์ให้ละเอียดยิ่งขึ้น ซึ่งใน คัมภีร์ปฏิสังขาทมรรค (ขุ.ป. ๓๑/๕๘๙) ได้กล่าวไว้ว่า อิทธิซึ่งแปลว่าฤทธิ์นั้นมีอยู่ ๑๐ อย่างคือ

๑. อธิภูฐานาอิทธิ ฤทธิ์ที่สำเร็จด้วยการอธิษฐาน เช่น คนเดียวทำให้เป็นหลายคน เป็นต้น
๒. วิกฤพพนาอิทธิ ฤทธิ์แปลงกาย
๓. มโนมยาอิทธิ ฤทธิ์ที่เกิดจากใจ คือการเนรมิตกายทิพย์ขึ้นมาจากกายเนื้อ
๔. ญาณวิปฬาราอิทธิ ฤทธิ์ญาณปกป้อง
๕. สมาธิวิปฬาราอิทธิ ฤทธิ์สมาธิปกป้อง
๖. อริยาอิทธิ ฤทธิ์ของพระอริยะ
๗. กัมมวิปากชาอิทธิ ฤทธิ์ที่เกิดจากวิบากของกรรม
๘. ปุณฺณวโต อิทธิ ฤทธิ์ของผู้มีบุญ
๙. วิชฺขามยาอิทธิ ฤทธิ์ที่เกิดจากเวทมนต์คาถา

๑๐. ตตถ ตตถ สมมา- ฤทธิคือการได้บรรลุความ
 ปโยคปจฺจยา วิชฺ- สำเร็จ เพราะอาศัยการ.
 ฌนญฺฐน อิติ ประกอบกิจโดยชอบใน
 การงานนั้นๆ

และฤทธิทั้ง ๑๐ อย่างนี้ ท่านได้อธิบายไว้ใน
 วิสุทฺธิมรรค (วิ. ๒/๒๐๗) ว่า:-

๑. อธิษฐานาธิติ ฤทธิที่สำเร็จด้วยการอธิษฐาน
 เช่นคนเดียวทำให้เป็นหลายคนเป็นต้น ซึ่งเรื่องนี้ได้เคย
 อธิบายมาโดยละเอียดแล้ว ขอให้ดูในเล่มนี้ตั้งแต่หน้า
 ๒๐๔ เป็นต้นไป

๒. วิภวณนาธิติ ฤทธิแปลงกาย อันนี้ก็ได้
 อธิบายมาแล้ว ขอให้ดูในเล่มนี้หน้า ๔๐๗ เป็นต้นไป

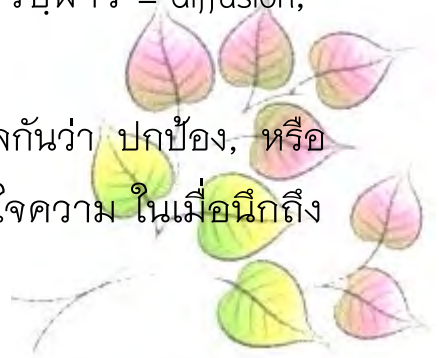
๓. มโนมยาธิติ หรือ มโนมยิทธิ การเนรมิต
 กายทิพย์ขึ้นมาจากกายเนื้อ ข้อนี้ก็อธิบายมาแล้ว ขอให้
 ดูในเล่มนี้ตั้งแต่หน้า ๑๔๗ เป็นต้นไป

๔. ญาณวิปฺพาราธิติ ฤทธิญาณปกป้อง ข้อนี้
 ในคัมภีร์ปฏิสัมภิทามรรค ท่านอธิบายว่า:-

ผู้ที่พิจารณาถึงความไม่เที่ยงบ่อยๆ จนกระทั่ง
 ละนิจสัญญาคือความเข้าใจว่าเที่ยงได้สำเร็จ ก็เรียกว่าผู้
 มีฤทธิ์และในทำนองเดียวกันผู้ที่พิจารณาถึงทุกข์บ่อยๆ
 จนกระทั่งละสุขสัญญา ความสำคัญว่าเป็นสุขได้สำเร็จ
 ผู้ที่พิจารณาถึงความเป็นอนัตตาบ่อยๆ จนกระทั่งละ
 อัตตสัญญา ความสำคัญว่าเป็นตนหรือมีตนได้สำเร็จ
 ผู้ที่พิจารณาถึงความเปื้อน่ายบ่อยๆ จนกระทั่งละนันทิ
 ความยินดี หรือความเพลิดเพลินในความสุขได้สำเร็จ
 ผู้ที่พิจารณาถึงนิโรธความดับทุกข์..... ละสมุทัย..... ผู้ที่
 พิจารณาถึงปฏินิสสัคคะ การสลละคืนหรือการปล่อยวาง
 ละอาทานะ ความยึดมั่นถือมั่นได้สำเร็จ ก็เรียกว่าผู้มีฤทธิ์
 และฤทธิ์อันนี้เกิดจากญาณแผ่ปกป้องคุ้มครอง ฉะนั้น
 จึงเรียกว่า ญาณวิปฬาราทิทธิ ซึ่งตามศัพท์แท้ๆ แปลว่า
 ฤทธิ์จากญาณแผ่ซ่าน เพราะคำว่า วิปฬาร นั้น ตามศัพท์
 แปลว่า แผ่ซ่าน แผ่กระจาย (วิปฬาร = diffusion,-
 Pervasion.-ริสเดวิดส์)

อนึ่ง คำว่า วิสฬาร ที่แปลกันว่า ปกป้อง, หรือ
 ปกแผ่นั้นเป็นการแปลโดยถอดใจความ ในเมื่อนึกถึง

ตัวอย่างว่า ผู้ที่มีญาณวิปหาราอิทธินั้นมีลักษณะอย่างไร เพราะในคัมภีร์ปฏิสัมพันธ์มรรค ท่านก็ได้ยกตัวอย่างของผู้ที่มีญาณฤทธิ์คุ้มครอง เช่น ท่านพากุละ ท่านสังกิจจะ และนายภูตบาล เป็นต้น ซึ่งในคัมภีร์วิสุทธิมรรคได้เล่าประวัติของท่านทั้งสามไว้อย่างสั้นๆ ดังนี้

ท่านพากุละ

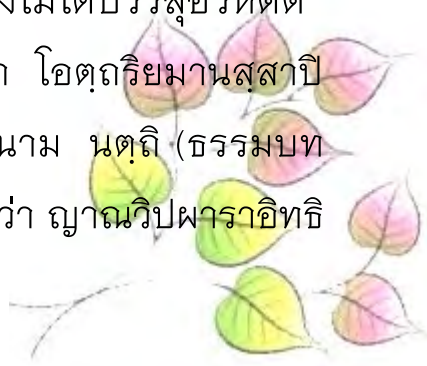
ท่านพากุละเมื่อยังเป็นเด็กทารกอยู่ วันหนึ่งซึ่งเป็นวันมงคล เขาให้ลงอาบน้ำในแม่น้ำ แล้วเกิดพลัดตกลงไปในกระแสน้ำ เพราะความเลินเล่อของหญิงพี่เลี้ยง ครั้นแล้วปลาใหญ่ก็ฮุบเอาเด็กนั้นกลืนลงไปในห้อง แล้วว่ายไปจนถึงท่าน้ำเมืองพาราณสี (ท่านเกิดอยู่ในเมืองโกสัมพี) คนหาปลาคนหนึ่งจับปลาตัวนั้นได้ที่ท่าน้ำนั้น แล้วนำไปขายให้แก่ภริยาเศรษฐี ฝ่ายภริยาเศรษฐีนั้นเมื่อได้เห็นปลาตัวนั้นเกิดรักปลาตัวนั้นขึ้นมาแล้วพูดว่า “เราจักต้มมันเอง” ว่าแล้วก็ลงมือผ่าท้องปลาด้วยตนเอง และได้เห็นเด็กทารกอยู่ในท้องปลา ซึ่งมีรูปร่างผิวพรรณงามอย่างกับสีทอง ก็เกิดความดีใจว่าตนเองได้บุตร แล้ว

ก็ได้เลี้ยงท่านต่อมาจนกระทั่งโตเป็นหนุ่มและต่อมาท่านก็ได้ออกบวชสำเร็จเป็นพระอรหันต์องค์หนึ่ง

พระพุทธโฆษาจารย์ท่านอธิบายว่า การที่ท่านอยู่ในห้องปลาโดยปลอดภัย ไม่มีโรคภัยไข้เจ็บหรืออันตรายใดๆ นั้น เป็นเพราะฤทธิ์แห่งญาณคุ้มครอง ซึ่งญาณที่ว่านี้ก็คือ อรหันต์มัคคญาณที่ท่านจะพึงได้ในปัจฉิมภพ คือภพสุดท้ายนี้

ขอให้สังเกตว่า คนที่จะได้สำเร็จเป็นพระอรหันต์ในชาติสุดท้ายนั้น จะต้องได้สะสมบารมีมานานหลายชาติ บารมีต่างๆ ซึ่งรวมทั้งปัญญาบารมีด้วยนั้น เมื่อได้สะสมไว้ในสันดานจนถึงขีดที่จะได้สำเร็จเป็นพระอรหันต์ในชาติที่เกิดแล้ว แม้จะยังไม่สำเร็จก็สามารถคุ้มครองป้องกันอันตรายต่างๆ ได้ สมดังที่ท่านกล่าวไว้ในคัมภีร์ธรรมบทว่า “สัตว์ผู้เกิดในภพสุดท้าย แม้จะถูกภูเขาสีเนรุล้มทับก็จะไม่ตาย ในเมื่อยังไม่ได้บรรลุอรหันต์” -ปัจฉิมภวีกสตุตตสฺส หิ สีเนรุณา โอตถุริยมานสฺสาปิ อรหตฺตํ อปฺปตฺวา ชีวิตกฺขโย นาม นตฺถิ (ธรรมบท ภาค ๔ หน้า ๑๑๘) ด้วยเหตุนี้คำว่า ญาณวิปฬาราหิทธิ

ท่านจึงอธิบายว่า “คุณวิเศษที่เกิดด้วยอำนาจแห่งญาณ
 ในกาลก่อน หรือภายหลังแต่ความเป็นไปแห่งญาณก็ดี
 ในขณะที่ญาณนั้นเป็นไปก็ดี ชื่อว่า ญาณวิปหาราธิติ”
 - .วิ. ๒/๑๐๑

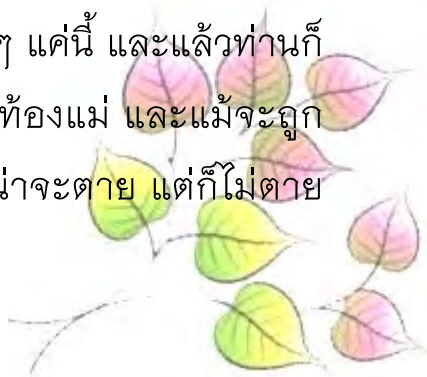
เรื่องโดยพิสดารของท่านพากุละนั้น มีกล่าวไว้ใน
 พากุลสูตร (พากุลตเถรจรรย์พญุตสูตร) และอรรถกถา
 ของพระสูตรนี้ ดูพระไตรปิฎกเล่มที่ ๑๔ หน้า ๒๕๕
 ข้อ ๓๘๐ (ม. อุปริ ๑๔/๒๕๕) และปัญจสุทณีภาค ๓
 หน้า ๕๙๗ (ป. ส. ๓/๕๙๗) และในมโนรทปุรณีภาค ๑
 หน้า ๓๓๐ (มโน. ปุ ๑/๓๓๐) ในหนังสืออรรถกถาท่าน
 บอกว่า พระพากุละ หรือบางทีก็เขียนเป็นพักกุละนั้น
 ออกบวชเมื่ออายุ ๘๐ ปี บวชได้ ๗ วันก็ได้สำเร็จเป็น
 พระอรหันต์ และปรินิพพานเมื่ออายุ ๑๖๐ ปี พระพากุละ
 เป็นพระอรหันต์องค์หนึ่งในจำนวนพระอสีตีสาวก
 และได้รับตำแหน่งเอตทัคคะในทางเป็นผู้มีอาพาธน้อย
 (ดู องค์ เอก. ๒๐/๓๒ ข้อ ๑๔๔)

ท่านสังกัจจะ

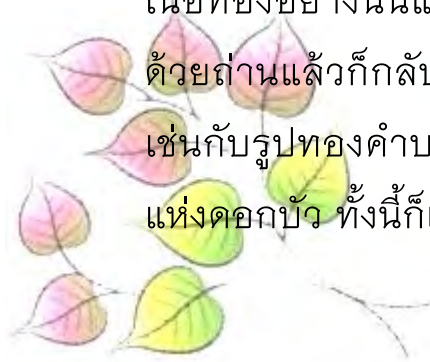
พระสังกัจจะเมื่อยังอยู่ในครรภ์ มารดาทำกาล-
กิริยาคือตาย (คนทั้งหลายเข้าใจว่าทารกในห้องก็ตาย
ด้วย ซึ่งเรียกว่าตายทั้งกลม) ในขณะที่ลับห่อยกศพ
ขึ้นตั้งไว้บนเชิงตะกอนและเผาอยู่นั้น ลับห่อยได้เอา
เหล็กหลาวเผาไฟแทงเข้าไปในห้องนั้น ปลายเหล็ก
แหลมได้ไปถูกเข้าที่เบ้าตา (อกุชิฎุเป) เด็กทารกจึงได้
ส่งเสียงร้องขึ้น ลับห่อยได้ยินเสียงนั้นจึงรู้ว่าเด็กทารก
ยังเป็นอยู่ยังไม่ตาย จึงได้ยกศพลงมาผ่าห้องเอาเด็ก
ออกมา แล้วมอบให้กับยายของท่านไป ยายได้เลี้ยงท่าน
มาจนเติบโตใหญ่อายุได้ ๗ ขวบ และได้จัดการให้ท่านบวช
เป็นสามเณร และท่านก็ได้บรรลุนิพพานพร้อมทั้งปฏิ-
สัมภีทา ๔

เรื่องของสังกัจจะสามเณร ในวิสุทธิมรรค พระ-
พุทธโฆษาจารย์ได้เล่าไว้เพียงสั้นๆ แค่นี้ และแล้วท่านก็
อธิบายว่า การที่ทนไม่ตายอยู่ในห้องแม่ และแม่จะถูก
เผาไฟก็ไม่ตาย ถูกหลาวแทงซึ่งน่าจะตาย แต่ก็ไม่ตาย
ทั้งหมดก็เป็นเรื่องด้วยญาณคุ้มครอง

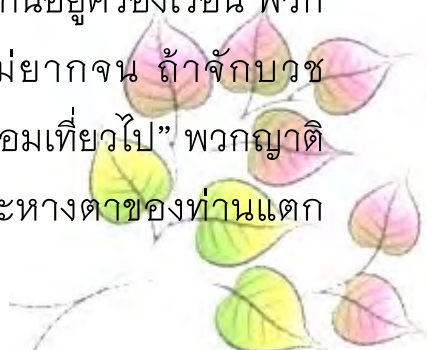
อนึ่ง เรื่องของท่านสังกิจจะสามเณรนี้ยังมีกล่าวไว้ในคัมภีร์ธรรมบทภาค ๔ อีก ซึ่งในคัมภีร์ธรรมบทมีเรื่องพิสดารกว่าในวิสุทธิมรรคมาก และนอกจากจะพิสดารกว่าแล้ว ยังมีข้อความบางอย่างไม่ตรงกับในวิสุทธิมรรคอีกด้วย กล่าวคือในธรรมบทนั้นท่านกล่าวไว้ว่า:-

มารดาของสังกิจจะสามเณรนั้น เป็นธิดาของตระกูลมั่งคั่งในกรุงสาวัตถี มารดาของท่านได้กระทำกาละด้วยความเจ็บไข้อย่างหนึ่ง ในขณะที่ท่านยังอยู่ในท้องนั่นเอง เมื่อมารดาถูกเผา เนื้อหนังก็ได้ไหม้ไฟไปทั้งหมด เว้นไว้แต่เนื้อท้อง (ตสุสา ฌาปิยมานายฐเปตวา คพภมัสสิ เสสมัสสิ ฌายิ) เมื่อเป็นดั่งนั้นลับหระอจึงได้เอาเนื้อท้องของนางลงมาจากเชิงตะกอนแล้วแทงด้วยหลาวเหล็กเข้าไปในท้อง ๒-๓ แห่ง ปลายหลาวเหล็กไปแทงถูกเข้าที่หางตาของทารก พวกลับหระอเมื่อแทงเนื้อท้องอย่างนั้นแล้ว ก็โยนเข้าไปบนกองถ่านปกปิดด้วยถ่านแล้วก็กลับไป เนื้อท้องไหม้ ส่วนทารกได้เป็นเช่นกับรูปทองคำบนกองถ่าน เหมือนนอนอยู่ในกليبแห่งดอกบัว ทั้งนี้ก็เพราะโดยธรรมดา สัตว์ผู้เกิดในภพ

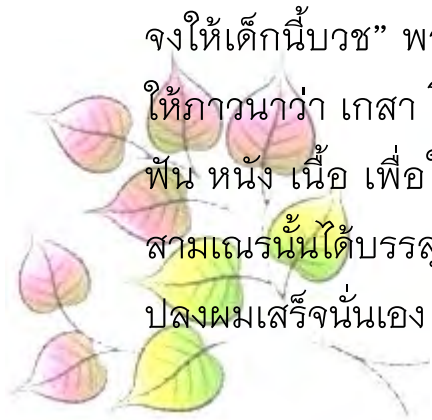

สุดท้าย แม้จะถูกเขาสีเนอร์ลุ่มทับ เมื่อยังไม่ได้บรรลุ
 อรหัตแล้วสิ้นชีวิตเป็นอันไม่มี (อถสฺสา คพฺภมฺสํ จิตฺกา
 โยตาเรตฺวา ทฺวิสุ ตีสุ สฺฐาเนสุ สฺฐเลหิ วิชฺฌีสุ. สฺฐลโกฏี
 ทารกสฺส อภฺชิโกฏี ปหริ. เอวํ คพฺภมฺสํ วิชฺฌิตฺวา
 อํคารราสิมฺหิ ชิปีตฺวา อํคาเรเหว ปฏฺิจฺฉาเทตฺวา ปกฺกมฺีสุ.
 คพฺภมฺสํ ฉมายิ. อํคารมตฺถเก ปน สุวณฺณพิมฺพสฺสทิสฺโส
 ทารโก ปทุมคพฺภนิปนฺโน วีย อโหสิ. ปจฺฉิมภวิกสฺตตฺสส
 หิ สีนฺรฺุณา โยตฺถริยมาณสฺสาปิ อรหตฺตํ อปฺปตฺวา
 ชีวิตกฺขโย นาม นตฺถิ)

ในวันรุ่งขึ้น พวกสัปเหร่อมาด้วยคิดว่า “จักดับเชิง
 ตะกอน” เห็นทารกนอนอยู่อย่างนั้น เกิดอัศจรรย์และ
 แปลกใจคิดว่า “นี่อะไรกัน สรีระ (ของมารดา) ถูกเผาอยู่
 บนพื้นใหม่ทั้งหมด แต่ทารกไม่ไหม้ จักมีเหตุอะไรหนอ”
 จึงอุ้มเด็กนำไปภายในบ้าน ถ้ามพวกหมอทายนิมิต
 พวกหมอทายนิมิตพูดว่า “ถ้าทารกนี้อยู่ครองเรือน พวก
 ญาติตลอด ๗ เครือสกุลจักไม่ยากจน ถ้าจักบวช
 จักเป็นผู้อันสมณะ ๕๐๐ รูปแวดล้อมเที่ยวไป” พวกญาติ
 จึงขนานชื่อว่า “สังกัจจะ” เพราะหางตาของท่านแตก

ด้วยหลาวเหล็ก (คำว่าสังกัจจะนั้น คำเดิมมาจากคำว่า
 สงฺกฺ ซึ่งแปลว่า หลาวเหล็ก หอก, ทวน, แหวน, สงฺกฺ =
 a stake, spike, javelin -ริสเดวิดส์) ฉะนั้นต่อมา ท่าน
 จึงได้มีชื่อปรากฏว่า “สังกัจจะ” พวกญาติทั้งหลายได้
 เลี้ยงท่านไว้ โดยปรึกษากันว่า เดียวนี้จะเป็นอย่างไรก็
 ช่างเถอะ ในเวลาที่เขาเติบโตแล้ว พวกเราจักให้เขาบวชใน
 สำนักของพระสารีบุตรผู้เป็นเจ้าของเรา ในเวลาที่ท่าน
 สังกัจจะมีอายุได้ ๗ ขวบ ท่านได้ยินพวกเด็กๆ พูดกันว่า
 “ในเวลาที่ท่านอยู่ในท้อง มารดาของท่านได้กระทำกาละ
 เมื่อสรีระมารดาของท่านแม่ถูกไฟเผาอยู่ ท่านก็ไม่ไหม้”
 ท่านจึงได้บอกแก่พวกญาติว่า “เข่าฉันพันภัยเห็นปานนั้น
 ประโยชน์อะไรของฉันด้วยเรือน ฉันจักบวช” พวกญาติ
 เหล่านั้นรับว่า “ดีละพ่อ” แล้วนำไปยังสำนักพระสารี-
 บุตรเถระ แล้วได้ถวายด้วยกล่าววว่า “ท่านเจ้าข้า ขอท่าน
 จงให้เด็กนี้บวช” พระเถระให้ตัจปัญจกัมมัฏฐาน (คือ
 ให้ภาวนาว่า เกสา โลมา นขา ทันตา ตโจ ผม ขน เล็บ
 ฟัน หน้ำ เนื้อ เพื่อให้เกิดปฏิกุศลัญญา) แล้วก็ให้บวช
 สามเณรนั้นได้บรรลอรหัตพร้อมด้วยปฏิสัมภิตา ในเวลา
 ปลงผมเสร็จนั่นเอง

เรื่องของสังกัจจะสามเณรตามที่กล่าวไว้ในธรรมบท ยังมีเรื่องยาวกว่านี้อีกมาก ผู้ต้องการจะทราบเรื่องพิสดาร ก็ขอให้ดูจากเรื่องสังกัจจะสามเณรในธรรมบทภาค ๔ ขอให้สังเกตว่า เรื่องที่กล่าวไว้ในธรรมบทนั้นนำหว่าด-เสียวกว่าที่พระพุทธโฆษาจารย์กล่าวไว้ในวิสุทธิมรรค แต่ถึงอย่างไร ก็มีข้อความที่ตรงกันตรงที่ว่า แม้ว่าแม่ของท่านจะตายในขณะที่ท่านยังอยู่ในท้อง และถึงแม้ศพแม่ของท่านจะถูกไฟเผาจนเนื้อหนังในบริเวณอื่นไหม้หมด แต่ที่ตรงบริเวณท้องไม่ไหม้ หรือถึงแม้จะไหม้หมด แต่ท่านก็ยังไม่ตาย ทั้งนี้เป็นเพราะบุญบารมีของท่านที่ได้สะสมไว้ในอดีต ซึ่งจะทำให้ท่านสำเร็จเป็นพระอรหันต์ในชาตินี้คุ้มครองไว้ ท่านจึงไม่เป็นอันตรายเพียงแต่มีแผลนิดหน่อยที่หางตา เพราะถูกเหล็กแหลมแทงเท่านั้น

ท่านภูตปาละ

บิดาของเด็กชายภูตปาละเป็นคนจน อยู่ในเมืองราชคฤห์ วันหนึ่งเขากับลูกไปป่าด้วยเกวียนเพื่อหาฝืนบรรทุกฝืนเต็มเกวียนแล้วก็กลับ ถึงที่ใกล้ประตูเมือง

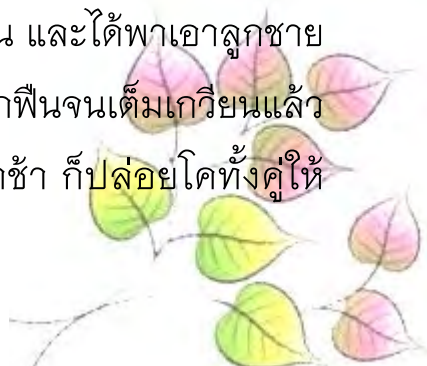
เวลาเย็นบังเอิญโคทั้งสองของเขาสลัดแอกวิ่งเข้าเมืองไป เขาจึงให้ลูกเล็กนั่งอยู่ใต้ร่มเกวียน แล้วตามรอยโคเข้าไปในเมือง เขายังไม่ทันออกจากเมือง ประตูเมืองก็ปิดเสียก่อน จึงต้องทิ้งลูกเล็กให้นอนอยู่นอกเมืองคนเดียวความที่เด็กไม่เจ็บป่วย ไม่เป็นอันตรายตลอดคืนทั้ง ๓ ยาม ภายนอกเมือง ทั้งที่มียักษ์ร้ายออกพล่านไป ก็จัดว่าเป็น ญาณวิปารอาธิติ คือเป็นเพราะอิทธิฤทธิ์แห่งญาณ คัมภีร์

เรื่องของท่านภูตปาละที่เล่าไว้ในวิสุทธิมรรค มีเพียงสั้นๆ แค่นี้ แต่ท่านก็บอกไว้เหมือนกันว่าเรื่องนี้ควร จะรู้ โดยพิสดาร แต่ก็ไม่เห็นท่านบอกว่ให้ไปดูเรื่องนี้ จากที่ไหน ข้าพเจ้าคิดว่าถ้าผู้อ่านทราบเรื่องของท่าน ภูตปาละเพียงแค่นี้ ก็จะต้องสงสัยว่า ไม่เห็นจะเกี่ยวกับ ญาณคัมภีร์ตรงไหนเลย แต่อย่างไรก็ดี เข้าใจว่าเรื่อง ของท่านภูตปาละนี้ คงจะเป็นเรื่องเดียวกับเรื่องทารุสา- กฏิกะ ที่กล่าวไว้ในคัมภีร์ธรรมบทภาค ๗ ซึ่งท่านได้ กล่าวไว้ดังนี้

เด็ก ๒ คนในพระนครราชคฤห์ คนหนึ่งเป็นบุตร
ของคนที่เป็นลัมมาทิฏฐิ อีกคนหนึ่งเป็นบุตรของคนที่เป็น
มิจฉาทิฏฐิ เด็กทั้งสองนี้เล่นขลุบด้วยกันเสมอในเด็ก
สองคนนี้ เด็กที่มีพ่อเป็นลัมมาทิฏฐิเวลาจะทอดขลุบ
เขาจะนึกถึงพุทธานุสติกล่าวคำว่า **นโม พุทธสฺส** ก่อน
แล้วจึงทอด ส่วนเด็กที่มีพ่อเป็นมิจฉาทิฏฐินั้นเขาจะนึก
ถึงคุณของพวกเดียรถีย์ทั้งหลายแล้วกล่าวว่า **“นโม
อรหันตํ”** ก่อนแล้วจึงทอด เด็กที่มีพ่อเป็นลัมมาทิฏฐิ
มักจะชนะเสมอ ส่วนเด็กอีกคนหนึ่งก็มักจะแพ้อยู่เรื่อย ๆ
เด็กที่แพ้บ่อย ๆ นี้ ก็ได้สังเกตเห็นเพื่อนกล่าวระลึกถึง
คุณของพระพุทเจ้าแล้วชนะ ต่อมาเขาจึงได้เอาอย่าง
โดยระลึกถึงพุทธานุสติแล้วกล่าว **นโม พุทธสฺส** บ้าง
โดยวิธีนี้ทั้งสองคนก็ได้สะสมในการระลึกถึงพุทธานุสติ

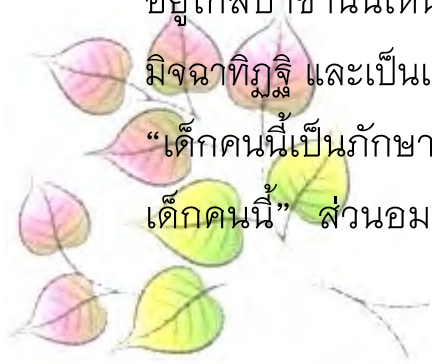
ต่อมาวันหนึ่ง บิดาของเด็กผู้เป็นลัมมาทิฏฐินั้นได้
เทียมเกวียนออกไปในป่าเพื่อหาฟืน และได้พาเอาลูกชาย
ซึ่งยังเล็กอยู่ไปด้วย เมื่อได้บรรทุกฟืนจนเต็มเกวียนแล้ว
ก็กลับ พอมารถึงนอกเมืองใกล้ป่าช้า ก็ปลอญโคทั้งคู่ให้

ออกไปหาหาญ่าหาน้ำกินตามสบายในบริเวณนั้น ส่วนตนเองก็จัดแจงในเรื่องอาหารไม่ได้ติดตามคูโค

ฝ่ายโคทั้งสองเมื่อถูกปล่อยให้เป็นอิสระแล้ว ก็ได้เดินตามฝูงโคที่เข้าไปสู่เมืองในเวลาเย็น ฉะนั้นนายทหารสุภาภิกะ (คือคนที่มีอาชีพด้วยการไปหาพินบรรทุกเกวียนมา) เมื่อเสร็จธุระในเรื่องอาหารและต้องการจะนำโคมาเทียมเกวียนเพื่อกลับบ้าน ซึ่งอยู่ภายในกำแพงเมือง ไม่เห็นโคอยู่ในบริเวณนั้น ก็ออกติดตามโดยเดินไปตามรอยเท้าโคที่เข้าไปในเมือง เมื่อพบโคทั้งสองแล้วจึงกลับออกมา ไม่ทันจะออกจากเมือง ประตูเมืองก็ปิดเสียก่อน ฉะนั้นจึงต้องปล่อยให้ลูกนอนอยู่กับเกวียนคนเดียวตลอดทั้งคืน

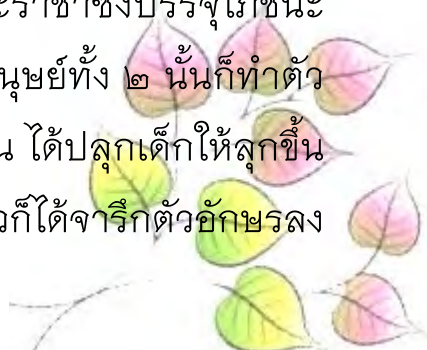
อันกรุงราชคฤห์นั้นโดยปกติก็มากไปด้วยอมนุษย์และเด็กนี้ก็นอนอยู่ใกล้ป่าช้า พวกอมนุษย์ทั้งหลายที่อยู่ใกล้ป่าช้านั้นเห็นเด็กนั้นแล้ว อมนุษย์คนหนึ่งซึ่งเป็นมิจฉาทิฏฐิ และเป็นเสี้ยนหนามต่อพระศาสนาก็ได้กล่าวว่า “เด็กคนนี้เป็นรักษาหารของพวกเรา พวกเราจึงเคี้ยวกินเด็กคนนี่” ส่วนอมนุษย์อีกคนหนึ่งซึ่งเป็นสัมมาทิฏฐิได้

ห้ามอมนุษย์ผู้เป็นมิจฉาทิฏฐิ์นั้น โดยกล่าวว่า “อย่านะ ท่านอย่าทำอะไรเด็กคนนี้นะ” อมนุษย์ที่เป็นมิจฉาทิฏฐิ์นั้นแม้จะถูกห้ามอย่างนี้ก็ไม่ฟัง จึงตรงเข้าไปจับเท้าเด็กดิ่งมา

ฝ่ายเด็กซึ่งกำลังนอนหลับอยู่ เมื่อรู้สึกว่ามีใครมาจับเท้าดิ่งเช่นนั้น จึงได้กล่าวคำว่า **“นโม พุทธสฺส”** ขึ้นมาโดยอัตโนมัติ เพราะเหตุที่ตนมีความเคยชินในการกล่าวเช่นนี้อยู่เสมอ ฝ่ายอมนุษย์ที่จับเท้าเด็กดิ่งนั้นเมื่อได้ยินคำนี้ ก็ตกใจกลัว ถอยออกไปยืนอยู่ห่างๆ

ลำดับนั้นอมนุษย์ผู้เป็นสัมมาทิฏฐิ์จึงได้กล่าวกับอมนุษย์ตนนั้นว่า “พวกเราได้กระทำการอันไม่สมควรจะกระทำเสียแล้ว พวกเราจะต้องถูกลงทัณฑ์กรรมเพื่อเด็กคนนี้” ว่าแล้วอมนุษย์ที่เป็นสัมมาทิฏฐิ์นั้นก็ได้ยื่นรักษาเด็กคนนั้นไว้ ส่วนอมนุษย์ที่เป็นมิจฉาทิฏฐิ์ได้เข้าสู่พระนคร นำธาตุโภชนะของพระราชินีซึ่งบรรจุโภชนะจนเต็มถาดมาให้เด็ก จากนั้นอมนุษย์ทั้ง ๒ นั้นก็ทำตัวเป็นเสมือนบิดามารดาของเด็กนั้น ได้ปลุกเด็กให้ลุกขึ้นแล้วให้บริโภคโภชนะนั้น เสร็จแล้วก็ได้จารึกตัวอักษรลง

ที่เถาต บอกเรื่องราวที่ไปเอาเถาตโกษณะมาด้วยอำนาจของยักษ์ และได้อธิษฐานไว้ด้วยว่า “พระราชทานั้นจงเห็นอักษรเหล่านี้ คนอื่นอย่าเห็น” เมื่อให้เด็กนอนหลับต่อไปแล้ว ยักษ์ทั้งสองก็ได้จากไป

วันรุ่งขึ้น บุคคลในราชสำนักก็เกิดการโกลาหล เพราะเถาตโกษณะของพระราชทานุ๊กใจลักเอาไป จึงได้ปิดประตูพระนคร เทียวค้นหาของตามบ้านต่างๆ ภายในพระนคร เมื่อไม่พบจึงได้ออกไปค้นหาภายนอกพระนคร ในที่สุดก็ได้ไปพบเถาตกาไหล่ทองคำบนถวียนที่บรรทุกพิน จึงได้จับเด็กนั้นโดยสำคัญว่าเป็นโจร นำไปเฝ้าพระราช

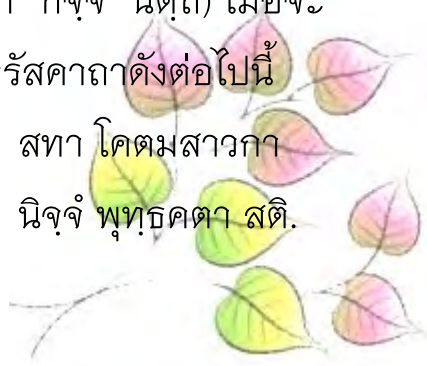
พระราชทานอดพระเนตรเห็นอักษรเหล่านั้นแล้ว จึงได้ตรัสถามเด็กคนนั้นว่า “นี่เรื่องอะไรกันละ พ่อหนู” เด็กนั้นได้กราบทูลว่า “ข้าแต่พระองค์ผู้เป็นสมมติเทพ ข้าพระองค์ไม่ทราบอะไรเลย รู้แต่ว่า เมื่อคืนนี้บิดามารดาของข้าพระองค์ได้นำอาหารมาให้บริโภคน และได้ยินคนคอยเฝ้าดูแลอยู่ด้วย ข้าพระองค์จึงไม่กล้า และแล้วก็ได้หลับไป ข้าพระองค์ทราบเพียงแค่นี้เท่านั้นพระเจ้าข้า”

อนึ่ง ในระหว่างนั้น บิดามารดาของเด็กนั้นก็ได้อำนาจเข้าไปในราชสำนักนั้นด้วย ฝ่ายพระราชามเห็ทราบเรื่องราวทั้งหมดแล้ว ก็พาคนทั้ง ๓ ไปสู่สำนักพระศาสดากราบทูลความเป็นไปทั้งหมดให้ทรงทราบ แล้วทูลถามว่า “ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ พุทธานุสสติอย่างเดียวก่อนหรือที่สามารถคุ้มครองป้องกันภัยต่างๆ ได้หรืออัมมานุสติสังฆานุสติก็สามารถคุ้มครองป้องกันภัยต่างๆ ได้?”

ลำดับนั้นพระศาสดาจึงได้ตรัสกับพระราชามหาบพิตร ไม่ใช่พุทธานุสสติอย่างเดียวก่อนที่จะเป็นเครื่องคุ้มครองป้องกัน ก็บุคคลใดอบรมจิตไว้ดีแล้วโดยฐานะ ๖ บุคคลนั้นไม่จำเป็นต้องมีเครื่องคุ้มครองป้องกันอย่างอื่น และไม่จำเป็นต้องใช้มนต์หรือไสยใดๆ รักษาคุ้มครอง” (มหाराช น เกวลี พุทธานุสสติเยว รกฺขา เยสํ ปน ฉพฺพิเชน จิตฺตํ สุภาวิตํ, เกสํ อญฺเญน รกฺขาวรณฺน วา มนุโตนฺนเชหิ วา กิจฺจํ นตฺถิ) เมื่อจะทรงแสดงฐานะ ๖ พระองค์จึงได้ตรัสคาถาดังต่อไปนี้

๑. สุปฺปพฺพุทฺธิ	ปพฺพชฺฌนฺตฺติ	สทา โคตมสวากา
เยสํ ทิวา จ	รตฺโต เต จ	นิจฺจํ พุทฺธคตฺตา สติ.

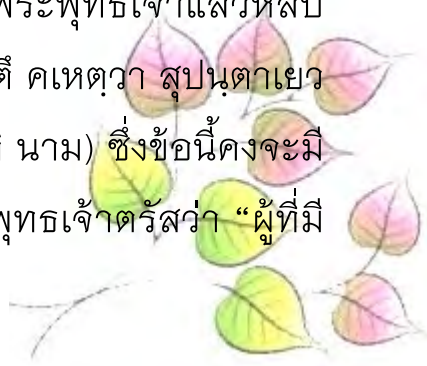
๒. สุปปพุทธํ ปพฺพชฺฌนฺติ สทา โคตมสาวกา
 เยสํ ทิวา จ รตฺโต จ นิจุจํ ฌมฺมคตฺตา สติ.
๓. สุปปพุทธํ ปพฺพชฺฌนฺติ สทา โคตมสาวกา
 เยสํ ทิวา จ รตฺโต จ นิจุจํ สงฺฆคตฺตา สติ.
๔. สุปปพุทธํ ปพฺพชฺฌนฺติ สทา โคตมสาวกา
 เยสํ ทิวา จ รตฺโต จ นิจุจํ กายคตฺตา สติ.
๕. สุปปพุทธํ ปพฺพชฺฌนฺติ สทา โคตมสาวกา
 เยสํ ทิวา จ รตฺโต จ อหีสาย รโต มโน
๖. สุปปพุทธํ ปพฺพชฺฌนฺติ สทา โคตมสาวกา
 เยสํ ทิวา จ รตฺโต จ ภาวนาย รโต มโน.

๑. สาวกของพระโคตมย่อมตื่นอยู่ด้วยดีเสมอ
 เพราะสาวกเหล่านี้ย่อมเจริญพุทธธานุสติอยู่
 เป็นนิจ ทั้งกลางวันและกลางคืน
๒. สาวกของพระโคตมย่อมตื่นอยู่ด้วยดีเสมอ
 เพราะสาวกเหล่านี้ย่อมเจริญธัมมานุสติอยู่
 เป็นนิจ ทั้งกลางวันและกลางคืน

๓. สาวกของพระโคตมย่อมตื่นอยู่ด้วยดีเสมอ เพราะสาวกเหล่านี้ย่อมเจริญสังฆานุสติอยู่ เป็นนิจ ทั้งกลางวันและกลางคืน
๔. สาวกของพระโคตมย่อมตื่นอยู่ด้วยดีเสมอ เพราะสาวกเหล่านี้ย่อมเจริญกายคตาสติอยู่ เป็นนิจ ทั้งกลางวันและกลางคืน
๕. สาวกของพระโคตมย่อมตื่นอยู่ด้วยดีเสมอ เพราะสาวกเหล่านี้มีใจยินดี ในความไม่ เบียดเบียนอยู่เสมอ ทั้งกลางวันและกลางคืน
๖. สาวกของพระโคตมย่อมตื่นอยู่ด้วยดีเสมอ เพราะสาวกเหล่านี้มีใจยินดีในการภาวนาอยู่ เสมอ ทั้งกลางวันและกลางคืน

คำว่า **สุปปพุทธํ ปุพฺพชฺฌนฺตํ** ซึ่งแปลว่า ตื่นอยู่ ด้วยดี นั้น ในอรรถกถาอธิบายว่า “บุคคลใดเจริญ พุทธานุสติ คือระลึกถึงคุณของพระพุทธรเจ้าแล้วหลับ เมื่อตื่นย่อมตื่นด้วยดี (พุทฺธคตํ สติ คเหตุวาทา สุปนฺตาทายะว ปุพฺพชฺฌนฺตาทา สุปปพุทฺธํ ปุพฺพชฺฌนฺตํ นาม) ซึ่งข้อนี้คงจะมีความหมายอย่างเดียวกับที่พระพุทธรเจ้าตรัสว่า “ผู้ที่มี

เมตตาเจโตวิมุติ นั้นย่อมนจะได้ อานิสงส์ ๑๑ อย่าง คือ
 ๑ สุขี สุขุม หลับเป็นสุข ๒ สุขี ปฏิพัชฌณติ ตื่นเป็นสุข
 ๓ น ปาปกํ สุขินํ ปสฺสติ ไม่ฝันเห็นสิ่งที่ไม่ดี ฯลฯ

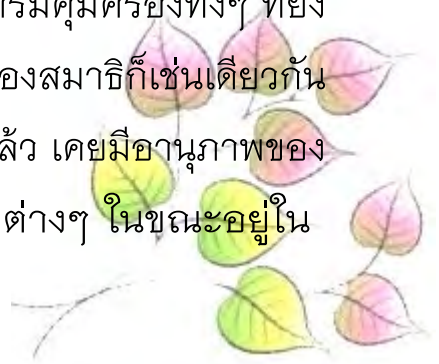
ขอให้สังเกตว่า ในคาถาที่เป็นพุทธพจน์นี้ไม่ได้
 บอกไว้ว่า การระลึกถึงคุณของพระพุทธเจ้าเป็นต้นนั้น
 จะสามารถคุ้มครองป้องกันภัยต่างๆ ได้อย่างไร เพียงแต่
 บอกว่า ผู้ที่เจริญพุทธานุสติ ธัมมานุสติ สังฆานุสติเป็น
 ต้นนั้น จะตื่นคืออยู่เสมอคือตื่นขึ้นมาอย่างมีความสุข

อนึ่ง การที่พระพุทธโฆษาจารย์อ้างตัวอย่างถึงนาย-
 ภูตปาละหรือลูกของคนขับเกวียนว่ามีญาณคุ้มครองนั้น
 ก็เพราะในธรรมบทนี้ได้กล่าวต่อไปว่า “เมื่อพ่อแม่และ
 ลูกทั้ง ๓ คนนี้ได้ฟังธรรมเทศนาเรื่องนี้จบแล้ว ก็ได้
 สำเร็จเป็นพระโสดาบันทั้ง ๓ คน และต่อมาภายหลังทั้ง
 ๓ คนนี้ก็ได้ออกบวชและได้สำเร็จเป็นพระอรหันต์
 ทั้งหมด” เพราะเหตุที่จะได้สำเร็จเป็นพระอรหันต์ในชาตินี้
 กระจ่าง จึงสามารถพ้นจากอันตรายต่างๆ ได้ และ
 เรียกว่า มีญาณวิปหาราอิทธิ

๕. สมาธิวิปัสณาภิธานิ ฤทธิสมาธิปกป้อง ข้อนี้
ในคัมภีร์วิสุทธิมรรค ท่านอธิบายว่า คุณวิเศษอันเกิด
ด้วยอานุภาพของสมณะ คือความที่จิตสงบ ก่อนเข้าสมาธิ
หรือภายหลังเข้าสมาธิ หรือในขณะกำลังเข้าสมาธิก็ดี
ชื่อว่าสมาธิวิปัสณาภิธานิ

จากคำอธิบายของท่านนี้หมายความว่า ผู้ที่ได้
สมาธิขั้นสูงสุดนั้น และมีวิสัยทั้งห้าด้วยนั้น แม้ในขณะที่
ยังไม่ได้เข้าสมาธิ หรือออกจากสมาธิแล้วก็ตาม สมาธิที่
เคยได้ก็มีอานุภาพที่จะคุ้มครองป้องกันอันตรายต่างๆ ได้
ไม่ใช่เฉพาะแต่ในเวลากำลังอยู่ในสมาธิหรืออยู่ในฌาน
เท่านั้น สมาธิจึงจะมีอำนาจคุ้มครอง ขอให้เปรียบเทียบกับ
เรื่องของสังกัจจะสามเณร ซึ่งมีฤทธิของญาณปกป้อง
ตั้งแต่อยู่ในท้องแม่ ท่านพากุละก็มีฤทธิญาณปกป้อง
ตั้งแต่ยังเป็นเด็กทารก ซึ่งแม้จะอยู่ในท้องปลาที่ไม่เป็น
อันตราย ทั้งสองท่านนี้มีญาณบารมีคุ้มครองทั้งๆ ที่ยัง
ไม่ได้บรรลุอรหัตตมรรคญาณ เรื่องสมาธิก็เช่นเดียวกัน
สำหรับผู้ที่เคยได้สมาธิขั้นสูงมาแล้ว เคยมีอานุภาพของ
สมาธิคุ้มครองป้องกันอันตรายต่างๆ ในขณะที่อยู่ใน

สมาธิมาแล้วนั้น แม้ในขณะที่ยังไม่ได้เข้าสมาธิหรือออกจากสมาธิมาแล้ว อานุภาพของสมาธิก็ยังมีอยู่ ฉะนั้นท่านจึงอธิบายว่า “ฤทธิ์สมาธิปกป้องนั้น หมายถึงคุณวิเศษอันเกิดด้วยอานุภาพของสมณะ คือความที่จิตสงบก่อนเข้าสมาธิ หรือภายหลังเข้าสมาธิ หรือในขณะที่กำลังเข้าสมาธิก็ดี ชื่อว่าสมาธิวิปการาธิติ” ขอให้สังเกตจากคำบาลีดังต่อไปนี้:-

สมาธิโต ปุพฺเพ วา ปจฺฉา วา ตํขณฺเ วา สมถานุ-
ภาวนิพฺพตฺโต วิเสโส สมาธิวิปการาธิติ - วิ. ๒/๒๐๙
และขอให้เปรียบเทียบกับเรื่องญาณวิปการาธิติ
ด้วยดังนี้

ญาณปฺปวตฺติโต ปน ปุพฺเพ วา ปจฺฉา วา ตํขณฺเ
วา ญาณานุภาวนิพฺพตฺโต วิเสโส ญาณวิปการาธิติ
นาม - วิ ๒/๒๐๘

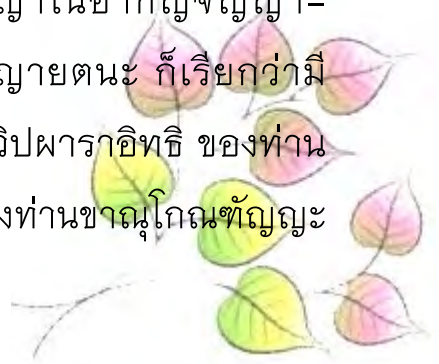
บทนี้แปลว่า “คุณวิเศษอันเกิดด้วยอานุภาพของ
ญาณซึ่งเป็นไปก่อนได้ญาณ หรือภายหลังการได้ญาณ
หรือในขณะที่กำลังได้ญาณก็ดี ชื่อญาณวิปการาธิติ ข้อนี้
หมายความว่า แม้ในขณะที่ยังไม่ได้ญาณ คือยังไม่ได้

บรรลุลุอรหัตตมรรคญาณ เช่นสังกิจจะสามเณร หรือ
ท่านพากุละเป็นต้นนั้น ญาณบารมีที่เคยอบรมมาและ
แก้กล้าถึงขนาดที่จะได้สำเร็จเป็นพระอรหันต์ในชาตินั้น
ก็สามารถคุ้มครองป้องกันอันตรายได้ ญาณไม่ใช่จะ
คุ้มครองเฉพาะในขณะที่กำลังบรรลุลุหรือภายหลังการ
บรรลุลุแล้วเท่านั้น

พระพุทธโฆษาจารย์เมื่อได้อธิบายความหมาย
ของคำว่า สมาธิวิปการาอิทธิดังที่กล่าวมานี้แล้ว ท่านก็
ได้อ้างข้อความในคัมภีร์ปฏิสัมภิทามรรคมากล่าวไว้ดังนี้

คำว่า อิทธิ แปลว่า ความสำเร็จ (อิทธิมีความ
หมายเท่ากับ อิชฺฌน ความสำเร็จ) ฉะนั้นผู้ที่ละนิวรณ์
ทั้งหลายได้สำเร็จด้วยปฐมฌาน ก็ชื่อว่ามี สมาธิวิปการา
อิทธิ (ปฐมชฌาเนน นีวรณานํ ปหานญฺโจ อิชฺฌตฺตีติ สมาธิ
วิปการาอิทธิ) และในทำนองเดียวกัน ผู้ที่เข้าฌานสูงขึ้น
ไปโดยลำดับ จนกระทั่งละสังขยาในอากิญจัญญา-
ยตนะได้ด้วยเนวสังขยานาสังขยาตนะ ก็เรียกว่ามี
สมาธิวิปการาอิทธิ ดังเช่นสมาธิวิปการาอิทธิ ของท่าน
พระสารีบุตร ของท่านสังขชีวะ ของท่านชาฎุโกณฑัญญะ

ของอุบาสิกาชื่อว่า อุตตรา และอุบาสิกาชื่อว่า สามาวดี
- ชุ.ป. ๓๑/๕๙๘

ข้อความในคัมภีร์ปฏิสัมภิทามรรคมีเพียงเท่านี้
และจากข้อความนี้แสดงว่า **อิทธิ** ไม่จำเป็นจะต้องหมายถึง
อิทธิปาฏิหาริย์เสมอไป เพราะผู้ที่ละนิวรณ์ทั้งหลายได้
ด้วยการเข้าปฐมฌาน ก็เรียกว่ามีอิทธิฤทธิ์ได้เหมือนกัน
ดังนี้เป็นต้น และถ้าพิจารณาตามคำอธิบายนี้ก็ดูจะไม่
สมกับคำว่า สมาธิวิปารธาอิทธิ ซึ่งแปลว่า ฤทธิ์สมาธิ
ปกป้อง แต่อย่างไรก็ดี ในคัมภีร์ปฏิสัมภิทามรรคนี้ ก็ได้
ยกตัวอย่างของผู้ที่มีฤทธิ์สมาธิปกป้องมาให้ดูไว้ด้วย คือ
พระสารีบุตร พระสังขชีวะ พระชาณุโกณฑัญญะ นาง-
อุตตรา และนางสามาวดี ซึ่งในคัมภีร์วิสุทธิมรรคได้เล่า
เรื่องของท่านเหล่านี้ไว้สั้นๆ ดังต่อไปนี้

สมาธิวิปารธาของพระสารีบุตร

เมื่อครั้งพระสารีบุตรพักอยู่ที่วิหารชื่อ กโปตกันทรา
(ชอกเขานกพิราบ) กับพระมหาโมคคัลลานเถระปลงผม
ใหม่ๆ นั่งอยู่กลางแจ้งในคืนเดือนหงาย ยักษ์ร้ายตนหนึ่ง

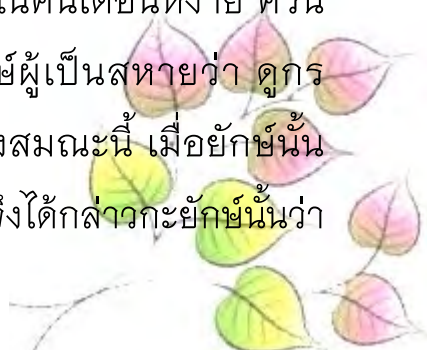

แม้ยักษ์ผู้เป็นสหายห้ามอยู่ก็ไม่ฟัง ประหารลงไปที่ศิรชะ
มีเสียงดังราวกะพ้อร้องเวลามันประหาร พระเถระเข้า
สมาบัติแน่วแน่อยู่ ครั้งนั้น อากาโรอะไรๆ มิได้มีแก่ท่าน
เพราะการประหารนั้นเลย นี่คือสมาธิวิปัสณาภิธานิของ
ท่านพระสารีบุตร

เรื่องที่เล่าไว้ในวิสุทธิมรรคมีเพียงเท่านี้ ส่วนเรื่อง
โดยพิสดารนั้นมีอยู่ในคัมภีร์อุทาน (ขุ.อ. ๒๕/๑๓๑ ข้อ ๙๓)
ซึ่งได้กล่าวไว้ดังนี้

สมัยหนึ่ง พระผู้มีพระภาคประทับอยู่ ณ พระ
วิหารเวฬุวัน กลันทกนิวาปสถาน ใกล้กรุงราชคฤห์ ก็
สมัยนั้นแล ท่านพระสารีบุตรซึ่งได้ปลงผมใหม่ๆ นั่ง
เข้าสมาธิอย่างหนึ่งอยู่กลางแจ้งในคืนเดือนหงาย

สมัยนั้น ยักษ์สองสหายออกจากทิศอุดร ไปยัง
ทิศทักษิณด้วยกรณียกิจบางอย่าง ได้เห็นพระสารีบุตร
ซึ่งปลงผมใหม่ๆ นั่งอยู่กลางแจ้งในคืนเดือนหงาย ครั้น
แล้วยักษ์ตนหนึ่งได้กล่าวกะยักษ์ผู้เป็นสหายว่า ดูกร
สหาย เราจะประหารที่ศิรชะแห่งสมณะนี้ เมื่อยักษ์นั้น
กล่าวอย่างนี้แล้ว ยักษ์ผู้เป็นสหายจึงได้กล่าวกะยักษ์นั้นว่า

ดูกรสหายน ออย่าเลย ท่านอย่าประหารสมณะเลย ดูกรสหายน สมณะนั้นมีคุณยิ่ง มีฤทธิ์มาก มีอานุภาพมาก ยักษ์ผู้เป็นสหายนได้ห้ามยักษ์ผู้ที่จะประหารไว้ถึง ๓ ครั้ง ยักษ์นั้นก็ไม่ใช่เชื่อฟัง ในครั้งที่ ๓ นั้นเอง ยักษ์นั้นก็ได้รับประทานที่ศิระษะของท่านพระสารีบุตรเถระ ซึ่งการประหารนั้นมีแรงมาก ขนาดสามารถทำให้ช้างซึ่งสูง ๗ ศอกหรือ ๘ ศอกจมลงได้ หรือจะฟิงทำลายยอดภูเขาใหญ่ก็ได้ และยักษ์นั้นเมื่อได้รับประทานพระเถระเช่นนั้นแล้ว ก็กล่าวว่า เราเร้าร้อน แล้วยังได้ตกไปสู่นรกใหญ่ในที่นั้นเอง

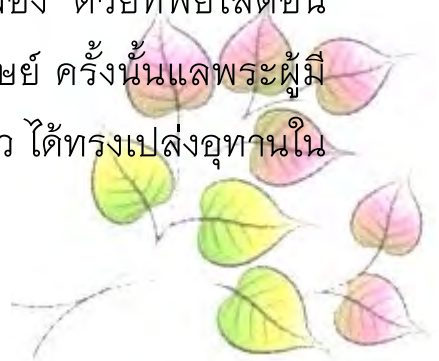
ท่านพระมหาโมคคัลลานะ ได้เห็นยักษ์นั้นประหารที่ศิระษะแห่งพระสารีบุตร ด้วยทิพยจักขุอันบริสุทธิ์ก็กล่าวลงจักขุของมนุษย์ แล้วเข้าไปหาพระสารีบุตร ได้ถามพระสารีบุตรว่า ดูกรอาวุโส ท่านฟิงอดทนได้หรือฟิงยังอึดภาพให้เป็นไปได้หรือ ทุกข์อะไรๆ ไม่มีหรือพระสารีบุตรตอบว่า ดูกรอาวุโสโมคคัลลานะ ผมฟิงอดทนได้ ฟิงยังอึดภาพให้เป็นไปได้ แต่บนศิระษะของผมมีทุกข์หน้อยหนึ่ง

พระมหาโมคคัลลณะจึงได้กล่าวว่า น้าอัศเจรีย์ เรื่องไม่เคยมีมาก่อน ท่านพระสารีบุตรมีฤทธิ์มาก มีอานุภาพมาก ยักษ์ตนหนึ่งได้ประหารที่ศิระชะของท่านในที่นี้ ซึ่งเป็นการประหารที่ใหญ่มาก เพราะการประหารนั้นสามารถที่จะทำให้ช้างสูงตั้ง ๗ ศอก หรือ ๘ ศอกให้จมลงไปในแผ่นดินได้ หรือพึงทำลายภูเขาได้ แต่ถึงกระนั้น ท่านพระสารีบุตรก็ยังกล่าวว่า ดูกรอาวุโสโมคคัลลณะ ผมพึงอดทนได้ พึงยังอึดตบภาพให้เป็นไปได้ แต่บนศิระชะของผมมีทุกข์หน้อยหนึ่ง

พระสารีบุตรจึงได้กล่าวว่า น้าอัศเจรีย์ เรื่องไม่เคยมีมาก่อน ท่านพระมหาโมคคัลลณะ มีฤทธิ์มากมีอานุภาพมาก ที่เห็นยักษ์ ส่วนผมไม่เห็นแม้ปีศาจผู้เล่นฝุ่นในบัดนี้

พระผู้มีพระภาคได้ทรงสดับการเจรจาปราศรัย เห็นปานนี้แห่งท่านมหานาคทั้งสอง ด้วยทิพยโสตอันบริสุทธิ์ที่ก้าวล่วงโสตธาตุของมนุษย์ ครั้งนั้นแลพระผู้มีพระภาคทรงทราบเนื้อความนี้แล้ว ได้ทรงเปล่งอุทานในเวลาอันว่า:-

จิตของบุคคลใดตั้งมั่น ไม่หวั่นไหวตั้งภูเขาคือไม่
กำหนดในอารมณ์อันเป็นที่ตั้งแห่งความกำหนด ไม่โกรธ
ในอารมณ์อันเป็นที่ตั้งแห่งความโกรธ จิตของผู้ใดอบรม
แล้วอย่างนี้ ความทุกข์จักมาถึงผู้นั้นแต่ที่ ไหนเล่า

ผู้รู้บาลีโปรดพิจารณาพุทธพจน์จากคำบาลีดังต่อไป
นี้ด้วย

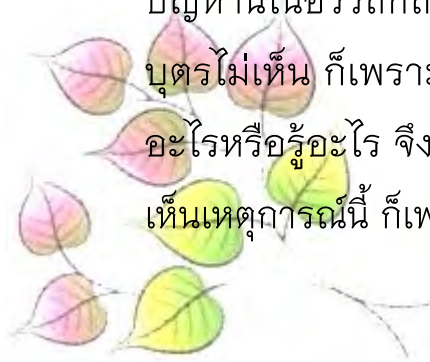
ยสส เสลุปมํ จิตตํ ฐิตํ นานุปกมปติ

วิรัตตํ รชนิเยสุ โภปนเยเย น กุปปติ

ยสเสวํ ภาวิตํ จิตตํ กุโต ตํ ทุกขํเมสสติ

ข้อความในพระสูตรนี้ มีข้อความที่น่าสงสัยอยู่

บางประการเช่นที่พระสารีบุตรกล่าวว่า *ท่านไม่เห็นปีศาจ
ผู้เล่นผู้นั้น* ทำให้สงสัยว่า พระสารีบุตรก็ได้ทิพยจักขุ
เหมือนกัน เหตุไฉนจึงไม่เห็นยักษ์ที่ประหารตนและไม่เห็น
ปีศาจผู้เล่นผู้นั้น ซึ่งโดยปกติในบริเวณนั้นมีมาก สำหรับ
ปัญหานี้ในอรรถกถาของอุทานอธิบายไว้ว่า ที่พระสารี-
บุตรไม่เห็น ก็เพราะท่านเข้าฌานแน่วแน่ไม่สนใจที่จะดู
อะไรหรือรู้อะไร จึงไม่เห็น ส่วนพระมหาโมคคัลลานะที่
เห็นเหตุการณ์นี้ ก็เพราะท่านนั่งนิ่งอยู่เฉยๆ (เตสุ อายสุมา

มหาโมคคัลลานะ โศภิตี นิสิตี. อายสฺมา ปน สาริปฺตโต
 สฺมาปชฺชิ-อรรคกถา อุทานหน้า ๓๐๘) และสมาบัติที่
 พระสารีบุตรเข้านั้นในอรรถกถาบอกว่า ได้แก่อุเบกขา
 พรหมวิหารสมาบัติ แต่อาจารย์บางพวกกล่าวว่า
 สมาบัติที่พระสารีบุตรเข้านั้นคือ สัญญาเวทียตนิโรธ
 และบางพวกก็กล่าวว่า ได้แก่ผลสมาบัติ ซึ่งมีอรุณภาพ
 เป็นบาท เพราะสมาบัติ ๓ อย่างนี้เท่านั้นที่สามารถ
 คู้มครองปกป้องร่างกายได้

สมาธิวิปัสณาภิทธิของท่านสัญชีวะ

พระสัญชีวะเถระนั่งเข้านิโรธสมาบัติอยู่ พวก
 โคบาลเข้าใจว่าท่านตาย จึงเอาหญ้าบ้างไม้บ้าง มูลโค
 แห้งบ้างมาสุ่มตัวท่านแล้วจุดไฟเผา แม้แต่เส้นด้ายใน
 จีวรของท่านก็มีได้ไหม้ (ฉะนั้นไม่ต้องกล่าวถึงร่างกาย
 ของท่านว่าจะไหม้) นี่เป็นสมาธิวิปัสณาภิทธิของ
 ท่านสัญชีวะ ซึ่งเกิดแต่อาณูภาพแห่งสมณะอันเป็นไป
 โดยอำนาจอนุพุทธสมาบัติ

เรื่องของท่านสัญญาชีวะที่พระพุทฺธโฆษาจารย์นำมาเล่าไว้ในวิสุทธิมรรค (วิ. ๒/๒๑๐) มีเพียงเท่านี้ และที่นำมาเล่าก็เพื่อต้องการแสดงตัวอย่างให้เห็น อำนาจของสมาธิ โดยเฉพาะคือนิโรธสมาบัตินั้นสามารถคุ้มครองป้องกันภัยอันตรายได้ถึงขนาดนี้ ท่านเล่าไว้เพียงสั้นๆ ดังที่กล่าวมานี้เท่านั้น แต่ท่านก็ได้บอกไว้เหมือนกันว่า เรื่องพิสดารนั้นมีอยู่ในเรื่องมรตัสสนียสูตรในมัชฌิมนิกาย มูลปัณณาสก์ (ม.มู. ๑๖/๖๐๒ ข้อ ๕๕๙) ซึ่งข้าพเจ้าจะขอนำมาเล่าไว้ในที่นี้ด้วยดังต่อไปนี้

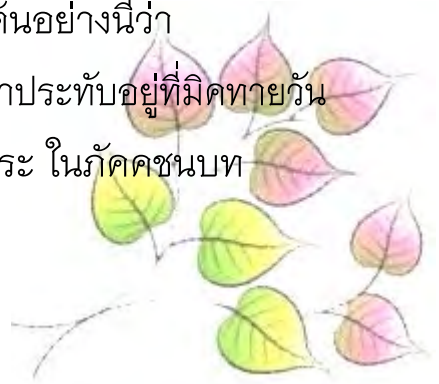
ท่านสัญญาชีวะนั่งเข้าสัญญาเวทิตนิโรธอยู่ที่โคนต้นไม้แห่งหนึ่ง พวกคนเลี้ยงโค พวกคนเลี้ยงปศุสัตว์ พวกคนไถนา พวกคนเดินทาง ได้เห็นท่านสัญญาชีวะนั่งเข้าสัญญาเวทิตนิโรธอยู่ที่โคนต้นไม้เช่นนั้น จึงได้พูดกันว่า “ท่านผู้เจริญ นี่น่าอัศจรรย์แปลกประหลาดหนอ พระสมณะนี้นั่งท่ากาะ (คือตาย) เสียแล้ว ฉะนั้นพวกเราจะมาช่วยกันเผาท่านเถิด” ครั้นแล้ว คนเหล่านั้นก็ได้ไปหาหญ้า ไม้ มูลโค มากองสุมกายท่านสัญญาชีวะ จุดไฟเอาแล้วก็หลีกไป เมื่อราตรีคืนนั้นผ่านไป (คือรุ่งสว่าง) ท่าน

พระสังฆชีวะก็ได้ออกจากสมาบัติ สลัดจีวร เมื่อถึงเวลา
เข้าอันสมควร ท่านก็นุ่งห่ม ถือบาตรและจีวร เข้าไปสู่
บ้านเพื่อบิณฑบาต พวกคนเลี้ยงโค พวกคนเลี้ยงปศุสัตว์
พวกคนไถนา และพวกคนเดินทางได้เห็นท่านพระสังฆชีวะ
เที่ยวบิณฑบาต จึงได้พูดกันว่า “ท่านผู้เจริญ นี่น่าอัศจรรย์
แปลกประหลาดหนอ พระสมณะนี้นั่งทำกาละแล้ว กลับ
มีสังฆญายืนอยู่อีก” ด้วยเหตุนี้ ท่านพระสังฆชีวะจึงได้มี
ชื่อเกิดขึ้นว่า สังฆชีวะ สังฆชีวะ (ซึ่งแปลว่า มีชีวิตฟื้น
ขึ้นมาอีก)

เรื่องของท่านสังฆชีวะดังที่กล่าวมานี้ พระมหา-
โมคคัลลานะเป็นผู้เล่าให้ฟัง และไม่ใช่เป็นเรื่องในสมัย
ของพระพุทธเจ้าองค์ปัจจุบัน แต่หากเป็นเรื่องในอดีต
อันไกลแสนไกล เมื่อครั้งพระพุทธเจ้าทรงมีพระนามว่า
กกุสันทะ ซึ่งเรื่องนี้มีกล่าวไว้ในพระไตรปิฎก และเรื่องที
กล่าวไว้ในพระไตรปิฎกนั้นได้เริ่มต้นอย่างนี้ว่า

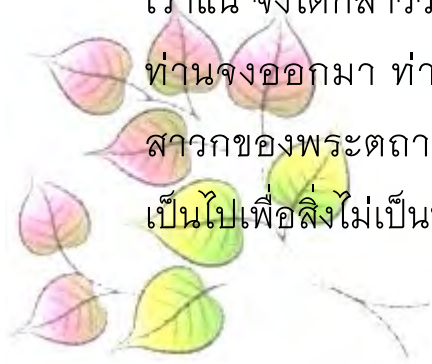
สมัยหนึ่ง พระผู้มีพระภาคเจ้าประทับอยู่ที่มิตทหายวัน
ในภคกลาวัน เขตเมืองสูงสูมารคิระ ในภคคชนบท

ครั้งนั้น ท่านพระมหาโมคคัลลณะกำลังเดินจงกรมอยู่ในที่กลางแจ้ง ได้ถูกมารผู้ลามกเข้าไปในท้องในไส้ ท่านจึงได้ดำริว่า เอ! ท้องของเราเป็นเหมือนกับมีก้อนหินหนักๆ อยู่ข้างใน เป็นเหมือนกับมีกะทออันเต็มไปด้วยถั่วหนัก นี่เป็นเพราะเหตุไรหนอ แล้วท่านก็ลุกจากที่จงกรมเข้าไปสู่วิหาร นั่งอยู่บนอาสนะที่ปูไว้แล้วพิจารณาจนถึงเหตุการณ์ในท้องด้วยญาณของท่าน

ครั้งนั้น พระมหาโมคคัลลณะได้เห็นมารผู้ลามกเข้าไปอยู่ในท้องในไส้ ท่านจึงได้พูดว่า “ดูกรรมผู้ลามก ท่านจงออกมา ท่านจงออกมา ท่านอย่าได้เบียดเบียนพระตถาคตและสาวกของพระตถาคตเลย เพราะการเบียดเบียนนี้จะเป็นไปเพื่อสิ่งไม่เป็นประโยชน์ เพื่อทุกข์แก่ท่านตลอดกาลนานทีเดียว”

ลำดับนั้น มารมีความดำริว่า สมณะนี้ไม่รู้ไม่เห็นเราแน่ จึงได้กล่าววว่า “ดูกรรมผู้ลามก ท่านจงออกมา ท่านจงออกมา ท่านอย่าเบียดเบียนพระตถาคตและสาวกของพระตถาคตเลย เพราะการเบียดเบียนนี้จะเป็นไปเพื่อสิ่งไม่เป็นประโยชน์ เพื่อทุกข์แก่ท่านตลอดกาล

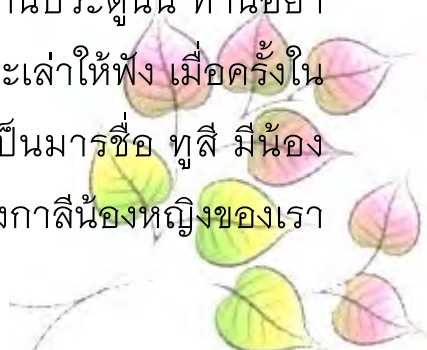

นานที่เดียว” เมื่อตำริอย่างนี้แล้วก็ยังตำริต่อไปอีกว่า “แม้แต่สมณะผู้เป็นคาสดายังไม่รู้จักเราได้เร็วไว ก็เหตุไฉนสมณะผู้เป็นสาวกนี้จักรู้จักเราได้ (โยปิสุส โส สตุถา โสปิ มํ เน ว ชิบบิ ชาเนยฺย กุโต จ ปน อยํ สาวโก ชานิสฺสตี)

ลำดับนั้น ท่านพระมหาโมคคัลลณะจึงได้กล่าววว่า “มารผู้ลามก แม้ท่านจะซ่อนตัวอย่างไร เราก็รู้จักท่าน ท่านอย่าเข้าใจว่า สมณะผู้นี้ไม่รู้จักเรา ท่านเป็นมาร ท่านจึงได้ตำริว่า สมณะนี้ไม่รู้จักเรา ไม่เห็นเรา ฯลฯ”

ฝ่ายมารเมื่อรู้ว่า พระมหาโมคคัลลณะรู้จักตน และเห็นตนเช่นนั้น จึงได้ออกมาจากปากของพระมหาโมคคัลลณะ แล้วไปยืนอยู่ที่ข้างบานประตู

ส่วนพระมหาโมคคัลลณะก็ได้เห็นมารผู้ลามก ซึ่งไปยืนอยู่ที่ข้างบานประตู จึงได้กล่าววว่า “ดูกรมารผู้ลามก เราเห็นท่านยืนอยู่ที่ข้างบานประตูนั้น ท่านอย่าเข้าใจว่า “สมณะนี้ไม่เห็นเรา” นี้จะเล่าให้ฟัง เมื่อครั้งในอดีตอันไกลแสนไกล เราก็เคยเป็นมารชื่อ หุสี มีน้องหญิงชื่อว่า กาลี ท่านเป็นบุตรแห่งกาลีน้องหญิงของเรา

ฉะนั้นท่านจึงได้ชื่อว่าเป็นหลานของเรา ครั้งนั้น พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงพระนามว่า กกุสันทะ เป็นพระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าเสด็จอุบัติขึ้นในโลก พระองค์ทรงมีคู่พระมหาสาวกชื่อว่า วิตุระและ สัจฉิระ ซึ่งทั้งสองนี้เป็นพระอัครสาวก ท่านวิตุระนั้นได้ชื่อว่าเป็นเอตทัคคะในทางแสดงธรรม ฉะนั้นจึงได้ชื่อว่า วิตุระ^๑ ส่วนท่านสัจฉิระนั้นเมื่อไปอยู่ป่า ไปที่โคนไม้ หรือไปที่เรือนว่าง (คือบ้านที่เงียบไม่มีใครอาศัย) ก็มักจะเข้าสัจฉิญาเวทียิตถิโรธอยู่เสมอ และเข้าได้โดยไม่ยากเลย ฉะนั้นเรื่องจึงได้เกิดขึ้น ณ กาลครั้งหนึ่ง คือท่านสัจฉิระได้เข้าสัจฉิญาเวทียิตถิโรธที่โคนไม้แห่งหนึ่ง ครั้งนั้นผู้คนที่ทั้งหลายเมื่อได้เห็น

^๑ (คำนี้ในอรรถกถาท่านอธิบายว่า หมายถึงผู้ปราศจากธุระ และอธิบายต่อไปว่า หมายถึงธุระในการเทศนานั้นไม่มีใครเสมอท่าน ซึ่งคำบาลีในอรรถกถาท่านกล่าวไว้ดังนี้ วิตุโรติ วิตตตุโร, อญญเหสิ สหุธิ อสทิสติ อตฺถิ และในปทานุกรมบาลี-อังกฤษของริสเดวิดส์ก็อ้างถึงคำอธิบายในอรรถกถานี้เหมือนกัน ฉะนั้นจึงแปลคำวิตุระเป็นภาษาอังกฤษว่า burdenless; ไม่มีธุระ unequalled. ไม่มีใครเทียบ และท่านบอกว่า คำแปลทั้งสองนี้ในความหมายจริงๆ นั้นหมายถึง clever ผู้ฉลาด และบอกอีกว่า คำว่า วิตุระนี้ ใช้แทนคำว่า วิตุระซึ่งแปลว่า บัณฑิตหรือผู้รู้แจ้งได้)

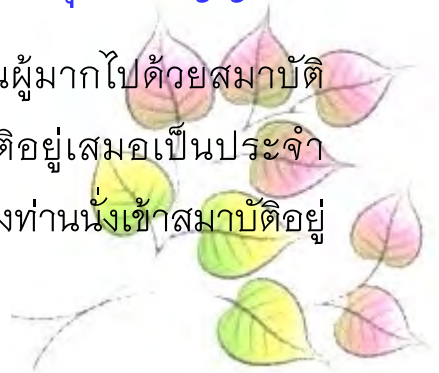

ท่านนั่งนิ่งไม่ไหวติงเหมือนคนตาย จึงคิดว่าท่านตายแล้ว จึงได้ไปหาหญ้าบ้าง ไม้บ้าง มูลโคแห้งบ้าง มาสูมที่กายของท่านแล้วก็จุดไฟเผา แต่แล้วท่านก็ไม่ตาย แม้แต่จิวรก็ยังไหม้ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว

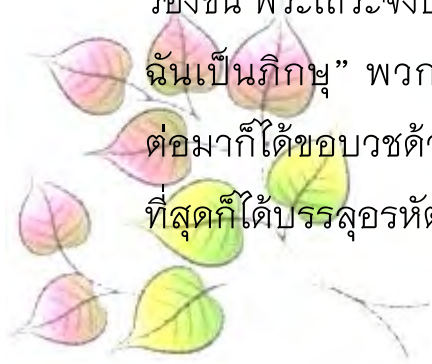
นี่คือเรื่องเล่าไว้ในคัมภีร์พระไตรปิฎก ซึ่งข้าพเจ้าคัดเอามาเฉพาะเรื่องที่เกี่ยวข้องกับท่านสังยุตตะ ส่วนเรื่องพิสดารต่อจากนี้ไม่ได้นำมากล่าว เพราะเห็นว่าจะยาวเกินไป และที่ต้องคัดเรื่องนี้มากล่าวไว้ ก็เพื่อชี้ให้เห็นว่าเรื่องของท่านสังยุตตะนั้น ไม่ใช่เรื่องที่เกิดขึ้นในสมัยครั้งพุทธกาลนี้ แต่เป็นเรื่องในสมัยของพระพุทธเจ้ากกุสันโธ ซึ่งถึงแม้จะเป็นเรื่องในอดีตอันไกลแสนไกล แต่เรื่องอย่างนี้แม้ในปัจจุบันข้าพเจ้าก็เชื่อว่าเป็นสิ่งที่เป็นไปได้แน่นอน

สมาธิวิปัสณาภิธานิของท่านชาณุโกณฑัญญะ

พระชาณุโกณฑัญญะ เป็นผู้มากไปด้วยสมาบัติ คือโดยปกติท่านชอบเข้าสมาบัติอยู่เสมอเป็นประจำ (ปกติยาว สมาบัติดิพหุโล) คือนั่งท่านนั่งเข้าสมาบัติอยู่

ในป่าแห่งหนึ่ง ขณะนั้นมีพวกโจร ๕๐๐ ซึ่งไปลักของเขามา (และวางห่อของเหล่านั้นทิ้งไว้บนหัว) แล้วได้หนีมาถึง สถานที่ๆ ท่านนั่งสมาธิอยู่ และคิดว่าป่านนี้คงไม่มีใคร แคะรอยติดตามตนมาแน่ จึงคิดที่จะหยุดพักกัน และ เมื่อตอนที่เอาห่อของวางลงนั้น เหลือบไปเห็นพระเถระนั่งนิ่งอยู่คิดว่าเป็นหัวตอ จึงได้พากันวางห่อของ ทั้งหมดทับลงบนตัวท่าน และเมื่อพวกโจรเหล่านั้นพักกันพอแล้วและคิดจะเดินทางต่อไป จึงได้พากันไปหยิบเอาห่อของที่วางสุ่มทับท่านไว้ พอหยิบขึ้นสุดท้ายที่วางลงไปก่อน ก็พอดีท่านออกจากสมาบัติตามเวลาที่ท่านกำหนดไว้ พวกโจรเห็นอาการเคลื่อนไหวของท่านเข้าก็เกิดความกลัว (เพราะเข้าใจว่าเป็นผี เพราะตอนที่เขาหยิบห่อของก็เป็นเวลาเขามืดมองเห็นอะไรไม่ชัด ตอนที่มาถึงก็เป็นเวลากลางคืน จึงได้เข้าใจผิด) จึงได้ส่งเสียงร้องขึ้น พระเถระจึงบอกว่า “อย่ากลัวเลย อุบาสกทั้งหลาย ฉันเป็นภิกษุ” พวกโจรทั้งหลายจึงพากันมาไหว้ และต่อมาก็ได้ขอบวชด้วยความเลื่อมใสในพระเถระ และในที่สุดก็ได้บรรลุอรหัตต์พร้อมทั้งปฏิสัมภิทา

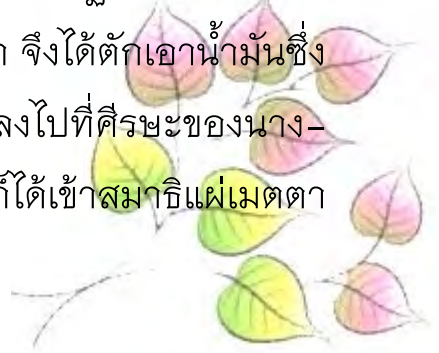

การที่พระเถระแม้จะมีห่อของถึง ๕๐๐ ขึ้น วางทับตัวท่านไว้ แต่ท่านก็ไม่อาพาธเป็นอะไรเลย นี่ก็คือตัวอย่างอันหนึ่งที่แสดงให้เห็นว่า อำนาจของสมาธินั้นสามารถคุ้มครองอันตรายอย่างนี้ก็ได้

เรื่องที่พระพุทฺธโฆษาจารย์นำมาเล่าไว้ในคัมภีร์วิสุทธิมรรค (วิ. ๒/๒๑๐) มีเพียงเท่านี้ ผู้ที่ต้องการจะทราบเรื่องที่พิสดารกว่านี้ขอให้ไปอ่านดูในคัมภีร์ธรรมบท ภาค ๔ เรื่องชาณฺโณทญฺญะเถระ หน้า ๑๒๘

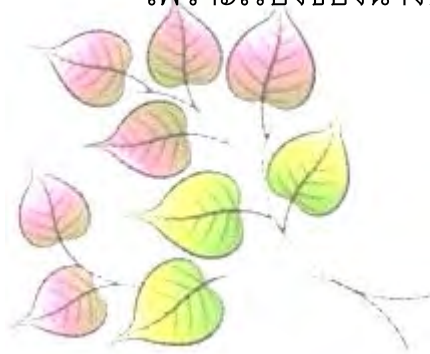
สมาธิวิปัสณาภิธานิของนางอุตตรา

นางอุตตราอุบาสิกา เป็นธิดาของปุณณะเศรษฐี และเป็นภรรยาของบุตรชายท่านสุมนเศรษฐี ในเมือง-ราชคฤห์ นางต้องการจะอยู่ตามลำพัง เพื่อใช้เวลาทำบุญให้เต็มที่ ไม่ต้องคอยปฏิบัติสามี จึงไปจ้างหญิงคนิกา (โสเภณี) คนหนึ่ง ชื่อว่าสิริมาให้มาคอยปฏิบัติสามีแทนตน ต่อมานางสิริมาเกิดหึงนางอุตตรา จึงได้ตักเอาน้ำมันซึ่งกำลังเดือดๆ อยู่ในกะทะ เทราดลงไปที่ศีรษะของนาง-อุตตรา ซึ่งในทันทีนั้นนางอุตตราก็ได้เข้าสมาธิแผ่เมตตา

ให้กับนางสิริมา น้ำมันซึ่งกำลังร้อนจัดนั้นเมื่อเทราดลงไปแล้ว ก็ได้กลายเป็นเสมือนหยาดน้ำที่ไหลลงมาจากใบบัว นี่คือตัวอย่างอันหนึ่งที่แสดงว่า สมานินั้นสามารถคุ้มครองป้องกันอันตรายอย่างนี้ก็ได้ และเรียกว่าเป็นสมานิวิพพาราอิทธิของนางอุตตราอุบาสิกา

เรื่องของนางอุตตราที่ท่านเล่าไว้ในคัมภีร์วิสุทธิมรรคมีเพียงสั้นๆ ดังที่กล่าวมา และข้อความที่ท่านเล่าไว้นั้นก็สั้นเกินไป คนที่ไม่ทราบเรื่องมาก่อนจะอ่านไม่รู้เรื่องแน่นอน ข้าพเจ้าจึงต้องเรียบเรียง ข้อความใหม่ โดยต้องเติมข้อความจากที่อื่นมาไว้ด้วย ส่วนเรื่องโดยพิสดารนั้นมีอยู่ในคัมภีร์ธรรมบทภาค ๖ หน้า ๑๖๕ เรื่องอุตตราอุบาสิกา และเรื่องในคัมภีร์ธรรมบทดังกล่าวนี้ก็ยาวมาก และยังเป็นเรื่องที่น่าสนใจเหลือเชื่ออีกด้วย แต่ถึงกระนั้น ข้าพเจ้าก็จะขอนำมาเล่าไว้ในที่นี่ เพราะเรื่องของนางอุตตรานี้มีคติธรรมที่น่าสนใจอยู่มาก

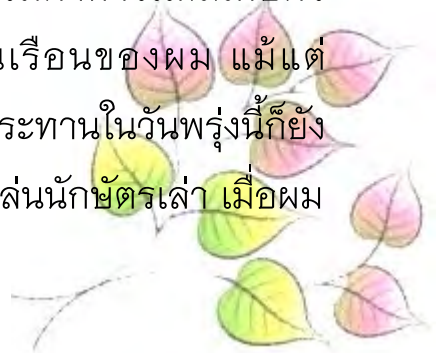

ประวัตินางอุตตราโดยพิสดาร

ในเมืองราชคฤห์มีเศรษฐีคนหนึ่งชื่อว่า สุมณ บิดาของนางอุตตราชื่อว่า ปุณณะ นายปุณณะเป็นคนยากจน อาศัยทำนสุมณเศรษฐีเลี้ยงชีพโดยการเป็นคนรับใช้ทำงานให้ท่านเศรษฐี และในบ้านของนายปุณณะนั้นก็มีคนอยู่กันเพียง ๓ คนเท่านั้น คือนายปุณณะ ภรรยาและลูกสาว คือนางอุตตรา

ต่อมาวันหนึ่ง พวกราชบุรุษได้ทำการโฆษณาในกรุงราชคฤห์ว่า “ชาวพระนครพึงเล่นนักษัตรตลอด ๗ วัน” สุมณเศรษฐีได้ยินคำโฆษณานั้นแล้ว จึงได้เรียกนายปุณณะซึ่งมาแต่เช้าตรู่แล้วบอกว่า “นี่พ่อปุณณะ พวกบริวารชนของฉัน เขาจะเล่นนักษัตรกัน (คือจะมีการเล่นต่างๆ ตามฤดูกาล) แกจักเล่นกับเขาหรือไม่ หรือว่าจักทำการรับจ้าง?”

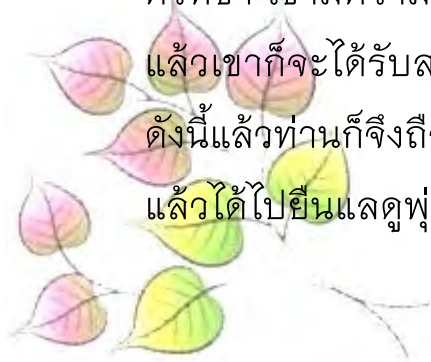
นายปุณณะ “นาย โดยธรรมดาการเล่นนักษัตรย่อมเป็นของพวกมีทรัพย์ ก็ในเรือนของผม แม้แต่ข้าวน้ำจะต็มข้าวต็ม เพื่อจะรับประทานในวันพรุ่งนี้ก็ยังไม่ดี ผมจะต้องการอะไรด้วยการเล่นนักษัตรเล่า เมื่อผมได้โค ผมก็จะไปไถนา”

สุมนเศรษฐี “ถ้าเช่นนั้น แกจงรีบโคไปเถิด” เขา จึงไปเสือกหาโคตัวที่แข็งแรง ทรงพลังกำลังเพื่อจะนำไป โถนา แต่ก่อนจะไปเขาได้พูดกับภรรยาว่า “นางผู้เจริญ ชาวนครเขาเล่นนักษัตรกัน แต่ฉันจะต้องไปทำการ รับจ้าง เพราะเราเป็นคนจน วันนี้เธอจงต้มผักเพิ่มขึ้น เป็นสัก ๒ เท้า แล้วนำภัตไปให้ฉันก่อน” แล้วก็ไปโถนา

พระสารีบุตรเถระไปสงเคราะห์นายปุณณะ

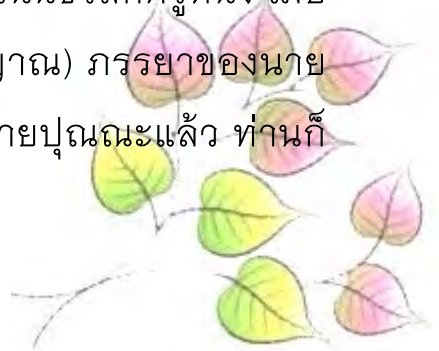
ในกาลครั้งนั้น พระสารีบุตรเถระ เข้านิโรธสมาบัติ ตลอด ๓ วัน ในวันที่นายปุณณะไปโถนานั้นเป็นวันที่ ท่านได้ออกจากนิโรธสมาบัติ แล้วก็ตรวจดูว่า “วันนี้ เรา ควรจะทำความสงเคราะห์แก่ใครหนอ” เห็นนายปุณณะ เข้าไปอยู่ในข่ายคือญาณของตน จึงได้ตรวจต่อไปอีกว่า “นายปุณณะนี้จะมีศรัทธาหรือไม่หนอ” ทราบว่า “เขามี ศรัทธา เขามีความสามารถจะทำการสงเคราะห์เราได้ แล้วเขาก็จะได้รับสมบัติใหญ่เพราะบุญนั้นเป็นปัจจัย” ดังนี้แล้วท่านก็จึงถือบาตรและจีวรไปยังที่โถนาของเขา แล้วได้ไปยื่นแลดูพุ่มไม้พุ่มหนึ่งที่ริมบ่อ นายปุณณะได้

เห็นพระเถระแล้วก็วางไถ่เข้าไปหาท่าน และกราบลง
ไหว้ด้วยเบญจางคประดิษฐ์ พลังคิดในใจว่า “พระเถระ
คงจักต้องการไม้สีฟัน” (เพราะเห็นท่านยื่นมองดูพุ่มไม้
ริมบ่อน้ำ และพระจะตัดหรือหักต้นไม้หรือกิ่งไม้ด้วย
ตนเองไม่ได้ เป็นอาบัติ) จึงได้ไปทำไม้สีฟันให้เป็นกัปปิยะ
(คือให้เป็นของสมควรที่ท่านจะใช้) แล้วถวายท่าน

ลำดับนั้น พระเถระได้นำเอาบาตรและผ้ากรอง
น้ำออกมาให้เขา เขาคิดว่า “พระเถระคงต้องการน้ำดื่ม”
จึงได้รับเอาบาตรและผ้ากรองน้ำนั้นมา แล้วกรองน้ำดื่ม
ถวาย

พระเถระคิดว่า “นายปุณณะนี้ อยู่เรือนหลัง
สุดท้ายของคนอื่นๆ ถ้าเราจักไปสู่ประตูเรือนของเขา
ภรรยาของนายปุณณะนี้ก็จักไม่เห็นเรา เราจักต้องอยู่
ณ ที่นี้แหละ จนกว่าภรรยาของเขาจะเดินทางนำภัตมา
ให้เขา” ครั้นแล้วท่านก็รออยู่แถวนั้นชั่วสักครู่หนึ่ง เมื่อ
ทราบข่าว (ทราบด้วยทิพยจักขุญาณ) ภรรยาของนาย
ปุณณะเดินขึ้นสู่ทางที่จะมายังนายปุณณะแล้ว ท่านก็
เดินมุ่งหน้าเข้าไปภายในพระนคร

ภรรยานายปณณะถวายภัตแก่พระเถระ

นางได้พบพระเถระในระหว่างทาง แล้วนางก็คิดว่า “บางครั้งเมื่อเรามีไทยธรรม (คือของที่จะทำบุญบริจาค) แต่เราก็ไม่ได้พบพระผู้เป็นเจ้าของ บางคราว เมื่อเราพบพระผู้เป็นเจ้าของ แต่ไทยธรรมของเราไม่มี ก็วันนี้เราได้พบพระผู้เป็นเจ้าของแล้ว ทั้งไทยธรรมก็มีอยู่ พระผู้เป็นเจ้าของจักทำความสงเคราะห์แก่เราหรือไม่หนอ” เมื่อคิดได้เช่นนี้แล้ว นางก็วางภาชนะที่ใส่ภัตมานั้นแล้วไหว้พระเถระด้วยเบญจางคประดิษฐ์ และพูดว่า “ท่านผู้เจริญ ขอพระผู้เป็นเจ้าของโปรดอย่าได้คิดว่า ภัตนี้เคี้ยวหมองหรือประณีตเลย ขอได้โปรดทำความสงเคราะห์ทาสของพระผู้เป็นเจ้าของเถิด”

พระเถระก็ได้น้อมบาตรเข้าไปรับ เมื่อนางถวายภัตไปได้ครึ่งหนึ่ง ท่านก็เอามือปิดบาตรพร้อมกับพูดว่า “พอแล้ว” นางจึงกล่าวว่า “พระผู้เป็นเจ้าของ อาหารทั้งหมดนี้ ดิฉันไม่ประสงค์จะทำให้เป็น ๒ ส่วน พระผู้เป็นเจ้าของไม่ต้องทำความสงเคราะห์แก่ทาสของท่านในโลกนี้หรอก แต่ขอให้ท่านทำความสงเคราะห์ในปรโลกเถิด ดิฉัน

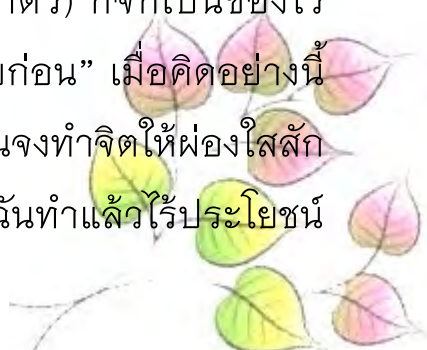

ประสงค์จะถวายทั้งหมด มิให้เหลือเศษเลย” เมื่อกล่าว
ดังนี้แล้ว ก็ได้ใส่ภัตทั้งหมดลงในบาตรของพระเถระ
แล้วทำความปรารภว่า ขอให้ดิฉันพึงเป็นผู้มีส่วนแห่ง
ธรรมที่ท่านได้เห็นแล้วด้วยเถิด”

พระเถระกล่าวว่า “ขอให้ความปรารภนั้นจง
สำเร็จเถิด” แล้วก็ยื่นกล่าวดำอนุโมทนา เสร็จแล้วก็ไป
นั่งทำภัตกิจ ณ ที่สะดวกด้วยน้ำแห่งหนึ่ง

ฝ่ายนางได้กลับไปบ้าน ไปหาข่าวสารมาหุงใหม่
นายปุณณะไถนาไปได้ประมาณครึ่งกรีส ไม่อาจทน
ความหิวได้ จึงปล่อยยโค เข้าไปพักยังร่มไม้แห่งหนึ่ง
นั่งคอยดูตามทางที่นางจะมา

ลำดับนั้น ภรรยาของเขาถือภัตเดินไป พอเห็นเขา
ก็คิดว่า “เขาถูกความหิวบีบคั้น นั่งคอยเราอยู่ ถ้าเขาจัก
คุกคามเราว่า เจ้าช้าเหลือเกิน แล้วเอาด้ามปะจู้กฟาดเรา
กรรมที่เราทำแล้ว (คือการใส่บาตร) ก็จักเป็นของไร้
ประโยชน์ เราต้องชิงบอกเขาเสียก่อน” เมื่อคิดอย่างนี้
แล้วจึงได้กล่าวว่า “นาย วันนี้ท่านจงทำจิตให้ผ่องใสสัก
วันหนึ่งเถิด อย่าได้ทำให้กรรมที่ฉันทำแล้วไร้ประโยชน์

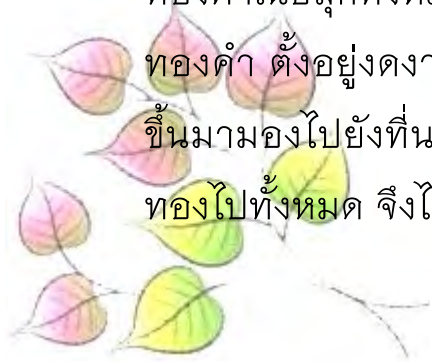

อันที่จริงฉันได้นำภัตมาให้ท่านแต่เช้าแล้ว แต่ได้พบพระธรรมเสนาบดีในระหว่างทาง จึงได้ถวายภัตของท่านแก่พระเถระนั้น แล้วไปหุงภัตมาใหม่ จงทำจิตให้เลื่อมใสเถิดนาย”

นายปุณณะได้ถามขึ้นว่า “เจ้าพุดอะไรนะ นางผู้เจริญ” ได้ฟังเรื่องนั้นซ้ำอีก จึงพุดว่า “นางผู้เจริญ เจ้าถวายภัตของเราแก่พระผู้เป็นเจ้า เธอทำดีแล้ว เมื่อเช้าตรู่วันนี้ แม้เราก็ได้ถวายไม้สีฟัน และน้ำบ้วนปากแก่พระผู้เป็นเจ้าเหมือนกัน” เขามีใจเลื่อมใสมีปีติสมนัส เมื่อได้ฟังเรื่องนั้น แต่ก็มีกายอ่อนเพลีย เพราะได้ภัตในเวลาสาย เขาพาดศีรษะบนตักของภรรยาแล้วก็หลับไป

ทานของสามีภรรยาให้ผลในวันนั้น

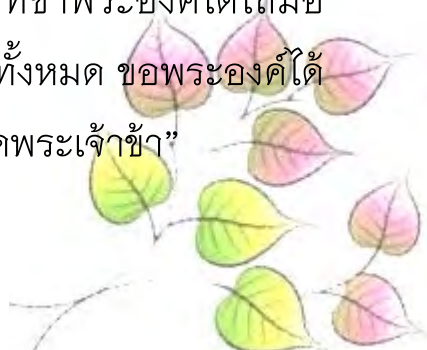
ครั้งนั้น ที่ที่เขาไถไร่แต่เช้าตรู่นั้น ได้กลายเป็นทองคำเนื้อสุกทั้งหมด จนกระทั่งฝุ่นละอองก็กลายเป็นทองคำ ตั้งอยู่ตรงามดุจกองดอกกัณณิกา เมื่อเขาตื่นขึ้นมามองไปยังที่นาซึ่งตนไถไร่ เห็นที่นาเหล่านั้นเป็นทองไปทั้งหมด จึงได้พุดกับภรรยาว่า “นางผู้เจริญ ที่ที่

ฉันใดแล้วนั้น ทำไมฉันจึงเห็นเป็นทองคำไปทั้งหมด เพราะฉันได้ภักตสลายเกินไปเกิดตาลายเห็นไปเองหรืออย่างไร?”

ฝ่ายภรรยาของเขาก็กล่าวว่า “นั่นนะซิ ฉันก็เห็นเป็นทองคำไปหมดเหมือนกัน” ครั้นแล้วนายปุณณะก็ลุกขึ้นไปยังที่นั่น หยิบดินขึ้นมาก้อนหนึ่งแล้วพาดเข้ากับงอนไถ (เพื่อให้ดินนั้นแตก) ก็ปรากฏว่า ดินทั้งหมดเป็นทองคำจริงๆ จึงคิดว่า “โอ น่าอัศจรรย์จริงหนอ ทานที่เราถวายแก่พระผู้เป็นเจ้าของเจ้าธรรมเสนาบตี แสดงผลในวันนี้อย่างไร เราไม่อาจจะช้อนทรัพย์อันมากมายอย่างนี้ไว้ใช้สอยได้” จึงได้เอาทองคำใส่ถาดข้าวที่ภรรยานำมาจนเต็มแล้วไปส่งราชตระกูล เมื่อพระราชาก็ให้โอกาสให้เข้าเฝ้าได้แล้ว จึงได้เข้าไปถวายบังคมพระราชบิดา ถวายถาดอันเต็มไปด้วยทองคำนั้น เมื่อพระราชารับสั่งถามว่า “นี่อะไร?” เขาจึงได้กราบทูลว่า “เทวะ ที่นาที่ข้าพระองค์ได้ไถมีธัญญาหารวันนี้ได้กลายเป็นทองคำไปทั้งหมด ขอพระองค์ได้โปรดรับสั่งให้ราชบุรุษไปขนมาเถิดพระเจ้าข้า”

พระราชบิดา “ท่านเป็นใคร?”

นายปุณณะ “ข้าพระองค์ชื่อปุณณะ”

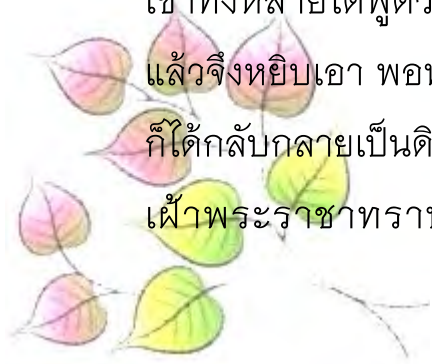
พระราช “ก็วันนี้ ท่านทำอะไรเล่า?”

นายปุณณะ “เมื่อเช้าตรู่วันนี้ ข้าพระองค์ได้ถวายเป็นไม้สีฟันและน้ำบ้วนปากแก่พระธรรมเสนาบดี ส่วนภรรยาของข้าพระองค์ได้ถวายเป็นที่เขานำมาให้ข้าพระองค์แก่พระธรรมเสนาบดีนั้นเหมือนกัน”

พระราชทรงสดับคำนั้นแล้วตรัสว่า “โอ! ท่าน-ผู้เจริญ ก็ท่านที่ท่านถวายเป็นพระธรรมเสนาบดี สามารถแสดงวิบากได้ในวันนี้เอง” แล้วตรัสถามว่า “แล้วจะให้เราทำอย่างไรเล่า?”

นายปุณณะ “ขอพระองค์จงส่งเกวียนไปหลายๆ คันเกวียนให้นำทองคำเหล่านั้นมาเถิด พระเจ้าข้า”

พระราชจึงได้ส่งเกวียนทั้งหลายไป และในขณะที่ราชบุรุษจะหยิบเอาทองคำเหล่านั้นขึ้นบรรจุทุกเกวียนนั้น เขาทั้งหลายได้พูดว่า “ทองคำเหล่านี้เป็นของพระราชแล้วจึงหยิบเอา พอพูดเช่นนั้นทองคำก้อนที่หยิบขึ้นมานั้นก็ได้กลับกลายเป็นดินเหมือนเดิม” พวกเขาจึงต้องกลับไปเฝ้าพระราชทราบมูลเรื่องนี้ให้ทรงทราบพระราช

ได้ถามพวกคนเหล่านั้นว่า “แล้วพวกเธอพูดว่าอะไรเล่า ในเวลาที่จะหยิบเอาทองเหล่านั้นขึ้นมา” พวกนั้นก็ได้กราบทูลว่า “พวกข้าพระองค์พูดว่า ทองคำเหล่านี้เป็นพระราชทรัพย์ของพระองค์”

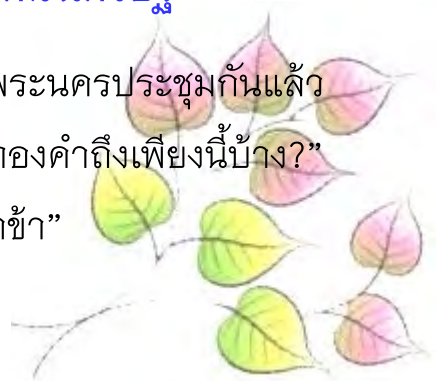
พระราชาก็ได้ตรัสว่า “ทรัพย์เหล่านี้ไม่ใช่ของเรา พวกเจ้าจงไปใหม่ และเวลาจะหยิบทองเหล่านั้นขึ้นมา ต้องพูดว่า ทองคำเหล่านี้เป็นของนายปุณณะ แล้วจึงค่อยขนขึ้นมาบรรทุกเกวียน”

พวกราชบุรุษทั้งหลายได้ทำตามที่พระราชารับสั่ง และทองคำทั้งหมดที่พวกเหล่านั้นหยิบขึ้นใส่เกวียน ก็ยังเป็นทองคำแท้ทั้งหมด และแล้วก็ได้นำทองคำเหล่านั้นมากองไว้ที่หน้าพระลานหลวง ทองคำทั้งหมดที่ขนมานั้นได้เป็นกองสูงประมาณ ๘๐ ศอก

นายปุณณะได้รับตำแหน่งเศรษฐี

พระราชาทรงรับสั่งให้ชาวพระนครประชุมกันแล้ว ตรัสถามว่า “ในพระนครนี้ ใครมีทองคำถึงเพียงนี้บ้าง?”

ชาวพระนคร “ไม่มี พระเจ้าข้า”

พระราชา “ก็ควรจะให้อะไรแก่นายปุณณะเล่า?”

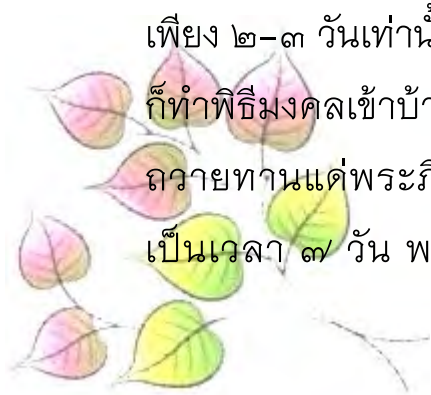
ชาวพระนคร “ฉัตรสำหรับเศรษฐี พระเจ้าข้า”

พระราชาตรัสว่า “นายปุณณะจงเป็นเศรษฐี ชื่อพหูชนเศรษฐี” แล้วพระราชาก็ได้พระราชทานฉัตรสำหรับเศรษฐีแก่เขา พร้อมด้วยวัตถุมากมาย

ครั้งนั้น เขากราบทูลพระราชาว่า “ทเวะ ข้าพระองค์ทั้งหลายอาศัยอยู่ในตระกูลอื่นมานาน จนกระทั่งถึงบัดนี้ขอพระองค์ได้โปรดประทานที่อยู่แก่ข้าพระองค์เถิด”

พระราชาตรัสว่า “ถ้าเช่นนั้น จงไปดู จะมีกอไม้ปรากฏอยู่ทางด้านทิศทักษิณ จงนำกอไม้นั้นออกให้ช่างเขาทำเรือนที่นั่นเถิด” ดังนี้แล้วก็ตรัสบอกที่เรือนของเศรษฐีเก่า (ที่ดินตรงที่นายปุณณะไปสร้างเรือนนั้นเคยเป็นที่อยู่ของเศรษฐีครั้งโบราณ)

นายปุณณะให้ช่างสร้างเรือนในที่นั้นโดยใช้เวลาเพียง ๒-๓ วันเท่านั้น (บ้านอาจจะยังไม่เสร็จ) แล้วก็ทำพิธีมงคลเข้าบ้าน และฉัตรมงคล พร้อมกันโดยการถวายทานแต่พระภิกษุสงฆ์มีพระพุทธเจ้าเป็นประมุขเป็นเวลา ๓ วัน พระศาสดาเมื่อจะทรงทำอนุโมทนา

ท่านแก่เขานั้น พระองค์ ได้ตรัสสอนบุพพิกา และในเวลาจบธรรมกถา ชนทั้ง ๓ คือ นายปุณณะ ภริยา และนางอุตตราผู้เป็นธิดา ได้สำเร็จเป็นพระโสดาบัน

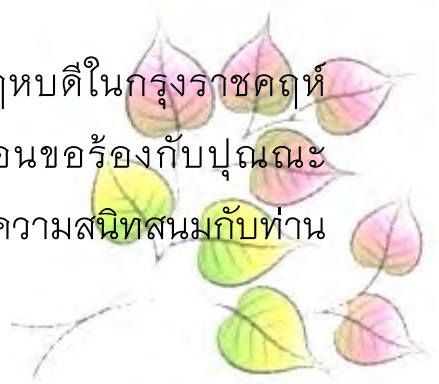
ธิดापुณณะเศรษฐีได้เป็นภริยาบุตรชายสุมนเศรษฐี

ในกาลต่อมา สุมนเศรษฐีในกรุงราชคฤห์นั้นก็ได้อธิดาของปุณณะเศรษฐีให้แก่บุตรชายของตน แต่ปุณณะเศรษฐีไม่ยอมให้

สุมนเศรษฐีจึงได้พูดว่า “จงอย่าทำอย่างนั้นเลย ท่านอาศัยฉันอยู่เป็นเวลานานถึงเพียงนี้จึงได้สมบัติ ขอท่านจงยกธิดาของท่านให้แก่บุตรชายฉันเถิด”

ปุณณะเศรษฐีกล่าวว่า “บุตรของท่านนั้นเป็นมิจฉาทิฏฐิ ส่วนธิดาของผมเห็นห่างจากพระรัตนตรัยไม่ได้ ฉะนั้นผมจึงยกธิดาของผมให้บุตรชายของท่านไม่ได้

ครั้งนั้นได้มีเศรษฐีและคฤหบดีในกรุงราชคฤห์หลายคนได้มาช่วยกันพูดวิงวอนขอร้องกับปุณณะเศรษฐีว่า “ขอท่านอย่าได้ทำลายความสนิทสนมกับท่าน

สุมนเศรษฐีเลย จงยกธิดาของท่านให้กับบุตรชายของ
เขาเถิด” ท่านปุณณะเศรษฐีจึงได้รับคำของคนเหล่านั้น
แล้วได้ยกธิดาของตนให้ในวันอาสาฬหะ คือวันขึ้น ๑๕ ค่ำ
เดือน ๘

จำเดิมตั้งแต่นางไปสู่ตระกูลสามีแล้ว นางไม่มี
โอกาสเพื่อจะเข้าไปหาภิกษุหรือภิกษุณี หรือเพื่อถวาย
ทานหรือฟังธรรมเลย เมื่อเวลาผ่านไปได้ประมาณ ๒
เดือนครึ่ง โดยอาการอย่างนี้ นางจึงได้ถามสาวใช้ผู้อยู่
ในสำนักว่า “ขณะนี้ ภายในพรรษา ยังมีเวลาเหลืออีก
เท่าไร”

สาวใช้ “ยังอยู่อีกครั้งเดือนคะคุณแม่”

นางจึงส่งข่าวไปบอกบิดาว่า “เหตุไฉน พ่อจึงขัง
ลูกไว้ในเรือนอย่างนี้ การที่พ่อทำให้ลูกเป็นคนเสียโฉม
แล้วประกาศว่าเป็นทาสของคนอื่น ยังจะประเสริฐกว่า
การที่จะยกลูกให้แก่ตระกูลที่เป็นมัจฉาภิภูษีอย่างนี้
ตั้งแต่ลูกอยู่ที่นี่ ลูกไม่ได้ทำบุญอะไรเลย แม้แต่จะเห็น
พระภิกษุก็ไม่เคย”

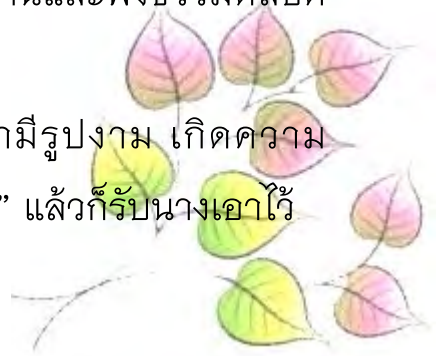

ฝ่ายบิดาเมื่อทราบข่าวลูกเช่นนั้น ก็รู้สึกไม่สบายใจ ด้วยคิดว่า “ลูกของเราได้รับทุกข์มาก” จึงได้ส่งทรัพย์ไป ๑๕,๐๐๐ กหาปณะ (หนึ่งหมื่นห้าพันตำลึง) พร้อมกับส่งไปว่า “ในนครนี้มีหญิงคณิกาคนหนึ่ง (หญิงโสเภณี) ชื่อว่า นางสิริมา ลูกจงไปรับเขามา บอกเขาว่าจะให้เขา วันละ ๑,๐๐๐ กหาปณะ ให้เขาเป็นคนปรนนิบัติสามีแทน ส่วนลูกจะได้มีโอกาสทำบุญ”

นางอุตตราจึงได้ไปเชิญนางสิริมา มา แล้วพูดว่า “สหาย เธอจงรับกหาปณะเหล่านี้ แล้วปรนนิบัติชายผู้เป็นสหายของเธอสักครึ่งเดือนเถิด”

นางสิริมาก็ยินดีรับ นางอุตตราจึงพานางสิริมาไป ยังสำนักของสามี ฝ่ายสามีเมื่อเห็นนางสิริมาจึงถามว่า “นี่อะไรกันล่ะ?” นางอุตตราจึงบอกว่า “นาย ดิฉันได้ขอให้สหายของดิฉันผู้นี้ ปรนนิบัตินายตลอดระยะเวลาครึ่งเดือนนี้ เพราะดิฉันใคร่จะถวายเป็นและฟังธรรมตลอดครึ่งเดือนนี้”

เศรษฐีบุตรเห็นนางสิริมามีรูปร่างงาม เกิดความสนใจจึงได้พูดว่า “ก็ดีเหมือนกัน” แล้วก็รับนางเอาไว้

นางอุตตราได้โอกาสทำบุญ

ฝ่ายนางอุตตราก็ได้ไปนิมนต์พระภิกษุสงฆ์ มีพระพุทธานุญาตเจ้าเป็นประมุขว่า "ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ขอพระองค์อย่าเสด็จไปที่อื่น พึงรับภิกษาในเรือนนี้แห่งเดียว ตลอดครึ่งเดือนนี้" ได้รับปฏิญาณของพระศาสดาแล้วมีใจยินดีว่า "บัดนี้ เราจักได้อุปัฏฐากพระศาสดา และพึงธรรมตั้งแต่นี้ไปจนถึงวันมหาปวารณา" แล้วก็เที่ยวจัดแจงกิจทุกอย่างในโรงครัวใหญ่ ด้วยกล่าวว่า "พวกท่านจงต้มข้าวต้มอย่างนี้ จงนึ่งขนมอย่างนี้"

ครั้งนั้นสามีของนางคิดว่า พรุ่งนี้ก็เป็นวันมหาปวารณาแล้ว อยากจะรู้ว่าขณะนี้นางเที่ยวทำอะไรอยู่ จึงได้ไปยืนอยู่ที่หน้าต่างมองไปทางโรงครัวใหญ่ เห็นธิดาเศรษฐีชุกชุมมอมไปด้วยเหงื่อ เประอะเปื่อนไปด้วยแก้มอมแมมด้วยถ่านและเขม่า เที่ยวทำโน่นทำนี่อยู่จึงคิดว่า "พุโธเอ๋ย หญิงอันธพาล ตนเองมีสิริสมบัติอยู่ออกมากมายถึงขนาดนี้ แต่กลับไม่เสวยสิริสมบัติ กลับมีจิตใจยินดีว่า เราจักอุปัฏฐากสมณะหัวล้าน แล้วก็เที่ยวไปทำ

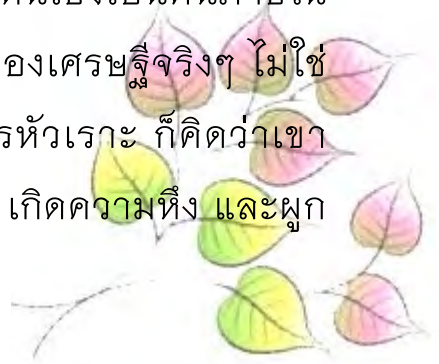

โน้นทำนี่ เนื้อตัวเปราะอะเปื้อนออกเช่นนั้น” แล้วก็หัวเราะ และหลบไปจากหน้าต่าง

เมื่อเศรษฐีบุตรหลบไปแล้ว นางสิริมาซึ่งยืนอยู่ใกล้ๆ กับเศรษฐีบุตร เห็นเศรษฐีบุตรมองออกไปทางหน้าต่างแล้วก็หัวเราะก็เกิดสงสัยว่า เศรษฐีมองเห็นอะไรจึงได้หัวเราะ นางจึงมองไปทางหน้าต่างนั้นบ้าง เห็นนางอุตตราแล้วก็คิดว่า “เศรษฐีบุตรหัวเราะก็เพราะเห็นนางคนนี่ ความซัดขมของเศรษฐีบุตรคงจะมีกับด้วยนางเป็นแน่”

นางสิริมาหึงนางอุตตราเอาเนยใสเตี้อราด

นางสิริมานั้น แม้ว่าตนเองจะเป็นพาหิรกสตรี (คือเป็นสตรีภายนอก ไม่ใช่คนใกล้ชิดอยู่ในเรือน) เสวยสมบัติอยู่ในเรือนนั้นตลอดครึ่งเดือน ก็ลืมนึกไปว่าตนเองเป็นคนภายนอก กลับสำคัญว่าตนเองเป็นคนภายใน (คือเข้าใจว่าตนเองเป็นภรรยาของเศรษฐีจริงๆ ไม่ใช่ภรรยาเช่า) เมื่อเห็นเศรษฐีบุตรหัวเราะ ก็คิดว่าเขาหัวเราะหยอกล้อกับนางอุตตรา เกิดความหึง และผูก

อาภาตต่อนางอุตตราว่า “เราจักต้องทำให้มันเกิดความทุกข์ให้ได้” แล้วก็ลงจากปราสาท เข้าไปสู่วังใหญ่ เอาทัพพีตักเนยใสซึ่งกำลังเดือดพล่านอยู่ในกะทะสำหรับทอดขนม แล้วก็เดินมุ่งหน้าตรงไปหานางอุตตรา ฝ่ายนางอุตตราเห็นนางสิริมาเดินมาในลักษณะเช่นนั้นก็รู้ทันทีว่าอะไรจะเกิดขึ้นจึงได้แม่เมตตาไปถึงนางว่า “หญิงสหายของเราทำอุปการะแก่เรามาก จักรวาลก็แคบเกินไป พรหมโลกก็ตื้นนัก บุญคุณของหญิงสหายเราใหญ่หลวง เราได้อาศัยนางแท้ๆ จึงได้มีโอกาสถวายทานและฟังธรรม ฉะนั้นถ้าเรามีความโกรธนาง ก็ขอให้เนยใสนี้จงลวกเราเถิด แต่ถ้าไม่มี ก็อย่าได้ลวกเลย” เพราะเหตุที่นางอุตตราได้แม่เมตตาดังนี้ เนยใสซึ่งกำลังร้อนจัดที่นางสิริมาเทราดลงไปยังนางอุตตรานั้น ก็ได้กลายเป็นเสมือนเอาน้ำเย็นเทราดลงไป

ฝ่ายนางสิริมาเมื่อเห็นนางอุตตราไม่เป็นอะไรเลย ก็คิดว่า เนยที่ตนเทราดลงไปนั้นคงจะเย็นแล้ว จึงกลับไปตักเนยใสซึ่งกำลังเดือดอยู่ในกะทะ เดินเข้ามาหานางอุตตราอีก พวกทาสีของนางอุตตราได้มองเห็นเข้า จึงได้

ลูกจากที่นั่นบ้างที่นี้บ้าง กรูกันเข้าไปหานางสิริมาพร้อมกับพูดว่า “นางหัวดีคือ เจ้าจงหลีกไป เจ้าจะเทราดเนยใสที่กำลังเดือดลงบนเจ้าแม่ของเราไม่ได้” ว่าแล้วก็ใช้มือบ้างเท้าบ้างทุบตีนางสิริมาจนล้มลงกับพื้น ครั้งแรกนางอุตตราห้ามไม่ทัน จนกระทั่งนางสิริมาล้มลงไปนอนอยู่กับพื้นแล้ว และพวกนางทาสีอื่นคร่อมเข้าไวนางอุตตรา จึงได้เดินไปถึงและห้ามพวกนั้นไว้มิให้ทำร้ายต่อไป แล้วถามนางสิริมาว่า “เธอประสงค์อะไร จึงได้ทำกรรมหนักเช่นนี้” นางสิริมาไม่ตอบ นางอุตตราจึงได้ให้โอวาทนางสิริมา แล้วก็พาเธอไปให้อาบน้ำอุ่นและทาด้วยน้ำมันชนิดดีซึ่งผ่านการหุงมาตั้ง ๑๐๐ ครั้ง

นางสิริมารู้สึกตัวขอโทษนางอุตตรา

ขณะนั้นเองนางสิริมาก็สำนึกได้ว่า “ตนเองเป็นหญิงภายนอก” และคิดได้ว่า “ทั้งที่ตนเองเอน้ำมันเนยซึ่งกำลังเดือดเทราดนาง เพราะเหตุเพียงแต่เห็นสามีนางหัวเราะ แต่นางก็ไม่โกรธ ไม่สั่งให้พวกทาสีจับเราผูกมัดไว้ กลับห้ามพวกทาสีทั้งหมดมิให้ทำร้ายเรา และ

ยังได้ช่วยรักษาให้อีก เราทำกรรมหนักจริงๆ ถ้าหากเรา
ไม่ขอโทษนาง ศีรษะของเราก็เห็นจะต้องแตกเป็นเจ็ด
เสี่ยง” คิดได้ดังนั้นแล้วนางก็หมอบลงแทบเท้าของนาง
อุตตรา แล้วกล่าวว่า “คุณแม่ ขอคุณแม่จงยกโทษให้กับ
ดิฉันด้วยเถิด”

นางอุตตรา “ดิฉันเป็นธิดาที่มีบิดา เมื่อบิดายก
โทษให้ ดิฉันก็จักยกโทษให้”

นางสิริมา “คุณแม่ ชื่อนั้นไม่เป็นไร ดิฉันจักไปหา
ท่านปุณณะศรัลฐิ บิดาของคุณแม่ และจะขอให้คุณแม่
ยกโทษให้ด้วย”

นางอุตตรา “ท่านปุณณะ เป็นบิดาบังเกิดเกล้า
ของดิฉันในวิภูฏะ แต่เมื่อบิดาบังเกิดเกล้าในวิภูฏะ
ยกโทษให้ ดิฉันจึงจักยกโทษให้”

นางสิริมา “ก็ใครเล่า เป็นบิดาบังเกิดเกล้าของ
คุณแม่ในวิภูฏะ”

นางอุตตรา “พระสัมมาสัมพุทธเจ้า”

นางสิริมา “ดิฉันไม่มีความคุ้นเคยกับพระองค์”

นางอุตตรา “ข้อนั้นไม่เป็นไร ฉันจักทำให้เอง
 รุ่งนี้ พระศาสดาจักทรงพาทิกษุสงฆ์เสด็จมาในที่นี้
 เธอจงถือสักการะตามแต่จะหาได้มาที่นี่แหละ แล้ว
 ขอให้พระองค์ทรงยกโทษให้”

นางสิริมาขอให้พระศาสดาทรงยกโทษให้

นางสิริมาได้กล่าวว่า “ดีแล้ว คุณแม่” แล้วก็
 ลุกขึ้นกลับไปยังที่เรือนของตน แล้วส่งหญิงบริวาร ๕๐๐
 ให้ตระเตรียมขานนียะและสุเปยยะ (ขานนียะ แปลว่า
 ของสำหรับขบเคี้ยว เช่นข้าวเป็นต้น สุเปยยะ แปลว่า
 ของที่เป็นประโยชน์แก่อกุลแก่สุปะ สุปะก็คือกับข้าว
 บางครั้งหมายถึงขนมก็ได้) ต่างๆหลายอย่าง รุ่งขึ้นก็ถือ
 สักการะนั้นมายังเรือนของนางอุตตรา ไม่กล้าจะใส่
 บาตรภิกษุสงฆ์มีพระพุทธเจ้าเป็นประมุข จึงได้ยืนอยู่
 ฝายนางอุตตราก็ได้ไปรับของเหล่านั้นทั้งหมดมาจัดถวาย

ในเวลาเสด็จภัตกิจ นางสิริมาพร้อมด้วยบริวารได้
 หมอบลงเบื้องพระยุคลบาทของพระศาสดา

ครั้งนั้น พระศาสดาตรัสถามนางว่า “เจ้ามีความผิดอะไรหรือ?”

นางสิริมา “พระเจ้าข้า เมื่อวานนี้ หม่อมฉันได้ทำกรรมหนักถึงอย่างนี้ (แล้วก็เล่าเรื่องทั้งหมดให้พระ-ศาสดาฟัง) แต่ถึงกระนั้น หึงสหายของหม่อมฉันก็ยังห้ามพวกทาสทั้งหลายมิให้ทำร้ายหม่อมฉัน นางได้ทำอุปการะแก่หม่อมฉันโดยแท้ หม่อมฉันรู้สึกถึงคุณของนาง จึงได้ขอให้นางยกโทษให้ แต่นางกล่าวกับหม่อมฉันว่า “เมื่อพระองค์ทรงยกโทษให้ นางจึงจะยกโทษให้”

พระศาสดาตรัสถามนางอุตตรา “ที่นางสิริมา กล่าวมานั้น เป็นความจริงตามนั้นหรือ?”

นางอุตตรา “เป็นจริงอย่างนั้น พระเจ้าข้า เมื่อวานนี้ หึงสหายของหม่อมฉันได้เทราดเนยใสที่เดือดพล่านลงบนศีรษะของหม่อมฉัน”

พระศาสดา “เมื่อเขาทำเธออย่างนั้น แล้วเธอคิดอย่างไร?”

นางอุตตรา “หม่อมฉันคิดว่า จักรวาลก็ยังแคบเกินไป พรหมโลกก็ยังต่ำเกินไป (ในเมื่อเทียบกับคุณของ

นาง) เพราะคุณของหญิงสหายของข้าพระองค์นี้ กว้างใหญ่กว่านั้นสูงมากกว่านั้น หม่อมฉันได้อาศัยเขาแท้ๆ จึงได้มีโอกาสถวายทานและฟังธรรม ถ้าว่าหม่อมฉันมีความโกรธนางแล้ว ก็ขอให้เนยใสที่เดือดพล่านนี้จงลวกหม่อมฉันเถิด แต่ถ้าหากไม่มี ก็ขออย่าให้ลวกเลย แล้วได้แผ่เมตตาไปยังนางสิริมาพระเจ้าข้า”

พระศาสดาตรัสว่า “สาธุ สาธุ อุตตรา การชนะความโกรธอย่างนั้นเป็นการสมควร โดยธรรมดาคนที่โกรธเรานั้น เราต้องไม่โกรธตอบ จึงจะเอาชนะเขาได้ คนที่ด่าเราพูดจาหยาบคายต่อเราก็เหมือนกัน ต้องเอาชนะเขาด้วยการไม่ด่าตอบไม่พูดคำหยาบโต้ตอบเขา คนที่ตระหนี่จัด ก็ชนะเขาได้ก็ด้วยการให้ของๆ ตน คนที่พูดเท็จก็จะชนะเขาได้ก็ด้วยการพูดคำจริง” เมื่อพระองค์ได้ตรัสเช่นนี้แล้ว ก็ได้ตรัสเป็นคาถา (คือเป็นบทกวี) ต่อไปอีกว่า:-

อกุโกเชน ชินเ โกรธ
ชินเ กทริยํ ทาเนน

อสาธุํ สาธุณา ชินเ
สจฺเจนาสิกฺขาทินํ

ฟังชนะคนโกรธด้วยความไม่โกรธ ฟังชนะคนไม่ดี ด้วยความดี ฟังชนะคนตระหนี่ด้วยการให้ ฟังชนะคนพูดเหลวไหล ด้วยการพูดคำจริง

เมื่อพระศาสดาได้เทศนาเรื่องนี้จบลง นางสิริมาพร้อมกับสตรีอีก ๕๐๐ คนนั้นก็ได้สำเร็จเป็นพระโสดาบัน เรื่องของนางอุตตรา ที่เล่าไว้ในคัมภีร์ธรรมบทมีเพียงเท่านี้ และจากเรื่องทีกล่าวไว้นี้จะเห็นว่า *มีเรื่องเหลือเชื่อ หรือเรื่องที่ไม่น่าจะเป็นไปได้อยู่หลายอย่าง* โดยเฉพาะตอนที่กล่าวถึง “นายปุณณะโถนา ดินที่ไถขึ้นมาได้ กลายเป็นทองคำทั้งหมด และมีมากถึงขนาดต้องเอา เกวียนเป็นจำนวนพัน เกวียนมาขนไป และเมื่อนำไปกองไว้หน้าพระลาน ทองคำที่กองไว้นี้มีค่าสูงถึง ๗๐ คอก ซึ่งนับว่ามากมายเหลือเกิน ดินที่ไถเพียงชั่วระยะตั้งแต่เช้าตรู่จนกระทั่งถึงเวลาสายนั้น ไม่น่าจะมีปริมาณมาก ถึงขนาดนั้น” นี่คือข้อความที่ไม่น่าเชื่อ

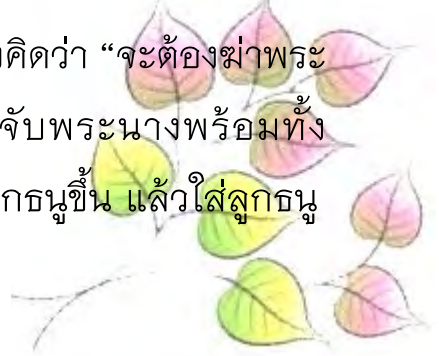
และอีกตอนหนึ่งที่กล่าวไว้ว่า นางสิริมาพร้อมกับ สตรีบริวาร ๕๐๐ เมื่อได้ฟังพระธรรมเทศนาที่พระ- พุทธองค์ตรัสกับนางอุตตราจบลงแล้ว ก็ได้สำเร็จเป็น

พระโสดาบันกันทุกคน” ดูช่างเป็นการง่ายดายเหลือเกิน
นี่ก็อีกเรื่องหนึ่งซึ่งไม่น่าจะเป็นไปได้ แต่อย่างไรก็ดี
ปัญหาที่น่าสงสัยเหล่านี้ ข้าพเจ้าจะนำไปวินิจฉัยร่วมกับ
ปัญหาอื่นๆ ทั้งหมด ขณะนี้จะขอรวบรวมเรื่องปาฏิหาริย์
ต่างๆ ที่กล่าวไว้ในคัมภีร์มาให้ศึกษากันก่อน

สมาธิวิปหาราธิติของพระนางสามาวดี

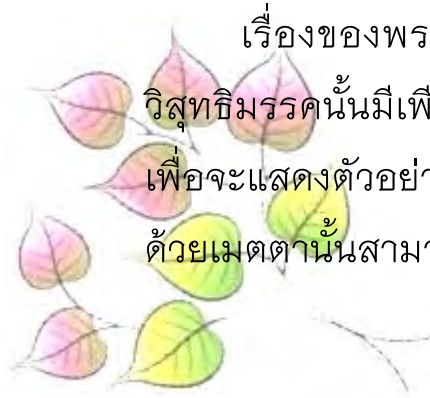
พระนางสามาวดีเป็นอัครมเหสีของพระเจ้าอุเทน
ซึ่งในขณะนั้น นางมาคัณฐิยาภักดิ์เป็นอัครมเหสีคนหนึ่ง
ของพระเจ้าอุเทน ต่อมาคัณฐิยาพราหมณ์ผู้เป็นบิดาของ
นางมาคัณฐิยาต้องการจะให้ธิดาของตนได้เป็นใหญ่ จึงได้
บอกอุบายให้นางมาคัณฐิยาซ่อนนอสรพิษไว้ในพิณของ
พระเจ้าอุเทนแล้วให้แสรังทูลว่า “ข้าแต่พระมหाराชเจ้า
พระนางสามาวดีทรงคิดจะปลงพระชนม์พระองค์ จึง
ทรงจับนอสรพิษขังไว้ในพิณ” พระราชาทอดพระเนตร
เห็นนอสรพิษนั้นแล้วก็ทรงกริ้ว ทรงคิดว่า “จะต้องฆ่าพระ
นางสามาวดีเสีย” จึงรับสั่งให้จับพระนางพร้อมทั้ง
บริวารไปขังกลางแจ้ง แล้วทรงยกธนูขึ้น แล้วใส่ลูกธนู

อาบยาพิษเข้าไปในคันทนู เตรียมจะยิง พระนางสามารถตี
 พร้อมทั้งบริวารพร้อมใจกันแผ่เมตตาไปยังพระราช
 พระราชาไม่อาจทรงยิงลูกศรออกไปได้ ทั้งจะลดคันท
 ลงก็ไม่ได้ ทรงยื่นพระวรกายสั่นอยู่ (ด้วยความตก
 พระทัย) พระนางสามารถตีเห็นเช่นนั้นจึงได้ทูลถามว่า
 “พระองค์ทรงลำบากพระวรกายหรือเพคะ” พระราชา
 ตรัสว่า “จะ ฉันทลำบากมาก” พระนางจึงทูลว่า “ถ้าเช่นนั้น
 ขอพระองค์จงทรงลดคันทลงเถิด” พอขาดพระดำรัสของ
 พระนาง ศรก็ตกลงแทบพระบาทของพระราชานั้นเอง
 ต่อจากนั้นพระนางทรงเตือนพระองค์โดยใจความว่า
 “บุคคลไม่ควรประทุษร้ายต่อผู้ที่มีได้ทำร้าย”

ความที่พระราชาไม่อาจทรงปล่อยลูกศรออกไป
 ได้ดังที่กล่าวมานี้ ได้ชื่อว่าเป็นสมาธิวิปการาธิติ (คือ
 อำนาจของสมาธิคุ้มครอง) ของพระนางสามารถอุบาสิกา

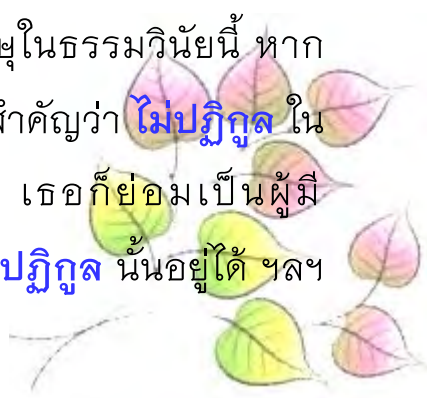
เรื่องของพระนางสามารถที่กล่าวไว้ในคัมภีร์-
 วิสุทธิมรรคนั้นมีเพียงเท่านี้ ท่านนำมาเล่าไว้เพียงสั้นๆ
 เพื่อจะแสดงตัวอย่างว่า อำนาจของสมาธิที่ประกอบไป
 ด้วยเมตตานี้สามารถคุ้มครองป้องกันอันตรายอย่างนี้

ก็ได้ แต่อย่างไรก็ดี เรื่องของพระนางสามาวดีโดยพิสดาร นั้นมีกล่าวไว้ในคัมภีร์ธรรมบทภาค ๒ ซึ่งในคัมภีร์นี้ได้ เล่าเรื่องไว้อย่างละเอียดมาก ฉะนั้นจึงเป็นเรื่องที่ ค่อนข้างยาวมาก และเนื้อเรื่องบางตอนก็ยังไม่ตรงกับ เรื่องที่กล่าวไว้ในวิสุทธิมรรคอีกด้วย แต่เห็นว่ามันไม่จำเป็น จึงดเสี่ยไม่นำมาเล่าไว้ในที่นี้ ผู้สนใจต้องการจะทราบ เรื่องพิสดาร ก็ขอให้อ่านเรื่องพระนางสามาวดีในคัมภีร์ ธรรมบท ภาค ๒

๖. อริยาธิติ ฤทธิของพระอริยะ สำหรับฤทธิ ในหัวข้อนี้ในคัมภีร์วิสุทธิมรรคท่านอธิบายว่า “ผู้ที่ทำให้ เกิด **ความรู้สึกปฏิญ** ในสิ่งที่ **ไม่ปฏิญ** หรือทำให้ เกิด **ความรู้สึกไม่ปฏิญ** ในสิ่งที่ **ที่ปฏิญ** เรียกว่ามี อริยาธิติ และแล้วท่านก็ได้อ้างข้อความจากในคัมภีร์ ปฏิสัมภีทามรรคมาให้คุณด้วยดังนี้:-

“อริยาธิติเป็นไหน? ฤทธิในธรรมวินัยนี้ หาก จำนงว่า “ขอเราพึงเป็นผู้มีความสำคัญว่า **ไม่ปฏิญ** ใน สิ่งที่ปฏิญอยู่เถิด” ดังนี้ไซ้ไร เธอก็ย่อมเป็นผู้มี ความสำคัญว่า **ไม่ปฏิญ** ในสิ่ง **ปฏิญ** นั้นอยู่ได้ ฯลฯ

เป็นผู้มีสติสัมปชัญญะวางเฉยในสิ่งปฏิญญานั้นอยู่ได้”
- ชุ.ป. ๓๑/๕๙๙

ข้อความที่ท่านนำมาอ้างไว้ในวิสุทธิมรรคมีเพียง
สั้นๆ เท่านั้น แต่อันที่จริงข้อความที่กล่าวไว้ในคัมภีร์
ปฏิสัมภิตามรรคนั้น พิศดารกว่านี้มาก ซึ่งในเมื่อกล่าว
โดยสรุปแล้วก็คือ ในเรื่องของรูป เสียง กลิ่น รส โผฏ-
ฐัพพะนั้น **สิ่งที่ปฏิญญ** จะให้เห็นว่า **ไม่ปฏิญญ** หรือสิ่งที่
ไม่ปฏิญญ จะให้เห็นว่า **ปฏิญญ** ก็ทำได้ทุกอย่างและทุก
กรณีด้วย ซึ่งผู้ที่ทำใจอย่างนี้ได้จริงๆ นั้น ต้องเป็น
พระอริยะ ฉะนั้นจึงเรียกว่า อริยาธิติ ฤทธิ์ของพระอริยะ

อนึ่ง คำว่า **ปฏิญญ** นั้นในคัมภีร์ปฏิสัมภิตามรรค
ได้อธิบายไว้ว่า ได้แก่ สิ่งที่ไม่พึงปรารถนา **สิ่งที่ไม่ปฏิญญ**
ก็คือสิ่งที่พึงปรารถนา สำหรับผู้ที่รู้บาปให้สังเกตจาก
คำบาลีดังต่อไปนี้ด้วย

กตมา อริยา อิติ? อิต ภิขุ สเจ อากงขติ
ปฏิญญเล อปปฏิญญสญญี วิหเรยณฺติ. อปปฏิญญสญญี
ตตถ วิหฺรติ. สเจ อากงขติ อปปฏิญญเล ปฏิญญสญญี
วิหเรยณฺติ ปฏิญญสญญี ตตถ วิหฺรติ.

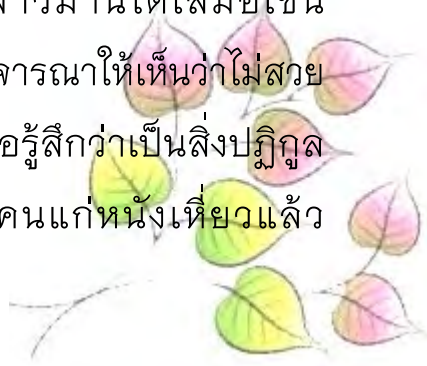
สเจ อากงขติ ปฏิกุเล จ อปปฏิกุเล จ อปปฏิกุเล-
 สณญี วิหเรยยนนติ อปปฏิกุเลสณญี ตตถ วิหระติ. สเจ
 อากงขติ อปปฏิกุเล จ ปฏิกุเล จ ปฏิกุเลสณญี วิหเรยยนนติ
 ปฏิกุเลสณญี ตตถ วิหระติ.

สเจ อากงขติ ปฏิกุเล จ อปปฏิกุเล จ ตพภาย
 อภินิวชเชตฺวา อุกฺเขโก วิหเรยยํ สโต สมฺปชาโนติ
 อุกฺเขโก ตตถ วิหระติ สโต สมฺปชาโน.

กถํ ปฏิกุเล อปปฏิกุเลสณญี วิหระติ. อนิฏฺฐสมฺม
 วตฺตสมฺม เมตตาย วา ผรติ ชาตฺโย วา อุกฺสํหระติ
 เอวํ ปฏิกุเล อปปฏิกุเลสณญี วิหระติ.

กถํ อปปฏิกุเล ปฏิกุเลสณญี วิหระติ. อนิฏฺฐสมฺม
 วตฺตสมฺม อสุภาย วา ผรติ อนิจฺจโต วา อุกฺสํหระติ เอวํ
 อปปฏิกุเล ปฏิกุเลสณญี วิหระติ. ฯลฯ.

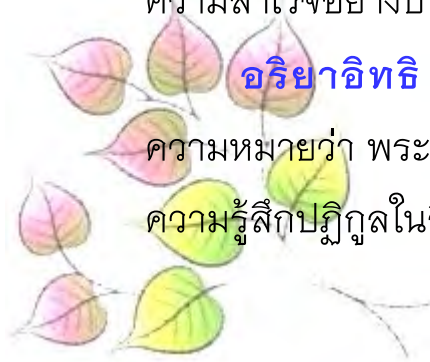
จากข้อความที่อ้างมานี้ หมายความว่า โดยธรรมดา
 พระอริยะย่อมจะทำใจดังที่กล่าวมานี้ได้เสมอเช่น
 เห็นหญิงสาวที่สวย จะทำใจหรือพิจารณาให้เห็นว่าไม่สวย
 ให้เห็นว่าเป็นสิ่งปฏิกูล ก็ทำได้ คือรู้สึกว่าเป็นสิ่งปฏิกูล
 จริงๆ และในทำนองเดียวกัน คนแก่หนึ่งเหี่ยวแล้ว

ซึ่งนับว่าเป็นสิ่งปฏิคุณ แต่ก็สามารถจะพิจารณาให้เห็นเป็นคนสวยงามก็ได้ ซึ่งก็จะรู้สึกว่ายสวยงามจริงๆ ด้วย แม้ในเรื่องอาหารหรือเรื่องอื่นๆ ก็สามารถทำใจให้เกิดความรู้สึกปฏิคุณหรือไม่ปฏิคุณก็ทำได้ทุกอย่าง พระอริยะทุกคนสามารถทำใจอย่างนี้ได้เสมอ ความสามารถในลักษณะเช่นนี้ เรียกว่า อริยาธิติ ซึ่งแปลว่า ฤทธิ์ของพระอริยะ

อนึ่ง ขอให้สังเกตว่า ปุถุชนโดยทั่วไปทำกันไม่ค่อยได้ แม้กระทั่งในเรื่องง่ายๆ เช่นอาหารที่ตนไม่เคยกิน หรือเป็นอาหารที่ตนไม่ชอบ จะทำใจให้ชอบทำใจให้รู้สึกว่ายอร่อย เพียงแค่นี้ทำได้ยากอยู่แล้ว หรือสถานที่ซึ่งไม่เคยนอน บางคนนอนไม่ได้ นอนไม่หลับ เสื้อผ้าที่ไม่ชอบจะทำใจให้ชอบอะไรทำนองนี้ จะเห็นว่าคนส่วนมากทำไม่ได้จริงๆ ส่วนพระอริยะทุกคนทำได้ ฉะนั้นจึงนับว่าเป็นอิทธิคือความสำเร็จอย่างปาฏิหาริย์อย่างหนึ่งเหมือนกัน

อริยาธิติ ฤทธิ์ของพระอริยะนอกจากจะมีความหมายว่า พระอริยะทุกคนสามารถจะทำใจให้เกิดความรู้สึกปฏิคุณในสิ่งที่ไม่ปฏิคุณ ทำใจให้เกิดความรู้สึก

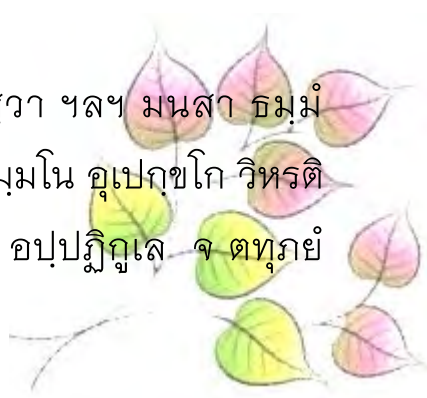
ไม่ปฏิญาณในสิ่งปฏิญาณตั้งที่กล่าวมาแล้ว ในคัมภีร์ปฏิสัมภิต-
 ทามรรคยังอธิบายไว้อีกอย่างคือ:-

พระอรียะทั้งหลายไม่ว่าจะพบเห็นสิ่งที่ปฏิญาณหรือไม่ปฏิญาณก็ตาม ก็สามารทที่จะทำใจให้วางเฉย ทำใจให้
 เป็นกลาง คือไม่ให้เกิดความรู้สึกปฏิญาณ หรือไม่ปฏิญาณก็
 ได้ทั้งสองอย่าง ซึ่งในคัมภีร์ได้ให้ตัวอย่างไว้ดังนี้:-

ข้อที่ว่า “หากภิกษุในธรรมวินัยนี้ ปราศรณาทาที่จะ
 เว้นทั้งสองอย่าง คือทั้งในสิ่งที่ปฏิญาณและไม่ปฏิญาณแล้ว
 เป็นผู้วางเฉยมีสติสัมปชัญญะอยู่นั้น เป็นโจน”

ภิกษุในธรรมวินัยนี้ เห็นรูปด้วยตา ฟังเสียงด้วยหู
 ตมกลิ่นด้วยจมูก ลิ้มรสด้วยลิ้น ฤกตองโผฏฐัพพะด้วยกาย
 รู้ธรรมารมณด้วยใจ แล้วก็ไม่ยินดีไม่ยินร้าย เป็นผู้วางเฉย
 มีสติสัมปชัญญะอยู่ อย่างนี้แล เรียกว่า เว้นทั้งสองอย่าง
 คือทั้งในสิ่งปฏิญาณและไม่ปฏิญาณแล้วเป็นผู้วางเฉย
 มีสติสัมปชัญญะอยู่

อิธ ภิกขุ จกขุณา รูปุ ทิสฺวา ฯลฯ มนสา ธมฺมํ
 วิญญาเย นเว สุมฺโน โหติ น ทุมฺมโน อุกฺเขโก วิหฺรติ
 สโต สมฺปชาโน. เอวํ ปฏิญฺเฐ จ อปฺปฏิญฺเฐ จ ตทฺภายํ

อนินวชเชตวา อุกุชโก วิหริติ สโต สมปชาโน อัย
อริยา อิทติ - ขุ.ป. ๓๑/๖๐๐

ขอได้โปรดจำไว้ให้ดีกว่า คำว่า **อิทธิ** ซึ่งแปลว่า **ฤทธิ์** นั้นเป็นการแปลทับศัพท์ คือเปลี่ยนจากคำบาลีมาเป็นคำสันสกฤตเท่านั้นยังไม่ได้แปลเป็นไทย ฉะนั้นคำว่า อิทธิหรือฤทธิ์นั้น ในความหมายจริงๆ แปลว่า **อิชฺฌนะ** คือ **ความสำเร็จ** พระอริยเจ้าทั้งหลายท่านทำกิจของท่านในเรื่องนี้ได้สำเร็จ ส่วนปุถุชนโดยทั่วไปทำไม่ได้ นับว่าเป็นสิ่งมหัศจรรย์หรือปาฏิหาริย์ได้อย่างหนึ่ง ฉะนั้นจึงได้ชื่อว่า อริยาอิทธิ ฤทธิ์ของพระอริยะ

๗. กัมมวิปากชา อิทธิ ฤทธิ์ที่เกิดจากวิบากของกรรม ท่านอธิบายว่า “ผู้ที่สามารถเหาะหรือบินไปในอากาศได้ เช่นนกซึ่งสามารถบินไปในอากาศได้ เพราะเกิดมาก็มีปีกนั้น ก็นับว่าเป็นฤทธิ์อย่างหนึ่ง และฤทธิ์เช่นนี้เกิดจากวิบากของกรรม” และท่านได้ยกข้อความจากในคัมภีร์ปฏิสัมภิทามรรคมาอ้างอิงด้วยดังนี้:-

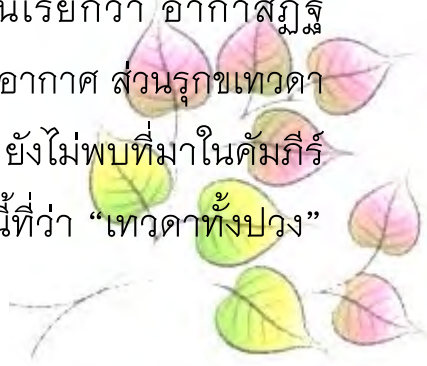
ถามว่า “ฤทธิ์ที่เกิดด้วยวิบากของกรรมเป็นไฉน?”
“ฤทธิ์ของนกทั้งปวง ของเทวดาทั้งปวง ของมนุษย์

บางพวก ของวินิปาติกะบางเหล่า นี้คือฤทธิ์ที่เกิดขึ้นด้วย
 วิชาของกรรม” - ขุ.ป. ๓๑/๖๐๐

กตมา กมฺมวิปากชา อิทธิ? สพฺเพสํ ปกฺขีนํ
 สพฺเพสํ เทวานํ เอกจฺจานํ มนุสฺसानํ เอกจฺจานํ
 วินิปาติกานํ อโย กมฺมวิปากชา อิทธิ.

ขอให้สังเกตว่า โดยธรรมดาณกเมื่อเกิดก็ย่อม
 ต้องมีปีก ซึ่งถือกันว่าเป็นเรื่องของธรรมชาติ หรือเกิด
 มาจากธรรมชาติ เพราะขึ้นชื่อว่านกทั้งหลายต้องมี
 ธรรมชาติอย่างนั้น แต่ในทางพระพุทธศาสนากล่าวว่
 การที่นกเกิดมามีปีกบินได้นั้น ถือว่าเป็นอิทธิปาฏิหาริย์
 อย่างหนึ่ง เพราะนกทุกชนิดสามารถบินได้ทั้งนั้นไม่มาก
 ก็น้อย และปาฏิหาริย์อันนี้ซึ่งมีมาแต่กำเนิดนั้น **เกิดมา**
จากวิปากของกรรม และในทำนองเดียวกัน พวกเทวดา
 ทั้งหลายส่วนมากสามารถเหาะหรือไปในอากาศได้
 อยู่ในอากาศได้ ซึ่งเทวดาพวกนี้เรียกว่า อากาศัญญ
 เทวดาแปลว่า เทวดาประเภทอยู่ในอากาศ ส่วนรุกขเทวดา
 หรือภูมเทวดาจะเหาะได้หรือไม่ ยังไม่พบที่มาในคัมภีร์
 แต่ถ้าพิจารณาจากคำในคัมภีร์นี้ที่ว่า “เทวดาทั้งปวง”

พวกภูมมเทวดาและรุกขเทวดาก็น่าจะเหาะได้เหมือนกัน และการที่เทวดาเหล่านี้เหาะได้ไปในอากาศได้ ก็เป็นผลมาจากวิบากของกรรม

ส่วนที่ว่ามนุษย์บางพวกเหาะได้ ไปในอากาศได้นั้น หมายถึงมนุษย์ในสมัยต้นกัปป์ ความพิสดารในเรื่องนี้ ขอให้อ่านดูในเรื่องอัคคัณฺณสูตร (ที.ปา. ๑๑/๕๑) พวกวินิปาติกะนั้น หมายถึงพวกเปรตบางชนิด ซึ่งในวิสุทฺธิ-มรรคได้ยกตัวอย่างเช่น ยักขิณีปิยงฺกรมาตา ยักขิณี-อุตฺตรมาตา ยักขิณีปุสฺสमितตา ยักขิณีธัมมคฺฤตตา เป็นต้น ซึ่งเรื่องราวของยักขิณีเหล่านี้ยังไม่พบที่มา และในวิสุทฺธิ-มรรคก็ไม่ได้เล่าเรื่องไว้ ฉะนั้นจึงยังไม่รู้อะไรมากไปกว่านี้ แต่จากตัวอย่างที่ท่านอ้างมานี้แสดงว่า พวกยักษณ์นับเนื่องอยู่ในจำพวก วินิปาติกะเหมือนกันซึ่งโดยหลักทั่วๆ ไปแล้ว วินิปาติกะหรือวินิบาตนั้นหมายถึงพวกเปรตทั้งหลาย

อนึ่ง อยากจะให้ข้อสังเกตไว้อีกสักอย่างหนึ่ง
กล่าวคือ:-

“การที่พระพุทธเจ้าประสูติออกมา แล้วก็สามารถเดินได้ พุดได้ตั้งแต่วันแรกเลยนั้น จะถือว่าเป็นอิทธิปาฏิหาริย์ที่เกิดจากวิบากของกรรมได้หรือไม่?

และการที่พระพุทธเจ้าสามารถเข้าฌานได้ตั้งแต่พระชนมายุ ๓ พรรษา ภายใต้อันท้าว ในขณะที่พระราชบิดากำลังทรงทำพิธีแรกนาขวัญ และทำให้เงาของอันท้าวไม่คล้อยไปตามธรรมชาตินั้น จะถือว่าเป็นอิทธิปาฏิหาริย์ที่เกิดจากวิบากของกรรมได้หรือไม่?”

อันนี้ขอฝากไว้ให้เอาไปพิจารณาไปพลางก่อน ถ้ามีโอกาสในภายหลัง ข้าพเจ้าจะวินิจฉัยเรื่องนี้ให้ทราบโดยละเอียด

๔. ปุณฺณวโต อิติ ฤทธิ์ของผู้มีบุญ ท่านอธิบายว่า “การที่บุคคลผู้มีบุญทั้งหลาย เช่นพระเจ้าจักรพรรดิเป็นต้น ซึ่งสามารถไปในอากาศได้นั้น เรียกว่าอิทธิฤทธิ์ของผู้มีบุญ” แล้วท่านก็ได้อ้างข้อความจากในคัมภีร์ปฏิสัมภิทามรรค มาให้ดูด้วยดังนี้

ถามว่า ฤทธิ์ของผู้มีบุญนั้นเป็นไฉน? พระเจ้าจักรพรรดิย่อมนไปในอากาศได้ พร้อมทั้งจตุรงคินิเสนา

(หรือจตุรงคเสนา คือเสนา ๔ เหล่า) โดยที่สุตแม่พวก
คนเลี้ยงม้าเลี้ยงโค ก็สามารถพาไปในอากาศได้ เรียกว่า
ฤทธิ์ของผู้มีบุญ ฤทธิ์ของโชติกคฤหบดี ฤทธิ์ของชฎิล-
คฤหบดี ฤทธิ์ของโฆสกคฤหบดี ฤทธิ์ของเมณฑกคฤหบดี
ฤทธิ์ของผู้มีบุญทั้ง ๕ ก็จัดเป็นปุณณวโต อิทธิ คือฤทธิ์
ของผู้มีบุญ” - ขุ.ป. ๓๑/๖๐๐

และข้อความที่เป็นบาลีนั้นมีดังนี้:-

กตมา ปุณณวโต อิทธิ? ราชา จกกวตฺติ เวหาสิ
คจฺฉติ สหฺติ จตุรงฺคินิยา เสนาย อนตฺมโส อสฺสพนฺธ-
โคพนฺธปุริเส อูปทาย โชติกสฺส คหปติสฺส ปุณณวโต
อิทธิ. ชฎิลสฺส คหปติสฺส ปุณณวโต อิทธิ เมณฑกสฺส
คหปติสฺส ปุณณวโต อิทธิ. โฆสิตสฺส คหปติสฺส ปุณณวโต
อิทธิ. ปณฺจนํ มหาปุณณานํ ปุณณวโต อิทธิ. อัย
ปุณณวโต อิทธิ.

พระพุทธโฆษาจารย์ในเมื่อได้ยกข้อความจากใน
คัมภีร์พระไตรปิฎกดังที่กล่าวมาแล้ว ท่านก็ได้อธิบาย
โดยสรุปว่า "คุณวิเศษที่เกิดสัมฤทธิ์ขึ้นในเมื่อบุญสมภาร
(คือบุญบารมีที่สะสมมา) ถึงความสุกงอมแล้ว ชื่อ

บุญญวโต อิทธิ ฤทธิ์ของผู้มีบุญ (สงฺเขปโต ปน ปริปากั
คเต บุญญสมฺภาเร อิชฺฌนกวโรเสโส บุญญวโต อิทธิ
-วิ. ๒/๒๑๓)

และท่านได้เล่าประวัติสั้นๆ ของท่านคฤหบดี
เหล่านี้ไว้ เพื่อให้เห็นว่า คนมีบุญนั้นมีอิทธิฤทธิ์อย่างไร
ดังนี้

สำหรับโชติกคฤหบดี มีปราสาทแก้วหลังหนึ่ง
และมีต้นกัลปพฤกษ์ ๖๔ ต้น ข้าแรกแผ่นดินผุดขึ้นมา
ตั้งอยู่ นี่คือบุญญวโต อิทธิ ของท่านโชติกคฤหบดี

สำหรับชฎิลคฤหบดี มีภูเขาทองสูงใหญ่ประมาณ
๘๐ ศอกเกิดขึ้น นี่คือบุญญวโต อิทธิ ของท่านชฎิลคฤหบดี

สำหรับโฆสกคฤหบดี ได้มีคนพยายามจะฆ่าให้
ตายถึง ๗ ครั้ง แต่ก็ไม่เป็นอะไรเลย กลับได้ดีคือได้เป็น
เศรษฐีเสียอีก นี่คือบุญญวโต อิทธิ ของโฆสกคฤหบดี

สำหรับเมณฑกคฤหบดี ได้มีแก้วอันล้นไปด้วย
แก้ว ๗ ประการ เกิดปรากฏขึ้นที่นาซึ่งเพิ่งไถไปได้
รอยเดียว นี่คือ บุญญวโต อิทธิ ของเมณฑกคฤหบดี

ฤทธิ์ของมีบุญทั้ง ๕

ในคัมภีร์ปฏิสัมพันธ์มรรค ท่านได้กล่าวข้อความไว้ตอนหนึ่งว่า ฤทธิ์ของผู้มีบุญทั้ง ๕ ก็ถือว่าเป็นบุญญวโตอิทธิ คือเป็นฤทธิ์ที่เกิดจากบุญในอดีต คนมีบุญทั้ง ๕ นี้ในคัมภีร์วิสุทธิมรรคอธิบายไว้ว่าได้แก่ครอบครัวของเมณฑกเศรษฐี กล่าวคือ:-

๑ เมณฑกเศรษฐี ๒ นางจันทปทุมลิริ ภรรยา
๓ ฌัญชัยเศรษฐี บุตรชาย ๔ นางสุมนเทวี ลูกสะใภ้
๕ นายปุณณะ ทาส

บุคคลเหล่านี้ที่ได้ชื่อว่ามีบุญฤทธิ์ ก็เพราะ:-

๑. เมณฑกเศรษฐีนั้นในเวลาที่กำลัง (สระผม) แล้วแหงนคุดูท้องฟ้า ฉางข้าว ๑๒๕๐ ฉางก็จะเต็มไปด้วยข้าวสาลีแดงซึ่งตกมาจากอากาศ (เตสุ ปณฺจสุ เสฏฺฐิสฺส สีสนฺหาตฺส อากาสํ อุกฺโขลกนฺกาเล อทุมฺเตรสโกฏฺฐ-สทฺสฺสานิ อากาสเต รตฺตสาลินํ ปุเรนฺติ-วิ.๒/๒๑๓)

๒. นางจันทปทุมลิริ ผู้เป็นภรรยา ถือข้าวสุกเพียงเท่านั้นเดียว ก็สามารถเลี้ยงชาวชมพูทวีปได้ทั้งหมด โดยที่ข้าวสุกในทะนานนั้นจะไม่รู้จุกหมด (คือให้ไปแล้วก็กลับเต็มทะนานขึ้นมาอีก)

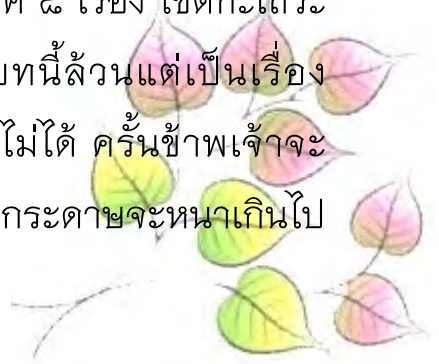
๓. ฌันชญชัยเศรษฐี ผู้เป็นบุตรชาย ถืออุงเงินซึ่ง
บรรจุน้ำ ๑,๐๐๐ กหาปณะ (หนึ่งพันตำลึง) แล้วแจกให้
ทานแก่ชาวชมพูทวีปทั้งหมดกหาปณะนั้นก็ไม่รู้จักหมด

๔. นางสุมนเทวี ผู้เป็นสะใภ้ ถือเอาข้าวเปลือก
ทะนานเดียวแจกชาวชมพูทวีปทั้งหมด ข้าวเปลือกนั้นก็
จะไม่รู้จักหมด

๕. นายบุญณะ ผู้เป็นทาส โถนาด้วยผลาญเดียว
(รอยเดียว) ก็เกิดเป็น ๑๔ รอย (คือดินที่แตกออกจาก
กันเพราะผลาญนั้น จะเกิดเป็นรอยใถ่อีกด้านละ ๗ รอย)

นี่แหละคือบุญฤทธิ์ของบุคคลทั้ง ๕

เรื่องของบุคคลผู้มีบุญตามที่กล่าวไว้ในคัมภีร์-
วิสุทธิมรรคมีเพียงเท่านี้ ท่านกล่าวไว้เพียงสั้นๆ แต่
เท่านั้น ส่วนเรื่องพิสดารของท่านเหล่านี้จะหาอ่านได้
จากในคัมภีร์ธรรมบท โดยเฉพาะเรื่องของชฎิลเศรษฐี
โชติกะเสฏฐินั้นมีอยู่ในธรรมบทภาค ๘ เรื่อง โชติกะเถระ
ซึ่งเรื่องราวที่กล่าวไว้ในธรรมบทนี้ล้วนแต่เป็นเรื่อง
เหลือเชื่อ หรือเป็นเรื่องที่เป็นไปไม่ได้ ครั้นข้าพเจ้าจะ
นำมากล่าวไว้ในที่นี้ ก็เกรงว่าหน้ากระดาษจะหนาเกินไป

เพราะเรื่องของท่านทั้งสองนี้ยาวมาก จึงคิดว่าเอาไว้
โอกาสหน้า ตอนที่เขียนวินิจฉัยว่า เรื่องที่เหลือเชื่อต่างๆ
เหล่านี้ มีทางเป็นไปได้หรือเป็นไปได้เลย เมื่อถึงตอนนั้น
จะได้นำเรื่องเหลือเชื่อต่างๆ มารวบรวมไว้ในเล่มเดียวกัน

๙. วิชชามยา อิทฺธิ ฤทธิ์ที่เกิดจากวิชาอาคมใน
วิสุทธิมรรคอธิบายไว้อย่างนี้ “พวกที่เก่งในเรื่องวิชาอาคม
เช่นพวกวิทยารธร เป็นต้น ซึ่งสามารถเหาะเหินเดินไปใน
อากาศได้ ฤทธิ์อย่างนี้เรียกว่าวิชชามยา อิทฺธิ ฤทธิ์ที่เกิด
จากวิชาอาคม” ครั้นแล้วท่านก็ยกข้อความในพระไตรปิฎก
คือในคัมภีร์ปฏิสันถาทมรรคมาอ้างไว้ให้ดูด้วยดังนี้:-

ถามว่า “วิชชามยา อิทฺธิ เป็นไฉน?” แก้วว่า “พวก
วิทยารธรร้ายวิทยาแล้วไปในอากาศได้ แสดงข้างในอากาศ
กลางหาได้ ฯลฯ แสดงขบวนเสนาต่างๆ ในอากาศ
กลางหาได้ นี้เรียกว่า วิชชามยา อิทฺธิ”

กตมา วิชชามยา อิทฺธิ? วิชชชาธรา วิชชชั
ปรีชเปตฺวา เวหาลั คจฺจนฺติ อากาเส อนฺตลิกฺเข
หตฺถิมฺปิ ทสฺเสนฺติ อสฺสมฺปิ ทสฺเสนฺติ รถมฺปิ ทสฺเสนฺติ
ปตฺติมฺปิ ทสฺเสนฺติ วิวิธมฺปิ เสนาพยุหํ ทสฺเสนฺติ อัย
วิชชามยา อิทฺธิ. - ขุ.ป. ๓๑/๖๐๑

พวกวิทยากรที่กล่าวไว้นี้ ในวิสุทธิมรรคก็ดี ในคัมภีร์ปรมัตถมัญชุสาก็ดี ไม่มีอธิบายไว้ว่า พวกวิทยากรนั้นเป็นพวกโอปปาติกะหรือเป็นมนุษย์ ส่วนในอรรถกถาของปฏิสัมภิทามรรคฉบับภาษาไทย ยังไม่ได้พิมพ์ออกมา และข้าพเจ้าก็ยังไม่มีโอกาสไปค้นอรรถกถาฉบับพม่า ฉะนั้นจึงไม่ทราบว่า ในอรรถกถานี้มีอธิบายไว้หรือไม่ แต่อย่างไรก็ดี ตั้งใจว่าจะพยายามค้นเรื่องวิทยากรจากหนังสือต่าง ๆ แล้วนำมารวบรวมไว้ทีหลัง

๑๐. ตตฺถ ตตฺถ อิชฺฌนญฺเฐน อิหุติ ฤทธิ์ข้อที่ ๑๐ ซึ่งเป็นข้อสุดท้ายนี้ ท่านอธิบายว่าได้แก่ “ความสำเร็จของการงาน เพราะอาศัยการประกอบกิจโดยชอบ” (เตน เตน ปน สมฺมาปโยเคน ตสฺส ตสฺส กมฺมสฺส อิชฺฌนํ ตตฺถ ตตฺถ สมฺมาปโยคปจฺจยา อิชฺฌนญฺเฐน อิหุติ) จากข้อความนี้ก็หมายความว่า ผู้ที่ทำงานอย่างใดอย่างหนึ่งได้สำเร็จสมความปรารถนา ก็ถือว่า เป็นผู้มີฤทธิ์เหมือนกัน แล้วท่านได้ยกข้อความในคัมภีร์ปฏิสัมภิทามรรคมาไว้ให้ดูด้วยดังนี้:-

การละกามฉันทะย่อมสำเร็จได้ด้วยเนกขัมมะ ซึ่งผู้ที่จะละได้นั้นต้องอาศัยการปฏิบัติชอบหรือปฏิบัติให้ถูก จึงจะเป็นผลสำเร็จ ฉะนั้นความสำเร็จในเรื่องนี้จึงถือว่าเป็นฤทธิอย่างหนึ่ง เพราะคำว่า อิทธิ (คำบาลี) หรือฤทธิ (คำสันสกฤต) นั้น ในความหมายจริงๆ แปลว่า ความสำเร็จ

และในทำนองเดียวกัน การละพยาบาทย่อมสำเร็จได้ด้วยการไม่พยาบาท การละถีนมิทตะย่อมสำเร็จได้ด้วยอาโลกสัญญา ฯลฯ การละกิเลสทั้งปวงย่อมสำเร็จได้ด้วยอรหัตตมรรค ซึ่งผู้ที่จะละได้นั้นต้องอาศัยการปฏิบัติชอบจึงจะเป็นผลสำเร็จ ฉะนั้นความสำเร็จแต่ละอย่างในเรื่องเหล่านี้ถือเป็นฤทธิทั้งนั้น เพราะอิทธิหรือฤทธินั้นแปลว่า ความสำเร็จ”

นี่คือข้อความในคัมภีร์ปฏิสัมภิทามรรค ซึ่งข้าพเจ้าต้องแปลโดยการถอดใจความ เพราะถ้าแปลตามศัพท์ ผู้ที่ไม่คุ้นกับสำนวนบาลี อ่านไม่รู้เรื่องแน่นอน แต่อย่างไรก็ดี จะคัดคำบาลีมาให้ดูไว้ด้วย ดังต่อไปนี้:-

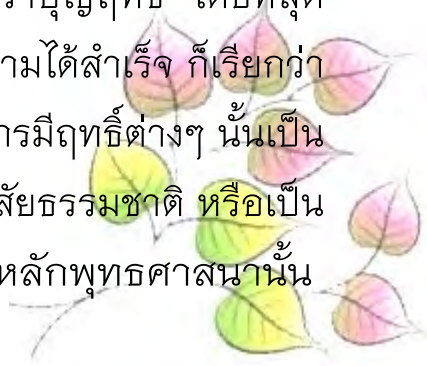
กถิ ตตต ตตถ สมมุปปโยคปจจยา อิชฌนญ
 ฐเณอิทธิ? เนกขมเมน กามฉนทสส ปหานญฺโฐ อิชฌตตีติ

ตตถ ตตถ สมมุปปโยคปปจจยา อิชฌณณฐฐน อิทธิ.
 อพฺยาปาเทน พฺยาปทสฺส ปหานณฺโฐ อิชฌตฺติติ ฯ เป ฯ
 อาโลกสณฺญา ยถามิทฺทสฺส ฯ เป ฯ อรหตฺตมคฺเคน
 สพฺพกิลฺลสํ ปหานณฺโฐ อิชฌตฺติติ ตตถ ตตถ สมมุปป-
 ปจจยา อิชฌณณฐฐน อิทธิ. เอวํ ตตถ ตตถ สมมุปป-
 โยคปปจจยา อิชฌณณฐฐน อิทธิ. อิมํ ทส อิทธิโย

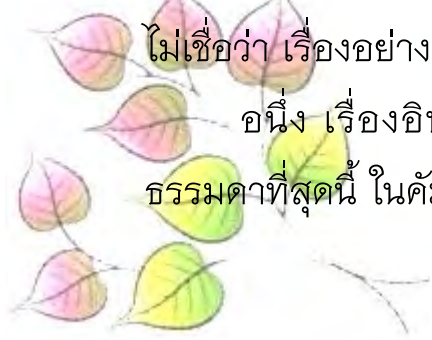
-ขุ.ป. ๓๑/๖๐๑

จากข้อความที่ท่านกล่าวไว้นี้ จะเห็นว่า เรื่องฤทธิ์
 ก็เป็นของธรรมดาๆ นี้เอง เช่นนกซึ่งบินได้ก็ถือว่าเป็น
 ฤทธิ์อย่างหนึ่ง พวกเทวดาทั้งหลายโดยธรรมดาก็
 สามารถเหาะหรือไปในอากาศได้ อยู่ในอากาศได้ ก็ถือ
 ว่าเป็นฤทธิ์อย่างหนึ่ง เรียกว่าวิปากฤทธิ์ ฤทธิ์ที่เกิดจาก
 วิบาทของกรรม คนที่มีบุญเมื่อเกิดมาก็ย่อมจะมีทรัพย์-
 สมบัติมากมาย หรือเกิดมาในกองเงินกองทอง อย่างนี้ก็
 ถือว่าเป็นฤทธิ์อย่างหนึ่งซึ่งเรียกว่าบุญฤทธิ์ โดยที่สุด
 คนที่ประกอบกิจการงานอะไรก็ตามได้สำเร็จ ก็เรียกว่า
 เป็นผู้มียฤทธิ์ ฉะนั้นจึงเห็นได้ว่า การมียฤทธิ์ต่างๆ นั้นเป็น
 เรื่องธรรมดา ไม่ใช่เป็นเรื่องผิวิสัยธรรมชาติ หรือเป็น
 เรื่องที่เป็นไปไม่ได้ เพราะตามหลักพุทธศาสนานั้น

นกซึ่งเกิดมามีปีกแล้วบินได้ ก็เป็นเรื่องที่มีเหตุ ไม่ใช่เกิดขึ้นได้เอง เหตุที่ว่านี่ก็คืออวิบากของกรรม ฉะนั้น บรรดาท่านที่มีฤทธิ์ต่างๆ เช่นสามารถหายตัวได้ แปลงตัวได้ เหาะเหิรเดินอากาศได้ เดินบนน้ำได้ อย่างนี้เป็นต้น ซึ่งเป็นเรื่องที่คนส่วนมากทำไม่ได้ ส่วนคนที่ทำได้ แสดงปฏิหาริย์ได้ ก็ไม่ใช่ว่าอยู่ดีๆ ก็ทำได้ ต้องอาศัยเหตุ คือการฝึกหัดทางจิต ซึ่งต้องทำมานานหลายร้อยหลายพันชาติ จึงจะทำได้ เช่นในกรณีของนกนั้นต้องมีความรู้ในเรื่องวิวัฒนาการของชีวิต จึงจะเข้าใจว่าทำไมการที่นกเกิดมามีปีกบินได้นั้น ทางพุทธศาสนาจึงถือว่าเป็นเรื่องของวิบากกรรม ฉะนั้นในทำนองเดียวกัน พวกที่มีบุญเกิดมาแล้ว มีทรัพย์สมบัติผุดขึ้นมามากมายอย่างในกรณีของชฎิลเศรษฐี หรือเมณฑกเศรษฐีนั้น จะว่าเป็นเรื่องผิดธรรมดา หรือผิดวิสัยธรรมชาติไม่ได้ เว้นไว้แต่เรื่องที่ท่านกล่าวไว้นั้นจะพูดมากเกินไปเท่านั้น จึงทำให้ไม่เชื่อว่า เรื่องอย่างนี้จะเป็นไปได้

อนึ่ง เรื่องอิทธิฤทธิ์ข้อที่ ๑๐ ซึ่งแลดูเป็นเรื่องธรรมดาที่สุดนี้ ในคัมภีร์ปฏิสัมภิทามรรคท่านให้ตัวอย่าง

ไว้เกี่ยวกับเรื่องการละกิเลสเท่านั้น ส่วนในหนังสือ
อรรถกถา ซึ่งมีมาก่อนสมัยของพระพุทธโฆษาจารย์
และท่านได้นำมาอ้างอิงไว้ด้วยนั้น ท่านอธิบายไว้ว่า:-

ความพิเศษที่เกิดขึ้นเพราะทำการนั้นๆ คือศิลปกรรม
(แสดงฝีมือ) อย่างใดอย่างหนึ่ง โดยสามารถทำพญูหะ
(คือสร้างค่าย) ได้ เช่นสกฎพญูหะ (ค่ายที่มีลักษณะเหมือน
กองเกวียน) เป็นต้น หรือประกอบเวชกรรมอย่างใด
อย่างหนึ่ง การเรียนไตรเพท การเรียนพระไตรปิฎก โดย
ที่สุดแม้การกระทำกสิกรรมเช่น ไถ หว่าน เป็นต้น ในเมื่อ
ทำได้สำเร็จผล ก็จัดว่าเป็นฤทธิ์อย่างหนึ่ง - วิ. ๒/๒๑๔

อนึ่ง พระพุทธโฆษาจารย์ได้กล่าวต่อไปอีกว่า “ใน
บรรดาฤทธิ์ ๑๐ อย่าง (ฤทธิ์ ๑๐ อย่างในที่นี้หมายถึง
๑. อธิภูฏานา อิทธิ ๗๗. วิชชามยาอิทธิ และ ๑๐.
ตตถ ตตถ อิชฌนญฺฐเณ อิทธิ) นั้น อธิษฐานาอิทธิ
วิภุพพนาอิทธิ และมโนมยาอิทธิเท่านั้น ที่มาในบาลี
บทว่า “**อิทธิวิธาย**” ซึ่งสำนวนในคัมภีร์วิสุทธิมรรค
ท่านกล่าวไว้ดังนี้

ในบรรดาอิทธิ ๑๐ อย่างดังว่ามานี้ อธิฐานนาอิทธิ
เท่านั้นมาในบาลีบทว่า อิทธิวิชาเย นี แต่ในอรรถนี้
จำต้องปรารภนา วิภพนาอิทธิ และมโนมยาอิทธิด้วย

อิตติ อิมาสฺ ทสฺสุ อิทธิสิสฺ อิทธิวิชายาติ อิมสฺมี
ปเท อธิฐานนาอิทธิเยว อาคตา. อิมสฺมี ปนตเถ วิภพ-
พนาอิทธิมโนมยาอิทธิโย อิจฺฉิตพฺพาเอว-วิ.๒/๒๑๔

อิทธิวิชาเย ที่ว่ามาในบาลีนั้น หมายถึงข้อความ
ที่พระพุทธเจ้าตรัสว่า “ภิกษุ นั้น เมื่อจิตตั้งมั่น บริสุทธิ์
ผุดผ่อง ไม่มีกิเลสเครื่องยึดวน ปราศจากอุปกิเลสทั้งหลาย
เป็นจิตอ่อนโยน ควรแก่การงาน ดำรงอยู่อย่างมั่นคง
ไม่หวั่นไหวเช่นนี้แล้ว เขาก็ใ้มน้อมจิตไปเพื่อ อิทธิวิชาเย
คือเพื่อให้เกิดอิทธิฤทธิ์หลายประการ คือ

๑. คนเดียว อธิฐานให้เกิดเป็นหลายคนก็ได้
ของน้อย อธิฐานให้มีหรือให้เป็นของมากก็ได้

๒. เมื่อเกิดเป็นหลายคนแล้ว อธิฐานให้กลับ
เป็นคนเดียวเหมือนเดิมก็ได้ ของมาก อธิฐานให้กลับ
เป็นของน้อยหรือให้มีน้อยก็ได้

๓. กระทำ อาริภาวะก็ได้ คือทำที่มีดให้สว่างทำที่
ลึกลับให้เปิดเผย ฯลฯ

๔. กระทำติโรภาวะก็ได้ คือกระทำที่สว่างให้มีด
กระทำที่ไม่กำบังให้เป็นที่กำบัง ฯลฯ

๕. เดินทะลุฝา ทะลุกำแพงทะลุภูเขไปได้โดยไม่
ติดขัด เหมือนเดินผ่านไปในอากาศก็ได้

๖. ดำลงไปใ้แผ่นดิน และโผล่ขึ้นมาจากแผ่นดิน
เหมือนดำลงไปใ้ในน้ำและโผล่ขึ้นมาจากน้ำก็ได้

๗. เดินไปบนพื้นน้ำ โดยที่น้ำไม่แตก ตัวไม่จมลง
ไปใ้ในน้ำ เหมือนเดินบนแผ่นดินก็ได้

๘. เหาะเหินเดินไปในอากาศเหมือนนกบินไปใน
อากาศ หรือจะนั่งขัดสมาธิอยู่ในอากาศ หรือจะอยู่ใน
อิริยาบถใดๆ ในอากาศก็ได้

๙. จะลูบคลำพระอาทิตย์หรือพระจันทร์ ซึ่งมี
ฤทธิ์มากมีอำนาจมาก ด้วยฝ่ามือก็ได้

๑๐. จะไปพรหมโลกด้วยกายเนื้อ หรือด้วยกาย
ทิพย์ก็ได้ (ดูในเล่มนี้หน้า ๒๐๔)

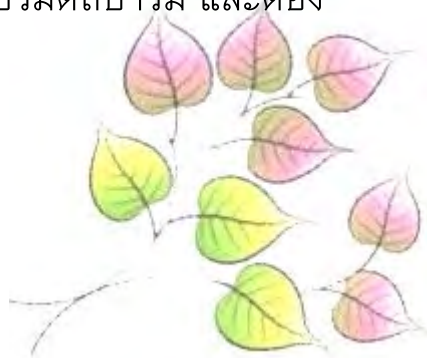

โปรดสังเกตว่า คำว่าในบรรดาฤทธิ์ ๑๐ อย่างนั้น ฤทธิ์ข้อที่ ๑ ก็คือ อธิษฐานาธิติ ซึ่งแปลว่า ฤทธิ์ที่เกิดจากการอธิษฐาน และฤทธิ์ข้อที่ ๑ นี้ ได้แบ่งออกไปอีก ๑๐ หัวข้อดังที่กล่าวมานี้ เพราะฤทธิ์ทั้ง ๑๐ อย่างนี้ เกิดจากการอธิษฐาน ซึ่งผู้ที่จะอธิษฐานได้เป็นผลสำเร็จนั้นจะต้องมีคุณสมบัติอย่างไร พระพุทธเจ้าก็ได้ทรงอธิบายไว้แล้ว (ดูในเล่มนี้หน้า ๔๒๒) คนที่มีคุณสมบัติไม่ครบตามที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้ จะไม่สามารถอธิษฐานให้เกิดอิทธิปาฏิหาริย์ดังที่กล่าวมานั้นได้ นอกจากอธิษฐานาธิติทั้ง ๑๐ นี้แล้ว วิภพพนาธิติ คือการแปลงกาย และ มโนมยาธิติ คือการถอดกายทิพย์ ปาฏิหาริย์ทั้งสองอย่างนี้ก็เกิดจากการอธิษฐาน ฉะนั้นท่านจึงได้กล่าวว่า อิทธิฤทธิ์ตามที่กล่าวไว้ในบาลีพุทธพจน์นั้น หมายถึงอิทธิ ๓ อย่าง ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว

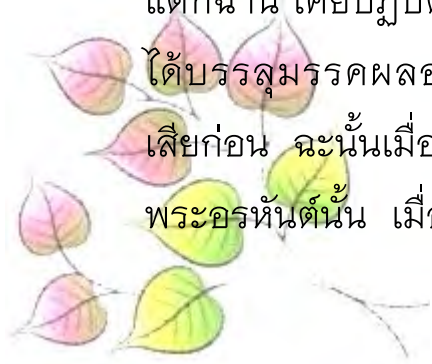
ส่วนอิทธิอีก ๗ อย่าง คือ สมภาวิปพาราธิติ ญาณวิปพาราธิติ เป็นต้นนั้น ผู้ที่จะได้ไม่จำเป็นต้องได้สมบัติ ๘ ในกสิณ ๘ และจะต้องฝึกจิตโดยอาการ ๑๔ อีกด้วย (ดูในเล่มนี้หน้า ๔๓๐)

แต่อย่างไรก็ดี กฤษีอีก ๗ ข้อ คือตั้งแต่ข้อที่ ๔ ถึงข้อที่ ๑๐ คือตั้งแต่ญาณวิปหาราธิทติ จนกระทั่งถึง กฤษีที่เกิดจากการงานนั้น ผู้ที่จะได้ก็ต้องอาศัยบารมีเก่า คือการกระทำหรือการฝึกหัดที่ได้ทำมาแล้วอย่าง มากมายในอดีตชาติ เช่นในกรณีของพระสารีบุตร ซึ่งไม่ ต้องฝึกหัดมากในทางสมาธิ เมื่อได้ฟังธรรมจาก พระพุทธเจ้าได้สำเร็จเป็นพระอรหันต์แล้ว อภิญญา ต่างๆ ก็เกิดได้เอง หรืออย่างพระพากุลละ น่าจะตาย ตั้งแต่อยู่ในท้องปลา แต่ก็ไม่ตาย สังกิจจะสามเณรก็ น่าจะตายตั้งแต่อยู่ในท้องแม่ แต่แล้วก็ไม่ตายนั่นเป็น ด้วยบุญในชาติก่อนคุ้มครองป้องกัน ซึ่งบุญอันนี้ต้องได้ ทำมา มาก ไม่เช่นนั้นจะสำเร็จเป็นพระอรหันต์ในชาตินั้น ไม่ได้ อย่าลืมนะ คำว่า ได้ทำบุญไว้ นั้นหมายถึงได้สร้าง บารมีไว้ทั้ง ๑๐ ข้อ ไม่ใช่ทำเฉพาะแต่ข้อใดข้อหนึ่ง และ แต่ละข้อก็ได้ทำถึงที่สุดคือ ถึงขั้นปรมัตถบารมี และต้อง ทำมา มากด้วย

บารมีทั้ง ๑๐ ก็คือ ทานบารมี สีลบารมี เนก-
 ชัมมบารมี ปัญญาบารมี วิริยบารมี ขันติบารมี สัจจ-
 บารมี อธิษฐานบารมี และอุเบกขาบารมี ผู้ที่สร้างบารมี
 ยังไม่สมบูรณ์นั้น จะไม่มีทางบรรลุมรรคผลได้เลย และ
 ขอให้สังเกตว่า คำว่า เนกชัมมบารมี นั้น หมายถึง การ
 ออกบวช การได้ฌานได้สมาบัติ รวมทั้งได้อภิญญาชั้น
 โลกียะด้วย ฉะนั้นผู้ที่จะได้ชื่อว่าสร้างบารมีข้อนี้ไว้มากนั้น
 ก็หมายถึงว่า ในอดีตชาติเคยบวช เคยเป็นฤาษี เคยได้
 ฌานได้สมาบัติ ได้อภิญญามาแล้วหลายสิบชาติหลาย
 ร้อยชาติหรือพันชาติ และผู้ที่จะได้ชื่อว่า ได้สร้างปัญญา
 บารมีมามากนั้น นอกจากจะมีความหมายว่า ในอดีตชาติ
 เคยศึกษาเล่าเรียนศิลปวิชาต่างๆ มามาก เคยเป็นคน
 เก่งในด้านต่างๆ มามากมายแล้ว ยังได้เคยศึกษาคำสอน
 ของพระศาสดาในอดีต มีความรู้ความเข้าใจในธรรม
 แดกฉาน เคยปฏิบัติในทางวิปัสสนามาก ถึงขั้นที่จะ
 ได้บรรลุมรรคผลอยู่แล้ว แต่ก็ยังไม่ได้บรรลุตายไป
 เสียก่อน ฉะนั้นเมื่อมาเกิดในชาติสุดท้ายที่ได้สำเร็จเป็น
 พระอรหันต์นั้น เมื่อได้ฟังธรรมแม้เพียงสั้นๆ ก็สามารถ

บรรลุมรรคผลได้ ส่วนผู้ที่สร้างสมปัญญาบารมีมาน้อย บารมียังไม่เต็มเปี่ยมมันั้น จึงต้องมาสร้างสมในชาติ ปัจจุบันนี้อีก แต่ถึงกระนั้นบางคนก็ได้สำเร็จ บางคนก็ ไม่สำเร็จ ทั้งที่เป็นผู้แตกฉานในพระไตรปิฎก หรือเป็น นักปฏิบัติที่เคร่งครัด ทำสมาธิเจริญวิปัสสนาอยู่เสมอจนตลอดชีวิต แต่ที่ไม่สำเร็จก็มีนั้น ทั้งนี้ก็เป็นเพราะ บารมีทั้งหมดยังไม่เต็มเปี่ยมมันั้นเอง เช่นถึงแม้ เนกขัมม- บารมี ปัญญาบารมีจะบริบูรณ์ แต่ถ้าบารมีข้ออื่นยัง บกพร่องอยู่ ก็ไม่อาจสำเร็จมรรคผลได้ ข้อคิดต่างๆ ใน เรื่องนี้ขอได้โปรดนำไปพิจารณาด้วย แล้วในที่สุดก็จะ เข้าใจปัญหาต่างๆ ที่เคยสงสัย เช่นปัญหาว่า ทำไมคนที่ ทำบุญอย่างเดียวกัน คนหนึ่งได้ผลทันตาเห็นในชาตินี้ แต่บางคนหรือส่วนมากไม่เห็นผลในชาตินี้เลย บางคน พังกรรมเพียงเล็กน้อยก็สำเร็จ แต่บางคนพังมามาก แต่ก็ยังไม่สำเร็จ ทำไมจึงเป็นเช่นนั้น ปัญหาต่างๆ เหล่านี้ จะสามารถเข้าใจได้ด้วยตนเอง ในเมื่อได้ศึกษาให้เข้าใจ ถึงเรื่องบารมีต่างๆ ดังที่กล่าวมาแล้ว

บทสรุป

เรื่องอภิญาทั้งหมดตามที่พระพุทธเจ้าได้ตรัสไว้ นั้นมีอยู่ ๖ หัวข้อ คือ:-

๑. อธิวิธิ (หรืออธิวิธิระ) การแสดงฤทธิ์ต่างๆ
๒. ทิพยโสด หูทิพย์
๓. เจโตปริยญาณ การรู้จักใจผู้อื่น
๔. บุพเพนิวาสาณุสติญาณ การระลึกชาติได้
๕. จตุปปาตญาณ การรู้เรื่องจตุตถภูมิ เพราะมีตาทิพย์
๖. อาสวักขยญาณ การทำให้กิเลสในสันดานหมดสิ้นไป

ในอภิญาทั้ง ๖ นี้ อภิญาข้อที่ ๑ ถึงข้อที่ ๕ เป็นโลกิยะะอภิญา เพราะอภิญาทั้ง ๕ ข้อนี้ คนที่ไม่ได้โลกุตตรธรรม ไม่ได้บรรลุมรรคผลนิพพาน ไม่ได้เป็นพระอรียะ ก็สามาถบรรลุได้ เช่นพวกฤาษีในสมัยก่อนพุทธกาล หรือในสมัยที่โลกว่างจากพระพุทธศาสนา ก็มีคนที่สามาถมีอภิญาเหล่านี้ได้ หรือในคนศาสนาอื่น ซึ่งไม่ใช่เป็นชาวพุทธ ก็สามาถบรรลุอภิญา

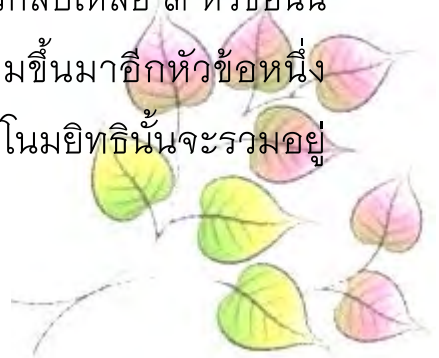

เหล่านี้ได้ ฉะนั้นในทางพุทธศาสนาจึงถือว่าอภิญญาทั้ง ๕ ข้อนั้นเป็นโลกียะอภิญญา ส่วนอภิญญาข้อที่ ๖ นั้น เป็นโลกุตตระอภิญญา คือผู้ที่จะได้จะต้องได้บรรลุโลกุตตระธรรม ต้องเป็นพระอรหันต์เท่านั้น จึงจะมีอภิญญาข้อนี้ได้

ในเรื่องอภิญญาทั้ง ๖ นี้ อภิญญาที่ข้าพเจ้าได้เขียนมาแล้วก็คือ:-

๑. บุพเพนิวาสานุสติญาณ การระลึกชาติ
๒. จุตูปปาตญาณ ตาทิพย์
๓. มโนมยิทิ การเนรมิตกายทิพย์
๔. อิทธิวิธิ การแสดงฤทธิ์ต่างๆ

ส่วนเรื่องอภิญญาที่ยังไม่ได้เขียน ก็คือเรื่องทิพย์โสตร เจโตปริยญาณ และอาสวัภขญาณ อันที่จริงเรื่องอภิญญานั้นมี ๖ หัวข้อ ข้าพเจ้าเขียนมาแล้ว ๔ หัวข้อก็น่าจะเหลือเพียง ๒ หัวข้อ แต่แล้วกลับเหลือ ๓ หัวข้อนั้น ทั้งนี้ก็เพราะมีเรื่องมโนมยิทิเพิ่มขึ้นมาอีกหัวข้อหนึ่ง ซึ่งตามหลักโดยทั่วไปแล้ว เรื่องมโนมยิทินั้นจะรวมอยู่

ในหัวข้อเรื่องอิทธิวิธิ ฉะนั้นในกรณีที่กำลังกล่าวว่่าอภิญาามี ๖ อย่างนั้น เรื่องมโนมยิทธิจะไม่มีอยู่ในหัวข้อทั้ง ๖ นี้

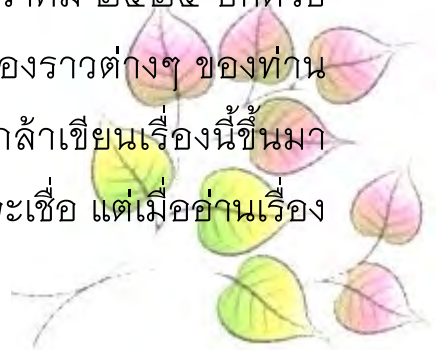
ทำไม ข้าพเจ้าจึงต้องเขียนเรื่อง การระลึกชาติก่อน?

ทั้งนี้ก็เพราะได้ข้อมูลในเรื่องนี้ก่อน การที่จะเขียนตามตำรา คือแปลออกมาจากพระไตรปิฎกและอธิบายตามนัยของอรรถกถานั้น มีคนอื่นทำกันไว้มากมายแล้ว แต่การที่จะเขียนจากตำราและมีข้อเท็จจริงหรือมีตัวอย่างในปัจจุบันเป็นข้อพิสูจน์ด้วยนั้น ยังไม่มีใครเขียนขึ้นมา หรืออาจจะมีแต่ข้าพเจ้ายังไม่เคยเห็น ฉะนั้นเรื่องการระลึกชาตินี้ข้าพเจ้าจึงเขียนขึ้นภายหลังจากที่ได้ไปนมัสการสังเวชนียสถาน เพราะข้าพเจ้าได้พบข้อมูลในเรื่องการระลึกชาติจากคุณศรีเพ็ญ ซึ่งได้ไปด้วยกันเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๒ (เรื่องพิสดารขอให้อ่านจากหนังสือ สู่แดนพุทธภูมิ ตามรอยบาทพระศาสดา) ซึ่งคุณศรีเพ็ญได้เขียนไว้ในหนังสือเล่มที่กำลังกล่าวนี้ ฉะนั้นจึงได้เขียนเรื่องนี้ขึ้นมาได้ ซึ่งเรื่องการระลึกชาตินี้ได้เริ่มเขียนครั้งแรกและนำลงในหนังสือวิญญาณ ตั้งแต่เดือนมกราคม พ.ศ. ๒๕๒๓ และเมื่อเขียนเรื่องการระลึกชาติจบแล้ว

ก็เขียนเรื่อง ทิพยจักขุและมโนมยิติ ซึ่งเรื่องสุดท้ายนี้ ได้เริ่มเขียนลงในหนังสือวิญญาณเมื่อเดือนมีนาคม พ.ศ. ๒๕๒๔ และมาจบลงในฉบับเดือนกรกฎาคม-สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๒๔ และต่อมาก็ได้เขียนเรื่องอิทธิวิธิลงในหนังสือวิญญาณ ฉบับเดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๒๔

การที่ข้าพเจ้ากล้าเขียนเรื่อง **อิทธิวิธิ** ซึ่งล้วนแต่เป็นเรื่องปาฏิหาริย์ที่เหลือเชื่อทั้งนั้น ทั้งนี้ก็เนื่องด้วยในปี พ.ศ. ๒๕๒๓ นั้น ข้าพเจ้าได้เริ่มศึกษาเรื่องของท่าน ลัตยา ไส บาบา มนุษย์มหัศจรรย์แล้ว และทางสำนักค้นคว้าทางวิญญาณ ก็ได้เริ่มพิมพ์เรื่องของท่านออกมาเผยแพร่แล้ว โดยนำลงในหนังสือวิญญาณก่อน และแล้วก็ได้รวบรวมพิมพ์เป็นเล่ม ซึ่งเล่มที่ ๖ ได้ตีพิมพ์เมื่อเดือนกรกฎาคม ๒๕๒๔ และยังได้ไปนมัสการท่านยังที่อาศรมของท่าน เมื่อวันที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๒๔ อีกด้วย เพราะเหตุที่ข้าพเจ้าได้ศึกษารู้อะไรต่างๆ ของท่าน ลัตยา ไส บาบา นี้แหละ จึงได้กล้าเขียนเรื่องนี้ขึ้นมา ซึ่งครั้งแรกที่อ่านใหม่ๆ ก็ไม่ค่อยจะเชื่อ แต่เมื่ออ่านเรื่อง

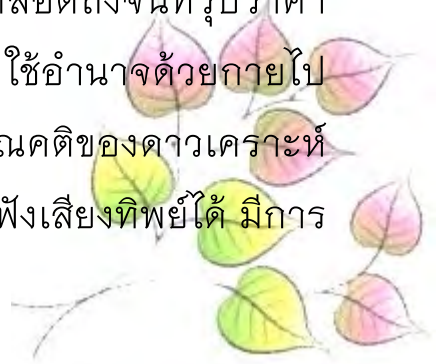

ของท่านไปมากมาย แล้ว ในที่สุดก็เชื่อว่า ปาฏิหาริย์ต่างๆ
 ของท่านนั้นเป็นจริง และยังได้ไปเห็นท่านยังที่อาศรม
 ของท่าน ความเชื่อก็ยิ่งแน่นแฟ้นยิ่งขึ้น เพราะเหตุที่
 ข้าพเจ้าได้ข้อมูลในเรื่องปาฏิหาริย์ต่างๆ จากท่านสัตยา
 ไส บาบา นี้แหละจึงได้เริ่มลงมือเขียนเรื่อง อิติวิธิ และ
 ก็ใคร่ที่จะขอบันทึกไว้ในหนังสือเล่มนี้เลยเถิดว่า ถ้าข้าพเจ้า
 ไม่ทราบเรื่องราวต่างๆ ของท่านสัตยา ไส บาบา แล้ว
 ข้าพเจ้าก็เขียนเรื่องอิติวิธิไม่ได้แน่นอน ซึ่งความเป็น
 จริงเรื่องอภิญาต่างๆ นั้น ตั้งใจจะเขียนก่อนหน้าี่มา
 นานหลายปีแล้ว แต่เขียนไม่ได้ เรื่องปาฏิหาริย์ต่างๆ
 แม้จะมีกล่าวไว้ในคัมภีร์ก็จริง แต่ในเมื่อเป็นเรื่องเหลือเชื่อ
 เช่นนั้น ก็ไม่มีใครกล้าที่จะนำเอาเรื่องเหล่านี้ออกมา
 เผยแพร่และยืนยันว่าเป็นเรื่องจริง เพราะจะอธิบาย
 เหตุผลไม่ได้ หาตัวอย่างในปัจจุบันมายืนยันไม่ได้
 ด้วยเหตุนี้เรื่องนี้จึงเป็นเรื่องที่ขัดแย้งกันมานาน แม้ในวงการ
 ของพระเถระชั้นนำ หรือในวงการของผู้รอบรู้ในเรื่อง
 พระคัมภีร์ทางพุทธศาสนา ก็ไม่มีใครกล้ายืนยันเรื่อง
 เหล่านี้ ส่วนมากผู้รู้ในทางนี้มักจะถอดเรื่องปาฏิหาริย์

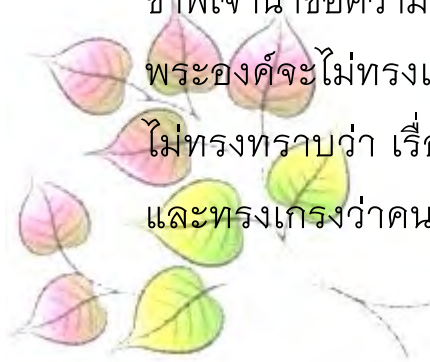
ออกมาเป็นธรรมะเสียทั้งหมด ดังเช่นสมเด็จพระมหา-
สมณเจ้ากรมพระยาวชิรญาณวโรรส พระองค์อธิบายไว้
ในหนังสือธรรมวิภาคปริเฉท ๒ ตอน ว่าด้วยเรื่อง
อภิญญา ๖ ว่า:-

“อภิญญา ๕ ข้างต้นนั้น ตามนิทเทส (คือตามที่
อธิบายไว้ในคัมภีร์ปฏิสัมภิทามรรค) ดูเป็นพันธรรมดา
ของมนุษย์ แต่ก็ยังมีกิจการของมนุษย์เทียบได้หลายอย่าง
คนเดียวเป็นคนมาก มีคนเดียวทำการได้หลายหน้าที่เทียบ
ตัวอย่างพระราชารองค์เดียวครองได้หลายอาณาจักร
คนมากเป็นคนเดียว มีการรวมสามัคคีของเอกชนเข้า
เป็นคณะเทียบ ตัวอย่างพระสงฆ์นี้เอง ล่องหนและดำดิน
มีการขุดอุโมงค์เทียบ เดินน้ำ มีการเดินน้ำแข็งของคนใน
ประเทศหนาวจัดเทียบ เหาะ มีการใช้อากาศยานเทียบ
ลูบคลำพระจันทร์พระอาทิตย์ด้วยมือได้ มีการรู้จักคำนวณ
คติของพระจันทร์พระอาทิตย์ ตลอดถึงจันทร์ปรกาศ
และสุริยุปราคาได้แม่นยำเทียบ ใช้อำนาจด้วยกายไป
ตลอดพหุโลกมีการรู้จักคำนวณคติของดาวเคราะห์
และฐานะของดาวฤกษ์ได้เทียบ ฟังเสียงทิพย์ได้ มีการ

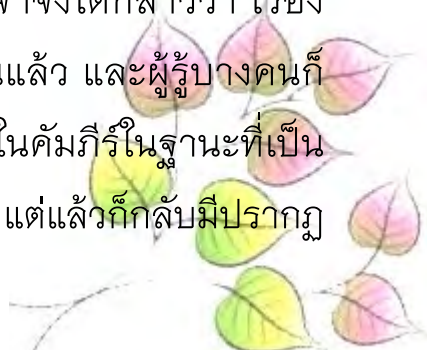
รู้จักสังเกตอาการแห่งฐานที่กับทั้งคนและพัศดูแล้ว
 อาจสันนิษฐานได้ว่าเป็นอย่างไร ดูว่าได้รับบอกเทียบ
 ฟังเสียงไกลได้ มีการได้ยินข่าวในถิ่นไกลที่เรียกว่ามีหู
 ไวเทียบ ในบัดนี้มีฟังโทรศัพท์เทียบด้วย เจโตปริยญาณ
 มีการหายใจและกำหนดรู้อัธยาศัยเทียบ ระลึกชาติได้
 มีการรู้จักพงศาวดารแห่งตนเทียบ ทิพยจักขุ มีการรู้จัก
 ตำนานแห่งคนอื่นเทียบ ใจความแห่งอภิญา ๖ มีอยู่
 เพียงไร ขอนักธรรมจงสอดส่องแล้วต้นนิษฐานเอาเอง”
 - ธรรมวิภาคปริเฉทที่ ๒ หน้า ๓๐

หนังสือธรรมวิภาคปริเฉทที่ ๒ นี้ได้พิมพ์ครั้งแรก
 เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๐ ในสมัยที่สมเด็จพระมหาสมณเจ้า-
 กรมพระยาวชิรญาณวโรรสทรงมีพระชนม์อยู่นั้น วิทญ
 ยังไม่มี โทรทัศน์ก็เพิ่งจะมีเมื่อไม่กี่สิบปีมานี้เอง ฉะนั้น
 พระองค์จึงไม่ได้ทรงเอ่ยถึง แต่อย่างไรก็ตาม การที่
 ข้าพเจ้านำข้อความอันนี้มาอ้างนั้น ก็ไม่ได้หมายความว่า
 พระองค์จะไม่ทรงเชื่อเรื่องเหล่านี้เลย เป็นแต่พระองค์
 ไม่ทรงทราบว่า เรื่องอย่างนี้จะมีทางเป็นไปได้อย่างไร
 และทรงเกรงว่าคนที่พบเรื่องอย่างนี้ในคัมภีร์ และเป็น

คนฉลาดรอบรู้ เป็นคนมีเหตุผลนั้นจะดูหมิ่นหาว่าเป็นเรื่องเหลวไหล จึงได้ทรงให้แนวความคิดว่า *เรื่องปาฏิหาริย์ต่างๆนั้น บางทีอาจจะมี ความหมายอย่างนี้กระมัง? หรือไม่ก็เป็นการให้ แก่คิดว่า ในเมื่อคนในปัจจุบันทำอย่างนี้ๆ ได้ ผู้ได้มานสมบัติก็อาจจะทำอย่างนั้นๆ ได้* ซึ่งในที่สุดพระองค์ก็ทรงฝากไว้ให้พวกนักธรรมทั้งหลายลองนำไปพิจารณาใคร่ครวญกันเอง ซึ่งสุดแล้วแต่ใครจะลงความเห็นอย่างไร

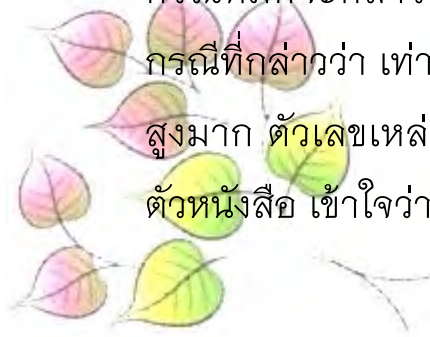
เรื่องอภิญญาโดยเฉพาะโลกิยะอภิญญานั้นเป็นเรื่องที่มีดมัวมานานแล้ว ไม่มีใครกล้าวินิจฉัยโดยเด็ดขาดว่าเรื่องนี้จริงหรือไม่จริง ถ้าจะไม่เชื่อว่าเรื่องเหล่านี้มีจริง ก็จะไปขัดกับเรื่องอื่นๆ ในคัมภีร์ ซึ่งเป็นเรื่องที่เชื่อได้ว่าเป็นจริง และมีอยู่มากมาย ครั้นจะยอมรับว่าเรื่องเหล่านี้เป็นจริง ก็หาตัวอย่างในปัจจุบันมาเทียบไม่ได้ และอธิบายเหตุผลไม่ได้ ฉะนั้นข้าพเจ้าจึงได้กล่าวว่า เรื่องอภิญญาเป็นเรื่องที่มีดมัวมานานแล้ว และผู้รู้บางคนก็ถือเรื่องนี้เป็นจุดบอดหรือจุดเสียในคัมภีร์ในฐานะที่เป็นเรื่องที่เป็นไปไม่ได้ เป็นเรื่องไม่จริง แต่แล้วก็กลับมีปรากฏ

อยู่ในคัมภีร์มานานนับเป็นพันๆ ปี ไม่มีใครกล้าตัดออก ทำให้คนทั้งหลายซึ่งไม่ใช่เป็นผู้เลื่อมใสในพุทธศาสนา อย่างแท้จริงนั้น เกิดความดูหมิ่นศาสนาได้ ฉะนั้น ทางออกของเรื่องนี้ก็คือ ในวงการพุทธศาสนาทุกๆ ไป จะไม่นำมาพูดกันหรือถ้ามีใครเอ่ยถึง ก็มักจะได้รับการ ปฏิเสธว่าเรื่องนี้เป็นเรื่องไม่สำคัญ ไม่เกี่ยวกับการ หลุดพ้น ไม่เกี่ยวกับการละกิเลส จะไม่สนใจหรือตัด ออกไปเสีย ก็ไม่เสียหายอะไร หรือไม่ก็กล่าวในทำนองว่า

“พระพุทธเจ้าตรัสสอนไว้แล้วว่าไม่ให้เชื่อตามตำรา ไม่ให้เชื่อตามครูอาจารย์ ฯลฯ” อ่างหลักในกาลามสูตร มาลบล้าง

แต่สำหรับข้าพเจ้าเคยเชื่อมานานแล้วว่า **ปาฏิ-**
หารีย์ต่าง ๆ นั้นเป็นเรื่องที่เป็นไปได้ แต่ก็ไม่ได้เชื่อ ทั้งหมดทุกตัวอักษรในคัมภีร์ โดยเฉพาะตัวเลข เช่นใน กรณีที่มักจะกล่าวว่า โจร ๕๐๐ บริวาร ๕๐๐ หรือใน กรณีที่กล่าวว่า เท่านั้นโยชน์เท่านั้นโยชน์ ซึ่งเป็นตัวเลขที่สูงมาก ตัวเลขเหล่านี้ข้าพเจ้าไม่เชื่อว่าจะเป็นจริงตาม ตัวหนังสือ เข้าใจว่าจะเป็นความเคยชินมากกว่า ในเรื่อง

การบรรลุมรรคผลง่าย ๆ และเรื่องที่น่าพิลึกเกินไป เรื่องเหล่านี้ข้าพเจ้าไม่เชื่อ แต่ก็เชื่อว่า เรื่องจริงๆ นั้นต้องมีแน่ที่ข้าพเจ้าเชื่อก็เพราะข้าพเจ้ารู้ว่า **“กฎธรรมชาติ หรือ กฎเกณฑ์ของวัตถุที่เข้าใจกันว่า ‘มันเกิดขึ้นมาเอง มันมีอยู่อย่างนั้นมานานแล้ว และจะต้องเป็นอย่างนั้น ตลอดกาล ไม่มีการเปลี่ยนแปลงอะไรทำนองนี้’ ไม่มี”** เพราะกฎทุกอย่างแม้จะเป็นกฎธรรมชาติ ก็เปลี่ยนแปลงได้ เพราะกฎเกณฑ์ของวัตถุไม่ว่าจะเป็นสิ่งที่มีชีวิตหรือไม่มีชีวิตก็ตาม **ทุกอย่างขึ้นอยู่กับจิตหรือวิญญาณ** ดังที่พระพุทธเจ้าตรัสว่า:-

มโนปพพงคมา ธมฺมา มโนเสฏฺฐา มโนมยา

มโน คือวิญญาณเป็นที่มาหรือเป็นมูลเหตุของสิ่งทั้งหลาย วิญญาณประเสริฐกว่าสิ่งทั้งหลาย สิ่งทั้งหลายเกิดมาจากวิญญาณ

เพราะเหตุที่ข้าพเจ้าเชื่อเช่นนี้ จึงรู้ว่ากฎธรรมชาติในความหมายดังที่กล่าวนั้นไม่มี ปาฏิหาริย์ต่างๆ เป็นสิ่งที่เป็นไปได้ แต่ที่เมื่อก่อนไม่กล้าเขียนเรื่องนี้ออกมา ก็เพราะหาตัวอย่างในปัจจุบันไม่ได้ แต่มาบัดนี้ในเมื่อ

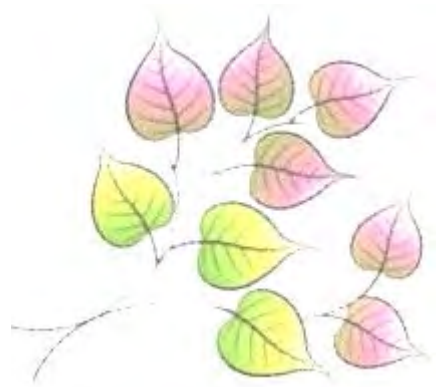

องค์ภาควัน คริสต์ยา ไส บาบ่า ได้เสด็จอุปบัติขึ้นมาแล้ว และได้ทรงแสดงปาฏิหาริย์ต่าง ๆ ซึ่งถ้าแม้จะเทียบกับ พระพุทธเจ้าไม่ได้ก็จริง แต่เท่าที่พระองค์ได้แสดงมาแล้ว ซึ่งแต่ละเรื่องมีหลักฐานบันทึกไว้อย่างชัดเจนนั้น ก็เป็น พยานยืนยันได้ว่าพระพุทธเจ้าทรงเป็นพระอรหันต- สัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นลัทธิปัญญา และเป็นผู้สมบูรณ์ด้วย วิชาและจรณะ แน่นอน ด้วยเหตุนี้เหล่าเทพเทวาทั้งหลาย จึงได้ขนานนามองค์ภาควันว่า **องค์พยานแห่งการตรัสรู้ ของพระพุทธเจ้า**

เรื่องอภิญาตามที่เขียนไว้ในเล่มนี้ ซึ่งมีอยู่ ๔ หัวข้อนั้น ได้วินิจฉัยมาแล้ว ๓ หัวข้อ โดยชี้ให้เห็นว่า เรื่องเหล่านี้เป็นไปได้อย่างไร ที่ยังไม่ได้วินิจฉัยก็มีอยู่ เรื่องเดียว คือเรื่อง **อิทธิวิธิ** ซึ่งในเล่มนี้ข้าพเจ้าจะยังไม่ เขียนวินิจฉัย เพราะเป็นเรื่องยาวมาก ถ้าเอามารวมเข้ากับเล่มนี้ก็จะหนาเกินไป ฉะนั้นการวินิจฉัยเรื่องอิทธิวิธิ ต่างๆ ว่าจะเป็นไปได้เพียงไรนั้น จะต้องเขียนเป็นหนังสือ อีกเล่มหนึ่งต่างหาก พร้อมกับจะเขียนเรื่อง **ทิพยโสด** กับ **เจตปริยญาณ** ไว้ในเล่มเดียวกันนี้ด้วย ส่วนเรื่อง

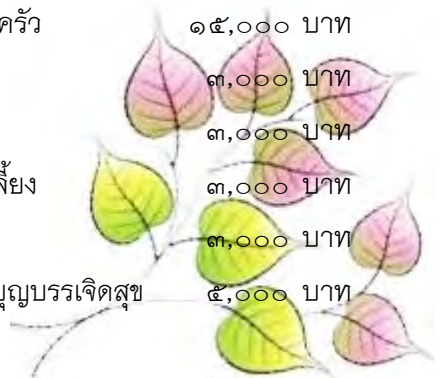
อาสาวัชยญาณ ก็จะต้องเป็นหนังสืออีกเล่มหนึ่ง โดยเฉพาะ เพราะเป็นเรื่องที่มีความละเอียดมาก และเป็นเรื่องยาวด้วย เล่มนี้จะเขียนภายหลังจากการเขียนวินิจฉัยเรื่องอิทธิวิธิ และเขียนเรื่องทิพยโสทรกับเจโต-ปริยญาณแล้ว.

รายนามผู้มีจิตศรัทธาร่วมทำบุญ หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-Book)

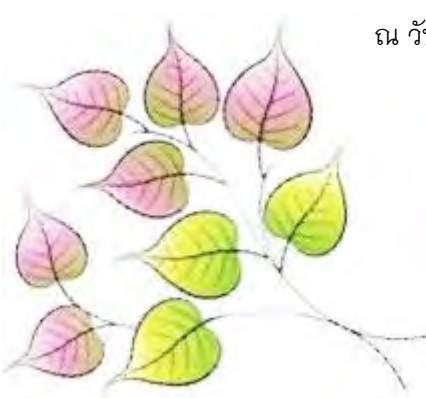
(หนังสือ อ.พร รัตนสุวรรณ)

๑. ห้างทองเทพนำชัย (เตาปูน) โดยคุณแหลม-คุณชลิกา โรจนโกศล และครอบครัว ๘,๐๐๐ บาท
๒. ห้างทองเทพนำชัย (นนทบุรี) โดยคุณชาญวิทย์ รัตนธรรมกุล ๖,๐๐๐ บาท
๓. คุณอวยชัย-คุณศมานันท์ รัตนธรรมกุล และครอบครัว ๑๔,๐๐๐ บาท
๔. ดร.นันทพล-คุณอโณทัย-คุณวันปิยะ โรจนโกศล ๓,๐๐๐ บาท
๕. คุณพจน์-คุณกาญจน์ลภิณี-คุณกฤษณ์พีระ รัตนธรรมศรี ๓,๐๐๐ บาท
๖. คุณทศพล-คุณภคมน-ด.ญ.สุภัทสร-ด.ญ.วรัปสร รัตนธรรมกุล ๑๖,๐๐๐ บาท
๗. โรงงานทองเทพนำชัย ๑๕,๐๐๐ บาท
๘. คุณอภิรัตน์ รัตนธรรมกุล ๓,๐๐๐ บาท
๙. คุณธงชัย-คุณนฤมล-คุณวรัญญา จึงประพฤติ และครอบครัว ๖,๐๐๐ บาท
๑๐. ครอบครัวศรีสุธัญลักษณ์ ๙,๐๐๐ บาท
๑๑. คุณธีว-คุณพรมา หอมศิริวรรณ, คุณลลิตชัย-คุณปาริชาติ-
ด.ช.วณฤทธิ-ด.ญ.อุสา หอมศิริวรรณ และ
บริษัท สำนักกฎหมาย ลลิตชัยแอนด์แอสโซซิเอทส์ จำกัด ๑๕,๐๐๐ บาท
๑๒. คุณศักดิ์-คุณรัชนี วงศ์วิสกุล และครอบครัว ๑๕,๐๐๐ บาท
๑๓. คุณพ่อเม้งซี้ แซ่โอ้ว-คุณแม่อาบ๊วย แซ่ตั้ง ๓,๐๐๐ บาท
๑๔. คุณพ่อเล็ก-คุณแม่สินี รัตนธรรมกุล ๓,๐๐๐ บาท
๑๕. คุณพ่อใจเกียง แซ่แต้-คุณแม่เง็กเกี้ยว แซ่เลี้ยง ๓,๐๐๐ บาท
๑๖. คุณอรพรรณ-คุณรักษ์พงษ์ รัตนธรรมกุล ๓,๐๐๐ บาท
๑๗. ห้างทองไทยศิลป์ ๑ โดยคุณวิศรุต-คุณรัชนี บุญบรรเจิดสุข ๕,๐๐๐ บาท

๑๘. ห้างทองไทยศิลป์ ๒ โดยคุณสุวรรณ-คุณลภัด บุญบรรเจิดสุข
และครอบครัว ๖,๐๐๐ บาท
๑๙. ห้างทองไทยศิลป์ ๓ โดยคุณสุรชาติ-คุณกิตติมา บุญบรรเจิดสุข
และครอบครัว ๖,๐๐๐ บาท
๒๐. คุณพ่อประเสริฐ-คุณแม่อาลัย บุญบรรเจิดสุข ๓,๐๐๐ บาท
๒๑. คุณจิระชัย-คุณทัศนีย์ ไกรกังวาล และครอบครัว ๖,๐๐๐ บาท
๒๒. คุณกิตติ-คุณวันทนีย์ รัตนศรีวิจิตร และครอบครัว ๖,๐๐๐ บาท
๒๓. คุณตาชี่เอี้ยง แซ่ฉั่ว - คุณยายโซว แซ่ลิ้ม ๓,๐๐๐ บาท
๒๔. คุณเอี้ยงฮวง บุญบรรเจิดสุข ๖,๐๐๐ บาท
๒๕. คุณทวี-คุณนัยนา สีสาวเชษฐ ๓,๕๐๐ บาท
๒๖. คุณศุภกฤต สีสาวเชษฐ และครอบครัว ๓,๐๐๐ บาท
๒๗. คุณปริญญา-คุณลลानी สีสาวเชษฐ ๓,๐๐๐ บาท
๒๘. คุณภิญญาดา สีสาวเชษฐ ๓,๐๐๐ บาท
๒๙. ครอบครัวอมรสิทธิ์ ๘,๐๐๐ บาท
๓๐. คุณชัชชัย จันทร์ศุภกฤษ ๓,๐๐๐ บาท
๓๑. บริษัท ปารมิตา สตูดิโอ จำกัด ๓,๐๐๐ บาท
๓๒. ครอบครัวหงส์เงิน ๕,๐๐๐ บาท
๓๓. คุณณัฐพล-คุณศุภวาณี ศรีสุขัญลักษณ์ ๓,๐๐๐ บาท
๓๔. คุณนริศ เรเชียงแสน-คุณแม่บุญมี คำเอี่ยม ๓,๐๐๐ บาท
๓๕. คุณสุวัชรী เล็กศรีสกุล และครอบครัว ๓,๐๐๐ บาท

ณ วันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๖๓

อภิธาน

เล่ม ๑

พิมพ์ที่โรงพิมพ์วิญญาน ๔๓/๒ ถนนสามเสน
บางลำพู กรุงเทพมหานคร โทร. ๐-๒๒๘๒-๒๐๒๕
น.ส.ศรีเพ็ญ จัตูทะศรี ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา พ.ศ. ๒๕๓๖

*** จัดทำในรูปแบบ E-Book ณ เดือนกรกฎาคม ๒๕๖๓